

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

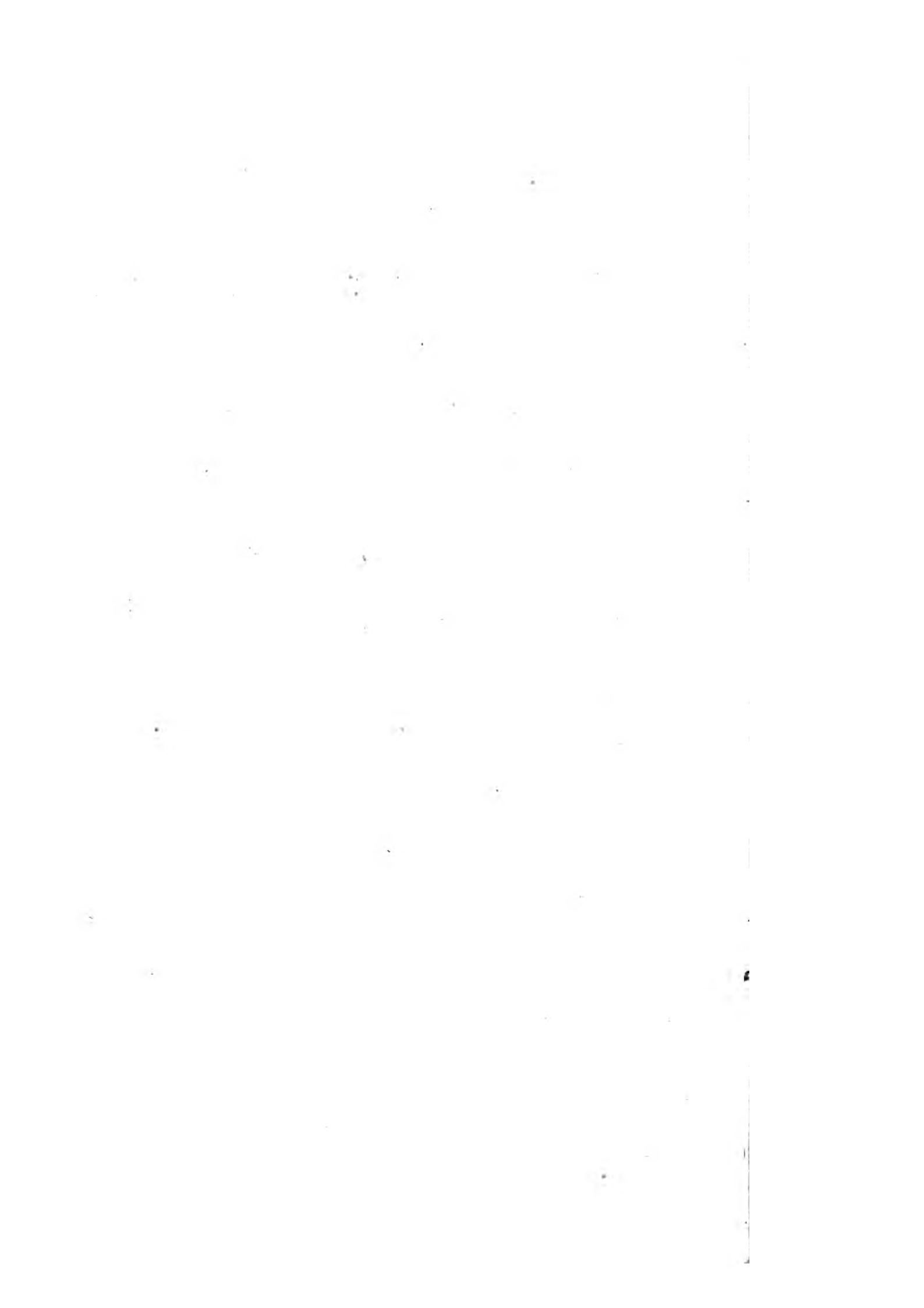
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ
ΤΗΣ ΚΟΙΛΗΣ ΣΤΡΙΑΣ
ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ
ΕΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ.

IAMBLICHI CHALCIDENSIS
EX COELE - SYRIA
A D H O R T A T I O
A D P H I L O S O P H I A M .

TEXTUM AD FIDEM CDD. MSS. RECENSUIT
INTERPRETATIONE LATINA PARTIM NOVA
ET ANIMADVERSIONIBUS INSTRUXIT

M. THEOPHILUS KIESSLING
SCHOLAE EPISCOPALIS CIZENSIS CŌNRECTOR.

LIPSIAE, MDCCCXIII.
SUMTIBUS F. C. G. VOGELII.

VIRIS SUMMIS

CHRISTIANO DANIELI BECKIO

POTENT. REG. SAX. CONSIL. AUL. GRR. ET LATT. LITT. IN
VNIVERS. LIPS. PROF. PUBL. ORD. ACAD. DECEMVIRO ORD.
PHILOS. SENIORI ALUMNN. REG. EPHORO REG. SEMINAR.
PHILOL. DIRECT. BIBL. ACAD. PRAEFECTO SOCIETT.
IABLONOV. ET OECON. LIPS. VELITERNAE VOLSCORUM REG.
BAV. MONACH. ERFURT. TRAIECT. VIADR. ET LAT.
IENENS. SODALI

ET

GODOFREDO HERMANNO

ELOQ. ET POET. IN VNIVERS. LIPS. P. P. O. COLLEGII
MIN. PRINC. SOCIO SOCIETT. BAVAR. MONACH. ET
NANTIENSIS AC LAT. IENENS. SODALI

OLIM PRAECEPTORIBUS OPTIMIS

IAM PATRONIS OMNI PIETATE DEVENERANDIS

HUNC LIBRUM

D. D. D.

E D I T O R.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 101

PHYSICS 101
Lecture 10
The Special Theory of Relativity
The Michelson-Morley Experiment
The Lorentz Transformation
Time Dilation
Length Contraction
The Relativity of Simultaneity
The Velocity Addition Formula
The Doppler Effect
The Twin Paradox
The Relativistic Doppler Effect
The Relativistic Momentum
The Relativistic Energy
The Mass-Energy Equivalence
The Relativistic Velocity Addition
The Relativistic Velocity Addition
The Relativistic Velocity Addition

PHYSICS 101
Lecture 11
The Special Theory of Relativity
The Lorentz Transformation
Time Dilation
Length Contraction
The Relativity of Simultaneity
The Velocity Addition Formula
The Doppler Effect
The Twin Paradox
The Relativistic Doppler Effect
The Relativistic Momentum
The Relativistic Energy
The Mass-Energy Equivalence
The Relativistic Velocity Addition
The Relativistic Velocity Addition
The Relativistic Velocity Addition

P R A E F A T I O.

Quem hic nostra qualicumque opera emaculatum et expolitum in vulgus emittimus Iamblichi librum, qui ad philosophiae studium adhortatur, eum sua quidem se praestantia et virtute nequam ita commendare, ut dignus censi possit, qui iteratis philologorum curis et studiis tractetur, inter viros eruditos satis constat. Etenim huius libri indoles illius commentarii, quem idem philosophus de vita Pythagorica ex aliis auctoribus compilavit atque consarcinavit, simillima esse reperitur, quum

tertia propemodum eius pars exscripta sit e Platonis dialogis, quorum uertatem Iamblichi aetate philosophi praeter ceteris probabant et in riuulos suos deriuabant. Atque hunc exscribendi laborem per se satis inglorium auctor noster tanta negligentia properauit, ut, quum parum curaret, quo vinculo singula argumenta inter se cohaerent, quoue ordine deinceps proponerentur, passim ne dialogi quidem vestigia satis exstingueret atque deleret, aut uerborum tempora, quibus Plato recte usus esset, ad immutatam ab se orationis naturam, et ipsa immutaret. Iam quum adeo leuis in hoc libello componendo ratio auctori placuerit, non facile quisquam in eam opinionem adducetur, multa inde depromi posse, quae ad dogmata philosophiae neo-platonicae cognoscenda et illustranda magni sint momenti. Equidem certe non tantum ad illam rem hic instrumenti deprehendi, ut probarem sententiam Bruckeri,

qui *Histor. crit. philos.* Tom. II. p. 267. affirmat, ex his ad philosophiam exhortationibus philosophiae Pythagorico-Platonicae magnam lucem posse affulgere. Secus atque Bruckerus iudicat Meinersius in libro: *Gesch. d. WW.* Tom. I. p. 272. not. Neque tamen propterea credendum est, nihil omnino pretii huic doctoris admirabilis descriptioni esse constituendum; nam insunt plura capita, et maxime vltimum, in quo de symbolis Pythagoricis exponitur, quae illius, quam Iamblichus excoluit, philosophiae interpretibus minime negligenda esse videantur.

Quum igitur huius libelli bona non sint nulla, isque adhuc ita editus fuerit, ut non iniuria pro non edito haberi posset, non metus, ne viri docti meum nouae eius editionis adornandae consilium prorsus improbent, dummodo hanc prouinciam susceptam ita administrauerim, ut, quod ex Arcerii editione

perspici non poterat, qualis esset huius libelli indoles atque natura, ex hac noua editione intelligatur. Est enim haud dubie Arcerii editio in pessimis, quae vnquam vulgatae sunt, veterum auctorum editionibus numeranda, siue contextum, quem vocant, spectes, qui et culpa editoris manum librarii in illo Codice, vnde Arceriana editio descripta est, saepissime non assequentis, et negligentia typographi innumeris vitiis scatet, siue interpretationem latinam, quae vel in facillimis ad intelligendum locis mirum in modum ab auctoris sententia aberrat. Sed iam satis superque bonus Arcerius a viris doctis castigatus et vituperatus est, dignus is potius aliorum miseratione, qui Castigatt. p. 40. scribit, se plura cum lectoribus communicare non potuisse per occupationes moeroresque, in quibus quotidie fere versaretur, et turpes tantum non mortes, quibus afficeretur. Post Arcerium summi viri Fabricius et Hemsterhusius

huic quoque libro operam suam dicare constituerant. Atque Fabricius quidem iam aliquam laboris partem profligauerat, sed non omnem absoluerat, atque, quod cognouimus e Vita I. A. Fabricii ab Herm. Sam. Reimaro conscripta p. 56, Iamblichi Protreptici variae lectiones Codicis Parisiensis et emendationes Codici Spanhemiano adscriptae a viro docto et pars versionis Fabricii ac notae eiusdem ad Tib. Hemsterhusium transmissae sunt. Quibus copiis collectis quid factum sit, me quidem latet. Earum tamen parte, ut mox patebit, nobis quoque uti licuit. Iam quum huius libelli fata adhuc tam iniqua fuissent, facile me a Muellero, scholae Cizensis Rectore celeberrimo, cui multis me nominibus obstrictissimum me sentire gratus profiteor, permoueri passus sum, ut eius denuo edendi curam susciperem. Nam hic vir doctus, quum praeter alios codices manuscriptos, qui in bibliotheca Episcopatus Numburgo-Cizensis asseruantur, etiam Iamblichi

codicem diligenter excussisset et cum Arcerii editione contulisset, ad huius potissimum codicis auctoritatem Iamblichi manum satis fideliter restitui posse iudicabat *). Continet hic codex quatuor Iamblichi libros sic inscriptos: *Ἰαμβλίχου Χαλκιδέως λόγοι περὶ τῆς πυθαγορικῆς αἰρέσεως* α) περὶ τοῦ πυθαγορικοῦ βίου. β) προτριπτικὸς ἐπὶ φιλοσοφίαν. γ) περὶ τῆς κοινῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης. δ) περὶ τῆς Νικομάχου ἀριθμητικῆς εἰσαγωγῆς, ὅς περιέχει καὶ περὶ ἀριθμητικῆς ἐπιστήμης καὶ περὶ γεωμετρίας καὶ περὶ μουσικῆς τῆς πυθαγορείου. Est forma maxima, optime conseruatus et in charta solida atque leuigata nitidissime et satis accurate paucisque scripturae compendiis adhibitis a duobus librariis, quorum manus facillime legi potest, scriptus.

*) In libello scholastico anno c1910cccx1. hoc titulo edito: *Notitia et Recensio Codicum Mss., qui in bibliotheca Episcopatus Numburgo-Cizensis asseruantur. Particula quarta.* Hunc libellum in iis, quae de Codice Cizensi retuli, sequutus sum.

Librarii, quorum nomina nusquam notata sunt, videntur e Graecis fuisse, qui saec. XV. in Italia terrisque vicinis libris describendis operam darent. Hinc ad saeculum XV. referendus est; sed si Reinesium in Epp. ad Nesteros p. 117. sequaris, ad saeculum XVI. Quod idem Reinesius iudicat, eum esse e Cdd. Bibl. Marcianae descriptum, in hoc ei non assentiendum videtur, quum eius lectiones differant a Cod. Marciano, e quo Villoisonus in Anecd. Graec. Vol. II. p. 188. sqq. Iamblichi librum *περὶ κοινῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης* edidit. Ex Italia hic codex a Schroetero, olim Professore Jenensium, in Germaniam delatus est, e Schroeteri bibliotheca per Nesterum, tum Physicum Rochlicensem, ad Reinesium devenit, quod hic ipse in folio puro editioni Arcerii adiecto significat, e Reinesii denique bibliotheca post illa itinera in bibliothecam Episcopalem, quae Cizae est, demigravit. Quum Reinesii fuisset, ab Hemsterhusio, qui eius col-

lationem ab se institutam cum Valckenario, ut Valckenarius cum Koenio (cf. Gregor. Corinth. p. 165. ed. Schaef.) communicavit, aliisque modo Reinesianus, modo Cizensis nominatur; a me ubique in notis Cizensis. Praeter hunc codicem, quem diligentissime ipse contuli, ad manus mihi fuerunt lectiones codicis Parisiensis cum coniecturis et emendationibus viri docti, quem Lud. Kuesterus ad Iamblichi vitam Pythagor. in editionis suae praefatione Ios. Scaligerum esse censet. Has acceperat Muellerus a Teuchero Lipsiensi, viro graecarum litterarum studiosissimo, a quo ex editionis Arcerii exemplari, quod in bibliotheca Senatus Lipsiensis asservatur, descriptae sunt. Berolini enim in bibliotheca regia in Ez. Spanhemii libris est etiam codex Iamblichi (quem Heindorfium V. C. in locis Platonice ab Iamblicho repetitis contulisse suspicor), cuius marginibus Nicol. Rigaltius lectiones eiusdem Cd. Paris., cuius ope

Kuesterus vitam Pythagorae aliquantum castigatam edidit, adscripsit. Quaecunque autem Rigaltius isti codici adscripserat, ea omnia a viro quodam docto (intelligunt La Croze, vel M. Vdair. Lud. Crellium, quem Fischerus in Praef. edit. III. Platonis Euthyphr. Apol. Crit. et Phaed. p. X. sub siglis M. V. L. C. latere suspicatur) in exemplar editionis Arcerianae modo commemoratum, quod in bibliotheca Senatus Lipsiensis asservatur, translata sunt.

His ego copiis, quanquam non admodum amplis et splendidis, non contemnendis tamen, in textu castigando et refingendo omni fide vsus sum, videturque is iam ita esse constitutus, ut non multa loca supersint, quae Iamblichi manum non referant. Nonnunquam, ubi subsidia parata me deficerent, ad coniecturam confugere coactus fui, passimque ex ingenio textum mutare ausus sum. Sed raro hoc, ut conuenit,

est factum; et si in locis nonnullis, paucis quidem, iusto audacior fuisse videar, hanc audaciam non in malam partem vertent, qui cogitabunt, me, quum latinam interpretationem adicere constituissem, lectiones aperte falsas in textu relinquere non potuisse. Cum fide tamen his de mutationibus ubiuis mentionem feci.

Sed hanc ipsam interpretationem latinam quod addidi, id hac quidem aetate, qua graecarum litterarum studia cum maxime florent, excusatione videtur indigere, eamque inde mihi paratum iri existimaui, quod ita molestissimo negotio Arcerii interpretationem, quae in quam plurimis et vel expeditissimis locis scriptoris mentem non redderet, vituperandi et corrigendi liberarer. Invertendo autem id maxime sequutus sum, ut interpretatio et fida et satis latina esset, neque nimis libere vagaretur. Ita passim coactus fui, vocabula

serioris quidem aetatis, non tamen barbarae, usurpare: quod, si spero, non vituperabitur, quum, si iis uti nollem, ad molestas circumlocutiones confugiendum esset. Cavi tamen, ne frequentius usurpata taedium facerent. In locis Platonis plerumque Ficini interpretationem reddidi: res enim periculi plenissima esse videbatur, Platonem latine interpretari, quum nuper Summus Wolfius luculentissimo exemplo ostendisset, quale os Romanum deceret Platonem.

Denique opto, ut haec Iamblichio a me nauata opera aequos et beneuolos iudices experiatur, qui, quos deprehendent commissos a me errores, etiam propterea condonandos esse censeant, quod hic labor muneris, quo fungor, occupationibus saepissime fuerit interruptus. Summopere tamen laetabor, si viri docti erroribus meis indicandis et corrigendis eandem impenderint diligentiam, quam Schaeferus Clarissimus vitiis

typographicis arcendis et propellendis impendit. Hic enim sedulo cauit, ne typorum, quibus hunc librum exscribi iussit Vogelius, librarius honestissimus, nitor et elegantia istis sordibus contaminaretur.

Scr. Cizae, Cal. Novembr. c1913ccckii.

ΓΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ,
ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ

ΕΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ.

WILLIAM WALKER

COLLECTOR OF THE REVENUE

INDIA

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΛΟΓΟΥ *).

- α. Τίς ἡ ἀρχὴ κατὰ Πυθαγόραν τῆς εἰς παιδείας καὶ φιλοσοφίαν εἰσαγωγῆς, καὶ πῶς κοινοτάτη ἐστὶ καὶ εἰς πάντα τὰ εἰς φιλοσοφίαν ἀγαθὰ διατείνουσα, τίς τε αὐτῆς ἡ τάξις καὶ ὅτι τριχῇ ¹⁾ διαιρεῖται, καὶ πῶς αἰεὶ πρόεισιν ἐπὶ τὸ καθαρώτερον.
- β. Γνωμικὰ ὁμοιώματα προτρεπτικὰ ἀπὸ τῶν ἐναργῶν πᾶσι κινουῦντα ἡμῶν ²⁾ τὴν προθυμίαν ἐπὶ τὸ γενναίως ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς κοινῆς κατὰ πᾶσαν αἴρεσιν νοουμένης ἀρετῆς.
- γ. Πυθαγορικὰ γνῶμαι προτρεπτικὰ ἔμμετροι εἰς πᾶσαν τὴν ἀρίστην ³⁾ καὶ θειοτάτην φιλοσοφίαν παρακαλεῖν δυνάμεναι.
- δ. Ἐπιστημονικὰ ἔφοδοι εἰς προτροπὴν τείνουσαι τῆς θεωρητικῆς φιλοσοφίας μετὰ τοῦ καὶ διδασκαλίαν παρέχειν, ὅσον τε καὶ ἡλίκον ἐστὶν ἀγαθὸν ἢ φιλοσοφία ⁴⁾ καὶ διὰ

*) Haec capitum summaria, quae ab Arcerio per negligentiam ommissa videntur, e Cd. Ciz. descripsi, addita e Cd. Par. lectionis varietate.

1) Pro τριχῇ Cd. Par. praebet ψυχῇ, et καθαρώτατον pro comparativo.

2) ἡμῶν] Cd. Par. ἡμῖν. Idem pro κοινῆς habet κοινῶς.

3) τὴν ἀρίστην] Cd. Par. τὴν ἀρετὴν.

4) ἡ φιλοσοφία] Cd. Par. ἡ σοφία. Idem paullo post eὐ φρονούσι.

- τίνας αἰτίας περισπούδαστον τοῖς εὐφρονοῦσιν.
- ε. Πυθαγορικὰ ἰδίως προτροπαὶ πολὺ παραλλάττουσαι τὰς παρὰ 5) τοῖς ἄλλοις φιλοσόφοις παρακλήσεις καὶ ἰδίως ποιούμεναι τὰς ἐφόδους.
- ς. Σύμμικτοι προτροπαὶ πρὸς τε τὴν πρακτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρετὴν καὶ πρὸς τὴν τῆς τελειοτέρας κατὰ νοῦν σοφίας κτῆσίν τε καὶ χρῆσιν.
- ζ. Ἰδιάζουσαι παρακλήσεις πρὸς τὴν θεωρητικὴν φιλοσοφίαν καὶ διαφερόντως τὴν κατὰ νοῦν ζωὴν αἱ μὲν ἀπὸ 6) τῆς τοῦ ὄντος ἀνθρώπου φύσεως, αἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἐναργῶν ὑπομνήσκουσαι τουτὶ τὸ προκείμενον.
- η. Ὑπομνήσεις ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν παραμυθούμεναι τὸ πράττειν 7) ὀρεκτὸν καὶ δι' αὐτὸ αἰρετὸν φιλοσοφίαν ἐναργῶς τε προάγουσαι εἰς τὴν προτροπὴν ἀπὸ τῶν γνωρίμων τοῖς πᾶσιν.
- θ. Ἀπὸ τοῦ βουλήματος 8) τῆς φύσεως ἔφοδος εἰς προτροπὴν κατὰ τὴν Πυθαγόρου ἀπόκρισιν, ἣν εἶπεν τοῖς ἐν Φλιούντι πυνθανόμενοις, τίς ἐστὶ καὶ τίνος ἕνεκα γέγονε.
- 5) τὰς παρὰ] Haec duo verba cum proximo παρακλήσεις a Cd. Par. absunt.
- 6) αἱ μὲν ἀπὸ] Cd. Par. αἱ μὲν γὰρ ὑπὸ, tum ὑπομνήσκουσαι.
- 7) τὸ πράττειν] Cd. Par. τὸ πρῶτως, deinde φιλοσοφίας et πᾶσι.
- 8) βουλήματος] Cd. Par. βουλευμάτων, tum ἐφόδου — εἶπε — Φλιούντια (quod etiam in Cd. Ciz. erat) — et pro τὴν est καί.

- ταύτη γὰρ ἐπομένως συλλογιζόμεθα τὴν προτροπὴν ὅλην.
- ι. Ὅτι καὶ 9) μεγάλας ὠφελείας παρέχεται πρὸς τὸν βίον ἢ θεωρητικὴ φρόνησις, ὑπομνήσεις πλείονες καὶ ἀπὸ πλειόνων ἀφορμῶν τρόποι τε τῆς χρείας ὑποδείκνυνται διάφοροι καὶ πρὸς πολλὰ τέλη τῶν συμφερόντων ἡμῶν συμβαλλόμενοι.
- ια. Ὅτι τῷ κατὰ νοῦν ἐλομένῳ βίῳ καὶ τὸ χαῖρον διαφερόντως ὑπάρχει.
- ιβ. Ἀπὸ τοῦ πρὸς εὐδαιμονίαν φέρειν φιλοσοφίαν τελέως καὶ ἀληθῶς ἔφοδος εἰς προτροπὴν τοῦ φιλοσοφεῖν τελέα¹⁰⁾ καὶ ἀνυσιμωτάτη.
- ιγ. Ἀπὸ τῶν περὶ φιλοσοφίας¹¹⁾ ἐννοιῶν ἔφοδοι εἰς προτροπὴν κατὰ τὰς πυθαγορικὰς ὑποθέσεις καὶ κατὰ τὰς ἀληθεῖς περὶ ψυχῆς δόξας.
- ιδ. Ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ τῆς ὅλης ζωῆς τοῦ φιλοσόφου ἀφορμαὶ εἰς προτροπὴν ὁμοῦ ἐξ ἀντιπαραθέσεως ἐπιδεικνύουσαι, ὅσα δὴ τινι προέχει ἢ τοιαύτη ἐνέργεια τῶν ἄλλων τῶν δοκούντων εὐδοκίμων εἶναι βίῳ.
- ιε. Ἀπὸ τῆς παιδείας καὶ ἀπαιδευσίας ἢ προτροπῆ, εἰ τὸ¹²⁾ μὲν μέγιστον τῶν ἀγαθῶν,

9) καὶ] A Cd. Par. abest.

10) τελέα] Cd. Par. τελέως. Deinceps ἀνυσιμωτάτην, in Ciz. ἀνασιμωτάτην.

11) φιλοσοφίας] Cd. Par. φιλοσοφίαν.

12) τὸ] A Cd. Par. abest, vt paulo post μὲν, et pro eo δὲ est τό τε.

τὸ δὲ τῶν κακῶν μέγιστον, εἰ καὶ αὐτὰ τε ἐστὶ τοιαῦτα, καὶ ἔοικε τοιούτοις τισὶν ἑτέροις, οἷα πέρ ἐστιν αὐτὰ, καὶ ὅτι φιλοσοφία μὲν παιδείας ἐστὶν ἡγεμῶν, τὸ δὲ ἐναντίον κατάρχει ἀπαιδευσίας.

ις. Ἄλλαι ἔφοδοι ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ¹³⁾ παιδείας προτρέπουσαι ἐπὶ τὴν συγγενῆ πρὸς τὸ παιδεύεσθαι φιλοσοφίαν. τὸ τε γὰρ ἔργον ὁμοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐπιδεικνύουσα καὶ τὴν ὅλην αὐτῆς ἐπιμέλειαν περὶ τὰς ἀρίστας ἐνεργεῖ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων.

ιζ. Ἀπὸ τῶν παλαιῶν λόγων καὶ τῶν ¹⁴⁾ μύθων τε ἄλλων καὶ τῶν πυθαγορικῶν ὑπομνήσις εἰς προτροπὴν ἐπὶ τὸν σώφρονα καὶ μέτριον καὶ κεκοσμημένον βίον· αἱ δὲ αὐτὰ μεταβάλλουσι τὴν διάνοιαν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀκολασίαν καὶ τὸν κατὰ τὴν ἡδονὴν βίον.

ιη. Ἀπὸ τῶν ἐναργῶς περὶ τὸ σῶμα φαινομένων τάξεων καὶ ἀπὸ τοῦ περὶ αὐτὸ κόσμου κατὰ τὴν ἀνάλογον μετάβασιν τῆς διανοίας ἐπὶ ψυχὴν μεταβαίνοντες ποιούμεθα τὴν προτροπὴν γνωρίμως τοῖς ἀκούουσι καὶ πιδανῶς διὰ τὸ ἀπὸ τῶν ἐναργῶν αὐτὴν προσιέναι.

ιθ. Ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἀγαθῶν ἔφοδος εἰς προτροπὴν ὡς ὄντων κυριωτάτων εἰς εὐδαιμονίαν καὶ ἀπὸ τῶν ἀρετῶν ὡς αὐτάρκων ¹⁵⁾

13) τῆς] Cd. Par. εἰς — προτρέπεσθαι. Sub finem pro περὶ habet πρὸς et ἐνεργείας.

14) Post τῶν Cd. Par. addit ἱερῶν, tum legit ὑπομνήσεις.

15) αὐτάρκων] Cd. Par. αὐταρκῶν, tum ὁμοία.

ὑπαρχουσῶν πρὸς τὸν μακάριον βίον ἢ ὁμοία
παράκλησις.

κ. Μειγμένα ὑποθῆκαι προτροπαῖς κοινῇ
διήκουσαι ἐπὶ πάντα ¹⁶⁾ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ μέρη
πάντα ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ τὰ τέλη τοῦ βίου,
ῶν στοχάζεται ἡ ἀρετή.

κα. Τίς ἢ συμβουλευτικὴ προτροπὴ καὶ πῶς
γίνεται ¹⁷⁾ διὰ συμβόλων, ἀνάπτυξις τε καὶ
κοινῇ τῶν συμβόλων καὶ διὰ ἐκάστου αὐτοῦ
μόνον ἀπ' αὐτῶν προτρεπτικὸν ἐξηγουμένη
ποσαχῶς γίνεται, τὴν δὲ ἄλλην πραγμα-
τείαν περὶ τῶν συμβόλων ἀλλαχοῦ ὑπερτι-
θεμένη.

16) πάντα] Cd. Par. τὰ πάντα, tum pro τέλη legit μέρη
τέλη, et ὡς pro ῶν.

17) γίνεται] Cd. Par. γίνεται, tum κοινῇ, et pro verbis
καὶ διὰ ἐκάστου vsque ad ἐξηγουμένη non nisi haec
habet: καὶ διηγούμεναι, denique pro τὴν δὲ ἄλλην legit
καὶ δι' ἄλλην.

ἸΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ΤΗΣ ΚΟΙΛΗΣ ΣΤΡΙΑΣ
ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ ἑΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΩΝ
ΤΟΥΣ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ἘΙΣ ΦΙΛΟ-
ΣΟΦΙΑΝ *)

Κ Ε Φ. α.

Περὶ μὲν Πυθαγόρου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν βίου τῶν τε πυθαγορικῶν ἀνδρῶν τὰ σύμμετρα ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἰρήκαμεν· ἀρχώμεθα ¹⁾ δὲ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ τῆς αἰρέσεως ἀπὸ τῆς κοινῆς εἰς πᾶσαν παιδείαν καὶ μάθησιν ²⁾ καὶ ἀρετὴν παρασκευῆς, ἣτις οὐ κατὰ μέρος ἀπολαβοῦσα πρὸς ἕν τι τῶν πάντων παρασκευάζει τὸν ἄνθρωπον ἐπιτήδειον, ἀλλ', ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, τὰς ἐν αὐτῷ προθυμίας ³⁾ προτρέπει εἰς πάντα μὲν τὰ μαθήματα, πάσας δὲ τὰς ἐπιστήμας, πάσας δὲ τὰς ἐν τῷ βίῳ καλὰς καὶ γενναίας πράξεις ⁴⁾, πάσας δὲ

*) Haec est libri inscriptio in codice Cizensi, quocum consentit editio Arcerii, nisi quod hic post verba εἰς φιλοσοφίαν addidit λόγος δεύτερος, quae verba, reliquae orationis structuram turbantia, hic quidem omit-tenda erant.

1) ἀρχώμεθα] Sic recte Arcerius. In Cod. Ciz. est ἀρχόμεθα, quod iam Reinesius in ipso codice correxit. Loci structura, a qua Arc. aberravit, haec est: ἀρχώμεθα δὲ τὸ λοιπὸν ἀπὸ τῆς κοινῆς — παρασκευῆς τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ, i. e. Pythagorae.

2) καὶ μάθησιν] καί, quod non legitur in Arc. edit., e Cd. Cz. addidi.

IAMBlicHI CHALCIDENSIS, EX COELE-SYRIA,
PYTHAGORICORVM COMMENTARIORVM ADHOR-
TATIONES AD PHILOSOPHIAM CONTI-
NENTIVM

C A P. I.

De Pythagora vitaeque ad eius formulam componenda atque de Pythagoreis quum libro superiori satis explicuerimus: iam porro expediemus, quam illius viri schola ingrediatur viam in communi ad omnem institutionem, doctrinam et virtutem animi conformatione, quae quidem non parte quadam seiuncta ad vnum quoddam ex vniuersis hominem reddit idoneum, sed, vt simpliciter dicam, eius studia impellit ad omnes disciplinas, omnes doctrinas, omnes in vita pulcras et honestas actiones, omnes

3) προθυμίας] Hanc vnice veram lectionem, quam restituendam esse etiam Vulcanius vidit, Cdd. Cz. et Par. praebent. Editio Arc. habet προμυθίας. Quod quum nihili esse intelligeret Arc., coniecit in Castigationibus προμυθίας, atque hanc infelicem coniecturam expressit in interpretatione latina: *quicquid in illo est prudentiae.*

4) πράξεις] Sic recte Arc. et Cd. Cz. In Cd. Par. legitur ἐπιθυμίας, quod, quum antecesserit προθυμίας, locum non habet. Quae deinceps leguntur verba, πάσας δὲ παιδείας, quum ante commemorata sint μαθήματα et ἐπιστήμαι, ea, si auctoris nostri in scribendo diligentia esset maior, delenda censerem.

παιδείας, καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντα ὅσα μετέχει τοῦ καλοῦ. Οὔτε γὰρ ἄνευ τοῦ προτραπῆναι οἷόν τ' ἐστὶν ὁρμηῆσαι ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ γενναῖα ἐπιτηδεύματα, οὔτε οἷόν τε εὐθύς ἐπὶ τὸ ἀκρότατον καὶ τελειότατον ἀγαθὸν προευντρεπίζειν ⁵⁾ τινά, πρὶν ἐμποιῆσαι ὑποκατασκευὴν ⁶⁾ τῆς ψυχῆς διὰ τῆς προτροπῆς· ἀλλ' ὥσπερ ἡ ψυχὴ κατὰ βραχὺ ⁷⁾ πρόεισιν ἐπὶ τὰ μείζονα ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων, διὰ πάντων τε διέξεισι τῶν καλῶν, καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τὰ τελειότατα ⁸⁾ ἀγαθὰ εὐρίσκει, οὕτω καὶ τὴν προτροπὴν ⁹⁾ δεῖ ὁδῶ προῖέναι ἀρχομένην ἀπὸ τῶν κοινῶν. εἰς γὰρ φιλοσοφίαν ἀπλῶς παρόρμησει ¹⁰⁾ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ φιλοσοφεῖν

5) προευντρεπίζειν] Hoc verbum cum Arc. tnetur Cd. Cz., idemque significat, quod παρασκευάζειν. Verbum προευντρεπίζειν, quod exhibet Cd. Par., Graeci ignorant.

6) ὑποκατασκευήν] Sic recte Cd. Cz. Quam lectionem probans Reinesius in edit. Arc., vbi locus ita expressus est: ὑπὸ * τὴν κατασκευήν, haec margini adscripsit: Subadornatio, substructio. Priusquam substructionem animi per hortationes effecerit. Nimirum hoc substantivum, quod aliis locis non occurrere videtur, vt ex nostri loci serie intelligitur, significat eum animi habitum per cohortationem effectum, quo tanquam fundamento reliquus eius cultus nitatur. Cicero in simili fere re de Leg. I. 22. dicit: quemadmodum homo subornatus a natura in vitam venit. Quem sensum Scaliger suae coniecturae τῦπῳ τὴν κατασκευήν subiectum voluerit, non assequor.

7) κατὰ βραχὺ] Sic malui scribere cum Arcerio, quam cum Cd. Cz. καταβραχὺ. Κατὰ βραχὺ diuisim scribitur etiam in his locis a Schaefero ad L. Bos. Ell. p. 103. allatis: Athen. T. I. p. 127. Xenoph. Ephes. p. 113. Certa tamen lex non videtur esse, ad quam quouis loco huiusmodi verborum scriptura dirigatur. Tum recte

artes, omnia denique, quae ei, quod pulcrum est, subiecta esse existimantur. Neque enim quispiam, nisi adhortatione excitatus fuerit, ad pulcra honestaque studia se applicare potest, neque ad summum statim et perfectissimum bonum quemquam excitare licet, antequam eius animum cohortatione subornaueris: sed quemadmodum animus pedetentim progreditur ad maiora a minoribus, omniaque pulcra percurrit, et postremo perfectissima bona consequitur, ita etiam cohortationem oportet via progredi, initio capto ab iis, quae communia habentur. Ea enim ad philosophiam simpliciter excitabit et ad ipsum philosophandi studium vni-

Cd. Cz. cum Arc. *πρόεισιν*, pro quo male in Cd. Par. legitur *πρόσεισιν*. idem vitiose paullo post *ἐπὶ τὰ τέλη*.

- 8) *τελειότατα*] Sic scripsi cum Arc. pro *τελεώτατα*, quam formam hic Cdd. Cz. et Par. exhibent, illamque scripturam constantiae causa vbiuis praetuli. Vtraque forma apud Platonem tot locis reperitur, vt iudicium hac in re prorsus incertum sit. Conf. Heindorf. ad Plat. Cratyl. p. 70. Thom. Mag. dicit, *τέλεος*, *τελέως* esse *δοκιμώτερα ἢ μετὰ τοῦ ι*. Oudendorp. ibi vtramque formam vt Atticis vsitatam probat. In Maittario de dial. p. 130. ed. Sturz. *τέλεον*, *τελέην*, *τελεώτατος* assignantur dialecto Ionicae.
- 9) *τὴν προτροπήν*] Articulum *τὴν* recepi e Cd. Cz., qui hic non magis abesse potest, quam antea in *διὰ τῆς προτροπῆς*, spectaturque cohortatio vt certa quaedam et necessaria omnis ad philosophiam institutionis pars.
- 10) *παρορμήσει*] scil. *ἡ προτροπή*. Hanc vnice probandam lectionem exhibent Cdd. Cz. et Par., eandemque etiam Arc. in suo codice reperit: quam quum non intelligeret, loci sententia euersa, in textu scripsit *παρορμήσαι*.

συλλήβδην καθ' ἡντιναοῦν ἀγωγὴν μηδεμιᾶς τῶν αἰρέσεων ἀντικρυσ προκρινομένης, ἀλλὰ κοινῶς κατὰ γένος ἀπασῶν ἐπαινουμένων καὶ παρὰ τὰ ἀνθρώπινα ἐπιτηδεύματα πρεσβευομένων κατὰ τινα κοινὸν καὶ δημῶδη ¹¹⁾ προτρεπτικὸν τρόπον. Μετὰ δὲ ταῦτα ¹²⁾ μέση τινὶ μεθόδῳ χρηστέον, οὔτε παντάπασι δημῶδει, οὔδὲ μὴν ¹³⁾ ἀντικρυσ πυθαγορικῇ, ἀλλ' οὔδὲ ἀπηλλαγμένη ὀλοσχερῶς ἐκατέρου τοῦ τρόπου τούτου, ἐν δὲ ταύτῃ ¹⁴⁾ κοινᾶς τε πάσης φιλοσοφίας τάξομεν παρορμήσεις, ὥστε κευθρίσθαι αὐτὰς πυθαγορικοῦ βουλήματος, κατὰ γε τοῦτο ¹⁵⁾ συμμίζομεν ἐγκαιρότατα καὶ τὰς τῶν ἀνδρῶν τούτων κυριωτάτας δόξας, εἰς ἃς προτρέπειν τῶν Πυθαγορικῶν, ὥστε οἰκειὸν γίνεσθαι τρόπον τῶν πυθαγορικῶν ἀνδρῶν ¹⁶⁾ κατὰ γε τοῦτον τὸν τρόπον τῶν λόγων, ἀφ' οὗ δὴ λεληθότως, ὡς τὸ εἰκός, ἀπὸ μὲν τῶν ἐξωτερικῶν ἐννοιῶν ἀποστησόμεθα,

11) δημῶδη] Hoc vocabulum, quod Arc. non habet, sententiae integritate postulante, e Cd. Cz. reuocauit.

12) Μετὰ δὲ ταῦτα] Haec verba in Arc. edit. et Cd. Cz. noui capitis initium faciunt: quam rationem propterea deserui, quia omnia, quae vsque ad verba ἀρξώμεθα δὲ τὸ λοιπὸν leguntur, praefationis loco habenda sunt atque declarant, quae huius cohortationis a sententiis apertis ad difficiliores intellectu et Pythagoreorum priuatas progredientis ratio sit futura.

13) οὔδὲ μὴν] Sic Arc. et Cd. Cz. At Cd. Par. οὔδὲν μὴν, perperam.

14) ἐν ταύτῃ] Idem quod κατὰ ταύτην. Tum πυθαγορικὸν βούλημα significat rationem instituendi Pythagoreorum propriam, sive Pythagoricam rationem.

verse ex cuiuscunque disciplinae formula, ita vt nulla aperte praeferatur, sed vniuerse omnes omnino probentur humanisque studiis anteponantur communi quadam et populari adhortandi ratione. Posthaec autem media quadam ratione vtendum est, quae neque omnino popularis sit, neque aperte pythagorica, sed nec disiuncta quidem prorsus ab alterutra ratione. Ex qua tum communes omnis philosophiae cohortationes proponemus, ita vt a pythagorica ratione sint seiunctae, tum ad hanc quidem conuenienter admiscebimus opportune etiam horum virorum praecipuas sententias, ad quas cohortari Pythagorici consueuerunt, ita vt cohortatio Pythagoricorum propria sit, hoc quidem disserendi temperamento adhibito, vt sensim, prout par est, ab exotericis sententiis discedamus et ad technicas huius

15) *κατά γε τοῦτο*] Haec est lectio Cod. Cz., eaque praeferenda lectioni Cd. Par. *κατά τε τοῦτο*. Arc. dedit *καί τε γε τοῦτω*, quod Scal. mutauit in *καί τε γε τοῦτων*. Sed mutatione non opus est: nam *τοῦτο* referendum est ad *πυθαγ. βούλημα*, et *καί* post *ἐγκαιρότατα* positum respicit *τε* in *κοινάς τε*, totiusque loci sententia huc redit: *in hac media ratione sequenda sic versabimur, vt tum omni philosophiae cohortationes communes, non petitas illas ex propria Pythagoreorum institutione, proponamus, tum Pythagoricam rationem pressius sequentes huius proprias sententias admisceamus. Quo fiet, vt nostra cohortatio et diuersa sit a Pythagorica ratione et non diuersa.* — Futur. *συμμιξομεν* pro *συμμιξομεν*, quod est in Arc., reuocant e Cd. Cz.

16) *ὥστε οἰκείον — ἀνδρῶν*] Haec verba, quae in edit. Arc. desunt, e Cd. Ciz. inserui, suntque ad sensus in-

μεταβησόμεθα δὲ καὶ οἰκειωσόμεθα ταῖς κατὰ τὴν αἵρεσιν τεχνολογουμέναις αποδείξεσιν, οἷον διὰ τινος γεφύρας ἢ κλίμακος κάταθεν εἰς ὕψος ἀνιόντες. ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τὰ ἴδια προτρεπτικὰ τῆς πυθαγορικῆς αἵρέσεως συντάξομεν ἀλλότρια καὶ ἀπόρρητα τρόπον τινὰ πρὸς τὰς ἄλλας ἀναγωγὰς ὑπάρχοντα.

Κ Ε Φ. β.

Ἀρξόμεθα δὲ τὸ λοιπὸν ἀπὸ τῶν ὡς πρὸς ἡμᾶς πρώτων ¹⁾. ἔστι δὲ τὰ ἐναργῆ ταῦτα ²⁾ καὶ φαινόμενα πᾶσι καὶ μηδέπω προειληφότα τὴν οὐσίαν τῆς ἀρετῆς, κατὰ δὲ τὰς κοινὰς ἐννοίας περὶ αὐτῆς ἀνεγείροντα ἡμῶν τὴν προθυμίαν κατὰ τινὰς γνωρίμους τοῖς πολλοῖς γνώμας ἀπεικαζόμενας πρὸς τὰ ἐναργῆ δείγματα τῶν ὄντων. ἔχουσι δὲ αὐταὶ ὡδὲ πως·

Ψυχῇ ³⁾ ζῶντας ἡμᾶς τῇ ταύτης ἀρετῇ ρητέον εὖ ζῆν, ὡς ὀφθαλμοῖς ὁρῶντας τῇ τούτων ἀρετῇ καλῶς ὁρᾶν.

tegritatem necessaria: nam sibi opponuntur hae enunciationes: ὥστε κερωρίσθαι — βουλήματος, et, ὥστε οἰκεῖον κ. τ. λ. Sed haec ultima sic legenda esse videntur: ὥστε οἰκεῖον γίνεσθαι τοῦτον τὸν τρόπον τῶν λόγων καὶ τῶν πυθαγορικῶν ἀνδρῶν, vel ita: ὥστε οἰκεῖον γίνεσθαι καὶ τῶν πυθαγορικῶν ἀνδρῶν τοῦτον τὸν τρόπον τῶν λόγων. In interpretatione latina lectionem vulgatam utcumque reddere studui. In proximis Cd. Cz. λελυθότως, vitiose: tum recte οἰκειωσόμεθα, pro quo in Arc. οἰκειοσόμεθα et in Cd. Par. οἰκισόμεθα legitur.

1) ἀπὸ τῶν ὡς π. ἢ. πρώτων] Τὰ ὡς πρὸς ἡμᾶς πρώτα sunt ea, quae prima sunt pro instituto nostro, quo ab apertis ad obscuriora progredi constituimus.

2) τὰ ἐναργῆ ταῦτα] Sic recte Arc. In Cd. Cz. τὰ ἐνεργῆ πάντα. Caeterum opponuntur sibi ἡ οὐσία τῆς ἀρετῆς

scholae demonstrationes transeamus easque pernoscamus, velut per pontem aut scalam ex profundo in altum adscendentes, et denique proprias sectae pythagoricae cohortationes proponamus, alienas illas et quodammodo abstrusas, si cum aliis institutionibus comparaueris.

CAP. II.

Iam ab iis incipiamus, quae pro instituto nostro prima sunt. Huc pertinent ea, quae sunt clara omnibusque perspicua, necdum virtutis vim atque naturam praecipiant, ex vulgari potius eius finitione studium nostrum excitant secundum sententias vulgo notas, expressas illas ad manifesta rerum signa. Quae sic fere habent:

Quum anima viuamus, eius nos virtute recte viuere dicendum est, quemadmodum oculis cernentes horum virtute bene cernimus.

(vis et ratio virtutis purioris) et αἱ κοιναὶ ἔννοιαι περὶ αὐτῆς (virtutis notiones vulgares et populares) locique sensus hic est: haec prima intelliguntur ea, quae sunt perspicua et cuius euidencia, quaeque diuiniore virtutis, ad quam Pythagoreorum praecepta peculiaria instituunt, notionem animo nondum informant. In iis, quae sequuntur, γινώμαι ἀπεικαζόμεναι πρὸς τὰ ἐναργῆ δειγμάτια τῶν ὄντων significant sententias ita verbis conceptas, vt comparisonem ad euidentes rerum notas factam contineant.

- 3) ψυχῆ] Sic legendum esse pro ψυχῆ, quod exstat in edit. Arc. et Cd. Cz., viderunt iam Arcerius et Vulcanius, idemque confirmat Stobaeus, qui λογ. ἁ. περὶ

Οὔτε χρυσοῦ νομιστέον ἰὸν οὔτε ἀρετῆς αἰσχος ἀπεισθαι.

Καθάπερ εἰς ἄσυλον τέμενος τὴν ἀρετὴν ὀρμητέον, ὅπως πρὸς μηδεμίαν ἀγεννῆ ψυχῆς 4) ὑβριν ὤμεν ἔκδοτοι.

Περὶ κοινωνίας βίου καὶ παραμονῆς 5).

Ἀρετῇ μὲν θαρσνητέον ὡς σώφροσι γαμετῇ, τύχη δ' ὡς ἀστάτῳ πιστευτέον ἐταίρα 6).

Κρεῖττον μετὰ πενίας ἀρετὴν ὑποληπτέον, ἢ πλοῦτον μετὰ κακίας 7). ὀλιγοσιτία μετὰ ὑγιείας, ἢ πολυφαγίαν μετὰ νόσου.

Βλαβερά 8) μάλιστα τροφῆς μὲν ἀφθονία τῷ σώματι, κτήσεως δὲ τῷ τὴν ψυχὴν διακειμένῳ κακῶς.

ἀρετῆς p. 14. Schow. hunc locum citat, omniaque respondent, nisi quod, omissis verbis οὔτε χρυσοῦ — ἀπεισθαι, post τέμενος praepositionem εἰς repetit, pro πρὸς legit εἰς, et pro ψυχῆς, τύχης. Vulcanius explanationis causa in Iamblichō addidit: „Oculi videre, virtus oculi bene videre: animae viuere, virtus animae bene viuere. Atque haec eo tendunt, vt, qui τὸ εὖ ζῆν appetit, in quo beatitas est, τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν excolat.“ Vocabulum ψυχὴ in Cd. Cz. rubro colore pictum est, quo primae sententiae initium distinguitur. In sequentibus sententiis inde a verbis ἀρετῇ μὲν prima quaeque litera primorum vocabulorum rubro colore scripta est.

4) ψυχῆς] Ne quis e Stobaeo τύχης, quod cum ψυχῆ saepe commutatur, vt docuit Schaefer in Mel. crit. p: 117. sqq., reponendum esse censeat, impediunt verba ἀγεννῆ et ἔκδοτοι. nam neque illiberale fortunae ludibrium recte dicitur, neque huic ludibrio dediti, sed expositi dici possumus.

5) Περὶ κοινωνίας βίου καὶ παραμονῆς] Haec verba Arcerium sine causa torserunt propterea quod ea cum supe-

Neque auro existimandum est adhaerescere robiginem, neque virtuti turpitudinem,

Sicut in asylum ad virtutem est contendendum, ne ad ullam illiberalem animi insolentiam simus proiecti.

De vitae communione et constantia.

Virtuti est confidendum, vt castae coniugi, fortunae credendum, vt mutabili meretrici.

Praestantior cum paupertate virtus est habenda, quam diuitiae cum improbitate:

victus frugalitas cum bona valetudine, quam ciborum abundantia cum morbo.

Infestissima corpori alimentorum copia, et bonorum homini improbo animo.

rioribus coniunxit. Quod perperam fecit. In Cd. Cz. recte a reliquis disiunguntur, suntque loco inscriptionis habenda, qua indicatur, proximas sententias ad vitae societatem et constantiam pertinere: nam παραμονή, pro quo minime cum Arc. υπομονή vel περιμονή substituendum est, hoc quidem loco significat eam constantiam, qua virtutem etiam cum incommodo tenemus.

6) ἐταίρα] In Cd. Cz. vitiose scriptum erat ἑτέρω, quod iam Reinesius in ἐταίρα ex Arcerio mutauit.

7) κρείττον - κακίας] Non intellexit Arc. hunc locum vertens: *praestabilius est, virtutem suscipere cum paupertate, quam diuitias cum violentia.* Immo ad κρείττον intelligendum est τί. Tum pro βίας, quod Arc. dedit, e Cdd. Cz. et Par. recepi κακίας, quod propter oppositionem verbi ἀρετῆς vel sine illa auctoritate reponendum erat. Post κακίας, quamquam noua sententia sequitur, quum constructio continuetur, non plene interpunxi.

8) βλαβερά κ. τ. λ.] Sic recte hic locus legitur in Cd. Cz. In Par. est τῷ σώματι τὸ σῶμα, et deinceps: τὰ τὴν ψυχὴν

Καὶ, ἐπισφαλὲς ⁹⁾ καὶ ὅμοιον μαινομένῳ δοῦναι μάχαιραν καὶ μοχθηρῶ δύναμιν.

Καθάπερ τῷ ἐμπύῳ ¹⁰⁾ βέλτιον τὸ καίεσθαι τοῦ διαμένειν, καὶ τῷ μοχθηρῶ τὸ τεθνάναι τοῦ ζῆν.

Τῶν κατὰ σοφίαν ¹¹⁾ θεωρημάτων ἀπολαυστέον, ἐφ' ὅσον οἶόν τε ¹²⁾, καθάπερ ἀμβροσίας καὶ νέκταρος· ἀκήρατόν τε γὰρ τὸ ἀπ' αὐτῶν ἡδὺ καὶ τὸ θεῖον τὸ μεγαλόψυχον ¹³⁾ δύναται τε ποιεῖν, καὶ εἰ μὴ αἰδίους, αἰδίων γε ἐπιστήμονας.

μη διακειμένῳ. Vnde coniciias, in eodem codice, ut in Arcerii edit., exstare καλῶς pro κακῶς. In hac enim omnis locus sic habet: βλαβερά μάλιστα τροφῆς μὲν ἀφθονία τῷ σώματι. κτήσεως δὲ ταύτην ψυχὴν διακειμένῳ καλῶς. Sed veram totius loci praeter extremam partem rationem perspexit iam Vulcanius dicens: „Legendum puto: βλαβερά μάλιστα τροφῆς μὲν ἀφθονία σώματι, κτήσεως δὲ (nimirum ἀφθονία) τῷ τὴν ψυχὴν διακειμένῳ κακῶς καὶ ἐπισφαλές. Noxia imprimis ac periculosa est corpori quidem redundantia ciborum: animo vero non recte constituto diuitiarum. Nisi illud ἐπισφαλές conseq. connectere placeat, quod tamen citra mutationem aliquam vix fieri potest.“ Caeterum e Cd. Par. loci lectio etiam sic constitui potest: βλαβερά μάλιστα τροφῆς μὲν ἀφθονία τῷ τὸ σώμα, κτήσεως δὲ τῷ τὴν ψ. κ. τ. λ.

9) Καὶ, ἐπισφαλὲς κ. τ. λ.] Locus sanus est, ut qui maxime, neque opus Arcerii coniectura: καὶ ὁμοίως ἐπισφαλὲς μαινομένῳ, quemadmodum hic locus legitur in Stob. λόγ. μα. ed. Venet. Prius καὶ transitum facit, ut paulo inferius: καὶ τὸν θεὸν σεβόμεθα. Tum ὅμοιον — καὶ ex notissimo Graecorum more dictum est. cf. Duk. ad Thuc. VII, 71. p. 288.

10) ἐμπύῳ] Apud Stob. λόγ. μδ. hic locus ita habet: καθάπερ τῷ ὑποπύῳ βέλτιον τὸ καίεσθαι τοῦ διαμένειν,

Aeque periculosum est furibundo gladium dare, atque improbo potentiam.

Quemadmodum suppurato vtilius est, vlcus vri, quam pus relinqui, ita improbo, mortuum esse, quam viuere.

Sapientiae praeceptis fruendum est, quantum licet, vt ambrosia et nectare. Nam et sincera est eorum dulcedo et diuinam naturam, animum magnum efficere possunt, atque si non aeternos, at rerum aeternarum peritos.

οὕτω καὶ τῷ μοχθηρῷ κ. τ. λ. De utroque verbo v. Steph. thes. gr. ling. tom. 3. p. 609.

11) σοφίαν] Ita Cd. Cz. pro φιλοσοφίαν, quod in Arc. edit. exstat. Illud hoc loco praetuli vt huic praeuia ad philosophiam cohortationi conuenientius, quum τὰ κατὰ φιλοσοφίαν θεωρήματα potius propria pythagoricae philosophiae decreta significant.

12) οἶόν τε] Ita bene Cdd. Cz. et Par., vt Hemst. ad Lucian. T. I. p. 212. n. 82. Arc. οἶον.

13) τὸ θεῖον τὸ μεγαλόψυχον] Posterius vocabulum declarat, quale diuinum illud sit, quod sapientiae praecepta efficiant. Etiam in Vita Pyth. p. 58. ed. Kust. τὸ θεῖον appellatur coelestis animi particula. Tum scripsi αἰδίων γε pro αἰδίων τε, quod aequae, vt Arcerius, Cd. Cz. habet. Γέ necessarium est ob praegressum εἰ μὴ, atque γέ et τέ saepissime inter se sunt commutata. cf. Gregor. Cor. p. 710. Demosth. de cor. Vol. I. p. 317. ed. Reisk. εἰ μὴ ὅλον, μέρος γ' ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας. Iambl. Vit. Pyth. p. 186. εἰ δὲ μὴ, ἔκ γε τῆς πατριῆς. Pro γέ etiam ἀλλ' οὖν usurpatur, vt Iambl. Vit. Pyth. §. 21. p. 16. εἰ καὶ μὴ ἐκόντας, ἀλλ' οὖν ἐπινοία καὶ μεθόδοι παρατηρήσας κ. τ. λ. Nam sic hic locus, quem male administravit Kuster., interpungendus est.

Εἰ εὐκτόν ¹⁴⁾ ἢ εὐαισθησία, μᾶλλον σπουδαστόν ἢ φρόνησις· ἔστι γὰρ τοῦ ἐν ἡμῖν πρακτικοῦ νοῦ οἰονεῖ τις εὐαισθησία. δι' ἣν μὲν γὰρ, ἐν οἷς πάσχομεν, οὐ παραισθανόμεθα, δι' ἣν δὲ, ἐν οἷς πράττομεν, οὐ παραλογιζόμεθα.

Καὶ, τὸν θεὸν σεβόμεθα κατὰ τρόπον ¹⁵⁾, εἰ τὸν ἐν ἡμῖν νοῦν παρασκευάσαιμεν πάσης κακίας ὥσπερ τινὸς κηλίδος καθαρὸν.

Κοσμητέον ἱερὸν μὲν ἀναθήμασι, τὴν δὲ ψυχὴν μαθήμασιν.

Ὡς πρὸ τῶν μεγάλων μυστηρίων τὰ μικρὰ παραδοτέον, καὶ πρὸ φιλοσοφίας παιδείαν.

Ὁ μὲν τῆς γῆς καρπὸς δι' ἐνιαυτοῦ, καθ' ἕναστος δὲ ὥρας μόριον ὁ τῆς φιλοσοφίας ¹⁶⁾ ἀποδίδεται.

Καθάπερ χώρας μάλιστα ἐπιμελητέον τῷ τῆς ἀρίστης ἐπιτυχόντι ¹⁷⁾, καὶ ψυχῆς, ὅπως τῆς φύσεως ἄξιον ἐνέγκηται τὸν καρπὸν.

Τοιαῦτα ἂν τις ἀπὸ τῶν ἐναργῶν γνωμικῶν ὁμοιώματα παρατιθέμενος κοινῶς ἂν εἰς φιλοσοφίαν προτρέψειεν.

14) εὐκτόν] Sic recte Ciz. et Par. pro ἐκτόν, quod in Arc. edit. legitur. Illud reponendum esse, iam Vulcan. vidit, qui locum recte sic interpretatur: Si vigor sensuum dignus, quem votis omnibus rogemus optemusque, magis in comparanda virtute laborandum. Quod hic Iamblichus dixit σπουδαστόν, idem significat σπουδαῖον duobus locis in Vit. Pyth. p. 52. cf. Steph. thes. gr. ling. tom. 3. p. 948. Verbum παραισθάνεσθαι legitur in Plat. Theæt. §. 39. p. 336. edit. Heindorf. ὅσα τε παραισθάνειν ἢ παροργᾶν ἢ ἄλλο τι παραισθάνεσθαι λέγεται.

Si optabilis est sensuum integritas, magis quaerenda prudentia. Est enim quasi integritas quaedam mentis ad agendum applicatae. Nam illa efficit, ne in iis, quae nos afficiunt, sensu fallamur, haec, ne in iis, quae agimus, falsis rationibus decipiamur.

Deum rite colimus, si animum nostrum ab omni improbitate tanquam macula purum reddimus.

Ornandum est templum donariis, animus doctrinis.

Vt ante magna mysteria parua sunt tradenda, ita ante philosophiam institutio.

Terrae fructus quotannis redditur, quovis autem temporis momento fructus philosophiae.

Quemadmodum ab eo maxima cura in agrum est impendenda, qui optimum nactus est, ita etiam in animum, quo dignos natura fructus ferat.

Si quis huiusmodi similitudines sententiosas a rebus apertis sumtas proposuerit, is communi ratione ad philosophiam excitauerit.

15) κατὰ τρόπον] recta ratione, eo quo decet modo: quod etiam πρὸς τρόπον dicitur. Illud legitur etiam in Vit. Pyth. p. 154. ἐπιτελεῖσθαι κατὰ τρόπον.

16) τῆς φιλοσοφίας] Quum praecedat τῆς γῆς, addidit etiam hic articulum, qui vulgo abest.

17) ἐπιτυχόντι] Animus non cum quovis agro, sed cum optimo comparatur. Quo maior igitur in eo colendo cura adhibetur, eo praestantiores et natura dignos fructus proferet. Pro ἐνέγκηται, quod cum Arc. etiam Cic. tuetur, scribendum videtur ἐνέγκη καὶ. Denique Cic. VI supra ἐνεργῶν pro ἐναργῶν.

Κ Ε Φ. γ.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τύπος ¹⁾ γνώμαις χρώ-
μενος καὶ αὐτός, οὐκέτι δὲ διὰ παραβολῆς
ἀντιπαρατιθεὶς τὰς ὁμοιώσεις, ἕμμετρος καὶ
ἑναρμόνιος, γνήσιος τῶν ἀνδρῶν τούτων, ὃν
ἔχομεν παρειληφότες ²⁾ ἐν ἄλλοις τε καὶ ἐν
τοῖς ³⁾ χρυσοῖς ἔπεσιν, ὧν ὀλίγα ἄττα δείγματα
παραθετέον τὰ τοιαῦτα·

Ταῦτα πόνει ⁴⁾, ταῦτ' ἐμμελέτα, τούτων χρῆ ἔρῃν σε·

Ταῦτά σε τῆς θείας ἀρετῆς εἰς ἔγνια θῆσει.

Διὰ γὰρ τούτων εἰς πάντα τὰ καλὰ μα-
θήματά τε καὶ ἐπιτηδεύματα προτρέπει, μήτε
πόνων φειδεσθαι οἰόμενας δεῖν, μήτε μελέτην
ὑφίεσθαι ⁵⁾ μηδεμίαν, εἰς ἔρωτά τε καὶ προθυ-
μίαν τῶν καλῶν διεγείρων, καὶ πάντα ταῦτα
ἀνάγων εἰς τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν οὐχ
ἀπλῶς τῆς τυχεύσεως, ἀλλ' ἥτις ἡμᾶς ἀφίστησι
μὲν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐπὶ δὲ τὴν θείαν

1) τύπος] Sic recte scripsit Arc. pro τόπος, quod in suo libro repererat, illudque confirmatur Cod. Ciz. De commutatione horum vocabulorum cf. Gregor. Cor. p. 9. sq. Ne quis vero opinetur, potius legendum esse τρόπος, impediunt alia Iamblichi loca, ut in Vit. Pyth. c. 22. in it. p. 84. παραδίδοται δὲ καὶ ἄλλος τρόπος παιδείσεως διὰ τῶν πυθαγορικῶν ἀποφάσεων· et ibid. p. 86. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ τύπος ἦν τῆς διὰ τῶν ἀποφάσεων — ἐπανορθώσεως· quae ostendunt, utrumque vocabulum promiscue usurpari.

2) παρειληφότες] Ita Cod. Ciz. Quod in edit. Arc. legitur παρειληφότας, est sphalma typographicum, quorum insignis in hoc libro est numerus.

3) ἐν τοῖς] Ita scripsi cum Arc. In Cod. Ciz. est αὐτοῖς: quod quum facile cum ἐν τοῖς confundi potuerit, hic quidem locum habere non potest, nisi legere malis αὐτοῖς τοῖς. Quae lectio non improbabilis videtur, si

CAP. III.

Est vero etiam alia forma, et ipsa sententiis utens, nequaquam autem per comparisonem similia sibi opponens, metro numericisque alligata, horum virorum propria, quam traditam habemus et in aliis et in ipsis aureis carminibus, ex quibus haec pauca specimina proponam:

Haec agito, haec meditare, isthaec et amare labora.
Namque haec virtutis diae in vestigia ponent.

His enim ad omnes pulcras disciplinas et studia cohortatur, neque laboribus parcendum esse existimans, neque curam ullam remittendam. Item ad amorem et appetitionem eorum, quae pulcra sunt, excitat et haec omnia reuocat ad institutionem virtutis, non simpliciter cuiusuis, sed eius, quae nos ut ab humana natura remoueat, ita ad di-

cogites, quam saepe in manu exaratis libris consimiles syllabae semel tantum scriptae fuerint (cf. Schaeff. Mel. crit. p. 72.), atque Iamblichum non fere iterare praepositionem. — In proximis pro *ἄττα*, quod habet Cod. Ciz., cum Arc. *ἄττα* scripsi, secutus ea, quae Hermann. ad Viger. p. 711. praecepit.

4) *ταῦτα πόνει*] In Cdd. Ciz. et Par. legitur *ταῦτ' ἐκπόνει*. Tum Cd. Ciz. *θειάς* pro *θειῆς*, quod Arc. habet.

5) *μελέτην ὑφιέναι*] *curam remittere*: notanda haec huius verbi structura, quum alias cum genitio coniungi solet; nam locus Xenoph. Anab. III, 5, 4. illuc referri non potest. Phaurinus tamen haec habet: *ὑφιᾶσι τὸ ἀποβάλλουσι, αἰτιατικῇ συντάσσεται, ὡς Σοφοκλῆς, ὑφείς μάγον τοῖόν τε*. Neque tamen accusatiuum mutare ausus sum contra Cdd. auctoritatem. In proximis *καλῶν* in Cod. Ciz. librarii incuria excidit.

οὐσίαν καὶ τὴν γνῶσιν τῆς θείας ἀρετῆς καὶ τὴν κτῆσιν αὐτῆς περιώγει.

Ἀλλὰ μὴν εἰς γε τὴν θεωρητικὴν σοφίαν ⁶⁾ διὰ τούτων παρακαλεῖ.

τούτων δὲ κρατήσας

Γνώσασαι ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν ἢ ἀνθρώπων

Σύστασιν, ἢ τε ⁷⁾ ἕκαστα διέρχεται, ἢ τε κρατεῖται.

Γνώση δ' ἢ θέμις ἐστὶ, φύσιν περὶ παντὸς ὁμοίην,

Ὡστε σε μήτε ἀέλπιδ' ἐλπίζειν, μήτε τι λήθειν.

Τούτων γὰρ οὐκ ἔστιν ἄλλα θαυμασιώ-
τερα τοῖς εὖ πεφυκόσι εἰς τὸ παρορμᾶσθαι
γενναίως εἰς τὴν θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. ἢ
μὲν γὰρ γνῶσις τῶν θεῶν ⁸⁾ ἀρετὴ ^ε ἐστὶ καὶ
σοφία καὶ εὐδαιμονία τελεία, ποιεῖ τε ἡμᾶς τοῖς
θεοῖς ὁμοίους· ἢ δὲ τῶν ἀνθρώπων ⁹⁾ ἐπιστήμη
τάς τε ἀνθρωπίνας ἀρετάς παρέχει καὶ τῶν
ἡμετέρων πραγμάτων ἐμπείρους ποιεῖ, τὰ τε
ἀπὸ τούτων ὠφέλιμα καὶ βλαβερὰ διακρίνει,
καὶ τὰ μὲν φυλάττεται, τὰ δὲ περιποιεῖ. καὶ
ὅλως τὴν σύστασιν, ἣτις ἐστὶ τῆς ἀνθρωπίνης
ζωῆς, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ καταμανθάνει. τὸ δὲ
θαυμασιώτερον ἐκεῖνο διδάσκεται ἀπὸ τῆς

6) εἰς γε τὴν θεωρητικὴν σοφίαν] Pythagorei appellabant σοφίαν τελικὴν, i. e. quae perficit, euehit et reportat sursum, ut explicat Scheffer de philos. italica, p. 78.

7) ἢ τε — ἢ τε] Ita edit. Arc. et Ciz., sed Par. ἦτε — ἦτε. Tum Ciz. ἀέλπιδα, idemque paullo post ἀλλὰ vitiose pro ἄλλα.

8) τῶν θεῶν] Sic recte Arc. cum Cod. Ciz., in quo Reines. perpetuam τῶν θεῶν superscripsit. Idem Cod. deinde recte ἀνθρώπων, pro quo Arc. ἀνθρωπίνων, male; nam Iambl. repetit verba carminis Pythagorici, quae suo more explicat dicens, deorum cognitionem inesse in perfecta virtute, sapientia et felicitate, hominum scientiam efficere humanas, i. e. inferiores virtutes:

vinam naturam et ad cognoscendam comparandamque diuinam virtutem perducatur.

Porro ad sapientiam, quae in contemplatione est, his verbis excitat:

Haec animo praecepta fideli
 Si fors mandaris, diis qui immortalibus ordo,
 Noueris, et nostrum genus, et genus aetheris alti,
 Quo sese teneant nexu, et qua lege ligentur.
 Nec te, quantum homini fas est cognosce, latebit,
 Vnam tum varias rerum peruadere formas
 Naturam, retinet faciem quae semper eandem,
 Et sperare vetat te, quod sperabile non est.

Haec enim tam admirabili vi, quam aliud nihil, homines ingenua indole praeditos excitant, vt magno studio ad philosophiam contemplatiuam incumbant. Deorum enim cognitio virtus est et sapientia et felicitas perfecta, efficitque nos diis similes: hominum vero scientia et humanas virtutes suppeditat et nostrarum nos rerum reddit peritos, quaeque ex his oriantur vtilia et noxia, discernit, atque haec cauet, illa parat, omninoque addiscit, quomodo humana vita verbis factisque sit constituenda. Praestantius etiam illud est, quod huiusmodi scientia docemur,

cf. Tennemann. Gesch. d. Phil. Vol. 6. p. 160. sqq. Aberrauit ab huius loci sententia Scheff. p. 51. qui eum sic scripsit et distinxit: ἡ γνώσις τῶν θεῶν ἀρετὴ τε, ἐστὶ καὶ σοφία καὶ εὐδαιμονία τελεία, ποιεῖ τε ἡμᾶς τοῖς θεοῖς ὁμοίους: „notitia rerum diuinarum et virtus, sapientia est et vltima felicitas, efficitque vt homines diis similes euadant.“ Poterat Schefferum vel hic Platon. locus in Theaet. §. 85. p. 401. ed. Heindorf. in recto tramite retinere: ἡ τοῦτου, sc. θεοῦ, γνώσις σοφία καὶ ἀρετὴ ἀληθινή.

9) ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων] Cod. Par. τὴ δὲ τῶν ἀνθρώπων.

τοιαύτης ¹⁰⁾ εἰδήσεως, κατὰ τί διέρχεται ἀλύ-
πως ¹¹⁾ καὶ ἀκωλύτως ἕκαστα τῶν ἐν ἡμῖν,
ὅσα ἐστὶ τῆς κρείττονος μοίρας, καὶ κατὰ τί
κρατεῖται καὶ κωλύεται, ὥστε μὴ δύνασθαι
ῥαδίως ἐξιέναι καὶ τῶν δεσμῶν ἀπολύεσθαι.
Ἡ δὲ μετὰ ταύτην γνώμη εἰς φυσιολογίαν ¹²⁾
ποιεῖται τὴν παρὰ κλησιν καὶ πᾶσαν τὴν περὶ
τὸν οὐρανὸν θεωρίαν. ἢ γὰρ τούτου φύσις
αἰεὶ ἐστὶν ὁμοία κατὰ τὴν αὐτὴν περιφορὰν
ὡσαύτως περιοῦσα ¹³⁾, ἢν ἐάν τις καταμάσῃ ¹⁴⁾,
οὔτ' ἂν ἀπροσδόκητὰ ποτε προσδοκῆσειεν, οὔτ'
ἂν ἀγνοήσειέ τι ¹⁵⁾ τῶν κατ' ἀνάγκην αὐτῶ
μελλόντων συμβαίνειν.

Αἱ δὲ ἐπὶ τούτοις γινῶμαι ἀπὸ τῆς προαιρε-
τικῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς ποιοῦνται τὴν παρὰ κλησιν,
οἶον·

Γνώση δ' ἀνθρώπους αὐθαίρετα πῆματ' ἔχοντας
Τλήμονας ¹⁶⁾.

10) ἀπὸ τῆς τοιαύτης] Τῆς, quod abest ab Arc. edit.,
recepti e Cd. Ciz.

11) ἀλύπως] Sic recte Arc., pro quo Cdd. Ciz. et Par.
exhibent ἀλύτως, vitiose.

12) φυσιολογίαν] Hanc veram lectionem pro φιλολογίαν,
quod Arc. habet, confirmant Cdd. Ciz. et Par. Coele-
stium enim rerum contemplatio ad φυσιολογίαν, non ad
φιλολογίαν pertinet.

13) περιοῦσα] Sic scripsi cum Arcerio, nec repugnat
Cd. Par., in quo est περιοῦσα. At Cd. Ciz. habet
περιοῦσαν, quod ducit ad περιοῦσαν, coniungendum cum
περιφορὰν. Necdum tamen locus sanus est, qui sic
videtur legendus esse: ὁμοία καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν περι-
φορὰν ὡσαύτως περιοῦσα. De καὶ eliso per sequens
κατὰ v. Bast. in Greg. Cor. p. 766. Si καὶ non inse-
ritur, legere malim περιοῦσαν. Ita Plato Theaet.
p. 320. ed. Heind. εἰς μὲν ἂν ἡ περιφορὰ ἢ κινουμένη.

quoad singula eorum, quae in nobis melioris sunt particulae, absque molestia et difficultate eleuentur, et quoad contineantur et impediuntur, quominus facile possint egredi vinculisque solui. Quae sequitur sententia, adhortatur ad naturae cognitionem omnemque coeli contemplationem. Coeli enim natura semper sibi similis est et in eundem orbem constanter circumagitur. Quam si quis cognouerit, neque non expectanda vnquam expectauerit, neque quicquam eorum, quae per necessitatem sibi sint euentura, ignorauerit.

Proximae sententiae a vita sponte a nobis electa adhortationem petunt, vt:

Nosces, mortales sibi solos esse malorum
Auctores miseros.

14) κατάμαθῆ] Sic recte Arc. In Cdd. Ciz. et Par. καταμάθοι. Tum ex eodem Arc. scripsi οὐτ' ἂν ἀπροςδ. pro οὐ τὰ, quod habet Cd. Ciz.

15) ἀγνοήσῃς τι] Hanc lectionem vnice probandam praebet Cd. Ciz., eandemque in suo Cod. reperit Arc., nisi quod in hoc ἀγνοήσῃς ἔτι, quemadmodum etiam in Cod. Par., exaratum fuit: quo quid faciendum esset, ignorans ille criticus, adeo in contextu dedit ἀγνοήσῃς ἔτι, id quod noua eum fraude implicuit, vt etiam συμβαίνειν mutandum esse censeret. Reinesius Cd. Ciz. lectionem mutauit in ἀγνοήσῃς ἔτι. Inest in hoc loco explicatio illius versus: ὥστε σε μήτε ἄελπε' ἐλπίζειν, μήτε τι λήθειν.

16) τλήμονας]. Ita recte Cd. Ciz. At Arc. τλήμονες: quae lectio quum in carm. Pythag., vbi vocat. τλήμονες ad sequentia pertinet, vera sit, id secus est in Iamblichio hoc vocabulum cum praegressis connectente.

Εἰ γὰρ ¹⁷⁾ ἀρχαὶ τῶν πράξεων εἰδὶν οἱ ἄνθρωποι καὶ δύνανται ἔχουσιν ἐξ αὐτῶν οἰκείαν εἰς αἴρεσιν τῶν ἀγαθῶν καὶ φυγὴν τῶν κακῶν· ὁ μὴ χρώμενος ταύτῃ τῇ δυνάμει, τῶν δοθέντων ἐκ φύσεως αὐτῷ πλεονεκτημάτων ἐστὶν ἀνάξιος. οὐδὲν οὖν ἄλλο λέγει ἢ τοῦτο, ὅτι ἡμεῖς τὸν δαίμονα αἰρούμεθα, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἑαυτοῖς ¹⁸⁾ ἐσμὲν ἐν τύχης τάξει καὶ δαίμονος, καὶ ὅτι εὐδαίμονας αὐτοῖς ἑαυτοὺς παρασκευάζομεν. ὁ πρὸς μόνον τὸ καλὸν καὶ τούτου τιμὴν δι' ἑαυτὸ αἰρετήν ¹⁹⁾ ἐπιδείκνυσι.

Παραπλήσια δὲ τούτῳ ²⁰⁾ καὶ τὰ τοιαῦτά ἐστιν·

οἱ τ' ἀγαθῶν πέλας ὄντων ²¹⁾ οὐτ' ἐσοφῶσιν,

οὔτε κλύουσι· λύσει δὲ κακῶν παῦροι συνιᾶσιν.

Τὸ γὰρ ἐγγὺς εἶναι τὰ ἀγαθὰ ²²⁾ καὶ συμπεφυκέναι ἡμῶν τῇ ψυχῇ, πάντων δὲ ὑπάρχειν οἰκειότατα ἡμῖν, θαυμαστῶς ἐστὶ προτρεπτικά· καὶ τὸ μῆτε ὄρᾶν μῆτε ἀκούειν, ὑπὸ δὲ τῆς αἰσθησεως ἐπισκοτεῖσθαι, δαιμονίως

17) εἰ γὰρ] Ita recte Cdd. Ciz. et Par., nec dissensit Cd. Arc. Idem tamen expeditum loci sensum non assecutus pessime scripsit αἰ γὰρ. Tum in verbis ὁ μὴ χρώμενος, quae apodosin enuntiationis conditionalis faciunt, apud Arcer. ὁ μὴν pro ὁ μὴ legitur.

18) αὐτοὶ ἑαυτοῖς] Recte Arc. et Cd. Par. In Ciz. ἑαυτοῖς omissum est. Tum idem male αὐτοὺς ἑαυτοῖς, vbi recte Arc. αὐτοὶ ἑαυτοῖς. Quemadmodum hic ἑαυτοῦ de prima persona, ita etiam in Vita Pyth. p. 2. §. 2. ἐπιτρέψαντες αὐτοῖς ἑαυτοῖς· et c. 28. §. 154. p. 112. ἐπιδείξωμεν ἑαυτοῖς.

19) αἰρετήν] Sic legendum esse pro ἀρετήν, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. exstat, iam Arcerius et Scaliger viderunt. Ἀ' ἑαυτὸ autem, quod sequitur, negligenter

Nam si actionum principia in ipsis hominibus insunt, hique facultatem sibi insitam habent, bona eligendi, mala fugiendi: quicumque hac facultate non utitur, datus sibi a natura commoditatibus indignus est. Nihil aliud igitur dicit, quam hoc, nos nobis eligere sortem, ipsosque nobis nos esse loco fortunae et genii, et nos ipsos nos reddere felices. quod spectat id, quod solum est pulcrum huiusque dignitatem per se ipsam expetendam.

Similia his sunt etiam illa:

qui nec bona tam praesentia cernunt,

Et quae conflant, pauci mala soluere norunt.

Quod enim propinqua sunt bona et cum animo nostro nata, omniumque maxime nobis propria, id insignem ad cohortandum habet vim, et quod neque cernunt homines neque audiunt, immo sensibus occoecantur, hoc eximie ad intellectualem vitam excitat,

positum est. Auctor in animo habuit: *μόνον τὸ καλὸν καὶ δι' ἑαυτὸ αἰρετόν.*

20) *τούτων*] Reposui e Cd. Ciz. pro *τούτων*, quod Arc. habet. Nam licet *παραπλήσιος* etiam cum genitiuo coniungi posse videatur, vt apud Herodian. lib. III. 4. 5. *τὴν τύχην ὁμοίαν τῆς τύχης*, singularis tamen numerus huic loco, quum vna tantum sententia antea allata sit, conuenientior est habendus.

21) *όντων*] Cd. Ciz. *όντες, κλύουσιν, λύσιν, συνίασι.* Editiones carminis aurei perperam legunt *συνίασι.* Tum Cd. Ciz. *οὐτ' ἐσοῦσιν*, quod retinui, licet Arc. cum edd. carm. aurei habeat *οὐκ ἐσοῦσιν.*

22) *τὰ ἀγαθὰ*] Ita Cd. Cz. In Arc. *τ' ἀγαθὰ.* Tum recte Cdd. Ciz. et Par. *τῆ ψυχῆ*, vbi Arc. habet *τῆ ψυχῆν.* Paulo post Cd. Ciz. *οἰότατα.*

εἰς τὴν νοεράν ζωὴν ²³⁾ παρακαλεῖ, ὡς τοῦ νοῦ
μόνου καὶ ὁρώντος πάντα καὶ ἀκούοντος. ἡ δὲ
ἀπαλλαγὴ τῶν κακῶν, ἣν ὀλίγοι καθορῶσι,
προτρέπει εἰς τὴν λύσιν τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος
καὶ τὴν ζωὴν τὴν καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς,
ἣντινα μελέτην θανάτου προσαγορεύομεν.
Καὶ ἄλλος δ' ἐστὶ προτρεπτικὸς τρόπος ἐφεξῆς
ἀπὸ τῆς διαβολῆς τῶν κακῶν. οὐ γὰρ ἀνε-
κτόν ἐστι κυλίνδρους ²⁴⁾ εἰκότας

Ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλα φέρεσθαι ἀπίστονα πῆματ' ἔχοντας.

Τὸ γὰρ βίαιον καὶ ἀλόγιστον καὶ εἰκῆ
φερόμενον καὶ ἄλλοτε ἄλλοιον καὶ μάλιστα τὸ
ἀπέραντον ἢ κακία παρίστησιν, ἃ δεῖ διαφερόν-
τως φεύγειν.

Ἡ δὲ μετὰ ταῦτα γνώμη ἐστὶ τοιαύτη·

Λυγρὰ γὰρ συνοπαδὸς ἔρις βλάπτουσα λέληθεν·

Σύμφυτος, ἣν οὐ δεῖ προάγειν, εἰκοντα δὲ φεύγειν.

Ἐνταῦθα καὶ τὸ διττὸν τῆς ἀνθρωπίνης
φύσεως ἐπέδειξε, καὶ τὸ παραπεφυκὸς ἡμῖν
ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀλλότριον ζῶον, ὅπερ οἱ μὲν
πολυκέφαλον θηρίον, οἱ δὲ θνητόν τι ζωῆς
εἶδος, ἄλλοι δὲ ²⁵⁾ φύσιν γενεσιουργὸν καλοῦ-
σιν· ἐνταῦθα δὲ ἔριν σύμφυτον ἐπωνόμασεν,
οὐχ ὡς ἴσῃν τάξιν ἔχουσιν ἡμῶν πρὸς τὴν

23) εἰς τὴν νοεράν ζωὴν] Νοεράν, quod deest in Arc.
edit., sententiae integritate postulante, e Cdd. Ciz. et
Par. recepi.

24) κυλίνδρους] Sic scripsi cum Arc. pro κυλινδροῖς,
quae forma inusitata in Cdd. Ciz. et Par. exstat.
Miratur Glandorf. in edit. aur. carm. p. 168. vnde in
codices carminis aurei, in quo ὡς δὲ κύλινδροι legen-
dum, lectio κυλίνδρους inuecta sit. — Tum Arc.
λυγρῆ, at Cdd. Ciz. et Par. λυγρὰ. Porro Arc. recte

quippe cum sola mens cernat omnia et audiat. Liberatio vero malorum, quam pauci intelligunt, excitat ad solutionem corporis, vitamque animi per se solam, quam mortis meditationem appellamus. Iam vero etiam alia cohortandi ratio deinceps traditur, a malorum accusatione petita. Neque enim ferendum est, quod

paruis similes gyris hinc inde feruntur,
Inque alia ex aliis per mille incommoda tendunt.

Nam violentiam, inconsiderantiam, temeritatem, inconstantiam et maxime id, quod infinitum dicimus, improbitas affert, quae studiose fugienda sunt.

Sequitur iam haec sententia:

Insita quippe homini comes est pugna abdita quaedam
Pernicialis, eoque haud irritanda, nec vltra
Producenda tibi est: cessim fuge, tergaque verte.

Hic duplicem humanae naturae formam ostendit et a generatione nobis inhaerens alienum animal, quod quidem alii multiceps animal, alii mortalem vitae formam, alii naturam genitricem vocant: ipse autem hic contentionem congenitam appellavit, non tanquam eandem atque primaria nostra vita

λέληθεν, vbi Ciz. *λέληθε*. Denique idem Ciz. *προάγειν ἦγοντα*, vbi Arc. *προσάγειν, εἶγοντα*. Ex Cd. Ciz. lectione, in qua *ἦγοντα* aperte falsum est, *προάγειν*, licet in carm. aureo *προσάγειν* recte legatur, retinendum esse, docet Iamblichi explicatio.

25) *ἄλλοι δὲ*] Sic legendum esse pro *ἄλλην δὲ*, quod extat in edit. Arc. et Cod. Ciz., iam Arcerius vidit. Paulo post *ἐπωνόμασεν* (sc. poeta) scripsi pro *ἐπωνόμασαν*, quod et in Arc. edit. et in Cod. Ciz. extat.

κυριωτάτην ζωὴν, ἀλλ' ὡς ²⁶⁾ συνοπαδὸν συνακολουθοῦσαν τῇ πρεσβυτέρῃ ζωῇ. ταύτην δὲ ²⁷⁾ οὖν παραγγέλλει φεύγειν, ἀντὶ δὲ ταύτης ἀνταλλάττεσθαι τὴν ἄνευ ἐναντιώσεως ἐνοειδῆ νοεράν ²⁸⁾ ἐνέργειαν, ἣτις ἀντὶ μὲν τοῦ βλάπτειν ἀγαθοειδῆς ἐστίν, ἀντὶ δὲ τοῦ ῥέπειν εἰς ὀλεθρον σωτηρίας ἀρχὴν παρέχει, καὶ τὴν μὲν ἐπουσιώδη ²⁹⁾ καὶ δευτέραν συνεπομένην ὑπόστασιν ὡς ἀλλοτρίαν ἐκτὸς μεθήσει ³⁰⁾, τὴν δὲ πρωτογενὴν ³¹⁾ καὶ ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἐν ἑαυτῇ πάντα ἔχουσαν τελειοτάτην ζωὴν προσείληψε. διὰ πάντα οὖν ταῦτα ³²⁾ ἐκείνην μὲν ὡς ἐπὶ

26) ἀλλ' ὡς] Ita recte Cod. Ciz. pro ἄλλως, quod Arc. habet. In proximis ne quis putet, post συνοπαδὸν, quum verba συνακολουθοῦσαν κ. τ. λ. explicationem verbi συνοπαδὸν contineant, inserendum esse καί, vetat mos huius scriptoris, qui etiam supra τὸ θεῖον τὸ μεγαλόψυχον, copula non interposita, dixit. Tum pro συνακολουθοῦσαν, in quo cum Arc. edit. consentit Cod. Ciz., in Cd. Par. legitur ἀκολουθοῦσαν.

27) ταύτην δὲ] Ita Cdd. Ciz. et Par. pro ταύτην δέ, quod Arc. habet.

28) ἐνοειδῆ νοεράν] Sic lectionem constitui ex Scaligeri coniectura et Cdd. Ciz. et Par. qui exhibent ἐνοειδῆ νοεράν. In Arc. legitur ἐνοειδῆ νοεράν. Est autem ἐνέργεια ἐνοειδῆς eadem quae ἐνέργεια ἄνευ ἐναντιώσεως, quae versatur in rebus intelligibilibus, quae simplices sunt neque πολυειδῆς. Caeterum ἐνοειδῆς non magis, quam, quod statim legitur ἀγαθοειδῆς, salutaris significans, ut intelligitur etiam ex duobus aliis Iamblichī locis apud Stob. Ecl. p. 89. et p. 1066. ed. Heer., in Schneideri lexico consignatum est. Iam in Platone de Rep. VI. p. 120. Bip. hoc vocabulum occurrit, vbi significat id quod boni speciem habet. Cf. Creuzer in: Studien Vol. I. p. 101.

29) ἐπουσιώδη] Sic scripsi de certissima Scaligeri emendatione, neque amplius de hoc adiectiuo dubitabitur,

dignitatem habeat, sed tanquam comitem vitae primariae additam. Hanc igitur admonet, ut fugiamus, proque ea suscipiamus illam agendi rationem, quae mente perficitur, simplicem et discordia vacuam, quae pro damno vtilitatem affert, et ad perniciem adeo non vergit, ut salutis principium afferat, naturaeque humanae partem accessoriam et secundariam, quae primariam comitatur, ut alienam segreget vitamque primariam et perfectissimam, quae omnia a se et in se ipsa habet, adsciscat. Propter haec

postquam id Bastius ad Gregor. Corinth. p. 540. in dubiis aliorum auctorum exemplis tuitus est. In edit. Arc. et Cd. Ciz. est ἐπεισιώδη, in Par. ἐπασιώδη, quod utrumque ex ἐπουσιώδη deprauatum esse inde intelligitur, quod ου cum α et ι saepe confusum est. V. Greg. Cor. Hemsterhus. (cf. Vita Fabricii p. 273.) coniecerat ἐπεισοδιώδη, in quod idem incidit Muellerus in Notitia et Recens. Cdd. Mss. etc. Part. IV. p. 12. Ἡ ἐπουσιώδης ὑπόστασις idem significat, quod supra τὸ παραπεφυκὸς ἡμῖν ζῶον, id quod principali essentiae nostrae, τῷ κυριωτάτῳ τῆς οὐσίας, tanquam secundarium quoddam additum est. — Paullo post Arcerius vitiose legit ἀλλοτριίας. Veram lectionem ἀλλοτριίαν habent Cdd. Ciz. et Par.

30) ἐκτὸς μεθήσει] foras dimittit, a se segregat: cui opponitur προσείληφε.

31) πρωτοῦργον] Ita Cod. Ciz. In Arc. edit. πρωτοῦργου. Idem suspicatur legendum esse πρὸ τοῦργου, vel προῦργου. Quid in illo verbo Platonico displicere possit, nemo dixerit. — Paullo post in Cd. Ciz. aequae ac in edit. Arc. est τελιωτάτην.

32) διὰ πάντα οὖν ταῦτα] Ita Cd. Ciz., ut coniecerat Vulcan. pro διὰ παντός οὖν ταῦτα, ut legitur apud Arc. Alia coniectura Vulcan. est διὰ παντός οὖν, omisso pronomine ταῦτα.

βραχύτατα συστέλλειν ἄξιον, ταύτην δὲ προ-
 ἄγειν ὡς ἐπὶ πλεῖστον· καὶ οὕτως εἰς τὴν κατὰ
 νοῦν ζωὴν ἢ τοιαύτη προτροπὴ γέγονεν ἀνυσι-
 ματάτη.

Πρὸς γε μὴν τὴν θεϊαν τελειότητα καὶ 33)
 καὶ μετὰ θεῶν συνεπομένην ἀρίστην κατὰ-
 στασιν αἱ τοιαῦται γνώμαι παρακαλοῦσιν·

Zeῦ πάτερ 34), ἢ πολλῶν γε κακῶν παύσεως ἅπαντας,

Εἰ πᾶσιν δείξαις, οἷοι τῷ δαίμονι χρῶνται.

Ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν.

Ἐν δὲ τούτοις μία μὲν 35) ἀρίστη παρὰ-
 κλήσις εἰς τὴν θεϊαν εὐδαιμονίαν ἢ μεμιγμένη
 καὶ εὐχαῖς καὶ ἀνακλήσεσι τῶν θεῶν καὶ
 μάλιστα τοῦ βασιλέως αὐτῶν Διός· δευτέρα δὲ
 ἢ τοῦ δοθέντος καὶ συγκληρωθέντος ἡμῖν ἀπὸ
 τῶν θεῶν δαίμονος δείξις ἐμφανῆς καὶ δι' αὐτοῦ
 πάλιν πρὸς τοὺς θεοὺς ἀναγωγὴ. οὐδὲ γὰρ ἂν
 ἄλλως 36) τις δυνηθεῖη πρὸς τὸ θεϊότατον αὐτοῦ
 καὶ κυριώτατον τῆς οὐσίας ἀναδραμεῖν, εἰ μὴ
 τῷ τοιούτῳ δαίμονι χρῆσταιτο, ὃν δεῖ 37) πάντα

33) καὶ] Hoc addidi e Cdd. Ciz. et Par. Ἡ μετὰ θεῶν
 συνεπομένη ἀρίστη κατάστασις est optima vitae conditio,
 qua cum diis ipsis versamur.

34) Zeῦ πάτερ] Sunt versus carm. aut. 61 — 63. ed.
 Glandorf. H etiam Cod. Ciz., in Arc. ἢ. Pro γέ et
 Cod. Ciz. et Arc. habent γέ. Versu altero Arc.
 ἢ πᾶσιν δείξαις, Cod. Ciz. εἰς πᾶσιν δείξαις. Cum Ar-
 cerio conuenit Cd. Par. Versu tertio Cod. Par.
 ὃ ὅτι.

35) μία μὲν — δευτέρα δέ] primum — tum. Porro
 ἢ μεμιγμένη recte Cd. Ciz. in quod etiam Arc. incidit,
 qui in suo cod. ἢ μεμισημένη reperit.

36) ἂν ἄλλως] ἂν addidi e Cd. Ciz., tum αὐτοῦ scripsi
 pro αὐτοῦ. Pro κυριώτατον in Cd. Par. est καιριώτατον.

omnia igitur illam quam breuissime contrahi, hanc quam diutissime produci conuenit. Atque sic ad vitam intellectualem huiusmodi cohortatio longe aptissima est.

Quin etiam ad diuinam perfectionem optimamque, qua cum diis versamur, constitutionem hae sententiae excitant :

O Pater, en! multis noxis tu solueris omnes,
Si quo quisque doces genii sub nomine uiuat.
Tu tamen, o, confide, alto genus aethere ductum.

In his igitur primum quidem inest praestantissima cohortatio ad diuinam felicitatem temperata votis et inuocationibus deorum, et maxime regis eorum, Iouis: deinde dati nobis et additi a diis genii manifesta significatio, quo rursus ad deos reuocamur. Neque enim quis aliter ad id, quod in natura sua est prorsus diuinum et primarium, possit adscendere, nisi huiusmodi genio utatur, a quo quemuis deorum cultorem vere lustrari oportet.

37) ὄν δει] Hanc verissimam lectionem praebet Cd. Ciz.

In edit. Arcerii legitur οὐ δει, quod is temere correctum vult in οὐδὲ δει, vt referatur ad δυνήθειν. Etiam Scaligeri coniectura ὄν οὐ δει ab hoc loco prorsus aliena est. Neque Scheffer p. 75. hunc locum recte intellexit, quem sic interpretatur: „Alioquin namque fieri nequit, vt quis ad diuinam substantiam, quae reuera talis est, perueniat, nisi tali genio velut duce quopiam utatur, aut purgare se vllatenus, ac sicut decet, qui deos amat, nisi adminiculo alicuius ex daemonibus.“ Idem tamen bene antea obseruauit, Pythagoreos statuisse, hanc κάθαρσιν seu purgationem et liberationem a squalore corporis et materiae adhaerentiumque vitiorum ac malorum non suis hominum viribus, sed auxilio bonorum geniorum perfici.

τὸν ἐραστὴν τῶν θεῶν γνησίως ἀποκαθαίρειν. ἀφ' οὗ δὴ πρῶτον ³⁸⁾ μὲν ἔσται κακῶν παῦλα τῶν συμπεφυκότων ἡμῖν ἀπὸ τῆς γενέσεως· ἔπειτα γνώσις ἡμῖν ἀληθινὴ παρέσται τῆς δαιμονίας καὶ μακαρίας ζωῆς, ὅση τίς ἐστὶ καὶ ὅποια· μεθ' ἧς ἀνιόντες τὸ ἀρχηγὸν θεῖον γένος τῶν ἀνθρώπων κατοψόμεθα, καὶ εἰς αὐτὸ ἐνιδρουθέντες τέλος ἔξομεν τοῦ προτεθέντος ὑπὸ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις μακαριώτατου βίου ³⁹⁾. ἐπὶ τέλει τοίνυν πρὸς τὴν μετέστασιν τῆς ψυχῆς προτρέπει καὶ τὴν ζωὴν ⁴⁰⁾ αὐτῆς τὴν καθ' ἑαυτὴν, καθ' ἣν ἀπήλλακται τοῦ σώματος καὶ τῶν τῷ σώματι συνηρημένων φύσεων. λέγει δὲ οὕτως·

Ἡνίοχον ⁴¹⁾ γνώμην στήσον καθύπερθεν ἀρίστην.

Ἴν' ὃ ἀπολείψας σῶμα ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθης,

Ἔσσειαι ἀθάνατος θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

Τὸ μὲν οὖν ἐν τῇ ἀνωτάτῳ τάξει τὸν ἀρίστον νοῦν ἡγεμόνα προστήσασθαι τῆς ψυχῆς ἀκραιφνή ⁴²⁾ τὴν ὁμοιότητα διασώζει πρὸς τοὺς

38) πρῶτον] Hoc recepi e Cd. Ciz. pro πρώτῃ, quod apud Arc. legitur et cum nostri scriptoris usu convenit, qui paullo ante μία μὲν παράκλησις, et in Vit. Pyth. p. 22. ἐν πρώτῃ Κρότωνι dixit. At nostro loco sequitur ἔπειτα, pro quo malim ἔπειτα δὲ. — Tum ut hic postponitur ὅση τίς ἐστὶ καὶ ὅποια, ita in Vit. Pyth. p. 178. τὴν τοῦ οὐρανοῦ δύναμιν, ὅποια τίς ἐστὶ καὶ ὅση, δι' ἔργων ἐπεδείκνυε.

39) ὑπὸ — βίου] Ad hunc locum reddendum plenum suppeditarunt Cd. Ciz. verba τοῖς ἀνθρώποις, et edit. Arc. βίου, quod in illo deest. Deinde pro μετέστασιν in Arc. edit. μέτασιν.

40) καὶ τὴν ζωὴν κ. τ. λ.] Hanc veram lectionem prae-buit Cod. Ciz. In edit. Arc. nullo sensu legitur: καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς. τὴν δὲ καθ' ἑαυτὴν. Tum pro ἀπήλ-

tet. Cui quidem primum debebimus malorum a generatione nobis inhaerentium liberationem, tum veram cognitionem diuinæ et beatæ vitæ, quæ sit et qualis: qua instructi adscendemus et princeps diuinumque hominum genus conspiciemus, in quod recepti finem propositæ a diis hominibus vitæ beatissimæ consequemur. Postremo igitur ad animi translationem adhortatur eiusque vitam per se solam, qua liber est a corpore corporique coniunctis cupiditatibus. Loquitur autem ita:

Optima factorum sit mens auriga tuorum.

At si corporei retro te carceris antro

Exemptum liber curarum acceperit aether:

Iam nemo poterit mortalem iure vocare.

Numen eris, meritoque inter censebere diuos.

Quodsi mentem primo loco vt optimam ducem præficimus, hoc animi similitudinem cum diis sinceram conseruat, ad quam etiam

λακται, quod exhibent Arc. et Cd. Ciz., in Cd. Par. legitur *ἀντήλλακται*, quæ facile potuerunt confundi. Denique ante τῷ σώματι inserui τῶν, quod Arc. non habet, e Cdd. Ciz. et Par.

41) ἡνίοχον κ. τ. λ.] Sunt vers. carm. aur. 69 — 71. In altero Cd. Cz. ἔλθοις. Similis orationis color inest in loco auctoris anonymi de vita Pythagoræ apud Photium, Cod. CCLIX. p. 63. §. 16. edit. Kust. εἰάν οὖν τις θεραπεία τὸ ἐν ἡμῖν θεῖον, ὥσπερ ἡνίοχον ἐργηγορῶτα καὶ ἐπιστήμονα ἐπιστήσας κ. τ. λ.

42) ἀκραιφνή] Sic recte Cd. Ciz., quemadmodum etiam Scaliger legendum esse censuit. In edit. Arc. est ἀκραιφνῆ, in Cd. Par. ἀκραιφνᾶ. Sensus est: si homines rationem, optimam vitæ ducem, summo loco collocant, similitudinem, quæ hominibus cum diis intercedit, sinceram conseruant.

θεοῦς, εἰς ἣν καὶ προτρέπει ⁴³⁾ πρώτως· τὸ δ' ἀπολιπεῖν τὸ σῶμα καὶ μεταστῆναι εἰς τὸν αἰθέρα, μεταλλάττειν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς τὴν τῶν θεῶν καθαρότητα καὶ ἀντὶ θνητοῦ βίου ἀθάνατον ζωὴν προαιρεῖσθαι, εἰς τὴν αὐτὴν οὐσίαν τε ἀποκαθίστασθαι παρέχει καὶ μετὰ θεῶν περίοδον, ἥνπερ εἶχομεν καὶ πρότερον, πρὶν ἐλθεῖν εἰς ἀνθρώπινον εἶδος. πέφηνεν ἄρα καὶ ἡ τῶν τοιούτων παρακλήσεων μέθοδος εἰς ὅλα τὰ γένη τῶν ἀγαθῶν καὶ πρὸς πάντα τὰ εἶδη τῆς βελτίονος ζωῆς ἡμᾶς προτρέπουσα.

Κ Ε Φ. δ.

Εἰ δὲ δεῖ ¹⁾ λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὰς ἐσωτερικὰς τε καὶ ἐπιστημονικὰς ²⁾ προτροπὰς ὀρμηθεῖν, προχειρισόμεθα πρώτας ἐκείνας, ὅσαι μετὰ τοῦ διδαχὴν παρέχειν τῶν κυριωτάτων καὶ πρώτων οὐσιῶν ὁμοῦ καὶ προτρέπουσιν ἐπὶ τὴν θεολογικὴν καὶ νοερὰν αὐτῶν ἀνεύρεσιν τε καὶ μάθησιν καὶ πρὸς τὴν πρεσβυτάτην σοφίαν παρακαλοῦσιν. Ἀρχύτας τοίνυν ἐν τῷ περὶ σοφίας εὐθύς ἀρχόμενος προτρέπει οὕτω·

43) προτρέπει] Sic scripsi pro ἀποτρέπει, quod et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. legitur: nam notio dehortandi ab hoc loco aliena est, atque confusio praepositionum ἀπό et πρό etiam ultra illa exempla, quae ad Gregor. Corinth. p. 386. sq. allata sunt, videtur posse extendi. Tum recte in Cd. Ciz. post αἰθέρα interpungitur, idemque recte cum Par. μετὰ θεῶν, pro μετὰ θεόν, ut apud Arc. legitur. Significat autem μετὰ θεῶν περίοδος idem, quod ante ἡ μετὰ θεῶν συνεπομένη ἀρίστη κατάστασις.

primum excitat: tum si corpus relinquimus et ad aethera transimus; hoc facit, ut et humanam naturam in deorum puritatem mutemus, et pro mortali vita immortalem eligamus, ut in eandem cum diis naturam restituamur, in eorumque consuetudinem denuo recipiamur, qua etiam ante fruebamur, quam forma humana indueremur. Apparet igitur, etiam hoc cohortationum genus ad omnia bonorum genera et omnes vitae meliores formas nos impellere.

C A P. IV.

Si autem ad esotericas et scientiae proprias cohortationes progrediendum est, primum illas in medium proferemus, quae cum explicatione naturarum primariarum simul etiam ad theologiam et intellectualem earum investigationem et cognitionem, atque ad praestantissimam sapientiam excitant. Archytas igitur in libro de sapientia initio statim hunc in modum cohortatur:

1) *Ἐὶ δὲ δεῖ κ. τ. λ.*] His verbis Cdd. Par. et Ciz. noui capitis initium faciunt, quam rationem sequendam esse putauit, quum conueniens sit, ut, quemadmodum loci e carmine aureo decerpti vno capite comprehenduntur, ita etiam loci ex Archyta sumti in vnum caput coniungantur. In Arcerii edit. cap. III. vsque ad illum locum: *ὅστις ὧν ἀναλύσαι κ. τ. λ.* continuatur.

2) *τε καὶ ἐπιστημονικῶς*] Haec verba, quae desunt in Cd. Ciz., ex Arc. edit. retinui: quae quominus pro glossemate habeantur, impedit hoc Iamblichae explicationis

„Τοσοῦτον διαφέρει σοφία ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρώ-
 „πίνοις πράγμασιν 3), ὅσον ὄψις μὲν αἰσθα-
 „σίων 4) σώματος, νόος δὲ ψυχᾶς, ἄλιος δὲ
 „ἄστρον. ὄψις τε γὰρ ἐκαβολεστάτα καὶ
 „πολυειδεστάτα τῶν ἄλλων αἰσθησίων ἐντὶ καὶ
 „νόος ὑπατος λόγῳ καὶ διανοίᾳ τὸ δέον ἐπι-
 „κραίνων καὶ ὄψις καὶ δύναμις τῶν τιμιωτά-
 „των ὑπάρχων. ἄλιος γε μὴν ὀφθαλμὸς ἐντὶ
 „καὶ ψυχᾶ τῶν φύσιν ἐχόντων ὀρῆται τε γὰρ
 „δὲ αὐτῷ πάντα καὶ γεννῆται καὶ νοῆται 5),
 „ρίζωνθέντα καὶ γενναθέντα 6) δὲ τράφεται
 „καὶ ἀέξεται καὶ ζωπυρῆται μετ' αἰσθησίου.“
 Πάνυ ἐπιστημονικῶς 7) ἐνταῦθα τὴν τε φύσιν
 καὶ ἐνέργειαν τῆς σοφίας ἐπιδείκνυσι, καὶ ἀπὸ

initium: πάνυ ἐπιστημονικῶς. Idem Ciz. paullo post
 προχειρισόμεθα. Quod ego dedi προχειρισόμεθα, legitur
 in edit. Arcerii. Eandem editionem secutus sum in
 additis verbis καὶ πρώτων, quae absunt a Cd. Ciz.

3) ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρώπ. πράγμασιν] Sic hunc locum
 constituendum esse, docet et ipsius auctoris explicatio:
 πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα —, et lectionis
 varietas: nam apud Arc. legitur ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρώ-
 πίνουσι σώμασιν, et in Cd. Ciz. ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν.
 Etiam apud Galeum p. 732. est: ἀνθρωπίνουσι σώμασιν.

4) αἰσθησίων] Hanc formam, quam etiam Scal. restituit,
 praebet Cd. Ciz. In Par. est αἰσθησέων, in Arc. αἰ-
 σθησέων. Eadem diuersitas infra in Iamblichi explica-
 tione recurrit. Tum notandus superlativus ἐκαβολεστάτα
 ab ἐκβολός, cf. Matthiae gram. gr. p. 111. — Τῶν
 ἄλλων e Cd. Ciz. pro τῶν ἄλλων, quod Arc. dedit: et
 Galeus quoque habet: ex eodem Cd. ὀρῆται cum Par.,
 vbi Arc. cum Galeo ὀρᾶται habet. Denique idem Ciz.
 confirmat Scaligeri coniecturam δι' αὐτῷ. In Arc.
 vitiose legitur δ' αὐτῷ.

5) νοῆται] Hanc formam ex Arc. recepi: nam hic Ciz.
 νοεῖται habet; sed idem, recte γεννῆται, et Arc. γεννᾶται.

„Tantum praestat sapientia omnibus in
 „rebus humanis, quantum visus in sensibus
 „corporis, mens in animo, sol in astris.
 „Visus enim, reliquorum sensuum longissime
 „proiicitur maximaque varietate valet, mens
 „summum locum tenet, ratione et cogita-
 „tione id quod oportet perficiens, atque
 „visus et facultas praestantissimarum imagi-
 „num recipiendarum. Praeterea sol est oculus
 „et anima eorum, quae rerum natura conti-
 „nentur. Eo enim cernuntur omnia et gignun-
 „tur, atque intelliguntur, radicibus firmata et
 „genita nutriuntur, crescunt et sensus vi exci-
 „tantur.“ Ad scientiae subtilitatem plane con-
 venienter naturam et munus sapientiae hic

Galeus l. c. *γεννᾶται* et *νοῦται*. Mira est Scaligeri con-
 iectura *γεννητὰ καὶ νοητὰ*. Caeterum hic Archytae locus
 confirmat, recte statuisse Tennemannum in libro: *Gesch.*
der Philos. Tom. I. p. 130. quum dicit, Pythagoreos solem
 pro principio vitae, sensus et cogitationum habuisse.

- 6) *γεννηθέντα*] Sic Cdd. Ciz. et Par., at Arc. *γέννησθέντα*.
 Galeus *γενηθέντα*. Tum scripsi δὲ *τρέφεται* pro *τετρα-*
φεται, quod Cd. Ciz. exhibet, et pro *τρέφεται*, quod
 Arcer. cum Galeo habet. De forma *τράφω* cf. Maittair.
 p. 203. ed. Sturz. Δὲ pro *τέ* legitur infra, vbi haec
 eadem verba repetuntur. Porro *ζωπορῆται* e Cd. Ciz.,
 vbi in Arc. vitiose *ζωπορῆται*. Denique Ciz. *μετ'*
αἰσθάσιος, Arc. *μετ' αἰσθάσιως*, et Par. *μεταιτώσιος*.
 Est autem *μετ' αἰσθάσιος* idem quod *αἰσθήσει*, vi *sensus*
 cuius praepositionis *μετά* vsus exemplum Stephan. in
 thes. tom. II. p. 893. hoc ex Libanio attulit:
μετὰ τούτων (τῶν χρημάτων) καὶ τοὺς γνωρίμους ὠφελοῦμεν.
 7) *ἐπιστημονικῶς*] Sic recte Arc. et Cd. Par., at Ciz.
ἐπιστημονικῆς. Tum *αὐτὴν* recepi e Ciz. pro *τὴν*
αὐτὴν, quod in Arc. legitur et hic ineptum est.

τοῦ χρησιμωτάτην αὐτὴν εἶναι καὶ ἡγεμονικω-
τάτην ποιεῖται τὴν προτροπὴν ἐπὶ τὸν νοῦν καὶ
τὴν θεωρίαν. Καὶ ἄλλο δὲ θανμῖσιον οἶον
εἰς προτροπὴν ἀγαθὸν παρέχεται· ἀπὸ γὰρ τῶν
γνωρίμων ποιεῖται τὴν ὑπόμνησιν δι' ἀναλογίας
ἐναργοῦς 8). τὸ γὰρ ὄψιν εἶναι ὀξύτατην τῶν
αἰσθησέων καὶ ἀκριβεστάτην καὶ τιμωτάτην,
πᾶσι πρόδηλον, καὶ τὸ τὸν ἥλιον τῶν ἀστρῶν
ὑπερέχειν, οὐδένα λέληθε, καὶ τὸ τὸν νοῦν τῆς
ψυχῆς εἶναι ἐξάρχοντα, ἐν ταῖς κοιναῖς ἐν-
νοίαις 9) προειλήφαμεν. Ἀπὸ δὲ τούτων τὸ
διαφέρον παραδηλοῖ τῆς σοφίας πρὸς ἅπαντα
τὰ ἀνθρώπινα πράγματα γνωρίμως καὶ ἐπιστη-
μονικῶς, ὥστε εὐμαθῆς εἶναι τὸ ἀληθές καὶ
εὐληπτον τοῖς ἀκούουσι τὸ κρυπτόμενον ἐν
ἀφανεῖ 10). Πρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ἀπὸ τῶν
διαφορῶν ἐκάστου ἢ τε εἰδησις τῆς σοφίας καὶ
ἢ πρὸς αὐτὴν προτροπὴ ἀναδιδάσκεται. τοῦτο
μὲν 11) γὰρ, εἰ ἢ ὄψις ἐκαβολεστάτα 12) καὶ
πολυειδεστάτα τῶν ἀλλῶν αἰσθησέων ἐντὶ, καὶ
ἢ σοφία κατὰ τὰ αὐτὰ τὰ πορρώτατω ἀφεστη-
κότα ὡς παρόντα νοεῖ καὶ πάντων τῶν ὄντων
τὰ εἶδη περιείληφεν ἐν ἑαυτῇ· τοῦτο δὲ, εἰ ὁ
νόος ὑπάτος λόγῳ καὶ διανοίᾳ τὸ δέον ἐπικραί-

8) δι' ἀναλογίας ἐναργοῦς] Sic recte Arc. In Par. est
δ' ἀναλογίας et in Ciz. ἐνεργοῦς.

9) ἐν ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις] Videtur auctor hanc cap. 2.
sententiam innuere: εἰ εὐκτόν ἢ εὐαισθησία, κ. τ. λ. —
Deinceps ἀπὸ δὲ praebent Cdd. Ciz. et Par., at Arcer.
ἀπὸ δὲ.

10) ἐν ἀφανεῖ] Sic recte Arc. In Par. est ἐμφανεῖ, in Ciz.
ἐν ἀφανῇ.

demonstrat, atque inde, quod utilissima sit et primaria, ad mentis usum contemplationemque cohortandi opportunitatem capit. Etiam aliud, quod insignem ad cohortandum habet vim, affertur commodum. Ab iis enim, quae perspicua sunt, comparatione evidenti usus admonitionem facit. Visum enim acutissimum esse sensuum et subtilissimum et praestantissimum, omnibus apertum est; neque illud quemquam latet, solem reliquis sideribus praestare; atque mentem in animo principatum obtinere, in communibus sententiis iam docuimus. Ex his igitur sapientiae praestantiam, qua in omnibus rebus humanis eminent, perspicue et perite ostendit, ita ut audientibus et verum procliue sit ad intelligendum et in obscuro conditum facile ad deprehendendum. Praeterea etiam ex singulorum differentiis edocemur de sapientiae cognitione ad eamque comparandam impellimur. Primum enim, si visus omnium sensuum longissime emittitur et maxima varietate valet, etiam sapientia eodem prorsus modo, quae longissime absunt, ut praesentia intelligit, omniumque rerum formas in se continet. Tum si mens summum locum tenet, ratione

11) τοῦτο μὲν — τοῦτο δὲ — τοῦτο δὲ] tum — tum — tum. cf. Viger. p. 14.

12) ἐκαβολέστατα κ. τ. λ.] Sic recte Arc. In Ciz. accentus male positus est: ἐκαβολέστατα et πολυειδέστατα. — In τὰ πορώτατα articulum τὰ addidi e Ciz. Idem

νων καὶ ὄψις καὶ δύναμις τῶν τιμιωτάτων
 ὑπάρχων, πάντως που καὶ ἡ σοφία ὡσαύτως
 ὑπερέχει λόγου ¹³⁾ καὶ διανοίας καὶ ἀπλου-
 στέραις τῶν τούτων ἐπιβλητικαῖς νοήσεσι τὰ
 ὄντα θεωρεῖ, τὰ τε ἀγαθὰ κρίνει ἀπ' ἑαυτῆς ¹⁴⁾
 καὶ ἐπιτελεῖ ἐν ἑαυτῇ, τῶν τε νοητῶν ἐστὶν
 ὄψις καὶ δύναμις τῶν θειοτάτων καὶ τελειο-
 τάτων ἐνεργειῶν ὑπάρχει· τοῦτο δὲ ¹⁵⁾, εἰ ὁ
 ἥλιος ὀφθαλμός ἐντι καὶ ψυχὰ τῶν φύσιν
 ἐχόντων, (ὀρῆται τε γὰρ δι' αὐτῷ πάντα καὶ
 γεννᾶται καὶ νοεῖται, τὰ ῥιζωθέντα καὶ γεννα-
 θέντα δὲ τράφεται καὶ ἀέξεται καὶ ζωπυρῆται
 μετ' αἰοθάσιος·) δῆλόν που καὶ ἀπὸ τούτων
 γίγνεται, ὡς ὀφθαλμός ἐστι καὶ ζωὴ τῶν νοερῶν
 ἡ σοφία, καὶ τὸ ὀρᾶσθαι τοῖς νοουμένοις
 παρέχει πᾶσι καὶ τὸ εἶναι τοῖς οὔσι, δημιουρ-
 γίας τε πάσης ἀρχηγὸς γίγνεται ἐν τῷ κόσμῳ
 καὶ γεννήσεως ¹⁶⁾ τῆς πρώτης καὶ τάξεως· καὶ
 δὴ καὶ ἐν ἡμῖν ὡσαύτως. τὴν δὴ τοιαύτην ¹⁷⁾
 τε καὶ τοσαύτην αἰτίαν καὶ τοσαῦτα ἀγαθὰ

codex articulum suppeditaunt in ὁ νόος. Tum πάντως
 που recte Ciz., edit. Arc. πάντως ποῦ.

13) λόγου] Ita recte Cd. Ciz. In Arc. male λόγον.
 Paullo post et in edit. Arc. et in Cd, Ciz. verba hoc
 ordine leguntur: τῶν ἀπλουστέραις, qui aperte falsus
 est. Equidem locum, prout a me ordo mutatus est,
 sic intelligo: ἀπλουστέραις ἐπιβλητικαῖς νοήσεσι ἢ εἰσὶν
 αἱ τούτων sc. λόγου καὶ διανοίας νοήσεις. Sed ex hoc
 loco videtur in loco Archytæ legendum esse λόγῳ καὶ
 διανοίας, ita ut ὑπατος positum sit pro comparatiuo.
 Caeterum quae hic dicuntur ἐπιβλητικαῖ νοήσεις, eae
 infra appellantur ἐπιβολαί, de quo vocab. cf. Creuzer in
 libro: Studien, 1 Bd. p. 95. Possit nostro loco etiam
 καὶ ἐτι ἀπλουσι, κ. τ. λ. legi.

et cogitatione id quod oportet perficiens, si visus et facultas est rerum pretiosissimarum: haud dubie etiam sapientia rationi et cogitationi similiter praestat, et simplicioribus, quam hae possunt, notionibus res considerat, bonaque per se iudicat et in se perficit, atque intelligibilium est visus et eorum, quae diuinnissima sunt et perfectissima, efficiendorum facultas. Denique, si sol est oculus et anima eorum, quae rerum natura continentur, quippe quo omnia cernantur, procreentur et intelligantur, radicibus firmata autem et procreata alantur, crescant et vi sensus refo-cillentur: etiam inde manifestum fit, sapientiam esse oculum et vitam rerum intelligibili-um, eamque in causa esse, vt intelligibilia omnia cernantur, et quae sunt, sint, ad ean- demque vt ad suam causam omnem in mundo effectio- nem, primamque generatio- nem et ordinem referri. Neque in nobis secus est. Talem vero tantamque causam et

- 14) ἀφ' ἑαυτῆς] Ita Arc. At Ciz. ἐφ' ἑαυτῆς. Deinde Par. ἐπιτελεῖ pro ἐπιτελεῖ. In proximis verba καὶ τελειοτάτων, quae desunt in Cod. Ciz., retinui ex edit. Arc. et Cd. Par.
- 15) τοῦτο δὲ, εἰ] Sic scripsi pro τοῦτο δ' ἂν εἰ, quod in Cdd. Ciz. et Par. legitur, et pro τοῦτο δ' ἂν εἴη, quod in edit. Argerii. Male hoc ἂν intrusum videtur, quum haec tria: τοῦτο μὲν γὰρ, εἰ ἢ ὄψις — τοῦτο δὲ, εἰ ὁ νόος — τοῦτο δὲ, εἰ ὁ ἥλιος ad se referantur. Muel-lerus legi vult: τοῦτο δ' αὖ.
- 16) γεννήσεως] Ita Cd. Ciz. In Arc. legitur γενέσεως.
- 17) τὴν δὴ τοιαύτην] Hoc δὴ, igitur, pro δέ, quod ex-

παρέχουσαν τίς οὐκ ἂν μετὰ μεγάλης σπουδῆς μεταθείαι ἂν προθύμως, βουλόμενος τῆς ἀρίστης εὐδαιμονίας μεταλαμβάνειν; Ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ τίμιον εἶναι τὴν σοφίαν προοιῶσα εἰς προτροπὴν ἐφοδός ἐστὶ τοιαύτη· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντως ¹⁸⁾ ἀνθρώπου ὑπομιμνήσκουσα τῆς ἐπὶ τὰ αὐτὰ προτροπῆς διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιδείκνυται τῶν οὕτω λεγομένων· „Ἄνθρωπος πάντων ζῶων „ἐπὶ πολλὸν γέγονε σοφώτατος· θεωρῆσαί τε „γὰρ δυνατός ἐντι τὰ ἔόντα ¹⁹⁾ καὶ ἐπιστάμαν „καὶ φρόνασιν λάβειν ἐκ τῶν ἀπάντων. παρῶ „καὶ ἐνεχάραξε καὶ ἐπεσημήνατο τὸ θεῖον αὐτῷ „τὸ τῶ παντὸς λόγῳ σύστημα ²⁰⁾, ἐν ᾧ τὰ τε „εἶδεα ²¹⁾ πάντα τῷ ἔόντος ἐνδέδασται καὶ ταῖ

libent Arc. et Cd. Ciz. recepi e Cd. Par., qui paulo post pro μεταθείαι male dat μεταθείοι.

18) ὄντως] Sic scripsi duce Cd. Ciz., in quo est οὕτως; sed in Arc. ὄντως. Scheffer. l. c. p. 44. Eustratii ad Nicomachicor. X. c. 7. locum attulit hunc: ἐπεὶ οὐ τοῦτο τὸ συνθετὸν ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ ἐν ἡμῖν θεϊώτατον, ὁ νοῦς, δεῖ ἀπαθανατίζειν ἑαυτὸν, ἥτοι χωρίζειν ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ θνητὸν ζῶον συμπαθείας καὶ ἀπαθανατίζειν καὶ ἐξομοιοῦν ἑαυτοὺς τοῖς ἀθανάτοις, τοῖς νοητοῖς δηλαδὴ καὶ νοεραῖς ὑπάρξεσιν. ἡ γὰρ τῶ ὄντως ἀνθρώπῳ πρέπουσα εὐδαιμονία ἢ πρὸς θεὸν ἐστὶν ὁμοίωσις. ὁμοιοῦται δὲ τῷ θεῷ ὁ τῶν ἐνιαῦθα ἀποσιὰς καὶ τοῖς νοεραῖς ἐνδιατριβῶν. ὥστε δεῖ πάντα ποιεῖν, ὅσα συντελεῖ πρὸς τὸ ζῆν κατὰ νοῦν, ὅς ἐστι τὸ ἀκρότατον καὶ κράτιστον καὶ θεϊώτατον τῶν ἐν ἡμῖν. ζῆν οὖν κατ' αὐτὸν, ὡς εἴρηται, ὁ περιλαμβόμενος ὑπὸ τῆς θείας αἴγλης, ὑπερφρονήσας τῶν ἔξω καὶ ἀπολύσας καὶ ἐλευθερώσας ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἀσχέτου καὶ ἀκαθέκτου πρὸς τὸ σῶμα ῥοπῆς. — In loco Iamblichi Cd. Ciz. paulo post τροπῆς pro προτροπῆς.

19) τὰ ἔόντα] Ita Arc. Sed Cd. Ciz. a more hic suo

tantorum bonorum efficientem quis est quin, optimae felicitatis particeps futurus, magno studio et ardore persequatur? Atque ea quidem cohortatio, quae a sapientiae dignitate sumpta est, ita se habet: ea autem, quae ab hominis natura exorsa idem commonefacit, verbis, quae deinceps leguntur, ita exprimitur: „Homo omnium animantium longe „est sapientissimus. Contemplari enim potest „ea, quae sunt, et scientiam prudentiamque „ex omnibus colligere. Quapropter etiam „numen in eo expressit et designavit omnis „sermonis systema, in quo et omnes eius, „quod est, formae et significationes nominum

discedens habet ὄντα. Idem tamen deinde cum Galeo et Arc. edit. ἐπιστάμην praebet, ubi Cd. Par. ἐπιστήμαν. Tum idem Ciz. παρὸ, at Arcer. παρ' ὃ cum Galeo, atque idem Galeus antea φρόνασιν λαβέν.

20) τὸ τῷ παντός λόγῳ σύστημα] Sic scribendum esse ostendit tum Iamblichi explicatio, tum lectionis varietas. Nam edit. Arc. habet τὸ τῷ παντός λόγῳ σύστημα, Ciz. τῷ παντός λόγῳ σύστημα, omisso articulo τὸ, et Cd. Par. praebet formam doricam σύστημα. Apud Gal. I. I. τὸ τῷ παντός λόγῳ σύστημα. Significat autem τὸ τοῦ παντός λόγου σύστημα totum sermonis humani quasi corpus, in quo ad rerum eorumque, quae de rebus praedicantur, varietatem et diversitatem designandam nihil deest. Explicationis causa additur, in hoc sermonis systemate diuisas esse omnes formas τῷ ὄντι subiectas, atque nomina verbaque suis quaeque vocabulis exprimi.

21) τὰ τε εἶδεα] Ita Cdd. Ciz. et Par. In Arc. edit. τὰδε εἶδεα. Tum iidem codices recte τῷ ἐόντος, at Arc. τοῦ ἐόντος, cum quo consentit Gale. Pro ἐνδέδασται, quum hoc verbum non in usu fuisse videatur, equidem παλιμ ἀνδέδασται. Tum σημασίαι scripsi dnce Cd. Ciz.,

„σημασίαι τῶν ὀνυμάτων τε καὶ ῥημάτων. τοῖς
 „μὲν γὰρ φθόγγοις τὰς φωνὰς τόπος ἀφώρισται
 „φάρυγξ καὶ στόμα καὶ ῥῖνες. ὥσπερ δὲ τῶν
 „φθόγγων, δι' ὧν τὰ ὀνύματά τε καὶ ῥήματα
 „τυπούμενα σαμαίνεται ²²⁾, γέγονεν ἄνθρωπος
 „ὄργανον· οὕτω καὶ τῶν νοημάτων ἐν τοῖς
 „ἔόντεσσι ὀπιζομένοις ²³⁾ θεωρός. καὶ τοῦτο
 „δοκεῖ μοι ἡμεν, ποῦ ὅπερ καὶ γέγονε καὶ
 „συνέστα ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὄργανά τε ²⁴⁾ καὶ
 „δυνάμεις εἴλαφε παρὰ τῷ θεῷ.“ Αὕτη ἡ
 ἔφοδος ἐπὶ τὴν προτροπὴν ἀπὸ τῆς φύσεως
 γέγονε ²⁵⁾ τοῦ ἀνθρώπου. εἰ γὰρ σοφώτατός
 ἐστι καὶ θεωρῆσαι ²⁶⁾ τὰ ὄντα δυνατός, τῆς
 θεωρητικῆς αὐτὸν καὶ θεολογικῆς σοφίας δεῖ
 ἀντιποιεῖσθαι· καὶ εἶπερ ἐπιστήμην καὶ φρόνη-
 σιν λαβεῖν ἐξ ἀπάντων ²⁷⁾ δύνανται ἔχει παρὰ

qui habet σημασίαι τε. Arcerius, vt Galeus, συμπάσαι τε,
 vnde Scalig. coniecit σύμπασαι σημασίαι τε. Item Ciz.
 praebuit formam ὀνυμάτων et paulo post ὀνύματα, vbi
 etiam Gal. habet ὀνόματα.

22) τυπούμενα σαμαίνεται] Ita Cd. Ciz. Verum Arc.
 σημαίνεται, omisso, vt apud Galeum, participio
 τυπούμενα. Tum νοημάτων Ciz., νοημάτων Arcerius et
 Galeus.

23) ὀπιζομένοις] Schneider. in lex. suo dubitat de forma
 ὀπιζειν, quo iure, non video. Tum scripsi θεωρός. καὶ
 pro ἔργον σοφίας, quae verba leguntur et in Arc. edit.
 et in Cd. Ciz. Vt sic scriberem, motus sum Iamblichi
 explicatione, in qua, nulla prorsus verborum ἔργον
 σοφίας mentione facta, haec leguntur: ἀλλὰ καὶ τῶν
 νοημάτων τῶν ἐν τοῖς οὔσι θεωρός ὑπάρχει; in quibus
 non patet, qui in verbum θεωρός incidere potuerit,
 nisi id iam in Archytae loco legisset. Idem verba
 ἔργον σοφίας, si hic inuenisset, silentio praetermissurus
 non erat; quae explicationis causa adscripta facile in

„verborumque dispertitae sunt. Soni enim
 „vocis locum seiunctum habent guttur, os
 „et nares. Quemadmodum autem sonorum,
 „quibus nomina et verba efficta significan-
 „tur, instrumentum homo est: ita etiam co-
 „gitationum in rebus considerandis. Munus
 „sapientiae hoc mihi videtur esse, ad quod
 „factus constitutusque homo est, atque in-
 „strumenta et facultates a deo accepit.“
 Haec cohortandi ratio petita est a natura
 hominis. Si enim homo est sapientissimus,
 eaque, quae sunt, contemplari potest, con-
 templativam et theologicam sapientiam eum
 affectare oportet. Tum si scientiam et pru-
 dentiam vndecunque colligendi facultatem
 habet a natura datam, demonstrationibus

contextum irrepere potuerunt. Vt autem *θεαρός*, non
θεάορος vel *θεωρός* scriberem, fecerunt ea, quae ad
 Gregor. Corinth. p. 197. de his formis monita legun-
 tur. Denique *ποθ' ὅπερ* legendum esse, iam Vulcanius
 vidit. Nam pro *ὅπερ* in Arc. edit. et apud Gal. legitur
ὡςπερ, in Cd. Ciz. *ὡπερ*, in Par. *ἄπερ*.

- 24) *ὄργανά τε*] Ita Arc. Sed Cdd. Ciz. et Par. *ὄργανα δέ*.
 Tum *ἔλλαφε* Cd. Ciz. recte, sed in eodem vitiose
παρὰ τῷ θεῷ. In Arc. edit. legitur *ἔλληφε παρὰ τῷ θεῷ*.
 Galeus quoque *ἔλληφε* habet.
- 25) *γένονε*] Hoc verbum, quod excidisse Arcerius recte
 suspicatur, vere legitur in Cdd. Ciz. et Par.
- 26) *θεωρῆσαι*] Ita Cd. Ciz. etiam hic, vt ante in loco
 Archytae. Cd. Par. habet *θεωρεῖν*, et Arc. *θεωρῆ*, ex
 quo Scalig. fecit *θεωρῆν*. — Paullo post vocabul.
σοφίας, quod deest in Arc., e Cdd. Ciz. et Par. inserui.
- 27) *ἐξ ἀπάντων*] Praepositionem, quae deest in Arc. et
 Cod. Ciz., propter ipsa Archytae verba inserui.

τῆς φύσεως, τὴν ἀποδεικτικὴν ²⁸⁾ ἐπιστήμην αὐτὸν δεῖ μεταδιώκειν καὶ τὴν κατὰ φρόνησιν ἀρετὴν ὡς μάλιστα αὐτῷ πρέπουσαν. Διότι γε μὴν ἀνετυπώσατο ἐν αὐτῷ τὸ θεῖον τὸ τοῦ παντὸς λόγου σύστημα, ἐν ᾧ καὶ τὰ εἶδη πάντα τῶν ὄντων καὶ αἱ σημασίαι ἐνυπάρχουσι τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων, διὰ τοῦτο τῆς λογικῆς αὐτὸν φιλοσοφίας πάσης ἀντιλαμβάνεσθαι προσήκει, ἐπειδὴ οὐ τῶν σημαινομένων μόνον γέγονεν ὁ ἄνθρωπος ²⁹⁾, ἀλλὰ καὶ τῶν νοημάτων τῶν ἐν τοῖς οὐσι θεωρῶς ὑπάρχει, καὶ πρὸς τοῦτο γέγονε καὶ ὄργανα καὶ δυνάμεις εἴληφε παρὰ τοῦ θεοῦ. διὰ ταῦτα δὴ πάλιν περὶ πᾶν τὸ ὄν, ἢ ὄν ³⁰⁾, τῆς θεωρητικῆς σοφίας ἐφίεσθαι αὐτὸν χρὴ καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ κριτήρια πάσης γνώσεως μεταμαθεῖν ἐπιστημονικῶς περὶ πάντα τὰ γένη τῶν ὄντων· αὐτὸν τε τὸν νοῦν καθ' ἑαυτὸν καὶ τὸν καθαρῶτατον λόγον ἐπισκοπεῖσθαι ἄξιον, καὶ ὅσα ἀπ' αὐτοῦ ἀρχαὶ ἐνδίδονται εἰς τὰ καλὰ ³¹⁾ καὶ ἀγαθὰ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ ὅσα περὶ ἀρετῶν ἐπιλογιζόμεθα καθόλου, καὶ ὅσα περὶ μαθημάτων ἢ ἄλλων τινῶν τεχνῶν ἢ ἐπιτηδευμάτων μανθάνομεν, προσήκει προθύμως

28) ἀποδεικτικὴν] Ita Arc. et Cd. Ciz., sed Par. ἐπιδεικτικὴν. Tum pro καταφρόνησιν, quemadmodum in Arc. edit. et Cd. Ciz. legitur, scripsi κατὰ φρόνησιν· nam nihili est Arcerii coniectura: τὴν φρόνησιν καθαιρειόν. — Paullo post pro γε μὴν Cd. Par. habet τε μὴν.

29) ὁ ἄνθρωπος] Hic locus plene sic legendus videtur: ἐπειδὴ οὐ τῶν σημαινομένων διὰ τῶν φύγγων μόνον γέ-

firmatae scientiae mentisque virtuti quam maxime ipso dignae studere debet. Quoniam vero numen in eo designavit omnis sermonis systema, in quo et omnes eorum, quae sunt, formae, et nominum verborumque significationes insunt: hacpropter eam philosophiae partem, quae est quaerendi et disserendi, atque λογική dicitur, studiose quaerere eum decet, quum homo non solum eorum, quae verbis significantur, sed etiam eorum, quae in rebus mente cogitantur, spectator sit et ad hoc factus, instrumentaque et facultates a deo acceperit. Propter haec igitur iterum in omnibus, quae sunt, quoad sunt, contemplativam sapientiam appetere eum oportet, et in omnibus rerum generibus principia iudicandique argumenta ad scientiae rationem addiscere, ipsamque mentem per se et purissimam rationem considerare decet, et quot inde ad ea, quae in vita humana pulcra et bona habentur, opportunitates suggerantur, tum quae vniVERSE de virtutibus statuimus et de doctrinis aut aliis artibus studiisue discimus, haec omnia studiose eum cognoscere

γινεν δ' ἄνθρωπος ὄργανον, nisi Iamblichō ipsi hanc mancā orationem tribuere malimus.

30) ἡ ὄν] Sic recte Arcerius. Cd. Par. ἡ οὐ, Ciz. ἡ ὄν. — Tum pro μεταμαθεῖν potius καταμαθεῖν legendum erit.

31) εἰς τὰ καλὰ] Par. κακά. Sunt autem ἀρχαί, ἃς ὁ νοῦς ἐνδίδωσιν εἰς τὰ καλὰ, varii, quos ὁ νοῦς monstrat, fontes, ex quibus pulcra et honesta deriuntur.

ἀναδιδάσκεισθαι. καὶ οὕτω πρὸς ὅλην τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἢ ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ὀρμωμένη γέγονε παράκλησις. Ποιεῖται δὲ καὶ ἄλλην³²⁾ σύμμικτον ἔφοδον ἐπὶ τὰ αὐτὰ προτρέπουσαν ὡδὲ πως· „Γέγονε³³⁾ καὶ συνέστα ὁ „ἄνθρωπος ποτ' τὸ θεωρῆσαι τὸν λόγον τᾶς „τῷ ὅλῳ³⁴⁾ φύσιος, καὶ τᾶς σοφίας ὧν „ἔργον³⁵⁾ κτᾶσθαι³⁶⁾ καὶ θεωρῆν τὰν τῶν „ἑόντων φρόνασιν.“ Ὁ δὴ φραμεν ἐν τούτοις σύμμικτον, ἐκεῖνό ἐστι. τῇ γὰρ ἰδίᾳ φύσει τὴν κοινὴν συνεκέρασεν, ὡς ἔχουσῶν τούτων συμφωνίαν πρὸς ἀλλήλας. εἰ γὰρ ὅτε λόγος τοῦ ἀνθρώπου θεωρητικός ἐστὶν ἐν τῷ λόγῳ τᾶς τῷ ὅλῳ³⁷⁾ φύσιος, καὶ ἢ σοφία τοῦ ἀνθρώπου κτᾶται³⁸⁾ καὶ θεωρεῖ τὰν τῶν ἑόντων φρόνασιν, ὁμοῦ μὲν ὁμολογουμένως³⁹⁾ οὔσα

32) ἄλλην] In Par. ἔλλην. Αὐτὰ, quod sequitur, in Cd. Ciz. excidit.

33) Γέγονε κ. τ. λ.] In Stobaeo p. 15. ed. Schow. hic locus Perictionae tribuitur et sic scribitur: Γέγονε δὲ καὶ συνέστα ὁ ἀνθρώπος ποτιὸ θεωρῆσαι τὸν λόγον τᾶς τῶν ὅλων φύσιος καὶ τᾶς σοφίας, ἔργον ἔστιν αὐτῷ τούτῳ κτήσασθαι καὶ θεωρῆσαι τὰν τῶν ἑόντων φρόνασιν. Ultima sic corrigenda videntur: καὶ τᾶς σοφίας ὧν ἔργον ἐπὶ, αὐτὸ τοῦτο κ. τ. λ.

34) τῷ ὅλῳ] Sic recte Cd. Par., et male Cd. Ciz. cum Arc. edit. τῷ ὅλῳ. Recte tamen Ciz. bis τᾶς praebet, vbi apud Arc. est τᾶς.

35) ὧν ἔργον] Sic scripsi sensu postulante. In Arc. edit. est ὧν ἔργον, vnde Scalig. coniecit ὄργανον, ita vt homo dicatur sapientiae instrumentum; in Cd. Ciz. ὧν ἔργον, in Par. ὧν ἔργων.

36) κτᾶσθαι] Hoc verbum inserui tum propter ea, quae Iamblichus deinde explicationis causa affert, tum

conuenit. Atque sic ad omnem philosophiam etiam haec, quae ab hominis natura progressa est, cohortatio contendit. Ingre-
ditur autem etiam aliam eamque compositam ad eadem adhortantem viam hunc in modum:
 „Factus et constitutus est homo ad con-
 „templandam rationem naturae vniuersi,
 „itaque ad sapientiam comparandam et in-
 „telligentiam, quae in rebus cernitur, conside-
 „randam.“ Quod dicimus in his compositum,
 illud est. Propriae enim hominis naturae con-
 temperauit communem, quippe quae inter se
 conspirent. Si enim hominis ratio, qua spe-
 culatur, continetur ratione naturae vniuersi,
 hominisque ratio adsciscit et considerat intel-
 ligentiam eam, quae in rebus cernitur:
 simul aperte demonstratum et effectum est,

propter καὶ ante θεωρῆν, quod ostendit, verbum ali-
 quod hic excidisse. De accentu in θεωρῆν, quemad-
 modum apud Galeum quoque scribitur, (nam in Arc.
 edit. expressum est θέωρην) cf. Gregor. Corinth.
 p. 308.

37) τῷ ὄλω] Sic scribendum esse pro τῷ λόγῳ, quod
 exstat in Cd. Ciz. et pro τῷ λόγῳ, quod in Arc. editione,
 sponte patet. Verba autem ὁ λόγος τοῦ ἀνθρώπου
 vsque ad φύσιος hunc sensum videntur habere: *hominis
 ratio in speculando versans occupatur ratione naturae
 vniuersi, i. e., eius rationem cognoscere studet; ita vt
 εἶναι ἐν τινι idem sit, quod εἶναι περὶ τι.*

38) κατὰ] Sic scripsi duce Cd. Par., nam Cd. Ciz. cum
 Arcerio legit: ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου κατὰται.

39) ὁμολογουμένως κ. τ. λ.] Haec in edit. Arc. et Cd.
 Ciz. sic leguntur: ὁμολογουμένη οὔσα ἀποδεδ. τῆς
 μεριστῆς τοῦ λόγ. κ. τ. λ. Quae deprauata esse patet;
 sed an ego locum persanauerim, peritiores iudicent.

ἀποδέδεικται μερίς τις τοῦ λόγου καὶ τῆς τοῦ ὄλου νοεράς φύσεως, ὁμοῦ δὲ καὶ ἡ προτροπὴ τελειότερα γέγονεν. οὐ γὰρ ἄλλως ⁴⁰⁾ διαβιωσόμεθα κατὰ φύσιν, οὐ πάντες διαφερόντως ἐφισόμεθα, εἴαν μὴ κατὰ λόγον ζῶμεν τὸν θεῖον καὶ τὸν ἀνθρώπινον, οὐδὲ ἄλλη πη ⁴¹⁾ εὐδαιμονήσομεν, εἴαν μὴ κτησώμεθα διὰ φιλοσοφίας καὶ θεωρήσωμεν τὴν τῶν ὄντων φρόνησιν. Ἄλλη τοίνυν ἐν τούτοις τοιαύτη νοεῖσθω σύμμιξις. ἐν ταυτῷ γὰρ παρορμῶν ἐπιχειρεῖ εἰς τε τὴν πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. τὸ μὲν γὰρ κτήσασθαι φρόνησιν, ποιητικῆς τινός ἐστι καὶ πρακτικῆς ἔργον, ἧς τέλος οὐ τὸ κατιδεῖν ἀπλῶς οὕτως, ἀλλὰ τὸ προσλαβεῖν ⁴²⁾ αὐτὸ διὰ τῶν ἐνεργειῶν· τὸ δὲ μὴ θεωρῆσαι τοῦ θεωρητικοῦ νοῦ ἐνέργημα ὑπῆρχε. πρὸς ἀμφοτέρω τοίνυν ἡ προτροπὴ δεόντως γέγονεν. Ἐπεὶ τοίνυν μᾶλλον τὸ κοινὸν καὶ διατεῖνον ἐπὶ πάντα τῆς σοφίας ἀγαθὸν διαφαίνεται, καὶ ἡ προτροπὴ τελειότερα πρὸς αὐτὸ γίγνεται διὰ τῶν τοιούτων· „Ἄ σοφία οὐ περὶ „τι ἀφωρισμένον ἐντὶ τῶν ὄντων, ἀλλ' ἀπλῶς

40) ἄλλως] Ita propter Cdd. Ciz. et Par., quorum ille habet ἄλλου, hic ἄλλων, scribere malui, quam ἄλλη cum Scaligero, quamquam hanc correctionem ἄλλη, quod sequitur, commendat. In Arc. exstat ἄλλην, et tum κατὰ φύσιν.

41) ἄλλη πη] In edit. Arc. ἄλλή πη, in Cd. Ciz. ἄλλη τῆ. — Tum θεωρήσωμεν recte Arc. et male Cd. Ciz. θεωρήσομεν. — Pro νοεῖσθω in Cd. Par. legitur νοήσεως.

hanc esse rationis et intellectualis vniuersi naturae partem, simulque cohortatio perfectior euasit. Neque enim aliter naturae conuenienter viuemus, quod omnes vehementer cupimus, nisi conuenienter rationi humanae et diuinae viuamus, neque alia fere via felicitatem consequemur, nisi philosophiae auxilio intelligentiam, quae in rerum natura conspicua est, comparauerimus et contemplati fuerimus. Praeterea etiam alia in his compositio animaduertatur. Simul enim excitat ad philosophiam tum eam, quae in agendo, tum eam, quae in contemplando versatur. Nam intelligentiam comparare, munus est eius philosophiae, quae aliquid efficit et in actione versatur, cuius finis non est, vt sic simpliciter res intelligat, immo hoc ipsum, vt agendo res sibi proprias reddat: verum contemplari, munus est mentis in contemplando versantis. Ad vtrumque igitur cohortatio, vt debebat, pertinet. Quum autem sapientiae vtilitas communis et ad omnia pertinens magis elucescat, perfectior cohortatio etiam illuc spectat, his quidem verbis expressa: „Sapientia non versatur circa eorum, quae sunt, vnum quoddam separatum, sed

42) τὸ προλαβεῖν] Philosophia, quae in agendo versatur, non hoc spectat, vt homines res sic simpliciter contemplantur, sed vt eas actionibus quibusdam sibi adiungant et proprias reddant. Verbum αὐτό refertur ad id, quod contemplatus fueris.

„περὶ πάντα τὰ ἔοντα, καὶ δεῖ μὴ πρώτων
 „αὐτὰν τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ἀνευρέσθαι, ἀλλὰ τὰς
 „κοινὰς τῶν ἔοντων ἀπάντων ἀρχὰς. οὕτω γὰρ
 „ἔχει 43) σοφία περὶ πάντα τὰ ἔοντα, ὡς ὅμις
 „περὶ πάντα τὰ ὄρατά. τὰ ὦν καθόλου πᾶσι
 „συμβεβακότα συνιδὲν καὶ θεωρὲν τὰς σοφίας
 „οἰκῆου, καὶ διὰ τοῦτο σοφία τὰς τῶν ἔοντων
 „ἀπάντων ἀρχὰς ἀνευρίσκει.“ Πάλιν γὰρ ἐν-
 ταῦθα οὐκ ἀφορίζει περὶ τι μέρος τὴν ἐνέρ-
 γειαν αὐτῆς, ἀλλὰ κοινῇ διήκειν φησὶν ἐπὶ
 πάντα τὰ ὄντα, τὰς τε ἀρχὰς τῶν ὅλων φησὶν
 αὐτὴν ἐπισκοπεῖν καὶ κατὰ γένη ταῦτα θεωρεῖν
 καὶ κατὰ ἀπλουστάτας ἐπιβολὰς 44), ὡς περ ἡ
 ὅμις τοῖς ὄρατοῖς ἐπιβάλλει, τοὺς τε καθόλου
 λόγους πάντων φησὶν αὐτὴν περιέχειν, καὶ πρὸς
 τοῦτο θεωρεῖν καὶ διαλογίζεσθαι· μόνην δὲ
 καὶ ἀνυπόθετον 45) εἶναι ἐπιστήμην, ἵτε δὴ
 τῶν ὄντων πάντων τὰς ἀρχὰς ἀνευρίσκουσάν,
 καὶ περὶ τῶν οἰκειῶν ἑαυτῆς ἀρχῶν δυναμέ-
 νην 46) λόγον διδόναι. εἰς καλὸν ἄρα συμ-
 βαίνει ἡ ἔφοδος τῆς προτροπῆς. εἰ γὰρ τῆς
 τοιαύτης σοφίας οὔτε καθολικωτέραν οὔτε

43) οὕτω γὰρ ἔχει σοφία κ. τ. λ.] Ita in Cdd. Ciz. et Par.
 hic locus legitur. In Arcerii editione verba τὰ ἔοντα
 vsque ad τὰ ὄρατά. τὰ omissa sunt, Arcerii, ut videtur,
 negligentia. Apud Gal. pro ἀνευρέσθαι est ἀνευρηῆσθαι,
 pro σοφία autem σοφίας, pro ὦν, ὦν, tum συμβεβακότα
 et οἰκῆον, quae recepi.

44) ἐπιβολὰς] Sic recte Arcerius; male Cd. Ciz.
 ἐπιβουλάς.

45) ἀνυπόθετον] Sic recte Cd. Ciz. Male in Arc. edi-
 tione ἂν ὑπόθετα. Scal. coniecit ἀνυπόθετων. Loci
 sensum Vulcanius recte expressit ita: Sapientiam

„circa omnia omnino, quae sunt, neque ab ea
 „primum oportet inuestigari principia ipsa,
 „sed communia omnium, quae sunt, principia.
 „Eadem enim sapientiae est ad omnes res
 „comparatio, quae visus ad omnia, quae sub
 „oculorum adspectum veniunt. Ergo quae
 „vniuerse omnibus sunt attributa, haec in-
 „telligere et considerare sapientiae est
 „munus, et hacpropter sapientia omnium
 „rerum principia inuestigat.“ Etiam hic
 sapientiae munus non ad partem quandam
 seiunctam pertinere affirmat, sed communiter
 ad omnia quae sunt, et omnium rerum prin-
 cipia dicit eam peruestigare, quas ad genera
 sua dispositas et ad simplicissimas notiones
 reuocatas consideret, quemadmodum visus
 ad adspectabilia adiicitur, atque omnium
 vniuerse rationes eam addit comprehendere,
 hocque consilium propositum habere in con-
 siderando et ratiocinando. Hinc eam solam
 scientiam conditionibus non nixam esse,
 quippe quae omnium, quae sunt, principia
 inquirat, et principiorum ipsius priorum
 rationem reddere queat. Recte igitur haec
 cohortatio est facta. Si enim hac sapientia
 nihil mente concipere possumus, quod magis

scientiam ex omnibus vnā esse, quae nihil (non de-
 monstratum) praesupponat, vtpote quae omnium, quae
 sunt, principia inquirat.

46) δυναμένη] Sic recte Arc. In Ciz. δυναμένων. Idem
 Ciz. paulo post ἀγα, at Arc. ἀγα.

τελειότεραν οὔτε κοινοτέραν οὔτε αὐταρκεστέ-
 ραν οὔτε ἀγαθοειδεστέραν ἢ καλλίονα δυνατὸν
 λογισμῷ λαβεῖν, ταύτης 47) ἐφίεσθαι χρὴ τοὺς
 βουλομένους κατὰ λόγον καὶ νοῦν εὐδαιμονεῖν.
 Ἐν τῷ τέλει τοίνυν πρὸς αὐτὸ τὸ ἀκρότατον
 ἀνεισιν ἢ παράκλησις ὧδέ πως: „Ὅστις ὢν 48)
 „ἀναλῦσαι οἶός τ' ἐντὶ πάντα τὰ γένηα ὑπὸ
 „μίαν τε καὶ τὰν αὐτὰν 49) ἀρχάν, καὶ πάλιν
 „συνθεῖναι τε καὶ συναριθμῆσασθαι, οὔτος
 „δοκεῖ μοι καὶ σοφώτατος ἤμεν καὶ παναλη-
 „θέστατος· ἔτι δὲ καὶ καλὰν σκοπιὰν εὐρη-
 „κέναι, ἀφ' ἧς δυνατὸς ἐσβεῖται τὸν θεὸν κα-
 „τοψεῖσθαι καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ συστοιχείᾳ
 „καὶ τάξει τῇ 50) ἐκείνῳ κατακεχωρισμένα,

47) ταύτης] Sic Arc. et Cd. Ciz., verum Par. τοιαύτην. Tum
 βουλομένους debetur codici Ciz., nam in edit. Arc.
 legitur συμβουλευομένους et in Cd. Par. συμβουλομένους.

48) ὅστις ὢν κ. τ. λ.] Longe plenius hic locus in Stob.
 Serm. p. 15. ed. Schow., vbi non Archytae, sed Py-
 thagoreae Perictionae tribuitur, ita legitur: Γαμετρία
 μὲν ὢν καὶ ἀριθμητικὰ καὶ τἄλλα τὰ θεωρητικὰ καὶ ἐπι-
 σταμονικὰ περὶ τινὰ τῶν ἔδντων κατασχολέοντι, ἃ δὲ σοφία
 περὶ πάντα τὰ γένη τῶν ἔδντων· οὐ (scribendum ex Iambl.
 οὕτως, sine interrogatione) γὰρ ἔχει σοφία περὶ πάντα
 τὰ ἔδντα, ὡς ὄψις περὶ πάντα τὰ ὄρατὰ, καὶ ἀκοὴ περὶ
 πάντα τὰ ἀκουστὰ; τὰ δὲ συμβεβακότα τοῖς ἔδντοις, ἃ μὲν
 καθόλου πᾶσι συμβεβακεν, ἃ δὲ πλείστοις αὐτῶν, ἃ δὲ παρ'
 ἐνὶ ἐκάστῳ· τὰ μὲν ὢν καθόλου πᾶσι συμβεβακότα συνιδεῖν
 καὶ θεωρῆσαι τᾶς σοφίας οἰκῆρον, τὰ δὲ τοῖς πλείστοις τᾶς
 περὶ φύσιν ἐπιστάμας, τὰ δ' ἴδια καθ' ἕκαστον τᾶς περὶ τι
 ἀφωρισμένον ἐπιστάμας· καὶ διὰ τοῦτο σοφία μὲν τᾶς τῶν
 ἔδντων ἀπάντων ἀρχὰς ἀνευρίσκει, φυσικὰ δὲ τᾶς τῶν
 φύσει γιγνομένων, γαμετρία δὲ καὶ ἀριθμητικὰ καὶ μουσικὰ
 τᾶς περὶ τὸ πόσον καὶ τὸ ἔμμελές. ὅστις ὢν ἀναλῦσαι οἶός
 ἐστι πάντα γένη ὑπὸ μίαν καὶ τὰν αὐτὰν ἀρχάν, καὶ πάλιν
 ἐκ ταύτης συνθεῖναι καὶ ἐνριθμῆσασθαι, οὔτος δοκεῖ καὶ

sit vel vniuersale vel consummatum vel commune vel sufficiens vel vtile pulcrumue, hanc appetere aequum est, si qui velint per rationem et mentem felicitatem consequi. Postremo ad illud ipsum, quod summum est, cohortatio ita adscendit: „Quicumque dissol-
 „vere potest omnia genera sub vnum idemque
 „principium, iterumque componere et ad nu-
 „merorum rationem construere, hic mihi vide-
 „tur ad sapientiam et veritatem proxime ac-
 „cessisse, praeterea etiam commodam specu-
 „lam nactus esse, vnde possit deum intueri et
 „omnia, quae in rerum consertione et ordine
 „ab eo facto suis locis sunt posita et collo-

σοφώτατος εἶναι καὶ ἀλαθέστατος, ἔτι δὲ καὶ καλὰν σκοπιὰν ἀνευρηκέναι, ἐφ' ἧς δυνατὸς ἐστὶναι τὸν τε θεὸν κατόψεσθαι καὶ πάντα τὰ ἐν στοιχείᾳ τε καὶ τάξει τὰ ἐκείνου κατακεχωρισμένα. Quae praeter haec Iamblichus tanquam ab Archyta disputata affert, Stobaeus non excerpfit.

49) τῶν αὐτῶν] Ita recte Arc. In Cd. Ciz. verbum αὐτῶν male omissum est. Tum pro συνθεῖναι, quod Arc. habet, Cd. Ciz. συνθεῖναι exhibet. Denique pro συναριθμησασθαι, quod cum Arc. edit. tuetur Cd. Ciz., in Stobaeo legitur εὐθυμίσασθαι, vel εὐ ῥυθμίσασθαι, pro quo Schaefer Mel. crit. p. 54. et p. 129. malit εὐ ῥυθμίσαι. Quibus lectionibus equidem lectionem ab Iamblichio oblatam praefero, nisi quod malim συναριθμίσασθαι, quod vocabulum συνθεῖναι praegressum accuratius definit; nam significat *res ad pythagoricam de numeris doctrinam rationemque componere*. — Pro εὐρηκέναι, quod legitur in Cdd. Ciz. et Par., Arcerius in suo reperit εὐνηκέναι.

50) τὰ ἐκείνου] Sic scripsi pro τὰ ἐκείνου, quod edit. Arcerii cum Galeo, et pro τῷ ἐκείνου, quod Cd. Ciz. habet. — Pro ὁμαθήμεν, quod in Cd. Ciz. legitur, in Arc. edit. et Gal. p. 734. est ὁμαθῆναι.

„καὶ ταύταν τὰν ἄρματήλατον ὁδὸν ἐκπορι-
 „σάμενος τῷ νόῳ κατ' εὐθείαν ὀρμαθῆμεν
 „καὶ τελεοδρομάσαι 51) τὰς ἀρχὰς τοῖς
 „πέρασι συνάπαντα καὶ ἐπιγνόντα, ὅτι ὁ
 „θεὸς ἀρχὰ τε καὶ τέλος καὶ μέσον ἐστὶ
 „πάντων τῶν κατὰ δίκαν τε καὶ τὸν ὀρθὸν
 „λόγον περαινομένων.“ Σαφῶς δὴ καὶ ἐν
 τούτοις τὸ τέλος ἐπέθηκε τῆς θεολογικῆς
 προτροπῆς, μὴ ἴστασθαι ἀξιῶν ἐπὶ τῶν πολ-
 λῶν ἀρχῶν καὶ πάντων τοῦ ὄντος γενῶν,
 ἀναλῦσαι δὲ προθυμούμενος 52) ὑπὸ μίαν τε
 καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὰ πάντα, ἀπὸ τε τῆς
 μιᾶς διαιρῶν κατὰ ἀριθμὸν ὠρισμένον τὰ
 πλησίον τοῦ ἐνὸς καὶ οὕτως αἰεὶ τὰ πορρωτέρω
 ἀφιστάμενα καὶ διίστάμενα ἐπισκοπῶν, ἕως
 ἂν ἐπὶ τὰ σύνθετα καὶ ἐκ πολλῶν συνεστη-
 κότα συναριθμήσῃται τὸ πλῆθος, ἐπ' ἄμφω
 τε οὕτω προϊὼν ἱκανὸς ἢ 53) ἀνάγειν τε ἑαυτὸν
 ἀπὸ τοῦ πλῆθους ἐπὶ τὸ ἓν καὶ κατάγειν ἀπὸ
 τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τὸ πλῆθος. ἐπεὶ δὲ μάλιστα ἀλη-
 θείας καὶ σοφίας ἐφιέμεθα, προτρέπων ἐπὶ τὴν

51) τελεοδρομάσαι] Hanc formam recepi ex Cd. Ciz. In edit. Arc. et Gal. est τελεοδρομέσαι, et in Par. Cd. τελεοδρομοῦσαι. Schneider. in lex. suo mauult τελεοδρομῆσαι, qua mutatione non opus est, quum Graeci etiam dicant τελειοκαρπεῖν, τελεογονεῖσθαι, τελεοδρομος. Caeterum locus nondum omni ex parte sanus est, quod ostendunt accusatiui συνάπαντα et ἐπιγνόντα. Forsitan legendum est: ἐκπορίσασθαι τῷ νόῳ, ἢ, κατ' εὐθείαν vel κατ' ἂν εὐθείαν κ. τ. λ.

52) ἀναλῦσαι δὲ προθυμούμενος] In Arc. edit. legitur ἀναλύσεις δὲ προθυμούμενους, et in Cd. Ciz. ἀναλύσεις δὲ προθυμούμενος. Equidem ἀναλῦσαι, quod propter Ar-

„cata, et hac via regia potitus mente recta
 „progredi cursumque perficere initia finibus
 „connectens et intelligens, deum esse in-
 „itium, finem et medium omnium, quae
 „recte et ad iustam rationem perficiuntur.“
 Perspicue sane etiam hic theologicae cohortationis finem addidit, non subsistendum esse existimans in multis principiis, omnibusque eius, quod est, generibus; immo excitat, ut sub vnum idemque principium omnia solvantur; et ex hoc vno principio ad numerum definitum ea, quae vni propinqua sunt, diuidit, atque sic semper longius distantia et disiuncta contemplatur, donec ad composita et ex multis constructa delatus rerum multitudinem ad numerorum rationem componat, atque vtramque in partem sic procedens tum ex multitudine ad vnum se reuocare, tum ab vno ad multitudinem descendere sciat. Quoniam autem veritatis et sapientiae cupidissimi sumus, cohortatur ad huiusmodi

chytæ locum etiam Scaliger restituere voluit, reposui, et e Cd. Ciz. *προθυμούμενος* retinui. Mira tamen est omnis loci oratio; nam quum Iamblichus dicere deberet: Archytas exhortatur, ut omnes res sub vnum principium resoluamus, atque ab hoc vno principio profecti ea, quae vni propinqua sunt, ad numerum definitum diuidamus, etc.: orationem potius ita conformauit, ut diceret: Archytas ipse studiose resoluit — diuidit — inquit.

53) *ἰκανὸς ἦ*] Scripsi *ἦ* pro *ἦν*, quod exstat in edit. Arc. et Cd. Ciz., nam refertur ad *ἕως ἄν*. Tum *τε ἑαυτῶν* e Cd. Ciz. pro *τῶ ἑαυτῶν*, quod Arc. dedit.

τοιαύτην ἐπιστήμην τοῦ γε ἐνός τὸν ὄντως θεωρητικὸν ⁵⁴⁾, ὅπερ τέλος ἐστὶ πάσης θεωρίας. Καὶ τούτου ⁵⁵⁾ δ' ἔτι κυριώτερον ἀγαθὸν ἐπήγαγε, τὸ ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς ἐντεῦθεν δύνασθαι τὸν θεὸν καθορᾶν καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ συστοιχειώσει τοῦ θεοῦ. εἰ γὰρ πάσης ἀληθείας καὶ εὐδαιμονίας, οὐσίας τε καὶ αἰτίας καὶ τῶν ἀρχῶν ὁ θεὸς ἐξηγεῖται, σπουδαστέον ἐν τούτῳ ⁵⁶⁾ μάλιστα, ἐκείνην τὴν ἐπιστήμην κτήσασθαι, δι' ἧς ἀτενίσει ⁵⁷⁾ τις αὐτὸν καθαρὸν καὶ δι' ἧς πλατεῖαν εὐρήσει τὴν πρὸς αὐτὸν πορείαν καὶ δι' ἧς τὰ τέλη ταῖς ἀρχαῖς συνάψει. τελειοτάτη γὰρ ἡ τοιαύτη ζωὴ καὶ εὐδαιμονία, οὐκέτι διακριμένως τὰ τελευταῖα ἀπὸ τῶν πρώτων διακρίνουσα, ἀλλ' εἰς ἓν τὰ συναμφότερα ταῦτα ⁵⁸⁾ συλλαβοῦσα, ἀρχάς τε καὶ τέλος καὶ μέσον ὁμοῦ συνέχουσα. τοιαύτη γὰρ ἐστὶ ἡ θεία αἰτία, ἧς δεῖ ἀντέχεσθαι τοὺς μέλλοντας εὐδαιμονήσειν. Οὕτω μὲν

54) τὸν ὄντως θεωρητικὸν] Sic locum constitui partim ex Arcerio, qui legit τὸν θεωρητικὸν, omisso vocabulo ὄντως, partim e Cd. Ciz., qui praebuit ὄντως, suntque οἱ ὄντως θεωρητικοὶ iidem, qui a Porphyrio θεωρητικοὶ τέλειοι vocantur. Cf. Scheffer. l. l. p. 104.

55) Καὶ τούτου] E Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. legitur καὶ τούτου, unde Scaliger coniecit καὶ τούτου male; nam τούτου pertinet ad τέλος πάσης θεωρίας, locique sensus est: addidit illo vniuersae contemplationis fine etiam praestantius bonum. — Tum ἐπήγαγε, τὸ recte legitur in Arc. edit. consentiente Cd. Cic. In Par. pro τὸ ἐστὶ δέ. Porro pro συστοιχειώσει, quam formam dat Cd. Ciz., Arcerius συστοιχίᾳ habet.

56) ἐν τούτῳ] Vt c. 1. ἐν ταύτῃ, id quod κατὰ ταῦτο, dem zu Folge.

scientiam eius, quod vnum est, omnes, qui vere in contemplatione versantur, idque summum est omnis contemplationis. Adiecit autem etiam praestantius illo bonum, quod tanquam ex specula illinc deum et quaecumque ad certas leges a deo disposita sunt, intueri possimus. Si enim omnis veritatis, felicitatis, essentiae, causae, omniumque principiorum deus auctor est, summum hacpropter studium in ea scientia comparanda ponendum est, qua quis instructus et purum eum intueatur, et in latam ad eum ferentem viam deducatur, extremaque principiis connectat. Perfectissima enim haec est vita et felicitas, quae non amplius extrema a primis seiungendo discernat, sed in vnum haec vtraque colligat, atque principia, finem et medium simul contineat. Hoc enim cadit in illam cogitandi rationem, quae rerum causas ad deum refert, qua potiri oportet, quicumque ad felicitatem peruenire cupiunt. Atque sic quidem adhortatio, per-

- 57) ἀτενίσει] Sic recte Cd. Ciz., at Par. ἀτενίσῃ, et edit. Arc. ἀτενίσει. Tum pro εὐρήσει, quod in Cd. Ciz. legitur, in Arc. edit. est εὐρέσει, et in Par. πλατεῖ ἀνευρήσει.
- 58) ταῦτα] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Par. ταύτη. Paulo post pro τοιαύτη, quod in Cd. Ciz. recte legitur, in Arc. edit. τοιαύτα. — Tum αἰτία θεία (göttliche Causalität) in hoc inest, quod nobis persuademus, deum omnium rerum esse simul principium, medium et finem. Porro pro εὐδαιμονήσειν, quod recte in edit. Arc. legitur, Cd. Ciz. male dat εὐδαιμονίσειν.

οὖν ἡ προτροπὴ διὰ πάντων ἐξεληθοῦσα τῶν τε ἐν ἡμῖν καὶ τῶν ἐν τῇ φύσει, καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ πάντων 59) τῶν ὄντων συνεκεφαλαιώσατο πάσας τὰς ἐφόδους εἰς μίαν τὴν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνήκουσαν ἀναγωγίην.

K E Φ. ε.

Δεῖ δὲ λοιπὸν 1) αὐταῖς ταῖς πυθαγορικαῖς διαιρέσεσι προσχρησθῆαι εἰς τὸ προτρέπειν. πάνν γὰρ ἐντρεχῶς καὶ τελειότατα 2) καὶ πρὸς τὰς ἄλλας φιλοσοφίας ἐξηλλαγμένως οἱ κατὰ τήνδε τὴν αἴρεσιν διήρουν ἐπόμενοι ταῖς ἐκείνου διδασκαλίαις τὸν εἰς παρόρμησιν 3) ἐπὶ φιλοσοφίαν λόγον, εὐμηχάνως ἐπιρῶωννύντες καὶ πιστούμενοι ἀποδείξεσιν ἐπιστημονικωτάταις μηδὲν ἀνακόλουθον 4) συναγούσαις. εἰσὶ δὲ τοιαῦται Πάντες ἄνθρωποι βουλόμεθα εὖ πράττειν, εὖ δὲ πράττομεν, εἰ ἡμῖν πολλὰ ἀγαθὰ παρείη. ἀγαθὰ δὲ τὰ μὲν ἐστὶ κατὰ σῶμα, ὥστε ἱκανῶς αὐτὸ παρεσκευάσθαι 5)

59) ἐξεληθοῦσα — διὰ πάντων] Haec omnia, ad sensus integritatem necessaria, librarii incuria in Cd. Ciz. omissa sunt. — Pro πάσας τὰς, vt recte Arcerius, Cd. Ciz. habet πάσας τε.

1) Δεῖ δὲ λοιπὸν] Hic vterque codex Ciz. et Par. noui capituli initium facit.

2) τελειότατα] Sic Cd. Par. In Ciz. est τελειώτατα, et in Arc. edit. τελειώτατα. Eadem paulo post recte ἐξηλλαγμένως, Cd. Ciz. ἐξηλαγμένως.

3) τὸν εἰς παρόρμησιν] In Arc. edit. deest praepositio: qua omissa quum locus sensu careret, Arcerius coniecit τὸν ἐγείροντα παρόρμησιν, Vulcanius ἐμποιούντα,

secuta illa tum ea, quae in nobis sunt, tum ea, quae in natura, tum, vt breuiter dicam, omnia, illuc denique redit, vt singulae adhortationes omnes ad solum deum referantur.

CAP. V.

Iam conuenit, vt etiam ipsis diuisionibus pythagoricis ad cohortandum vtamur. Nam diligentissime perfectissimeque et secus ac reliquae disciplinae huius scholae sectatores, magistri praecepta secuti, rationem, qua ad philosophiam excitarent, diuidebant, ingeniose eam corroborando et subtilissimis demonstrationibus, quae nihil sibi non constans continerent, confirmando. Quae diuisiones sunt huiusmodi: Omnes homines cupimus felices esse. Felices autem sumus, si nobis multa bona adsunt. Bonorum alia ad corpus spectant, hoc vt satis sit constitutum ad naturae congruentiam, temperatio-

vel ἀναγκαστικά. Quas coniecturas superuacaneas esse, docet vera lectio e Cdd. Ciz. et Par. reuocata.

4) ἀνακόλουθον] Sic Cdd. Ciz. et Par. pro ἀκόλουθον, quod in Arc. edit. legitur. Illud reponendum esse etiam Vulcan. vidit; nam, inquit, nihil consequens inducentibus demonstrationibus nullae minus sunt ἐπιστημονικά.

5) αὐτὸ παρασκευάσθαι] Sic recte Cd. Ciz. praeter accentum non suo loco positum, nam scriptum est παρασκευάσθαι. Arc. edit. αὐτὸ παρασκευάσθαι, et Cd. Par. παρασκευάσθαι, omissis verbis ἰκανῶς αὐτό.

πρὸς τὴν κατὰ φύσιν συμμετρίαν καὶ κρᾶσιν καὶ ῥώμην· τὰ δὲ ἐν τοῖς ἐκτός, ὡςπερ εὐγένεια⁶⁾ καὶ δυνάμεις καὶ τιμαὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι· τὰ δὲ περὶ ψυχὴν, ὡς τὸ σῶφρονά τε εἶναι καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρεῖον καὶ διαφερόντως τὸ σοφὸν εἶναι· μεθ' ὧν οὐ μικρὸν διαφέρει τὸ συνεπιλαμβάνειν καὶ τὴν εὐτυχίαν ταῖς ὀρθαῖς πράξεσιν ἤτοι ὑπὸ τῆς σοφίας ἐπιφερομένην, ἢ καὶ καθ' αὐτὴν ἔχουσαν ἰδίαν τινὰ δύναμιν. Ἀλλ' οὐκ εὐθὺς εὐδαιμονοῦμεν⁷⁾ διὰ τὰ παρόντα ἀγαθὰ, εἰ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῖ· ὠφελεῖ δὲ οὐδὲν, εἰ εἴη⁸⁾ μόνον ἡμῖν, χρώμεθα⁹⁾ δὲ αὐτοῖς μὴ. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν παρὸν διὰ τὴν κτήσιν ὠφελεῖ ἄνευ τοῦ χρῆσθαι αὐτῶ, οὐδ' εἰ τις οὖν πλοῦτον, καὶ ἂ νῦν δὴ ἐλέγομεν ἀγαθὰ, κεκτημένος εἴη, χρώτο δὲ αὐτοῖς μὴ, οὐκ ἂν εὐδαιμονοῖ¹⁰⁾ διὰ τὴν τούτων τῶν ἀγαθῶν κτήσιν. δεῖ ἄρα μὴ μόνον κεκτηθῆναι τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα ἔσεσθαι, ἀλλὰ καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς, ἣν οὐδὲν ὄφελος τῆς κτήσεως γίγνηται¹¹⁾. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ χρῆσθαι μόνον ἔξαρκεῖ, ἀλλὰ δεῖ προσεῖναι τὰ

6) εὐγένεια] In Cd. Ciz. εὐγενείας. Tum pro δίκαιον in ed. Arc. δικαῖον.

7) εὐδαιμονοῦμεν] Ita Arc. edit. consentiente Cd. Ciz. In Par. εὐδαιμονοῦμεν. Deinde pro ὠφελοῖ, quod cum Arc. edit. Cd. Ciz. tuetur, in Par. est ὠφελεῖ.

8) εἰ εἴη] Hoc, quod pro εἰ ἢ, vt in Arc. ed. legitur, reponendum esse, Vulcan. viderat, praebuit Cd. Ciz. In Par. legitur εἴη sine coniunctione εἰ.

9) χρώμεθα] Optatiuum restitui pro χρώμεθα, quod exstat in Arc. edit. et Cd. Ciz. Paulo post οὐδ' εἰ τις in Cdd. Ciz. et Par. recte legitur. Quod Arc. dedit

nem et robur. Alia sunt in rebus externis, ut generis nobilitas, potentia et honores in patria. Alia pertinent ad animum, ut homo continens, iustus, fortis, maxime, ut sapiens sit. Cum quibus bonis multum attinet ut recte agendo consequamur felicitatem siue a sapientia suppeditatam, siue quae per se ipsa propria quadam vi valeat. Verum non continuo eo, quod bona possidemus, felices sumus, ea si nihil nobis prosunt. Prosunt autem nihil, si modo adsunt, nos autem iis non utimur. Neque enim vlla alia res praesens propterea, quod praesens est, prodest, nisi ea utaris, neque, si quis diuitias et quae modo commemorabamus bona, sibi comparauerit, at iis non utatur, propter horum bonorum possessionem felix fuerit. Ergo necesse est, ut, quicumque felicitatem consequi velit, huiusmodi bona non solum parata habeat, sed iis etiam utatur, quippe quum sola possessio nihil afferat utilitatis. Verum ne vsus quidem solus sufficit, sed

¹¹⁰ *εἰ δέ τις*, sensu caret. Tum in *νῦν δὴ* particulam *δὴ*, quae deest in Arc. edit., e Cdd. Ciz. et Par. addidi. Ceterum locus: *οὐδ' εἴ τις οὖν πλοῦτον κ. τ. λ.* sumtus est e Platonis Euthydem. §. 24. sqq. p. 329. sqq. edit. Heindorf., omissis aliis, aliis contractis.

¹¹⁰ *εὐδαιμονοῦ*] Sic Arc. concinente Cd. Ciz. Scaliger coniecit *εὐδαιμονοίη*. In Cd. Par. est *εὐδαιμόνων*.

¹¹¹ *γίγνεται*] Sic propter *ἦν* scripsi pro *γίνεται*, quod legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz. — Vulcan. coniecit: *ἢ οὐδὲν* — *γίγνεται*, quod vel praeferendum videtur.

ὀρθῶς χρῆσθαι. πλεον γὰρ θάτερόν ἐστιν, εἴαν τις χρῆται μὴ ὀρθῶς ὁτῶον πράγματι, ἢ εἴαν εἴ᾿ τὸ μὲν γὰρ κακὸν, τὸ δὲ οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθόν. Ἀλλὰ μὴν ἔγ γε τῇ χρήσει τε καὶ ἐργασίᾳ πάσῃ τῇ περὶ ὁτιούν τὸ ἀπεργασθόμενον τὸ ὀρθῶς χρῆσθαι ἐπιστήμη παρέχεται. καὶ περὶ τὴν χρεῖαν οὖν ὧν ἐλέγομεν τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν, πλούτου τε καὶ ὑγείας καὶ κάλλους, τὸ ὀρθῶς πᾶσι χρῆσθαι τοῖς τοιούτοις ἐπιστήμη ἡγουμένη καὶ κατορθοῦσά ¹²⁾ ἐστὶ τὴν πράξιν. - οὐ μόνον οὖν εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ εὐπραγίαν ἢ ἐπιστήμη παρέχει τοῖς ἀνθρώποις ἐν πάσῃ κτήσει τε καὶ πράξει, καὶ οὐδὲν ὄφελος τῶν ἄλλων κτημάτων ἀνευ φρονήσεώς τε καὶ σοφίας. τί γὰρ ὄφελος κεκτησθαι πολλὰ καὶ πολλὰ πράττειν νοῦν μὴ ἔχοντα μᾶλλον ἢ ὀλίγα; οὐχ. ὁ μὲν ἐλάττω πράττων ἐλάττω ἐξαμαρτάνει, ἐλάττω δ' ἐξαμαρτάνων ἦττον ἀν κακῶς πράττει ¹³⁾, ἦττον δὲ κακῶς πράττων ἀθλιος ἀν ἦττον εἶη; συγχωρεῖν ἀναγκαῖον τούτοις καὶ ὅτι ὁ μὲν τὰ εἰρημένα ἀγαθὰ κεκτημένος ἀνευ νοῦ πλείονα κακὰ πράξει, ὁ δὲ τὰ ἐναντία ἔχων τὰ κακὰ ἐλάττονα. ἐν κεφαλαίῳ ἄρα κινδυνεύει πάντα, ἅ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ περὶ τούτου αὐτοῖς ὁ λόγος εἶναι, ὅπως αὐτὰ γε καθ' αὐτὰ πέφυκεν

¹²⁾ κατορθοῦσά ἐστὶ τὴν πράξιν] Κατορθοῦσθαι τὴν πράξιν ἐστὶ monstrare, quia in his omnibus sint ὀρθαὶ πράξεις, seu quae sit εὐπραγία, quod vocabulum paulo post usurpatum hoc loco non, ut alias, prosperam sortem, sed rectam agendi rationem significat: eademque vis inest in vocab. ὀρθότης, quod paulo inferius legitur.

rectum vsum accedere oportet. Plurimum enim interest, si quis quacunq̄ue re non recte vtitur, aut si eam prorsus negligit. Illud enim malum est, hoc neque malum neque bonum. Praeterea et in rebus vten-
dis et in quacunq̄ue re agenda rectum vsum suggerit scientia. Et quod attinet ad bona, quae primum afferebamus, diuitias, bonam valetudinem et pulcritudinem, scientia est, quae his recte vti doceat, rectamque agendi viam demonstrat. Quapropter non solum felicitatem, verum etiam rectam agendi rationem scientiae homines debent in omnibus, quae et possident et agunt, neque quicquam ceterae possessiones prosunt, nisi prudentia et sapientia accedat. Quid enim iuuat, si quis mente caret, multa potius, quam pauca possidere atque facere? Nonne, qui pauciora facit, in paucioribus peccat, et qui in paucioribus peccat, nonne minus prae faciet; minus autem prae faciens, nonne minus miser erit? Concedenda haec sunt aequae, ac illud, futurum esse, vt, qui mentis expers dicta bona possideat, plura, et is, cuius conditio contraria sit, pauciora male faciat. Ergo, vt breuibus complectar, haec omnia bona, quae primum commemora-
vimus, de Pythagoricorum sententia non

13) πρώτοι] Sic recte Cdd. Ciz. et Par., sed Arc. edit. πρώτοι. Eadem paulo post recte ἥτιον, at Cd. Ciz. ἥτιον. Tum post πλείονα cum Arcerio addidi κακά,

ἀγαθὰ εἶναι, ἀλλ', ὡς ἔοικεν, ὥδε ἔχει. εἴαν μὲν αὐτῶν ἡγήται ¹⁴⁾ ἀμαθία, μείζω κακὰ εἶναι τῶν ἐναντίων, ὅσω δυνατώτερα ὑπηρετεῖν τῷ ἡγουμένῳ κακῷ ὄντι. εἴαν δὲ φρόνησις καὶ σοφία, μείζω ἀγαθὰ, αὐτὰ δὲ καθ' αὐτὰ οὐδέτερα αὐτῶν οὐδενὸς ἄξια εἶναι. μόνη τοίνυν ἢ μὲν σοφία ἀγαθὸν ἐστίν, ἢ δὲ ἀμαθία κακόν. ἐπειδὴ τοίνυν εὐδαίμονες μὲν εἶναι προθυμοῦμεθα πάντες, ἐφάνημεν δὲ τοιοῦτοι γενόμενοι ¹⁵⁾ ἐκ τοῦ χρῆσθαι τε τοῖς πράγμασι καὶ ὀρθῶς χρῆσθαι, τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ εὐτυχίαν ἐπιστήμη ἐστὶν ἢ παρέχουσα. δεῖ δὴ, ὡς ἔοικεν, ἐκ παντὸς τρόπου πάντα ἄνδρα παρασκευάζεσθαι ¹⁶⁾, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται. μόνον γὰρ τοῦτο ¹⁷⁾ τῶν ὄντων εὐδαίμονα καὶ εὐτυχῆ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. ἀναγκαῖον οὖν φιλοσοφεῖν τοῖς βουλομένοις εὖ πράττειν. ἢ δὲ φιλοσοφία ὄρεξις ἐστὶ καὶ κτησίς ἐπιστήμης, οὐχ ἥτις κτητικὴ μόνον ἐστὶ τῶν δοκούντων ἀγαθῶν, οὐδ' ἥτις ποιητικὴ αὐτῶν, χρηστικὴ δὲ οὐ. τοιαύτην δεῖ οὖν ἐπιστήμην, ἐν ἣ συμπέπτωκεν ἅμα τό τε ποιεῖν καὶ τὸ ποιῆσθαι καὶ χρῆσθαι τούτῳ, ὃ ἂν ποιήσῃ.

quod vocabulum in Cd. Ciz. aequè, atque in codice, quo Arcerius vsus est, omissum est.

14) ἡγήται] Sic recte correxit Scaliger ἡγεῖται, quod, vt in Arcerii editione, etiam in Cd. Ciz. legitur.

15) γενόμενοι] Sic recte Cd. Ciz. pro γιγνόμενοι, quod Arcerius habet.

16) παρασκευάζεσθαι] Hoc tempus, quod Cdd. Ciz. et Par. tuentur, praeferendum est aoristo παρασκευάσασθαι,

videntur ea bona esse per se ipsa; immo sic se videtur res habere. Ea si insipientiam sequuntur ducem, tanto maiora mala sunt, quam contraria, quanto plus valent ad seruiendum prauo duci: sin prudentiam et sapientiam, maiora bona, ipsa autem per se neutra cuiusquam pretii sunt. Hinc sola sapientia bonum est, insipientia malum. Iam quoniam felices esse omnes cupimus, hoc autem nos consecutos esse ex rebus vtendis et recte vtendis patet, rectumque vsum et felicitatem scientia nobis affert: profecto, vt videtur, cuique homini omni modo videndum est, qui sapientissimus euadat, quum hoc solum beatos et felices reddat. Philosophari igitur oportebit, quicumque volent, vt sibi bene sit. Philosophia autem est affectatio et possessio scientiae, non eius, quae bona, quae modo bona videntur esse, comparet, neque eius, quae bona efficiat quidem, at iis non vtatur. Tali igitur opus est scientia, in qua et efficere et effici et vti eo, quod effecerit, concurrant.

qui legitur in ed. Arc. Nam homo semper se ita componere debet, vt sapientissimus euadat.

17) τοῦτο] Ita scripsi cum Arcerio pro τοῦτων, quod legitur in Cd. Ciz. pertinetque τοῦτο ad σοφώτατον εἶναι. Porro ἐπιστήμη κτητικὴ τῶν ἀγαθῶν vocatur scientia ea, qua quis instructus bona sciat acquirere, ποιητικὴ αὐτῶν, qua instructus bona vere acquirat. In philosophia auctor haec tria coniuncta esse dicit, vt, ea qui in-

Εἰ τοίνυν αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι ἐπιστήμαι θη-
 ρευτικάί τινές εἰσι καὶ παρασκευαστικάι τῶν
 ἀγαθῶν, μόνη δὲ ἡ τελεία δικαιοσύνη καὶ φρό-
 νησις τὴν κατ' ἀξίαν χρῆσιν ποιοῦνται ἐκάστω¹⁸⁾
 καὶ ἀναφέρουσι ταύτην πρὸς τὸν ἡγεμόνα νοῦν,
 αὕτη ἂν εἴη, ἧς δεῖ ἀντιποιεῖσθαι. καὶ γὰρ
 τὸ θεωρεῖν καὶ κρίνειν ἐν ἑαυτῇ¹⁹⁾ ἔχει καὶ
 τὰς ἀρχὰς ἔχει τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν ἀγα-
 θῶν, ἧς τυχόντες καλῶς ἂν τὸν ἐπίλοιπον
 βίον διεξέλθοιμεν. τοιαύτη τίς ἐστίν ἡ ἐκ
 [ταύτης] τῆς διαιρέσεως προτρεπτικὴ ἔφοδος.
 Ἄλλη δ' ἐστὶ περὶ αὐτῆς τοιαύτη διαίρεσις· ὡς
 ἐστὶ μὲν τι²⁰⁾ ψυχὴ, ἐστὶ δὲ τι σῶμα ἐν
 ἡμῖν, καὶ τὸ μὲν ἄρχει, τὸ δὲ ἄρχεται, καὶ
 τὸ μὲν χρῆται, τὸ δ' ἐστὶ τοιοῦτον οἶον²¹⁾
 χρῆται, καὶ τὸ μὲν θεῖον καὶ ἀγαθὸν καὶ
 οἰκειότατον ἡμῖν, τὸ δ' ἄλλως συνηρημένον
 ὑπουργίας τινὸς ἕνεκα καὶ χρείας ἐχόμενον τῆς
 εἰς τὸν κοινὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον. δεῖ τοίνυν
 τοῦ ἀρχοντος μᾶλλον, ἀλλὰ μὴ τοῦ ἀρχομένου,
 καὶ τοῦ θειοτέρου καὶ οἰκειοτέρου ἡμῖν, ἀλλὰ
 μὴ τοῦ καταδεστέρου ἐπιμελεῖσθαι.

structus sit, bona et efficere et sibi parare et in utilita-
 tem suam conuertere sciat.

18) χρῆσιν ποιοῦνται ἐκάστω] Hoc est χρῆσθαι ἐκάστω,
 nam ἐκάστω est coniungendum cum substant. χρῆσιν.

19) ἐν ἑαυτῇ] Ita scripsi pro ἐαυτήν, quod et in Arc. edit.
 et Cd. Ciz. legitur, sed huic loco non conuenit.
 Tum ante τῆς διαιρέσεως inserui ταύτης: nam loquitur
 de diuisione, quam ante explicuit, cui opponitur noua
 (ἄλλη διαίρεσις), ad quam tractandam progreditur.

Quodsi reliquae scientiae omnes in bonis quaerendis et parandis elaborant, sola autem perfecta iustitia et prudentia iustum cuiusque rei vsum demonstrant eumque ad solam mentem vt ducem referunt, haec erit, quam aequiri oporteat. Nam facultatem considerandi et iudicandi in se continet, rationemque bonorum recte vtendorum docet, quam tenentes posthaec vitam bene transigere possimus. Talis fere est cohortatio ab illa diuisione sumta. Alia autem diuisio eodem spectans haec est. Alterum in nobis est animus, alterum corpus: illud imperat, huic imperatur: illud vtitur, hoc tale est, quo illud vtatur: illud diuinum est et bonum et nobis maxime proprium, hoc aliunde pendens ministerii cuiusdam causa, vsuique ad vitam hominum communem coniunctum. Quamobrem potius eius, quod imperat, at non eius, cui imperatur, potius eius, quod diuinius nobisque magis proprium est, at non eius, quod deterius, curam agi decet.

Verba autem *περι αὐτῆς*, quemadmodum legitur in Cdd. Ciz. et Par. (nam Arc. edit. habet *περι αὐτοῖς*), pertinent ad *προαιρετικὴν ἔφοδον* hoc sensu: alia diuisio, quae cohortationi inseruiat, sic habet.

20) *μέν τι*] Sic necessario scribendum pro *μέν τοι*, quod habet Cd. Ciz. In edit. Arc. neque *τι*, neque *τοι* legitur.

21) *οἷον*] Sic scripsi pro *οἷον ὃ*, quod habet Arc. edit., et pro *οἷον* sine *ὃ*, quod Cd. Ciz.

Ταύτη ²²⁾ δ' ἐστὶ παραπλησία τοιαύτη διαίρεσις· ὡς τριχῆ τὰ ἡμέτερα πάντα διήρηται, εἰς τε ψυχὴν καὶ σῶμα καὶ τὰ τοῦ σώματος. τούτων δὲ τὰ μὲν ἐστὶ πρῶτα, τὰ δὲ δεύτερα, τὰ δὲ τρίτα. καὶ προηγουμένως ²³⁾ μὲν δεῖ στοχάζεσθαι τῶν τῆς ψυχῆς, τὰ δ' ἄλλα τῆς ψυχῆς ἕνεκα πράττειν. καὶ γὰρ τοῦ σώματος ἐπιμελεῖσθαι χρὴ ἀναφέροντας αὐτοῦ τὴν ἐπιμέλειαν ἐπὶ τὴν τῆς ψυχῆς ὑπηρεσίαν, καὶ τὰ χρήματα κτᾶσθαι δεῖ διὰ τὸ σῶμα, πάντα δὲ τῆς ψυχῆς ἕνεκα διατάττειν καὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἀρχουσῶν δυνάμεων. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐδὲν τῶν δεόντων πράττουσιν, ὅσοι περὶ χρημάτων μὲν πᾶσαν σπουδὴν ἔχουσι, δικαιοσύνης δὲ ἀμελοῦσι, δι' ἣν ἐπιστάμεθα ὀρθῶς χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, καὶ τοῦ μὲν ζῆν καὶ ὑγιαίνειν φροντίζουσι τῷ σώματι, τοῦ δὲ ὀρθῶς χρῆσθαι τῇ ζωῇ καὶ ὑγιείᾳ ²⁴⁾ ἀμελοῦσι, καὶ τῆς μὲν ἄλλης παιδείας ἐπιμελοῦνται, δι' ἣν οὐδέποτε ²⁵⁾ ὁμοιοητικὴν φιλίαν κτήσασθαι δύνανται, τὴν δὲ τῆς ὁμοιοίας ἀρχηγὸν ἐπιστήμην παρορῶσιν, ἥτις διὰ φιλοσοφίας μόνης κάλλιστα παραγίγνεται, καὶ ταῖς μὲν πράξεσιν ἐπιχειροῦσι, τὸ δὲ πῶς δεῖ πράττειν ἕκαστον τῶν ἔργων, οὔτε ἴσασι οὔτε λογιζονται.

22) Ταύτη] In Arc. edit. legitur ταύτη. Illo modo legendum esse iam Arc. vidit: neque aliter hoc loco codices, qui plerumque iota, quod subscribitur, omittunt.

23) προηγουμένως] Ita Cdd. Ciz. et Par. In Arc. edit. προηγουμένου, quod in illud mutandum esse iam ipse Arcerius et Vulcanius censuerunt.

Huic affinis est illa diuisio, qua omnia nostra trifariam sunt partita, in animum, corpus, et ea, quae corporis sunt. Horum alia primum, alia secundum, alia tertium locum tenent. Ante omnia quidem eorum, quae animi sunt, ratio est habenda, reliqua sunt animi causa facienda. Etenim corpus ita curari debet, eius vt curam ad animi obsequium referamus. Opes parandae sunt corporis causa, et omnia animi causa componenda, animique facultatum, penes quas est imperium. Quod si ita est, nihil eorum, quae decent, faciunt, quicumque omne studium in opibus colligendis ponunt, iustitiam autem negligunt, qua opibus recte vti sciamus, et vitae corporisque bonae valetudini prospiciunt, recte autem vti vita et bona valetudine negligunt, denique reliquam disciplinam appetunt, per quam nunquam in concordem sui ipsorum amicitiam peruenire possunt, scientiam autem vel maxime concordiae effectricem contemnunt, quae per philosophiam solam optime contingit; quique ad agendum quidem animum adiungunt, sed quomodo quodque agendum sit, nec sciunt, nec reputant.

24) ὑγεία] Ita Arc. edit. In Cd. Ciz. ὑγεία, quam formam Kusterus in Vita Pyth. vbique dedit.

25) οὐδέποτε] Ita Cdd. Ciz. et Par. In Arcer. edit. est οὐδὲν ποτὲ. Significat autem δημονοητικὴ φιλία idem, quod infra dicitur *δμολογουμένως τῇ ἐαυτῶν οὐσίᾳ διακοσμεῖν τὸν ἐαυτῶν βίον.*

Ἀπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς διαιροῦσι τὰ τοιαῦτα·
 χωρὶς δῆπουθεν ²⁶⁾ ἐστὶν αὐτὸς ἕκαστος, τὸ
 ἑαυτοῦ, ἃ ἐστὶ τῶν αὐτοῦ. αὐτὸς μὲν οὖν ἕκα-
 στός ἐστὶν ἡμῶν ἢ ψυχὴ, τὸ δ' αὐτοῦ ἐστὶ τὸ
 σῶμα καὶ τὰ τοῦ σώματος, ἃ δ' ἐστὶ τῶν
 αὐτοῦ, τὰ χρήματά ἐστιν, ὅσα τοῦ σώματος
 ἕνεκα κτώμεθα. καὶ ἐπιστῆμαι τοίνυν τρεῖς
 εἶδῶν ἐπὶ τοῖς τρισὶ τούτοις πράγμασιν. ὁ μὲν
 οὖν τὰ τοῦ σώματος γινώσκων τὰ αὐτοῦ,
 ἀλλ' οὐχ ἑαυτὸν ἔγνωκεν. ὕθεν οἱ ἰατροὶ
 οὐχ ἑαυτοὺς γινώσκουσι καθ' ὅσον ἰατροί,
 οὐδὲ οἱ παιδοτρίβαι καὶ ὅσοι γε πορρωτέρω
 τῶν ἑαυτῶν τὰ περὶ τὸ σῶμα γινώσκουσιν,
 οἷς τοῦτο θεραπεύεται, ὡς οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ
 ἄλλοι δημιουργοί, πολλοῦ δὲ δέουσιν ἑαυτοὺς
 γινώσκειν· οὐδὲ γὰρ τὰ ἑαυτῶν οὔτοι γινώ-
 σκουσι· διὰ ταῦτα δὲ καὶ βάνανθοι αὐταὶ αἱ
 τέχναι δοκοῦσιν εἶναι· μόνη δὲ σωφροσύνη
 ἐστὶν ἢ τῆς ψυχῆς γνῶσις, καὶ τῷ ὄντι
 ἡμετέρα ἀρετὴ μόνη ἐκείνη ²⁷⁾ ὑπάρχει, ἣτις
 τὴν ψυχὴν βελτίονα ἀπεργάζεται. ταύτης ἄρα
 μάλιστα ἀντιποιεῖσθαι ἄξιον τοὺς βουλομέ-
 νους ὁμολογουμένως τῇ ἑαυτῶν αὐσίᾳ διακο-

26) χωρὶς δῆπουθεν κ. τ. λ.] Haec sumta sunt e Platon.
 Alcib. prior. (edit. Biester. secunda, p. 144. §. 54. sqq.)
 nonnullis mutatis, neque ordine Platonico. Iamblichus
 tria distinguit, nimirum hominem ipsum, i. e. animum,
 tum id quod hominis ipsius est, i. e. corpus et quae
 sunt corporis, ut bona valetudo, robur, agilitas, deni-
 que ea quae sunt eorum, quae sunt ipsius hominis,
 h. e. opes. Diversa igitur sunt hoc loco τὰ τοῦ σώμα-
 τος, in secunda parte commemorata, et τὰ περὶ τὸ

Aliud porro principium sequentes has res sic diuidunt. Diuersa utique haec sunt, ipse quisque, id quod ipsius est, et ea, quae sunt eorum, quae ipsius sunt. Atque ipse quidem quisque est noster animus, id quod ipsius, est corpus et quae ad corpus pertinent, quae autem eorum, quae ipsius sunt, opes, quae corporis causa parantur. Iam tres sunt scientiae, quae in his tribus rebus versantur. Qui ea, quae sunt corporis, cognoscit, is sua, non se ipsum nouit. Hinc medici non se ipsos cognoscunt, qua sunt medici, neque palaestrae magistri, et quotquot longiori a se ipsis interuallo ea, quae corporis sunt, cognoscunt, quibus rebus illud curetur, ut agricolae ceterique opifices. Multum sane abest, ut hi se ipsos cognoscant, ut ne sua quidem cognoscant. Quapropter etiam illae artes illiberales videntur esse. Sola autem temperantia est animi cognitio, et reuera nostra virtus sola illa est, quae animum meliorem reddit. Hanc igitur maxime appetere debent, qui, conuenienter suae naturae, suam vitam instituere volunt,

σῶμα, in tertia, ut intelligitur ex iis, quae auctor paulo post dicit.

[27] *μόνη ἐνείκη*] Sic Arc. edit. In Cd. Ciz. deest *ἐνείκη* et deesse potest. Tum recte Cd. Ciz. *ἄρα*, edit. Arc. *ἄρα*. Ante *ἄρα* pro *ταῦτα*, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur, scripsi *ταύτης*, quod referendum est ad *γνώσιν τῆς ψυχῆς*; neque *ἀντιποιεῖσθαι* admittit accusatiuum.

σμεῖν τὸν ἑαυτῶν βίον καὶ ἑαυτοὺς ἀπεργάζεσθαι καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ τῶ ὄντι ἑαυτῶν ἐπιμελεῖσθαι προαιρουμένους. Τῆς δὲ αὐτῆς ἔχεται γνώμη καὶ ταῦτα· ὡς τῶν ἡμετέρων ²⁸⁾ κτημάτων μετὰ θεοὺς ψυχὴ θεϊότατον οἰκειότατόν τ' ἐστὶ, τὰ δ' ἡμέτερα διττά ἐστὶ παντάπασι ²⁹⁾, τὰ μὲν ³⁰⁾ κρείττω καὶ ἀμείνω, δεσπόζοντα, τὰ δὲ ἥττω καὶ χείρω, δοῦλα. τὰ δεσπόζοντα οὖν προτιμητέα τῶν δουλευόντων, οὕτως οὖν τὴν ψυχὴν μετὰ θεοὺς τῶν ἄλλων προτιμητέον πάντων· τιμᾶ δὲ αὐτὴν οὐχ ὁ χείρονα ἐκ βελτίονος ἀπεργαζόμενος, οὐδ' ὁ κακῶν καὶ μεταμελείας ³¹⁾ ἐμπιπλᾶς αὐτὴν, οὐδ' ὁ φεύγων τοὺς ἐπαινουμένους πόρους καὶ φόβους καὶ ἀλγηδόνας καὶ λύπας (ἄτιμον ³²⁾ γὰρ αὐτὴν ἀπεργάζεται), οὐδ' ὁ φεύγων ³³⁾ τὸν θάνατον (τὴν γὰρ λύσειν τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς τὴν καθ' ἑαυτὴν ζωὴν δυσχεραίνοντο ἂν ὁ τοιοῦτος), οὐδ' ὁ πρὸ ἀρετῆς προτιμῶν κάλλος ἢ χρήματα (τῶν γὰρ χειρόνων οὕτω τὴν κρείττονα ψυχὴν καταδεστέραν ἀποφαίνει). μία τοίνυν ἔσται

28) τῶν ἡμετέρων κ. τ. λ.] Haec sumpta sunt e Platon. lib. V. de legib. init. Vol. VIII. p. 203. Bip.

29) διττά ἐστὶ παντάπασι] Sic scripsi e Platone pro iis, quae et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. leguntur: διττὰ πάντων ἐστὶ πᾶσι, quae ex Platonis verbis deprauata esse patet. Omnino autem in locis Platonice ab Iamblichio exscriptis hanc rationem tenendam esse putavi, ut non nisi ea, quae sensu cassa et aperte falsa essent, corrigerem, relictis iis, quae a Platonis quidem elegantia deflexa certe intelligi possent.

seque ipsos reddere bonos et probos atque reuera se curare cupiunt. Eidem sententiae haec coniuncta sunt. Ex iis, quae a nobis possidentur, post deos animus maxime diuinus nobisque proprius est. Nostra autem duplicis omnino sunt generis, alia praestantiora et meliora, quae imperant, alia inferiora et deteriora, quae seruiunt. Quae imperant, praeferenda sunt iis, quae seruiunt. Hinc sequitur, post deos animum reliquis omnibus esse praeferendum. Eum in honore habet, non qui ex meliore deteriorem efficit, nec qui malis et poenitentia replet, nec qui labores laude dignos, timores, dolores et molestias refugit. Nam qui ita animatus est, honore animum exuit: neque qui mortem reformidat; nam is corporis liberationem animique vitam per se solam dedignabitur: neque qui pulcritudinem aut opes in maiore, quam virtutem, honore habet; nam sic iis, quae deteriora sunt, animum, qui melior est, inferiorem reddit. Vnus proinde animi honor

30) τὰ μὲν] In Plat. τὰ μὲν οὖν. Proximus locus in Platone sic legitur: τὰ δεσπόζοντα ἀεὶ προτιμητέον τῶν δουλευόντων.

31) μεταμελείας ἐμπιπλᾶς] E Platone. In Cod. Ciz. μετ' ἀμελείας ἐμπιπλᾶς.

32) ἀτιμίον] In Cd. Ciz. ἄτιμος.

33) οὐδ' ὁ φεύγων vsque ad ὁ τοιοῦτος] Hunc locum, qui in edit. Arc. non legitur, addidi e Cdd. Ciz. et Par., idemque Paris. recte dat λύσω pro λύπην, quod Cd. Ciz. praebet.

τιμὴ τῆς ψυχῆς ἢ κατὰ τὸν ὀρθὸν ³⁴⁾ λόγον
 ζωὴ καὶ κατὰ νοῦν τελειότης τῆς ψυχῆς καὶ
 τὸ ὁμοιοῦσθαι τοῖς οὖσιν ἀρίστοις παραδεί-
 γμασι καὶ τὸ τοῖς ἀμείνοσιν ἔπεσθαι τὰ
 χείρονα, ὅσα γενέσθαι βελτίω δύναται, καὶ
 τὸ φεύγειν μὲν τὸ κακὸν, ἰχνεῦσαι δὲ καὶ
 ἐλεῖν τὸ πάντων ἀριστον καὶ ἐλόντα αὐτὸ κοινῇ
 ξυνοικεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον. τοῦτο δὲ οὐδὲν
 ἄλλο ἐστὶν ἢ δεόντως φιλοσοφεῖν, ὥστ' ἐξ
 ἅπαντος τρόπου φιλοσοφητέον τοῖς βουλομέ-
 νοις εὐδαιμονεῖν ³⁵⁾. Τελέως δ' ἂν καὶ οὕτως
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκ διαιρέσεως ἐπέλθοιμεν. τρία
 τριχῇ ³⁶⁾ ψυχῶν ἐν ἡμῖν εἶδη κατῴκισται, τὸ
 μὲν, ὧ λογιζόμεθα, τὸ δὲ, ὧ θυμούμεθα,
 τρίτον δὲ, ὧ ἐπιθυμοῦμεν. τυγχάνει δ'
 ἕκαστον αὐτῶν κινήσεις ³⁷⁾ ἔχον. τὸ μὲν οὖν
 αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον καὶ τῶν ἑαυτοῦ κινή-
 σεων ἡσυχίαν ἄγον ἀσθενέστατον ἀνάγκη
 γίνεσθαι, τὸ δ' ἐν γυμνασίοις ἐρῶμενέστα-
 τον. διὸ φυλακτέον, ὅπως ἂν ³⁸⁾ ἔχῃ τὰς
 κινήσεις πρὸς ἀλλήλας συμμετρους ³⁹⁾. δια-
 φερόντως δὲ δὴ τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς
 εἶδος, ὅπερ δαίμονα ὁ θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε

34) ἢ κατὰ τὸν ὀρθὸν vsque ad τῆς ψυχῆς] Etiam hunc locum, qui deest in Arcerii edit., addidi e Cdd. Ciz. et Par. — Pro τελειότης Cd. Par. habet τελειότατον.

35) εὐδαιμονεῖν] Sic Cd. Ciz. In Arc. edit. εὐδοκμεῖν. Paulo post Cdd. Ciz. et Par. recte, praebent ἐπέλθοιμεν, edit. Arc. ἐπέλθωμεν.

36) τρία τριχῇ κ. τ. λ.] E Platonis Timaeo, Vol. IX. p. 431. Bip. Cf. etiam Stob. ecl. p. 878. Heeren.

erit vita ad rectam rationem instituta, animique perfectio ad mentem peracta, et si optimis exemplis similes reddimur, si deteriora, quae meliora effici possunt, ea, quae praestantiora sunt, sequuntur, si fugimus malum, omniumque optimum sectamur et eligimus, idque electum constanter per reliquam vitam tuemur. Hoc iam nihil aliud est, quam ita, ut decet, philosophari. Hinc patet, iis, qui felicitatem appetant, omni ratione esse philosophandum. Ad idem prorsus etiam haec diuisio nos deducet. Tres sunt animi partes constitutae, prima, qua ratiocinamur, altera, qua irascimur, tertia, qua cupimus. Earum quaeuis suos motus habet. Quae igitur earum pigra est et a suis motibus quiescit, ea infirmissima reddatur necesse est; quae autem exercetur, firmissima. Quapropter videndum est, ut motibus inter se conuenientibus agitentur. Praecipue autem praestantissima animi pars, quam ut daemonem deus cuique

37) κινήσεις] E Platone cum edit. Arc. In Cd. Ciz. κινήσεως. Idem paulo post habet ἐνεργεῖα pro ἐν ἀγίῃ. Tum ἐαυτοῦ scripsi e Platone pro ἐν αὐτῷ, quod et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. legitur.

38) ὅπως ἂν] Sic Arc. edit. cum Platone. A Cd. Ciz. ἂν abest.

39) πρὸς ἄλληλας συμμετέρους] In Platone legitur πρὸς ἄλληλα συμμετέρους. Illa lectio et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. exstat. Tum pro δαίμονα, quod cum Platone etiam edit. Arc. et Cd. Ciz. exhibent, Cd. Par. habet δαιμόνων.

καὶ ὅπερ ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἶρει 40) πρὸς τὴν ἐν οὐρανῷ συγγένειαν ὡς ὄντας φυτὸν οὐκ ἔγγειον, ἀλλ' οὐράνιον, τοῦτο δὴ μάλιστα ἀσκητέον. τῷ μὲν γὰρ 41) περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἢ περὶ φιλονεικίας ἐσπουδακότι 42) καὶ ταῦτα διαπονοῦντι 43) σφόδρα καὶ ὅσον μάλιστα δυνατὸν γίνεσθαι θνητῷ τούτου μηδὲ σμικρὸν ἐλλεπεῖν ἅτε τὸ τοιοῦτον ἠϋξηκότι· τῷ δὲ περὶ φιλομάθειαν 44) καὶ περὶ τὰς τῆς ἀληθείας φρονήσεις ἐσπουδακότι καὶ ταῦτα μάλιστα τῶν αὐτοῦ γεγυμνασμένῳ, φρονεῖν μὲν ἀθάνατα καὶ θεῖα, ἀντὶ ἀληθείας ἐφάπτηται, πᾶσα ἀνάγκη πού· καθόσον δ' αὖ μετασχεῖν ἀνθρωπίνῃ φύσει 45) ἀθανασίας ἐνδέχεται, τούτου μηδὲν 46) μέρος ἀπολιπεῖν ἅτε δὴ καὶ 47) αἰὲ θεραπεύοντα τὸ θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ κεκοσμημένον τὸν δαί-

40) αἶρει] E Platone. In edit. Arc. αἶρει sine ἡμᾶς, in Cd. Ciz. αἶρεῖ. — Tum pro τοῦτο δὴ, quod habet Cd. Ciz., edit. Arc. τοῦτο δέ.

41) τῷ μὲν γὰρ] In Cd. Ciz. deest γὰρ, quod ex Arc. edit. addidi. In Platone est τῷ μὲν ὄν. Tum e Platone scripsi τὰς pro τῆς, quod edit. Arc. et Cd. Ciz. praebent. Alterum περὶ, quod in Platone non legitur, ex edit. Arc. et Cd. Ciz. retinui.

42) ἐσπουδακότι] In Plat. legitur τετηκότι; sed ἐσπουδακότι, quum et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. legatur, mutare nolui.

43) διαπονοῦντι] Dativum restitui e Platone, quum et διαπονοῦντα, quod in Cd. Ciz. exstat, et διαπονοῦντας, quod in Arcerii editione, locum hic non habeat. Tum e Platone, in quo multo plura, quam hic, leguntur, addidi καὶ ὅσον, ne hic locus omni sensu esset destitutus. Paulo post pro τῷ δὲ in Cd. Ciz. est τὸ δέ.

tribuit, quaeque a terra nos tollit ad coeli cognationem tanquam genus coeleste potius quam terrenum, haec quam maxime curanda est. Qui enim cupiditatibus et ambitiosae iracundiae indulget, in eoque valde elaborat, ut, quantum fieri possit, mortalis fiat, eum ab hac conditione ne minimum quidem abesse, quippe quum mortali naturae vires addiderit; qui vero operam dederit veritati cognoscendae, et de suis hanc partem maxime exercuerit, eum, si veritatem attingat, immortalia et diuina sentire, utique necesse est; quantum contra humana natura immortalitatem admittit, huius ne partem quidem deesse, quippe, quum semper colat diuinum, habeatque ornatissimum daemonem secum

44) φιλομάθειαν] Sic scripsi e Platone pro φιλομαθείας, quod cum Arc. edit. etiam Cd. Ciz. tuetur. Paulo post et Arc. edit. et Cd. Ciz. habent αὐτοῦ pro αἰτιοῦ, idemque Codex γεγυμνασμένων pro γεγυμνασμένω.

45) ἀνθρωπίνῃ φύσει] Quum ἐνδέχεται etiam aliis locis cum datiuo coniunctum reperiatur, quumque et Arc. edit. et Cd. Ciz. datiuum tueantur, eum intactum reliqui, quamquam in Platone ἀνθρωπίνῃ φύσει legatur.

46) μηδὲν] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., pro quo in Platone legitur μηδ' ἄν, quod recipere nolui, quum ne in Platone quidem antea in verbis μηδὲ σμικρὸν ἔλλιπειν vocula ἄν addita sit. Sed cum Arcerio e Platone scripsi ἀπολιπεῖν pro ἀπολείπειν, quod Cd. Ciz. habet.

47) δὴ καὶ] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Platone est δὲ sine καὶ. Paulo post pro εὔ, ut legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz., in Platone εὔ μάλα. Denique Arc. habet καὶ πικρομένον.

μονὰ ξύνοικον ἐν αὐτῷ 48), διαφερόντως εὐδαίμονα εἶναι. Θεραπεία δὲ δὴ πάντη 49) παντὸς μία, τὰς οἰκείας ἐκάστῳ τροφὰς καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι· τῷ δ' ἐν ἡμῖν θείῳ ξυγγενεῖς εἰδὲ κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς διανοήσεις καὶ περιφοραί.

Κ Ε Φ. 5.

Ταύταις δὴ οὖν 1) ξυνεπόμενον ἕκαστον δεῖ τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦντὰ διὰ τὸ καταμανθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἀρμονίας τε καὶ περιφορὰς τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιωῶσαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν φύσιν· ὁμοιωῶσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου πρὸς τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον. οὐ γὰρ δὴ λυσιτελεῖ 2) τὸ παντοδαπὸν θηρίον ὥσπερ τὴν ἐπιθυμίαν εὐωχοῦντας ποιεῖν ἰσχυρόν, οὐδὲ τὸν λέοντα οἷον τὸν θυμὸν 3) καὶ τὰ περὶ τὸν λέοντα τρέφειν ἄξιον καὶ ἰσχυρὰ ποιεῖν ἐν ἡμῖν, τὸν δὲ ἄνθρωπον 4) ὥσπερ

48) ἐν αὐτῷ] E Platone pro ἐαυτῷ sine ἐν, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. exstat.

49) δὲ δὴ πάντη] E Platone pro δὲ παντί, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur. Deinde pro οἰκείας in Cd. Ciz. est οἰκίας.

1) δὴ οὖν] Sic Arc. edit. et Cd. Ciz. In Platone non nisi δὴ legitur. Tum pro τὸ κατανοοῦν ἐξομοιωῶσαι quod e Platone reposui, in Cd. Ciz. scriptum est: δὲ τὸ κατὰ νοῦν ἐξομοιοῦσαι.

versantem, eximie beatum esse. Cultura autem cuiusque omnino vna est, proprium cuique pabulum motusque tribuere. Ei vero, quod in nobis diuinum est, motus cognati sunt vniuersi ipsius cogitationes atque circuitus.

C A P. VI.

Hos itaque secutum vnumquemque nostrum oportet discursiones illas nostras in capite olim a prima generatione corruptas per ipsam mundanae harmoniae reuolutionisque intelligentiam ita corrigere, vt intellectae rei intelligentem vim secundum pristinam naturam similem reddat: per quam similitudinem vitae a diis optimae nobis propositae et in praesenti tempore et in futuro finem adipiscamur. Nam profecto non conducit, varium velut animal, cupiditatem, pascendo robustum reddere, neque leonem quasi, iram, quaeque ad eum pertinent, in nobis ali et corroborari decet, hominem

2) οὐ γὰρ δὴ λυσιτελεῖ κ. τ. λ.] Hic locus concinnatus est ex iis, quae leguntur in Platon. de republ. lib. IX, p. 274. sqq. Vol. VII. Bip.

3) τὸν λέοντα οἶον τὸν θυμὸν] Haec verba non cum Arterio hoc ordine sunt collocanda: οὐδὲ τὸν θυμὸν οἶον τὸν λέοντα: immo οἶον eodem modo, quo paulo ante ὡσπερ, praeter consuetudinem vulgarem postpositum est.

4) τὸν δὲ ἄνθρωπον] E Platone pro τοῖς δὲ ἀνθρώποις,

τὸν λόγον λιμοκτονεῖν καὶ ποιεῖν ἀσθενῆ, ὡς ἔλκεσθαι, ὅπη ἂν ἐκείνων ὀπότερον ἄγη, καὶ μηδὲν ἕτερον ἕτερον συνεπίξειν μηδὲ φίλου ποιεῖν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὸν ἐν ἡμῖν θεῖον ἄνθρωπον 5) τοῦ πολυκεφάλου θρέμματος ἐγκρατῆ ποιητέον, ὅπως ἂν τὰ μὲν ἡμέρα τῶν ἐπιθυμιῶν εἶδη τρέφη καὶ τιθασσεύῃ, τὰ δὲ ἄγρια ἀποκωλύῃ φύεσθαι, σύμμαχον ποιησάμενος τὴν τοῦ θυμοῦ φύσιν καὶ κοινῆ πάντων 6) κηδόμενος, φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις τε καὶ ἑαυτῷ, οὕτως αὐτὰ θρέψει. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος κατὰ πάντα ἔσται ἄριστος, ὁ δ' ἐναντίος οὐδὲν ὑγιᾶς ἔχει. καὶ τὸ μὲν καλὸν ἐν τῷ τοιοῦτῳ διαφαίνεται· ὑπὸ γὰρ τῷ θεῷ τὰ θηριώδη τῆς φύσεως ὑποτάττεται· τὸ δ' αἰσχροὺν ἐν τῷ ἐναντίῳ· ὑπὸ γὰρ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἡμέρον δουλοῦται, καὶ τὸ βέλτιστον ὑπὸ τῷ μοχθηροτάτῳ 7) καὶ τὸ ἑαυτοῦ θεϊότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ μαρωτάτῳ δουλοῦται καὶ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ψυχῇ πλημμελεῖ 8). Καὶ μὴν τό γε ἀκολασταίνειν

quae lectio omni sensu destituta in edit. Arc. et Cd. Ciz. exstat. Tum pro ἄγη, quod in Cd. Ciz. et Arc. edit. legitur, in Plat. est ἄγοι.

5) τὸν ἐν ἡμῖν θεῖον ἄνθρ.] Ita Cd. Par. recte pro τῶν ἐν ἡμῖν, quod edit. Arc. et Cd. Ciz. Explicuit his verbis Iamblichus Platonis locutionem ὁ ἐντὸς ἄνθρωπος. De verbo τιθασσεύω, quod paulo post legitur, cf. Schol. ad Pindar. Pyth. II, 31. Deinde pro τὴν τοῦ θυμοῦ φύσιν in Plat. est τὴν τοῦ λέοντος φ.

6) πάντων] Sic cum Platone Arc. edit. et Cd. Ciz. In

autem, rationem, fame enecari et debilitari, ut abstrahatur, quocumque illorum vtrumuis ducat, neque alterum alteri adsuefieri et amicum reddi. Immo multo magis faciendum est, ut diuinus in nobis homo animal multi- ceps imperio contineat, quo placidas cupi- ditates alat et mansuefaciat, feras autem, quominus naseantur, prohibeat, in auxilium assumpta irae natura, atque ita eas alat, ut communi omnes cura complectatur, easque sibi inuicem et sibi ipsi efficiat familiares. Qui sic animatus est, omnino optimus erit; qui secus, in eo nihil sani inest. Atque ho- nestum in illo elucet; nam diuinae naturae parti ea, quae cum bestiis communia habemus, subiiciuntur: turpe in homine contra- rio modo affecto; nam ferum mansueto ser- uat, et optimum ab improbissimo, et id, quo ad deorum naturam proxime accedimus, ab eo, quod inde remotissimum est et foedissi- mum, seruitio premitur, idemque in suum ipsius animum peccat. Quid? quod licentia

Par. est πάντως. Quod sequitur αὐτά, abest a Platone.

Tum pro ἐναντίος in Cd. Ciz. legitur ἐναντίος.

7) ὑπὸ τῶν μοχθηροτάτων] Ita recte edit. Arc. pro ὑπὸ τῶν μοχθηροτάτων. Deinde ἐαυτῶν, quod est in Cd. Ciz., e Plat. mutauit in ἐαυτοῦ.

8) καὶ ἐπὶ τῇ α. ψ. πλημμελεῖ] Haec Iambl. posuit pro his Platonis: ἡ Ἐριφύλη ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνδρός ψυχῇ τὸν ἄρμον διεξαμένη. Tum pro πέρα, quod in Plat. est, in edit. Arc. et Od. Ciz. παρὰ legitur, quae facile commu- tari possunt.

διὰ τὰ τοιαῦτα πάλαι ψέγεται, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ ἐπιθυμητικὸν εἰς ἐλευθερίαν πέρα τοῦ δέοντος. καὶ ἡ ἀνθάδεια δὲ καὶ δυσκολία ψέγεται, ὅταν ὁ θυμὸς ἀναρμόστως 9) αὔξηται καὶ συντείνηται. τρυφή δὲ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀνέσει ψέγεται, ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ. κολακεία δὲ καὶ ἀνελευθερία παρενοχλεῖ 10), ὅταν τις τὸ θυμοειδὲς ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ, καὶ ἔνεκα χρημάτων καὶ τῆς ἐκείνου 11) ἀπληστίας προπηλακιζόμενον ἐθίξῃ ἐκ νέου ἀντὶ λέοντος πύθηκον γίνεσθαι. καὶ τᾶλλα δὲ ἀπὸ τούτου δῆλόν ἐστι δεινόν, ὅσα τὸ βέλτιστον ἐν ἡμῖν εἶδος ἀσθενὲς ἀπεργάζεται. μόνως τοίνυν εὐδαιμονήσομεν ὑπὸ τοῦ θείου καὶ φρονίμου ἀρχόμενοι. οὕτω γὰρ εἰς δύναμιν πάντες ὅμοιοι ἐσόμεθα καὶ φίλοι τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι. Δηλοῖ δὲ καὶ ὁ νόμος, ὅτι τὸ τοιοῦτον βούλεται 12) πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος ὢν, καὶ ἡ τῶν παιδῶν ἀρχή, τὸ μὴ εἶναι ἐλευθέρους εἶναι 13), ἕως ἂν ἐν αὐτοῖς, ὥσπερ ἐν πόλει πολιτείαν, καταστήσωμεν φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ

9) ἀναρμόστως] E Platone pro ἀνάρμοστος, quod edit. Arc. et Cd. Ciz. habet. Tum pro δειλίαν Cd. Ciz. habet δειλία, et paulo post Arc. edit. κολακία.

10) παρενοχλεῖ] Sic scribendum esse pro παρενοχλεῖ, quod et in Arc. edit. et Cd. Ciz. legitur, docet omnis loci ratio. Addidit autem Iambl. hoc verbum de suo. Ὅταν τις, quod sequitur, pro ταύτης, quod Arcerius dedit, ut in Platone, etiam in Cdd. Ciz. et Par. exstat.

his de causis iam dudum vituperatur, quia in eiusmodi homine, secus ac debet, cupiditates in libertatem vindicantur; item arrogantia et morositas vituperatur, quando ira praeter modum crescit et augetur; nec mollitia in hac remissione non vituperatur, quando ignauiam affert; denique adulatio et illiberalitas molestiam faciunt, quando quis iracundum animali turbido subiicit, et propter opes eiusque auiditatem improbam contumeliis ferendis adsuefacit, vt a prima aetate pro leone fiat simius. Etiam alia mala ex hoc fonte proueniunt, quae optimam nostri partem debilem reddunt. Vnice igitur felices erimus, si a parte diuina et prudente regimur. Ita enim, quantum fieri potest, omnes similes et amici erimus, eidem imperio subiecti. Ostendit vero etiam lex, hunc finem sibi propositum esse, quae omnes in ciuitate tuetur, et imperium, quod in pueros exercetur, quos suo arbitrio viuere non sinimus, dum in iis, vt in ciuitate publicam disciplinam, similem custodem et rectorem consti-

11) ἐκείνου] Sic cum Plat. Cdd. Ciz. et Par. Edit. Arc. habet ἐκείνων. Tum item cum Platone ἐκ νέου Cdd. Ciz. et Par., at Arc. edit. ἐκ νέων. Denique Cd. Ciz. λέγοντος pro λέοντος, idemque κυβερνόμενοι.

12) βούλεται] Sic edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat. βουλεύεται.

13) τὸ μὴ εἶναι ἐλευθ. εἶναι] E Platone. In edit. Arc. legitur: τὸ μὴ (in Cd. Par. τὸ μὲν) ἀνελευθέρως εἶναι, in Cd. Ciz. τὸ μὴ ἀνελευθέρως εἶναι.

τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. Οὐκοῦν ὁ γε νοῦν ἔχων πάντα τὰ αὐτοῦ εἰς τοῦτο ¹⁴⁾ ξυντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν μαθήματα τιμῶν, ἃ τοιαύτην αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπεργάσεται, τὰ δ' ἄλλα ἀτιμάζων· ἔπειτα δὲ ¹⁵⁾ τὴν τοῦ σώματος ἔξιν καὶ τροφήν οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἠδονῇ ἐπιτρέψας ἐνταῦθα τετραμμένος ζήσει, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑμείαν βλέπων, οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων, ὅπως ἰσχυρὸς ἢ ὑγιής ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσῃν μέλλῃ ἀπ' αὐτῶν· ἀλλ' ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἀρμονίαν τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἀρμοττόμενος φανεῖται ¹⁶⁾, ἐάνπερ μέλλῃ τις ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶναι. Οὐκοῦν καὶ τὴν ἐν τῇ τῶν χρημάτων ¹⁷⁾ κτήσῃ συνταξιν οὐκ εἰς ἄπειρον αὐξήσει ἀπέραντα κακὰ ἔχων, ἀλλ' ἀποβλέπων ¹⁸⁾ πρὸς τὴν ἐν ἑαυτῷ πολιτείαν καὶ φυλάττων, μὴ τι παρακινῇ αὐτοῦ ¹⁹⁾ τῶν ἐκεῖ διὰ πλῆθος οὐσίας ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτω κυβερνῶν προσθήσει καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας καθ' ὅσον ἂν οἴος τε.

14) εἰς τοῦτο] Haec verba, quae in Cd. Ciz. desunt, cum Arc. e Platone addidi. Tum in Platone legitur τὰ μαθήματα et αὐτῷ pro αὐτοῦ. In Arc. edit. αὐτῶν — ἀπεργάζεται. Lectio a me recepta invenitur in Cdd. Ciz. et Par.

15) ἔπειτα δὲ] Sic scripsi propter ἔπειτά γ', quod in Platone exstat. In Arc. edit. legitur ἐπὶ et in Cd. Ciz. ἔπειτα sine δέ. De usu particularum οὐχ ὅπως cf. Viger. p. 432, 766 sq. edit. Herm.

16) φανεῖται] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Platone φαίνεται, quod pendet ex ὅπως. Iamblichus, qui verba ἐάνπερ — μουσικ. εἶναι addiderit, inde a verbis ἀλλ' ἀεὶ non ex reliquis suspendit.

tuerimus: quo facto suo eos demum iure viuere sinimus. Quicumque igitur mente valet, sic viuet, vt omnia sua huc dirigat, qui primum disciplinas suspiciat, quae animum suum talem efficiant, reliqua parui faciat: tum ad corporis habitum et victum non eo studio conuersus viuat, vt voluptati propudiosae rationisque frenis solutae se dedat, at nec bonam valetudinem respiciat, neque huic rei multum tribuat, vt robustus aut sanus aut pulcher sit, nisi inde etiam continentiam consequatur; immo semper operam dabit, vt corporis harmoniam harmoniae animi causa efficiat, si quis reuera musicus esse velit. Quamobrem nec in opibus parandis hoc videbit, vt in infinitum congerat, infinita mala suscipiens, sed ad suam ipsius constitutionem respiciens cauensque, ne quid in animo suo per opum copiam aut paucitatem loco moueatur, hanc rationem tenens tantum opum colliget et consumet, quantum possit. Praeterea in

17) τῶν χρημάτων] Art. τῶν, quem cum Plat. habet Cd. Ciz., deest in Arc. edit.

18) ἀλλ' ἀποβλέπων] Ita Cd. Ciz. cum Platone. In edit. Arc. est ἀλλὰ προσβλέπων, in Cd. Par. ἀλλ' ἂ προσβλέπων. Tum lectionem ἐν ἑαυτῷ (ἐν αὐτῷ) tuentur edit. Arc. et Cd. Ciz., neque bene Scal. coniecit ἐν ἑαυτῷ.

19) παρακινῆ αὐτοῦ] Ex Platone. In Cd. Ciz. παρακινῆ αὐτοῦ, in edit. Arc. παρακινεῖ αὐτοῦ. Tum pro οἷός τε, quod habet edit. Arc. et Cd. Ciz., in Platone est οἷός τ' ἦ, atque ἦ vix abesse posse videtur. Hactenus Plato.

Ἄλλὰ μὲν καὶ τιμᾶς γε ²⁰⁾ εἰς ταυτὸν ἀπο-
 βλέπων τῶν μὲν μεθέξει ἐκῶν, ἅς ἂν οἴηται
 ἀμείνω αὐτὸν ποιήσειν, τὰς δὲ φεύζεται ἰδίᾳ
 καὶ δημοσίᾳ, ἅς ἂν ἠγῆται λύσειν τὴν ὑπάρ-
 χουσαν ἕξιν· καὶ εὐδῆλον, ὅτι ²¹⁾ τῷ παντὶ
 τὰ ἄλλα ἀνταλλάσσεσθαι ἐπιχειρήσει ἐνὸς
 τούτου μόνου, τοῦ φρόνησιν κτήσασθαι, καὶ
 πάντα πράξει δουλεύων τῇ τοῦ νοῦ κτήσει.
 τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ φιλοσοφεῖν·
 ὥστε καὶ κατὰ ταύτην τὴν διαίρεσιν πάντων
 μάλιστα φιλοσοφητέον τοῖς βουλομένοις εὖ
 πράττειν. Εἰς ταυτὸ δὲ φέρει τέλος καὶ ἡ
 τοιαύτη ἔφοδος. πᾶσα φύσις ὥσπερ ἔχουσα
 λόγον οὐδὲν μὲν εἰκῆ ποιεῖ, ἕνεκα δὲ τινος
 πάντα, καὶ μᾶλλον τοῦ ἕνεκά τινος τὸ εἰκῆ
 ἐξορίσασα πεφρόντικεν ²²⁾, ἢπερ αἱ τέχναι,
 ὅτι καὶ φύσεως αἱ τέχναι ἦσαν μιμήματα.
 τοῦ δὲ ἀνθρώπου συνεστῶτος φύσει ἐκ ψυχῆς
 τε καὶ σώματος, βελτίονος δὲ οὔσης τῆς
 ψυχῆς τοῦ σώματος καὶ ἀεὶ τοῦ βελτίονος
 ἕνεκα ὑπηρετουμένου τοῦ χείρονος, καὶ τὸ
 σῶμα τῆς ψυχῆς ἕνεκα εἶναι· τῆς ψυχῆς δὲ
 τὸ μὲν ἦν ἔχον λόγον, τὸ δ' ἄλογον ²³⁾,

20) τιμᾶς γε] Ita recte Cd. Ciz. accusatiuo absoluto. In
 Arc. edit. τιμᾶς τε, in Cd. Par. τιμᾶς γε. Scalig. con-
 iecit τιμῶν τε. Tum post ἀμείνω praeceuntibus Cdd. Ciz.
 et Par., in quibus αὐτὸν legitur, scripsi αὐτὸν pro
 αὐτήν, quod Arc. dedit. Denique recte Arc. legit
 ἠγῆται, et Cd. Ciz. male ἠγεῖται.

21) εὐδῆλον, ὅτι] Sic recte Arcer. edit. pro quo in Cd.
 Ciz. vitiose ἐνὶ δηλονότι legitur. Quod sequitur
 τῷ παντί, quouis modo significans, vt in Polyb. VII,

honoribus idem consilium sequetur; alios lubens suscipiet, quibus se meliorem reddi putauerit, alios et priuatos et publicos fugiet, quibus conditionem praesentem solutum iri iudicauerit. Atque patet, eum reliquis omnibus hoc vnum redempturum esse, vt prudentiam colligat, omniaque facturum, dum menti excolendae inseruiat. Hoc autem nihil aliud est quam philosophari, vt etiam ex hac diuisione omnium maxime philosophandum sit iis, quicunque felices fieri volunt. Ad eundem finem etiam haec via ducit. Omnis natura quasi ratione praedita nihil temere facit, sed omnia propter aliquid, omnique, quod temerarium sit, excluso magis curat, vt omnia propter aliquid agat, quam artes, quia artes sunt naturae imitatrices. Iam quum homo natura constet animo et corpore, animus autem corpore sit melior, semperque propter melius id, quod deterius est, seruiat, etiam corpus apparet animi causa esse. Animi autem altera pars ratione praedita est, altera rationis expers,

7. 8., debetur Cd. Ciz. In Arc. edit. est τῶ πάντα, quod Scal. in οὕτως πάντα mutare voluit.

22) ἐξορίσασα πεφρόντικεν] Verbum φροσίζειν h. l. cum particip. coniunctum est, vt in Demosth. in Mid. c. XXXIII. p. 64. ed. Spald. καὶ οὐδὲν ἐφροσίζειν ἐπιφροσῶν. — Deinceps pro ἤπερ in Cd. Ciz. est ἤπερ.

23) τὸ δ' ἄλογον] Ita Cd. Ciz. Quod Arc. dedit τὸ δ' οὐκ ἔχον, concinnius est.

ὅπερ καὶ χειρόν, ὥστε τὸ ἄλογον ἔνεκα τοῦ λόγον ἔχοντος ²⁴⁾, ἐν δὲ τῷ λόγον ἔχοντι ὁ νοῦς, ὥστε τοῦ νοῦ ἔνεκα ²⁵⁾ πάντα εἶναι ἀναγκάζει ἢ ἀπόδειξις. τοῦ δ' αὖ νοῦ αἰ νοήσεις ἐνέργειαι, ὁράσεις οὐσαι νοητῶν, ὡς τοῦ ὁρατικοῦ ἐνέργεια ὄραν τὰ ὁρατά. νοήσεως οὖν καὶ νοῦ ἔνεκα πάντα αἴρετά τοις ἀνθρώποις; εἶπερ τὰ μὲν ἄλλα τῆς ψυχῆς ἔνεκα αἴρετά, νοῦς δὲ τὸ βέλτιστον τῶν κατὰ ψυχὴν μόνον, τοῦ δὲ βελτίστου τὰ ἄλλα συνέστηκε χάριν. πάλιν δὲ τῶν διανοήσεων ἐλεύθεραι μὲν ἦσαν, ὅσαι δι' αὐτὰς αἴρεται, δούλαις δὲ εἰκνῦναι αἰ τὴν ἄλλην ²⁶⁾ γνῶσιν ἀπερείδουσαι· κρεῖττον δὲ πανταχοῦ τὸ δι' αὐτὸ ²⁷⁾ τοῦ δι' ἄλλο, ὅτι καὶ τὸ ἐλεύθερον τοῦ μὴ τοιούτου. χρωμένων δὲ τῶν πράξεων τῇ διανοίᾳ, κὰν αὐταῖς ²⁸⁾ ὑποβάλλη τὸ συμφέρον καὶ ταύτῃ ἡγήται, ἀλλ' ἔπεται γε ταύταις καὶ δεῖται γε καὶ τοῦ διακονήσοντος

24) λόγον ἔχοντος] Sic recte edit. Arc. pro λόγου ἔχοντος, quod in Cd. Ciz. exstat. Item Arc. edit. paulo post recte λόγον ἔχοντι pro λόγῳ ἔχοντι, quod in Cdd. Ciz. et Par. scriptum est.

25) νοῦ ἔνεκα] Verbum ἔνεκα addidi, quod neque in Arc. edit. neque in Cd. Ciz. apparet, abesse autem non posse iam Vulcan. monuit. Τὸ ὁρατικόν, quod paulo post legitur, significat visum. Tum locum a τοῖς ἀνθρώποις vsque ad αἴρετά, qui deest in Arc. edit., e Cd. Ciz. inserui. Porro pro αἴρεται, quod Cd. Ciz. habet, eum Arc. scripsi αἴρεται.

26) αἰ τὴν ἄλλην] Sic scripsi pro αἰ δ' ἄλλαι τὴν, ut in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur. Nam non mihi probatur ratio Vulcanii coniectantis legendum esse vel αἰ δι' ἄλλο τὴν, vel αἰ δι' ἄλλας τὴν: „ancillis vero

quae et ipsa deterior. Quare id, quod rationis expers est, propter id, quod rationem habet, adest, in ea autem parte, quae ratione gaudet, mens est. Hinc certa demonstratione effectum est, mentis causa omnia esse. A mente contra cogitationes efficiuntur, quibus intelligibilia cernimus, quemadmodum oculorum munus est, adspectabilia cernere. Ergo cogitationis et mentis causa omnia hominibus sunt expetenda, si quidem cetera mentis causa, mensque sola animi facultatum est optima, et optimi causa reliqua sunt constituta. Porro cogitationum aliae sunt liberae, quae per se ipsae expetuntur, aliae seruabus similes, quae reliquam cognitionem suffuleiunt. Praestantius autem ubique est id, quod per se ipsum expetitur, quam quod propter aliud, quoniam etiam liberum praestantius est, quam quod non liberum. Quum igitur actiones cogitatione utantur, licet haec eis subiiciat id, quod utile sit, et hactenus eas regat, attamen has sequitur et opus habet

similes reliquae, quae propter aliud (quam ipsam cognitionem, actionem nempe vel opus) cognitioni incumbunt. “

27) τὸ δι' αὐτὸ κ. τ. λ.] Vitiosa est scriptura edit. Arc. et Cd. Ciz. In illa enim locus ita legitur: τὸ δι' αὐτὸ τοῦ δ' ἄλλο; in hoc ita: τὸ δ' αὐτὸ τοῦ δι' ἄλλο.

28) αὐταῖς] Scil. πράξει. Sic scripsi pro αὐτός, quod legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz. Enunciationis subiectum est διάνοια. Loci sensus est: mens praecipit, quae actiones sint utiles, atque ita actiones gubernat. Paulo ante in Cd. Ciz. legitur recte χωριμένων pro Arceii

σώματος καὶ ἀναπίμπλαται γε καὶ τῆς τύχης (ὑπὲρ ὧν ἀποδίδωσι τὰς πράξεις, ὧν ὁ νοῦς κύριος ²⁹⁾), καὶ διὰ σώματος αἱ πολλαί· ὥστε τῶν διανοήσεων αἱ δι' αὐτὸ ψιλὸν τὸ θεωρεῖν αἴρεται ³⁰⁾ τιμιώτεραι καὶ κρείττους τῶν πρὸς ἄλλα χρησίμων· δι' αὐτὰς δὲ τίμοι αἱ θεωρίαί, καὶ αἰρετὴ ἐν ταύταις τοῦ νοῦ ἡ σοφία· διὰ δὲ πράξεις αἱ κατὰ φρόνησιν, ὥστε ἀγαθὸν καὶ τίμιον ἐν ταῖς κατὰ σοφίαν θεωρίαις, θεωρίας δὲ οὐ δήπου ³¹⁾· πάλιν ταῖς τυχούσαις· οὐ γὰρ πᾶσα ἀπλῶς κατάληψις τίμιον, ἀλλ' ἡ ³²⁾ τοῦ ἀρχοντος σοφοῦ ὄντος καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ ἀρχῆς· αὕτη καὶ σοφία σύνοικος καὶ οἰκείως ἀν' ὑποκείμετο. Αἰσθήσεως μὲν οὖν καὶ νοῦ ἀφαιρεθεῖς ὁ ἄνθρωπος φυτῷ γίγνεται παραπλήσιος, νοῦ δὲ μόνου ἀφηρημένος ἐκθηριοῦται· ἀλογίας δὲ ἀφαιρεθεῖς, μένων δ' ἐν τῷ νῷ ὁμοιω-

χρωμένω. Tum idem Arc. et Cd. Ciz. vitiose legunt ἡγείται pro ἡγήται. Denique verba καὶ δέεται γε, omissa in Arc. edit., e Cd. Ciz. addidi.

29) ὑπὲρ ὧν — κύριος] Haec verba perspicuitatis causa parentheseos signis inclusi, eorumque sensus hic videtur esse: pro quibus utilitatis quidem causa editis actionibus eas assignat et iubet, quas ὁ νοῦς dirigat.

30) αἴρεται] Sic recte Arc. edit. At Cd. Ciz. ἀρεταί. Eadem eorumdem vocabulorum permutatio paulo post occurrit, vbi item edit. Arc. αἰρετή et Cd. Cz. ἀρετή legit. Locus autem, qui sequitur, sic supplendus est: διὰ δὲ πράξεις αἴρεται εἰσι αἱ κατὰ φρόνησιν διανοήσεις.

31) θεωρίας — οὐ δήπου] Sic recte Cdd. Ciz. et Par. In Arc. edit. alterum θεωρίας typographi, vt videtur, culpa excidit.

corporis ministerio: quo fit, vt per has etiam fortuna repleatur, (pro quibus actiones reddit, quarum mens est domina) et pleraeque corporis auxilio efficiuntur: vnde sequitur, ex cogitationibus eas, quae propter meram contemplationem eligantur, praestantiores et meliores esse iis, quae ad alia prosint. Propter se ipsas autem praestantia insignes sunt contemplationes, atque in his expetenda est mentis sapientia: propter actiones autem expetuntur cogitationes, quae ad prudentiam pertinent. Hinc intelligitur, bonum quod sit et sua praestantia valens, inesse in sapientiae contemplationibus, nequaquam autem in contemplationibus quibusuis. Neque enim simpliciter quaeuis notio praestantia insignis est, sed quae proficiscatur ab eo, quod sapiens est, quaeque et ipsa cum vniuersi gubernatione et sapientia conspiret, proprieque subiecta sit. Atque sensu quidem ac mente priuatus homo plantae similis fit, mente autem sola detracta brutum; rationis vero demto defectu et mente relicta si-

32) ἀλλ' ἤ] In edit. Arc. ἀλλὰ ἤ, in Cd. Ciz. ἄλλη. In iis, quae proxime sequuntur, post ἀρχῆς colon posui et pro σοφίας, quod Arc. dedit, duce Cd. Ciz. σοφία praebente σοφία scripsi, quum σύννομος non genitiuo iungatur. Omni autem loco nondum satis expedito haec sententia videtur subiecta esse: Ea sola comprehensio seu notio dignitate valet, quae sit principis eiusdemque sapientis, et quae cum vniuersi gubernatione congruat: haec enim et sapientiae cognata est et

ται 33) θεῶ. καταργητέου οὖν εἰς δυνάμει
 τῆς τε ἀλογίας τὰ πάθη, ταῖς δὲ τοῦ νοῦ
 καθαφαῖς ἐνεργείαις καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ πρὸ
 θεῖον ἀφορώσαις χρηστέον, καὶ ταῖς διεξόδοις
 τοῦ νοῦ ζῆν μελετητέον, πᾶν τὸ τῆς προσ-
 εχῆς ὄμμα καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τοῦτον 34)
 συνάπαντα, οὐ γὰρ δὴ τὰ περὶ τὸν θεὸν
 καὶ τὰ θεῖα θεωρητέον τῶν πράξεων ἕνεκα,
 οὐ γὰρ φασι θεμιτὸν εἶναι χραίνεσθαι τὴν θέαν
 τοῦ θεοῦ καταδουλούμενον τῷ τοῦ χρησίμου
 ἀνθρώποις ἀναγκάει, οὐδ' ὅλως τὸν νοῦν
 κατασπᾶσασθαι 35) τὰς χρείας εἰκὸς πρὸς
 ταύτας, μόνος δὲ 36) πασῶν τῶν ἄλλων, ἃς
 ἔχομεν, ἐπὶ τύχης δυνάμεων. ἔμπαλιν δὲ καὶ
 τὰς πράξεις καὶ πάντα τὰ 37) ἄλλα πρὸς νοῦν
 καὶ τὸν θεὸν συντακτέον, καὶ ἀπὸ τούτου
 καὶ τῶν κατὰ μέρος καθηκόντων τὸ ἀλόγι-
 ατον ἀναμετρητέον. δικαία τε γὰρ καὶ κατὰ
 ἀξίαν ἢ κρίσις καὶ μόνη πασῶν ἰκανὴ τῆν

ea vi valet, vt re exprimat (dass ihr Objectivität zu-
 kommt).

33) ὁμοιοῦται] Ita edit. Arc. In Cd. Ciz. vitiose
 ὁμολογοῦται. Tum τε ante ἀλογίας, quod in Arc. edit.
 deest, e Cd. Ciz. addidi. Vocabulum διεξοδος, discursus
 Erkenntniss, hoc sensu occurrit etiam in Clem.
 Alex. Str. IV, 25. quem locum citavit Creuzer in l. l.
 p. 96.

34) πρὸς τοῦτον] Sc. νοῦν, ita Cd. Ciz. In Arc. edit.
 πρὸς τοῦτο, non male, estque referendum ad ζῆν ταῖς
 διεξόδοις τοῦ νοῦ. Tum pro συνάπαντα, quod cum Arc.
 etiam Cd. Ciz. tuetur, equidem malim συνάπαντας.
 Deinde post περὶ art. τόν, qui non legitur in Arc. edit.,
 e Cd. Ciz. addidi.

milibi deo redditur. Negligendae igitur sunt, quantum fieri potest, affectiones ex rationis inopia, et utendum puris mentis ad se ipsam et diuinum spectantibus functionibus, operaque danda est, ut ad mentis notiones viuamus, ad hanc omnem attentionem et amorem conuertentes. Neque enim numen et diuinum actionum causa contemplandum est. Nam nefas esse aiunt, inquinari diuini aspectum ab iis, qui constricti teneantur necessitate eorum, quae hominibus sint utilia. Neque omnino decet, mentem ad has necessitates detrahi. Nimirum mens sola ex omnibus facultatibus, quas habemus, superior est fortuna. Contra actiones et omnia reliqua ad mentem et deum sunt referenda, et ab hoc singulisque iis, quae decent, inconsiderantia est metienda. Iustum enim et pro dignitate factum iudicium solum valet ad veram homi-

35) κατασπασθεῖν] Ita scripsi pro ἀσπαστέον διά, quod et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. legitur, neque intelligi potest. Vulcan. coniecit ἀντισπαστέον, vel ἀντιπερσπαστέον, sibi ipse non satisfaciens. Si quis sit, cui verba ἀσπαστέον διά sana videantur, ei videndum erit, quid verbis εἰκός πρὸς faciat. Corruptum esse locum, patet, non item, qua certa ratione sit corrigendus.

36) μόνος δὴ] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. pro δὴ legitur δέ. Scaliger coniecit μονὰς δέ, at monadi quidem hic locus non est; neque probo Arcerium, qui pro ἐπι τύχης legi iubet ἐπι ψυχῆς. Locus integer est, et εἶναι ἐπι τύχης significat fortuna esse superiorem.

37) πάντα τὰ] Art. τὰ, qui deest in Arc. edit., legitur in Cd. Ciz. — In Vit. Pyth. p. 72. ὁ βίος ἅπας συντάσσεται πρὸς τὸ ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ.

ἀληθινὴν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν παρασκευάζειν. ὧ γὰρ τῶν ἄλλων διαφέρομεν ζώων, ἐν μόνῳ δὴ τούτῳ τῷ βίῳ διαλάμπει, ὧ οὐκ ἦν τι τυχόν καὶ οὐ μεγάλην ἔχον ἀξίαν. λόγου μὲν γὰρ καὶ φρονήσεως μικρά τινα καὶ ἐν ἐκείνοις αἰθύγματα 38), σοφίας δὲ θεωρητικῆς ταῦτα μὲν παντελῶς ἄμοιρα, μόνους δὲ μέτεστι θεοῖς: ὡς αἰσθήσεαι γε καὶ ὄρμαῖς πολλῶν ἤδη ζώων τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς ἰσχύος λείπεται ἄνθρωπος, καὶ μόνον τοῦτο τὸ 39) ὄντως ἀγαθὸν ἀναφαίρετον, ὃ δὴ περιέχειν συγχωροῦσι τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἔννοιαν, οὐδαμῶς μὲν τοῖς τυχηροῖς ὑποτάττοντος ἑαυτὸν κατὰ τοῦτον τὸν βίον τοῦ σπουδαίου, ἀπὸ δὲ τῶν ὑποχειρίων τῇ τύχῃ μάλιστα δὴ πάντων ἑαυτὸν ἐλευθερώσαντος. διὸ καὶ τὸ θαρρόεν ἐξ ὅλης τῆς γνώμης ἐν τούτῳ διατελοῦντα 40) ἔνεστι τῷ βίῳ. τίνος γὰρ τίς αὐτὸν ἀφαιρήσεται τὸν πάλαι τῶν ἀφαιρεθῆναι οἶον τε 41) ἑαυτὸν ἀλλοτριώ-

38) αἰθύγματα] Ita in edit. Arc. et Cdd. Ciz. atque Par., sed in huius margine scriptum est: ἰσως ἐπιγύματα.

39) τοῦτο τὸ] Addidi τὸ, quod neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. legitur. Tum recte Cd. Ciz. περιέχειν, quemadmodum iam Vulcan. correxit περιέχει, quod in edit. Arc. legitur; ex eadem tamen edit. retinui δὴ pro δέ, quod Cd. Ciz. praebet. Caeterum fallitur Vulcanius, quum dicit τοῦτο nihil in proximo habere, quo referatur; at propter istas enallagas similiaque alia quaedam ab Eunapio hunc auctorem dici videri Ἐρμαίκαῖς οὐ τεθνήσκαι χάρισιν: huiusmodi enim subinde eius orationem esse. At τοῦτο refertur ad ea quae

nibus felicitatem comparandam. Quo enim ceteris animantibus praestamus, id in hac sola vita elucet, in qua nihil sit fortuitum, quodque non magnam dignitatem habeat. Nam rationis et prudentiae paruae quaedam scintillae etiam in illis insunt, sapientiae autem, quae in contemplando versatur, hae prorsus sunt expertes, quae in solis diis reperitur; nam sensuum quidem virtute viriumque robore a multis animalibus homo superatur, atque illud tantummodo bonum verum eripi non potest, quod boni ideam continere concedunt, quum probus homo per hanc vitam rebus fortuitis nequaquam se subiiciat, potius ab iis, quae fortunae parent, omnium maxime se vindicet in libertatem. Quare etiam haec vita efficit, ut semper et ubique bono animo simus. Quo enim quis eum priuabit, qui dudum ab iis, quae eripi possunt, se

sequuntur: ὁ δὴ περιέχειν κ. τ. λ. auctorque dicit, illud solum reuera esse bonum neque eripi posse, quod contineat puram boni notionem. De vi vocabuli σπουδαίος cf. *Creuzer in Stud.* p. 63.

40) διατελοῦντα] Scaliger sine causa hoc verbo, quod edit. Arc. et Cd. Ciz. tuentur, offensus infelici coniectura διαθλοῦντα scribere voluit. In proximis προτινάς γὰρ τις, ut in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur, scripsi τίνος γὰρ τις, atque ex Arc. pro ἀφαιρέθησεται, quod praebet Cd. Ciz., ἀφαιρήσεται retinui.

41) οἶων τε] E Cd. Par., nam Arc. habet οἶον τε, et Cd. Ciz. οἶων ται. Paulo post scripsi ἀπὸ τῶν αὐτοῦ. In edit. Arc. est ἐπὶ τῶν αὐτοῦ et in Cd. Ciz. ἀπὸ τῶν αὐτοῦ.

παντα, ἔχοντα δὲ τὸν ὄντως ἑαυτὸν καὶ ζῶντα ἐν τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τρεφόμενον ἀπὸ τῶν αὐτοῦ καὶ τῆς ἀμετρήτου, ἧ συνῆπται ⁴²⁾ θεῶ, εὐζωίας; τοιαῦται μὲν οὖν ἡμῖν ἑστῶσαν αἰ πρὸς τὴν τελειοτάτην σοφίαν πυθαγορικῶς παρακλήσεις.

Κ Ε Φ ζ.

Ἐπεὶ δὲ ἀνθρώποις διαλεγόμεθα ¹⁾, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς τὴν θείαν μοῖραν τῆς ζωῆς πρόχειρον ἔχουσι, δεῖ συμμιγνύναι ταῖς τοιαύταις παρακλήσεσιν τὰς πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον καὶ πρακτικὸν προτροπὰς. ὧδε οὖν λέγομεν· τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα ²⁾, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται. τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρεῖσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται ³⁾ τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ ⁴⁾ προσηκόντως, δεῖ ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. φιλοσοφη-

42) ἧ συνῆπται] Scripsi ἧ, quod referendum ad εὐζωίας, pro ᾧ, quod cum Arc. etiam Cd. Ciz. habet. Pro θεῶ, quod est in edit. Arc., Cdd. Ciz. et Par. legunt θεοῦ. Pro τοιαῦται, quod reposui, in edit. Arc. et Cd. Ciz. est τοιαῦτα, idemque verbum in Cd. Par. noui capituli initium facit, codice Ciz. cum Arc. consentiente.

1) ἀνθρώποις διαλεγόμεθα] Pro διαλεγόμεθα, quod est in edit. Arc., in Cd. Ciz. legitur διαλεγώμεθα, et pro ἀνθρώποις in edit. Arc. ἀνθρώποι, quod iam Vule. correxit. Deinde τὰς πρὸς τὸν πολιτ. praebent Cdd. Ciz. et Par. pro ταῖς, quod Argerius in textu dedit, licet in τὰς mutandum esse viderit.

exiit, tenetque se ipsum et vivit in suis et alitur a suis et infinita, qua cum deo coniunctus est, beatitudine? Hae igitur sunt pythagoricae ad perfectissimam sapientiam cohortationes.

C A P. VII.

Quoniam autem cum hominibus loquimur, at nondum diuinam vitae particulam promptam habentibus, decet his cohortationibus admiscere excitationes ad vitam civilem et in agendo versantem. Qua de re haec dicimus. Quae nobis data sunt velut materia ad vitam, vt corpus et quae ad corpus pertinent, ea quasi pro instrumentis data sunt. Horum autem vsus periculosus est, illis, qui non recte vtuntur, multum afferens damni. Quamobrem scientia est appetenda, comparanda recteque adhibenda, qua instructi his omnibus bene vtamur. Philosophandum

2) τὰ περὶ τὸ σῶμα] Art. τὰ, qui neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. comparet, aequè hic addidi, atque antea in τὸ σῶμα pro σῶμα, vt legebatur.

3) πλεον δάτερον ἀπεργάζεται] *damnum adfert*; de hac locutione cf. Wyttenbach. ad Platon. Phaed. p. 321.

4) αὐτῇ] Ita recte edit. Arc., in Cd. Ciz. αὐτῆν. Paulo post θησόμεθα, *collocabimus*, e Cd. Ciz. scripsi προθησόμεθα, quod edit. Arc. habet. Tum πολιτεύεσθαι pro πολιτεύασθαι, quae est lectio edit. Arc. et Cd. Ciz., et πολιτεύεσθαι, quod habet Cd. Par.

τέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύ-
 σεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελί-
 μως. Ἐτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι
 ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπι-
 στήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι τούτοις 5),
 καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ
 ἐπιτάττουσαι 6), ἐν αἷς ἐστὶν ὡσαν ἡγεμονικα-
 τέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. εἰ
 τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθό-
 τητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον
 ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία,
 χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν
 δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου,
 ὡς μόνης τῆς φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν
 καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν
 ἐν ἑαυτῇ περιεχοῦσης 7). Ἐτι τοίνυν ἐπεὶ
 τὰ 8) δυνατὰ καὶ ὠφέλιμα πάντες αἰρούμεθα,
 παραδεικτέον, ὡς τὸ φιλοσοφεῖν ἀμφότερα
 ταῦτα ὑπάρχει καὶ ὅτι τὴν χαλεπότητα τῆς
 κτήσεως ὑποδεεστέραν ἔχει τοῦ μεγέθους τῆς
 ὠφελείας· τὰ γὰρ ἴα πάντες ἡδίων πονοῦμεν.
 ὅτι μὲν οὖν τὰς περὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν
 συμφερόντων, ἔτι δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῆς

5) τούτοις] Sic scripsi pro ταύταις, quod exstat in edit. Arc. et Cd. Ciz.; nam pronomen rectius ad πλεονεκτη-
 ματα, quam ad ἐπιτήμας refertur, sensusque loci est:
 aliae doctrinae docent, quomoda istis commodis sit
 utendum.

6) αἱ ἐπιτάττουσαι] Art. αἱ, qui deest in edit. Arc.,
 e Cdd. Ciz. et Par. recepi. Paulo post pro διαιροῦσα,
 quod habet edit. Arc., e Cd. Ciz. dedi θεωροῦσα.

igitur nobis est, si bene versari in republica vitamque vtiliter transigere volumus. Praeterea aliae sunt doctrinae, quae singula vitae commoda efficiunt, aliae, quae his vtuntur, atque aliae, quae seruiunt, aliae, quae imperant, in quibus tanquam palmaribus id, quod proprie bonum est, cernitur. Quod si ea sola scientia, quae recte iudicandi facultatem habet, et ratione vtitur atque bonum vniuersum contemplatur, quae est philosophia, omnibus recte vti et ad naturam imperare potest, omni modo philosophandum est, quum sola philosophia rectum iudicium et prudentiam, quae non fallitur atque imperat, in se contineat. Praeterea quum possibilia et vtilia omnes eligamus, demonstrandum est, in philosophando haec vtraque inesse, et difficultatem ad philosophandi facultatem perueniendi minorem esse, quam vtilitatis eius magnitudinem. Nam in facillioribus omnes lubentius elaboramus. Atque eorum, quae iusta sint et vtilia, nec non naturae ceteraeque veritatis scientiam, nos

7) προχειρονης] Ita cum edit. Arc. Cd. Ciz.; sed Cd. Pat. προχειρονης, in cuius tamen margine — σης additum.

8) ἐπει τὰ] Sic pro ἔπειτα, quod Arc. habet, legendum esse, vidit Scal. idque Cd. Ciz. confirmat. Paulo post pro τὸ φιλοσοφῆν Müellerus conicit: ἐν τῷ φιλοσοφῆν, probabiliter.

ἄλλης ἀληθείας ἐπιστήμας δυνατοὶ 9) λαβεῖν
 ἔσμεν, ῥᾶδιον ἐπιδειξαι. ἀεὶ γὰρ γνωριμώ-
 τερα τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων καὶ τὰ βελτίω
 τὴν φύσιν τῶν χειρόνων. τῶν γὰρ ὠρισμένων
 καὶ τεταγμένων ἐπιστήμη μᾶλλον ἔστιν, ἢ
 τῶν ἐναντίων 10), ἔτι δὲ τῶν αἰτίων, ἢ τῶν
 ἀποβαινόντων. ἔστι δ' ὠρισμένα καὶ τετα-
 γμένα τάγαθὰ τῶν κακῶν μᾶλλον, ὡς περ
 ἄνθρωπος ἐπεικῆς ἀνθρώπου φαύλου· τὴν
 αὐτὴν γὰρ ἔχειν ἀναγκαῖον αὐτὰ πρὸς ἀλλήλας
 διαφορὰν. αἰτία τε μᾶλλον τὰ πρότερα τῶν
 ὑστέρων· ἐκείνων γὰρ ἀναιρουμένων ἀναιρεῖ-
 ται τὰ τὴν οὐσίαν ἐξ ἐκείνων ἔχοντα, μήκη
 μὲν ἀριθμῶν, ἐπίπεδα δὲ μηκῶν, στερεὰ
 δὲ ἐπιπέδων, στοιχεῖα δὲ τῶν ὀνομαζομένων
 συλλαβῶν 11). ὥστε εἶπερ ψυχὴ μὲν σώματος
 ἄμεινον (ἀρχικώτερον γὰρ τὴν φύσιν ἔστι),
 περὶ δὲ τὸ σῶμα τέχναι καὶ φρονήσεις εἰσὶν
 ἰατρικὴ τε καὶ γυμναστικὴ (ταύτας γὰρ
 ἡμεῖς ἐπιστήμας τίθεμεν καὶ κεκτῆσθαι τινὰς

9) δυνατοὶ] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. δυνατόν, quod iam
 Vulcan. emendavit.

10) ἔστιν, ἢ τῶν ἐναντ. — μᾶλλον] Haec verba in edit.
 Arc. omissa, sed ad sententiae integritatem necessaria,
 e Cdd. Ciz. et Par. addidi. Quae sequuntur verba
 ὡς περ ἄνθρωπος ἐπεικῆς ἀνθρώπου φαύλου, male sic in-
 tellexit Vulcanius: quemadmodum probus homo potius
 est putandus, quam pravius; quum locus ita sit sup-
 plendus: ὡς περ ἄνθρωπος ἐπεικῆς ἀνθρώπου φαύλου
 ὠρισμένος καὶ τεταγμένος μᾶλλον. Paulo post pro
 διαφορὰν, quae est scriptura Cd. Ciz. et edit. Arc.,
 recte Scal. emendavit διαφορῶν, idque Cd. Par. con-

consequi posse, hoc facile est ad demonstrandum. Semper enim priora sunt magis perspicua, quam posteriora, et natura meliora magis, quam deteriora. Nam definitorum et ordinatorum magis est scientia, quam contrariorum, praeterea causarum magis, quam effectuum. Sunt autem bona, quam mala, magis definita et ordinata, ut homo probus magis, quam improbus, (nam necesse est, ut haec eadem ratione inter se differant:) multoque magis etiam priora, quam posteriora. Nam si illa tolluntur, tolluntur etiam ea, quorum natura ex illis suspensa est. Extensiones quidem tolluntur, sublatis numeris, plana, extensiones si demas, corpora, si plana, elementa, si detrahas complexiones quae dicuntur. Ergo, si quidem animus est corpore melior, (nam a natura magis ad imperandum factus est) circa corpus autem artes quaedam et meditationes versantur, ars medica et gymnastica, quas scientias esse ponimus et

firmat, in cuius tamen margine vitiosum *διαφορὰν* adpictum est.

11) τῶν — συλλαβῶν] Vocab. *συλλαβαί* hoc loco non significare potest syllabas; nam ita dicendum erat *συλλαβαί δὲ τῶν ὀνομαζομένων στοιχείων*. Potius *συλλαβαί* sunt comprehensionses, complexiones, id quod *συστολαί*, atque nescio, an in Iamblichō recte *συστολῶν* restitueris; nam, ut Plut. de phil. decr. lib. I. c. 2. p. 47 ed. Beck. *τὰ στοιχεῖα ἴστω σὺνθετα*, fuitque Pythagoreorum opinio, elementa nata esse e solidis; cf. Meiners *Gesch. d. Wiss.* T. I. p. 524. et locus Diog. Laert. VIII, 25 sqq. a Meinersio laudatus.

αὐτάς φαμεν)· δῆλον, ὅτι καὶ περὶ ψυχὴν καὶ τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς ἐστὶ τις ἐπιμέλεια καὶ τέχνη, καὶ δυνατοὶ λαβεῖν αὐτὴν ἐσμεν, εἴπερ γε καὶ τῶν μετ' ἀγνοίας πλείονος καὶ γνῶναι χαλεπωτέρων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ φύσεως· πολὺ γὰρ πρότερον ἀναγκαῖον τῶν αἰτίων καὶ τῶν στοιχείων εἶναι φρόνησιν, ἢ τῶν ὑστέρων· οὐ γὰρ ταῦτα τῶν ἄκρων ¹²⁾, οὐδ' ἐκ τούτων τὰ πρῶτα πέφυκεν, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων καὶ δι' ἐκείνων τ' ἄλλα γίνεταί ¹³⁾ καὶ συνίσταται φανερώς. εἴτε γὰρ πῦρ, εἴτε αἴθρ, εἴτε ἀριθμὸς, εἴτε ἄλλαι τινὲς φύσεις αἰτίαι καὶ πρῶται τῶν ἄλλων, ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι γινώσκειν ἐκείνας ἀγνοοῦντας. πῶς γὰρ ἂν τις ἢ λόγον γνωρίζοι συλλαβὰς ἀγνοῶν, ἢ ταύτας ἐπίσταιτο μηδὲν τῶν στοιχείων εἰδώς; ὅτι μὲν οὖν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς περὶ ψυχὴν ἀρετῆς ἐστὶν ἐπιστήμη καὶ διότι δυνατοὶ λαβεῖν αὐτάς ἐσμεν, ταῦτα ἡμῖν εἰρήσθω περὶ αὐτῶν· ὅτι δὲ μέγιστον ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ πάντων ὠφελιμώτατον τῶν ἄλλων, ἐκ τῶνδε δῆλον. πάντες γὰρ ὁμολογοῦμεν, ὅτι δεῖ μὲν τὸν σπουδαιότατον ἄρχειν καὶ τὸν τὴν φύσιν κράτιστον, τὸν δὲ νόμον ἄρχοντα καὶ κύριον εἶναι μόνον· οὗτος δὲ φρόνησις τις καὶ λόγος ἀπὸ φρονή-

12) τῶν ἄκρων] Vulcanius hunc locum mire sic vertit: non enim haec ex numero eorum, quae finita sunt, existunt. Pro ἄκρων forsitan legendum est ἀρχῶν: τὰ ὑστερα non sunt e numero principiorum.

comparari a quibusdam affirmamus: apertum est, esse etiam, quae circa animum eiusque virtutes versetur, curam et artem quandam, quam nos consequi possimus, si quidem et earum rerum, in quibus regnet maior ignorantia, quaeque ad cognoscendum sint difficiliore. Idem valet de rebus naturalibus. Nam necessarium est, ut multo prius scientia comprehendantur causae et elementa, quam quae his efficiuntur. Non enim haec sunt e numero principiorum, neque ex his prima nascuntur, sed ex illis et per illa reliqua aperte existunt et conflantur. Siue enim ignis, siue aer, siue numerus, siue aliae quaedam naturae causae sint et principia reliquorum, fieri non potest, ut illis ignoratis quicquam reliquorum intelligamus. Quomodo enim quis aut orationem intelligat syllabas ignorans, aut has sciat elementorum ignarus? Esse igitur veritatis et animi virtutis scientiam, nosque eam consequi posse, de hoc argumento haec a nobis dicta sunt. Sed eam esse bonorum summum omniumque utilissimum, hoc inde patet. Omnes enim concedimus, oportere probissimum et natura optimum imperare, solamque legem esse principem et dominam. Lex autem est pru-

13) γίγνεται] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., sed Cd. Par. γίγνεται. Paulo post pro καὶ ante πρώται legere malim αὐ; nam articulo hic locus est.

θεαίς ἐστίν· ἔτι δὲ τίς ¹⁴⁾ ἡμῶν κανών, ἢ τις ὄρος ἀκριβέστερος τῶν ἀγαθῶν, ἢ πλὴν ὁ φρόνιμος; ὅσα γὰρ ἂν οὗτος ἔχοιτο κατὰ τὴν ἐπιστήμην αἰρούμενος, ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθὰ· καὶ κακὰ δὲ τὰ ἐναντία τούτοις· ἐπεὶ δὲ πάντες αἰροῦνται μάλιστα τὰ κατὰ τὰς οἰκείας ἕξεις, τὸ μὲν γὰρ δικαίως ζῆν ὁ δίκαιος, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀνδρείαν ὁ τὴν ἀνδρείαν ¹⁵⁾ ἔχων, ὁ δὲ σώφρων τὸ σωφρονεῖν ὁμοίως δῆλον, ὅτι καὶ τὸ φρονεῖν ὁ φρόνιμος αἰρήσεται πάντων μάλιστα (τοῦτο γὰρ ἔργον ταύτης τῆς δυνάμεως) ὥστε φανερόν, ὅτι κατὰ τὴν κυριωτάτην κρίσιν ¹⁶⁾ κράτεσσόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν ἢ φρόνησις, οὐ δεῖ δὲ φεῖγναι φιλοσοφίαν, οὐδέ τι ἢ μὲν φιλοσοφία, κατὰπερ οἰόμεθα, κτησίς τε καὶ χρῆσις σοφίας, ἢ δὲ σοφία τῶν μεγίστων ἀγαθῶν· οὐδὲ δεῖ χρημάτων ἕνεκα πλεῖν ἐπιφρονεῖν Ἡρακλέους στήλας καὶ πολλίικας κωνδυλεύων· διὰ δὲ φρόνησιν μηδὲν πονεῖν ¹⁷⁾, μηδὲ δαπανεῖν. ἢ μὴν ἀνδραποδῶδες γε τοῦ ζῆν, ἀλλὰ μὴ τοῦ ζῆν εὖ ¹⁸⁾ γλίχασθαι, καὶ ταῖς

14) ἔτι δὲ τίς] Ita Cdd. Ciz. et Par., nisi quod τις accentu caret. Arcerius dedit ἔστι δὲ τις, et deinde ἢ τις ὄρος, unde locus sic constitui possit: ἔστι δὲ τις ἡμῶν κανών, ἢ τις ὄρος κ. τ. λ. estne vero nobis bonorum regula exactior, quam homo prudens? Perperam Vulcanius locum sic interpretatus est: estne vero regula ulla aut determinatio quaequam, qualem exactius dignoscere queamus, quam vir prudens est?

15) ὁ τὴν ἀνδρείαν] Haec verba, in Cd. Ciz. omitta, ex edit. Arc. recepi. In Cd. Par. haec desunt: ὁ τὴν ἀνδρείαν ἔχων. Paulo post pro πάντων, quod in edit.

dentia quaedam et oratio a prudentia pro-
fecta. Iam quis nobis canon, quis finitor
eorum, quae bona sint, accuratior esse possit,
quam homo prudens? Quaecunque enim hic
scientia duce elegerit, haec bona sunt, et his
contraria mala. Quoniam autem omnes
maxime ea eligunt, quae affectionibus ipso-
rum conueniant; quum iustam vitam eligat
iustus, fortitudinem fortis, modestiam mo-
destus; similiter patet, prudentem omnium
maxime prudentiam esse electurum. Haec
enim huius facultatis proprium opus est.
Quamobrem apertum est, secundum firmissi-
mum iudicium bonorum praestantissimum
esse prudentiam. Ergo non fugienda est
philosophia, si quidem est philosophia, ut
opinamur, sapientiae, sapientia autem maxi-
morum bonorum possessio et usus. Neque
decet opum causa nauigare ad Herculis co-
lumnas saepeque pericula adire, propter pru-
dentiam autem nihil laboris suscipere, nihil-
que sumtus facere. Profecto seruilis ingenii
est, viuendi, at non bene viuendi, cupidum

Arc. et Cd. Ciz. recte legitur, in Cd. Par. scriptum est
πάντως.

16) κρίσιν] Hoc vocabulum, quod in Arc. edit. deest,
e Cd. Ciz. addidi. Paulo post pro δεῖ δὴ, ut legitur in
Cd. Ciz., in edit. Arc. haec verba inuerso ordine
δὴ δεῖ leguntur.

17) ποιεῖν] Hoc e Cd. Ciz. pro ποιῆν, quod habet Arce-
rius, recepi. Facile haec verba confundi possunt, et
recte ποιῆν et διπλῶν coniunguntur.

18) τοῦ ἑνὸς] Sic recte Cdd. Ciz. et Par., et edit. Arc.

τῶν πολλῶν αὐτὸν ἀκολουθεῖν δόξαις, ἀλλὰ μὴ τοὺς πολλοὺς ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ, καὶ τὰ μὲν χρήματα ζητεῖν, τῶν δὲ καλῶν μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιῆσθαι τοπαράπαν. καὶ περὶ μὲν ὠφελείας καὶ μεγέθους τοῦ πράγματος ¹⁹⁾ ἱκανῶς ἀποδεδείχθαι· διότι δὲ πολλῶ ῥάστη τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἢ κτήσις αὐτῆς, ἐκ τῶνδε πεισθεῖη τις ἄν. τὸ γὰρ οὐ μισθοῦ ²⁰⁾ παρὰ τῶν ἀνθρώπων ²¹⁾ γιγνομένου τοῖς φιλοσοφοῦσι, δι' ὃν συντόνως οὕτως ἄν διαπονήσειαν, πολὺ τε προεμένοις εἰς τὰς ἄλλας τέχνας, ὅμως ἐξ ὀλίγου χρόνου θέοντας παρεληλυθέναι ταῖς ἀκριβείαις, σημειῶν μοι δοκεῖ τῆς περὶ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι ῥηστώνης· ἔτι δὲ τὸ πάντας ²²⁾ φιλοχωρεῖν ἐπ' αὐτῇ καὶ βούλεσθαι σχολάζειν ἀφεμένους τῶν ἄλλων ἀπάντων, οὐ μικρὸν τεκμήριον, ὅτι μετ' ἡδονῆς ἢ προσεδρία γίνεται· πονεῖν γὰρ οὐδεὶς ἐθέλει πολὺν χρόνον. πρὸς δὲ τούτοις ἡ χρῆσις πλεῖστον διαφέρει πάντων· οὐδὲ γὰρ

τὸ ζῆν εἶ. Paulo post scripsi ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ duce Cd. Par., in quo est ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ. In edit. Arc. et Cd. Ciz. est ἀξιοῦτες pro ἀξιοῦν ταῖς.

19) μεγέθους τοῦ πράγματος] Sic Cd. Ciz., nisi quod μεγέθος (sic!). In edit. Arc. legitur μεγέθους πράγματος.

20) οὐ μισθοῦ] Sic scripsi pro eo, quod in Cdd. Ciz. et Par. legitur τε μισθοῦ, et in Arc. edit. τῆ μισθοῦ. Veram loci vim etiam Vulcan. assecutus est, tantum in eo falsus, quod μή, non οὐ scripsit. Vertit autem ita: quod enim, licet praemia nulla, ob quae continuos quis labores sumere velit, ab hominibus iis, qui philosophiae studiis animum appellant, constituta sunt, unde et magnam temporis partem aliis artibus impendere neces-

esse, atque vulgi opiniones ipsum sequi, at nolle, vulgus sequi easdem, opes quaerere, eorum autem, quae pulcra sunt, nullam prorsus curam agere. Atque sic vtilitatem rei que magnitudinem satis demonstratam existimo. Philosophiam autem longe faciliorem, quam reliqua bona, esse ad comparandum, ex his doceri potest. Nam quum nihil ab hominibus praemii philosophantibus sit propositum, quo incitati contento studio in hanc rem incumbant, quumque multum operae in ceteras artes impendant, et tamen breui tempore ad philosophandi subtilitatem peruentiant: hoc mihi argumento esse videtur, philosophandi facultatem facile comparari. Iam vero quod omnes libenter sese ad hoc studium applicant, in eoque versari volunt, relictis aliis omnibus, id non leue est argumentum, hanc assiduitatem cum voluptate esse coniunctam. Nemo enim diu labores suscipere vult. Praeterea philosophiae vsus plurimum ab omnibus differt. Neque

sum habeant: nihilominus tantula eius parte, quam in huius studio veluti decurrunt, ad exactae ipsius cognitionis metam perueniant, id vero signum etc. Scaliger denique coniecit: τὸ γὰρ ἐπὶ μισθοῦ, quod quomodo intellexerit, equidem nescio.

21) πρὸ τῶν ἀνθρώπων] Sic recte emendauit Scal. Nam in Arc. edit. est περὶ τῶν ἀνθρώπων, et in Cd. Ciz. περὶ τῶν ἀνθρώπων. Paulo post pro παρεληλυθῆναι edit. Arc. παρεληλυθῆναι, vitiose.

22) τὸ πάντα] Sic recte edit. Arc., et male Cd. Ciz. τῷ pro τὸ. Paulo post pro φιλοσοφεῖν Scal. sine causa

δέονται πρὸς τὴν ἐργασίαν ὀργάνων οὐδὲ τόπων, ἀλλ' ὅπη τις ἂν θῆ τῆς οἰκουμένης τὴν διάνοιαν, ὁμοίως πανταχόθεν ὥσπερ παρουσίας ἀπτεται τῆς ἀληθείας. οὐκοῦν ἀποδέδεικται, καὶ ὅτι δυνατόν καὶ διότι μέγιστον τῶν ἀγαθῶν καὶ κτήσασθαι ῥάδιον ἢ φιλοσοφία, ὥστε πάντων ἔνεκα προθύμως αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον.

Ἴδοι δ' ἂν τις ²³⁾ τὸ αὐτὸ γνωριμώτερον ἀπὸ τούτων. τὸ φρονεῖν καὶ τὸ γινώσκειν ἐστὶν αἰρετὸν καθ' αὐτὸ τοῖς ἀνθρώποις· οὐδὲ γὰρ τὸ ζῆν δυνατόν ὡς ἀνθρώποις ἄνευ τούτων· χρήσιμόν τε εἰς τὸν βίον ὑπάρχει· οὐδὲν γὰρ ἡμῖν ἀγαθὸν παραγίγνεται, ὅ τι μὴ λογισαμένοις καὶ κατὰ φρόνησιν ἐνεργήσασι τελειοῦται. καὶ μὴν εἴτε τὸ ζῆν εὐδαιμόνως ἐν τῷ χαίρειν, εἴτε ἐν τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχειν, εἴτε ἐν τῇ φρονήσει, κατὰ ταῦτα πάντα φιλοσοφητέον· ταῦτα γὰρ μάλιστα καὶ εἰλικρινῶς διὰ τοῦ φιλοσοφεῖν ἡμῖν παραγίγνεται. Ἐπιτοίνυν τὸ μὲν ἐστὶ ψυχὴ τῶν ἐν ἡμῖν, τὸ δὲ σῶμα, καὶ τὸ μὲν ἄρχει, τὸ δὲ ἄρχεται, καὶ τὸ μὲν χρῆται, τὸ δ' ὑπόκειται ὡς ὄργανον. αἰεὶ τοίνυν πρὸς τὸ ἄρχον ²⁴⁾ καὶ τὸ χρώμενον συντάττεται ἢ τοῦ ἀρχομένου καὶ τοῦ ὀργάνου χρεῖα. τῆς δὲ ψυχῆς τὸ μὲν λόγος ἐστίν, ὅπερ κατὰ φύσιν ἄρχει καὶ

scribere voluit φιλεγγωρεῖν. Denique pro προεδρία, quod recte legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz. atque ex asse respondet Romanorum assiduitati, in Cd. Par. legitur προεδρία.

enim ad eam factitandam indigent instrumentis aut locis, sed quocumque quis mentis aciem intenderit, similiter vbique quasi praesentem veritatem attingit. Demonstratum igitur est, philosophiam et posse attingi, et esse summum bonorum, et facilem ad comparandum. Quare omnino operae est pretium, studiose eam appetere.

Idem etiam clarius hinc potest perspici. Sapere et cognoscere per se hominibus sunt expetenda. Neque enim sine his vt homines vivere possumus. Eademque ad vitam sunt utilia. Neque enim vllum nobis bonum contingit, nisi praegressa deliberatione et delectu prudenter instituto perficiatur. Atque sane vitae felicitas siue inest in gaudento, siue in virtute, siue in prudentia, propter haec omnia est philosophandum. Haec enim maxime et aperte philosophando nobis contingunt. Praeterea altera nostri pars est animus, altera corpus, atque illa imperat, huic imperatur, illa vtitur, haec data est pro instrumento. Atqui semper ad id, quod imperat et vtitur, eius, cui imperatur quodque pro instrumento est, vsus componitur. Animi autem altera pars est ratio, quae quidem secundum natu-

23) Ἴδοι δ' ἄν τις] Haec verba in Cd. Ciz. noui capitis initium faciunt. Paulo post in Arc. edit. male ante verba ἀπὸ τούτων interpungitur.

24) τὸ ἀρχον] Sic recte edit. Arc. et male Cd. Ciz. τὸ ἀρχιν.

κρίνει περὶ ἡμῶν, τὸ δ' ἐπειαί τε καὶ
πέφυκεν ἀρχεσθαι. πᾶν δὲ εὖ διάκειται κατὰ
τὴν οἰκειάν ἀρετὴν· τὸ γὰρ τετυχηκεῖν ταύ-
της ἀγαθόν ἐστί. καὶ μὴν ὅταν γε ἔχη τὰ
μάλιστα ²⁵⁾ καὶ κυριώτατα καὶ τιμιώτατα τὴν
ἀρετὴν, τότε εὖ διάκειται. τοῦ βελτιονος
εἶρα φύσει βελτίον ἐστὶν ἢ κατὰ φύσιν ἀρετὴ·
βέλτιον δὲ τὸ κατὰ φύσιν ἀρχικώτερον καὶ
μᾶλλον ἡγεμονικόν, ὡς ἄνθρωπος πρὸς τὰ
ἄλλα ζῶα· οὐκοῦν ψυχὴ μὲν σώματος βέλ-
τιον· ἀρχικώτερον γάρ· ψυχῆς δὲ τὸ λόγον
ἔχον καὶ διάνοιαν· ἔστι γὰρ τοιοῦτον, ὃ
κελεύει καὶ κωλύει καὶ δεῖν ἢ μὴ δεῖν φησὶ
πράττειν. ἥτις ποτὲ οὖν ἐστὶν ἀρετὴ τούτου
τοῦ μέρους, ἀναγκαῖον εἶναι πάντων αἰρετω-
τάτην ²⁶⁾ ἀπλῶς τε πᾶσι καὶ ἡμῖν· καὶ γὰρ
ἂν τοῦτο, οἶμαι, θείη τις, ὡς ἦτοι μόνον
ἢ μάλιστα ἡμεῖς ἐσμεν τὸ μόνιον τοῦτο. Ἐπι-
τοίνυν ὅταν, ὃ πέφυκεν ἔργον ἐκάστου μὴ
κατὰ συμβεβηκός, ἀλλὰ καθ' αὐτὸ ²⁷⁾ λε-
γόμενον, κάλλιστα ἀποτελῆ, τότε καὶ τοῦτο

25) τὰ μάλιστα] Hunc locum sic intelligo, ut verba
κυριώτατα et τιμιώτατα explicent, quae sint τὰ μάλιστα,
nimirum τὰ κυριώτατα καὶ τὰ τιμιώτατα. Quominus
enim τὰ μάλιστα intelligas prassertim, hoc impedit,
quod superlativi, qui sequuntur, articulo carere non
possunt.

26) αἰρετωτάτην] Sic recte edit. Arc., et male Cd. Ciz.
αἰρετωτάτων. Hunc locum iam Vulcan. recte intellexit
vertens: huius igitur partis virtus, quaecunque illa tan-
dem sit, omnium maxime tum omnibus simpliciter, tum
nobis necessario eligenda est. — Quae sequuntur verba
καὶ γὰρ ἂν τοῦτο κ. τ. λ. sic intelligo: Possumus con-

ram imperat et iudicat de nobis. Altera pars paret et sic comparata est, ei vt imperetur. Quaelibet autem res bene comparata est ex propria ipsius virtute. Nam hanc attigisse bonum est. Atqui quando ea, quae sunt vltima et praecipua et praestantissima, virtutem attigerunt, tum bene comparata sunt. Eius quod melius est natura, etiam virtus naturalis melior est. Melius autem id est, quod natura magis aptum est ad imperandum et ad principatum tenendum, vt homo collatus cum ceteris animantibus. Animus igitur corpore melior est: nam ad imperandum aptus est; in animo autem id quod rationem et cogitationem habet. Tale enim est, quod iubeat et impediatur et edicat, quae sint facienda, quae omittenda. Quaecunque igitur huius partis virtus est, ea necessario maxime omnium simpliciter ab omnibus et a nobis expetenda est. Nam hoc, opinor, statui potest, nos esse hanc partem aut solam aut maxime. Porro quando res quaecunque id opus, quod ei conuenit, non vi aliena, sed sua vi optime perficit, tum etiam hoc bonum

tendere, illam animi partem, i. e. rationem, siue solam siue maxime id esse, cuius causa hominum nos nomine compellemur.

27) καὶ αὐτό] Ita scripsi pro καὶ αὐτόν, vt legitur et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. Distinguitur enim duplex cuiusque rei munus, alterum, quod suapte vi seu per se, alterum, quod vi aliena seu per accidens, vt Dialectici loquuntur, peragere debet. — Paulo post pro

ἀγαθὸν εἶναι λεπτέον, ταύτην²⁸⁾ τε ἀρετὴν
 θετέον εἶναι κυριωτάτην, καθ' ἣν ἕκαστον
 αὐτὸ τοῦτο, ὃ πέφυκεν, ἀπεργάζεται. τοῦ
 μὲν οὖν συνθέτου καὶ μεριστοῦ πλείους καὶ
 διάφοροι ἐνέργειαι, τοῦ δὲ τὴν φύσιν ἀπλοῦ
 καὶ μὴ πρὸς τι τὴν οὐσίαν ἔχοντος μίαν
 ἀναγκαῖον εἶναι τὴν καθ' αὐτὸ κυριῶς ἀρε-
 τήν. εἰ μὲν οὖν ἀπλοῦν τι ζῶν ἔστιν ὁ ἄν-
 θρωπος καὶ κατὰ λόγον καὶ νοῦν²⁹⁾ τέτακται
 αὐτοῦ ἢ οὐσία, οὐκ ἄλλο ἔστιν αὐτοῦ ἔργον,
 ἢ μόνη ἢ ἀκριβεστάτη ἀλήθεια καὶ τὸ περὶ
 τῶν ὄντων ἀληθεύειν· εἰ δ' ἔστιν ἐκ πλειόνων
 δυνάμεων συμπεφυκώς³⁰⁾, δῆλόν ἔστιν, ὡς
 ἀφ' οὗ πλείω πέφυκεν ἀποτελεῖσθαι, ἀεὶ τού-
 των τὸ βέλτιστον ἔργον ἔστιν, οἷον ἰατρικοῦ
 ὑγεία καὶ κυβερνήτου σωτηρία. βέλτιον δὲ
 οὐδὲν ἔχομεν λέγειν ἔργον τῆς διανοίας ἢ τοῦ
 διανοουμένου³¹⁾ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἀληθείας.
 ἀλήθεια ἄρα τὸ κυριώτατον ἔργον ἐστὶ τοῦ

τότε καὶ τοῦτο, quae est lectio edit. Arc. et Cd. Ciz., in
 Cd. Par. est τοῦτο καί.

28) ταύτην] Scripsi ταύτην pro ταύτη, quod cum Arc.
 edit. etiam Cd. Ciz. exhibet, et post θετέον ex edit.
 Arc. addidi εἶναι, quod in Cd. Ciz. omissum est. Tum
 ante πέφυκεν addidi ὃ, ita ut ἀπεργάζεται sit referen-
 dum ad καθ' ἣν, dicendi ratione Graecis non inusitata.
 Nescio tamen, an omnis locus sit ita constituendus:
 καθ' ἣν ἕκαστον αὐτὸ τοῦτο, ὃ πέφυκεν ἀπεργάζεται,
 ἀπεργάζεται.

29) καὶ νοῦν] Ita recte Cdd. Ciz. et Par. pro κινῶν, quod
 in Arc. edit. legitur, et iam a Vulcan. in Castigat. emen-
 datum est.

dicendum est, haecque virtus habenda praecipua, qua quaeque res illud ipsum, ad quod facta est, perficit. Atque eius quidem, quod compositum est et diuidi potest, plures et diuersi agendi sunt modi; eius vero, quod simplex est et naturam habet non aliunde dependentem, huius necessario vna est virtus, quae ei proprie per se ipsum conuenit. Quodsi simplex animal est homo naturamque habet constitutam ad rationem et mentem, eius opus non aliud est, nisi accuratissima veritatis cognitio verumque de rebus iudicium. Sin autem ex pluribus facultatibus est compositus, manifestum est, eius, qui sic natura sit factus, vt plura perficere possit, horum id, quod optimum sit, opus esse, vt medici bonam valetudinem, gubernatoris salutem. Non autem mentis, siue eius animi partis, quae in cogitando versatur, opus melius, quam veritatem, possumus afferre. Veritas igitur praecipuum est opus huius

30) συμπεφυκώς] Ita scripsi e. Cd. Ciz. In edit. Arc. legitur ἐμπεφυκώς, ex quo Scal. ἐν πεφυκώς et Vulcan. συμπεφυκώς, scil. ζῶον, fecerunt.

31) τοῦ διανοούμενου] Το διανοούμενον τῆς ψυχῆς idem est, quod ἡ διάνοια, et qui Arcerio διανοούμενον obscurum nec integrum videri potuerit, id vero obscurum est. In Cd. Ciz. malè διανοούμενον. In proximis Arc. corrupte ita scripsit: ψυχῆς ἡμῶν. ἀλήθεια κ. τ. λ. Codicis Ciz. lectio est ψυχῆς ἡμῶν ἀλήθειαν, eaque proba, si ante ἀλήθειαν addideris ἢ. Veram autem loci scripturam, quam recepi, Cd. Par. suppeditauit.

μορίου τούτου³²⁾ τῆς ψυχῆς· τούτο δὲ δοξᾷ κατ' ἐπιστήμην ἀπλῶς, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν μᾶλλον ἐπιστήμην· ταύτη δ' ἐστὶ θεωρία τὸ κυριώτατον τέλος· ὅταν γὰρ δυοῖν ὅποιον θάτερον διὰ θάτερον αἰρετὸν ἢ, βέλτιόν ἐστί τούτο καὶ μᾶλλον αἰρετὸν, δι' ὅπερ³³⁾ αἰρετὸν ἐστὶ καὶ θάτερον, οἷον ἡδονὴ μὲν τῶν ἡδέων, ὑγιεία δὲ τῶν ὑγιεινῶν· ταῦτα γὰρ ποιητικᾷ λέγεται τούτων· οὐκοῦν τῆς φρονήσεως, ἣν φάμεν δύναμιν εἶναι τοῦ κυριώτατου τῶν ἐν ἡμῖν, οὐκ ἔστιν αἰρετώτερον αἰδέειν³⁴⁾, ὡς ἕξις πρὸς ἕξιν κρίνεσθαι· τὸ γὰρ γνωστικὸν μέρος καὶ χωρὶς καὶ συγκείμενον βέλτιόν ἐστὶ πάσης τῆς ψυχῆς, τούτου δὲ ἐπιστήμη ἀρετή· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἔργον αὐτῆς, οὐδεμία τῶν κατὰ μέρος λεγομένων ἀρετῶν πασῶν γὰρ ἐστὶ βελτίων· τὸ δὲ ποιούμενον τέλος αἰεὶ κρείττον ἐστὶ τῆς ποιούσης ἐπιστήμης· οὐδὲ μὴν ἅπασα τῆς ψυχῆς ἀρετὴ

32) τοῦ μορίου τούτου] Ita scripsi pro τοῦ μορίου τοῦ, quae vitiosa scriptura in edit. Arc. et Cd. Ciz. occurrit. Intelligitur autem ea pars animi, quae antea dicta est τὸ διανοούμενον τῆς ψυχῆς. Pro ἐστὶ, quod praecedit et in Cdd. Ciz. et Par. legitur, in edit. Arc. est ἐπί.

33) δι' ὅπερ] Ita scribere malui pro vulgato διόπερ. Vulcanius hunc locum ita vertit: „Norunt illud propter quod etiam alterum eligendum, melius et magis eligendum est, ut voluptas magis, quam quae voluptati: sanitas, quam quae salubria sunt, etc.“ Haec vitiosa sunt. Loci sententia potius ita procedit: Si duae res ita sunt comparatae, ut altera alterius causa expetatur; melior et magis expetenda est haec, cuius causa altera expetitur: ut suavia et salubria ad voluptatem et bonam valetudi-

animi nostri partis. Haec pars simpliciter agit secundum scientiam, magis autem agit secundum eam scientiam, in quam hoc nomen magis cadat. Huius autem praecipuus finis est contemplatio. Nam quando ex duobus alterum ob alterum eligendum est, melius est magisque eligendum id, ob quod alterum est eligendum, ut voluptas magis, quam voluptaria, sanitas magis, quam sana. Haec enim illa efficere dicuntur. Quamobrem prudentia, quam affirmamus esse facultatem praestantissimae partium nostrarum, nihil magis est eligendum, si licet habilitatem cum habilitate conferri. Nam illa pars, quae in cognoscendo versatur, et se iuncta et composita melior est omni animo. Huius autem virtus est scientia. Eius igitur opus nulla est virtutum, quae sigillatim dicuntur; nam omnibus melior est. Finis autem, qui efficitur, semper melior est, quam scientia illius efficiens. Neque vero omnis

nem expetuntur, unde voluptas et bona valetudo illis sunt meliores et magis expetendae.

- 34) *αἰρετώτερον οὐδέν*] *Οὐδέν*, quod edit. Arc. non habet, addidi e Cđ. Ciz. Tum in locutione *ὡς ἕξιν πρὸς ἕξιν κρινεῖσθαι* infinitivi eadem est ratio, quae in locutione *ὡς ἕπος εἰπεῖν*, ut non opus sit cum Scal. scribere *κρίνεται*. Quod paulo post legitur vocabulum *συγκείμενον*, videtur significare *collatum cum aliis*, *κρινόμενον πρὸς ἄλλα*. — Quod sequitur *αὐτῆς*, referendum est ad *ἐπιστήμην* hoc sensu: scientia non habet propositam unam quandam virtutum singularum, quippe omnibus est melior.

οὕτως 35) ἔργον, οὐδ' ἢ εὐδαιμονία· εἰ γὰρ
 ἔσται 36) ποιητικὴ, ἕτερα ἑτέρων ἔσται, ὥσπερ
 οἰκοδομικὴ οἰκίας, ἣτις οὐκ ἔστι μέρος τῆς
 οἰκίας· ἢ μέντοι φρονήσεις μόνον τῆς ἀρετῆς
 ἐστὶ καὶ τῆς εὐδαιμονίας· ἢ γὰρ ἐκ ταύτης,
 ἢ ταύτην φασὲν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν.
 οὐκοῦν καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀδύνατον,
 εἶναι τὴν ἐπιστήμην ποιητικὴν· βέλτιον γὰρ
 δὴ τὸ τέλος εἶναι τοῦ γιγνομένου, οὐδὲν δὲ
 βέλτιον εἶναι φρονήσεως, πλὴν εἴ τι τῶν
 εἰρημένων· τούτων δὲ οὐδὲν ἕτερον αὐτῆς
 ἐστὶν ἔργον. θεωρητικὴν τινὰ ἄρα φασὲν
 εἶναι ταύτην τὴν ἐπιστήμην, ἐπεὶ ἀδύνα-
 τον, ποιήσειν 37) εἶναι τὸ τέλος· τὸ φρονεῖν
 ἄρα καὶ τὸ θεωρεῖν 38) ἔργον τῆς ἀρετῆς ἐστὶ,
 καὶ τοῦτο πάντων ἐστὶν αἰρετώτατον τοῖς
 ἀνθρώποις, ὥσπερ, οἶμαι, καὶ τὸ τοῖς
 ὄμμασιν ὄραϊν, ὃ καὶ ἔλοιτό τις ἀποῤῥεῖν,
 εἰ καὶ μὴ τι μέλλοι γίνεσθαι δὲ αὐτοῦ παρ'
 αὐτὴν τὴν ὄψιν ἕτερον. ἔτι εἰ τὸ ὄραϊν ἀγα-
 πῶμεν 39) δι' ἑαυτό, ἰκανῶς μαρτυρεῖ τοῦτο,
 ὅτι πάντες τὸ φρονεῖν καὶ τὸ γινώσκειν
 ἐσχάτως ἀγαπῶσιν. ἔτι εἴ τις ἀγαπᾷ τε 40) διὰ

35) οὕτως] *Quum res sic se habeat.* Argumentatio sic
 procedit: neque vna quaedam virtutum singularum est
 munus scientiae, nam omnibus praestat; neque uni-
 versa animi virtus, quum finis, qui efficitur, melior sit
 scientia eum efficiente, neque felicitas.

36) εἰ γὰρ ἔσται] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc.
 ἐστὶ, quod non spernendum. Deinde pro ταύτην,
 quod Cdd. Ciz. et Par. praebent, in edit. Arc. est
 ταύτης.

animi virtus sic opus est, neque felicitas. Nam si erit alicuius rei efficiens, altera alterorum erit efficiens, vt architectura aedificii, quae non est pars aedificii. Atqui prudentia pars est virtutis et felicitatis. Nam felicitatem aut ex hac nasci, aut hanc ipsam esse contendimus. Quamobrem etiam hac ratione fieri non potest, vt scientia sit alicuius rei efficiens. Nam melior est finis, quam id, quod fit; prudentia autem nihil melius est, nisi si quid eorum, quae dicta sunt. Horum autem nihil alterum eius est opus. Vnde dicendum est, hanc scientiam versari in contemplando, quandoquidem fieri non potest, vt finis sit effectio. Sapere igitur et contemplari opus est virtutis. Atque hoc omnium maxime hominibus est expetendum, quemadmodum, opinor, vt oculis cernas: quod expeteretur, etiamsi praeter ipsum visum nihil aliud per id contingeret. Iam vero si visum amamus per se ipsum, id satis est testimonio, nos omnes illud maxime expetere, vt sapiamus et cognoscamus. Atque si quis aliquid amat,

37) *ποίησιν*] Ita edit. Arc. consentiente Cd. Ciz. In Cd. Par. *τὴν ποίησιν*. Significat autem *ποίησις* h. l. *ποιῶν τι, vim efficientem*.

38) *τὸ θεωρεῖν*] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., at Cd. Par. omittit *τὸ*.

39) *ἀγαπῶμεν*] Sic recte Cdd. Ciz. et Par. At edit. Arc. *ἀγαπῶν μὲν*. Deinde *ὅτι πάντες* restitui a Cd. Ciz., nam edit. Arc. habet *ἔτι πάντες*, et Cd. Par. *οὔτε πάντες*.

40) *ἀγαπᾷ τι διὰ τὸ δι' αὐτοῦ*] Ita mutavi lectionem edit. Arc. et Cd. Ciz. aperte corruptam *ἀγαπᾷ τὸ δι' αὐτοῦ*.

τὸ δὲ αὐτοῦ συμβεβηκέναι ἕτερον αὐτῷ τι, δῆλον, ὅτι μᾶλλον οὗτος βουλήσεται, ὢ μᾶλλον ὑπάρχει τοῦτο· οἷον εἰ τυγχάνει τις αἰρούμενος τὸ περιπατεῖν, ὅτι ὑγιεινόν ⁴¹⁾, εἴη δὲ μᾶλλον αὐτῷ ὑγιεινὸν τὸ τροχάζειν καὶ δυνατὸν παραγενέσθαι, μᾶλλον αἰρήσεται τοῦτο, καὶν ἔλοιτο γνοῦς θάττον. εἰ τοίνυν ἐστὶν ἀληθῆς δόξα φρονήσει ὅμοιον ⁴²⁾, εἶπερ αἰρετὸν τὸ δοξάζειν ἀληθῶς ταύτην καὶ κατὰ τοσοῦτο καὶ ὅσον ὅμοιον τῇ φρονήσει διὰ τὴν ἀλήθειαν, εἰ μᾶλλον τοῦτο τῷ φρονεῖν ὑπάρχει, μᾶλλον αἰρετὸν τὸ φρονεῖν ἔσται τοῦ δοξάζειν ἀληθῶς. Ἀλλὰ μὴν τὸ γε ζῆν τῷ αἰσθάνεσθαι ⁴³⁾ διακρίνεται τοῦ μὴ ζῆν, καὶ ταύτης παρουσία καὶ δυνάμει τὸ ζῆν διώριστα, καὶ ταύτης ἐξαιρουμένης οὐκ ἔστιν ἄξιον ζῆν, ὥσπερ ἀναιρουμένου ⁴⁴⁾ τοῦ ζῆν αὐτοῦ, διὰ τὴν αἰσθησιν. τῆς δὲ αἰσθήσεως ἢ τῆς ὕψεως διαφέρει δυνάμεις τῷ σαφεστάτῃ εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ μάλιστα ⁴⁵⁾ αἰρούμεθα αὐτήν· αἰσθησις δὲ πᾶσα δυνάμεις ἐστὶ γνωριστικὴ ⁴⁶⁾ διὰ σώμα-

συμβεβ. Arcer. autem in suo codice pro δὲ τι repererat δ' ἔτι, quod casu in id, quod in Cd. Ciz. legitur, mutavit. Caeterum quod apud Aristot. non semel occurrit τόδε τι significans id quod per se est aliquid, id huc non quadrat. cf. Budaei Comm. gr. I. p. 1355.

41) ὅτι ὑγιεινόν] Ita Cd. Ciz., sed in Arc. edit. ὅτι τι ὑγιεινόν. Scal. coniecit ὅτι ἢ ὑγιεινόν.

42) φρονήσει ὅμοιον] Pro ὅμοιον Arcerius male scribit ὁμοιος; nam ad ὅμοιον intelligendum est τι. — Paulo post τῷ φρονεῖν, ut iam Vulcan. correxit, exhibet Cd. Ciz. pro τὸ φρονεῖν, quod Arc. intactum reliquit.

quod per id aliud quid ei contingit, manifestum est, eum magis id expetiturum esse, in quo hoc magis insit; ut si quis expetat ambulare, quia id utile sit corpori, utilius autem sit currere possitque hoc facere, magis hoc expetet, et expeteret, simulac cognouisset. Vbi igitur vera opinio similis est prudentiae, si expetenda est vera opinatio et tantum quantum similis est prudentiae propter veritatem, hoc si magis inest in sapiendo, magis studendum est prudentiae, quam verae opinioni. Iam vero vita sensu distinguitur a vitae defectu, sensusque praesentia et facultate vita definita est, et sensu detracto vita nihili est, quasi vita ipsa detracta, propter sensum. In sensibus autem visus facultas eo differt, quod clarissimus est, hancque ob causam eum vel maxime expetimus. Omnis autem sensus est facultas corporis

43) τῷ αἰσθάνεσθαι] Ita recte edit. Arc. In Cd. Ciz. deest τῷ. Tum auctor dicit ταύτης, quasi pro τῷ αἰσθάνεσθαι scriptum fuerit τῇ αἰσθήσει.

44) ὡςπερ ἀναιρουμένου] Sic recte Cd. Ciz. quasi vita ipsa tollatur per sensum scil. ablatum. In edit. Arc. est ὡς ἀναιρουμένου, unde Vulcanius scripsit: ὡς ἂν αἰρουμένου τοῦ ζῆν etc. quae verba sic vertit: eo quod vita propter sensum eligatur. Perperam.

45) καὶ μάλιστα] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. Sed in Cd. Par. καὶ deest.

46) γνωριστικῆ] Ita recte edit. Arc., nam paulo inferius legitur ἡ αἰσθησις γνωριστικῆ. In Cd. Ciz. παθητικῆ, quod τῇ αἰσθήσει male conuenit.

τος, ὥσπερ ἡ ἀκοὴ τοῦ ψόφου αἰσθάνεται
 διὰ τῶν ὠτῶν. οὐκοῦν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστὶν
 αἰρετὸν διὰ τὴν αἰσθησίν, ἢ δὲ αἰσθησὶς
 γινώσκῃ τις, καὶ διὰ τὸ γνωρίζειν αὐτῇ δύ-
 νασθαι τὴν ψυχὴν αἰρούμεθα, πάλαι δὲ
 εἶπομεν, ὥσπερ δυοῖν ἀεὶ μᾶλλον αἰρετὸν,
 ᾧ μᾶλλον ὑπάρχει ταυτό, τῶν μὲν αἰσθή-
 σεων τὴν ὄψιν ἀνάγκη μάλιστα αἰρετὴν εἶναι
 καὶ τιμίαν, ταύτης δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἰπασῶν
 αἰρετωτέρα καὶ τοῦ ζῆν ἐστὶν ἢ φρόνησις κυ-
 ριωτέρα τῆς ἀληθείας, ὥστε πάντες ἄνθρωποι
 τὸ φρονεῖν μάλιστα διώκουσι. τὸ γὰρ ζῆν
 ἀγαπῶντες τὸ φρονεῖν καὶ τὸ γνωρίζειν ἀγα-
 πῶσι· διὰ οὐδὲν γὰρ ἕτερον αὐτὸ τιμῶσιν,
 ἢ διὰ τὴν αἰσθησίν καὶ μάλιστα διὰ τὴν ὄψιν·
 ταύτην γὰρ τὴν δύναμιν ὑπερβαλλόντως
 φαίνονται φιλοῦντες· αὕτη γὰρ πρὸς τὰς
 ἄλλας αἰσθήσεις ὥσπερ ἐπιστήμη τις ἀτεχνῶς
 ἐστίν.

Κ Ε Φ. η.

Οὐ χεῖρον δ' ἔτι καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν
 ἐννοιῶν ὑπομνήσαι ¹⁾ τὸ προκείμενον ἀπὸ
 τῶν ἐναργῶν πᾶσι φαινομένων. παντὶ δὴ
 τοῦτό γε πρόδηλον, ὡς οὐδεὶς ἂν ἔλοιτο ζῆν
 ἔχων τὴν μεγίστην ἀνθρώπων ²⁾ οὐσίαν καὶ

1) ὑπομνήσαι] Ita Cd. Ciz. pro ὑπομνησθαι, vt legit edit.
 Arc., et ὑπομεμνησθαι, vt Cd. Pat. Sed ὑπομνησαι
 legendum esse, iam Arcerius viderat, idem tamen in
 eo non probandus, quod post προκείμενον addi voluit
 καί.

auxilio cognoscendi, quemadmodum auditus sonum auribus percipit. Quare si vita est expetenda propter sensum, sensus autem cognitio quaedam est, sique propterea, quod sensu res cognoscere possumus, vitam expetimus, quum dudum ostenderimus, ut ex duobus semper magis id expetendum sit, in quo idem magis insit: ex sensibus visum necesse est maxime expetendum et praestantissimum esse; hoc autem et reliquis sensibus omnibus vitae ipsa magis expetenda est prudentia, quippe in quam cadat veritas; quare omnes homines maxime student, ut sapiant. Si enim vitam amant, etiam hoc amant, ut sapiant et cognoscant. Nam ob nullam aliam causam vitae pretium tribuunt, quam propter sensum et maxime propter visum. Quam facultatem patet eos eximie diligere, quum collatus cum ceteris sensibus quasi aperte sit quaedam scientia.

C A P. VIII.

Neque minus res, quam tractamus, probari potest sententiis communibus, hoc est, iis, quae omnibus sunt perspicua. Cuius igitur hoc patet, neminem expetiturum esse vitam, si instructus quidem sit amplissimis

2) ἀνθρώπων] Ita Cd. Ciz. Editio Arc. ἀπὸ ἀνθρώπων, sed praepositioni hic locus non est. Tum ἡδονὰς χαίρειν eodem modo dictum est, quo χαίρειν ἡδονῆν τινα, affici voluptate, Aristot. Rhet. lib. 1. p. 57. edit. Lips.

δύναμιν, ἐξεσθηκῶς μέντοι τοῦ φρονεῖν καὶ
 μαινώμενος, οὐδ' εἰ μέλλοι τὰς νεανικωτάτας
 ἡδονὰς ζῶειν χαιρῶν, ὥσπερ ἔνιοι τῶν παρα-
 φρονοῦντων διάγουσιν. οὐκοῦν ἀφροσύνην,
 ὡς ἔοικε, μάλιστα πάντες φεύγουσιν. ἐναν-
 τίων δὲ φρόνησις ἀφροσύνη· τῶν δ' ἐναντίων
 ἐκάτερον ³⁾ τὸ μὲν φευκτὸν ἐστὶ, τὸ δὲ
 αἰρετὸν. ὥσπερ οὖν τὸ κάμνειν φευκτὸν,
 οὕτως αἰρετὸν ἡμῖν τὸ υἰγαίνειν. φρόνησις
 οὖν, ὡς ἔοικε, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον
 φαίνεται τὸ πάντων αἰρετώτατον, οὐδ' ἕτερόν
 τι τῶν συμβαινόντων ⁴⁾, ὡς μαρτυροῦσιν αἰ
 κοινὰ ἔννοια. εἰ γὰρ καὶ πάντα τις ἔχοι,
 διεφθαρμένος δ' εἴη καὶ νοσῶν τῷ φρο-
 νοῦντι ⁵⁾, οὐχ αἰρετὸς ὁ βίος· οὐδὲν γὰρ
 ὄφελος οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν· ὥστε πάντες,
 καθόσον αἰσθάνονται τοῦ φρονεῖν καὶ γεγε-
 σθαι δύνανται τούτου τοῦ πράγματος, οὐδὲν
 οἴονται τᾶλλα εἶναι, καὶ διὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν οὔτ' ἂν μεθύων οὔτε παιδίον οὐδ' ἂν
 εἰς ἡμῶν ὑπομείνειεν ⁶⁾ εἶναι διὰ τέλους τὸν
 βίον. διὰ δὲ τοῦτο καὶ τὸ καθεύδειν ἡδίστον
 μὲν, οὐχ αἰρετὸν δέ, κἂν ὑποθώμεθα πάσας
 τῷ καθεύδοντι παρούσας τὰς ἡδονὰς, διότι

3) ἐκάτερον] Notandus vsus pleonasticus verbi ἐκάτερον.
 Tum recte φευκτὸν Cdd. Ciz. et Par. pro φευκτέον, quod
 est in edit. Arc.

4) συμβαινόντων] Ita Cdd. Ciz. et Par., vti iam Tiaras
 vitiosum συμβαινόντων, quod in edit. Arc. habetur, cor-
 rexerat. Paulo post ἔχοι extat in Cd. Ciz., pro quo
 Arcerius in suo codice ἔχει repererat.

hominum opibus et potentia, at mente captus et insanus, ne tum quidem, si summis in vita voluptatibus sit fruiturus, qualis est vita nonnullorum insanientium. Ergo insipientiam omnes maxime fugere apparet. Contraria autem insipientiae est prudentia: atque eorum, quae sunt contraria, alterum est fugiendum, alterum expetendum. Quemadmodum igitur aegrotare nolumus, ita bene valere cupimus. Prudentiam igitur etiam hac ratione patet omnium maxime esse expetendam, neque aliud quid eorum, quae contingunt, ut testantur sententiae communes. Etenim si quis vel omnia possideat, mente autem sit captus et laboret, vita non est expetenda. Reliqua enim bona nihil prosunt. Hinc omnes, quoad sensum habent sapiendi huiusque rei gustum habere possunt, nihil putant reliqua esse, et hanc ob causam neque ebrius neque puer nemo nostrum per totam vitam esse sustineat. Propterea etiam somnus suavissimus quidem est, sed non expetendus, etiamsi dormienti omnes voluptates suggeramus, quia visa per

5) τῷ φρονοῦντι] Male Arcerius comma post νοσῶν posuit; nam coniungenda sunt νοσῶν τῷ φρονοῦντι, h. e. mente laborans.

6) ὑπομένειεν] Hoc pro ὑπομένειεν, quod Arc. habet, e Cdd. Ciz. et Par. dedi. Quae sequuntur verba τὸν βίον, Scal. temere delere voluit. Διὰ τέλους τὸν βίον est assidue per vitam, per omnem vitam. Atque sic recte Vulcanius. Arcerio in mentem venerat τοιοῦτον βίον.

τὰ μὲν καθ' ὕπνον φαντάσματα ψευδῆ, τὰ δ' ἐγρηγορόσιν ἀληθῆ· διαφέρει γὰρ οὐδενὶ τῶν ἄλλων τὸ καθεύδειν καὶ τὸ ἐγρηγορέναι, πλὴν τῷ τὴν ψυχὴν τότε μὲν πολλάκις ἀληθεύειν, καθεύδοντος δὲ αἰεὶ διεψεῦσθαι· τὸ γὰρ τῶν ἐνυπνίων εἰδωλὸν ἐστὶ καὶ ψεῦδος ἅπαν. Καὶ τὸ φεύγειν δὲ τὸν θάνατον τοὺς πολλούς, δείκνυσι 7) τὴν φιλομάθειαν τῆς ψυχῆς. φεύγει γὰρ, ἢ μὴ γινώσκει 8), τὸ σκοτῶδες καὶ τὸ μὴ δῆλον, φύσει δὲ διώκει τὸ φανερὸν καὶ τὸ γνωστὸν. διὸ καὶ μάλιστα τοὺς αἰτίους ἡμῖν 9) τοῦ τὸν ἥλιον ἰδεῖν καὶ τὸ φῶς αὐτοῦς φάμεν δεῖν τιμᾶν ὑπερβαλλόντως καὶ σέβασθαι, πατέρα καὶ μητέρα, ὡς μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους· αἴτιοι δ' εἰσὶν, ὡς ἔοικε, τοῦ φρονῆσαι τι καὶ ἰδεῖν. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ χαίρομεν τοῖς συνήθεσι καὶ πράγμασι καὶ ἀνθρώποις, καὶ φίλους τούτους καλοῦμεν τοὺς γνωρίμους. δηλοῖ οὖν ταῦτα σαφῶς, ὅτι τὸ γνωστὸν καὶ φανερὸν καὶ τὸ δῆλον ἀγαπητὸν ἐστίν· εἰ δὲ πρὸ γνωστὸν καὶ τὸ σαφές, δῆλον, ὅτι καὶ τὸ γινώσκειν ἀναγκαῖον καὶ τὸ φρονεῖν 10) ὁμοίως. Πρὸς δὲ τούτοις, ὡς περ ἐπὶ τῆς

7) δείκνυσι] Sic Cd. Ciz. In edit. Arc. δείκνουσι, et in Cd. Par. δεικνύουσι. Tum recte φιλομάθειαν Cdd. Ciz. et Par., male Arc. edit. φιλομαθίαν.

8) ἢ μὴ γινώσκει] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. ἢ μὴ, quod Scal. mutavit in ἡ μὴ, et Vulcan. in ἡ μὴ, locum ita interpretans: fugit enim, qua nihil in iis

somnum oblata sunt inania, vigilantium autem vera. Dormire enim et vigilare nulla alia re differunt, nisi quod hic animus saepe verum attingit, ibi semper fallitur. Nam quae in somniis offeruntur, simulacra sunt et mera mendacia. Atque quod plerique mortem fugiunt, id ostendit, animum cupidum esse discendi. Fugit enim animus, quae non nouit, tenebricosum et obscurum, persequitur autem natura id, quod clarum est et notum. Atque haec quidem vel maxime causa est, quamobrem eos, quibus, quod hunc solem et lucem adspicimus, debemus, patrem et matrem, ut maximorum bonorum auctores, eximio honore et veneratione prosequendos esse censemus. Sapiendi autem et intelligendi auctores nobis eos esse patet. Atque hanc eandem ob causam laetamur notis et rebus et hominibus, et amicos hos notos appellamus. Haec igitur clare ostendunt, id quod notum et manifestum et clarum sit, amabile esse. Si autem notum et manifestum amabile est, patet, idem necessario etiam de cognoscendo et sapiendo valere. Praeterea quemadmodum in opibus

cognoscit, tenebras. — In proximis post *φύσει* e Cdd. Ciz. et Par. addidi *δέ*, quae particula in edit. Arc. deest.

9) *ἡμῶν*] Sic scripsi cum Arcerio pro *ἡμῶν*, quod in Cd. Ciz. exstat.

10) *φρονεῖν*] Ita Arc. edit. In Cd. Ciz. vitiose *φρονεῖν*.

οὐσίας οὐχ ἢ αὐτὴ κτήσις ἕνεκα τοῦ ζῆν καὶ τοῦ ζῆν εὐδαιμόνως τοῖς ἀνθρώποις, οὕτω καὶ περὶ φρονήσεως οὐ τῆς αὐτῆς, οἶμαι, δεόμεθα πρὸς τε τὸ ζῆν μόνον καὶ πρὸς τὸ ζῆν καλῶς. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς πολλὴ συγνώμη τοῦτο πράττειν· εὔχονται ¹¹⁾ μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν, ἀγαπῶσι δέ, καὶ μόνον δύνανται ζῆν. ὅστις δὲ οἶεται ¹²⁾ μὴ πάντα τρόπον ὑπομένειν αὐτὸ δεῖν, καταγέλαστον ἤδη τὸ μὴ πάντα πόνον ὑπομένειν καὶ πᾶσαν σπουδὴν σπουδάσειν, ὅπως κτήσεται ταύτην τὴν φρόνησιν, ἣτις γινώσεται τὴν ἀλήθειαν. Ἐποίη δ' ἂν τις αὐτὸ καὶ ἐπὶ τούτων, εἰ θεωρήσειεν ¹³⁾ ὑπ' αὐγᾶς τὸν ἀνθρώπινον βίον. εὐρήσει γὰρ τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα τοῖς ἀνθρώποις πάντα ὄντα σκιαγραφίαν. ὅθεν καὶ λέγεται καλῶς τὸ μηδὲν εἶναι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ μηδὲν εἶναι βέβαιον τῶν ἀνθρωπίνων. ἰσχύς τε γὰρ καὶ μέγεθος καὶ κάλλος γέλως ἐστὶ καὶ οὐδενὸς ἄξια, κάλλος τε παρὰ τὸ μηδὲν ὄραν ¹⁴⁾ ἀκριβὲς δοκεῖ

11) εὔχονται] Ita recte Arc. edit. In Cd. Ciz. vitiose εὔχονται.

12) οἶεται] Hoc verbum deest in Cd. Ciz., legitur in edit. Arc. In eadem editione verbum ὑπομένειν ante ἤδη male repetitum est. Neque melius loco consuluit Vulcanius αὐτό in αὐτόν mutando, quem sic intelligit: Quod si quis non omnem vitae modum ferendum arbitretur (εὐδαιμόνως aut secus), ridiculum etiamnum etc. Quae idem Vulcanius loci sententiae declarandae causa addidit, bona sunt et sic habent: „Ridiculum in paradisi opibus non tantum spectare, ut πρὸς τὸ ζῆν μόνον sufficiant, quod eo solum contenti non simus, in

parandis non eadem est ratio, quam sequimur viuendi causa, et quam sequimur beate viuendi causa, ita idem dicendum de prudentia. Neque enim eadem, opinor, indigemus ad viuendum solum, et ad bene viuendum. Atque multitudini quidem facile ignoscitur, si ita facit. Exoptant enim felicitatem, et satis habent, dummodo viuere possint. Quicumque autem non omni modo vitam sustinendam esse censet, is iam ridiculus est, si non omnem laborem suscipere omnemque operam impendere vult, quo hanc prudentiam sibi comparet, quae veritatem cognoscat. Idem etiam hinc perspicui potest, si quis vitam humanam accurate consideraverit, qualis sit. Inueniet enim, ea, quae hominibus videntur esse magna, omnia esse ymbra. Vnde etiam recte dicitur, nihil esse hominem et nihil rerum humanarum esse validum. Robur enim et proceritas et pulchritudo ridicula sunt, neque vllius pretii. Pulchritudo propterea, quod nihil accurate

paranda vero sapientia non eo niti, vt τὸ καλῶς ζῆν etiam nobis adsit.

13) εἰ θεωρήσειεν κ. τ. λ.] De locutione θεωρεῖν ὑπ' αὐγᾶς, ad solem in plena luce aliquid adtentis oculis inspectare, interprete Hemsterhusio, cf. Ruhnk. ad Tim. Lex. Plat. p. 264 sqq. — Male in edit. Arc. legitur ὑπ' αὐγῆς, recte in Cdd. Ciz. et Par. ὑπ' αὐγᾶς. Tum male Cd. Par. εὐρίσκει pro εὐρήσει, quod cum edit. Arc. praebet Cd. Ciz.

14) ὄραίν] Hoc verbum, quod, quum in Arc. edit. desisset, iam Vulcanius desiderauit, exstat in Cd. Ciz.

εἶναι τοιοῦτον. εἰ γὰρ τις ¹⁵⁾ ἐδύνατο βλέπειν ὄξύ, καθάπερ τὸν Λυγκέα φασίν, ὃς διὰ τῶν τοίχων ἐώρα καὶ τῶν δένδρων, πῶς ἂν ¹⁶⁾ ἔδοξεν εἶναι τινα τὴν ὄψιν ἀνεκτὸν ὄρων, ἐξ οἴων συνέστηκε κακῶν; τιμαὶ δὲ καὶ δόξαι τὰ ζηλούμενα μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἀδιηγήτου γέμει ¹⁷⁾ φλυαρίας· τῷ γὰρ καθορῶντι τῶν αἰδίων τι ἠλίθιον περὶ ταῦτα σπουδάζειν. τί δ' ἐστὶ ¹⁸⁾ μακρόν, ἢ τί πολυχρόνιον τῶν ἀνθρωπίνων; ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, οἶμαι, καὶ βίου βραχύτητα καὶ τοῦτο φαίνεται πολὺ τι. τίς ἂν ¹⁹⁾ οὖν εἰς ταῦτα βλέπων οἴοιτο εὐδαίμων εἶναι καὶ μακάριος, οἷς πρῶτον εὐθύς φύσει συνίσταμεν; καθάπερ φασὶ οἱ τὰς τελετὰς λέγοντες, ὥσπερ ἂν ἐπὶ τιμωρίᾳ πάντες. τοῦτο γὰρ θεῖον οἱ ἀρχαιότεροι λέγουσι, τὸ φάναι ²⁰⁾ διδόναι τὴν ψυχὴν ἰτιμωρίαν καὶ

15) εἰ γὰρ τις] Pron. τις male omissum in Cd. Ciz. recte legitur in edit. Arc. Eadem tamen non habet ὄξύ, quod e Cd. Ciz. addidi. Tum pro Λυγκέα, vt recte edit. Arc., in Cd. Ciz. deprauate λυγγέα. De Lynceo cf. Tzetz. ad Lycophr. 553. p. 678 sq. edit. Mueller.

16) πῶς ἂν] Sic de coniectura scripsi pro πῶς ἂν, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur. Nam Scaligeri ratio ποιᾶν corrigentis propter τινα, quod sequitur, ferri non potest.

17) γέμει] Hoc vocabulum, quod deest in Arc. edit., addidi e Cd. Ciz.

18) τί δ' ἐστὶ] Ita Cdd. Ciz. et Par. In Arc. edit. τί δὲ ἐστὶ, vnde Scaliger fecit τί δὴ.

19) πολὺ τι. τίς ἂν] Hic locus in edit. Arc. et Cd. Ciz. ita legitur: πολὺ τι. εἰάν, quae aperte vitiosa sunt et a Vulcanio sic emendata: πολὺ. τίς ἂν κ. τ. λ. Equidem

cernimus, talis videtur esse. Nam si quis posset acutissime videre, vt Lynceum narrant per parietes et arbores visu penetrasse, quomodo cuiusquam adspectum ferendum esse crederet, videns, ex quot malis conflatus esset? Honores autem et gloria, quae cupidius, quam reliqua, quaeruntur, plena sunt immensarum nugarum. Nam qui aeternorum aliquid contemplatur, ei stultum videtur, in his operam consumere. Quid enim rerum humanarum est longum, aut quid diuturnum? Sed propter nostram imbecillitatem, opinor, vitaeque breuitatem etiam hoc magnum quoddam videtur. Quis igitur felix beatusque esse sibi videatur haec respiciens, ex quibus velut supplicii causa, quemadmodum mysteriorum interpretes dicunt, initio statim natura omnes conflati sumus. Hoc enim diuinitus antiquiores affirmant, quum perhibent, poenas dare animum, nos-

scribere malui πολὺ τι τίς, quum alterum τίς facile potuerit excidere et τι pro more vsitatissimo verbo πολὺ sit additum. Tum οἷς recepi ex edit. Arc., quod refertur ad εἰς ταῦτα. In Cd. Ciz. pro eo est οἷ. Omnem locum Vulcan. ita interpretatur: *quis igitur beatum sese putet, dum ad illa respicit, ex quibus primo statim omnes in poenam veluti constituti, quemadmodum ii, qui mysteriorum interpretes affirmant.*

(20) τὸ φάναι] Haec lectio sana est, neque contra Cd. Ciz. et edit. Arc. auctoritatem cum Scaligero in τὸ φάναι mutanda. Locus sic intelligendus: *nam diuinum prorsus hoc est, quod antiqui dicunt, perhiberi, animum nostrum poenas dare.* Plato de rep. I. 9. p. 15. ed. Ast.

ξῆν ἡμᾶς ἐπὶ κολάσει ²¹⁾ μεγάλων τινῶν ἀμαρτημάτων. πάνυ γὰρ ἡ σύζευξις τοιούτου τινὸς ἔοικε πρὸς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς. ὥσπερ γὰρ τοὺς ἐν τῇ Τυρρῆνίᾳ ²²⁾ φασὶ βασανίζεσθαι πολλάκις τοὺς ἀλισκομένους προσδεσμεύοντας κατ' ἀντικρὺ τοῖς ζῶδι νεκροὺς ἀντιπροσώπους ἕκαστον πρὸς ἕκαστον μέρους προσαρμόττοντας, οὕτως ἔοικε ἡ ψυχὴ διατετάσθαι καὶ προσκεκολλησθαι ²³⁾ πᾶσι τοῖς αἰσθητικοῖς τοῦ σώματος μέλεσιν. οὐδὲν οὖν θεῖον ἢ μακάριον ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, πλην ἐκεῖνό γε μόνον ἄξιον σπουδῆς, ὅσον ἐστὶν ἐν ἡμῖν νοῦ καὶ φρονήσεως. τοῦτο γὰρ μόνον ἔοικεν εἶναι τῶν ἡμετέρων ἀθάνατον καὶ μόνον θεῖον ²⁴⁾· καὶ παρὰ τὸ τῆς τοιαύτης δυνάμεως δύνασθαι κοινωνεῖν, καίπερ ὢν ὁ βίος ἀθλιος φύσει καὶ χαλεπός, ὅμως οὕτως ἠκονόμηται χαριέντως, ὥστε δοκεῖν πρὸς τὰ

ἀλλ' οἶσθα, οὗ μοι δοκεῖ εἶναι τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι, δίκαιον εἶναι κ. τ. λ.

21) ἐπὶ κολάσει] Sic recte Cd. Ciz. In Cd. Par. ἐπικολάσει, coniunctim. Tum τινῶν, quod in Cd. Ciz. deest, addidi ex Arc. editione.

22) Τυρρῆνία] Sic recte edit. Arc. In Cdd. Ciz. et Par. τυραννία. Ne quis hanc lectionem probet, impedit locus ex Ciceronis Hortensio ab Augustino lib. IV. contra Pelagium servatus, Fragm. ed. Ernest. p. 1097. „Ex humanae vitae erroribus et aerumnis fit, ut interdum veteres illi siue vates siue in sacris initiisque tradendis diuinae mentis interpretes, qui nos, ob aliqua scelera suscepta in vita superiore, poenarum luendarum causa natos esse dixerunt, aliquid vidisse videantur, verumque sit illud, quod est apud Aristotelem, simili nos affectos esse supplicio atque eos,

que viuere, vt magnorum quorundam peccatorum poenas soluamus. Hanc enim similitudinem habet coniunctio animi cum corpore. Quemadmodum enim Tyrrenos dicunt cruciare saepe captos, ita vt viuis e regione mortuos aduerso ore alligent, singula membra inuicem adaptantes: ita videtur animus expansus et quasi agglutinatus esse omnibus corporis membris, in quibus sensus inest. Nihil igitur diuinum aut beatum hominibus contingit, praeter illud solum studio dignum, quantum in nobis est mentis et intelligentiae. Hoc enim solum de nostris et immortale est et solum diuinum. Atque propterea, quod huiusmodi facultatis participes esse possumus, quamuis vita nostra misera sit natura et molesta, tanta tamen suauitate est temperata, vt prae ceteris ani-

„ qui quondam, quum in praedonum Etruscorum
 „ manus incidissent, crudelitate excogitata necabantur:
 „ quorum corpora viua cum mortuis, aduersa aduersis
 „ accommodata, quam aptissime colligabantur: ita
 „ nostros animos cum corporibus copulatos, vt viuos
 „ cum mortuis esse coniunctos.“ Praeterea conferantur,
 quos attulit Arcerius, Valer. Max. lib. 9. c. 2. et
 Virgil. Aen. 8. 485 sq. qui sic de Mezentio Etrusco:
 Mortua quin etiam iungebat corpora viuis
 Componens manibusque manus atque oribus ora.

23) *προσκεικολλησθαι*] In Codd. Ciz. *προσκεικολλησθαι*.

24) *μόνον θεῖον*] Interpunkti post *θεῖον*, quum verba
καὶ παρὰ τὸ τῆς τοιαύτης κ. τ. λ. non cum antecedenti-
 bus, sed cum sequentibus cohaereant. Ad *κοινωνεῖν*
 intellige *τὸν ἄνθρωπον*. Deinde *καὶ παρὰ ὧν* recte Codd.
 Ciz. et Par., sed edit. Arc. pro *ὧν* habet *ἧν*.

ἄλλα θεὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν ὁ θεός, εἴτε Ἑρμότιμος εἴτε Ἀναξαγόρας εἶπε τοῦτο ²⁵⁾, καὶ ὅτι ὁ θνητὸς αἰῶν μέρος ἔχει θεοῦ τινός. ἢ φιλοσοφητέον οὖν, ἢ χαίρειν εἰποῦσι τῷ ζῆν ²⁶⁾ ἀπιτέον ἐντεῦθεν, ὡς τὰ ἄλλα γε πάντα φλυαρία τις ²⁷⁾ ἔοικεν εἶναι πολλή καὶ λῆρος. Οὕτως ἂν τις τὰς ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐφόδους συγκεφαλαιώσαιο δεόντως εἰς προτροπὴν τοῦ δεῖν φιλοσοφεῖν θεωρητικῶς καὶ ζῆν ὅτι μάλιστα τὸν κατ'ἐπιστήμην καὶ τὸν τοῦ νοῦ βίον.

Κ Ε Φ. Θ.

Ἄνωθεν δὲ ¹⁾ ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ τῆς φύσεως βουλήματος ἐπὶ τὴν αὐτὴν προτροπὴν προχωροῦμεν οὕτως. Τῶν γιγνομένων τὰ μὲν ἀπὸ τινος διανοίας καὶ τέχνης γίνονται, οἷον οἰκία καὶ πλοῖον· ἀμφοτέρων γὰρ τούτων αἰτία τέχνη τίς ἐστὶ καὶ διάνοια· τὰ δὲ διὰ τέχνης μὲν οὐδεμιᾶς, ἀλλὰ διὰ φύσιν· ζῶων γὰρ καὶ φυτῶν αἰτία φύσις, καὶ κατὰ φύσιν γίνονται πάντα τοιαῦτα. ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τύχης ²⁾ ἔνια γίνονται τῶν πραγμάτων,

25) τοῦτο] Male Arcerius post τοῦτο plene interpunxit: duae enim siue Hermotimi siue Anaxagorae sententiae afferuntur, altera, mentem esse nostram deum, altera, mortalem vitam esse participem dei cuiusdam. Conf. Cic. Offic. III. c. X. p. 318. edit. Gernh.

26) τῷ ζῆν] Sic recte Arc. edit. et male Cd. Ciz. τὸ ζῆν.

27) τις] Sic recte Arc. edit. et male Cd. Ciz. τι. Tum ante ἐννοιῶν addidi κοινῶν, quod neque edit. Arc. neque

mantibus homo deus esse videatur. Mens enim nostra est deus, siue Hermotimus, siue Anaxagoras hoc dixit, et vitam mortalem participem esse dei cuiusdam. Quare aut philosophandum est, aut nobis, vita valere iussa, hinc abeundum, quia reliqua omnia plena esse videntur nugarum et quisquiliarum. Hac ratione momenta a communibus sentiis sumta bene comprehendi possunt, quibus homines excitentur, vt philosophiae contemplatiuae se addicant et quam maxime ad scientiam et mentem vitam suam dirigant.

C A P. IX.

Altius autem rem repetentes ab eo, quod naturae propositum est, ad eandem cohortationem sic progredimur. Eorum, quae fiunt, alia cogitatione quadam et arte fiunt, vt domus et nauigium: vtriusque enim causa est ars quaedam et cogitatio: alia nulla arte, sed natura. Animalium enim et plantarum causa est natura, et omnia huius generis secundum naturam fiunt. At vero etiam casu nonnulla fiunt, quae neque per artem,

Cd. Ciz. habet, sed addendum esse docet capitis initium.

1) Ἄνωθεν δὲ κ. τ. λ.] His verbis rectius, quam τῶν γιγνομένων τὰ μὲν κ. τ. λ. vt in edit. Arc. et Cd. Ciz., noui capitis fit initium. — Τοῦ ante τῆς φύσεως, quod in Cd. Ciz. deest, ex edit. Arc. recepi. Pro προχωροῦμεν, vt recte Arc. edit. in Cd. Ciz. est προχωροῦν. Illud Scal. sine causa in προχωροῦμεν mutat.

2) διὰ τύχης] Ita Cd. Ciz. In Arc. edit. est διὰ τύχην.

ὅσα μήτε διὰ τέχνην μήτε διὰ φύσιν μήτ' ἐξ ἀνάγκης γίνονται. τὰ πολλὰ τούτων διὰ τύχης γίνεσθαι φαμεν. τῶν μὲν οὖν ἀπὸ τῆς τύχης γιγνομένων οὐδὲν ἕνεκά του ³⁾ γίνονται, οὐδ' ἔστι τι τέλος αὐτοῖς· τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς τέχνης γιγνομένοις ἔνεστι καὶ τὸ τέλος καὶ οὐ ἕνεκα. αἰεὶ γὰρ ὁ τὴν τέχνην ἔχων ⁴⁾ ἀποδώσει σοι λόγον, δι' ὃν ἔγραψε καὶ οὐ ἕνεκα, καὶ τοῦτο ὅτι βέλτιόν ⁵⁾ ἔστιν ἢ τὸ οὐ διὰ τοῦτο γιγνόμενον. λέγω δ', ὅσον καθ' αὐτὴν ἡ τέχνη πέφυκεν αἰτία καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός· ὑγιείας μὲν γὰρ ἰατρικὴν μᾶλλον ἢ νόσου κυρίως ἂν θείημεν, οἰκοδομικὴν δὲ αἰκίας, ἀλλ' οὐ τοῦ καταβάλλειν. πᾶν ἄρα ἕνεκά του ⁶⁾ γίνονται τὸ κατὰ τέχνην, καὶ τοῦτο τέλος αὐτῆς τὸ βέλτιστον. τὸ μέντοι διὰ τύχην οὐ γίνονται ἕνεκά του. συμβαίη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἀπὸ τύχης τι ἀγαθόν, οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ γε τὴν τύχην καὶ καθόσον ἀπὸ τύχης οὐκ ἀγαθόν, ἀόριστον δ' αἰεὶ τὸ γιγνόμενον ἔστι κατ' αὐτὴν. ἀλλὰ μὴν τό γε κατὰ φύσιν ἕνεκά του γίνονται, καὶ βελτίονος ἕνεκεν αἰεὶ συνίσταται

3) ἕνεκά του] Sic reposui pro τούτου, quod et Arc. edit. et Cd. Ciz. habet, et Vulcanius in ἕνεκα τοῦ mutare vult.

4) ὁ — ἔχων] Art., qui in edit. Arc. deest, addidi e Cd. Ciz. Verbum γνάφειν pertinet ad operis artificiosi designationem.

5) ὅτι βέλτιον] Sic Cd. Ciz., at edit. Arc. εἶτε βέλτιον, Cd. Par. διὰ βελτιών. In iis, quae sequuntur, ante

neque per naturam, neque necessitate fiunt. Horum pleraque casu fieri dicimus. Atque eorum, quae casu fiunt, nihil fit propter aliquid, neque finem aliquem habent propositum. In his autem, quae arte fiunt, deprehenditur et finis et aliquid, cuius causa fiant. Semper enim is, qui artem callet, rationem tibi reddit, per quam et cuius causa aliquid designauerit, hocque melius esse, quam id, quod propter hoc non fit. Hoc ita intelligendum est, quoad ars per se sola causa est, neque per adiuncta. Valetudinis enim artem medicam magis quam morbi proprie esse ponimus, architecturam domus, at non euertendi. Quicquid igitur per artem fit, hoc fit propter aliquid, atque hic artis finis est optimum. Attamen id quod casu fit, non fit propter aliquid. Contingere enim etiam casu bonum aliquod potest, veruntamen secundum casum et quoad casu fit, non est bonum, potius id, quod casu fit, semper indefinitum est. At vero id, quod natura fit, propter aliquid fit, et semper propter melius aliquid, quam verbi causa id, quod per artem

διὰ τοῦτο addidi *οὐ*, sine quo loci sententia non constat.

Nolim tamen hanc scripturam praestare: cum enim saepius sententia inculcetur, rei alicuius finem eo, quo ad finem perueniatur, esse meliorem, etiam sic scribi potest: *ἢ τὸ δι' οὐ τοῦτο γιγνόμενον* sc. *ἔστι*.

6) *ἕνεκά του*] Ita recte Cd. Ciz. In Cd. Par. *ἕνεκα οὐ*, in edit. Arc. *ἕνεκα οὐ*.

ἢ καθάπερ 7) τὸ διὰ τέχνης. μιμεῖται γὰρ οὐ τὴν τέχνην ἢ φύσιν, ἀλλὰ αὐτὴ τὴν φύσιν, καὶ ἔστιν ἐπὶ τῷ βοηθεῖν καὶ τὰ παραλείπόμενα τῆς φύσεως ἀναπληροῦν. τὰ μὲν γὰρ ἔοικεν αὐτῇ δύνασθαι δι' αὐτῆς ἢ φύσεως ἐπιτελεῖν καὶ βοηθείας οὐδὲν δεῖσθαι, τὰ δὲ μόλις, καὶ παντελῶς 8) ἀδυνατεῖν. οἷον αὐτίκα καὶ περὶ τὰς γενέσεις 9). ἔνια μὲν δῆπου τῶν σπερμάτων, εἰς ὁποίαν ἂν ἐμπέσῃ γῆν, ἄνευ φυλακῆς γεννώσιν, ἔνια δὲ προσδεῖται τῆς γεωργικῆς τέχνης· παραπλήσια 10) δὲ καὶ τῶν ζώων τὰ μὲν δι' αὐτῶν ἅπασαν ἀπολαμβάνει τὴν φύσιν, ἄνθρωπος δὲ πολλῶν δεῖται τεχνῶν πρὸς σωτηρίαν κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν καὶ πάλιν κατὰ τὴν ὑστέραν τροφήν. εἰ τοίνυν ἢ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, ἀπὸ ταύτης ἠκολούθησε καὶ ταῖς τέχναις τὸ τὴν γένεσιν ἅπασαν ἕνεκά του γίνεσθαι. τὸ γὰρ ὀρθῶς γιγνόμενον ἅπαν ἕνεκά του γίνεσθαι θεῖναι μὲν ἂν. οὐκοῦν τό γε καλῶς ὀρθῶς καὶ 11) τὸ μὲν γιγνόμενον γίγνεται. γέγονε δὲ τὸ γεγονὸς τό γε μὴν κατὰ φύσιν ἅπαν καλῶς, εἶπερ τὸ παρὰ

7) καθάπερ] *verbi causa*. Paulo post pro αὐτῇ, vt recte Arc. edit., in Cd. Ciz. est αὐτήν. Tum εἶναι ἐπὶ τινι, quae locutio vexavit Argerium, significat *valere ad aliquid*.

8) μόλις, καὶ παντελῶς] Non opus est, vt cum Argerio post μόλις inseratur τὰ δὲ, neque vt cum Vulcanio καὶ mutetur in ἢ. Locus est integer et καὶ est immo, adeo: τὰ δὲ μόλις δύνασθαι ἐπιτελεῖν, καὶ παντελῶς ἀδυνατεῖν ἐπιτελεῖν.

fit. Imitatur enim non artem natura, sed naturam ars, eiusque munus est, ut naturae inseruiat et ab ea relicta suppleat. Alia enim natura videtur ipsa per se perficere posse, nulloque auxilio indigere. Alia vix, alia omnino non per se sola efficere potest, ut quae pertinent ad procreationem. Alia certe semina, in quamcunque terram inciderint, fructus proferunt sine cura, alia indigent agricultura. Similiter etiam alia animalia sua sponte omnem naturae vim assequuntur; homo autem ad salutem opus habet multis artibus et in prima generatione et rursus in nutritione, quae deinceps succedit. Iam si ars imitatur naturam, hinc consequens est, ut, quicquid per artes efficitur, id omne fiat propter aliquid. Quicquid enim recte fit, id ponimus fieri propter aliquid. Quod igitur bene fit, id quidem, ubi fit, etiam recte fit. Omnia autem, quae secundum naturam facta sunt, bene facta sunt, quandoquidem, uti id, quod contra naturam fit, prauum est,

9) *περὶ τὰς γενέσεις*] Post *γενέσεις* interpunctionem sustuli et ante *ἐμπέση* addidi *ἄν*.

10) *παραπλήσια*] In Cd. Ciz. *παραπλησία*, in Arc. edit. *παραπλησίως*. Tum scripsi *δι' αὐτῶν* pro *δι' αὐτῶν*. Pro *ἕπασαν*, ut recte edit. Arc., in Cd. Ciz. *ἕπασα*.

11) *τὸ γε καλῶς ὀρθῶς καὶ*] Locus sic videtur capiendus: *id quod bene fit, etiam recte fit, quum fit*; hinc malim scribere: *τὸ γε καλῶς καὶ ὀρθῶς*.

φύσιν φαῦλον καὶ ἢ κατὰ φύσιν ¹²⁾ γενέσις
 ἕνεκά του γίγνεται. καὶ τοῦτ' ἴδοι τις ἂν
 καὶ ἀφ' ἐκάστου τῶν ἐν ἡμῶν μερῶν οἷον
 εἰ κατανοεῖς ¹³⁾ τὸ βλέφαρον, ἴδοις ἂν, ὡς
 οὐ μάτην, ἀλλὰ βοηθείας χάριν τῶν ὀφθαλ-
 μῶν γέγονεν, ὅπως ἀνάπαισιν τε παρέχη καὶ
 καλύη τὰ προσπίπτοντα πρὸς τὴν ὄψιν.
 οὐκοῦν ταῦτόν ἐστιν, οὐ τε ἕνεκα γέγονέ τι
 καὶ οὐ ἕνεκα δεῖ γεγονέναι· οἷον εἰ πλοῖον
 ἕνεκα τῆς κατὰ θάλατταν κομιδῆς ἴδα
 γίνεσθαι, διὰ τοῦτο καὶ γέγονε. καὶ μὴν
 τὰ γε ζῶα τῶν φύσει γεγεννημένων ἐστὶν ¹⁴⁾
 ἤτοι πάντα τοπαράπαν ἢ τὰ βέλτιοτα καὶ
 τιμιώτατα· διαφέρει γὰρ οὐδέν, εἴ τις αὐτῶν
 τὰ πολλὰ παρὰ φύσιν οἶεται γεγενῆσθαι διὰ
 τινα φθορὰν καὶ μοχθηρίαν. τιμιώτατον δὲ
 γε τῶν ἐνταῦθα ζώων ὁ ἄνθρωπος ἐστίν·
 ὥστε δῆλον, ὅτι φύσει τε καὶ κατὰ φύσιν
 γέγονε. καὶ τοῦτ' ἐστὶ ¹⁵⁾ τῶν ὄντων, οὐ
 χάριν ἢ φύσει ἡμᾶς ἐγέννησε καὶ ὁ θεός. τί
 δὴ τοῦτ' ἐστὶ Πυθαγόρας ἐρωτώμενος τὸ
 θεάσασθαι εἶπε τὸν οὐρανόν· καὶ ἑαυτὸν

12) ἢ κατὰ φύσιν] Ita scripsi pro τὸ, quod Arc. habet, et pro τῶ, quod Cd. Ciz. Forsitan tamen γενέσις corruptum est et legendum: τὸ κατὰ φύσιν γεγονός.

13) κατανοεῖς] Sic Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. est κατανοεῖς, vnde Scalig. coniecit κατανοεῖς.

14) ἐστίν] Post hoc vocabulum videntur nonnulla excidisse, vt κατὰ φύσιν γεγεννημένα. Auctoris enim sententia, quod sequentia docent, haec est: ex numero eorum, quae natura sunt procreata, animalia siue omnia omnino, siue praestantissima secundum naturam facta esse dicenda sunt. Neque enim hoc negat, animalia

ita id, quod secundum naturam fit, propter aliquid fit. Atque hoc intelligi potest ex singulis nostri partibus, vt, si consideres palpebram, eam non frustra datam esse intelliges, sed vt oculis opem ferat, vt quietem iis praebeat et ea, quae in oculos incidant, prohibeat. Vnum idemque igitur est hoc, propter quod factum aliquid est, et propter quod factum esse oportet: vt, si nauigium propter vectionem per mare fieri oportet, propterea etiam factum est. Porro animalia aut omnia omnino, aut optima et praestantissima sunt ex numero eorum, quae secundum naturam sunt procreata. Nam nihil refert, si quis eorum pleraque contra naturam per corruptionem quandam et vitiositatem procreata esse existimet. At praestantissimum quidem horum animalium homo est; vnde apparet, eum natura et secundum naturam factum esse. Atque id, cuius causa natura aut deus nos generauerit, hoc quid esset, Pythagoras interrogatus, vt coelum intueremur, respondit. Et se ipsum specta-

non omnia φύσει esse procreata, sed omnia κατὰ φύσιν esse facta.

5) καὶ τοῦτ' ἐστὶ κ. τ. λ.] Neque hic locus sanus, videturque, eiecto verbo ἐστὶ, sic constituendus esse: καὶ τοῦτο τῶν ὄντων, οὗ χάριν ἢ φύσει ἡμᾶς ἐγέννησε καὶ ὁ θεός, τί δὴ τοῦτ' ἐστὶ κ. τ. λ. atque hoc, cuius causa natura nos et deus procreauerit, hoc, inquam, quidnam sit, Pythagoras interrogatus respondit. Τί δὴ Cd. Ciz. pro τί δέ, quod edit. Ars. habet.

δὲ θεωρὸν ἔφασκεν εἶναι τῆς φύσεως καὶ
 τούτου ἕνεκα παρεληλυθέναι εἰς τὸν βίον.
 καὶ Ἀναξαγόραν δὲ φασιν εἰπεῖν ¹⁶⁾ ἐρωτη-
 θέντα, τίνοσ ἀν ἕνεκα ἔλοιτο γενέσθαι τις
 καὶ ζῆν, ἀποκρίνασθαι πρὸς τὴν ἐρώτησιν·
 ὡς τοῦ θειάσασθαι τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ
 περὶ αὐτόν, ἄστρα τε καὶ σελήνην καὶ ἥλιον,
 ὡς τῶν ἄλλων γε πάντων οὐδενὸς ἀξίων ὄντων.
 εἰ τοίνυν παντὸς ἀεὶ τὸ τέλος ἐστὶ βέλτιον·
 ἕνεκα γὰρ τοῦ τέλους ¹⁷⁾ πάντα γίγνεται τὰ
 γιγνόμενα· τὸ δ' οὐ ἕνεκα βέλτιον καὶ βέλ-
 τιστον πάντων· τέλος δὲ κατὰ φύσιν τοῦτ'
 ἐστίν, ὃ κατὰ τὴν γένεσιν πέφυκεν ὑστατον
 ἐπιτελεῖσθαι περαιουμένης τῆς γενέσεως συνε-
 χῶς· οὐκοῦν πρῶτον μὲν τὰ κατὰ τὸ σῶμα
 τῶν ἀνθρώπων λαμβάνει τέλος, ὑστερον δὲ
 τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ πῶς ἀεὶ ¹⁸⁾ τοῦ
 βελτιονοσ τέλοσ ὑστερίζει τῆσ γενέσεωσ. οὐκοῦν
 ψυχὴ σῶματοσ ὑστερον, καὶ τῶν τῆσ ψυχῆσ ¹⁹⁾
 τελευταῖον ἢ φρόνησισ· τοῦτο γὰρ ὑστατον
 ἀριῶμεν γιγνόμενον φύσει τοῖσ ἀνθρώποισ· διὸ
 καὶ τὸ γῆρασ ἀντιποιεῖται τούτου μόνου ²⁰⁾
 τῶν ἀγαθῶν· φρόνησισ ἄρα τισ κατὰ
 φύσιν ἡμῖν ἐστὶ τὸ τέλος καὶ τὸ φρονεῖν

16) εἰπεῖν] Redundat. Tum apodosis enunciationis
 conditionalis, quae incipit a verbis εἰ τοίνυν, sequitur
 demum, multis enunciationibus interpositis, his verbis:
 φρόνησισ ἄρα κ. τ. λ.

17) τοῦ τέλοσ] Ita Cd. Ciz. In Arc. edit. τὸ τοῦ τέλοσ.
 Iam Vulcan. τὸ induxit.

torem aiebat esse naturae, et ideo in vitam intrauisse. Etiam Anaxagoram inquirunt interrogatum, cuius causa quis natus esse et vivere cupiat, respondisse ad interrogationem: ut contemplaretur coelum et quae coelum continet, astra et lunam et solem, quippe quum reliqua omnia nihili essent. Si igitur omnis semper rei finis melior est: nam propter finem omnia fiunt, quae fiunt, et hoc, cuius causa aliquid fit, melius est et omnium optimum, finis autem secundum naturam hoc est, quod in generando ita institutum est, ut, generatione continuo progrediente, ultimum perficeretur: primum quidem, quae ad corpus hominum pertinent, finem consequuntur, deinde quae ad animum, atque sic continuo finis eius, quod melius est, serius attingitur. Hinc animus serius, quam corpus, et ex iis, quae ad animum pertinent, intelligentia ultimum perficitur. Hanc enim ultimum videmus natura contingere hominibus. Quapropter etiam senectus ex bonis hoc solum appetit. Intelligentia igitur secundum naturam nobis est pro fine proposita, atque extremum, cuius

18) πῶς αἰεὶ] Ita Cd. Ciz. In Arc. edit. πῶς αἰεὶ.

19) τῶν τῆς ψυχῆς] Ita recte Cdd. Ciz. et Par., sed edit. Arc. τὸ τῆς ψ.

20) τούτου μόνου] Ita recte Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. τούτων μόνον.

ἔσχατον, οὐ χάριν γεγόναμεν. οὐκοῦν εἰ
 γεγόναμεν, δῆλον, ὅτι καὶ ἐσμὲν ἕνεκα τοῦ
 φρονῆσαι²¹⁾ τι καὶ μαθεῖν. καλῶς ἄρα κατὰ
 γε τοῦτον τὸν λόγον Πυθαγόρας εἶρηκεν, ὡς
 ἐπὶ τὸ γινῶναι τε²²⁾ καὶ θεωρῆσαι πᾶς ἀνθρώ-
 πος ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνέστηκεν. ἀλλὰ τοῦτο
 γνωστόν, πότερον ὁ κόσμος ἐστὶν ἢ τις ἑτέρα
 φύσις, σκεπτέον ἴσως ὑστερον, νῦν δὲ τοσοῦτον
 ἱκανὸν τὴν πρώτην²³⁾ ἡμῖν. εἰ γὰρ ἔσθε
 κατὰ φύσιν τέλος ἢ φρόνησις, ἄριστον ἂν
 εἴη πάντων τὸ φρονεῖν. ὥστε τὰ μὲν ἄλλα
 δεῖ πράττειν ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῷ γιγνομένων
 ἀγαθῶν, τούτων δ' αὐτῶν τὰ μὲν ἐν τῷ σώ-
 ματι²⁴⁾ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, τὴν δὲ ἀρετὴν τῆς
 φρονήσεως· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀκρότατον. τὸ
 δὲ ζητεῖν ἀπὸ πάσης ἐπιστήμης ἕτερόν τι
 γενέσθαι καὶ δεῖν χρησίμην αὐτὴν εἶναι,
 παντάπασι ἀγνοοῦντός τινός ἐστιν, ὅσον
 δέεσθηκεν ἐξ ἀρχῆς τὰ ἀγαθὰ²⁵⁾ καὶ τὰ
 ἀναγκαῖα· διαφέρει γὰρ πλεῖστον. τὰ μὲν
 γὰρ δι' ἕτερον ἀγαπώμενα τῶν πραγμάτων,

21) τοῦ φρονῆσαι] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc.
 τοῦ καταφρονῆσαι, vnde Scaliger fecit τοῦ καὶ φρονῆσαι,
 in quod etiam Areerius incidit.

22) γινῶναι τε] Pro τε, licet edit. Arc. et Cd. Ciz. id
 tueantur, malim τι, quod omni loco magis con-
 venit. Nam et ante dixit φρονῆσαι τι, et postea addit,
 illud, ad quod contemplandum et cognoscendum nati-
 simus, vtrum sit mundus, an alia quaedam natura, hoc
 deinceps forsitan quaesitum iri.

23) τὴν πρώτην] sc. ὁμῆν. Accedat hic locus iis, quos
 Schaeferus ad L. Bosii Ellips. in Ind. p. 914. sq.
 attulit.

causa facti sumus, id est, vt intelligamus. Itaque si facti sumus, manifestum est, nos etiam esse, vt intelligamus aliquid et discamus. Recte igitur hac quidem ratione Pythagoras affirmavit, cognoscendi et contemplandi causa quemuis hominem a deo esse factum. Sed hoc perspicuum est; vtrum autem mundus sit contemplandus, an alia quaedam natura, hoc deinde forsitan videbimus. Nunc haec nobis hic initio sufficiant. Nam si secundum naturam finis est intelligentia, omnium optimum fuerit id, quod intelligimus. Quare reliqua facere nos oportet propter bona, quae intelligendo contingunt. Horum ipsorum alia sunt in corpore, alia in animo, virtus autem est intelligentiae. Id enim summum est. Si quis autem desiderat, vt ex omni scientia aliud quid nascatur, vtque sit utilis, is, quantum primitus differant bona et necessaria, prorsus ignorat. Differunt autem plurimum. Nam quae propter aliud quid diliguntur, sine quibus

24) τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι] Ita recte edit. Arc. et Cđ. Ciz., neque audiendus Scaliger τῶν μὲν corrigens, nec magis probandus Arcerius, qui pro τῶν ἐν ψυχῇ coniecit τὰ δὲ ἐν ψυχῇ; immo loci structura haec est: τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι ἀγαθὰ δεῖ πράττειν ἕνεκα τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, τὴν δὲ ἀρετὴν δεῖ πράττειν ἕνεκα τῆς φρονήσεως. Est autem πράττειν τι, alicui rei operam dare. Ante ψυχῇ addidi τῇ, quod deerat.

25) ἐξ ἀρχῆς τὰ ἀγαθὰ] Sic recte Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. ἐξ ἀρχῆς ἀγ., ex quo Scal. fecit τὰ αἰρετὰ ἀγαθὰ. Arcerio ipsi in mentem venerat ἐξαιρετὰ.

ὢν ἄνευ ζῆν ἀδύνατον, ἀναγκαῖα καὶ οὐκ αἰτία
 λεκτέον· ὅσα δὲ δι' αὐτὰ, καὶ ἀποβαίει
 μηδὲν ἕτερον, ἀγαθὰ κυρίας, οὐ γὰρ δὴ
 τόδε μὲν αἰρετόν, διὰ τόδε, τόδε δὲ δι' ἄλλα²⁶⁾
 τοῦτο δὲ εἰς ἀπείρον οἴχεται προῖόν· ἀλλ'
 ἴσταται που, γελοῖον οὖν ἤδη παντελῶς τὸ
 ζητεῖν ἀπὸ παντὸς ὠφέλειαν ἕτεραν παρ' αὐτὸ
 τὸ πράγμα, καὶ τί οὖν ἡμῖν ὄφελος καὶ τί
 χρήσιμον ἐρωτᾶν. ὡς ἀληθῶς γάρ, ὡς περ
 λέγομεν²⁷⁾, εἴ τις ἡμᾶς οἶον εἰς μακάρων
 νήσους τῇ διανοίᾳ κομίσειεν· ἐκεῖ γὰρ οὐθενὸς
 χρεία, οὐδὲ τῶν ἄλλων τινὸς ὄφελος ἂν
 γένοιτο, μόνον δὲ καταλείπεται τὸ διανοεῖσθαι
 καὶ θεωρεῖν, ὅπερ καὶ νῦν ἐλεύθερόν φάμεν
 βίον εἶναι· εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, πῶς
 οὐκ ἂν αἰσχύνοιτο δικαίως, ὅστις ἡμῶν
 ἔξουσίας²⁸⁾ γενομένης ἐν μακάρων οἰκῆσαι
 νήσοις, ἀδύνατος εἴη δι' ἑαυτόν. οὐκοῦν οὐ
 μεμπτὸς ὁ μισθὸς ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης τοῖς
 ἀνθρώποις, οὐδὲ μικρὸν τὸ γινόμενον ἀπ'
 αὐτῆς ἀγαθόν. ὡς περ γὰρ τῆς δικαιοσύνης,
 ὡς φασιν οἱ σοφοὶ τῶν ποιητῶν, ἐν ἄδου
 κομιζόμεθα τὰς δωρεάς, οὕτω τῆς φρονήσεως

26) διὰ τόδε — δι' ἄλλο] Sic recte hic locus in Cdd. Ciz.
 et Par. legitur. In edit. Arc. manca est oratio, nam
 desunt verba τόδε δέ. Tum Scal. προῖόν, quod in edit.
 Arc. legitur, recte in προῖόν mutavit. In Cd. Ciz. est
 προῖόν. — Antea scripsi τοῦτο δὲ e Cd. Ciz. In edit.
 Arc. est τε pro δέ. Neque male coniecit Arc., in his:
 τοῦτο δὲ — οἴχεται — excidisse particulam negatiuam.

27) ὡς περ λέγομεν] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc.

vita nulla est, ea dicenda sunt necessaria et causae efficiendi sociae. Quaecunque autem per se ipsa, licet aliud nihil eueniat, proprie bona sunt appellanda. Neque enim hoc eligendum est propter hoc, illud propter aliud; hoc enim in infinitum progreditur; sed alicubi subsistendum est. Quamobrem iam prorsus ridiculum est, requirere ex omni re aliam praeter rem ipsam vtilitatem, et quid tandem nobis prosit, ad quid vtilis sit, interrogare. Profecto enim, vt dicimus, si quis nos in beatorum insulas cogitatione transportauerit, vbi nulla re opus erit, nihilque reliquorum quicquam proderit; nam sola facultas cogitandi et contemplandi relinquatur, qualis vita etiam nunc dicitur libera esse: quae si vera sunt, quomodo non iure pudore afficiatur, quicumque nostrum, copia facta in beatorum insulis habitandi, per se solus ibi viuere non possit. Quamobrem non contemnenda est hominibus scientiae merces, neque exiguum est bonum, quod inde oritur. Quemadmodum enim, vt sapientes poetarum canunt, iustitiae praemia in Orco reportamus, ita intelligentiae in insulis beatorum

ἄνευ λέγ. Videtur haec locutio hanc vim habere: *vt vulgo dicunt.*

28) *ἐξουσίας*] In edit. Arc. et Cd. Ciz. scriptum est *ἐξ οὐσίας*. Recte tamen Arcerius vertit *facultate accepta*. Deinde pro *οὐσίας*, quod habent edit. Arc. et Cd. Ciz., in Cd. Par. est *οὐσίας*, et *οὐσίας* margini adscriptum.

ἐν μακάρων νήσοις, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν τῶν
 δεινόν, ἂν μὴ φαίνεται²⁹⁾ χρησίμη οὐσα μηδ' ἐ
 ἀφέλιμος· οὐ γὰρ ἀφέλιμον, ἀλλ' ἀραφὴν
 αὐτὴν εἶναι φάμεν, οὐδὲ δι' ἕτερον, ἀλλὰ
 δι' ἑαυτὴν αἰρεῖσθαι αὐτὴν προσήκει. ὡς περ
 γὰρ εἰς Ὀλυμπίαν αὐτῆς ἕνεκα τῆς θεᾶς
 ἀποδημοῦμεν, καὶ εἰ μηδὲν μέλλοις πλέον
 ἀπ' αὐτῆς ἔσεσθαι αὐτῇ³⁰⁾ γὰρ ἡ θεωρία
 κρείττων πολλῶν ἐστὶ χρημάτων, καὶ τὰ
 Διονύσια δὲ θεωροῦμεν, οὐχ ὡς ληφόμενοι
 τι παρὰ τῶν ὑποκριτῶν, ἀλλὰ καὶ προσ
 θέντες, πολλὰς τε ἄλλας θεᾶς ἐλοίμεθα ἂν
 ἀντὶ πολλῶν χρημάτων· οὕτω καὶ τὴν θεω
 ρίαν τοῦ παντός προτιμητέον πάντων
 δοκούντων εἶναι χρησίμων. οὐ γὰρ μὴδὲν
 ἐπὶ μὲν ἀνθρώπους μιμουμένους γύνακα³¹⁾
 καὶ δούλους, τοὺς δὲ μαχομένους καὶ θεόντας
 δεῖ πορεύεσθαι μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἕνεκα
 τοῦ θεᾶσθαι αὐτούς, τὴν δὲ τῶν ὄντων
 φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν οὐκ οἶεσθαι δεῖν
 θεωρεῖν ἀμισθί³²⁾. Οὕτω μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ
 βουλήματος τῆς φύσεως ἐπιόντες προετρέψαμεν
 ἐπὶ τὸ φρονεῖν ὡς ἐπὶ ἀγαθόν τι³³⁾ ὑπάρχον
 καὶ δι' ἑαυτὸ τίμιον, καὶ μὴδὲν ἀπὸ αὐτοῦ
 χρήσιμον γίγνηται ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπινον
 βίον.

29) φαίνεται] Recte Cd. Ciz. In edit. Arc. φαίνεται.
 Paulo post recte Cd. Ciz. οὐδὲ δι' ἕτερον, male edit. Arc.
 οὐ. Etiam Vulcan. scripsit οὐδέ.
 30) αὐτῇ] Recte edit. Arc. In Cd. Ciz. αὐτῇ. Tam post
 Διονύσια addidi δὲ ex edit. Arc., quod deest in Cd. Ciz.

manere nos videntur. Quare non graue hoc est, si intelligentiam appareat non esse vtilem ad quamcunque rem. Neque enim vtilem, sed bonam eam esse contendimus, nec propter aliud quid, sed propter se ipsam eligatur oportet. Quemadmodum enim Olympiam ipsius spectaculi causa proficiscimur, etiamsi nihil amplius inde consequuturi sumus; (nam ipsa contemplatio praestat multis opibus:) et Dionysia spectamus, non vt accipiamus aliquid ab histrionibus, immo ipsi pecuniam insumimus, multaque alia spectacula magna pecunia redimimus: ita vniuersi quoque contemplatio praefenda est omnibus, quae vtilia esse videantur. Profecto enim non decet, ad homines, qui muliereulas et seruos imitantur, aut pugnant et currunt, magno studio spectandi causa abire, at rerum naturam et veritatem sine praemio spectare nolle. Atque ita quidem a naturae ratione progressi cohortati sumus ad intelligendum, vt ad bonum aliquod et quod suo pretio valeat, etiamsi nihil inde ad vitam humanam emolumenti redundet.

31) γύναια] Sic recte edit. Arc.; nam deminutiuum huic loco aptius est. In Cd. Ciz. γυναϊκας.

32) ἀμοδί] Post hoc vocabulum Arcerio videntur haec excidisse: μάλα ἄριστον ἂν εἴη, quo additamento facile caremus.

33) ἀγαθόν τι] Scripsi τι pro τσ, quod et edit. Arc. et Cd. Ciz. exhibent. Tum pro ἑαυτό, quod habet Cd. Ciz.; in edit. Arc. est αὐτό, f. αὐτό.

Κ Ε Φ. ι.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε καὶ ὠφελείας τὰς
 μεγίστας ἡμῖν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον
 παρέχεται ἢ θεωρητικῆ φρόνησις, εὐρήθειας
 ῥαδίως ἀπὸ τῶν τεχνῶν. ὥσπερ γὰρ τῶν
 ἰατρῶν ὄβοι κομποὶ καὶ τῶν περὶ τὴν γυμνα-
 στικὴν οἱ πλείστοι σχεδὸν ὁμολογοῦσιν, ὅτι
 δεῖ τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἰατροὺς ἔσεσθαι
 καὶ γυμναστὰς περὶ φύσεως ἐμπείρους εἶναι,
 οὕτω καὶ τοὺς ἀγαθοὺς νομοθέτας ἐμπείρους
 εἶναι δεῖ τῆς φύσεως, καὶ πολὺ γε μᾶλλον
 ἐκείνων. οἱ μὲν γὰρ τῆς τοῦ σώματος ἀρετῆς
 εἰσὶ δημιουργοὶ μόνον, οἱ δὲ περὶ τὰς τῆς
 ψυχῆς ἀρετὰς ὄντες καὶ περὶ πόλεως εὐδαι-
 μονίας καὶ κακοδαιμονίας ἐπάξειν προσποιού-
 μενοι πολὺ δὴ μᾶλλον προσδέονται φιλοσο-
 φίας. καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις
 ταῖς δημιουργικαῖς ἀπὸ τῆς φύσεως ¹⁾ εὐρηται
 τὰ βέλτεστα τῶν ὀργάνων, οἷον ἐν τεκτονικῇ
 στάθμη καὶ κανὼν καὶ τόρνος τὰ μὲν ὕδατι
 καὶ φωτὶ καὶ ταῖς ἀνγαῖς τῶν ἀκτίων λη-
 φθεισῶν ²⁾, πρὸς ἃ κρίνοντες τὸ κατὰ τὴν
 αἴσθησιν ἰκανῶς εὐθὺ καὶ λεῖον βασανίζο-
 μεν ³⁾. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν πολιτικὸν ⁴⁾ ἔχειν

1) φύσεως] Ita recte edit. Arcerii, ut paulo post in enun-
 ciatione opposita ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς, sed in Cd. Ciz.
 vitiose φύσεως. Paulo post in verbis τὰ μὲν ὕδατι κ. τ. λ.
 articulus τὰ μὲν simili ratione, atque cap. 9. in verbis:
 τὸ γε καλῶς καὶ ὀρθῶς τὸ μὲν γινόμενον γίνεσθαι.

2) ληφθεισῶν] Sic scripsi pro ληφθέντων, quod et in Cd.
 Ciz. et in edit. Arc. exstat. Scal. correxerat ληπτέων,
 quod quomodo sit intelligendum, non video. Nescio

C A P. X.

At vero etiam maximas vitae humanae utilitates ab intelligentia, quae in contemplando versatur, parari, facile ex artibus intelligi potest. Quemadmodum enim medicorum quotquot sunt docti et palaestrae magistrorum fere plerique fatentur, qui easuri sint boni medici et gymnastae, eos naturae peritos esse oportere: ita etiam boni legum latores naturae scientia opus habent, multoque magis quam illi. Alteri enim corporis virtutis tantum sunt artifices, alteri in animi virtutibus occupantur, atque de civitatis felicitate et calamitate in medium se aliquid allaturos esse profitentur. Multo igitur magis philosophia indigent. Quemadmodum enim in ceteris artibus illiberalibus instrumenta a natura inuenta sunt optima, ut in arte fabrili amussis, canon et tornus, quae inuenta sunt aqua et luce et splendore radiorum exceptorum, ad quorum iudicium ea, quae ad sensum sint satis recta et laevia, exploramus: ita etiam hominem politicum

tamen, an melius legatur *ληφθέντα*, *accepta*, *comparata illa*.

3) *βασανίζομεν*] Sic recte edit. Arc. In Cd. Ciz. est *βασανιζόμενον*.

4) *τὸν πολιτικόν*] In edit. Arc. et Cd. Ciz. est *τὸ πολιτικόν*. Iam Arc. correxit *τὸν*. Idem Arcerius paulo post pro *νόμος κάλλιστος* mauult *νόμων κάλλ.*, quia in suo codice repererat *νόμωσ*. At Cd. Ciz. aperte *νόμος*. Tum pro *μηδὲ*, quod Arc. habet, in Cd. Ciz. *μηδὲ* scriptum est.

τινάς ὄρους δεῖ ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τῆς ἀληθείας, πρὸς οὓς κρινεῖ, τί δίκαιον, καὶ τί καλόν, καὶ τί συμφέρον. ὥστερ γὰρ ἐκεῖ τῶν ὀργάνων ταῦτα διαφέρει πάντων, οὕτω καὶ νόμος κάλλιστος ὁ μάλιστα κατὰ φύσιν κείμενος. τοῦτο δ' οὐχ οἷόν τε μὴ φιλοσοφῆσαντα δύνασθαι ποιεῖν, μηδὲ γνωρίζαντα τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων 5) πεχνῶν τὰ τε ὄργανα καὶ τοὺς λογισμοὺς τοὺς ἀκριβεστάτους οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν 6) πρώτων λαβόντες σχεδὸν ἴσασιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων καὶ πολλοστῶν 7) τοὺς τε λόγους ἐξ ἐμπειρίας λαμβάνουσι. τῶ δὲ φιλοσόφῳ μόνῳ τῶν ἄλλων ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀκριβῶν ἢ μίμησις ἐστίν· αὐτῶν γὰρ ἐστὶ θεατής, ἀλλ' οὐ μιμημάτων. ὥστερ οὖν αὐτὸ οἰκοδόμος ἀγαθός ἐστίν οὗτος, ὅστις κανόνα μὲν μὴ χρῆται 8), μηδὲ τῶν ἄλλων μηδενὲ τῶν τοιούτων ὀργάνων, ἑτέροις δὲ οἰκοδομήμασι παραβάλλων· ὁμοίως ἴσως, καὶ εἴ 9) τις ἢ νόμους τίθηται πόλεσιν, ἢ πράττει

5) τῶν μὲν ἄλλων] Ita edit. Arc. In Cd. Ciz. deest ἄλλων. Equidem recepi ἄλλων propter Graecorum vsum. cf. Weiske de pleon. p. 60.

6) ἀπ' αὐτῶν τῶν] Τῶν, quod deest in Cd. Ciz., retinui ex edit. Arc. Et paulo post in verbis ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀκριβῶν articulum τῶν, qui neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. extat, de meo addidi; nam sibi respondent αὐτὰ τὰ ἀκριβῆ et αὐτὰ τὰ πρώτα. Pro ἀκριβῶν Scal. sine causa coniecit ἀκριβειῶν.

7) πολλοστῶν] Hoc vocabulum hoc loco significat id quod a capite est remotissimum. Arist. Eth. lib. X. c. 5. fin. αἱ δὲ λοιπαὶ δευτέρως καὶ πολλοστῶς· quem locum

habere oportet fines quosdam ab ipsa natura et veritate monstratos, ad quos iudicet, quid iustum sit, quid pulcrum, quid vtile? Quemadmodum enim illa instrumenta omnibus praestant, ita etiam illa lex praeclarissima est, quae maxime secundum naturam est constituta. Atque hoc nemo efficere potest, nisi philosophatus sit veritatemque cognitam habeat. Iam in ceteris artibus instrumenta et rationes accuratissimas non fere ab iis ipsis, quae prima sunt, acceptas sciunt, sed a secundis et tertiis et remotissimis, rationesque ex experientia hauriunt. Philosophus autem solus eorum, quae ipsa accurata sunt, imitationem tenet: nam ipsarum rerum, at non imitamentorum est spectator. Quemadmodum igitur neque architectus bonus is est, qui canone non vtitur, neque reliquis huiusmodi instrumentis, sed ad aliorum aedificiorum rationem componit suam: similiter quoque, si quis aut leges ciuitatibus constituat,

male conuertit Lambinus *reliquas secundo loco et ita modo, ut aliarum socias.*

8) *μὴ χοῦται*] *Μὴ* habet edit. Arc., idque praetuli propter *μηδέ*, quod sequitur. In Cd. Ciz. est *οὐ*. Tum pro *ἐτέροις*, vt recte edit. Arc., in Cd. Ciz. est *ἐτέροις*. Quod sequitur *παρὰβύλλων κ. τ. λ.* est: *se comparans, componens ad alia aedificia.*

9) *κἂν εἶ*] Conf. Herm. ad Viger. p. 797. Tum pro *εἶ*, quod cum edit. Arc. Cd. Ciz. habet, scripsi *εἶηται*. Idem Cod. recte *ἡγήται*, Arc. edit. *ἡγήταιν*, quod Arc. et Scal. male in *ἡγήται* mutant.

πράξεις ἀποβλέπων καὶ μιμούμενος πρὸς
 ἑτέρας πράξεις ἢ πολιτείας ἀνθρωπίνας Λακε-
 δαιμονίων ἢ Κρητῶν ἢ τινῶν ἄλλων τοιούτων,
 οὐκ ἀγαθὸς νομοθέτης οὐδὲ σπουδαῖος· οὐ
 γὰρ ἐνδέχεται μὴ καλοῦ μίμημα καλὸν εἶναι,
 μηδὲ θεῖου καὶ βεβαίου τὴν φύσιν ἀθάνατόν
 τε ¹⁰⁾ καὶ βέβαιον, ἀλλὰ μόνον ὅτι μόνου
 τῶν δημιουργῶν τοῦ φιλοσόφου καὶ νόμοι
 βέβαιοι καὶ πράξεις εἰσὶν ὀρθαὶ καὶ καλαί.
 μόνος γὰρ πρὸς τὴν φύσιν βλέπων ζῆ καὶ
 πρὸς τὸ θεῖον, καὶ καθάπερ ἂν εἶ ¹¹⁾ κυ-
 βερνήτης τις ἀγαθὸς ἐξ αἰδίων καὶ μονίμων
 ἀναψάμενος τοῦ βίου τὰς ἀρχὰς ὁρμᾶ καὶ ζῆ
 καθ' ἑαυτόν. ἔστι μὲν οὖν θεωρητικὴ ἡδε ¹²⁾ ἢ
 ἐπιστήμη· παρέχει δ' ἡμῖν τὸ δημιουργεῖν
 κατ' αὐτὴν ἅπαντα. ὥσπερ γὰρ ἡ ὄψις ποιη-
 τικὴ καὶ δημιουργὸς οὐδενός ἐστι (μόνον γὰρ
 αὐτῆς ἔργον ἐστὶ τὸ κρίνειν ¹³⁾ καὶ δηλοῦν
 ἕκαστον τῶν ὀρατῶν, ἡμῖν δὲ παρέχει τὸ
 πράττειν τι δι' αὐτὴν καὶ βοηθεῖ πρὸς τὰς
 πράξεις ἡμῖν τὰ μέγιστα· σχεδὸν γὰρ ἀκίνη-
 τοι παντελῶς ἂν εἴημεν ¹³⁾ στέρηθέντες αὐτῆς)
 οὕτω δῆλον, ὅτι, καὶ τῆς ἐπιστήμης θεωρη-
 τικῆς οὐδῆς, μυρία πράττομεν κατ' αὐτὴν

¹⁰⁾ ἀθάνατόν τε] Τε, quod deest in edit. Arc., recepi
 e Cd. Ciz.

¹¹⁾ καθάπερ ἂν εἶ] seu καθάπερανεῖ, id quod καθάπερ,
 aliquoties occurrit apud Polyb., vt 3, 32. 2. 18, 37. 10.

¹²⁾ ἐστὶ τὸ κρίνειν] Ita recte Cdd. Ciz. et Par. In edit.
 Arc. ἐπὶ τὸ κρίνειν, vnde Scal. fecit ἐπὶ τῷ κρίνειν.

aut actiones peragat, ita ut alias actiones respiciat, aut humanas ciuitatum formas vel Lacedaemoniorum vel Cretensium vel aliorum imitetur, is neque bonus fuerit legislator nec homo probus. Fieri enim non potest, ut imitatio eius, quod non sit bonum, bona sit, neque ut imitatio eius, quod non sit diuinum et firmum, immortalis sit et firma: sed ex omnibus artificibus solius philosophi et leges sunt firmae et actiones rectae ac pulchrae. Solus enim ita, ut naturam et diuinum respiciat, uiuit, et boni gubernatoris instar ex immortalibus et firmis vitae initia apta habens quasi soluit et secundum se ipsum uiuit. Haec igitur scientia tum in contemplatione versatur, tum efficit, ut secundum eam omnia peragamus. Quemadmodum enim visus nullius rei est efficiens et auctor: nam eius solum munus est discernere et singula adspectabilia manifestare; nobis autem tum hoc praestat, ut eius auxilio aliquid agamus, tum ad actiones plurimum prodest, quum eo priuati propemodum immoti prorsus essemus: ita manifestum est, licet scientia in contemplando versetur, nos tamen infinita secundum eam facere, atque

15) εἴημεν] Ita scripsi pro ἡμεν, quod legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz. Arcerius in suo codice repererat εἴμεν, quod is, ut dicit, non dubitauit in εἴημεν vel ἡμεν mutare. Sed in contextu dedit soloecum ἡμεν.

ὅμως ἡμεῖς, καὶ τὰ μὲν ¹⁴⁾ λαμβάνομεν,
τὰ δὲ φεύγομεν τῶν πραγμάτων, καὶ ὅλως
πάντα τὰ ἀγαθὰ δι' αὐτὴν κτώμεθα.

Κ Ε Φ. ια.

Ὅτι τοίνυν τοῖς ἐλομένοις τον κατὰ νοῦν
βίον καὶ τὸ ζῆν ἡδέως μάλιστα ὑπάρχει,
δῆλον ἂν γένοιτο ἐντεῦθεν. Φαίνεται διττῶς
λέγεσθαι τὸ ζῆν, τὸ μὲν κατὰ δύναμιν, τὸ
δὲ κατ' ἐνέργειαν. ὁρῶντα γὰρ εἶναι φαμεν,
ὅσα τε ἔχει τῶν ζώων ὄψιν καὶ δυνατὰ
πέφυκεν ἰδεῖν, καὶ μύοντα τυγχάνη, καὶ
τὰ χρώμενα τῇ δυνάμει καὶ προσβάλλοντα
τὴν ὄψιν. ὁμοίως δὲ ¹⁾ καὶ τὸ ἐπίστασθαι
καὶ τὸ γινώσκειν, ἐν μὲν τὸ χρῆσθαι καὶ
θεωρεῖν λέγομεν, ἐν δὲ τὸ κεκτῆσθαι τὴν
δύναμιν καὶ τὴν ἐπιστήμην ἔχειν. εἰ τοίνυν
τῷ μὲν ²⁾ αἰσθάνεσθαι τὸ ζῆν διακρίνομεν
καὶ τὸ μὴ ζῆν, τὸ δ' αἰσθάνεσθαι διττόν,
κυρίως μὲν τὸ χρῆσθαι τῇ αἰσθήσει, ἄλλως
δὲ τὸ δύνασθαι· διόπερ φαμὲν αἰσθάνεσθαι
καὶ τὸν καθεύδοντα λέγοντες, ὡς ἔοικε
δῆλον, ὅτι καὶ τὸ ζῆν ἀκολουθήσει διττῶς
λεγόμενον· τὸν μὲν γὰρ ἐγρηγορότα φατέον
ζῆν ἀληθῶς καὶ κυρίως, τὸν δὲ καθεύδοντα
διὰ τὸ δύνασθαι μεταβάλλειν εἰς ταύτην τὴν

14) καὶ τὰ μὲν] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. κατὰ μὲν.
Arcerio visum est legi posse ἡμεῖς μὲν καταλαμβάνομεν,
vel ἡμεῖς καὶ τὰ μὲν λαμβάνομεν. Prae interpunctit
ante ὅμως.

1) ὁμοίως δὲ] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. ὁμοίως δὲ, quod
quum vitiosum sit, Vulcan. legit ὁμοίως δὲ.

per eam alias res accipimus, alias fugimus,
et omnino omnia bona comparamus.

C A P. XI.

Iam vero iis, qui vitam ad mentem instituere voluerint, etiam vitae suauitatem summam contingere, ex his patere potest. Videtur enim vocabulum viuendi dupliciter dici, primum ita, vt ad facultatem viuendi, deinde, vt ad actionem referatur. Videre enim dicimus omnia animantia, tum quae visu praedita sunt atque sic facta, vt videre possint, licet oculos claudant, tum quae facultate vtuntur oculosque ad res adiiciunt. Idem conuenit in vocabula sciendi et cognoscendi, quae et tum valent, quum illa facultate vtimur et contemplamur, et tum, quum facultate instructi sumus scientiamque tenemus. Si igitur sentiendo differunt viuere et non viuere, vocabulum autem sentiendi dupliciter accipitur, proprie quidem tum, quum vtimur sensu, deinde vero de facultate; vnde etiam, qui dormit, sentire dicendus est: aperte consequens est, vt etiam viuere dupliciter dicatur. Nam et qui vigilat, dicendus est reuera et proprie viuere, et qui dormit, quia ad hunc motum transire potest, quo

2) τῷ μὲν] Ita edit. Arc. In Cd. Ciz. τὸ μὲν. Paulo post in hac vitiosissima scriptura: τῷ χρῆσθαι τὴν αἴσθησιν, ἄλλως δὲ τῷ δύνασθαι Cd. Ciz. cum Arc. editione consentit.

κίνησιν, καθ' ἣν λέγομεν ἐγρηγορέναι τε καὶ τῶν πραγμάτων αἰσθάνεσθαι τινος. διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοῦτο βλέποντες 3), ὅταν οὖν λέγηται τι ταυτὸν ἐκάτερον δυοῖν ὄντων, ἢ δὲ θάτερον λεγόμενον ἢ τὸ ποιεῖν ἢ τὸ πάσχειν, τούτῳ μᾶλλον ἀποδώσομεν ὑπάρχειν τὸ λεχθέν, οἷον ἐπίστασθαι μὲν μᾶλλον τὸν χρώμενον τοῦ τῆν 4) ἐπιστήμην ἔχοντος, ὄραν δὲ τὸν προσβάλλοντα τὴν ὄψιν τοῦ δυναμένου προσβάλλειν. οὐ γὰρ μόνον τὸ μᾶλλον λέγομεν καθ' ὑπεροχὴν, ὡν ἂν εἰς ἢ λόγος 5), ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ πρότερον εἶναι, τὸ δὲ ὕστερον οἷον τὴν ὑγίειαν τῶν ὑγιεινῶν μᾶλλον ἀγαθὸν εἶναι φαμεν, καὶ τὸ καθ' αὐτὸ τὴν φύσιν αἰρέτῳ τοῦ ποιητοῦ 6). καίτοι τὸν γε λόγον

3) διὰ τοῦτο — βλέποντες] Haec verba Arc. male ad praecedentia retulit interpungens post βλέποντες, unde βλέπομεν legere malebat. Immo βλέποντες pertinet ad ἀποδώσομεν et ὅταν οὖν vertendum est quandocunque. In iis, quae sequuntur, non admitti potest Vulcanii correctio ἐκατέροις scribentis pro ἐκάτερον, quam lectionem cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz. tuetur; idem tamen Vulcan. pro ἢ δὲ, quod et in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur, verissime ἢ δέ. Scaligero autem huius loci emendatio infelicissime cessit; nam ita corrigit: ἢ τὸ θάτερον λεγόμενον ἢ —. Denique pro τὸ ποιεῖν ἢ τὸ πάσχειν, ut recte edit. Arc. in Cd. Ciz. bis τῷ legitur. Loci sententia huc redit: Quandocunque utrumlibet ex duobus eodem vocabulo appellatur, intelligendum autem est alterutrum solummodo siue actio siue agendi facultas etc. Pronomen τούτῳ ad remotius τὸ ποιεῖν pertinet.

4) τοῦ τῆν] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. τῆν τοῦ. Eadem recte προσβάλλειν. Cd. Ciz. προσβάλλειν.

5) ὡν ἂν εἰς ἢ λόγος] I. e. ἂν ἂν ταυτὸ λέγηται.

eum dicimus vigilare, et res sentire. Hac-
 propter et huc respicientes, quando duo
 eodem vocabulo appellantur, de utroque
 autem alterum solum intelligitur, aut facere
 aliquid aut pati, huic magis tribuimus id,
 quod dictum est: ut scire eum potius dicimus,
 qui utitur scientia, quam qui scientiam tenet,
 videre eum, qui oculos ad res adiicit, quam
 qui adiacere potest. Nam magis esse non
 solum dicimus, quando aliquid eorum, quae
 simplici ratione dicuntur, prae ceteris eminent,
 sed etiam quando alterum prius, alterum
 posterius est: ita bonam valetudinem dicimus
 magis esse bonum, quam salubria, et quod
 per se ipsum a natura est eligendum, magis
 quam quod factum est. Quamquam intelli-

6) τοῦ ποιητοῦ] Non est, quod cum Vulcanio τοῦ ποιη-
 τικοῦ scribatur; nam τὸ ποιητὸν nonnunquam idem
 est, quod τὸ ποιητικόν. Quae deinceps sequuntur, ita
 exhibuit Arcerius: καίτοι τὸν λόγον δρῶμεν, ὡς οὐχὶ ἐστὶ
 κατηγορούμενος, ἀμφοῖν ὅτι κ. τ. λ. Cod. Ciz. ita:
 καίτοι τὸν γε λόγον δρῶμεν καὶ οὐχὶ ἐστὶ κατηγορούμενος
 ἀμφοῖν, ὅτι κ. τ. λ. Vulcan. corrigit: ὡς οὖν ἐστὶ κατη-
 γορούμενος ἀμφοῖν, ὅτι κ. τ. λ. hac addita interpreta-
 tione: hoc tamen videmus de utrisque praedicari diciue,
 quod bonum sit alterutrum, tam nimirum de utilibus,
 quam de virtute. Recte scripsisse Vulcan. ὡς οὖν, mihi
 persuasum est; sed haec verba aliter, atque ipse fecit,
 sunt intelligenda. Quemadmodum supra διὰν οὖν erat
 quomodocunque, ita ὡς οὖν quomodocunque, atque ὅτι
 ἀγαθόν pendet ab δρῶμεν, totusque locus sic capiendus:
 quamquam, quomodocunque appellatio se habet, hoc
 videmus, amborum utrumlibet esse bonum. Pro
 ἐπὶ τε τῶν ὡφ. forsitan legendum: ἐστὶ τῶν τε ὡφελ.
 κ. τ. λ.

ὁρῶμεν, ὡς οὖν ἐστὶ κατηγορούμενος, ἀμφοῖν
 ὅτι ἀγαθὸν ἐκάτερον ἐπὶ τε τῶν ὠφελίμων
 καὶ τῆς ἀρετῆς. καὶ ζῆν ἄρα μᾶλλον φατέον
 τὸν ἐργηγορότα τοῦ καθεύδοντος καὶ τὸν
 διενεργοῦντα τῇ ψυχῇ τοῦ μόνον ἔχοντος.
 διὰ γὰρ ἐκείνον καὶ τοῦτον ζῆν φαμέν, ὅτι
 τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐκεῖνος πάσχειν ἢ ποιεῖν.
 οὐκοῦν τό γε χρῆσθαι παντὶ τοῦτ' ἐστίν, ὅταν,
 εἰ μὲν ἐνὸς ἢ δυνάμεις ἐστὶ, τοῦτο αὐτὸ
 πράττει τις, εἰ δὲ πλειόνων τὸν ἀριθμὸν, ὃ
 εἴν τούτων τὸ βέλτιστον, οἷον αὐλοῖς, ἤτοι
 μόνον, ὅταν αὐλῇ, χρῆται τις, ἢ μάλιστα.
 ἴσως γὰρ ἔχει 7) τούτω καὶ τὰ τῶν ἄλλων,
 οὐκοῦν καὶ μᾶλλον χρῆσθαι τὸν ὀρθῶς χρω-
 μένον φατέον. τὸ γὰρ ἐφ' ὃ 8) καὶ ὡς
 πέφυκεν, ὑπάρχει τῷ χρωμένῳ καλῶς καὶ
 ἀκριβῶς. ἐστὶ δὲ 9) καὶ ψυχῆς ἤτοι μόνον ἢ
 μάλιστα πάντων τῶν ἔργων τὸ διανοεῖσθαι τε
 καὶ συλλογίζεσθαι. ἀπλοῦν ἄρα ἤδη τοῦτο
 καὶ παντὶ συλλογίζεσθαι 10) ῥάδιον, ὅτι
 ζῆ μᾶλλον ὁ διανοούμενος ὀρθῶς, καὶ
 μάλιστα πάντων ὁ μάλιστα ἀληθεύων. οὗτος

7) ἔχει] Ita scripsi pro ἐπὶ, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur. Idem Cd. recte καὶ τὰ pro κατὰ, quod in edit. Arc. est. Tum post οὐκοῦν e Cdd. Ciz. et Par. addidi καί.

8) τὸ γὰρ ἐφ' ὃ κ. τ. λ.] Legitur ὑπάρχειν et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. idque mutavi in ὑπάρχει, quo omnis loci, qui multum diuque Arcerium frustra torsit, difficultas tollitur. Saepissime in Mss. infinitivum cum tertia pers. Praes. confundi, sciunt, qui Mss. tractarunt. Recte eum iam Vulcanius ita interpretatus est: nam qui

gimus de vtrisque sic pronounciari, vt vtrilibet dicantur bona, siue sermo sit de vtilibus, siue de virtute. Magis igitur viuere dicendus est is, qui vigilat, quam qui dormit, et is, qui animi viribus vtitur, quam qui eas tantum habet. Propter illum enim etiam hunc dicimus viuere, quia talis est, vt eadem, quae ille, et pati et facere possit. Quamobrem vti quacunque re tum dicitur, quum, si facultas est vnius rei, hoc ipsum aliquis facit; sin plurium rerum, quum eam agit, harum quae est pulcherrima; vt tibiis aliquis vtitur, quum iis canit, siue solum, siue maxime. Etenim huic etiam reliqua sunt similia. Igitur etiam magis vti dicendus est is, qui recte vtitur. Nam hoc, ad quod et quomodo quis natura factus est, in eo inest, qui bene et diligenter vtitur. Est autem animo quoque aut vnice aut omnium maxime hoc proprium, vt cogitet et rationes efficiat. Simplex igitur iam hoc est et cuius ad colligendum facile, magis viuere eum, qui recte cogitet, et omnium maxime, qui verum maxime attingat. Hic autem is est, qui secundum ac-

recte atque exacte re aliqua vtitur, id habet, vt illa et ad illud, ad quod producta est, et eo modo, quo debet, utatur.

9) ἔστι δὲ] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. ἔστι δὲ. Tum post πάντων ex edit. Arc. τῶν, quod deest in Cd. Ciz., assumi.

10) ἀπλοῦν — συλλογίζεσθαι] Hic locus in Cd. Ciz. librarii negligentia omissus est.

δ' ἐστὶν ὁ φρονῶν καὶ θεωρῶν κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιστήμην. καὶ τὸ γε τελείως ζῆν τότε καὶ τούτοις ἀποδοτέον τοῖς φρανοῦσι καὶ τοῖς φρονίμοις. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐστὶ τῷ ζῳῷ γε ταυτό παντὶ, ὕπερ εἶναι, δῆλον, ὅτι καὶ εἴη γε ¹¹⁾ μάλιστα καὶ κυριώτατα πάντων ὁ φρόνιμος, καὶ τότε μάλιστα τοῦ χρόνου παντός, ὅταν ἐνεργῇ καὶ τυγχάνῃ θεωρῶν τὸ μάλιστα τῶν ὄντων γνῶριμον. Ἀλλὰ μὴν ἢ γε ¹²⁾ τελεία ἐνέργεια καὶ ἀκώλυτος ἐν ἑαυτῇ ἔχει τὸ χαίρειν, ὥστε αἰεὶ εἴη ἢ θεωρητικῇ ἐνέργεια πάσης ἡδίστη. ἔτι τοίνυν ἕτερόν ἐστὶ τὸ ἠδόμενον πίνειν καὶ τὸ ἠδέως πίνειν· οὐδὲν γὰρ κωλύει, μὴ διαψῶντά τινα, μηδὲ οἷον χαίρειν πώματι προσφερόμενον πίνοντα χαίρειν, μὴ τῷ πίνειν, ἀλλὰ τῷ συμβαίνειν ἅμα θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι καθήμενον ¹³⁾ οὐκοῦν τοῦτον ἠδεσθαι μὲν καὶ ἠδόμενον πίνειν φήσομεν, ἀλλ' οὐ τῷ πίνειν ¹⁴⁾, οὐδὲ ἠδέως πίνειν. οὐκοῦν οὕτω καὶ βάδιον καὶ καθέδραν καὶ μάθησιν καὶ πᾶσαν κίνησιν

¹¹⁾ εἴη γε] Hoc γε, quod deest in edit. Arc., e Cd. Ciz. addidi. Omnem locum Vulcanius sic legit et distinguit: εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐστὶ τῷ ζῳῷ γε ταυτό παντὶ ὅπερ εἶναι· δῆλον ὅτι καὶ ζῆν (non εἴη) μάλιστα u. t. l. quodsi cuius animanti viuere idem quod esse existit, manifestum etiam est, prudentem maxime ac praecipue viuere: idque illo potissimum tempore, quando agit et contemplatur id, quod ex omnibus, quae sunt, maxime scibile atque cognobile (sic! fors. cognoscibile) existit (quod maxime sciri atque cognosci potest, quod nimirum maxime est. Nam essentiae et cognitionis gradus apud Platonicos mutuo sibi respondent.). Male hic vir doctus

curatissimam scientiam intelligit et contem-
platur. Atque perfecta vita tum etiam his
tribuenda est, qui intelligunt et prudentes
sunt. Si autem viuere cuius animanti idem
est, quod esse, patet, etiam omnium maxime
et proprie hominem intelligentem esse, atque
maxime tum quocumque tempore, quum
viribus vtatur, atque id, quod in iis, quae
vere sunt, certissimum sit, contempletur.
At vero perfecte nullaque re impedi-
ente viribus vti, hoc laetitiam in se continet; vnde
sequitur, contemplationem esse omnium sua-
vissimam. Porro, aliud est, laetum bibere,
aliud, suauiter bibere. Nihil enim impedit,
quominus quis vel non sitiens atque eum
potum hauriens, quo non laetetur, inter
bibendum laetetur non bibendo quidem, sed
eo, quod accidit, vt assidens simul consi-
deret aliquid, aut consideretur. Hunc igitur
laetari et laetantem bibere dicemus, sed non
bibendo laetari eum, neque suauiter bibere
affirmabimus. Ita etiam omnem incessionem
aut sessionem aut cognitionem omnemque

scripsit $\epsilon\sigma\tau\iota$ et peius etiam $\zeta\epsilon\eta$, loci tamen sententiam
recte declarauit, modo vocabulis barbaris abstintisset.

12) $\eta\ \gamma\epsilon$] Sic recte edit. Arc. In Cd. Ciz. $\eta\ \gamma\epsilon$. Paulo
post pro $\pi\iota\upsilon\epsilon\upsilon$, vt recte edit. Arc., in Cd. Ciz. $\pi\iota\upsilon\epsilon\iota$.

13) $\kappa\alpha\theta\eta\mu\epsilon\upsilon\omicron\upsilon$] Huius loci vim eruere non potui.
Forsitan $\theta\epsilon\omega\gamma\epsilon\iota\upsilon$ spectat ad contemplationem rerum
externarum, et $\theta\epsilon\omega\gamma\epsilon\iota\sigma\theta\alpha\iota$ ad contemplationem sui
ipsius.

14) $\tau\omega\ \pi\iota\upsilon\epsilon\upsilon$] Sic recte Cd. Ciz. pro $\tau\delta\ \pi\iota\upsilon\epsilon\upsilon$, quod in

ἐροῦμεν¹⁵⁾ ἠδεῖαν ἢ λυπηράν, οὐχ ὅσον
 συμβαίνει λυπεῖσθαι παρουσῶν ἡμᾶς ἢ
 χαίρειν¹⁶⁾, ἀλλ' ὧν τῇ παρουσίᾳ καὶ λυπού-
 μεθα πάντες καὶ χαίρομεν, καὶ ζῶν οὖν
 ἠδεῖαν ὁμοίως ἐροῦμεν, ἥς ἢ παρουσία τοῖς
 ἔχουσιν ἠδεῖα, καὶ ζῆν ἠδέως οὐ πάντας,
 ὅσοις ζῶσι συμβαίνει χαίρειν, ἀλλ' οἷς αὐτὸ
 τὸ ζῆν ἠδύ, καὶ χαίρουσι τὴν ἀπὸ ζωῆς
 ἠδονήν. οὐκοῦν τὸ ζῆν ἀποδιδόμεν τῷ μὲν
 ἐρηγοροῦτι μᾶλλον, ἢ τῷ καθεύδοντι, καὶ
 φρονοῦντι δὲ ἢ τῷ ἄφρονι μᾶλλον, τὴν δ'
 ἀπὸ ζωῆς ἠδονὴν τὴν ἀπὸ τῆς χρήσεως γιγνο-
 μένην φασὲν εἶναι τῆς ψυχῆς, τοῦτο γὰρ
 ἔστι τὸ ζῆν ἀληθῶς, εἰ τοίνυν καὶ πολλὰ
 ψυχῆς εἰσὶ χρήσεις, ἀλλὰ κυριωτάτη γε πασῶν
 ἢ τοῦ φρονεῖν ὅτι μάλιστα. δῆλον τοίνυν,
 ὅτι καὶ τὴν γιγνομένην ἀπὸ τοῦ φρονεῖν καὶ
 θεωρεῖν ἠδονὴν ἢ μόνην ἢ μάλιστα ἀναγκαῖον
 ἀπὸ τοῦ ζῆν εἶναι. τὸ ζῆν ἄρα ἠδέως καὶ τὸ
 χαίρειν ὡς ἀληθῶς ἦτοι μόνους ἢ μάλιστα
 ὑπάρχει τοῖς φιλοσόφοις. ἢ γὰρ¹⁷⁾ τῶν
 ἀληθεστάτων νοήσεων ἐνέργεια καὶ ἀπὸ τῶν
 μάλιστα ὧν πληρουμένη καὶ στέγουσα αἰετ

Arc. edit. exstat, sed iam a Vulcanio correctum est,
 Paulo ante scripsi τοῦτον ἠδεσθαι pro τοῦτο ἠδ., vt
 vulgo legitur.

15) ἐροῦμεν] Sic Cd. Ciz. In Arc. edit. καὶ ἐροῦμεν.
 Tum pro λυπηράν, quod cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz.
 defendit, in Cd. Par. est πικράν.

16) ἢ χαίρειν] In Cd. Ciz. ἢ, quod edit. Arc. habet, non
 legitur.

motum appellabimus suauem aut molestum, non ob ea, quibus praesentibus contingat, vt aut doleamus aut laetemur, sed quorum praesentia omnes et dolemus et laetamur. Atque vitam similiter suauem eam appellabimus, cuius praesentia iis, qui tali vita fruuntur, sit suauis, atque suauiter viuere non omnes contendemus, quibus in vita contingit, vt laentur, sed quibus vita ipsa sit suauis, quique ex vita percipiant voluptatem. Quapropter asseueramus, vigilantem magis viuere, quam dormientem, sapientem magis, quam insipientem: voluptatem autem ex vita perceptam, quae quidem oriatur ex vitae usu, ad animum pertinere contendimus: nam hoc est vere viuere. Iam si multiplex est animi vsus, omnium autem praestantissimus is, qui in eo cernitur, quod quam maxime intelligamus: manifestum est, etiam voluptatem, quae oriatur ex intelligendo, aut solam aut maxime necesse esse e viuendo proficisci: suauiter igitur viuere et reuera laetari aut solis aut maxime contingit philosophis. Ea enim actio, quae pertinet ad verissimas cogitationes, quaeque iis, quae omnium maxime reuera sunt, abundat, semperque cum con-

17) ἡ γὰρ] Art. ἡ, qui legitur in Cd. Ciz., desideratur in Arc. edit. Tum pro *μολίμως* in Cd. Ciz. vitiose *μονίμως*. Denique in verbis *δι' αὐτὸ τὸ* articulus *τὸ* in Cd. Ciz. excidit, exstat in Arc. editione.

μονίμως τὴν ἐνδεδομένην τελειότητα αὐτῆ πασῶν ἐστὶ καὶ πρὸς εὐφροσύνην ἀνυσιμωτάτη· ὥστε καὶ δι' αὐτὸ τὸ χαίρειν τὰς ἀληθεῖς καὶ ἀγαθὰς ἡδονὰς φιλοσοφητέον ἐστὶ τοῖς ἀρῶν ἔχουσιν.

K E Φ. ιβ.

Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν μερῶν ¹⁾ τοῦτο συλλογίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης εὐδαιμονίας ἀνωθεν τὸ αὐτὸ κατασκευάσαι, λέγομεν ²⁾ διαρρήδη, ὅτι δὴ, ὡς ἔχει πρὸς εὐδαιμονίαν τὸ φιλοσοφεῖν, οὕτω καὶ πρὸς τὸ σπουδαῖον ³⁾ ἡμῖν ἢ φαῦλον εἶναι αὐτὸ διακεῖσθαι. πάντα γὰρ τὰ μὲν ⁴⁾ πρὸς τοῦτο, τὰ δὲ διὰ τοῦτο πᾶσιν αἰρετέον εἶναι, καὶ τὰ μὲν ὡς ἀναγκαῖα τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ ἡδέα, δι' ὧν εὐδαιμονοῦμεν. οὐκοῦν τὴν εὐδαιμονίαν τιθέμεθα ἢτοι φρόνησιν εἶναι καὶ τινα σοφίαν, ἢ τὴν ἀρετὴν, ἢ τὸ μά-
λιστα χαίρειν, ἢ πάντα ταῦτα ⁵⁾. οὐκοῦν εἴτε φρόνησις ἐστὶ, φανερόν, ὅτι μόνοις

1) μερῶν] Ita recte Cd. Ciz., in edit. Arc. μερῶν. Eadem edit. deinde vitiose συλλογίσασθαι, sed Cdd. Ciz. et Par. συλλογίσασθαι.

2) λέγομεν] Indicativum pro λέγομεν, quod exstat in edit. Arc. et Cd. Ciz., e Cd. Par. vt conuenientiore huic loco recepi. Idem Cod. Par. pro ὅτι δὴ, quod tuentur edit. Arc. et Cd. Ciz., habet ὅτι δεῖ. Sed δεῖ huic loco non aptum est, neque insolens est, ὅτι strui cum infinitiuo, praesertim si inter ὅτι et verbum nonnulla interposita sunt.

3) πρὸς τὸ σπουδαῖον κ. τ. λ.] Haec corrupta sunt; nam nullo modo philosophiae studium dici potest eo valere,

stantia perfectionem propositam tuetur, haec etiam ad laetitiam efficiendam omnium est aptissima. Quamobrem etiam ideo, ut veras et probas voluptates percipiant, omnibus, qui mente gaudent, est philosophandum.

C A P. XII.

Si autem hoc non solum ex partibus est colligendum, sed etiam re altius ab vniuersa felicitate repetita adseuerandum, aperte profiteremur, quemadmodum ad felicitatem philosophia se habet, eodem eam modo ad id comparatam esse, ut nobis potius id, quod per se ipsum expetitur, quam quod vile est, contingat. Omnia enim partim ad hoc, partim propter hoc omnibus sunt expetenda, et alia quidem ut necessaria, alia ut suauia, quibus beati sumus. Felicitatem itaque statuimus esse aut intelligentiam, aut sapientiam quandam, aut virtutem, aut summam laetitiam, aut haec vniuersa. Siue igitur prudentia est,

ut nobis adsit *σπουδαῖον ἢ φαῦλον*. Videtur post *ἡμῖν* excidisse *μᾶλλον*: quam rationem in interpretatione latina secutus sum; quamquam ne sic quidem omnem loci difficultatem esse sublatam intelligo.

4) *τὰ μὲν*] Ita recte edit. Arc. et Cd. Ciz. Sed Cd. Par. *τὰ μὲν*. In his autem verbis *πρὸς τοῦτο* et *διὰ τοῦτο* pronomen *τοῦτο* pertinet ad *εὐδαιμονίαν*, quasi scriptum sit *πρὸς τὰ εὐδαιμονεῖν*.

5) *ἢ πάντα ταῦτα*] Particulam *ἢ*, quae neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. exstat, cum Vulcanio addidi, idque iure factum esse, ostendunt haec verba, quae infra leguntur: *κἂν πάντα ταῦτα κ. τ. λ.*

ἂν ὑπάρχοι ⁶⁾ τοῖς φιλοσόφοις τὸ ζῆν εὐδαι-
μόνως, εἴτε ἀρετὴ ψυχῆς, ἢ τὸ χαίρειν, καὶ
οὕτως ἢ μόνοις ἢ μάλιστα πάντων· ἀρετὴ
γάρ ἐστι τὸ κυριώτατον τῶν ἐν ἡμῖν, ἡδιστόν
τε πάντων ἐστὶν ὡς ἓν πρὸς ἓν ⁷⁾ ἢ φρόνησις.
ὁμοίως δὲ, καὶ ταῦτα ⁸⁾ πάντα ταῦτα φῆ-
τις εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ὁριστέον ἐστὶ τὸ
φρονεῖν. ὥστε φιλοσοφητέον ἂν εἴη πᾶσι τοῖς
δυναμένοις· ἢ γὰρ τοι ⁹⁾ τοῦτ' ἐστὶ τὸ τελέως
εὖ ζῆν, ἢ μάλιστα γὰρ πάντων, ὡς ἓν εἰπεῖν,
αἴτιον ταῖς ψυχαῖς. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν διὰ
τὸ παρὰ φύσιν ἴσως εἶναι τὸ γένος ἡμῶν χα-
λεπὸν τὸ μανθάνειν καὶ σκοπεῖν ἐστί, καὶ
μόλις αἰσθάνοιτο ¹⁰⁾ διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν
παρὰ φύσιν ζωὴν. εἰ δὲ ποτε δυνηθῶμεν
σωθῆναι πάλιν, ὅθεν ἐληλύθαμεν, δῆλον,
ὡς ἡδίων καὶ ῥᾶον αὐτὸ ποιήσομεν πάντη.
νῦν μὲν γὰρ ἀφειμένοι ¹¹⁾ τῶν ἀγαθῶν δια-
τελοῦμεν πρᾶττοντες τὰ ἀναγκαῖα, καὶ
μάλιστα πάντων οἱ μάλιστα μακάριοι δοκοῦν-
τες εἶναι τοῖς πολλοῖς· εἰ δὲ τῆς οὐρανίας

6) ὑπάρχοι] Ita recte Cdd. Ciz. et Pat. In edit. Arc. ὑπάρχει. Paulo post pro ψυχῆς, ut recte Cd. Ciz., in edit. Arc. est ψυχῆ, vnde Scalig. finxit ψιλή.

7) ὡς ἓν πρὸς ἓν] Formulam ἓν πρὸς ἓν, alterum cum altero comparando, e Thucyd. notavit Stephan. in Thes.

8) καὶ ταῦτα] Sic Cd. Ciz. In edit. Arc. ἐνταῦθα. Deinde pro ὁριστέον, quod cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz. tueretur, Vulcanius mauult ἀρετέον, qua correctione nihil opus.

9) ἢ γὰρ τοι] Ita recte edit. Arc.; etenim ἦτοι, cui respondet ἦ, quod sequitur, disjunctum est. In Cd. Ciz. ἢ γὰρ τοι.

patet, solis philosophis vitae felicitatem contingere, siue animi virtus, siue laetitia, ea etiam ita philosophi aut soli aut omnium maxime patiuntur. Virtus enim eorum, quae nostra sunt, est praestantissimum, omniumque suauissimum, si alterum cum altero comparatur, prudentia. Similiter, si quis haec omnia eiusdem generis et felicitatem esse dixerit, prudentia constituenda est. Quamobrem philosophandum fuerit omnibus, qui possunt. Nam hoc sane aut est perfecte bene viuere, aut maxime omnium, vt brevibus complectar, in causa, vt animi hanc vitam consequantur. Sed in hac terra, quia fortasse genus nostrum contra naturam factum est, nobis difficile est discere et inuestigare, et propter malam indolem vitamque naturae aduersantem illius rei vix sensum homo habere potest. Si autem olim eo, vnde egressi sumus, salui potuerimus redire, manifestum est, nos id et suauius et facilius omnino esse facturos. Nunc enim bonis relictis perpetuo agimus necessaria, et omnium maxime ii, qui multitudini beatissimi esse videntur. Si

10) ἀισθάνονται] Ad hoc verbum τις intelligendum, at non, quod Arc. vult, addendum est. Pro εὐφύτων autem potius δυσφύτων expectaueris, idque in interpretatione latina expressi.

11) ἀφειμένοι] Ita Cdd. Ciz. et Par. In Arc. edit. ἀφοιμένοι, culpa typographi.

ὁδοῦ λαβώμεθα καὶ περὶ τὸ σύννομον ¹²⁾ ἄστρον τὴν ζωὴν τὴν ἑαυτῶν ἀπερείσωμεν ¹³⁾, τότε φιλοσοφήσομεν ¹⁴⁾ ζῶντες ἀληθῶς καὶ θεώμενοι θεωρίας ἀμηγάνους, τὸ κάλλος ἀτενίζοντες τῇ ψυχῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀραρότως ¹⁵⁾, καὶ θεώμενοι τὴν τῶν θεῶν ἀρχὴν εὐφραίνόμενοι καὶ χαίροντες συνεχῶς ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν, ἠδόμενοι χωρὶς πάσης λύπης. Οὕτως σὺν ἐπιόντες εἰς πᾶσαν εὐδαιμονίαν εὐρίσκομεν ἡμῖν συμβαλλόμενον τὸ φιλοσοφεῖν· διόπερ αὐτοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον ὡς σπουδαιοτάτου μάλιστα ἡμῖν προσήκοντος.

Κ Ε Φ. ιγ.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν περὶ φιλοσοφίας ἐννοιῶν ποιήσασθαι τινα ἐπὶ τούτῳ ¹⁾ παράκλησιν, ἴδι δὴ καὶ ἀπὸ τούτων ἐπέλθωμεν οὕτως. Κινδυνεύουσιν ²⁾, ὅσοι τυγχάνουσιν ³⁾ ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, λεληθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοῖ ἐπιτηδεύουσιν, ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι· καὶ μάλα

12) σύννομον] Ita recte emendavit Scal. et ante eum iam Arceus in Castigatt. σύννομον, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. exstat. Sumtum est hoc σύννομον ἄστρον ex Platonis Timaeo, p. 327. Bip.

13) ἀπερείσωμεν] Ἀπερείδειν τὴν ζωὴν h. l. simpliciter est vitam degere. Budaeus p. 701. ex Phalarid. ep. notavit ἀπερείσασθαι βίον, vitam effundere et proiicere.

14) φιλοσοφήσομεν] Ita Cd. Ciz. In Arc. edit. φιλοσοφήσωμεν.

15) ἀραρότως] Ita recte edit. Arc. quod coniungendum cum πρὸς τὴν ἀλήθειαν. In Cd. Ciz. ἀραρότος. — Pro

autem coelestem viam ingressi erimus et in cognato sidere vitam agemus, tum philosophabimur vera vita fruente et difficillimis contemplationibus occupati, pulcritudinem animo intuentes veritate seruata, atque contemplantes deorum imperium cum laetitia, perpetuumque gaudium ex contemplando percipientes, voluptate nullo dolore immutata. Hanc igitur viam ingredienti philosophiam ad omnem felicitatem nobis prodesse intelligimus: quapropter ut res praestantissima studio nostro digna affectanda est.

C A P. XIII.

Si autem etiam a philosophicis sententiis cohortatio huc concitans adhibenda est, age etiam inde rem ita aggrediamur. Videtur ceteros homines latere, eos, qui philosophiam recte tractant, nihil aliud commentari, quam mori et mortuos esse. Atque

ἡδόμενοι, ut recte in edit. Arc., in Cd. Ciz. est ἡδόμενος.

- 1) ἐπὶ τοῦτο] Sic Scal. correxit ἐπὶ τοῦτον, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur. Tum ἴθι recte habent Cdd. Ciz. et Par. pro ἴθι, quod edit. Arc. praebet et iam Vulcan. correxit. Particulam καὶ e Cd. Ciz. addidi.
- 2) κινδυνεύουσιν κ. τ. λ.] Hic locus, haud tamen ad verbum, desumptus est e Platonis Phaedone, edit. Heindorf. p. 34. sqq. Wyttenb. p. 13. sqq.
- 3) τυγχάνουσιν] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. τυγχάνωσι.

εικότως· κέληθε γὰρ τοὺς πολλοὺς, ἢ τε 4) θανατῶσι καὶ ἢ ἄξιοί εἰσι θανάτου καὶ οἴου θανάτου 5) οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. θάνατος μὲν οὖν ἐστὶν οὐκ ἄλλο τι, ἢ ἢ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴ, καὶ ἐστὶ τοῦτο τὸ τεθνήσκειν 6), χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος 7) ἀπαλλαγεῖσθαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι. τοῦτου δὲ 8) οὖν οὕτως ἔχοντος, εικότως δὲ οὐκ ἔστι φιλοσόφου ἀνδρὸς ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων τε καὶ ποτῶν, οὐδὲ τὰς τῶν ἀφροδισίων· ἀλλ' οὐδὲ τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας ἐντίμους ἠγῆσεται ὁ τοιοῦτος, οἷον ἱματίων διαφερόντων κτήσεις καὶ ὑποδημάτων, καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ τὸ σῶμα οὐ τιμᾶ, ἀτιμάζει δὲ, καθόσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν 9). ὅλως δοκεῖ

4) ἢ τε — ἢ] Sic scripsi e Platone. In edit. Arc. et Cd. Ciz. ἢ τε — ἢ, qui potius est scribendi error, quam diuersa lectio. Solet enim iota subscribendum in codicibus saepissime omitti. Scaliger tamen pro ἢ τε scribere voluit εἶτε. Tum pro ἢ ἄξιοί εἰσι, vt recte Cdd. Ciz. et Par., edit. Arc. habet ἢ ἄξιον εἰσι.

5) καὶ οἴου θανάτου] Haec verba, quae exstant et in edit. Arc. et in Cd. Ciz., Platoni ex huius codicibus Tub. Par. et Iamblichō Heindorfius reddidit; non reddidit Wyttenbachius, licet et ipse eas auctoritates attulerit, vt, cur non in ordinem receperit, mireris.

6) τοῦτο τὸ τεθνήσκειν] Ita Arc. et Cd. Ciz. In Cd. Par. deest art. τό, idemque aberat a Platonis exemplaribus ante Heindorf., qui eum ex Iambl. et Cd. Tub. recepit. Wyttenb. articuli absentia non offensus nihil ad hunc

merito quidem. Ignorat enim vulgus, qua ratione veri philosophi mori studeant et morte sint digni, et qua morte. Atque mors quidem nihil aliud est, quam animi a corpore solutio, et mortuum esse in eo cernitur, quod et corpus ab animo solutum per se solum subsistat, et animus a corpore solutus per se solus subsistat. Quod quum ita sit, merito sane non est philosophi, sectari eas, quae appellantur, voluptates, quales sunt epularum atque poculorum, neque rerum venerarum: at ne reliquum quidem corporis cultum philosophus magni faciet, qui versatur in vestibis egregiis et calceis parandis. Etiam reliqua, quae ad corpus pertinent, ornamenta non magni aestimat, potius nihili pendit, nisi quatenus magna cogit necessitas eius uti. Omnino igitur videtur huius ho-

locum adnotavit. Mihi quidem iure videtur omitti, quum ante *χωρισ μὲν* idem non repetatur, et infra haec legantur: *τοῦτο δὲ θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος.*

7) *τοῦ σώματος*] Ita Arc. edit. et Cd. Ciz., ut vulgo in Platone, etiam in Wyttenbachii editione. Heindorf. e Cd. Tub. dedit *ἀπὸ τοῦ σώματος.*

8) *τούτου δὲ*] Ita Cd. Ciz. In Cd. Par. et edit. Arc. *τούτου δὲ.* Paulo post *σιτίων* edit. Arc. et Cd. Ciz., at Cd. Par. *σιτίων.* De utraque forma cf. Heindorf. p. 37.

Wolf. zu Platons Phaedon p. 54. censet, *σιτία* fuisse formam antiquiorem.

9) *μυστέχειν αὐτῶν*] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. *αὐτό* pro *αὐτῶν.* Paulo post pro *τούτου*, quod cum edit. Arc. tuetur Cd. Ciz., in Plat. est *τοῦ τοιούτου.*

ἢ τούτου πραγματεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ, καθόσον δύναται, ἀφεστάναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι. καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις οὖν δῆλός ἐστιν ὁ φιλόσοφος ἀπολύων ¹⁰⁾ ὅτι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων, καὶ δοκεῖ γέ που διὰ τοῦτο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ᾧ μηδέν ¹¹⁾ ἢ δὲ τῶν τοιούτων μηδὲ μετέχει ¹²⁾ αὐτῶν, οὐκ ἄξιον εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι ὁ μηδέν φροντίζων τῶν ἡδονῶν, αἷ διὰ τοῦ σώματος εἶσι. Καὶ μὴν περὶ γε αὐτὴν τῆς φρονήσεως ¹³⁾ κτήσιν ἐμπόδιον τὸ σῶμα, εἴαν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσει κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ. οἷον τὸ τοιόνδε λέγω· οὐκ ἔχει ἀλήθειάν τινα ὄψις τε καὶ ἀκοή τοῖς ἀνθρώποις. τὰ γὰρ τοιαῦτα οἱ ποιηταὶ ἀεὶ ἡμῖν θρυλλοῦσιν ¹⁴⁾, ὅτι οὔτε ἀκούομεν ἀκριβὲς οὐδὲν οὔτε ὁρῶμεν, καίτοι εἰ αὐταὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἶσι μηδὲ σαφεῖς ¹⁵⁾, σχολῇ αἱ γὰρ ἄλλαι· πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλότεραί

10) ἀπολύων] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Cd. Par. ἀποκλύων.

11) ᾧ μηδέν] Ita Cd. Ciz. In Cd. Par. ᾧν μηδέν, in edit. Arc. ἐν μηδέν, ex quo Scal. fecit εἰ μηδέν, quod vni que mireris, quum Scal. haud dubiè non fugerit, Platonis, non Iamblichii hinc se legere verba. — Datium ἀνθρώποις in Plat. recepit Heindorf.; at potest ἀνθρώπων retineri, modo sic orationem interpungas: τοῖς πολλοῖς, ἀνθρώπων ᾧ κ. τ. λ.

12) μετέχει] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. Sed in Cd. Par.

minis studium non circa corpus versari, sed, quantum fieri potest, ab illo remotum et ad animum conuersum esse. Atque in huiusmodi quidem rebus manifestum est, philosophum praeter ceteros homines animum, quam maxime potest, a commercio corporis segregare. Et putant fortasse plerique, eum, cui nihil horum dulce sit, quique iis non fruatur, viuere operae pretium non esse, sed prope abesse a morte eum, qui voluptates, quae corpore percipiuntur, non sectetur. Praeterea in ipsa sapientia acquirenda impedimento est corpus, si quis illud in quaerendo socium assumserit. Quod sic intelligo: non inest veritas hominibus in visu et auditu. Haec enim semper poetae nobis canunt, nihil nos accurate audire, aut videre. Atqui si hi corporis sensus neque accurati sunt neque certi, vix sunt ceteri: nam omnes adeo

μετέχειν, vt nonnulli Cdd. Plat. apud Wyttenb. —
Tum pro *ἄξιον* in Cd. Par. *ἄξιοι*,

13) *αὐτήν τῆς φρον.*] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Platone recte *αὐτήν τήν*. Paulo post pro *τοιόνδε* et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur *τοιόν τε*.

14) *θουλλοῦσιν*] In Cd. Ciz. *θρηλλοῦσιν*. Versum Epicharmi, de quo conf. Wyttenbach. ad Phaed. p. 151. Scaliger sic emendatum adscripsit:

νοῦς ὄρα καὶ νοῦς ἀκούει, τᾶλλα κωφὰ καὶ τυφλά.

15) *μηδὲ σαφεῖς*] In Cd. Ciz. *ἠδὲ σαφεῖς*. Tum *αἱ γε ἄλλαι* ed. Arc. et Cd. Ciz. cum Plat. Cd. Tub. apud Heindorf. Vulgo in Platone *σχολῇ γε αἱ ἄλλαι*.

εἶσιν. οὐκοῦν εἰ ἢ ψυχὴ ¹⁶⁾ τῆς ἀληθείας ἀποτυγχάνει, ὅταν μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν· δῆλον γὰρ, ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ· πάντως που ἐν τῷ λογίζεσθαι, εἶπερ που ἄλλοθι, κατάδηλον αὐτῇ γίγνεται τι τῶν ὄντων. λογίζεται δέ γέ που τότε ¹⁷⁾ κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τούτων ¹⁸⁾ μηδὲν παραλυτῆ μίτε ἀκοή μίτε ὄψις μίτε ἀλγηδῶν μίτε τις ἡδονή, ἀλλ' ὅτι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνηται εἴωσα χαίρειν τὸ σῶμα, καὶ, καθόσον δύναται, μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ, μηδὲ ἀπτομένη ὀρέγεται τοῦ ὄντος. οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἢ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ὑπ' αὐτοῦ, ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίνεσθαι. Μάλιστα δὲ ἔσται τοῦτο δῆλον ἀπὸ τῆς τῶν εἰδῶν θεωρίας. τὸ γὰρ δίκαιον ¹⁹⁾ αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ πάντα, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τὸ ὃ ἔστιν ²⁰⁾, οὐδὲ πώποτε τις τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν ²¹⁾, οὐδὲ ἄλλη τινὲ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήματα αὐτῶν, ἀλλ' ὅς ἂν ²²⁾ μάλιστα ἡμῶν καὶ

16) ἢ ψυχῇ] Cd. Par. ἢ ἀληθῆ. Paulo post Cd. Ciz. ἐξαπατᾶται.

17) που τότε] Sic e Platone contexti vitiosam edit. Arc. et Cd. Ciz. scripturam ποῦ ποτὲ.

18) αὐτὴν τούτων] Cd. Par. αὐτὴ τούτων. Pro παραλυτῆ Cd. Ciz. παραλυτῆ. Paulo post pro αὐτὴ καθ' αὐτὴν (αὐτῆ. Cd. Par.) edit. Arc. αὐτὴν καθ' αὐτὴν. Pro γίγνηται Cd. Par. γίγνεται, idemque ὀρέγεται.

19) τὸ γὰρ δίκαιον κ. τ. λ.] Haec leguntur in Phaed. p. 86. edit. Heindorf. p. 51. edit. Wyttenb.

his sunt deteriores. Quamobrem si animus veritatem non attingit, quando cum corpore aliquid inuestigare tentat; patet enim, eum tum a corpore decipi; haud dubie in ratiocinando, si vsquam alibi, aliquid eorum, quae vere sunt, ei fit manifestum. Ratiocinatur autem tunc fere optime, quando eum nihil horum perturbat neque auditus, neque visus, neque dolor, neque voluptas aliqua, sed quam maxime per se solus est, relicto corpore, neque quicquam, quoad fieri potest, cum illo communicans, neque attingens, ipsum, quod vere est, affectat. Igitur et in hoc philosophi animus maxime contemnit corpus ab eoque aufugit, quaeritque secundum se ipsum viuere. Maxime autem hoc intelligetur ex idearum contemplatione. Nam iustum ipsum et pulcrum et bonum et omnia, quibus essentiae signum imprimimus, neque vnquam aliquis oculis vidit, neque alio corporis sensu percepit, sed qui nostrum maxime se comparauit, singula quae in-

20) τὸ ὃ ἔστιν] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., accentu in ἔστιν omisso, atque haec lectio in Platone videtur restituenda esse pro τοῦτο ὃ ἔστι. Heindorf. vtramque lectionem coniungere vult in τοῦτο τὸ ὃ ἔστι, quod vix probandum. Wyttenbach. Iamblichi lectionem non commemorauit.

21) τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν κ. τ. λ.] E Phaedone p. 41 sqq. ed. Heindorf. p. 16 sqq. Wyt.

22) ὃς ἄν] In edit. Arc. et Cd. Ciz. ὃς ἄν. Tum pro παρυσκενάζηται, quod cum Plat. edd. tuetur Cd. Ciz., in Arc. edit. est παρυσκενάζηται.

ἀκριβέστατα παρασκευάσεται αὐτὸ ἕκαστον
 διανοηθῆναι περὶ οὗ ὁ σκοπὸς ²³⁾, οὗτος ἀν
 ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γινῶναι ἕκαστον. οὐκοῦν
 ἐκεῖνος ἀν τοῦτο ποιήσειε ²⁴⁾ καθαρῶτατα,
 ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ'
 ἕκαστον, μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν
 τῷ διανοεῖσθαι μήτε ἄλλην αἰσθησὶν ἐφέλκων
 μηδεμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ'
 αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ
 καθ' αὐτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειροῖ ²⁵⁾
 θηρεῖεν τῶν ὄντων ἀπαλλαγεῖς ὅτι μάλιστα
 ὀφθαλμῶν τε καὶ ὠτῶν, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν,
 εὐμπαντος τοῦ σώματος ὡς ταράττοντος καὶ
 οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν
 τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ. οὗτος ἕκαστος
 ἐστίν, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ τευξόμενος τοῦ
 ὄντος. ἀνάγκη δὴ οὖν ἐκ πάντων τούτων
 παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνη-
 σίοις ²⁶⁾ φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλή-
 λους τοιαῦτα λέγειν, ὅτι κινδυνεύει τις ²⁷⁾
 ὥσπερ ἀτραπὸς ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου
 ἐν τῇ σκέψει, ὅτι, ἕως ἀν τὸ σῶμα ἔχωμεν

²³⁾ περὶ οὗ ὁ σκοπός] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat.
 est περὶ οὗ σκοπεῖ, quam Iamblichus scripturam pro
 arbitrio mutavit, ita ut ὁ σκοπός idem sit quod ἡ σκέψις,
 meditatio, quae vis serius illi vocabulo est addita.

²⁴⁾ ποιήσειε] Cd. Ciz. ποιήσειεν.

²⁵⁾ ἐπιχειροῖ] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., hancque lectio-
 nem Heindorf, recepit. Wyttenb. in textu reliquit
 lectionem ante Turnebum vulgatam ἐπιχειρεῖ, quod ἵος
 praegressum respuit. Annotatio silet.

vestigat, quam accuratissime mentē contem-
plari, hic proxime accedet ad quamque rem
cognoscendam. Quamobrem ille id integer-
rime faciet, qui quam maxime ipsa mente
accesserit ad quamlibet rem, neque visum in
cogitando adhibens, neque alium sensum
ratiocinationi coniungens, sed ipsa per se
cogitatione sincera utens ipsum per se quod-
libet eorum, quae sunt, sincerum venari
studebit quam maxime ab oculis, ab auribus,
et, ut summam dicam, a toto corpore liber
utpote perturbante animum, neque permit-
tente, ubi in societatem recipiatur, ut animus
veritatem et sapientiam assequatur. Hic
enim, si quis alius, id quod vere est, asse-
quetur. Ex his omnibus igitur necessario
sequitur, opinionem eiusmodi veris philoso-
phis usque adeo constare debere, ut inter se
talia fere loquantur, videri nos cum ratione
in contemplando semita quadam educi, quod,
quamdiu corpus habeamus, animusque

26) τοῖς γνησίοις] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat.
τοῖς γνησίοις. Ibidem paulo post τοιαῦτα αἴτια, sed in
edit. Arc. et Cd. Ciz. αἴτια deest.

27) ἀνδραγαθία τις] In edit. Arc. et Cd. Ciz. τι, sed in
Cd. Par. τῷ, unde coniicias τοῦ, ut vulgo in Platone.
Τίς: scripsi cum Heindorfio. Totius loci sententiam
sic constituerim: „Nobis cum ratione, i. e., et rationi
quasi semita relictā est, qua in rebus inuestigandis ex
sensuum perturbationibus eundem et ad aliquam veri
cognitionem perueniamus.“ *Ἐπέχειν* non tam est ad
exitum ducere, ut Wyttenb. interpretatur, quam quod
nos dicimus *ins Freye führen*.

καὶ συμπεφυρμένη ἢ 28) ἡμῶν ἢ ψυχὴ μετὰ τοῦ τοιοῦτου κακοῦ, οὐ μήποτε κτησόμεθα ἱκανῶς, οὐκ ἐπιθυμοῦμεν. φησὶν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. μυρίας μὲν γὰρ ἡμῶν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δὲ, ἂν τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν ἐρώτων δὲ 29) καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπύλησιν ἡμᾶς· ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει, ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι. διὰ γὰρ τὴν τῶν χρησίμων 30) κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίνονται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ, καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας περὶ διὰ πάντα ταῦτα 31). τὸ δὲ ἔσχατον πάντων, ὅτι, εἰάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἂν αὐτοῦ καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὐτῶν πανταχοῦ παραπίπτει θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τὰληθές.

28) συμπεφυρμένη ἢ] Ita Arc. edit. cum Platone. In Cd. Ciz. deest η. Deinde pro οὐκ et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. est οὐκ. Pro κτησόμεθα autem, vt Dawesius, iam Scaliger κτησόμεθα scribere voluit, cui rationi Heindorf. p. 44. recte oblocutus est.

29) ἐρώτων δὲ] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. ἐρ. τι. Tum post ἡμᾶς etiam in Cd. Ciz. deest πολλῆς.

noster tanto malo sit admixtus, nunquam id, quod desideremus, abunde consequamur. Affirmamus autem, hoc esse veritatem. Impedimenta enim pene innumerabilia nobis corpus praebet propter necessariam eius alimoniam. Praeterea morbi nobis hinc incidentes, inuestigationem veritatis impediunt: amoribus, cupiditatibus, timoribus, variisque imaginibus et nugis nos implet, vt verissime dicatur, nunquam nobis ab illo permitti, vt quicquam rectum sapiamus. Nam ad bella, ad seditiones, ad pugnas nihil aliud quam corpus eiusque cupiditates impellunt. Omnia enim bella pecuniarum gratia fiunt, pecunias autem quaerere cogimur corporis gratia, cultui eius inseruientes, atque ita fit, vt propter haec omnia a philosophiae studiis abstrahamur. Extremum vero omnium est, quod, si quid ab ipso otii nobis contingat, nosque ad considerandum aliquid conferamus, inuestigantibus nobis rursus vbique sese opponens tumultu quodam perturbat animum et quasi percutiens reddit attonitum, adeo vt hoc obstaculo impediti verum perspicere nequeamus. Caeterum nobis reuera

30) τῶν χρησίμων] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., pro quo in Platone est τῶν χρημάτων.

31) διὰ πάντα ταῦτα] Hunc verborum ordinem ab edit. Arc. et Cd. Ciz. firmatum Heindorf. Platoni pro διὰ ταῦτα πάντα restituit.

ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, ὅτι, εἰ μέλλομέν ποτε καθαρῶς τι εἰσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα, καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται, οὐ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φασμεν ἐρασταὶ εἶναι, φρόνησις 32), ἐπειδὴν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὐ. εἰ γὰρ μὴ οἶόν τε μὲτὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γινῶναι, δυοῖν θάτερον 33), ἢ οὐδαμοῦ ἐστὶ κτίσασθαι τὸ εἰδέναι, ἢ τελευτήσασθαι. τότε γὰρ αὐτῇ καθ' αὐτὴν ἔσται ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δὲ οὐ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως 34), ὡς ἔοικεν, ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, εἰάν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ σώματι μηδὲ κοιτωνῶμεν, ὅτι μὴ 35) πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρῶν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς. καὶ οὕτως μὲν καθαρὸν ἀπαλλακτόμενον τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης, ὡς τὸ εἶκόσ, μετὰ τοιούτων

32) φρόνησις] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat. φρονησιως. Conf. F. A. Wolfius ad Demosth. contra Lept. p. 236, Paulo inferius hic locus occurrit: ἀλλ' ἢ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ πάντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, φρόνησις. Tum pro ζῶσι δὲ οὐ in Cd. Par. est ζῶσι δέος.

33) θάτερον] Ita e Plat. scripsi pro τὰ ἕτερα, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur.

34) οὕτως] Sic cum Platone Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. ὄντως. Quae vitiosa scriptura inductus Vulcanius h. l. haec monuit: „Plato οὕτως ὡς ἔοικεν, hoc autem

est demonstratum, si quando sumus pure aliquid intellecturi, recedere a corpore oportere atque ipso animo res ipsas considerare. Atque tunc, ut apparet, compotes euademus eius, quod affectamus, cuiusque amatores profiteamur nos esse, sapientiae, quum quidem mortui fuerimus, quemadmodum nostra indicat oratio: dum autem viuemus, nequaquam. Etenim si nihil cum corpore pure discerni potest, e duobus alterum valet: aut nunquam possumus scientiam consequi, aut post mortem. Tunc enim animus ipse per se ipsum erit seorsum a corpore, prius vero nequaquam. Atque dum viuimus, ita, ut videtur, proxime ad scientiam accedemus, si quam minimum cum corpore commercium habuerimus, neque quicquam cum illo communicauerimus, nisi quantum summa cogat necessitas: neque huius natura replebimur, sed ab eius contagione cauebimus, quoad deus ipse nos soluat: atque ita puri et a corporis insipientia liberati, ut consentaneum

dicat propter illa, quae ex Gorgia c. 17. citata leguntur, ita ut oppositum hic menti Platonis irrepserit. Hanc enim vitam, quam viuere nobis videmur, *ὄντως* seu reuera vitam esse passim negat.

35) *ὄτι μὴ*] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., ut in Platone post Stephanum ante Heindorf. legebatur, qui ex edit. vett. scripsit *ὅ, τι μὴ*. Non continuo proscribendum esse *ὄτι μὴ*, docent ea, quae ad Viger. p. 804. monuit Hermannus. — Deinde pro *καθαρεύουσιν* et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. est *καθαρεύουσι*.

τε³⁶⁾ ἐδόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές· τοῦτο δ' ἐστὶν ἴσως τὸ ἀληθές. μὴ καθαρῶ γὰρ καθαρῶ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτόν, ἢ κάθαρσις³⁷⁾ δὲ τούτῳ συμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τῷ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθίσει αὐτὴν καθ' αὐτὴν πανταχόθεν³⁸⁾ ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαι τε καὶ ἀντροίξεσθαι καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνῃ καθ' αὐτὴν ἐκλυομένην ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος· τοῦτο δὲ θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. λύειν δὲ γε αὐτὴν, ὡς φημεν, προθυμοῦνται ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι³⁹⁾ οἱ φιλοσοφούντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτῶν τοῦτό ἐστι τῶν φιλοσόφων λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, ὥστε⁴⁰⁾ τὸ μέγιστον ἡμῖν ἀγαθὸν ἢ φιλοσοφία παρέχουσα, τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ γεννήσει δεσμῶν, περισπούδαστος ἂν εἴη διαφερόντως. Ἀλλὰ μὲν καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς

36) τοιούτων τε] Ita edit. Arc. A Cd. Ciz. τε abest. Paulo post in Plat. est θεμιτόν ἢ, sed in edit. Arc. et Cd. Ciz. ἢ deest.

37) ἢ κάθαρσις] Art. ἢ, quem cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz. habet, non agnoscit Plato, in quo hic locus sic legitur: κάθαρσις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο συμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν κ. τ. λ. Iamblichī scripturam non ausus sum mutare, quum sic explicari possit: purgatio eo contingit, peragitur etc.

38) πανταχόθεν — μόνῃ καθ' αὐτὴν] Hunc locum, quem Arcerius in suo codice non magis repererat, quam

est, cum talibus erimus, cognoscemusque per nos ipsos sincerum quodlibet, id est forsitan ipsum verum. Nam impuro quidem purum attingere nefas est. Purificatio vero in hoc consistit, quod iam dudum dicebamus, ut, quam maxime possumus, animum a corpore seiungamus, eumque adsuefaciamus per se vndique a corporis contagione seuocari et colligi, itaque, quoad eius fieri potest, habitare, idque et in praesenti tempore et in futuro a corpore solum per se tanquam corporis vinculis solutum. Hoc autem mors appellatur, solutio et separatio animae a corpore. Soluere vero ipsum, quemadmodum confitemur, omni tempore maxime ac soli student, qui recte philosophantur. Atque haec ipsa philosophorum meditatio est, animum a corpore solvere atque separare. Quapropter philosophia, quum nobis maximum bonum pariat, liberationem vinculorum, quibus animus iam inde a generatione constrictus tenetur, summo studio expetenda fuerit. Porro fortitudo eiusmodi viris maxime

in Cd. Ciz. exstat, cum Arcerio inserui, ut plena redderetur sententia. Idem Arcerius recte iudicat, omissionis causam praebuisse oscitanti librario καὶ αὐτὴν praecedens et subsequens.

39) καὶ μόνοι] E Platone. In edit. Arc. et Cd. Ciz. est μόνην. Paulo post scripsi ἀπὸ σώματος cum Plat. edit. et Arc. pro ἀπὸ τοῦ σώμ., ut Cd. Ciz. habet.

40) ὥστε — διαφερόντως] Sunt verba Iamblichi. Quae deinceps sequuntur, exscripta sunt e Platonis Phaedone

οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει, καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως, τούτοις μόνοις προσήκει τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγοροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶσιν. εἰ γὰρ ἐθέλεις ⁴¹⁾ ἐννοῆσαι τὴν γε τῶν ἄλλων ἀνδρείαν τε καὶ σωφροσύνην, δόξει σοι εἶναι ἄτοπος. οἶσθα γὰρ δήπου, ὅτι τὸν θάνατον ἠγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι τῶν μεγάλων κακῶν ⁴²⁾. οὐκοῦν φόβῳ μειζόνων ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσιν. τῷ δεδιέναι ἄρα καὶ δεῖν ⁴³⁾ ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες, πλὴν οἱ φιλόσοφοι ἄλογόν τε ⁴⁴⁾ δεῖν τινὰ καὶ δειλία ἀνδρεῖον εἶναι. τί δὲ οἱ κόσμιοι αὐτῶν; οὐ ταῦτόν τοῦτο πεπόνθασιν, ἀκολασία τινὲ σώφρονες εἶναι ⁴⁵⁾; καίτοι φαμέν γε ⁴⁶⁾ ἀδύνατον εἶναι ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον τὸ

p. 55. sqq. Heindorf. p. 20. sqq. Wyttenbach. Pro παρέχουσα, vt recte edit. Arc., in Cd. Ciz. est παρέχούσαν.

41) ἐθέλεις] Ita cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz., vt Heindorf. in Platone pro vulgato ἐθέλησεις, quod Wyttenb. retinuit, recte scripsit. — Pro ἀνδρείαν, quod habent Cdd. Ciz. et Par., in edit. Arc. est ἀνδρίαν.

42) τῶν μεγάλων κακῶν] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. τῶν μεγάλων κακῶν εἶναι, quod Heindorf. recepit. In Wytt. editione legitur: τῶν μεγίστων κακῶν εἶναι. Tum post μειζόνων aequae in Cd. Ciz. atque in Arc. edit. omissum est κακῶν, quod habent Platonis editiones. Denique αὐτῶν scripsi e Platone pro αὐτῶν, quod erat in edit. Arc. et Cd. Ciz.

conuenit, etiam temperantia, quam quidem etiam multi eam esse aiunt, quae facit, ne cupiditatibus seruiamus, sed eas contemnamus, modestiamque seruemus, his duntaxat conuenit, qui corpus despiciunt maxime atque in philosophia viuunt. Si enim considerare velis fortitudinem temperantiamque aliorum, tibi perabsurda videbitur. Scis enim vtique, ceteros omnes mortem vnum ex maximis malis existimare. Igitur maiorum metu malorum quicumque inter eos fortes sunt, sustinent mortem, quando sustinent. Metuendo igitur atque metu fortes sunt omnes praeter philosophos, etsi absurdum est, metu vel timiditate aliquem esse fortem. Quid autem? qui inter eos moderati dicuntur, nonne simili modo affecti sunt, et intemperantia quadam temperati? quanquam id posse fieri negamus: veruntamen in illis est

43) δέει] Ita Cdd. Ciz. et Par. Edit. Arc. δέοι, sphalmate typographico.

44) ἄλογόν τε] Ita Cd. Ciz. Sed Arc. edit. καὶ τοῦ ἄλογόν τε. In Platone sic: καίτοι ἄτοπόν γε, quo vocabulo paulo ante Plato vsus est.

45) σώφρονες εἶναι] Ita Cd. Ciz. et edit. Arc. In Platone: σώφρονες εἶσι. Iamblichi lectionem, non contemnendam, neque Heindorf. neque Wyttenb. commemorauit.

46) φάμεν γε] Ita Cd. Ciz. In Cd. Par. φάμ. γέ που, vt in Platone. In edit. Arc. φάμεν [γέ που]. Hic igitur in suo cod. non nisi φάμεν legit.

πάθος 47) τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη σωφρο-
σύνην. φοβούμενοι γὰρ ἑτέρων ἡδονῶν στερη-
θῆναι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἑκείνων ἄλλων ἀπέ-
χονται ὑπὸ ἄλλων κρατούμενοι. καίτοι κα-
λοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν
ἄρχεσθαι· ἀλλ' ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρα-
τούμενοις ὑφ' ἡδονῶν κρατεῖν τῶν ἄλλων
ἡδονῶν. τοῦτο δ' ὅμοιον ἐστίν, ὡς νῦν δὴ
ἐλέγετο, τῷ 48) τρόπον τινὰ δι' ἀκολασίαν
αὐτοὺς σεσωφρονίσθαι. οὐ τοίνυν αὕτη ἐστὶν
ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴ 49) ἡδονῶν πρὸς
ἡδονῶν καὶ λύπας πρὸς λύπας καὶ φόβον
πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, μείζω πρὸς
ἐλάττω ὡςπερ νομίσματα, ἀλλ' ἢ ἐκεῖνο 50)
μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ δεῖ πάντα
ταῦτα καταλλάττεσθαι, φρόνησις, καὶ τούτου
μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου 51) ἠνούμενά τε
καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ἢ, καὶ ἀνδρεία
καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ συλλήβδην

47) ὅμοιον τὸ πάθος] Ita Cdd. Ciz. et Par., vt in Phae-
done scripsit Heindorf. In edit. Arc. ὅμοιοι [εἶναι].
Equidem spero, Heindorf. in Platone εἶναι reuocaturum
esse; nam συμβαίνει εἶναι idem est quod ἐστὶ, et ver-
borum structura in hunc modum instituenda: καὶ ὅμως
συμβαίνει εἶναι αὐτοῖς τὸ πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη
σωφροσύνην ὅμοιον τούτῳ. De formula συμβαίνει εἶναι
cf. Weisk. de pleonas. p. 118. sqq. Eam frequentem
esse apud Strab. observat Siebelis in symb. crit. et exeg.
ad Hellenica etc. p. 111.

48) ὡς νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ] Ita e. Platone scripsi pro
ὡς νῦν δὴ ἐλέγετο, sine art. τῷ, quod et in edit. Arc. et in
Cd. Ciz. exstat.

affectio quaedam huic similis in ista fatua temperantia. Timentes enim, ne aliis careant voluptatibus, easque appetentes a ceteris abstinent ab aliis superati: etsi vocant intemperantiam a voluptatibus superari. Veruntamen accidit iis, ut superati a voluptatibus alias superent voluptates. Iam vero id illi simile est, quod modo dicebatur, eos quodammodo per intemperantiam fieri temperatos. Atqui videndum est, ne haec haudquaquam recta sit ad virtutem via, voluptates voluptatibus, dolores doloribus, et metum metu, et maius minori tanquam numos commutare: sed ille duntaxat rectus sit numus, quo haec omnia oporteat commutari, prudentia, quo et cum quo omnia emta ac vendita reuera sint, et fortitudo et temperantia et iustitia, ac summatim vera virtus,

49) ἀλλαγῆ] Hoc vocabulum, ut in edit. Arc., etiam in Cd. Ciz. legitur. In Iamblichō hic reliqui; Platoni nolim obtrudere. Nam Iamblichus Platonis locum liberius, adeoque negligentius exscripsit et partim mutavit, in eoque ἡ ὀρθῆ esse *recta via* docet articulus additus. — Paulo post ante μέλλω particula καί, quae in edit. Arc. ut in Platon. edit. legitur, tam a Cd. Ciz. quam a Par. abest, idque recte, ut mihi videtur.

50) ἢ ἐκεῖνο] In edit. Arc. et Cd. Ciz. ἢ ἐκεῖνος, vitiose.

51) μετὰ τούτου] Ita edit. Arc. In Cd. Ciz. κατὰ τούτου. Tum pro ἢ post τῷ ὄντι in Arc. edit. et Cd. Ciz. legitur ἢ, et pro πιπρασκόμενα in Cd. Ciz. προσκόμενα. Verbum ἀντίσθαι autem passiuo significatu insolens quidem, at non inauditum esse, docet Steph. thes. Tom. IV. p. 782. E.

ἀληθῆς ἀρετῆ 52) μετὰ φρονήσεως, καὶ προσ-
 γιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων· καὶ ἡδονῶν
 καὶ φόβων καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν
 τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλ-
 λαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων σκιαγραφία τίς
 ἐστίν 53) ἡ τοιαύτη ἀρετῆ καὶ τῷ ὄντι ἀν-
 δραποδώδης τε καὶ οὐδὲν ὑγιᾶς οὐδὲ ἀληθῆς
 ἔχει· τὸ δὲ ἀληθῆς τῷ ὄντι ἐστὶ κάθαρσις
 τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη
 καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ αὐτὴ ἡ
 φρόνησις μὴ καθαρμός τις ἤ. Καὶ κινδυ-
 νεύουσι 54) καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν οὗτοι
 καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῷ
 ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι, ὅς ἂν ἀμύητος
 ἢ ἀτέλεστος 55) εἰς ἄδου ἀφίκεται, ἐν βορ-
 βόρῳ κείσεται, ὃ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ
 τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν
 οἰκήσει· εἰσὶ γὰρ δὴ, φασὶν 56) οἱ περὶ τὰς
 τελετὰς, ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βύαχοι
 δὲ τε παῦροι· οὗτοι δ' εἰσὶ κατὰ τὴν ἐμὴν

52) ἀρετῆ] Cur post ἀρετῆ Heindorf. adsciuerit ἤ, quum
 praecesserit τῷ ὄντι ἤ, equidem non video. Neque in
 edit. Arc. neque in Cd. Ciz. legitur. Tum malim locum sic
 interpungere: ἀληθῆς ἀρετῆ, μετὰ φρονήσεως καὶ προσ-
 γιγνομένων κ. τ. λ. dum cum prudentia accedunt et disce-
 dunt voluptates et timores etc. Nam disputationis cardo
 vertitur in voc. φρόνησις.

53) σκιαγραφία τίς ἐστίν] In Platone orationis structura
 continuata legitur: μὴ σκιαγραφία τις ἤ. In toto loco
 insignis Iamblichii apparet negligentia.

54) κινδυνεύουσι] Ita cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz.,
 idque in Platone recepit Heindorfius pro κινδυνεύουσι,

dum cum prudentia et contingunt et discedunt voluptates et timores, ceteraque generis eiusdem: sin autem a prudentia segregata inuicem commutantur, adumbratio quaedam est eiusmodi virtus ac reuera seruilis, nihil sani verique possidens: virtutis autem veritas in horum omnium purificatione reuera consistit, et temperantia et iustitia et fortitudo et prudentia ipsa est purificatio quaedam. Quamobrem hi, qui mysteria nobis constituerunt, minime contemnendi videntur, sed reuera iam dudum occulte nos admonuere, fore, vt, quicumque non expiatus neque initiatus migrauerit ad inferos, iaceat in luto: quicumque vero purgatus atque initiatus illuc accesserit, cum diis habitet. Sunt enim (vt vulgo aiunt) qui in mysteriis versantur, thyrigeri quidem multi, Bacchi vero pauci: hi vero, vt equidem opinor, non

quod antea, oratione a praeced. μή minus commode suspensa, in Phaedone legebatur. — Tum post φαῦλοι in Cd. Ciz. omissum est τινές, quod cum Platone edit. Arc. habet. In Cd. Par. deest φαῦλοι.

55) ἢ ἀτέλειος] Ita cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz., atque locum habere potest, si vertitur siue. In Plat. pro ἢ est καί.

56) φασίν] Heindorf. ex Iambl. Ms. affert ἕς φασιν; sed ὧς non magis in Cd. Ciz., quam in edit. Arc. legitur. — Tum Cd. Ciz. habet βάνχοι δέ τε, edit. Arc. βάνχοι δέ γε, vt in Plat. A Cd. Par. abest γε. In Olympiod., quem citat Heindorf., versiculus sic legitur: πολλοὶ μὲν νυμφιοφόροι, παῦροι δέ τε βάνχοι.

δόξαν οὐκ ἄλλοι ἢ πεφιλοσοφηκότες 57). εἰ
 τοίνυν καὶ ἀρετὴν τελείαν καὶ κάθαρσιν τῆς
 ψυχῆς φιλοσοφία μόνη παρέχειν πέφυκεν,
 μόνῃς αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον. εἰς γὰρ
 θεῶν γένος 58) μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντε-
 λῶς καθαρῶ 59) ἀπιόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι
 ἄλλῳ ἢ τῷ φιλομαθεῖ. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα
 οἱ ὀρθῶς φιλόσοφοι ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ
 σῶμα ἐπιθυμιῶν ἀπασῶν καὶ καρτεροῦσι καὶ
 οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς ἑαυτοὺς οὐχὶ 60)
 οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι,
 ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ
 ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες,
 ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ οἱ φιλύτιμοι, ἔπειτα
 ἀπέχονται αὐτῶν. τοιγάρτοι τούτοις μὲν
 ἅπασιν ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν
 ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι

57) πεφιλοσοφηκότες] Ita Cdd. Ciz. et Par. sine ὀρθῶς,
 quod Arcerius e Platone adsciuit. Quae sequuntur
 εἰ τοίνυν vsque ad ἄξιον, sunt Iamblichii verba.

58) εἰς γὰρ θεῶν γένος κ. τ. λ.] E Phaed. p. 114. sqq.
 Heindorf. p. 42. sqq. Wyttenb.

59) καθαρῶ] Addidi hoc vocab., quod deerat et in Arc.
 et in Cd. Ciz., e Platone. Pro ἄλλῳ Cd. Par. ἄλλο.
 Heindorf. ex Iambli. Ms. affert ἀλλὰ ἢ. Pro τῷ φιλομ.
 Cd. Ciz. τὸ φιλομ. — Hic autem omnis locus, quem
 deprauatum esse Platonis interpretes existimarunt,
 mihi quidem sanus atque integer videtur esse. Neque
 enim video, si loca, qualia Matthiae in gram. gr. mai.
 p. 904. sq. §. 613. attulit, nullo modo vituperari pos-
 sunt, cur ferendum non sit, quod eadem notio, quam
 exprimit φιλοσοφίας, adiectiuo τῷ φιλομαθεῖ repetitur.
 Ferendum hoc est, immo placet, si cogites, verbis
 οὐ θέμις orationem quasi denuo resumī. Similis fere

alii sunt, quam qui recte philosophati sunt. Si igitur philosophia sola ita comparata est, ut virtutem perfectam animique purgationem efficiat, eam solam appetere decet. In deorum enim genus nulli fas est peruenire, praeterquam iis, qui discendi cupiditate flagrant et philosophati sunt et puri penitus decesserunt. Horum quidem gratia qui recte philosophantur, ab omnibus corporis cupiditatibus abstinent, atque ita perseverant, nec se illis unquam tradunt, neque familiae iacturam paupertatemque formidant, quemadmodum multi pecuniarum cupidi, neque rursus contemptum atque ignominiam, quemadmodum qui magistratus ambiunt et honores, tamen ab his abstinent. Quamobrem hi qui animum suum curant, neque corpori colendo seruiunt, spretis his

repetitio reprehenditur in hoc Pindari loco (Ol. II, 29 sqq. ed. Heyn.) qui frustra interpretes exercuit, qui et ipse per negationem effertur: τῶν δὲ πεπραγμένων ἐν δίκῃ τε καὶ παρὰ δίκην ἀποίητον οὐδ' ἂν χρόνος, ὃ πάντων πατήρ, δύναται θέμεν ἔργων τέλος, in quo loco τὰ πεπραγμένα κ. τ. λ. idem quod ἔργα significant, neque coniungenda sunt τὰ πεπραγμένα ἔργα. In Platonis loco illatio verbi φιλομαθῆς eo facilius defenditur, quod in iis, quae paulo post leguntur, disputatio sic instituitur, ut potissimum verbum φιλομαθῆς vrgeatur. Wyttenb. Platonis elegantiam sic restitutum iuit: εἰς δὲ γε θεῶν γένος μὴ οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι ἄλλω ἢ τῷ φιλομαθεῖ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς καθαρῶς ἀπιόντι.

60) οὐχί] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. Heindorf. e Plat. Cod. Par. οὐτι dedit, Wyttenb. cum Fisch. οὔτε.

χαίρειν εἰπόντες οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ πορεύον-
ται αὐτοῖς ὡς οὐκ εἰδόσιν ὅπῃ ἔρχονται, αὐτοὶ
δὲ ἠγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ
πράττειν καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρῶ
ταύτῃ τρέπονται ⁶¹⁾ ἐκείνη ἐπόμενοι, ἢ ἐκείνη
ἔφηρεται. γινώσκουσι γὰρ οἱ φιλομαθεῖς,
ὅτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἢ φιλο-
σοφία ἀτεχνῶς διαδεδεμένην ἐν τῷ σώματι καὶ
προσκεκολλημένην, ἀναγκαζομένην δὲ ὡσπερ
δι' εἰργμοῦ ⁶²⁾ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ
ὄντα, ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς καὶ ἐν πάσῃ
ἀμαθείᾳ κυλινομένην, καὶ τοῦ εἰργμοῦ
τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι δι' ἐπαθυμίας
ἐστὶν ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλ-
λήπτωρ εἴη τῷ δεδέσθαι· ὅπερ οὖν λέγω,
γινώσκουσιν οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παρα-
λαβοῦσα ⁶³⁾ ἢ φιλοσοφία ἔχουσαν αὐτῶν τὴν
ψυχὴν ἠρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχει-
ρεῖ ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης μὲν ⁶⁴⁾ μεστὴ
ἢ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέψις, ἀπάτης δὲ ἢ διὰ
τῶν ὠτῶν καὶ διὰ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων,
πείθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον
μὴ ἀνάγκη αὐτοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς
αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροῖζεσθαι παρακε-

61) τρέπονται] Cd. Par. τρέπονται.

62) δι' εἰργμοῦ] Ita edit. Arc., vt in Platone. Cdd. Ciz.
et Par. εἰργμοῦ. Conf. Heind. p. 117. Maitt. de dial.
p. 88. — Tum ἀμαθείᾳ edit. Arc. et Cd. Ciz. Pro
κυλινομένην, vt Cd. Ciz. cum edit. Arc. legit, Scal.
scripsit καλινομένην. V. Sturz. ad Maitt. de dial.
p. 205.

omnibus haudquaquam ea gradiuntur via, qua illi, qui, quo proficiscantur, ignorant. Ipsi vero existimantes, philosophiae eiusque solutioni et purgationi repugnandum non esse, hanc ea sequuntur via, qua eos ipsa ducit. Intelligunt enim viri discendi cupidi, philosophiam, vbi ipsorum animum susceperit reuera illigatum corpori atque implicitum, ac per ipsum quasi per carcerem quendam res considerare coactum, at non ipsum per se, omni prorsus inscitia volutum, quumque eadem philosophia perspiciat carceris indignitatem, quod per cupiditatem fiat, vt, qui vinculus est, ipse maxime sit adiutor in vinculis adstringendis: intelligunt, inquam, viri scientiae cupidi, philosophiam, vbi ipsorum animum sic constitutum susceperit, blande mulcere, et soluere studere, ostendendo, quam fallax oculorum, quam fallax aurium ceterorumque sensuum sit iudicium, atque suadendo, vt ab his discedat, quatenus iis vti non summa cogat necessitas, seque in se ipsum reuocet atque colligat, nec vlli

63) οὕτω παραλαβ.] Οὕτω in Cd. Par. deest.

64) ἀπάτης μὲν] Μὲν, quod abest a Cdd. Ciz. et Par., e Plat. addidit. Pro δμμάτων Cd. Par. δομμάτων, et pro ἀπάτης δὲ Cd. Ciz. ἀπάτη δὲ. Tum διὰ τῶν ἄλλων Cd. Par. cum Platone, sed in Cd. Ciz. et edit. Arc. deest διὰ. Paulo post αὐτὴ δὲ εἰς αὐτὴν in Iambl. legebatur pro αὐτὴν δὲ etc.

λευομένη, πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλω, ἀλλ' ἢ ⁶⁵⁾ αὐτὴν αὐτῇ, ὅτι ἂν νοήσῃ αὐτὴ καθ' αὐτὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῶν ὄντων, ὅτι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο, μηδὲν ἠγεῖσθαι ἀληθές· εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητὸν τε καὶ ὄρατόν, ὃ δὲ αὐτῇ ὄρα νοητὸν τε καὶ ἀειδές. Ταύτη οὖν τῇ λύσει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἢ τοῦ ἀληθοῦς ⁶⁶⁾ φιλοσόφου ψυχῇ οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ λυπῶν, καθόσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι, ἐπειδὴν τις σφόδρα ἠσθῆ ἢ λυπηθῆ ἢ φοβηθῆ ⁶⁷⁾ ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἂν ⁶⁸⁾ τις οἰηθεῖη, οἷον ἢ νοσήσας ἢ τι ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ', ὃ πάντων μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ οὐ λογίζεται ⁶⁹⁾ αὐτό· ὅτι δὴ ψυχῇ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τε ἠσθῆναι σφόδρα ⁷⁰⁾ ἢ λυπηθῆναι ἐπὶ τούτῳ καὶ ἠγεῖσθαι, περὶ ὃ ἂν μάλιστα τοῦτο πάσχη, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστατον

65) ἀλλ' ἢ] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Cd. Par. deest ἢ. Pro αὐτῇ Cd. Ciz. αὐτῇ, Par. αὐτῇ. Paullo post Cd. Ciz. δι' ἄλλο σκοπῇ, et pro ἀειδές, vt recte edit. Arc., ἀηδές.

66) τοῦ ἀληθοῦς] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat. τοῦ ὡς ἀληθῶς. Tum post verbum λυπῶν in Plat. additur καὶ φόβον, quae verba in Cdd. Ciz. et Par. desunt.

67) λυπηθῆ ἢ φοβηθῆ] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat. φοβηθῆ ἢ λυπηθῆ.

68) ὡς ἂν] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat. ὅσον ἂν. Pro νοσήσας Cd. Ciz. νοήσας. Idem Cd. cum Par. διὰ τῆς ἐπιθ. pro διὰ τὰς ἐπιθ., quod cum Arc. e Plat.

credat praeterquam sibi, quoad quidem ipse per se ipsum intelligat quodlibet eorum, quae sunt per se ipsa, quod autem per alia consideratum in aliis aliud intellexerit, eorum nihil verum existimet: esse autem huius quidem generis sensibile atque visibile: quod autem ipse per se consideret, intelligibile atque invisibile. Huic ergo solutioni veri philosophi animus repugnandum non esse iudicans sic a voluptatibus, cupiditatibus, doloribus, timoribus pro viribus abstinet, iudicans, quando quis vehementer delectetur, vel metuat, vel doleat, aut cupiat, haud tantum ab his eum pati malum, quantum quis forsitan existimarit, videlicet si propter concupiscentias vel aegrotet quispiam vel pecunias consumserit: sed quod malorum omnium maximum et extremum est, id eum perpeti, neque tamen animadvertere, nimirum cuiusvis hominis animum cogi delectari simul vel dolere aliqua re vehementer, et putare illam rem, quae hoc maxime efficiat, manifestissimam esse atque verissimam,

dedi. Tum κακόν est et in edit. Arc. et in Cd. Ciz.
In Plat. κακόν.

69) οὐ λογίζεται] E Platone. In edit. Arc. et Cd. Ciz.
συλλογίζεται sine οὐ.

70) ἡσθῆναι σφόδρα] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Platone σφόδρα post λυπηθῆναι demum additur. Pro ἐπὶ τοῦτο, quod habent edit. Arc. et Cd. Ciz., in Platone est ἐπὶ τῷ. — Alterum τοῦτο ante ἐναγχιέστατον deest in Cd. Ciz., non deest in edit. Arc. et Cd. Par.

οὐχ οὕτως ἔχον· ταῦτα δὲ ⁷¹⁾ μάλιστα ὄρατά.
οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα καταδει-
ται ψυχὴ ὑπὸ σώματος, ἐπεὶ ἐκάστη ἡδονὴ
καὶ λύπη ⁷²⁾ ὡσπερ ἦλον ἔχουσα προσηλοῖ
αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα καὶ προστερονᾶ καὶ
ποιεῖ σωματοειδῆ δοξάζουσαν, ταῦτα ἀληθῆ
εἶναι, ἄπερ ἂν ⁷³⁾ καὶ τὸ σῶμα φῆ. ἐκ γὰρ
τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς
χαίρειν ἀναγκάζεται, οἶμαι, ὁμότροπός τε
καὶ ὁμότροφος γίνεσθαι καὶ οἷα μηδέποτε
εἰς ἄδου καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλ' αἰεὶ
ἀναπλέα τοῦ σώματος ⁷⁴⁾ ἐξίεναι, ὥστε ταχὺ
πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο σῶμα καὶ ὡσπερ σπει-
ρομένη ἐμφύεσθαι ⁷⁵⁾ καὶ ἐκ τούτων ἄμοιρος
εἶναι τῆς τοῦ θείου τε καὶ καθαροῦ καὶ
μονοειδοῦς συνουσίας. τούτων τοίνυν ἕνεκα
οἱ δικαίως φιλομαθεῖς κόσμιοὶ εἶσι καὶ ἀν-
δρεῖοι, οὐχ ἂν οἱ πολλοὶ ἕνεκά φαθιν· ἀλλ'
οὕτω λογίσαιτ' ἂν ψυχὴ ἀνδρός ⁷⁶⁾ φιλοσόφου,
καὶ οὐκ ἂν οἰηθεῖη, τὴν μὲν φιλοσοφίαν
χοῖναι ἑαυτὴν λύειν, λυούσης δὲ ἐκείνης
αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ λύπαις

Infinit. εἶναι autem in Platone post ἀληθέστατον posi-
tus est.

71) ταῦτα δὲ] Scal. coniscit τοιαῦτά τε. Heindorf. scripsit
τὰ ὄρατά.

72) ἐπεὶ ἐκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη] Ita scripsi pro
ἐπὶ ἐκάστη ἡδονῇ καὶ λύπῃ, vt Cd. Ciz. locum exhibet.
Arcerius e Platone [ἔτι] ἐκάστη etc. Cd. Par. ἐπὶ ἐκάστη
ἡδονῇ etc. Iamblich. Platonis orationem aliquantum
mutavit.

73) ἄπερ ἂν] Ita edit. Arc. cum Platone. Cd. Ciz.
ἄπερ ἄμα.

cum longe sit secus. Haec autem maxime sunt, quae visibilia sunt. Igitur dum hoc patitur animus, quam maxime ligatur corpore, quoniam omnis voluptas atque dolor quasi clauum tenens animum corpori affigit atque connectit, efficitque corporeum adeo, ut iam opinetur ea esse vere, quae suadeat corpus. Nempe ex eo, quod eadem opinetur cum corpore eisdemque oblectetur, cogitur, ut puto, eiusdem moris eiusdemque alimoniae fieri, ut nunquam possit purus in vitam alteram proficisci, sed semper plenus corporis labe egrediatur, ideoque cito recidat in aliud corpus, et quasi satus iterum in nascatur, atque propterea a commercio divinae, purae, uniformis essentiae alienus prorsus euadat. Horum igitur gratia, qui iuste sunt discendi cupidi, temperantiam fortitudinemque sequuntur, non autem illorum, quorum gratia censet vulgus: sed ita veri philosophi animus secum cogitabit, nec villo modo arbitrabitur, cum se philosophia soluerit, oportere iterum voluptatibus dolo-

74) ἀναπλέα τοῦ σώματος] Hic est verbor. ordo in Arc. edit. et [Cd. Ciz. In Plat. τοῦ σώματος ἀναπλέα, edit. Heindorf., in ceteris idem ordo, qui in Iamblichio.

75) ἐμφύσειθαι] Ante hoc verbum in edit. Arc. et Cd. Ciz. perperam μή additum est. Tum pro ἄμοιρος in Cd. Ciz. ἄμοιρος.

76) ἀνδρός] Cd. Par. ἀνδρεῖος. Tum pro ἑαυτήν Cd. Ciz. ἑαυτὸν. Paulo post pro ἀνήνυτον Cd. Par. ἀννήτοιν, et pro μεταχειριζομένην Cd. Ciz. μεταχειριζομένης.

ἑαυτὴν πάλιν αὖ ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πράττειν Πενελόπης τινὰ ἐναντίως ἰστὸν μεταχειριζομένην, ἀλλὰ γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα ἐπομένη τῷ λογισμῷ καὶ αἰὲν ἐν τούτῳ οὖσα τὸ ἀληθές καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀδόξαστον θεωμένη καὶ ὑπ' ἐκείνου τρεφομένη ζῆν τε οἶεται οὕτω δεῖν, ἕως ἂν ζῆ, καὶ ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς τὸ συγγενές καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικαμένη ἀπηλλάχθαι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φαίνεται ἡμῖν φιλοσοφία ἀπαλλαγὴν τῶν ἀνθρωπίνων δεσμῶν παρέχειν καὶ λύσειν τῆς γενέσεως καὶ περιαγωγὴν ἐπὶ τὸ ὄν καὶ γνῶσιν τῆς ὄντως ἀληθείας καὶ κάθαρσιν ταῖς ψυχαῖς. εἰ δὲ ἐν τούτῳ μάλιστα ἐστὶν ἡ ὄντως εὐδαιμονία, σπουδαστέον περὶ αὐτήν, εἴπερ ὄντως βουλόμεθα μακαρίῳ εἶναι 77). Ἀλλὰ μὴν 78) καὶ τόδε διανοηθῆναι ἄξιον, ὅτι, εἴπερ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἐπιμελείας δεῖται 79) οὐχ ὑπὲρ τοῦ χρόνου μόνου τούτου 80), ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ παντός· καὶ ὁ κίνδυνος νῦν δὴ καὶ δόξειεν ἂν δεινὸς εἶναι, εἴ τις αὐτῆς ἀμελήσει 81). εἰ μὲν γὰρ ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντός

77) ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης — μακαρίῳ εἶναι] Sunt verba Iamblichi. Pro ὄντως edit. Are. ὄντων et pro forma attica eadem habet μακάριοι. Illam tuentur Cdd. Ciz. et Par.

78) Ἀλλὰ μὴν κ. τ. λ.] E Phaedone p. 218. Heindorf. p. 81. Wyttenb. In Platone pro ἄξιον est δίκαιον.

79) ἀθάνατος, ἐπιμελείας δεῖται] Ita Cdd. Ciz. et Par. Areerius dedit: [ἰστὸν,] ἐπιμελείας [δὴ] δεῖται, vt in Pla-

ribusque se dedere, iterumque vinciri, atque irritum opus facere, quasi telam Penelopes retexentem: immo vero horum tranquillitati studens sequensque rationem, ac semper in ea permanens verum et diuinum opinionemque supereminens contemplatur, a quo nutritus tum ita viuendum censet, quam diu viuat, tum sperat, se, vbi post mortem in cognatum atque tale migrauerit, ab humanis liberum fore malis. Hac igitur ratione patet, philosophiam nos liberare a vinculis humanis, soluere ab iis, quae innata sunt, et adducere ad id, quod vere est, atque ad cognitionem ipsius veritatis, animorumque purgationem. Iam si in hoc maxime inest vera felicitas, opera ei danda est, si quidem vere felices esse volumus. Praeterea etiam hoc decet reputare, si animus sit immortalis, eum non solum temporis huius, in quo viuere dicimur, verum etiam vniuersi gratia curatione plurimum indigere. Nam graue periculum fore putandum est, si quis neglexerit animum. Si enim mors totius solutio esset, nimirum im-

tone ante Heindorf. legebatur, qui omisit *ἴστιν*, relicta particula *δή*.

80) *μόνου τούτου*] Ita Cdd. Ciz. et Par. Ed. Arc. vt in Plat. *τούτου μόνου*.

81) *ἀμελήσει*] Ita cum Plat. Cdd. Ciz. et Par. sed edit. Arc. *ἀμελήσειεν*. Tum post *ἕκαστον* e Platone et edit. Arc. addidi *ἄν*, quod in Cd. Ciz. deest.

ἀπαλλαγῆ, ἔρμαϊον ἂν ἦν τοῖς κακοῖς ἀπο-
θανοῦσι τοῦ τε σώματος ἅμα ἀπηλλάχθαι
καὶ τῆς αὐτῶν κακίας μετὰ τῆς ψυχῆς· νῦν
δὲ ἐπειδὴ ἀθάνατος φαίνεται οὖσα, οὐδεμία
ἂν εἴη αὐτῇ ἄλλη ἀποφυγὴ κακῶν οὐδὲ σω-
τηρία, πλὴν τοῦ ὡς βελτίστην τε καὶ φρο-
νωτάτην γενέσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔχουσα
εἰς ἄδου ἢ ψυχῆ ἔρχεται πλὴν τῆς παιδείας
τε καὶ τροφῆς, ἃ δὴ καὶ λέγεται μέγιστα
ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν τὸν τελευτήσαντα εὐθύς
ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκεῖσε πορείας. ἢ μὲν γὰρ ἀμεί-
νων ⁸²⁾ ψυχῆ μετὰ θεῶν οἰκεῖ, καὶ περι-
πορεύεται κατ' οὐρανὸν βελτίονός τε λήξεως
τυγχάνει, ἢ δὲ ἀδίκων ἔργων ἀπαμένη καὶ
ἀνοσιουργίας πλησθεῖσα καὶ ἀσεβείας εἰς τὰ
ὑπὸ γῆν δικαιοσύνηρα ἐξελθοῦσα ⁸³⁾ δίκης τῆς
προσηκούσης μεταλαγχάνει. ὧν δὴ ἔνεκα χρὴ
πάν ποιεῖν, ὥστε ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ἐν
τῷ βίῳ μετασχεῖν. καλὸν γὰρ τὸ ἀθλον καὶ
ἢ ἐλπίς μεγάλη, καὶ τούτων δι' ἔνεκα θαρ-
ρεῖν χρὴ περὶ τῆ ἑαυτοῦ ψυχῆ ἄνδρα, ὅστις
ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ
σῶμα καὶ τοὺς κόσμους ⁸⁴⁾ εἶσθε χαίρειν ὡς
ἄλλοτριούς τε ὄντας καὶ πλέον θάτερον ἡγη-
σάμενος ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ περὶ τὸ μαν-

82) ἢ μὲν γὰρ ἀμείνων κ. τ. λ.] Sunt verba Iamblichi.
In nonnullis Platonis Phaedrum sequitur. Pro λήξεως,
quod vocabulum hic non *finem*, vt interpretatur Arce-
rius, sed *sortem* significat, in Cd. Par. est *μίξεως*.

83) ἐξελθοῦσα] Ita Cd. Ciz. Edit. Arc. ἐλθοῦσα, vt in

probi lucrarentur, cum et a corpore et ab eorum prauitate cum animo liberarentur. Nunc autem cum animus immortalis appareat, nulla superest malorum declinatio, nulla salus, nisi ut optimus et prudentissimus fiat. Nihil enim aliud, cum migrat ad manes animus, secum transfert praeter eruditionem atque educationem, quae quidem statim in principio transmigrationis illius ei, qui mortuus est, plurimum vel prodesse vel obesse dicuntur. Nam melior animus cum diis versatur et in coelum transmigrat, melioremque sortem consequitur; qui autem iniuste factis studuit et improbitate impietateque repletus est, in carceres subterraneos egressus meritas poenas dependit. Horum igitur causa nihil intermittendum est, quo virtutem et prudentiam in hac vita attingamus. Pulcrum enim est certamen et magna spes, et horum causa confidere decet de animo suo, quicumque per vitam ceteras voluptates, quae corpore percipiuntur, et ornamenta neglexit tanquam aliena, et arbitratus, se, quod magis noceat, efficere, iis autem voluptatibus studuit, quae

Platonis Phaedro, vbi p. 258. edit. Heindorf. leguntur haec: *κριθείσαι δὲ αἱ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆς δικαιοσύνην εἰλθοῦσαι δίκην ἐκτίνοσιν.*

84) *τοὺς κόσμους*] Sic Cdd. Giz. et Par. In Arc. edit. *τὸν κόσμον*, quod is reliquit, licet sequatur *ἀλλοτρίους τε ὄντας*, quod Scaliger mutat in *ἀλλοτρίους τε οὐσας*.

θάνατον ἐσπούδασέ τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλοτριῶ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῆς κόσμῳ, σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ ἐλευθερία καὶ ἀληθεία, οὕτω περιμένει τὴν εἰς ἄδου πορείαν, ὡς πορευσόμενος, ὅταν ἢ εἰμαρμένη καλῇ ⁸⁵). τούτων δὴ ⁸⁶) οὕτως ἐχόντων οὐ χρημάτων δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἔσται ὡς πλεῖστα, οὐδὲ δόξης καὶ τιμῆς, ἀλλὰ φρονήσεως καὶ ἀληθείας καὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται. οὐ γὰρ δεῖ τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖσθαι, τὰ δὲ φανλότερα περὶ πλείονος. οὔτε σωμάτων οὖν ἐπιμελεῖσθαι οὔτε χρημάτων δεῖ πρότερον, οὐδὲ οὕτως σφόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται. οὐ γὰρ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα ⁸⁷) καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις πάντα καὶ ἰδία καὶ δημοσία ⁸⁸). ἔν τι οὖν τοῦτο διανοεῖσθαι δεῖ ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔσται ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι. οὐδὲ ἀμελεῖται ⁸⁹) ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου ⁹⁰) πράγματα, ὥστε εἰς ἑαυτὸν ⁹¹) διανηρτῆσθαι

85) καλῇ] Sic recte pro καλεῖ, quod exstat in edit. Arc. et Cd. Ciz., scripsit Scaliger.

86) τούτων δὴ] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. τούτων δὴ οὖν. Sumta haec sunt ex Platon. Apolog. Socrat. c. 17. p. 115. edit. Fischer.

87) χρήματα] Sine articulo edit. Arc. et Cd. Ciz. Fischer dedit τὰ χρήματα, Heindorf. τὰ omisit, sed in praefixa annotatione critica in Apol. Socr. p. XVI. e Stobaeo, inquit, art. τὰ ante χρήματα reuocare debebam: in quo equidem non assentior huic viro docto.

in discendo insunt, et vbi exornauit animum non alieno, sed suo ipsius ornatu, temperantia, iustitia, fortitudine, libertate et veritate, sic iter in Orcum suscipiendum expectat profecturus, quando fatum vocauerit. Quae cum ita sint, non in eo opera ponenda est, vt pecuniarum, et gloriae et honoris quam plurimum sit, sed vt prudentia et veritas et optimus animi habitus. Non enim ea, quae plurimi pretii sunt, nihili pendenda sunt, viliora autem pluris facienda. Neque corporum igitur neque pecuniarum cura prius vehementiusque quam animi habenda est, vt quam optimus sit. Non enim ex pecuniis virtus, sed ex virtute pecuniae aliaque bona omnia et priuatim et publice hominibus proveniunt. Hoc igitur vnum pro vero habendum est, viro bono neque in vita neque post mortem quicquam mali euenturum esse, neque huius res a diis negligi, ita vt omnia

88) *ἴδια καὶ δημοσία*] Sic edit. Arc. et Cdd. Ciz. atque Par., nisi quod in his iota subscribendum omissum est. Fischer dicit, in Cd. (Iamblichi), quo Rigaffius vsus sit, scriptum esse *ἴδια καὶ δημοσία* (?).

89) *ἀμελεῖται*] Sic Cdd. Ciz. et Par. Edit. Arc. *ἀμελήται*.

90) *τὰ τούτου*] Scil. *ἀνδρὸς ἀγαθοῦ*. Ita recte Cdd. Ciz. et Par. Edit. Arc. *τὰ τούτων*, quod Scal. mutat in *τὰ τοιούτων*.

91) *εἰς ἑαυτὸν*] Ita Cdd. Ciz. et Par., sed Arc. edit. *εἰς αὐτόν*. Paulo post pro *παρεσκευασμένος*, vt recte legit Cd. Ciz., in edit. Arc. est *παρασκευομένος*, in Cd. Par. *παρεσκευόμενος*. Denique ante vocab. *φιλοσοφίαν*

πάντα τὰ ἀγαθὰ τὰ εἰς εὐδαιμονίαν φέροντα,
καὶ ὁ τούτου ἐγγύτατα παρεσκευασμένος
οὗτος ἂν μάλιστα μακαριώτατα διαζήσειεν.
τοιαῦται ἔστωσαν καὶ αἱ ἀπὸ τούτων ἐπὶ τὴν
εἰς τὴν φιλοσοφίαν προτροπὴν ἔφοδοι.

Κ Ε Φ. ιδ.

Δεῖ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ βίου ¹⁾ τῶν κορυ-
φαίων ἐν φιλοσοφίᾳ ἀνδρῶν ἐπομένως ταῖς
Πυθαγόρου ὑποθήκαις ποιήσασθαι τὴν προ-
τροπὴν. οἱ ²⁾ γὰρ τοιοῦτοί ³⁾ που ἐκ νέου
πρῶτον μὲν εἰς ἀγορὰν οὐκ ἴσασι τὴν ὁδόν,
οὐδὲ ὅπου δικαστήριον ἢ βουλευτήριον ἢ τι
κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον, νόμους
δὲ καὶ ψηφίσματα λεγόμενα ἢ γεγραμμένα
οὔτε ὁρῶσιν οὔτε ἀκούουσι· σπουδαὶ ⁴⁾ δὲ
ἐταιρειῶν ἐπ' ἀρχὰς καὶ σύνοδοι καὶ δεῖπνα
καὶ σὺν αὐλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πρᾶτ-
τειν προσίδεται αὐτοῖς· εὖ δὲ ἢ κακῶς ἢ
ἐτέρως τίς τι γέγονεν ἐν πόλει ἢ τί τις τῶν
κακῶν ἐστὶν ἐκ προγόνων γεγονῶς ἢ πρὸς
ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ⁵⁾, μᾶλλον αὐτὸν λέλη-

e Cd. Ciz. recepi τὴν, quod in edit. Arc. male omis-
sum est.

1) ἀπὸ τοῦ βίου] Art. τοῦ, qui deest in edit. Arc.,
praebuerunt Cdd. Ciz. et Par. Pro ἐπομένως, vt recte
edit. Arc., Cd. Ciz. ἐπομέναις.

2) οἱ γὰρ τοιοῦτοι κ. τ. λ.] Haec exscripta sunt ex Platonis
Theaeteto, p. 389. sqq. edit. Heindorf.

3) οἱ τοιοῦτοι.] In Platone οὔτοι, et ibidem pro ἐκ νέου,
quod legitur in Cd. Ciz., est ἐκ νέων, quod etiam Arce-
rius dedit. Tum ex edit. Arc. et Plat. addidi
βουλευτήριον ἢ τι, quae verba in Cd. Ciz. desunt.

bona, quae ad felicitatem ferunt, in sua potestate sita habeat, et qui huius rationem proxime assecutus fuerit, is beatissime viuet. Huiusmodi esto adhortatio ad philosophiae studium hinc petita.

C A P. XIV.

Etiam a vita primariorum in philosophia virorum secundum Pythagorae praecepta cohortatio est adhibenda. Hi enim ab ineunte aetate primum quidem viam in forum ignorant, neque iudicium aut consilium, aut concilium ciuitatis aliud vbi sit norunt, leges autem decretaque vel promulgata vel scripta nec vident nec audiunt. Factiones autem sodalitatum, quae ad magistratus creandos spectant, et congressus et coenas et comissiones cum tibicinis ne somniant quidem. Iam benene an male vrbs iam olim habuerit, aut quod cui malum turpisue nota a maioribus suis seu feminis seu viris sit, magis eos

4) σπουδαί] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. cum Platone, item σύνοδοι et κῆμοι. Sed Cd. Par. σπουδαίς — σύνοδον — κῆμους. Pro ἀθλητῶσι Cd. Ciz. ἀθλητῆσι.

5) εὖ δὲ ἢ κακῶς — γυναικῶν] Ita hic locus legitur in Cd. Ciz. In Heindorfii edit. ita: εὖ δὲ ἢ κακῶς τις γέγονεν ἐν πόλει, ἢ τί τῷ κακῶν ἐστὶν ἐκ προγόνων γεγονὸς ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν. Pro κακῶς τις in Platone vulgo κακῶς τι, et pro τῷ Heindorf. mauult τῷ. Valckenarius in Diatr. in Eurip. fr. p. 112. C. coniectat εὖ δὲ ἢ ἐτέρως τι γέγονεν ἐν πόλει. Cdd. Ciz. et Par. in his consentiunt: ἢ τί τις τῶν κακῶν ἐστὶν ἐκ προγόνων

θεν ⁶⁾ ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χόες, καὶ ταῦτα πάντα οὐχ ὅτι ⁷⁾ οὐκ οἶδεν, οἶδεν, οὐδὲ γὰρ αὐτῶν ἀπέχεται τοῦ εὐδοκιμεῖν χάριν, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὸ σῶμα μόνον ἐν τῇ πόλει κεῖται αὐτοῦ καὶ ἐπιδημεῖ, ἡ δὲ διάνοια ταῦτα πάντα ἠγησαμένη σμικρὰ καὶ οὐδὲν ἀτιμάσασα πανταχῇ πέτεται κατὰ Πίνδαρον ⁸⁾ τά τε γὰρ ὑπένερθε καὶ τὰ ἐπίπεδα γεωμετροῦσα, οὐρανοῦ τε ὑπερ ἀστρονομοῦσα καὶ πᾶσαν πάντη ⁹⁾ φύσιν ἐρευνωμένη τῶν ὄντων ἐκάστου ὅλου, εἰς τι τῶν ἐγγύς οὐδὲν ἑαυτὴν συγκαθιεῖσα· ὡς περ δὴ ¹⁰⁾ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα καὶ ἀναβλέποντα πεσόντα εἰς φρέαρ Θοῤῥιά ¹¹⁾ τις ἔμμελης καὶ χαρίεσσα θεραπαινὶς ἀποσκῶψαι λέγεται, ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δὲ ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ παρὰ πόδας λανθάνοι αὐτόν.

γεγονώς. Qua ratione singula verba constituenda sint, equidem discernere non ausim; eadem tamen hunc sensum monstrare videntur: *bene, an male, an secus quid factum sit in ciuitate, aut an quis a prauis maioribus, siue viri illi fuerint siue mulieres, prognatus sit etc.* Ficini interpretationem hic non mutauī.

6) αὐτὸν λέληθεν] Ita Cd. Ciz. Edit. Arc. αὐτῶν λέλ., Scal. corrigit αὐτοῦς.

7) οὐχ ὅτι] Ita Cd. Ciz., quod praeferam lectioni οὐδ' ὅτι, quae in edit. Arc., vt in Platone, exstat. In Cd. Par. alterum οἶδεν excidit. Tum pro ἐπιδημεῖ in Cd. Ciz. est ἐπιδοκεῖ, et pro ἠγησαμένη σμικρὰ ibidem ἠγησαμένης μικρὰ. Verbum οὐδὲν delendum videtur, aut ἀτιμάσασα.

8) κατὰ Πίνδαρον] Conf. Heyn. edit. T. III. p. 82. sqq. Cdd. Ciz. et Par. πέτεται, in Plat. φέρεται. Veram in frag. Pind. lectionem esse πέταιται, docuit Schneid. tum

latet, quam maris, ut dici solet, arenae. Atque haec omnia etiam nescire se nescit. Neque enim vulgaris gloriae gratia ab his abstinet, sed reuera corpus duntaxat illius in vrbe habitat atque versatur, mens autem haec omnia parui, immo nullius aestimans passim volat, ut ait Pindarus, et quae sub terra sunt et quae supra dimetiens et arte coelum transcendens omnem perscrutata naturam rerum omnium, quae ad vniuersum pertinent, his autem, quae prope sunt, nullo modo applicans se: quemadmodum Thaletem, dum coelum suspiceret intentus sideribus, in foueam cadentem Thracensis quaedam eius ancilla concinna et lepida arguisse dicitur, quod quae in coelo essent, peruidere contenderet, quae vero proxima et ad pedes,

etiam Cd. Ciz. habet τὰ ἐπίπεδα, Plat. τὰ ἐπίπεραθεν, quae vox nihili est, ut mireris, quod Heindorfius eam reliquerit.

9) πᾶσαν πάντη] Ita Cdd. Ciz. et Par., ut in Platone. Ed. Arc. πάντα. Tum pro εἰς τι τῶν ἐγγύς, quod cum Plat. edit. Arc. habet, Cd. Ciz. εἰς τὸν ἐγγύς, et Cd. Par. εἰς τῶν ἐγγύς. Videtur legendum εἰς τε τῶν ἐγ.

10) ὡςπερ δὴ] Part. δὴ de suo addidit Iambl. Deinde pro ἀναβλέποντα, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. est, in Plat. ἄνω βλέποντα.

11) Θραῖστα] Cd. Ciz. Θραῖστα. Idem ἐμμέλης. Tum ὡς τὰ μὲν e Platone scripsi pro καὶ τὰ μὲν, quod dant Cdd. Ciz. et Par., edit. Arc. εἰς τὰ μὲν. Pro ἔμπροσθεν, quod e Plat. assumsi, in Cd. Ciz. et edit. Arc. erat ὀπισθεν, lepido errore. Pro λανθάνου edit. Arc. λανθάνει, Cd. Par. λανθάνειν.

Ταυτὸν δὲ ἀρκεῖ σκῶμμα ¹²⁾ ἐπὶ πάντας, ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι. τῷ γὰρ ὄντι τὸν τοιοῦτον ὁ μὲν πλησίον καὶ ὁ γείτων λέληθεν, οὐ μόνον ὅ τι πράττει, ἀλλ' ὀλίγου ¹³⁾ καὶ εἰ ἀνθρώπος ἐστὶν ἢ τι ἄλλο θρέμμα· τί δέ ποτ' ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ τί τῇ τοιαύτῃ φύσει προσήκει διαφέρειν τῶν ἄλλων ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν, ζητεῖ τε καὶ πράγματ' ἔχει διερευνώμενος. τοιγάρτοι ἰδία τε συγγιγνόμενος ¹⁴⁾ ὁ τοιοῦτος ἐκάστῳ καὶ δημοσίᾳ ὅταν ἐν δικαστηρίῳ ἢ που ἄλλοθι ἀναγκασθῇ περὶ τῶν παρὰ πόδας καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς διαλέγεσθαι, γέλωτα παρέχει οὐ μόνον θράτταις, ἀλλὰ καὶ τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ εἰς φρέατά τε καὶ πᾶσαν ἀπορίαν ἐμπίπτων ὑπὸ ἀπειρίας, καὶ ἢ ἀσχημοσύνη δεινή ¹⁵⁾, δόξαν ἀβελτηρίας παρεχομένη. ἐν τε γὰρ ταῖς λοιδορίαις ἴδιον ἔχει οὐδὲν οὐδένα λοιδορεῖν αὐτὸς ¹⁶⁾ οὐκ εἰδῶς κακὸν οὐδὲν οὐδενὸς ἐκ τοῦ μὴ μεμελητηκέναι· ἀπορῶν οὖν γελοῖος φαίνεται· ἐν τε τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς τῶν ἄλλων μεγαλαυχίαις οὐ προσποιήτως ¹⁷⁾, ἀλλὰ τῷ ὄντι

12) σκῶμμα] Cdd. Ciz. et Par. σῶμα.

13) ὀλίγου] In edit. Arc. est ὀλίγον. Post καὶ e Platone et edit. Arc. addidi εἰ, quod in Cd. Ciz. deest. Idem Cod. antea pro πράττει habet πράττειν. Tum pro τί δέ, quod in edit. Arc. et Plat. legitur, in Cdd. Ciz. et Par. τί δή. — Pro διαφέρειν, quod Cd. Ciz. et edit. Arc. tuentur, in Platone est διάφορον. Idem Cd. et edit. Arc. ἢ ποιεῖν, sed in Plat. ἢ deest. Pro διερευνώμενος edit. Arc. διερευνόμενος.

non videret. Idem similiter omnibus, qui in philosophia versantur, obiici potest. Latet enim philosophum non modo, quid agat eius proximus, sed fere homine sit an brutum. Quid autem homo ipse sit, et quid ipsius naturae maxime conueniat agere aut pati, exquirat et laboriose perscrutatur. Enimvero si quando talis vir vel priuatim cum aliquo vel publice in iudicio siue alibi de his, quae ad pedes et in conspectu sunt, disserere cogitur, risum mouet, non Thracensibus solum, verum etiam reliquae multitudini, quippe cum in foueas ambiguitatesque multas propter harum rerum imperitiam incidat, ubi absurda quaedam ineptia ignauiae notam inurit. Nam cum forte vituperandus aliquis est, nihil habet, quod in opprobrium afferat; utpote vitiorum ignarus, quandoquidem singula singulorum mala nunquam animaduertit. Ergo tanquam nescius irridetur. In laudandis quoque extollendisque hominibus, cum nihil simulet dissimuletue, sed aperte

14) συγγιγνώμενος] Ita edit. Arc. cum Plat. sed Cd. Ciz. συγγιγνομένοις. Tum ἐκάστῳ dedi e Platone pro ἕκαστος, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. erat. Pro παρὰ πόδας in edit. Arc. et Cd. Ciz. περὶ πόδας.

15) δεινή] Hoc vocab., quod deest in Cd. Ciz., ex edit. Arc. et Plat. addidi.

16) αὐτὸς] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. et Platone pro eo est αὐτ. Tum pro μὴ μεμελετηκέναι in Cd. Ciz. μημελετηκέναι, edit. Arc. μὴ ἐμμελετηκέναι. Cd. Par. μεμελετηκέναι.

17) προσποιήτως] Cd. Ciz. προσποιητῶς.

γελῶν ἔνδηλος γιγνόμενος ληρώδης δοκεῖ εἶναι.
 τύραννόν τε γὰρ ἢ βασιλέα ἐγκωμιαζόμενον ¹⁸⁾
 ἓνα τῶν νομέων, οἷον συβώτην ἢ ποιμένα ἢ
 τινα βουκόλον ἡγεῖται εὐδαιμονιζόμενον πολὺ
 βδάλλοντα γάλα· δυσκολώτερον δὲ ἐκείνων
 ζῶον καὶ ἐπιβουλότερον ποιμαίνειν τε καὶ
 βδάλλειν νομίζει αὐτούς· ἀγροικόν ¹⁹⁾ δὲ καὶ
 ἀπαιδευτον ὑπὸ ἀσχολίας οὐδὲν ἥττον τῶν
 νομέων τὸν τοιοῦτον ²⁰⁾ ἀναγκαῖον γίνεσθαι,
 σηκὸν ἐν ὄρει τὸ τεῖχος περιβεβλημένον. γῆς
 δὲ ὅταν μυρία πλέθρα ἢ ἔτι πλείω ἀκούσῃ,
 ὥς τις ἄρα κεκτημένος θαυμαστὰ πλήθει ²¹⁾
 κέκτηται, πάνυ σμικρὰ δοκεῖ ἀκούειν εἰς
 ἅπασαν εἰσὼτὼς τὴν γῆν βλέπειν. τὰ δὲ δὴ
 γένη ὑμνούντων, ὥς γενναῖός τις ἑπτὰ πάπ-
 πους πλουσίους ²²⁾ ἔχων ἀποφῆναι, παντά-
 πασιν ἀμβλὺ ²³⁾ καὶ ἐπὶ σμικρὸν ὄρώντων
 ἡγεῖται τὸν ἔπαινον ὑπὸ ἀπαιδευσίας οὐ δυνα-
 μένων εἰς τὸ πᾶν αἰεὶ βλέπειν, οὐδὲ λογίζε-
 σθαι, ὅτι πάππων καὶ προγόνων μυριάδες
 ἐκάστῳ γεγόνασιν ἀναρίθμητοι, ἐν αἷς πλού-

18) ἐγκωμιαζόμενον] Post hoc verbum in Cd. Ciz. locus :
 ἓνα τῶν νομέων vsque ad εὐδαιμονιζόμενον excidit. Li-
 brarii oculus a verbo ἐγκωμιαζόμενον ad εὐδαιμονιζόμενον
 aberravit. Pro συβώτην Arc. dedit τῶν συβωτῶν. —
 Pro βδάλλοντα Cdd. Ciz. et Par. βδάλοντα. Pro ζῶον
 Arc. edit. ζῶων. Depique pro ποιμαίνειν τε καὶ βδάλλειν,
 vt cum Platone Arc. edit., in Cd. Ciz. vitiose
 ποιμένειν τε βδαλεῖν.

19) ἀγροικόν] Cd. Ciz. et edit. Arc. ἀγροῖκον. Accentum
 Heindorf. e praecepto Grammaticorum mutavit.

20) τὸν τοιοῦτον] Art. τὸν in Cd. Ciz. deest.

rideat, delirus esse videtur. Etenim cum tyrannum aut regem laudari sentit, gregum custodum aliquem, vt subulcum, aut pastorem ouium, vel bubulcum extolli existimat, quod abunde mulgeat. Id tamen interesse censet, quod reges et tyranni infensius et insidiosius animal curent et mulgeant. Agrestes vero et rudes non minus propter otium quam pastores, illos esse necesse est, sic moenibus in vrbe circumdatos, vt pastor caula in monte. Cum vero agrorum decem millia iugera, aut plura etiam praedicari audit, quasi magnum quippiam ab illo, qui habet, possideatur, exigua quaedam audire se putat, quippe qui vniuersum terrae orbem spectare sit solitus. Quoties praeterea quis generis nobilitatem refert, quod septem auos diuites omnes enumerare valeat, hebetis nihilque magnum propter ignorantiam cogitantis animi laudes huiusmodi censet, quod ad totius mundi naturam respicere nequeat, et videre, innumeros vnumquemque nostrum auos atque proauos antecessisse, quorum in

21) πλήθει] Ita edit. Arc. cum Plat. Sed Cdd. Ciz. et Par. πλήθη. Iidem codices πάνσμιχα pro πάνσμιχα.

22) πλουσίους] Ita Cdd. Ciz. et Par. cum Platone. Edit. Arc. πλουσίως. Tum Cdd. Ciz. et Par. ἀποφθῆναι pro ἀποφῆναι, quod habet edit. Arc.

23) ἀμβλῦ] Ita Cdd. Ciz. et Par., quemadmodum Heindorf. in Platone scripsit pro vulgata in Platone lectione ἀμβλῦν, quam Arc. expressit. Pro ἐπὶ σμιχρῶν, vt recte edit. Arc. cum Platone, in Cdd. Ciz. ἐπισμιχρῶν. Xen.

σιοι καὶ πτωχοὶ καὶ βασιλεῖς καὶ δοῦλοι βάρ-
 βαροὶ τε καὶ Ἕλληνες πολλάκις μυριοὶ γεγό-
 νασιν ὄψωυν· ἀλλ' ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι κα-
 ταλόγῳ προγόνων σεμννομένων καὶ ἀναφε-
 ρόντων εἰς Ἡρακλέα τὸν Ἀμφιτρούωνος ²⁴⁾
 ἄτοπα αὐτῷ καταφαίνεται τῆς σμικρολογίας·
 ὅτι δὲ ὁ ἀπ' Ἀμφιτρούωνος εἰς τὸ ἄνω πεντε-
 καιεικοστὸς τοιοῦτος ἦν, οἷα συνέβαιεν
 αὐτῷ τύχῃ, καὶ ὁ πεντηκοστὸς ἀπ' αὐτοῦ,
 γελᾷ, οὐ δυναμένων λογίζεσθαι τε καὶ χαν-
 νότητα ἀνοήτου ψυχῆς ἀπαλλάττειν. ἐν
 ἅπασι δὲ τούτοις ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῶν πολλῶν
 καταγελάται, τὰ μὲν ὑπερηφάνως ἔχων, ὡς
 δοκεῖ, τὰ δ' ἐν ποσὶν ἀγνοῶν τε ²⁵⁾ καὶ ἐν
 ἐκάστοις ἀπορῶν. ὅταν δὲ γέ τινα αὐτὸς ²⁶⁾
 ἐλκύσῃ ἄνω καὶ ἐθελήσῃ τις αὐτῶν ἐκβῆναι,
 ἐκ τοῦ, τί ²⁷⁾ ἐγὼ σὲ ἀδικῶ ἢ σὺ ἐμέ, εἰς
 σκέψιν αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας,
 τί τε ἐκάτερον αὐτοῦν, καὶ τί τῶν πάντων ἢ

Mem. I, IV, 17. τὸ σὸν μὲν ὄμμα δύνασθαι ἐπὶ πολλὰ
 στάδια ἐξικνεῖσθαι.

24) τὸν Ἀμφιτρούωνος κ. τ. λ.] Hunc locum cum Arcerio
 ita, ut in Platone legitur, exprimendum curavi. Nam
 et in codice, quo usus est Arcerius, et in Ciz. haec sunt
 ommissa: ἄτοπα αὐτῷ καταφαίνεται τῆς σμικρολογίας· ὅτι
 δὲ ὁ ἀπ' Ἀμφιτρούωνος, et paulo post verbum πεντα-
 καιεικοστὸς. — Tum Cd. Ciz. habet οἷα — τύχῃ, edit.
 Arc. οἷα — τύχῃ, Heindorf. οἷα — τύχῃ, errore typo-
 graphi, ut videtur; nam in annotatione, pro τύχῃ,
 inquit, haud dubie reponendum τύχη, recta casu.
 οἷα τύχη αὐτῷ συνέβαιεν idem fere est, quod οἷος
 ἔτυχεν. — In Cd. Par. est pro οἷα art. ἡ. Pro δυνα-
 μένων autem Heindorf. sine iusta causa scripsit δυνά-

numero diuites et inopes, reges et serui, barbarique et Graeci innumerabiles fuere. Quin etiam quando quis stirpem quinque et viginti maiorum dinumerat, et in Amphitryonidem Herculem originem refert, importunum ei rerum friuolarum studium videtur. Quod autem ille iam inde ab Hercule quintus et vigesimus talis est, qualem ipsum fortuna fecerit, etiamsi quinquagesimus ab Hercule sit, ridet, tanquam eos, qui reputare et abigere insane mentis vanitatem non possint. In his igitur omnibus philosophus vir vulgo ridiculus habetur, partim quia superbus contemptorque apparet, partim quia quae palam sunt, ignorat et ambigit. At cum is aliquem ad supera trahit, et ille paratus est hinc decedere, missis litibus, in quibus quaeritur, in quo ego te, aut tu me laeseris, ad ipsius iustitiae iniustitiaeue speculationem adscendit, quid vtraque sint, quo ab aliis

μενον. In Cd. Par. δυναμένω. Pro ἀνοήτου, quod cum Plat. edit. Arc. habet, in Cd. Ciz. est ἀνόητα, et in Cd. Par. ἀνόητον.

25) ἀγνοῶν τε] Cd. Ciz. et edit. Arc. pro τε habent δε, atque in hac post καὶ omissum est ἐν.

26) αὐτὸς] Ita cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz., sicque in Platone scripsit Heindorf. pro αὐτόν. Tum pro αὐτῶν ἐκβῆναι, vt cum Arc. e Plat. dedi, in Cdd. Ciz. et Par. est αὐτῶ ἐκβλήναι.

27) ἐκ τοῦ, τί] Cd. Ciz. ἐκ τουτί. Tum post αὐτῆς art. τῆς, qui deest in edit. Arc. et Cd. Ciz., e Plat. addidi. Ante Heindorf. in Plat. legebatur αὐ τῆς pro αὐτῆς.

ἀλλήλων διαφέρετον, ἢ ἐκ τοῦ ²⁸⁾, εἰ βασιλεὺς εὐδαίμων κεκτημένος πολὺ χρυσίον, εἰς βασιλείας πέρι καὶ ἀνθρωπίνης ὅλως εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ἐπίσκεψιν, ποίω τέτινε ἔστων ²⁹⁾ καὶ τίνα τρόπον ἀνθρώπου φύσει προσήκει τὸ μὲν κτήσασθαι αὐτοῖν, τὸ δὲ ἀποφυγεῖν· περὶ πάντων τούτων ὅταν αὐθέρη λόγον διδόναι τὸν σμικρὸν ἐκεῖνον τὴν ψυχὴν καὶ δριμὺν καὶ δικανικόν, πάλιν αὐτὰ ἀντίστροφα ἀποδίδωσιν. ἰλιγγιῶν τε ³⁰⁾ ἀπὸ ὑψηλοῦ κρεμασθεῖς καὶ βλέπων μετέωρος ἀνωθεν ὑπὸ ἀηθείας, ἀδημονῶν τε καὶ ἀπορῶν καὶ βαρβαρίζων γέλωτα θράτταις μὲν οὐ παρέχει, οὐδ' ἄλλω ἀπαιδευτῶ οὐδενί· οὐδὲ ³¹⁾ γὰρ αἰσθάνονται· τοῖς δὲ ἐναντίως ἢ ὡς ἀνδραπόδοις τραφεῖσι πᾶσιν. οὗτος δὲ ἑκατέρου τρόπος τῆς ζωῆς ³²⁾· ὁ μὲν τῷ ὄντι ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ σχολῇ τετραμμένον, ὃν δεῖ φιλόσοφον καλεῖν ³³⁾, ὃ ἀνεμέσητον εὐήθει δοκεῖν

28) ἢ ἐκ τοῦ] In Cd. Par. εἰ ἐκ τοῦ. Tum post κεκτημένος in Platone insertum est τ' αὐ, quod neque in Arc. edit. neque in Cd. Ciz. legitur. Deinde pro εἰς βασιλ. in Cd. Ciz. et edit. Arc. ἢ βασ.

29) ποίω τέτινε ἔστων] Ita edit. Arc. ex Platone. Cdd. Ciz. et Par. ποίω γέτινες αὐτόν. Tum pro αὐτήν, quod et edit. Arc. et Cd. Ciz. habet, e Plat. dedi αὐτοῖν. Pro δικανικόν Cd. Ciz. δικαστικόν. Pro αὐτὰ Cdd. Ciz. et Par. αὐτά.

30) ἰλιγγιῶν τε] Ita Cd. Ciz. et edit. Arc. In Plat. τε γὰρ. Edit. Arc. ἀφ' ὑψηλοῦ. Pro βαρβαρίζων Cd. Ciz. βαρβάρων.

31) οὐδὲ] Ita Cdd. Ciz. et Par. Ed. Arc. cum Plat. οὐ, quod praeferendum. Tum e Platone ἐναντίως

omnibus inter se discrepent, vel etiam controuersia illa dimissa, qua quaeritur, vtrum rex beatus sit, qui multum auri possidet, ad contemplationem regni ipsius beatitudinisque humanae atque miseriae, qualia quaeque sint, et quo pacto humanae naturae conveniat hoc adipisci, illud fugere: quando, inquam, oportet de his omnibus rationem reddere pusillanimum illum et acerrimum cauidicum, tunc sane vicissim poenas philosopho pendet. Vertiginem enim patitur ab excelsa specula caligantibus oculis, vtpote qui superne prospicere sit insolitus. Moeret quoque, titubat, et barbarica profert. Quocirca risum non Thracibus, neque rudi cuiquam mouet: neque enim persentiunt: sed illis potius omnibus, qui libere et procul a seruili vita educati sunt. Haec vtriusque conditio: altera quidem hominis illius, qui in libertate et otio est educatus, quem philosophum vocas, qui cum reuera vituperari non

scripsi pro *ἐναντίους*, quod Cd. Ciz. et edit. Arc. habent.

32) *τῆς ζωῆς*] Hoc verbum, quod legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz., non exstat in Platone. Tum pro *ἐν ἐλευθερίᾳ*, vt e Plat. scripsi, in edit. Arc. et Cd. Ciz. erat *ἀνελευθερία*. Pro *τεθραμμένου* in edit. Arc. et Cd. Ciz. *τεθραμμένος*.

33) *ὅν δεῖ φιλόσ. καλεῖν*] Ita Cd. Ciz. Edit. Arc. cum Plat. *ὅν δὴ φιλόσ. καλεῖς*. Quod deinceps sequitur *ᾧ*, quod abest a Cdd. Ciz. et Par., cum edit. Arc. e Plat. addidi. Tum pro *ἀνεμέσσητον*, vt recte cum Plat. Ciz., in edit. Arc. est *ἀναμέσσητον*, in Cd. Par. *ἀνεμέσσητοι*.

καὶ οὐδενὶ εἶναι, ὅταν εἰς δουρικὰ ἐμπέσῃ
 διακονήματα, οἷον στρωματόδεσμον μὴ ἐπι-
 στάμενος συσκευάσασθαι μήτε ὄψον ἠδῦναι ἢ
 θῶπας λόγους· ὁ δ' αὖ τὰ μὲν τοιαῦτα
 πάντα δυναμένου τορῶς τε καὶ 34) ὀξέως δια-
 κονεῖν, ἀναβάλλεσθαι δὲ οὐκ ἐπισταμένου
 ἐπὶ δεξιὰ 35) ἐλευθέρως, οὐδέ γ' ἁρμονίαν
 λόγων λαβόντος 36) ὀρθῶς ὑμνῆσαι θεῶν τε
 καὶ ἀνδρῶν εὐδαιμόνων βίον ἀληθῆ. οἶμαι
 δὴ οὖν, εἰ πείθονται οἱ ἄνθρωποι τούτοις,
 πλείονα ἂν εἰρήνην καὶ κακὰ ἐλάττω κατ'
 αὐτοὺς ἔσεσθαι. τὰ μὲν οὖν κακὰ οὐτ' ἀπο-
 λείσθαι δυνατόν· ὑπεναντίον γάρ τι τῷ ἀγαθῷ
 αἰεὶ εἶναι ἀνάγκη· οὔτε ἐν θεοῖς αὐτὰ ἰδρῶ-
 σθαι· τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν
 τόπον περιπολεῖ ἐξ ἀνάγκης. διὸ καὶ πειρᾶ-
 σθαι χρὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα.
 φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν·
 ὁμοίωσις δὲ δίκαιον καὶ ὄσιον μετὰ φρονή-
 σεως γενέσθαι. ἀλλὰ γὰρ οὐ πάνυ 37) ῥᾶδιον
 πείσαι, ὥς ἄρα οὐχ ὧν ἕνεκα οἱ πολλοὶ φασὶ
 δεῖν πονηρίαν μὲν φεύγειν, ἀρετὴν δὲ διώκειν,
 τούτων χάριν τὸ μὲν ἐπιτηδευτέον, τὸ δ' οὐ,

Denique pro εὐήθει, vt recte Cd. Ciz., edit. Arc.
 εὐήθει, Cd. Par. εὐήθη, et pro ἐπιστάμενος, vt edit. Arc.
 cum Plat., Cdd. Ciz. et Par. ἐπισταμένους.

34) τορῶς τε καὶ] Ita Arc. cum Plat. Sed Cdd. Ciz. et
 Par. τορῶς θατέρον καί. Pro ὀξέως, vt cum Plat. Cd.
 Ciz., edit. Arc. ὀξει. Scal. coniecit ὀξὺ. Post ἀναβάλ-
 λεσθαι cum Arc. e Plat. addidi δέ, quod deest in Cdd.
 Ciz. et Par.

35) ἐπὶ δεξιὰ] Ita cum edit. Arc. Cd. Ciz. In Plat.

debeat, tamen fatuus et ineptus apparet, quotiescunque seruilia aggreditur ministeria, cum neque stramentorum sarcinas colligare, neque obsomiorum condimenta conficere, neque adulatoria blandimenta verborum confingere possit: altera est hominis illius conditio, qui haec expedite celeriterque subministrare potest, sed decenti liberi hominis vestitu commode uti nescit, sermonis insuper harmonia conuenienti deorum et hominum beatorum vitam veram canere prorsus ignorat. Existimo igitur, si haec hominibus persuaderentur, pacem ampliolem et mala pauciora inter eos futura esse. At fieri non potest, ut mala penitus extirpentur. Nam bono oppositum aliquid esse semper necesse est. Neque illa tamen apud deos locum habere possunt. Naturam vero mortalem regionemque inferiorem necessario circum-eunt. Quare conandum est, ut hinc illuc quam celerrime fugiamus: fuga autem est, ut deo similes pro viribus efficiamur. Deo similes efficit cum prudentia iustitia simul et sanctitas. Caeterum haud facile id persuaderi potest, non illius gratia, cuius vulgus existimat, sequendam esse virtutem et vitium

ἐπιδέξια, ut in Iamblichō correxit Scaliger. Deinde pro *οὐδέ γ'*, ut edit. Arc. cum Plat., Cd. Ciz. *οὐδέ*.

36) *λαβόντος*] Sic cum Plat. edit. Arc. et Cd. Ciz. In Cd. Par. *λαμβάνοντος*.

37) *πάνυ*] Ita Cd. Ciz. Sed edit. Arc. *πάνυ τι*, ut in Plat.

ἵνα δὴ μὴ ³⁸⁾ κακὸς καὶ ἵνα ἀγαθὸς δοκῇ εἶναι· ταῦτα μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ λεγόμενος γραῶν ὑθλος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται· τὸ δὲ ἀληθὲς ὡς λέγομεν· θεὸς οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἀδικος, ἀλλ' ὡς οἶόν τε δικαιοτάτος, καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτῷ ὁμοιότερον οὐδέν, ἢ ὅς ἂν ³⁹⁾ ἡμῶν αὖ γένηται ὅτι δικαιοτάτος. περὶ τούτου καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς καὶ οὐδενία τε καὶ ἀνανδρία. ἡ μὲν γὰρ τούτου γνῶσις σοφία καὶ ἀρετὴ ἀληθινή, ἡ δὲ ἀγνοία ἀμαθία καὶ κακία ἐναργής. αἱ δὲ ἄλλαι δεινότητές τε δοκοῦσαι ⁴⁰⁾ καὶ σοφίαι ἐν μὲν πολιτικαῖς δυναστείαις γιγνόμεναι φορτικαί, ἐν δὲ τέχναις βάνανσοι. τῷ οὖν ἀδικοῦντι καὶ ἀνόσια λέγοντι ἢ πράττοντι μακρῷ ἄριστ' ἔχει τὸ μὴ ⁴¹⁾ συγχωρεῖν δεινῷ ὑπὸ πανουργίας εἶναι. ἀγάλλονται γὰρ τῷ ὄνειδει καὶ οἴονται ἀκούειν, ὅτι οὐ λῆροί εἶσι, γῆς ἄλλως ἄχθη, ἀλλὰ ἄνδρες, οἴους δεῖ ἐν πόλει τοὺς σωθησομένους. λεκτέον οὖν τὸ ἀληθές, ὅτι τοσοῦτῳ μᾶλλον εἰσιν, οἷοι οὐκ οἴονται, ὅτι οὐχὶ οἴονται. ἀγνοοῦσι γὰρ ζημίαν ἀδικίας, ὃ δεῖ ἥκιστα ἀγνοεῖν· οὐ

38) ἵνα δὴ μὴ] Ita cum Plat. edit. Arc. Sed Cd. Ciz. ἵνα δοκῇ μὴ, et Cd. Par. ἵνα δὲ μὴ.

39) ἢ ὅς ἂν] Ita cum Plat. edit. Arc. et Cd. Ciz., sed Cd. Par. ἢ ὡς ἂν. Tum pro τούτου, vt e Plat. cum Arc. scripsi, in Cd. Ciz. est τοῦτο. Pro οὐδενία τε καὶ ἀνανδρία in Cd. Ciz. legitur: ἢ οὐδενία τε καὶ ἀνδρεία. Etiam in Cd. Par. est ἀνδρεία.

fugiendum: hoc est, ne malus videaris, utque bonus appareas. Hae namque anicularum nugae mihi esse videntur. Sed quod verum sit, ita dicamus. Deus nusquam et nullo modo iniustus, sed quam iustissimus, totam videlicet iustitiae complexus potestatem, nihilque illius similis, quam iustissimus homo. Circa hoc vera industria et fortitudo viri, nec non inertia imbecillitasque versatur. Horum sane cognitio vera virtus et sapientia, ignorantia contra, inscitia et improbitas manifesta. Aliae vero, quae facultates sapientiaeque videntur, in ciuilibus quidem magistratibus molestae sunt, in artibus autem ceteris illiberales. Illi igitur, qui aliquid inique patrauit, et profana vel dicit, vel facit, ei multo tutissimum est, si nihil vafricie possit, nec artibus malis vtatur. Exultant enim opprobrio huius generis homines seque minime abiectos et inanes homunculos videri, nec terrae, ut dicitur, pondus iners, sed viros tales, qui tuto in republica versari valeant. Ideoque dicendum, quod res est, eo magis eos tales esse, quales non putant, quo minus putant: iniustitiae quippe mulctam ignorant, quam ignorare minime decet. Neque enim

40) δοκοῦσαι] Ita cum Arc. e Plat. scripsi. Cdd. Ciz. et Par. δοκοῦσι.

41) ἔχει τὸ μὴ] Ita cum Arc. e Platone. Cd. Ciz. ἔχει τι τῷ (τὸ Cd. Par.) μὴ.

γὰρ ἔστιν, ἣν δοκοῦσι, πληγαί τε καὶ θάνατοι, ὧν ἐνίοτε πάσχουσιν οὐδὲν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ ἦν ἀδύνατον ἐκφυγεῖν. παραδειγμάτων γὰρ 42) ἐν τῷ ὄντι ἐστώτων, τοῦ μὲν θείου εὐδαιμονεστάτου, τοῦ δὲ ἀθέου ἀθλιωτάτου, οὐχ ὀρῶντες, ὅτι οὕτως ἔχει, ὑπὸ ἡλιθιότητός τε καὶ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας, λανθάνουσι τῷ μὲν ὁμοιούμενοι διὰ τὰς ἀδίκους πράξεις, τῷ δὲ ἀνομοιούμενοι· οὐ δὴ τίνουσι 43) δίκην ζῶντες τὸν εἰκότα βίον, ᾧ ὁμοιοῦντο. εἰάν δὲ εἵπωμεν, ὅτι, εἰάν μὴ ἀπαλλαγῶσι τῆς δεινότητος, καὶ τελευτήσαντας αὐτοὺς ἐκεῖνος μὲν ὁ τῶν κακῶν καθαρὸς τόπος οὐ δέξεται, ἐνθάδε δὲ τὴν αὐτοῖς 44) ὁμοιότητα τῆς διαγωγῆς αἰεὶ ἔξουσι κακοὶ κακοῖς ξυνόντες, ταῦτα δὴ καὶ παντάπασι ὡς δεινοὶ καὶ πανοῦργοι ἀνοήτων τινῶν ἀκούσονται, καὶ μάλα δὴ ὑπέρογκον φρονοῦντες. ἐν μέντοι τι αὐτοῖς συμβέβηκεν, ὅτι, ἂν 45) ἰδίᾳ λόγον δέη δοῦναι τε καὶ δέξασθαι περὶ ὧν ψέγουσι, καὶ ἐθελήσωσιν ἀνδρικῶς πολλὴν χρόνον ὑπομεῖναι καὶ μὴ ἀνάνδρως φεύγειν, τότε ἀτόπως τελευτῶντες οὐκ 46) ἀρέσκουσιν αὐτοὶ αὐτοῖς

42) παραδειγματ. γὰρ] Hoc γὰρ, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur, non legitur in Platone. Paulo post vocab. ἀθέου deerrat in Cdd. Ciz. et Par.

43) τίνουσι] Cd. Ciz. τείνουσι. Tum Cd. Ciz. ὁμοιοῦντο, Par. ὁμοιοῦντο, edit. Arc. cum Plat. ὁμοιοῦνται.

44) αὐτοῖς] Cd. Ciz. αὐτοῖς. Paulo post Cd. Ciz. ξυνόντες, edit. Heindorf. συνόντες. Paulo post verba καὶ μάλα δὴ ὑπέρογκον φρονοῦντες de suo Iamblichus inseruit.

est, quam forsitan opinantur, verbera atque caedes, quae saepe hi patiuntur, qui iniustum nihil egerunt, et iniusti saepe deuitant, sed ea potius, quae vitari non potest. Quum enim in rerum ordine exemplaria duo sint, alterum diuinum, beatissimum, alterum dei expers, miserrimum, non videntes ita rem se habere, stultitia extremaque dementia occupati: latenter huic quidem similes ob actiones iniquas redduntur, illi contra dissimiles. Cuius profecto delicti poenas pendent, dum vitam illi conuenientem, cui similes effecti sunt, ducunt. Enimuero si dixerimus, hos quidem, nisi a nequitia cessauerint, vita functos locum illum malorum expertem non esse capturum, istis autem propriae vitae similitudinem gesturos esse, semper vna cum malis malos versantes: respondebunt astuti malitiosique homines, deliramenta quaedam se audire, et maxime quidem superbientes. Vnum hoc saltem illis accidit, vt, si quando priuatim reddere vicissim et afferre in medium rationes eorum, quae vituperant, necesse sit, velintque viriliter disputandi moram perpeti, neque ignaue fugere, tum demum, quod absurdum est, sua etiam ipso-

45) ὅτι, ἄν] Ita cum Arc. e Plat. scripsi pro *διαν*, quod praebent Cdd. Ciz. et Par. Tum pro *ἐθελήσωσιν* Cd. Ciz. *ἐθελήσουσιν*.

46) οὐκ] Ita Plato. Cd. Ciz. οὔτε, idem αὐτοῖς pro αὐτοῖς.

περὶ ὧν λέγουσι, καὶ ἡ ῥητορικὴ ἐκείνη πάντως 47) ἀπομαραινεται, ὥστε παιδῶν δοκεῖν μὴδὲν 48) διαφέρειν. Εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ ὁ βίος θειότερός τε εἶναι καὶ εὐδαιμονέστερος φαίνεται τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ διαγόντων, οὐδὲν ἄλλο χρὴ πράττειν, ἢ φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι γενναίως.

Κ Ε Φ. ιε.

Μετὰ ταῦτα 1) δὴ ἀπεικάσαι δεῖ τοιοῦτον πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. ἴδε γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ 2) οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρὰ πᾶν 3) τὸ σπήλαιον· ἐν ταύτῃ ἐκ παιδῶν ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτούς, εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πρὸς ἄνωθεν καὶ πρὸ ὄρωθεν καθήμενον ὀπίσθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν εἶναι 4) τειχίον ἀκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς

47) πάντως] Ita in Platone e Ficino Heindorf. scripsit pro vulgato πως. Cd. Ciz. habet πῶς. Possit οὕτως legi.

48) δοκεῖν μὴδὲν] Hoc ordine Cdd. Ciz. et Par. In Platone μὴδὲν δοκεῖν.

1) Μετὰ ταῦτα κ. τ. λ.] Sumta haec sunt ex init. lib. VII. de rep. Vol. VII. p. 127. sq. ed. Bip. p. 241. ed. Ast. — Cd. Ciz. μεταῦτα. Tum pro ἀπεικάσαι δεῖ in Plat. est ἀπεικάσασον.

rum dicta improbent, eorumque rhetorica penitus euanescat, ut nihilo differre a pueris videantur. Quodsi haec ita se habent, et vita eorum, qui in philosophia versantur, diuinior et felicior videtur, nihil aliud faciendum est, quam ut generoso studio philosophiam appetamus.

CAP. XV.

Posthaec naturam nostram, quod ad eruditionem et ruditatem attinet, tali quadam imagine fingere decet. Finge animo, homines versari in subterraneo specus instar domicilio, cuius ingressus longissimus lumen versus in antrum totum pateat: in eo homines nutritos a pueritia ceruicem et crura ita devinctos, ut et immobiles permanere cogantur et ad anteriora solum prospicere, capita vero vinculis adstricta circumagere nequeant. Post tergum autem superne ac procul ignis fax suspensa sit, interque ignem et vinctos homines via superior paulo, secus quam paries sit constructus exiguus, sicut plerum-

2) καταγωγῶν] Sic e Plat. scripsi pro καταγωγείων, quod est in edit. Arc. et Cd. Ciz. — Pro ἀναπεπταμένην, ut in Plat. legitur, in Cd. Ciz. est ἀναπεπταμένη, in edit. Arc. ἀναπεπταμένων.

3) παρὰ πάν] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. et Plat. παρὰ ἅπαν. Tum pro σκέλη Cd. Ciz. σκέλη. Idem πρόσθε. Pro κύκλω δὲ Cd. Par. κύκ. μὲν. Pro ἀδυνάτους, edit. Arc. et Plat. habet Cd. Ciz. ἀδυνάτου.

4) εἶναι] Ita Cdd. Ciz. et Par. Ed. Arc. cum Platone

θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν 5). ἔτι τοίνυν ὄρα παρὰ τοῦτο τὸ τεχνίον φέροντας ἀνθρώπους σκευή τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τεχνίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκός, τοὺς μὲν φθειρομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παρᾶφερόντων. τὴν δὲ ἄτοπον 6) εἰκόνα ταύτην καὶ τοὺς δεσμώτας τοὺς ἀπόνους θῆς εἶναι ὁμοίους ἡμῖν. τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶεῖ ἂν τι ἕωρακέναι ἄλλο, πλὴν τὰς σκιὰς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας; οὐδὲν ἄλλο. πῶς γάρ; εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου; τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταυτὸν 7); εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἰοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγῆ ἂν 8) τὰ ὄντα αὐτοὺς ὀνομάζειν, ἅπερ ὀρῶεν; ἀνάγκη. τί δ' εἰ καὶ ἡγῶ 9) τὸ δεσμωτήριον ἐκ τοῦ

ἴδε pro εἶναι, quod ego a manu Iamblichi, qui formam dialogi fere diffinierit, profectum censeo. Tum pro ἠναγκασμένον, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur, in Plat. est παραναγκασμένον.

5) δεικνύουσιν] Ita Cdd. Ciz. et Par. (qui v. omittit). Edit. Arc. cum Plat. δεικνύουσιν.

6) τὴν δὲ ἄτοπον κ. τ. λ.] Ita Cdd. Ciz. et Par. hunc locum exhibent, nisi quod ille ὁμοίως pro ὁμοίους habet. In Platone haec leguntur: ἄτοπον λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους. Ὅμοίους ἡμῖν. — Paulo post in

que praestigiatoribus septa quaedam, super quibus sua miranda demonstrant, coram spectantibus opponuntur. Praeterea cogita homines intra parietem ferentes vasa varia supra parietem eminentia, statuasque hominum et aliorum animalium lapideas et ligneas imagines modisque variis fabricatas. Atque, ut consentaneum est, qui haec circumferunt, partim sileant, partim loquantur. Haec igitur portentosa figmenta et mirabiles captiuos pone nobis similes esse. Nam primum quidem putaueris istos aliud quicquam vel sui ipsorum vel proximorum hominum videre praeter umbras, quae ab igne in aduersae speluncae partem cadunt? Nihil aliud. Qui enim? si quidem nunquam in vita mouere capita potuerint. Quid autem eorum, quae circumferuntur? nonne item umbras? Si ergo invicem loqui liceret, nonne umbras rerum nominibus appellandas esse putare eos credamus? Necesse est. Quod si echo ex ad-

ἑαυτῶν τε particulam *τε*, quae deerat in Cdd. Ciz. et Par., ex edit. Arc. et Plat. addidi.

7) οὐ ταυτόν;] Ita Cd. Ciz., edit. Arc. οὐ ταυτόν τοῦτο; Plato: οὐ ταυτόν τοῦτο; τί μήν; εἰ οὖν κ. τ. λ.

8) οὐ ταῦτα ἡγήσῃ ἂν κ. τ. λ.] Ita Cd. Ciz., cum quo facit Par., nisi quod habet *ὀνομάζειν ὀνομάζειν*. Cd. Ciz. *ὄρω ἐν*, edit. Arc. *ὄρωμεν*, quae in reliquis sequitur Platonem, in quo locus ita se habet: οὐ ταῦτα ἡγήσῃ ἂν τὰ παρόντα αὐτοῦς νομίζειν ὀνομάζειν ἄπερ ὄρωμεν;

9) καὶ ἡγῶ] Hic lacuna est in Cd. Par. Paulo post οὐδέν ἄλλο de suo inseruit Iamblichus.

καταντικρὸν ἔχοι, ὅποτε τις τῶν παριόντων φθέγγεται, οἷε ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἠγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον, ἢ τὴν παριοῦσαν σκιά; οὐδὲν ἄλλο. παντάπασι δὲ οὖν οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο το νομίζοιεν τὸ ἀληθές, ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς. πολλὴ ἀνάγκη. σκόπει οὖν ¹⁰⁾ αὐτῶν λύσιν τε καὶ ἴασιν τῶν τε δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἷα τις ἂν εἴη, εἰ φύσει ¹¹⁾ τοιάδε ξυμβαίνοι αὐτοῖς· ὅποτε τις λυθεῖη καὶ ἀναγκάζεται ἐξαίφνης ἀνίστασθαι τε καὶ περιάγειν τὸν αἰχένα καὶ βαδίζειν καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν, πάντα δὲ ταῦτα ποιῶν ἀλγοῖ τε καὶ διὰ τὰς μαρμαρυγὰς ἀδυνατοῖ καθορᾶν ἐκεῖνα, ὧν τότε τὰς σκιάς ἑώρα, τί ἂν οἷε αὐτὸν εἰπεῖν, εἴ τις αὐτῷ λέγοι ¹²⁾, ὅτι τότε μὲν ἑώρα φλυαρίας, νῦν δὲ μᾶλλον τι ἐγγυτέρω τοῦ ὄντος καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένος ὀρθότερον βλέπει ¹³⁾; καὶ δὲ καὶ ἕκαστον τῶν παριόντων δεικνύς αὐτῷ ἀναγκάζοι ἐρωτῶν ἀποκρίνασθαι, ὅ τι ἐστίν, οὐκ οἷε αὐτὸν ἀπορεῖν τε ἂν καὶ ἠγεῖσθαι τὰ τότε ὁρώμενα ἀληθέστερα ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα; πάντως δήπου. οὐκοῦν κἂν εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὸν βλέπειν, ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα, ἃ δύναται καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ

10) σκόπει οὖν] In Plat. σκ. δη.

11) οἷα τις ἂν εἴη, εἰ φύσει] Ita Arc. cum Platone. Sed in Cd. Ciz. οἷα τις ἂν εἴη ἢ φύσει. Pro ξυμβαίνοι, quod

versa parte carceris resonaret, quoties praetereuntium aliquis loqueretur, putasne ipsos alium quemquam, quam transeuntium umbras loqui existimatuos? Nihil aliud. Omnino igitur isti nihil verum esse nisi fabricatarum rerum umbras arbitrarentur. Ita prorsus necesse est. Contra vero nunc animaduerte, qualis foret eorum a vinculis solutio ignorantiaeque curatio. Nempe si quis eorum solueretur, cogereturque repente surgere, collum vertere, ambulare, lumen ipsum adspicere, ex his omnibus autem dolorem caperet, nec propter splendorem intueri posset illa, quorum umbras ante cernebat: huic si quis nugas eum adhuc spectauisse dicat, nunc autem rebus veris esse propinquiorem veriusque inspicere, ac praetereuntium quemque monstrans quid sit quaesiuerit, nonne vacillaturum putas arbitraturumque veriora esse, quae ante cernebat, quam quae nunc ostenduntur? Vtique sane. Et si coegerit eum lumen adspicere, nonne dolore oculorum affectum iri putas? oculosque ad ea, quae facile prius viderat, retorquere, certiora ea esse existimantem, quam quae

¹ cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz. tuetur, in Plat. ed. Bip. est *ξυμβαίνει*, sed edit. Astii habet optatium.

12) *αὐτῷ λέγει*] Ita edit. Arc. cum Plat. In Cd. Ciz. *αὐτὸ λέγει*.

13) *ὁρῶτερον βλέπει*] Ita Cd. Ciz., atque *βλέπει* in Platone reponendum, vbi iam legitur *ὁρῶτερα βλέπει*,

ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων; εἰ δὲ ἐν-
 τεύθεν ἔλκοι τις αὐτὸν βία διὰ τραχείας τῆς
 ἀναβάσεως καὶ ἀνάντους ¹⁴⁾, καὶ μὴ ἀνείη,
 πρὶν ἐξελκύσειεν εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἄρα
 οὐχὶ ὀδυνᾶσθαι τε ἂν καὶ ἀγανακτεῖν ἐλκό-
 μενον; καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ φῶς ἔλθοι, αὐγῆς
 ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα μεστὰ ὄραϊν οὐδ' ἂν
 ἐν ¹⁵⁾ δύνασθαι τῶν νῦν λεγομένων ἀληθῶν,
 ὥστε ἐξαίφνης αὐτοῖς προσβάλλοντας, Ἰσνη-
 θείας δὴ ¹⁶⁾ οἶμαι δεοῖτ' ἂν, εἰ μέλλοι τὰ
 ἄνω ὄψεσθαι· καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν
 ῥᾶστα καθορῶη, καὶ μετὰ τοῦτο ¹⁷⁾ ἐν τοῖς
 ὕδασι τὰ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ τῶν ἄλ-
 λων εἰδῶλα, ὕστερον δὲ αὐτά· ἐκ δὲ τούτων
 τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν
 νύκτωρ ἂν ῥᾶον θεάσασαιτο προσβλέπων τὸ τῶν
 ἀστρῶν τε καὶ σελήνης φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν
 τὸν ἥλιόν τε καὶ τὸ τοῦ ἡλίου· τελευταῖον
 δὴ οἶμαι τὸν ἥλιον οὐκ ἐν ὕδασι οὐδ' ἐν
 ἀλλοτρίᾳ ἔδρα φαντάσματα αὐτοῦ, ἀλλ'
 αὐτὸν καθ' αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ ¹⁸⁾ χώρα

quod etiam edit. Arc. habet. Paulo post ἀποκρίνασθαι
 Cd. Ciz., ἀποκρίνεσθαι edit. Arc. et Plato. — Pro
 τὰ τότε in Cdd. Ciz. et Par. erat τὰ τε.

14) καὶ ἀνάντους] Ita edit. Arc. cum Cd. Ciz. et Platone.
 Cd. Par. αὐτοῦς καὶ. Dein duce Cd. Ciz., qui habet
 ἂν εἴη, scripsi ἀνείη, quod in Platone pro ἀνίη est repo-
 nendum. Cd. Par. ἂν οἶε. Astius scripsit ἀνῆ cum
 Stephano. Paulo post pro ἄρα οὐχὶ ὀδυνᾶσθαι, ut cum
 edit. Arc. e Plat. scripsi, in Cd. Ciz. erat: οὐ δύνασθαι.

15) οὐδ' ἂν ἐν] Ita Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. et
 Plato οὐδὲν ἂν. Illud Platoni videtur reddendum. Verba
 autem quae sequuntur, ὥστε ἐξαίφνης αὐτοῖς προσβάλ-

subito tum offerebantur? Si vero quis eundem per aspera atque ardua sursum traheret violenter, neque permetteret quicquam adspicere, antequam ad solis lumen extraxisset, nonne dolere ipsum et aegre ferre, dum raptaretur, existimas? Et cum ad lumen euectus fuerit, oculos splendore suffusos habentem nihil ex his posse conspicere, quae vera nunc ab hominibus existimantur? quippe cum subito oculos eo coniiciat. Consuetudine igitur primum opus, si supera inspecturus sit, umbrasque primum facilius intuebitur, posthaec in aquis hominum caeterorumque imagines, postea vero res ipsas: deinde ea, quae in coelo sunt et ipsum coelum nocte facilius contemplabitur, dum astrorum et lunae lumen spectabit, quam si solem ipsum die solisque fulgorem intueatur. Atque ita demum solem ipsum suspiciet, neque iam in aquis et aliena in regione simulacra ipsius spectabit, sed ipsum secundum

λοντας, quemadmodum et in Arc. edit. et in Cd. Ciz. se habent, hunc in modum videntur mutanda: *ὡς ἐξαιφνης αὐτοῖς προσβάλλοντα*. Mutauit Iamblichus Platonis orationem. Ante *λεγομένων* cum Arc. inserui *ἔν* e Platone, quod in utroque codice deest.

16) *συνηθείας δὴ*] Ita Cdd. Ciz. et Par. Edit. Arc. cum Plat. *συνηθ. δέ*.

17) *καὶ μετὰ τοῦτο*] Hoc *καὶ* deest in Platone. Paulo post *καὶ αὐτὸν* Cd. Ciz., ed. Arc. vt in Plat. *καὶ αὐτὸν ἄν*. — Pro *σελήνης* Cdd. Ciz. et Par. *σεληνῶν*.

18) *αὐτοῦ*] Cd. Ciz. *αὐτοῦ*. Deinde recte Cd. Ciz. *οἶός τε ἐστίν*, edit. Arc. et Plat. *οἶός ἐστι*.

δύναιτ' ἂν κατιδεῖν καὶ θεάσασθαι οἷός τ' ἐστίν. καὶ μετὰ ταῦτ' ἂν ἤδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὗτός ἐστιν ¹⁹⁾ ὁ τὰς τε ἠώρας παρέχων καὶ ἐνιαυτούς, καὶ πάντα ἐπιτροπεύων τὰ ἐν τῷ ὀρωμένῳ τόπῳ καὶ ἐκείνων, ὧν σφεῖς ἠώρων, τρόπον τινὰ πάντων αἴτιος. δῆλον γάρ, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μετ' ἐκείνα ἔλθοι. τί οὖν; ἀναμιμνησκόμενον αὐτὸν τῆς πρώτης οἰκίσεως ²⁰⁾ καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας καὶ τῶν τότε ξυνδεδεσμευμένων οὐκ ἂν οἶει ἑαυτὸν μὲν εὐδαιμονίζειν τῆς μεταβολῆς, τοὺς δ' ἔλεειν; καὶ μάλα τιμαὶ δὲ καὶ ἔπαινοι, εἴ τινες ἦσαν αὐτοῖς τότε παρ' ἀλλήλων, καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα καθορῶντι τὰ παριόντα καὶ μνημονεύοντι μάλιστα, ὅσα τε πρότερα αὐτῶν καὶ ὕστερα εἰώθει ²¹⁾ καὶ ἅμα πορεύεσθαι καὶ ἐκ τούτων δὴ δυνατώτατα ἀπομαντευομένῳ τὸ μέλλον ἤξειν, δοκεῖς ἂν αὐτὸν ἐπιθυμητικῶς αὐτῶν ἔχειν, καὶ ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνοις τιμωμένους τε καὶ ἐνδυναστεύοντας, ἢ τὸ τοῦ Ὀμήρου ἂν πεπονθέναι καὶ σφόδρα βούλεσθαι ἐπάρουρον εὐντα θητευέμεν ἄλλῳ ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρω; καὶ ὅτι οὖν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνά ²²⁾ τε δοξάζειν καὶ ἐκείνως ζῆν; οὕτως ἔγωγε οἶμαι πᾶν μᾶλλον

19) οὗτός ἐστιν] Verb. ἔστιν, quod deest in Cd. Ciz., cum Arc. e Plat. addidi. Cd. Par. ὁ τοιοῦτος sine ἔστιν.

20) οἰκίσεως] Cd. Par. κινήσεως. — οἶει ἑαυτὸν, e Plat. et Cd. Par. In Cd. Ciz. est οἷα αὐτόν. Paulo post in

se ipsum in sede propria specularitur, et qualis sit cognoscere poterit. Animaduertet tandem ipsum esse, qui tempora et annos temperet, qui omnia regat, quae sub coelo sunt, qui omnium, quae ante ab ipsis visa sunt, modo quodam sit auctor. Certum est, huc illum hisce gradibus ascensurum. Quid? si habitationem pristinam memoria repetat, et illorum hominum sapientiam atque vincula, annon censes, eum beatum se propter loci mutationem existimaturum, illos autem miseraturum? Et maxime quidem. Praeterea si qui honores inuicem exhibebantur et laudes, dabanturque praemia illi, qui transeuntia quaelibet acutissime cerneret, recordareturque maxime, quae ex illis priora, quae posteriora, quae pariter progredi soleant, atque ex his futura optime praesagiret, haecne desideraturum putas, beatosque illos, qui apud eos honorantur et dominantur, existimaturum? vel, quod ait Homerus, malle in alieno rure serui alicuius extorris mancipium effici, et quidlibet perpeti potius, quam opinionibus istis illudi et in ea miseria versari?

Platone: αὐτοῖς ἦσαν. In Cdd. Ciz. et Par. *περὶ ἀλλήλων* pro *παρ' ἄλλ.*

21) εἰώθει] Ita Arc. edit. cum Plat. Cdd. Ciz. et Par. εἰώθει. Pro *δοκεῖς ἄν*, vt cum Arc. e Plat. scripsi, in Cdd. Ciz. et Par. est *δοκῆς ἄν*.

22) ἐκεῖνα] Ita Cd. Ciz. In Platone *κεῖνα*. Conf. Sturz. ad Maitt. p. 127.

πεπονθέναι ἂν δέξασθαι, ἢ ζῆν ἐκείνως. καὶ τότε δὴ ἐννόησον· εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καταβάς εἰς τὸν αὐτὸν θῶκον καθίζοιτο, ἂρ' οὐ σκοτούς ἀνάπλεως σχοίη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαίφνης ἦκων ἐκ τοῦ ἡλίου; καὶ μάλα γε ²³⁾. τὰς δὲ δὴ σκιὰς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀειδεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυωπεῖ, πρὶν καταστῆναι τὰ ὄμματα, οὗτος δὲ ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη τῆς συνηθείας, ἂρ' οὐ γέλωτ' ἂν παρέχοι ²⁴⁾ καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀναβάς ἄνω διεφθαρμένος ἦκοι τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἀνιέναι καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴ πως ἐν ταῖς χερσὶ δύναιντο λαβεῖν, καὶ ἀποκτείνειν ²⁵⁾; ἀποκτιννύναι ἂν σφόδρα γε. ταύτην τοίνυν τὴν εἰκόνα προσαπτέον ἅπασαν ὡς ἀληθῶς τοῖς λεγομένοις ²⁶⁾, τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἔδραν τῆ τοῦ δεσμωτηρίου οἰκῆσει ἀφομοιοῦντα, τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς τῆ τοῦ ἡλίου δυνάμει· τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς

23) καὶ μάλα γε] Addidi καὶ e Platone, quod et in Cd. Ciz. et in edit. Arc. deest. Paulo post pro ἀμβλυώπει, quod habet e Plat. edit. Arc. in Cdd. Ciz. et Par. est ἀμβλυωπεῖ, eodem sensu.

24) παρέχοι] Ita Cd. Ciz. In Plat. παράσχοι. — Pro ἀναβάς in Cdd. Ciz. et Par. ἀναβολᾶς. Pro ἦκοι, vt e Plat. scripsi, in Cdd. Ciz. et Par. est ἦκει. Tum pro ἀνιέναι, quod e Cdd. Ciz. et Par. reliqui, in edit. Arc. et Plat. ἄνω ἰέναι.

Arbitror, eum quaecunque alia potius, quam vitam eiusmodi electurum. Tum et hoc considera, inquam: si hic rursus descendat, et sedem, quam antea, nanciscatur, nonne, cum repente a sole discesserit, tenebris offundetur? Vehementer. At si umbras illas discernere oporteat, deque ipsis disceptare cum illis, qui perpetuis vinculis pressi sunt, proferendaque sententia sit eo ipso in tempore, quo oculi ipsius hallucinantur, antequam acies expurgetur, quod quidem non breui fiet, an non risum concitabit, eique ab omnibus dedecori dabitur, quod, postquam sursum adscendit, corruptis reuersus est oculis? diceturque, nunquam ad supera contendendum esse, et eum, qui soluere tentet, et sursum ducere, si deprehendatur, protinus occidendum? Occidendum certe. Tota haec imago referenda est ad illa, quae supra dicta sunt: carcer quidem ad eam, quae cernitur oculis, mundi machinam; fax vero ignis in specu ad solis potentiam: postremo si adscensum ad supera eorumque conspectum rite ad eum, qui ad intelligibilem regionem

25) ἀποκτείνειν] Ita Cdd. Ciz. et Par., idque Iamblichō reliqui, licet inconcinnius sit, quam bis positum ἀποκτινῦναι. Cd. Ciz. ἀποκτινῦναι.

26) ὡς ἀληθῶς τοῖς λεγομένοις] Sic Cd. Ciz., quorum loco in Platone haec leguntur: τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις.

ψυχῆς ἀνοδον τιθεῖς οὐχ ἁμαρτήσεις ²⁷⁾ τῆς ἀληθείας. αὕτη δέ που οὕτω φαίνεται ἐν τῷ γνωστῷ τελευταίως ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁραῖσθαι, ὁφθεῖσα δὲ συλλογιστέα εἶναι, ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὁρατῶν τε καὶ καλῶν αἰτία, ἐν τε ὁρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα, ἐν τε τῷ νοητῷ αὕτη κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρεχομένη ²⁸⁾, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόως πράξαι ἢ ἰδία ἢ δημοσία. Εἰ δὲ τοῦτο ²⁹⁾ τὸ ἔργον ἐστὶ τῆς παιδείας καὶ τοσοῦτον πρόκειται τὸ διάφορον αὐτῆς πρὸς τὴν ἀπαιδευσίαν, τί ἂν ἄλλο ἀρμόζοι, ἢ παιδείας ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ φιλοσοφίας, τῶν δὲ νῦν δοκούντων εἶναι περισπουδάστων τοῖς πολλοῖς ἀφεῖσθαι ³⁰⁾ ὡς οὐδεμίαν ἐχόντων εἰς εὐδαιμονίαν ῥοπὴν ἀξιόλογον.

Κ Ε Φ. 15.

Ἔτι τοίνυν, εἰ ταῦτα ἀληθῆ, δεῖ νοῆσαι περὶ αὐτῶν τοιόνδε τι τὴν παιδείαν οὐχ

27) ἁμαρτήσεις] In Cd. Ciz. et edit. ἁμαρτήσαι. Secundam pers. e Platone reliqui. In Cd. Par. ἁμαρτήσαι. Contraxit in brevius Iamblichus Platonis verba, omisis iis, quae ad suam rem nil facerent. Videtur autem lectio, qualem cum edit. Arc. etiam Cd. Ciz. exhibet, non sana esse, immo sic e Platone mutanda: αὕτη δέ που οὕτω φαίνεται ἐν τῷ γνωστῷ τελευταία ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁραῖται. — Paulo post et in Platone pro ἐν τε ὁρατῷ, quod et Cd. Ciz. praebet, legendum videtur ἐν τε τῷ ὁρατῷ. — Ante νοητῷ in Cd. Ciz. deest art. τῷ, quem e Platone cum Arc. addidi.

tendit, adscensum retuleris, non aberrabis a vero. Haec autem boni ipsius idea in ordine intelligibili vltimum et vix videri videtur: si autem visa fuerit, asserendum, eam omnibus omnium, quae recta et bona sunt, causam esse, cum ipsa in loco visibili lumen creaverit et luminis auctorem, in ipso vero intelligibili regnet ipsa veritatemque et mentem protulerit. Quam nosse necesse sit omnem, quicumque sana mente quicquam vel priuatim vel publice est acturus. Si igitur hoc est munus eruditionis, et tanta eius ab ruditate differentia, quid aliud appetere decebit quam eruditionem et philosophiam, et ea quae nunc videntur multitudini studiose expectanda, deserere vt nihil ad felicitatem momenti habentia?

CAP. XVI.

Praeterea haec si vera sunt, ita de iis cogitandum est: eruditionem non esse talem,

28) *παγεγομένη*] Ita Cd. Ciz., sed edit. Arc. cum Plat. *παρασχομένη*. Post *ὅτι* in Cd. Ciz. deerat *δεῖ*, idem pro *δημοσίᾳ* habet *δημοσίους*.

29) *εἰ δὴ τοῦτο τὸ κ. τ. λ.*] Haec sunt verba Iamblichi. In edit. Arc. deest *τό*, quod addidi e Cd. Ciz. Ex eodem cod. addidi locum *καὶ τοσοῦτον* vsque ad *παιδείας*, qui deest in Arc. editione.

30) *ἀφείσθαι*] De certa Scaligeri coniectura. In Cdd. Ciz. et Par. *ἀφείσθαι*, in edit. Arc. *ἀφῆσθαι*.

οἴαν ¹⁾ τινὲς ἐπαγγελλόμενοι φασιν εἶναι τοιαύτην καὶ εἶναι. φασὶ δὲ πού, οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης, ἐντιθέσθαι, οἴαν τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέσθαι. ὁ δὲ γὰρ νῦν λόγος σημαίνει ταύτην τὴν ἐνούσαν ἐκάστῳ ²⁾ δύνάμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον, ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατόν ἦν ἄλλως, ἢ ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φαινὸν ἐκ τοῦ σκοτῶδους, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιεκτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανώτατον δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι ³⁾ θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναι φασιν πάραδόν. τούτου ⁴⁾ τοίνυν αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶσά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται. οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὄρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ, οὐδὲ βλέποντι, αἰ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι. αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος· τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνούσαι πρότερον, ὑστερον

1) τὴν παιδείαν οὐχ οἴαν κ. τ. λ.] E libr. VII. de rep. p. 134. Bip. p. 246. Ast. Pro οἴαν in Cd. Ciz. et edit. Arc. est οἶον. Tum in Platone σφεῖς ἐντιθέσθαι, sed σφεῖς neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. legitur.

2) ἐκάστῳ] Ita Cd. Ciz. cum edit. Arc. In Platone est ἐκάστου. Tum pro ᾧ in Cd. Ciz. erat ὁ. Pro φαινόν, quod Cd. Ciz. habet, in Plat. φανόν. Idem codex pro τὸ φανώτατον hab. φανότατον (f. φαινότατον) sine τό.

3) ἀνασχέσθαι] Ita Plato et edit. Arc. Cd. Ciz. ἀνοσχέσθαι (fors. ἀνοχέσθαι).

qualem aliqui praedicant. Pollicentur enim, animo scientiae prorsus experti se scientiam tradituros, quasi oculis coecis visum. Praesens autem ratio nobis innuit primum vim, quae est in animo cuiuscunque, deinde instrumentum, quo rem discere quisque potest: perinde ac si oculum impossibile esset aliter, quam vna cum toto corpore ad clarum obiectum ex obscuro conuertere; ita tota mente ab eo, quod fit, vsque ad id, quod ens dicitur, circumagere oportere, vt, quod clarissimum est, possit speculando ferre. Hoc autem ipsum bonum esse dicimus. Ad hoc igitur ipsum eruditio competens erit facultas quaedam animi dirigendi, quo modo ipsius oculus quam facillime et efficacissime conuertatur: quae huic oculo aciem visumque non dabit, sed eum potius, cum visum quidem habeat, neque tamen recte conuersus sit, neque quo deceat, adspiciat, conuertere omni machinatione contendet. Ceterae igitur, quae virtutes animae nuncupantur, in hoc videntur virtutibus corporis similes. Nam cum natura non insint, paulatim con-

4) τούτου] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz., atque sic in Platone pro τοῦτο, quae hic est lectio vulgata, e Cd. Reg. Ficino suffragante reposuit Astius, idque recte, quum, si retinetur τοῦτο, non pateat, quo αὐτοῦ commodè referatur. Idemque vir doctus recte improbavit Ficini rationem, qui sic locum conuertit, quasi verba τίνα τρόπον Glauconis interrogationem contineant. — Ante ὁρῶν in Cd. Ciz. deest τό. Idem Cod. pro τῆς αὐτοῦ

ἐμποιεῖσθαι ἔθεσί τε ⁵⁾ καὶ ἀσκήσεσιν· ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὐσα, ὃ τὴν μὲν δύνάμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιάγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον, καὶ ἀχρηστον αὖ καὶ βλαβερόν γίννεται· ἢ οὐπω ἐννεόηκας τῶν λεγομένων μὲν πονηρῶν ⁶⁾, σοφῶν δέ, ὡς δορυμὸν μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ ταῦτα, ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλην ἔχον τὴν ὄψιν, κακία δὲ ἠναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ, τοσοῦτω πλείω κακὰ ἐργαζόμενον; τοῦτο μέντοι τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως εἰ ἐκ παιδὸς εὐθύς κοπτόμενον ⁷⁾ περιεκόπη τὰς τῆς γενέσεως συγγενείας, ὡςπερ μολυβδίδας, αἱ δὴ ἐδωδαῖς τε καὶ τῶν τοιούτων ⁸⁾ ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς γιγνόμεναι περὶ τὰ κάτω στρέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν, ὧν εἰ ἀπαλλαγὴν περιστρέφετο εἰς τὰ ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ὀξύτατα ἑώρα, ὡςπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν τέτραπται. νῦν δὲ οὖν ⁹⁾ ὁπότε ἐνταῦθα γεγόμεν, καὶ τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον

habet τετραμμένος, et pro διαμηχανήσασθαι dat δὲ μηχανήσασθαι. Scal. coniecit δεῖ μηχανήσασθαι, inepte.

5) ἔθεσί τε] Part. τε deest in Cd. Ciz.

6) μὲν πονηρῶν] Ita Cd. Ciz. In Plat. πονηρῶν μὲν. Tum pro βλέπει Cd. Par. βλέπειν, et pro πάντα, quod edit. Arc. e Plat. adscinit, Cdd. Ciz. et Par. ταῦτα. Paulo post Cd. Ciz. ἠναγκασμένη, Cd. Par. ἠναγκασμένην.

7) κοπτόμενον κ. τ. λ.] Cd. Ciz. σκοπιόμενον περιεκόπει. Pro τὰς τῆς γενέσεως συγγενείας, quod cum edit. Arc.

suetudine et exercitatione comparari videntur. Sapientia autem maxime omnium diuini-ior quaedam virtus existit, quod vix quidem suam nunquam amittit, ab ipsa vero circumductione vtile et conferens, ac inutile rursus noxiumque euadit. An nondum animaduertisti, quam acute videat celeriterque discernat illorum animula, qui licet mali sint, tamen sapientes habentur, ea, ad quae conuersa est, tanquam aciem habeat nequaquam hebetem, sed prauitati seruire coacta sit, ita vt, quo acutius inspicit, eo plura peragat mala? Si ab hoc ingenio statim a pueritia amputentur, quae sunt generationis affinia ceu plumbea pondera, quae comestionibus et huiusmodi voluptatibus et libidinibus atque deliciis inhaerentia mentis aciem ad inferiora detorquent, confestim expeditus eius intuitus et ad ea quae vera sunt conuersus, ipse scilicet idem et in eisdem hominibus tam acute illa discernet, quam haec, quibus in praesentia est intentus. Nunc igitur, quando hic nati sumus et philosophiae munus, quale sit,

etiam Cd. Ciz. tuetur, in Platone est τὰ τῆς γεν. ξυγγενῆ. Etiam in Plat. Cd. Reg. est τὰς — ξυγγενείας.

- 8) τῶν τοιούτων] In Cdd. Ciz. et Par. deest τῶν. In iisdem λυχνείας scriptum. Pro ἀπαλλαγέν in edit. Bip. ἀπαλλαγῆν, vitio typographi, vt videtur. Tum verba ἑώρα, ὡς περ in Cdd. Ciz. et Par. omissa sunt.
- 9) νῦν δὲ οὖν] Ita Cd. Ciz., edit. Arc. νῦν οὖν δὲ. Sunt verba Iamblichi.

ὁποῖόν ἐστι φαίνεται, καὶ ὡς ἐστι τίμιον, αὐτόθεν ἐστὶ κατάδηλον. τὸ γὰρ περιαιρεῖν τὴν γένεσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἐκκαθαίρειν τὴν λογίζεσθαι δυναμένην αὐτῆς ἐνέργειαν μάλιστα αὐτῇ προσήκει. οὗτος οὖν ἄριστος τρόπος τοῦ βίου, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην ¹⁰⁾ ἀρετὴν ἀσχοῦντας καὶ ζῆν καὶ τεθνάναι. τούτῳ οὖν ἐπώμεθα, εἰ βουλοίμεθα ὄντως εὐδαιμονήσειν.

Κ Ε Φ. ιζ.

Εἰ δὲ δεῖ ἀπὸ τῶν παλαιῶν λόγων καὶ τῶν μύθων τῶν ἱερῶν τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν πυθαγορείων ὑπομνήσαι τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ τὴν αὐτὴν παράκλησιν, ἀρχώμεθα καὶ τούτου ἐντεῦθεν. ὀρθῶς λέγονται ¹⁾ οἱ μηδενὸς δεόμενοι εὐδαίμονες εἶναι, καὶ ὡς τῶν ἀπεράντους ἐχόντων τὰς ἐπιθυμίας δεινὸς ὁ βίος. οὐ γάρ τοι ²⁾ θαυμάζοιμ' ἂν, εἰ Εὐριπίδης ἀληθῆ ἐν τοῖςδε λέγει λέγων· τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστὶ κατθανεῖν, τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν; καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι τέθναμεν, καὶ τὸ μὲν σῶμά ἐστιν ἡμῖν σῆμα, τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο, ἐν ᾧ αἱ ἐπιθυ-

10) τὴν ἄλλην] Ita Cdd. Ciz. et Par. Ed. Arc. τὴν ὄλην. Tum recte ἀσχοῦντας edit. Arc., Cd. Ciz. ἀσχοῦντες. Ante τεθνάναι vocula καί, quam habent Cdd. Ciz. et Par., in edit. Arc. excidit. Denique pro ἐπώμεθα, ut in Cd. Ciz. legitur, in ed. Arc. est ἐπόμεθα.

apparet, et quanto in pretio habendum sit, indidem manifestum est. Nam eximere ex animo generationem, eiusque ratiocinandi facultatem purgare, hoc maxime philosophiae conuenit. Hic igitur optimus vitae modus, si cum iustitiae atque reliquae virtutis studio et viuamus et moriamur. Hunc igitur modum sequamur, si vere felices fieri cupiamus.

C A P. XVII.

Si autem ab antiquis dictis et sacris mythis tum ceterorum tum Pythagoreorum auditores admonendi sunt, etiam inde ad eandem adhortationem aggrediamur. Recte dicuntur beati, qui nullius indigent, et eorum, qui infinitas habent cupiditates, vita grauis est. Neque admirarer, si ea de re verum Euripidis dictum esset: quis nouit, vtrum viuere quidem mori sit, mori autem viuere? et nunc forte reuera mortui sumus, corpusque nostrum sepulcrum est nobis, parsque illa animae, in qua cupiditates sunt, perinde

1) ὁρθῶς λέγονται κ. τ. λ.] Sumta haec sunt e Platonis Gorgia c. 47. sqq. p. 167. sqq. edit. Findeis., p. 155. sqq. edit. Heindorf.

2) γὰρ ται] Sic e Plat. edit. Arc. In Cd. Ciz. γὰρ τι. Quod sequitur λέγει, in Cd. Par. deest. Tum post τῷ ὄντι in Platone additur ἴσως, quod non magis in Cd. Ciz., quam in edit. Arc. legitur. Pro σῆμα Cd. Ciz. σῶμα.

μίαι 3) εἰδί, τυγχάνει ὄν οἶον ἀναπείδεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω καὶ κάτω, καὶ τοῦτο ἄρα τις μυθολογῶν κοινῶς ἀνὴρ, ἴσως σικελικός τις ἢ ἰταλικός τις, παράγων τῷ ὀνόματι διὰ τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικὸν ὠνόμασε Πίθον, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἀμύητους τῶν δὲ ἀνοήτων 4) τοῦτο τῆς ψυχῆς, οὐ αἰ ἐπιθυμίαι εἰδί, τὸ ἀκόλαστον αὐτοῦ καὶ οὐ στεγανὸν ὡς τετρημένος εἶη Πίθος διὰ τὴν ἀπλησίαν ἀπεικάσας. τούναντίον δὲ οὗτος τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἐνδείκνυται, ὡς τῶν ἐν ἄδου 5), τὸ ἀειδὲς δὲ λέγων, οὗτοι ἀθλιώτατοι ἂν εἶεν οἱ ἀμύητοι καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον Πίθον ὕδωρ ἑτέρω τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ· τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὡς ἔφη ὁ πρὸς ἐμὲ λέγων, τὴν ψυχὴν εἶναι τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπείκασε τὴν τῶν ἀνοήτων ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην 6) στέγειν δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. ταῦτα ἐπεικῶς μὲν ἐστὶν ὑπὸ τι ἄτοπα· δηλοῖ μὲν ὁ ἐγὼ βούλομαι 7) ἐνδείξασθαι, ὡς χρὴ

3) αἰ ἐπιθυμίαι] Art. αἰ, qui abest a Cd. Ciz., cum Arcer. e Platone addidi. — Pro ὄν οἶον in Cdd. Ciz. et Par. est ὁμοιον. — Σικελικός in Cd. Ciz. pro Σικελός, quod in Platone est. Tum etiam post ἰταλικός in Cd. Ciz. additum est τις. — Pro πειστικόν Cd. Ciz. πιστικόν. In Cd. Par. verba καὶ πειστικόν omissa sunt.

4) ἀνοήτων] Ita Cd. Ciz. pro ἀμύητων, quod in Platone est. Deinde etiam Cd. Ciz. recte αἰ ἐπιθυμίαι, hincque articulum in Platone vulgo omissum addidit Heindorf. Tum Cd. Ciz. τετρημένος. — Pro ἀπλησίαν edit. Arc. ἀποπλησίαν.

se habet, ac si persuadendo vicissimque dissuadendo sursum deorsumque agitetur. Itaque elegans quidam vir Siculus fortasse vel Italus in his confabulatus hanc animi partem propter suasionem credulitatemque lubricam alludens nomini dolium appellavit, dementes vero profanos atque damnatos. Horum autem hanc animi partem, quae libidinibus agitur, tanquam futilem ob incontinentiam inexplebilem perforatum esse dolium inquit. Quamobrem hic vir contrarium multitudini ostendit: eorum qui apud obscuros sunt inferos, eos esse miserimos, qui tanquam omnino profani damnati sunt, atque aquam in vas perforatum alio etiam perforato vase inferre coguntur. Esse autem hoc aliud vas siue cribellum, ut dicebat is, qui me docuit, dementium animum: quem ideo perforato vasi assimilavit, quod propter diffidentiam obliuionemque nequeat infusum aliquid continere. Videbuntur haec alicui quodammodo mira: demonstrant tamen, quod volo per-

5) τῶν ἐν ἄδου] Cd. Par. τῶ ἐν —. Tum pro αἰδῆς Cd. Ciz. ἀηδῆς, Par. αἰδῆς. Paulo post pro εἰσίν, quod in Cd. Ciz. erat, e Platone scripsi ἄν εἶεν, et cum edit. Arc. et Cd. Par. verba καὶ φοροῖεν — κοσκίτω, quae in Cd. Ciz. desunt, textui inserui.

6) δυναμένην] Cdd. Ciz. et Par. δυνάμενος. Idem Ciz. ἀπιστείαν.

7) βούλομαι] Ita Cd. Ciz. Edit. Arc. cum Platone βούλομαι σοι.

μεταθέσθαι 8) ἀπὸ τοῦ ἀπλήστως καὶ ἀκο-
λάστως ἔχοντος βίου ἐπὶ τὸν κοσμίως καὶ
τοῖς αἰεὶ παροῦσιν ἰκανῶς καὶ ἐξαρκούντως
ἔχοντα βίον, καὶ πείθεσθαι εὐδαιμονεστέρους
εἶναι τοὺς κοσμίους τῶν ἀκολάστων. φέρε δὴ
οὖν 9) καὶ ἄλλην εἰκόνα εἶπω ἐκ τοῦ αὐτοῦ
γυμνασίου τῆν νῦν. σκόπει γάρ, εἰ τοιόνδε
δοκεῖ περὶ τοῦ βίου ἑκατέρου τοῦτε σώφρο-
νος καὶ τοῦ ἀκολάστου· οἷον εἰ δυοῖν ἀνδρῶν
ἑκατέρῳ πίδαοι πολλοὶ εἶεν, καὶ τῷ μὲν ἑτέρῳ
ὑγιεῖς καὶ πλήρεις, ὁ μὲν οἴνου, ὁ δὲ μέλιτος,
ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πολλῶν,
νάματα δὲ σπάνια καὶ χαλεπὰ ἑκάστου ταύ-
των 10) εἶη, καὶ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ
χαλεπῶν ἐκποριζόμενα· ὁ μὲν οὖν ἕτερος
πληρωσάμενος μὴ ποτε ἐποχετεύοι, μηδὲ τι
φροντίζοι, ἀλλ' ἕνεκα τούτων ἡσυχίαν ἔχοι·
τῷ δὲ ἑτέρῳ τὰ μὲν νάματα, ὡςπερ καὶ
ἐκεῖνῳ, δυνατὰ μὲν πορίζεσθαι εἶη, χαλεπὰ
δὲ, τὰ δὲ ἀγγεῖα τετρημένα καὶ σαθρά,
ἀναγκάζοιτο δὲ 11) αἰεὶ καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν
πιμπλάναι αὐτά, ἢ τὰς ἐσχάτας λυποῖτο
λύπας· ἄρα τοιούτου ἑκατέρου ὄντος τοῦ
βίου οὐκ ἔσται εὐδαιμονέστερος ὁ τοῦ κοσμίου
ἢ τοῦ ἀκολάστου; ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ 12) ὡς

8) ὡς χρὴ μεταθέσθαι κ. τ. λ.] Ita Cd. Ciz. cum edit.
Arc. Vehementer Iamblichus Platonis orationem mu-
tauit, immo corrupit.

9) φέρε δὴ οὖν κ. τ. λ.] In Plat. ita: φέρε δὴ ἄλλην σοι
εἰκόνα λέγω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῆν νῦν. — In Cd.
Ciz. τῆν νῦν, in edit. Arc. τῆν νῦν, in Cd. Pat. ἣν νῦν.
Tum pro δοκεῖ, vt Cd. Ciz. et edit. Arc., in Plat. est λέγεις.

suadere, vt pro inexplebili et incontinenti vitam moderatam praesentibusque semper contentam rebus eligas, et beatiores, qui temperate viuant, quam qui intemperate, habendos esse. Agedum similitudinem aliam ex eodem gymnasio adducam. Attende enim, vtrum perinde de vtriusque vita, temperati atque intemperati statuas, ac de duobus, qui multa haberent vasa, et alter quidem integra atque plena, partim vini, partim mellis, partim lactis, aliaque similiter aliorum: sint vero singuli hi liquores rari quidem et inventu difficiles, multisque et gravibus laboribus comparati. Is ergo, cui plena sunt vasa, nihil superinfundere omnino curet; sed quantum ad haec attinet, quietem agat: alteri vero liquores sint quemadmodum alteri, qui comparari quidem, sed tamen cum difficultate possint, vasa vero perforata atque fracta, ac die nocteque continuo illa implere cogatur aut extremis molestiis agitetur. Quare cum talis sit vtriusque vita, temperatae an intemperati beatiorem esse ais? Alterius enim felicitas in eo consistit, vt quam

10) τούτων] E Platone. Cd. Ciz. τούτων. Paulo post Cd. Ciz. μή ποτε, sed Plato μήτ', idem codex μηδέ τι, et Plato μήτε τι.

11) ἀναγκάζονται δὲ] Ita cum edit. Arc. Cd. Ciz. sed in Platone καὶ ἀναγκάζ. multo aptius. Paulo post ἐκατέρου, quod in Cd. Ciz. et edit. Arc. deest, e Platone adieci.

12) ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ κ. τ. λ.] Etiam hic Iambl. nonnulla mutauit. Pro ὁ μὲν γὰρ τῷ Scalig. coniecit ὅτι μὲν γὰρ,

πλεῖστον ἐπιρρῆειν ἔχει τὸ εὐδαιμον· ἐν ᾧ πολὺ ἀνάγκη καὶ τὸ ἀπιὸν εἶναι καὶ μεγάλα ἅττα τὰ τρήματα εἶναι ταῖς ἐκροαῖς, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ χαραδριοῦ τιμὰ βίον διαζῆν· ὁ δὲ πεπληρωμένος εἰσάπαξ τῶν οἰκειῶν ἀγαθῶν αὐτάρκης ἀεὶ διαμένει πάντα τὸν χρόνον. τοιαύτη τίς ἐστὶ καὶ ἡ ἀρχαιοπρεπὴς παράκλησις ἐπὶ τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν.

Κ Ε Φ. ιη.

Ταύτη ᾗ ἐστὶ συγγενὴς καὶ ἄλλη ἔφοδος ἢ κατ' ἀναλογίαν ἀπὸ τῶν ἐν τῷ σώματι φαινομένων ἐναργῶν ἐπὶ τὰ τῆς ψυχῆς μεταβαίνουσα κακὰ τε καὶ ἀγαθὰ, καὶ τῶν μὲν κακῶν χωρίζουσα καὶ πρὸς τὰ αἰσχροῦ ἄλλοτριούσα τὴν προαίρεσιν ἡμῶν, τῶν δὲ ἀγαθῶν ἀντιλαμβάνεσθαι παντὶ σθένει παρακελευομένη, καὶ πρὸς τὰ καλὰ οἰκειοῦσα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐξ ἅπαντος τρόπου· οἷον εἰ τὰ πάθη τοῦ σώματος φευκτὰ καὶ τὰ νοσήματα, πολὺ δήπου πρότερον τὰ τῆς ψυχῆς, ἢ ἀδικία ¹⁾ νόσος οὖσα τῆς ψυχῆς ἀφόρητον

quod quomodo intellexerit, ego quidem non video. Ante τῷ addidi ἐν; tum propter Platonem pro πολλῇ ἀνάγκη, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur, scripsi πολὺ ἀνάγκη. Pro ἀπιὸν, quod in edit. Arc. et Plat. extat, in Cd. Ciz. est ἄβιον, et pro χαραδριοῦ in eodem codice χαραδριῶν est scriptum.

1) ἢ ἀδικία] Ante hoc vocabulum videtur καὶ addendum. Tum Cdd. Ciz. et Par. recte dant ἀφόρητον, quemad-

plurimum affluat: in quo necesse est, multum vicissim effluere lataque effluxui patere foramina, quod nihil aliud est, quam charadrii vitam vivere: altera autem semel expleta propriis bonis in omne tempus sufficit. Huiusmodi fere est antiqua ad virtutis studium cohortatio.

C A P. XVIII.

Huic cognata est etiam alia ratio, quae per analogiam ab iis, quae in corpore conspicua sunt, ad animi mala et bona transgreditur, quae studium nostrum a malis auocat et a turpibus tanquam alienis abducit, ad bona autem omnibus viribus appetenda excitat, animumque nostrum omnimodo in bonorum familiaritatem insinuat: ut, si corporis affectiones et morbi fugiendi sunt, multo magis, opinor, animi. Iniustitia, qui est morbus animi, intolerabilis est illi, qui

modum iam Vulcanius ἀφόρατον, quod in Arc. edit. legitur, corrigit. Sunt enim, addit Vulc., vitia πολύπονα, ut loquitur Aristox. Pythagor. — Arcerius in ἀφόρατον incidit. — Pro ἀπεικάζει et in edit. Arc. et in C. Ciz. legitur verbum ἀπόλαυσις, quod deprauatum esse patet. Scalig. pro eo scribit ἀπολάβη, quod non magis probandum, quam quod Arcerius profert ἀπολαύση. Ad verbum ἀπεικάζει aut ἀποδείκνυσιν ducunt ea, quae deinceps afferuntur e Platonis Gorgia p. 197. sqq. Findeis. p. 198. sqq. Heindorf.

ἔστι τῷ ἔχοντι, καὶ εἰ τὸ σῶμα συμμέτρως διακειμένον [ἀπεικάζει] ἡμῶν τὴν τελειότητα τῆς ψυχῆς, ὅταν ἐκεῖνο, ᾧ ζῶμεν, πλημμελῶς ἔχη καὶ στασιάζῃ πρὸς ἑαυτό, οὐκ ἔνεστιν ὀρθῶς διαβιῶναι. μετρώμεν δὲ καὶ ἐπὶ θάτερα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὥσπερ γὰρ τάξεως καὶ κόσμου τὰ ἡμέτερα σώματα τυχόντα χρηστὰ ἂν εἴη, ἀταξίας δὲ μοχθηρά, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἀταξίας μὲν τυχοῦσα ἔσται πονηρά, χρηστὴ δὲ ἡ τάξεώς τινος καὶ κόσμου ἐπιλαβοῦσα. ἐπὶ μὲν οὖν τῷ σώματι ²⁾ ὄνομά ἐστι τῷ ἐκ τῆς τάξεώς τε καὶ τοῦ κόσμου γιγνομένῳ ὑγίεια, ἰσχύς· ἐπὶ δὲ αὐτῷ ³⁾ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένῳ ἐκ τῆς τάξεως καὶ τοῦ κόσμου νόμιμόν τε καὶ νόμος ὄνομα κεῖται. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ ταῖς τοῦ σώματος τάξεσι τὸ ὑγιεινὸν ἀποδίδομεν· ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ἡ ὑγίεια γίγνεται καὶ ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος· οὕτως ἐπὶ ταῖς τῆς ψυχῆς κοσμήσεσιν ὁ νόμος λέγεται· ὅθεν καὶ νόμιμοι γίνονται καὶ κόσμιδι ταῦτα δὲ ἐστὶ δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη. οὐκοῦν ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, πρὸς ταῦτα βλέποντες καὶ τοὺς λόγους προσοίσουσι ταῖς ψυχαῖς, οὓς ἂν λέγωσι, καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας, καὶ δῶρον εἰάν τι διδῶσι, δώσουσι, καὶ εἰάν τι ἀφαιρῶνται, ἀφαιρήσονται, πρὸς τοῦτο αἰὲ τὸν νοῦν ἔχοντες,

2) ἐπὶ — τῷ σώματι] Ita cum edit. Arc. Cd. Ciz. In Platone ἐν τῷ σώμ. Tum pro ὑγίεια Cd. Ciz. et edit. Arc. ὑγία.

ea laborat. Et si corpus iusta proportione temperatum animi perfectionem refert, quando illud, quo vivimus, in vitio est et secum ipsum discordat, vita recte institui nullo modo potest. Ad vtraque autem eodem modo transeamus. Quemadmodum enim corpora nostra ordinem et ornatum consecuta bene se habent, male autem, vbi ordine carent, ita etiam animus ordine carens, malus erit, ordinem autem et ornatum consecutus bonus. Atque in corpore quidem hoc, quod ex ordine et ornatu nascitur, sanitas et robur appellatur: in animo contra ei, quod ex ordine et ornatu oritur, nomen tribuitur legitimi et legis. Quemadmodum enim in corporis ordinatione appellamus sanum, vnde in eo sanitas efficitur et reliqua corporis virtus: sic in animi compositione lex appellatur, vnde etiam homines existunt legitimi et compositi. Haec vero sunt iustitia et temperantia. Illi igitur, quibus suus ipsorum animus curae est, huc respicientes, etiam verba, quae fecerint, animis adhibebunt et omnes actiones, et donum, si quod dederint, dabunt, et si quod demserint, dement, ad id semper animum in-

3) ἐπὶ δὲ αὐτῶ] In Cd. Ciz. erat αὐτῶ. In Platone: τί δὲ αὐτῶ. — Pro νόμιμον, quod praebent Cdd. Ciz. et Par., in Arc. edit. νομικόν. Eadem paulo post ὑγία, vbi recte Cd. Ciz. ἡ ὑγία.

ὅπως ἂν αὐτῶν δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται, κακία δὲ ἀπίη 4). τί γὰρ ὄφελος σώματι γε κάμνοντι καὶ μοχθηρῶς διακειμένῳ ἢ σιτία πολλὰ διδόναι καὶ τὰ ἥδιστα, ἢ ποτὰ, ἢ ἄλλ' ὀτιοῦν, ὃ μὴ ὀνήσει αὐτὸ ἔσθ' ὅτε πλέον ἢ τούναντίον κατὰ γε τὸν δίκαιον λόγον καὶ ἔλαττον; ἔστι ταῦτα. οὐ γὰρ οἶμαι λυσιτελεῖν 5) μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώπῳ· ἀνάγκη γὰρ οὕτως καὶ ζῆν μοχθηρῶς· οὐκοῦν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι, οἷον πεινῶντα 6) φαγεῖν ὅσον βούλεται, ἢ διψῶντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἔωσιν οἱ ἰατροὶ ὡς τὰ πολλὰ· κάμνοντα δέ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέποτε ἔωσιν ἐμπίμπλασθαι ὧν ἐπιθυμεῖ. ἀλλὰ μὲν καὶ περὶ ψυχῆν ὁ αὐτὸς τρόπος· ἕως μὲν ἂν πονηρὰ ἢ ἀνόητός τε οὖσα καὶ ἀδικος 7) καὶ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἄλλ' ἅττα ποιεῖν, ἢ ἅ ἂν ποιῶν βελτίων ἔσται. οὕτω γὰρ που αὐτῇ ἄμεινον τῇ ψυχῇ· οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἔστιν ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ

4) ἀπίη] Cd. Ciz. ἀπειη, edit. Arc. ἀπῆι. Paulo post ἢ σιτία Cd. Ciz. A Plat. ἢ abest. Tum cum Heindorf. ὀνήσει scripsi pro ὀνήσει, quod etiam Cd. Ciz. habet, idemque αὐτοῦς ἔσθ' ὅτι. Iam Scal. correxit ἔσθ' ὅτι, quod Heindorf. recepit.

5) λυσιτελεῖν] Ita cum edit. Arc. Cd. Ciz., sed Plato λυσιτελεῖ. Tum pro ἀνθρώπῳ, quod habet Cd. Ciz., in edit. Arc. est ἀνθρώποι, quod Scal. mutavit in ἀνθρώπων.

6) πεινῶντα] Sic recte Cd. Par. Sed edit. Arc. et Cd. Ciz. πινῶντα.

tendentes, vt in ipsorum animis iustitia insit, iniustitia autem discedat, reliqua virtus insit, prauitas expellatur. Quid enim confert corpori aegrotanti maleque affecto, cibos multos suauissimosque praebere, aut potum, aut aliud quidpiam, quod ei interdum non plus profuturum sit, quam contrarium, vel, si recte rem aestimes, minus etiam? Ita est. Non enim prodesse arbitror homini, in afflicto corpore viuere. Sic enim necesse est viuere male. Igitur etiam cupiditatibus satisfacere, veluti esurientem comedere, quantum vult, vel sitientem bibere, quatenus placet, sanum quidem hominem medici plerumque permittunt, aegrotantem vero nunquam, vt breuiter dicam, appetitus suos implere permittunt. Iam vero ad animum quod attinet, eadem est ratio. Quatenus enim prauus sit et demens, atque iniustus et impius, coercendus nimirum est a cupiditatibus, neque permittendus alia facere quam illa, ex quibus euadat melior. Ita enim ipsi animo expedit. Igitur coercere, est ab his, quae cupit, continere. Conti-

7) καὶ ἄδικος] Haec verba desunt in Cd. Par., non item in Ciz. — Δεῖ, quod paulo post legitur, abest a Cd. Ciz. Tum pro ἄλλ' ἅπαντα, vt e Platone scripsi, in edit. Arc. et Cd. Ciz. extat ἀλλ' αὐτά. — Pro ἢ ἂν ποιῶν βελτίων ἔσται, quae est lectio edit. Arc. et Cd. Ciz., nisi quod ἢ qmittunt, in Platone haec leguntur: ἢ ἀφ' ὧν βελτίων ἔσται. — Pro οὕτω, quod sequitur et a me e Platone repositum est, in edit. Arc. et Cd. Ciz.

κολάζειν. τὸ κολάζεσθαι ἄρα τῇ ψυχῇ ἀμει-
κρόν ἐστίν ἢ ἀκολασία, ὡςπερ οἱ πολλοὶ
οἴονται, καὶ τὸ κόσμιον ⁸⁾ εἶναι καὶ τεταγμέ-
νον προέχει τοῦ ἀκοσμίου τε καὶ ἀτάκτου,
ὡστ' ἐξ ἅπαντος τρόπου τὴν δικαιοσύνην καὶ
σωφροσύνην ἀσκητέον πρὸ τῶν ἐναντίων ἕξεων.
καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω.

Κ Ε Φ. ιθ.

Δύναται δ' ἂν τις καὶ κατ' ἰδίαν ἀπὸ
τῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἀγαθῶν ἐπεξελθεῖν τῷ προ-
κειμένῳ δεικνύων αὐτῶν τὸ τέλος καὶ κύριον
εὐδαιμονίας. ὅσα γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος
προέχει, τοσοῦτῳ μᾶλλον καὶ τὰ ἀγαθὰ
αὐτῆς ὑπερέχει. καὶ τὰ μὲν τοῦ σώματος
ἐστὶ ¹⁾ εὐκαταφρόνητα, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς
τίμια καὶ σεμνά. καὶ τὸ ἀγαθὸν οὖν οὐ τὸ
αὐτὸ ἐστίν, ὅπερ τὸ ἡδύ, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ
ἕνεκα πρακτέον τὸ ἡδύ, οὐ τὸ ἀγαθὸν ἕνεκα
τοῦ ἡδέος· ἡδὺ δὲ ἐστὶ τοῦτο, οὗ παραγενο-
μένου ἡδόμεθα, ἀγαθὸν δέ, οὗ παρόντος
ἀγαθοὶ ἐσμεν. ἀλλὰ μὴν ἀγαθοὶ γε ²⁾ ἐσμέν
καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα ἀγαθὰ
ἐστίν, ἀρετῆς τινὸς παραγενομένης. ἀλλὰ

est οὐ. In edit. Arc. hic locus multis modis deprava-
tus est.

8) καὶ τὸ κόσμιον] Sic recte Cd. Ciz. Edit. Arc. τὸν κοσ.
Τὸν Cd. Ciz. τεταγμένον. Idem male προέχει pro
προέχει, vt recte Arcerius.

1) ἐστὶ.] Sic scripsi pro ἐστὶται, quod et in edit. Arc. et in
Cd. Ciz. extat. Sed futurum huic loco minus aptum

nentia igitur melior est animo, quam incontinentia, vt vulgo creditur, atque temperatum esse et ordinatum praestat, quam intemperantem esse et inordinatum. Quamobrem omni modo iustitia et temperantia magis colendae sunt quam contrariae affectiones: atque hoc sic nobis ratum esto.

C A P. XIX.

Poterit vero aliquis etiam sigillatim a bonis, quae in animo insunt, rem praesentem aggredi ostendens, quod in iis perfectum felicitatisque proprium sit. Quanto enim animus corpori praestat, tanto etiam magis eius bona eminent; et corporis quidem facile contemni poterunt, animi autem sunt pretiosa et veneranda. Bonum igitur non idem est, quod iucundum, atque boni causa faciendum iucundum, non bonum iucundi causa. Iucundum hoc est, quo praesente voluptate afficimur, bonum autem, quo praesente boni sumus. Boni vero sumus et nos et quaecunque alia ob praesentem virtutem quandam.

est, et quin *ἔστι* et *ἔσται* facillime inter se permittentur, nemo dubitat. — Quae deinceps in Iamblichio leguntur, sumta sunt e Platonis Gorgia (p. 206. sqq. Heindorf. p. 204. sqq. Findeis.).

2) *ἀγαθοί γε*] *Τε* scripsi e Platone pro *τε*, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur,

μὲν δὴ ἢ γε ἀρετὴ ἐκάστου καὶ σκεύους καὶ σώματος καὶ ψυχῆς αὐ καὶ ζώου παντὸς οὐχ οὕτως εἰκῆ 3) κάλλιστα παραγίγνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι καὶ τέχνῃ, ἣτις ἐκάστῳ ἀποδέδοται αὐτῶν. τάξει ἄρα τεταγμένον τε καὶ κεκοσμημένον ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἐκάστου, ὡς φαίη ἂν τις 4) σωφρόνως λογιζόμενος. ἐν ἐκάστῳ γὰρ ὁ ἐκάστου οἰκειὸς κόσμος ἀγαθὸν παρέχει ἕκαστον τῶν ὄντων. ὅθεν δὴ καὶ ψυχὴ κόσμον ἔχουσα τὸν αὐτῆς ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου. ἀλλὰ μὴν ἢ γε κόσμον ἔχουσα κοσμία· ἢ δέ γε κοσμία σώφρων· ἢ ἄρα σώφρων ψυχὴ ἀγαθὴ. λέγω δὴ οὖν, ὅτι, εἴ ἢ σώφρων ἀγαθὴ ἐστίν, ἢ τούναντίον τῆ σωφροῦ πεπονθῦν κακὴ ἐστίν· ἢν δὲ αὕτη ἢ ἄφρων τε καὶ ἀκόλαστος 5). πολλὴ ἀνάγκη· καὶ μὴν ὅγε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττει ἂν καὶ περὶ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου 6). οὐ γὰρ ἂν σωφρονοῖ τὰ μὴ προσήκοντα πράττων. ἀνάγκη ταῦτ' εἶναι οὕτω. καὶ μὴν περὶ μὲν ἀνθρώπου τὰ προσήκοντα πράττων δίκαια ἂν

3) οὐχ οὕτως εἰκῆ] Sic e Platone pro οὐ τῷ εἰκῆ καί, quod et edit. Arc. et Cd. Ciz. habet. Pro κάλλιστα in Cd. Par. est μάλιστα, quod idem, vt observat Heindorf., teste Routhio in margine Iamblichii Scaligeri manu adscriptum. — Paulo post pro ἀποδέδοται, quod cum Platone servant Cdd. Par. et Ciz., in edit. Arc. est παραδίδοται. Tum etiam Cd. Ciz., vt edit. Arc., habet τεταγμένον τι. In Platone τι non legitur.

4) ὡς φαίη ἂν τις κ. τ. λ.] In Platone haec leguntur: φαίην ἂν ἔγωγε. κόσμος τις ἄρα ἐγγενόμενος ἐν ἐκάστῳ κ. τ. λ. Ex quibus Iamblichii orationi etiam verbum

At virtus cuiusque siue instrumenti, siue corporis, siue animae non temere utique adest, sed ordine rectitudineque et arte, quae horum cuique tradita sit. Quamobrem ordine ordinatum ornatumque esse est cuiusque virtus, ut quis dixerit recte ratiocinans. Nam ornatus quidam proprius unicuique insitus quodlibet efficit bonum. Quapropter anima, quae proprium habet ornatum, melior est illa, quae ornatus est expers. Iam vero quae habet ornatum, ornata est atque modesta: talis vero etiam temperans: quae vero temperans, est etiam bona. Dico igitur, si temperatus animus bonus est, consequi, ut, qui contra atque temperatus affectus est, sit malus. Erat vero talis intemperatus animus et incontinens. Ita utique necesse est. Temperatus autem agit decentia erga deos atque homines. Non enim temperatus esset, nisi decorum seruaret. Necesse est sic esse. Proinde qui decentia inter homines agit, iuste

¹⁰⁰⁸ *κόσμος* inserui, quod quidem quum deesse non possit, tamen neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. reperitur.

5) *καὶ ἀκόλαστος*] Sic Cd. Ciz. et edit. Arc., in Platone *καὶ ἡ ἀκόλαστος*.

6) *καὶ ἀνθρώπους*] Sic Cd. Ciz. et edit. Arc., in Platone *καὶ περὶ ἀνθρώπους*. Deinde post *πράττων* e Platone addidi verba *ἀνάγκη* vsque ad *ἂν πράττοι*, quae aequae in Cd. Ciz., atque in illo, vnde Arcerius textum descripsit, desunt. Omnem locum, recte iudicante Arcerio, imprudens et oscitans scriba deceptus verbo *πράττων* bis posito praetermisit.

πράττοι, περὶ δὲ θεοὺς ὅσια· τὸν δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοντα ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὅσιον εἶναι. καὶ μὲν δὴ καὶ ἀνδρεῖόν γε ἀνάγκη. οὐ γὰρ δὴ σώφρονος ἀνδρός ἐστὶν οὔτε διώκειν οὔτε φεύγειν, ἅ μὴ προσήκει, ἀλλ' ἅ 7) δεῖ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας φεύγειν καὶ διώκειν καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν, ὅπου δεῖ. ὥστε πολλὴ ἀνάγκη τὸν σώφρονα, ὥσπερ δηλοῦμεν, δίκαιον ὄντα καὶ ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον ἀγαθὸν ἀνδρα εἶναι τελέως, τὸν δὲ ἀγαθὸν 8) εὖ τε καὶ καλῶς πράττειν, ἅ ἂν πράττη, τὸν δὲ εὖ πράττοντα μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι, τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα ἀθλιόν· οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων τῷ σώφρονι, ὁ ἀκόλαστος. εἰ δὴ 9) ἐστὶ ταῦτα ἀληθῆ, τὸν βουλόμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην μὲν διοικτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον, ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρασκευαστέον μάλιστα μὲν μὴ δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι, εἰ δὲ δεηθῆ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων ἢ ιδιώτης 10) ἢ πόλις, ἐπιθετέον δίκην καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὗτος

7) ἀλλ' ἅ] Sic scripsi de certissima Heindorf. emendatione; nam etiam Cd. Ciz. servat ἀλλά.

8) τὸν δὲ ἀγαθ.] Cd. Ciz. τὸ δὲ ἀγαθ. — Idem cum edit. Arc. πράττη, quod etiam in Platone a pluribus Cdd. oblatum vulgato πράττοι non postponendum erat.

9) εἰ δὴ] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Platone εἰ δέ, cui quidem ταῦτα, quod habet Iamblichus, videtur

agit: et agens similiter erga deos, agit pio. Eum vero, qui iusta piaque agit, necesse est esse iustum atque pium. Praeterea fortem hunc esse necesse est. Non enim temperati viri est, vel persequi, vel fugere alia, quam quae decet: imo oportet et res singulas et homines ipsos et voluptates atque molestias tum fugere, tum persequi, tum etiam tolerare, ubi sit opus. Quamobrem omnino necessarium est, temperatum virum, cum, ut diximus, iustus et fortis sit et pius, esse perfecte bonum, bonum vero bene honesteque agere, quicquid agat, eum autem, qui bene agit, felicem esse atque beatum, improbum vero ac male agentem esse miserum: talis autem est, qui aliter est affectus, quam temperatus, videlicet qui intemperatus est. Quamobrem si ita se res habet, quicumque optat beatus fore, temperantiam sequi exercereque debet, intemperantiam vero fugere, quantum cuiusque nostrum pedes valent: atque ita se comparare, ut non indigeat castigatione atque poena: si vero indigeat vel ipse vel alius quivis familiarium siue privatus siue civitas, adhibita poena coercendus est, si modo futurus sit beatus. Hoc mihi

reddendum. Paulo post pro *μη δέισθαι* in Platone est *μηδέν δέισθαι*. Item *ἢ αὐτὸς* dedit e Plat., quum *ἦ* in Cd. Ciz. et edit. Arc. deesset.

10) *ιδιωτης*] Sic cum Plat. Cd. Ciz. In Arc. edit. *ιδιωτων*, non male.

ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι, πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν ¹¹⁾, καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὐτοῦ συντείνοντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται καὶ σωφροσύνη τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι, οὕτω πράττειν, οὐκ ἐπιθυμίας ἑῶντα ἀκολάστους εἶναι, καὶ ταύτας ¹²⁾ ἐπιχειροῦντα πληροῦν, ἀνίηυτον κακόν, ληστοῦ βίον ζῶντα. οὔτε γὰρ ἂν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ προσφιλεῖς εἶη ὁ τοιοῦτος οὔτε θεῶ· κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος· ὅτῳ δὲ μὴ ἐνι κοινωνία, φιλία οὐκ ἂν εἶη. φασὶ δὲ οἱ σοφοί, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσιν, οὐκ ἀκοσμίαν οὐδὲ ἀκολασίαν. τὸν δὲ μὴ προσέχοντα τούτοις λέληθεν, ὅτι ἡ ἰσότης ἢ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται· διὸ πλεονεξίαν οἶονται δεῖν ἀσκεῖν· γεωμετρίας γὰρ ἀμελοῦσι. τὸ μὲν οὖν ὅλον τῆς εὐδαιμονίας ζωῆς πέρι ¹³⁾ οὕτως ἔχει· καὶ ἔπεται δὲ αὐτῇ ¹⁴⁾ τὸ καλῶς αἰρεῖσθαι μᾶλλον τελευτᾶν, οἷς ἐστὶν ἐξουσία

11) δεῖ ζῆν] Sic cum Plat. Cd. Ciz. et edit. Arc. Sed Cd. Par. δεῖν ζῆν. Tum edit. Arc. pro καὶ τὰ τῆς πολ. habet κατὰ τῆς πολ., et paulo post pro ἑῶντα Cd. Ciz. εἶντα.

12) ταύτας] E Platone. Edit. Arc. et Cd. Ciz. ταῦτα. Deinde in Cd. Ciz. deest ἂν post προσφιλεῖς, in Cd. Par. autem ἂν post γάρ. Cum Cd. Ciz. facit edit. Arc. Pro ὅτῳ δὲ, quod in Plat. recte legitur, in Cd. Ciz. et edit. Arc. est ὅτῳ γάρ.

videtur esse signum, ad quod prospicientes dirigere vitam debemus, omnia tam publica, quam priuata ad hoc referentes, vt iustitia et temperantia illi adsit, qui futurus sit felix: non autem cupiditatibus omnia permittenda sunt, quas explere conari, inexplebile malum est, latronisque more vitam agere. Neque enim cuiquam hominum is, qui eiusmodi est, carus vnquam erit, neque deo: quippe cui societas cum aliis nulla esse possit: cui vero non sit societas, ei nec amicitia vnquam constabit. Tradunt autem sapientes, coelum et terram, deosque et homines societate quadam et amicitia, modestoque ornatu et temperantia et iustitia contineri: atque id vniuersum propterea mundum ornatumque appellant, non immunditiam, neque intemperantiam. Qui autem ad haec non attendit, cum latet, geometricam aequalitatem in diis atque hominibus valere quam plurimum. Quapropter pleonexiam, i. e. praestantiam siue primas partes, exercendam putant: geometriam enim contemnunt. Vniuersa igitur vitae felicitatis ratio ita comparata est. Cum hac vero coniunctum est, vt malint honeste mori, si quibus non liceat honeste viuere,

13) τῆς εὐδαιμονίας ζωῆς πέρι] Sic Cd. Ciz. In edit. Arc. τῆς εὐδαιμονος ζωῆς πέρι.

14) καὶ ἔπεται δὲ αὐτῇ] In Cd. Ciz. et edit. Arc. erat αὐτῇ. Quae in Iamblichō sequuntur, petita sunt e Platonis Menexeno p. 56. sqq. ed. Gottleb. In Cd.

ζῆν μὴ καλῶς, πρὶν παῖδάς τε καὶ τοὺς ἔπειτα
 εἰς ὄνειδη καταστήσαι, καὶ πρὶν τοὺς πατέρας
 καὶ πᾶν τὸ πρόσθεν γένος αἰσχύναι· τῷ γὰρ
 τοὺς αὐτοῦ αἰσχύναντι ἀβίωτόν ἐστι, καὶ τῷ
 τοιούτῳ οὔτε τις ἀνθρώπων οὔτε θεῶν φίλος
 ὑπάρχει οὔτ' ἐπὶ γῆς οὔτε ὑπὸ γῆν τελευτή-
 σαντι. χρὴ οὖν πάντα ἄνδρα, εἴαν τι καὶ
 ἄλλο ἀσκῆ, μετ' ἀρετῆς ἀσκεῖν εἰδότες, ὅτι
 τούτου λειπόμενα ¹⁵⁾ ἅπαντα καὶ κτήματα
 καὶ ἐπιτηδεύματα αἰσχρὰ καὶ κακὰ. οὔτε
 γὰρ πλοῦτος κάλλος φέρει τῷ κεκτημένῳ μετ'
 ἀνανδρίας· ἄλλῳ γὰρ ὁ τοιοῦτος πλουτεῖ
 καὶ οὐχὶ ἑαυτῷ· οὔτε σώματος κάλλος καὶ
 ἰσχὺς δειλῶ καὶ κακῶ ξυνοικοῦντα πρέποντα
 φαίνεται, ἀλλ' ἀπρεπῆ καὶ ἐπιφανέστατον ¹⁶⁾
 ποιεῖ τὸν ἔχοντα, καὶ ἐκφαίνει τὴν δειλίαν,
 πᾶσά τε ἐπιδήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ
 τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνε-
 ται. ὧν ἕνεκα πρῶτον ¹⁷⁾ καὶ ὕστατον καὶ
 διὰ παντὸς πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶ-
 σθαι δεῖ ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβα-
 λεῖται τις τοὺς πρόσθεν προγόνους εὐκλεία·
 εἰ δὲ μὴ, ὅπως ἴσον αὐτοῖς ¹⁸⁾ καταστήσῃ
 τὴν αὐτοῦ καλοκαγαθίαν· ἢ μὲν γὰρ ἐν
 τούτοις νίκη τιμὴν φέρει, ἢ δὲ ἥττα, ἐὰν
 ἥττάται τις, αἰσχύνῃν. μάλιστα δ' ἂν νε-

Ciz. erat εἰς ὄν ὄνειδη. Ibidem vt in Cd. Par.
 αἰσχύναντι, in edit. Arc. et Plat. αἰσχύνοντι. Tum ὑπὸ
 γῆν edit. Arc. et Cd. Ciz. In Plat. ὑπὸ γῆς.

15) λειπόμενα] Edit. Arc. λειπόμεθα. Tum Cd. Ciz. et
 edit. Arc. ἅπαντα, in Plat. πάντα. — Pro ἀνανδρίας

priusquam liberos et posteros infamiae subiciant, ac parentibus maioribusque omnibus dedecori sint. Nam qui suos dedecorat, ei non est viuendum, et huic neque in vita neque post mortem amicus aliquis est vel hominum vel deorum. Oportet igitur omnes homines, si quid aliud exercent, cum virtute exercere, absque virtute exercitationes et possessiones omnes turpes malasque esse. Diuitiae enim splendorem afferunt nullum cum ignauia possidenti: neque enim sibi hic, sed alteri parat possidetque diuitias: neque forma corporis atque robur timido ac prauo cum insunt, decorem praestant. Eum namque dedecent, notiores efficiunt, ignauiam patefaciunt. Praeterea scientia, quae est remota a iustitia aliaque virtute, non sapientia, sed calliditas esse videtur. Quorum causa et primo et postremo atque per omnia omni studio diligentiaque contendendum est, vt quam maxime maiores virtutis gloria superemus: sin minus, vt honestate nostra eos aequiparemus. In hoc enim vincere, honorem affert, vinci, dedecus. Maxime autem

Cd. Ciz. ἀνανδρείας. Idem cum edit. Arc. οὐχι, Plat. οὐχι. Pro κακῶ Cd. Ciz. καλῶ.

16) ἀπρεπῆ καὶ ἐπιφανέστατον] Ita Cd. Ciz. Edit. Arc. et Plato ἀπρεπῆ (in edit. Gottleb. ἀπρεπῆ vitio typogr.) καὶ ἐπιφανέστερον.

17) πρῶτον] Ita edit. Arc. et Cd. Ciz. In Platone καὶ πρῶτον, ibidemque διαπαντός.

18) ἴσον αὐτοῖς] Ita Cd. Ciz. Edit. Arc. ἴσον αὐτοῦ.

κήσειέ τις ἐν τούτοις, εἰ παρασκευάσαιτο τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρήσασθαι, μηδὲ ¹⁹⁾ ἀναλῶσαι αὐτὴν μάτην, καλῶς εἰδῶς, ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τι εἶναι οὐκ ἔστιν αἰσχίον ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. εἶναι μὲν γὰρ τιμᾶς ²⁰⁾ γονέων ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπής· χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῶ καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι, αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον ἀπαρῆς ἰδίων αὐτοῦ ²¹⁾ κτημάτων τε καὶ εὐδοξίων, ἀφ' ἑαυτοῦ γὰρ ἄρχεσθαι δεῖ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν εἰς εὐκλειαν καὶ εὐδαιμονίαν φερόντων. πάλαι γὰρ ²²⁾ τὸ μηδὲν ἄγαν λεγόμενον καλῶς δοκεῖ λέγεσθαι· τῷ γὰρ ὄντι εὖ λέγεται. ὅτω γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα ἢ ἐγγύς τούτου καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ²³⁾ αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἠνάγκασται, καὶ τὰ ἐκείνου τούτω ἄριστα παρεσκευάσθαι ζῆν. οὗτός ἐστιν ὁ σώφρων καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος, οὗτος γιγνομένων χρημάτων καὶ παιδῶν καὶ διαφθειρομένων μάλιστα πείσεται τῇ παροιμίᾳ.

19) μηδὲ] Cd. Ciz. μὴ δὲ, edit. Arc. μὴδ'.

20) τιμᾶς] E Platone. In Cd. Ciz. et edit. Arc. pro τιμᾶς est ἡμᾶς. In hac enunciatione verba εἶναι τιμᾶς γονέων efficiunt subiectum, quod dicunt. — Tum cum Arc. e Plat. scripsi ἐκγόνοις pro ἐγγόνοις, quod Cdd. Ciz. et Par. suppeditant. At paulo post etiam in Cd. Ciz. est ἐκγόνοις.

in his aliquis vicerit, si ea ratione vitam instituat, ut maiorum gloria non abutatur, neque eam dilapidet, probe sciens, viro aliquid esse se existimanti nihil turpius posse accidere, quam se ipsum honorandum non propriam ob virtutem, sed propter gloriam superiorum praebere. Gloria enim parentum natis praeclarus est magnificusque thesaurus. Vti vero pecuniarum honorumque thesauro et hunc ad posteros non transfundere, propriae possessionis gloriaeque penuria, turpe et a viri generositate penitus alienum. A se ipso enim quilibet initium facere debet omnium bonorum, et eorum, quae ad laudem et felicitatem ducunt. Enimvero vetus illud prouerbum, ne quid nimis, scite dictum videtur. Nam cui vere ex se ipso apta sunt omnia, quae ad bene viuendum ferunt, nec suspensa aliorum aut bono casu aut contrario pendere ex alterius euentis et errare coguntur, huic optima viuendi ratio comparata est. Hic est ille moderatus, hic fortis, hic sapiens, hic et nascentibus et cadentibus cum reliquis commodis, tum maxime liberis, parebit et obediet praecepto illi veteri.

21) ἀπορία ἰδίων αὐτοῦ] Sic e Plat. scripsi pro ἀπορεῖ δὲ αὐτοῦ, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur.

22) πάλαι γὰρ] Ita Cd. Ciz. In Plat. et edit. Arc. πάλαι γὰρ δὴ.

23) ἐν ἄλλοις] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. et Plat. additur ἀκθρόποις. Tum pro ἠνάγκασται in Cd. Ciz. ἠνάγκασθαι.

οὔτε γὰρ χαίρων οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται διὰ τὸ αὐτῷ πεποιθέναι. τοιούτους δὲ ἡμεῖς ἀξιούμεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς οὔτε ἀγανακτοῦντας οὔτε φοβουμένους ἄγαν, εἰ δεῖ τελευτᾶν ἐν τῷ παρόντι ἢ ἄλλο τι πάσχειν τῶν ἀνθρωπίνων. διατεταμένως γὰρ δὴ δεῖ ταύτην ἔχειν τὴν δόξαν, ὡς ὁ μὲν ἀγαθὸς ²⁴⁾ ἀνὴρ σώφρων ὢν καὶ δίκαιος εὐδαιμών ἐστὶ καὶ μακάριος, εἴαν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, εἴαν τε μικρὸς ²⁵⁾ καὶ ἀσθενὴς ἢ, καὶ εἴαν πλουτῆ καὶ μὴ. εἴαν ἄρα ²⁶⁾ πλουτῆ Κενύρα τε καὶ Μίδα μάλλον, ἢ δὲ ἄδικος, ἀθλιὸς τ' ἐστὶ καὶ ἀνιαρῶς ζῆ, καὶ οὔτ' ἂν μνησαίμην, φησὶ ὁ ποιητής, εἴτερ ὀρθῶς λέγει, οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην ²⁷⁾, ὃς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ μετὰ δικαιοσύνης πράττοι καὶ κτῆτο, καὶ δῆϊων τοιούτος ὢν ὀρέγοιτο ἐγγύθεν ἰστάμενος ἄδικος δὲ ὢν μῆτε τολμῶ ὀρῶν φόνον αἵματόεντα μῆτε νικῶ θέων θρηϊκιον βορέην μῆτε ἄλλο αὐτῷ μηδὲν τῶν λεγομένων ἀγαθῶν γίγνοιτό ποτε. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενα ἀγαθὰ οὐκ ὀρθῶς λέγεται ²⁸⁾. λέγεται γὰρ,

24) ὡς ὁ μὲν ἀγαθὸς κ. τ. λ.] E libro II. de legib. Vol. VIII. p. 75. sqq. Bip.

25) μικρὸς] Ita Cd. Ciz. In Plat. μικρὸς. Post ἀσθενὴς e Plat. addidi ἢ, quod in Cd. Ciz. deerat.

26) εἴαν ἄρα.] Ita Cd. Ciz. In Plat. et edit. Arc. εἴαν δὲ ἄρα. Sed δὲ etiam in Platone delendum videtur. — Post πλουτῆ autem in Plat. additur μέν, quod et in Cd. Ciz. et in edit. Arc. deest.

27) τιθείμην] In Cdd. Ciz. et Par. est τιθείμην, quae

Neque laetabitur vnquam, neque moerebit nimis, qui semper in se ipso omnem spem reponet sui. Tales autem nos volumus esse bonos, qui neque indignentur neque nimis metuant, si in praesenti oportet mori, aut aliud quid humanum pati. Nam hanc sententiam firmiter retinere oportet, bonum virum, quia temperatus iustusque sit, felicem esse atque beatum, siue magnus atque robustus, siue paruus ac debilis, siue pauper sit, seu diues. Iniustum autem hominem, etiamsi ditior sit, quam Cinyras aut Midas, miserum esse et in moerore vitam ducere. Itaque poeta nobis, si recte loquatur, inquiet: Nunquam ego de illo mentionem faciam, neque virum appellabo, qui non omnia, quae bona dicuntur, cum iustitia possideat atque disponat. Is igitur iustitia exornatus cominus pugnare cum hostibus delectetur: iniustus autem sanguinolentam caedem videre non audeat, neque currendo Thracium queat Boream superare, nec ei quicquam eorum, quae bona dicuntur, vnquam affuerit. Quae enim vulgo appellantur bona, non recte bona dicuntur. Aiunt nempe, optimum esse sani-

forma etiam in Platone restituenda videtur. Tum pro *κῆτο*, quod cum Plat. habet edit. Arc., in Cdd. Ciz. et Par. est *κακῆτο*. Item pro *καὶ δῆλων*, vt in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur, in Platone est *καὶ δὴ καὶ δῆλων*. Denique pro *μήτε* Cd. Ciz. *μηδὲ*.

28) *λέγεται*] Alterum *λέγεται* in Cd. Ciz. ddest. — Qui

ὡς ἄριστον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. μυρία δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται. καὶ γὰρ ὄξυ ὄραν καὶ ἀκούειν καὶ πάντα, ὅσα ἔχεται τῶν αἰσθήσεων, εὐαισθητῶς ἔχειν· ἔτι δὲ καὶ τὸ ποιεῖν τυραννοῦντα, ὅ τι ἂν ²⁹⁾ ἐπιθυμῆ. καὶ τὸ δὴ τέλος ἀπάσης μακαριότητος εἶναι, τὸ πάντα ταῦτα κεκτημένον ἀθάνατον εἶναι γενόμενον ὅτι τάχιστα. ὁ δὲ ἐμὸς λόγος ταδὲ λέγει ³⁰⁾, ὡς ταῦτά ἐστι ξύμπαντα δικαίοις μὲν καὶ ὀσίοις ἀνδράσιν ἄριστα κτήματα, ἀδίκους δὲ κάκιστα ξύμπαντα ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς ὑγιείας. καὶ δὴ καὶ τὸ ὄραν καὶ τὸ ἀκούειν καὶ αἰσθάνεσθαι ³¹⁾ καὶ τοπαράπαν ζῆν μέγιστον μὲν κακὸν τὸν ξύμπαντα χρόνον ³²⁾ ἀθάνατον ὄντα καὶ κεκτημένον πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ πλὴν δικαιοσύνης τε καὶ ἀρετῆς ἀπάσης· ἔλαττον δέ, ἂν ὡς ὀλίγιστον ὁ τοιοῦτος χρόνον ἐπιζῶη. λέγω γὰρ σαφῶς τὰ μὲν κακὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκους εἶναι τοῖς δὲ δικαίοις κακὰ, τὰ δὲ ἀγαθὰ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ὄντως ἀγαθὰ, τοῖς δὲ κακοῖς κακὰ. καὶ ὁ μὲν ἀδίκως ζῶν καὶ ὑβριστικῶς ἐξ ἀνάγκης αἰσχροῦς ζῆ· εἰ δὲ αἰσχροῦς, καὶ

sequitur locus, in Platone sic se habet: τρίτον δὲ ἰσχύς, τέταρτον δὲ πλοῦτος.

29) ὅ τι ἂν] Sic cum Platone edit. Arc. In Cd. Ciz. ὅ τι δ' ἂν. Idem pro μακαριότητος habet μακαριότητα.

30) ὁ δὲ ἐμὸς — λέγει] Sic Cd. Ciz. In edit. Arc. pro ταδί est τάδε. Plato sic: ὑμεῖς δὲ καὶ ἐγὼ πον τάδε λέγομεν. — Pro ἀρξάμενα, vt e Platone scripsi, in edit. Arc. et Cd. Ciz. est ἀρξαμένους.

tatem, ei proximum bonum formam, tertium vero diuitias. Innumerabilia ferme caetera huiusmodi bona narrantur. Nam et acute cernere atque audire, aliisque sensibus integre vti, bona videntur, et ad haec omnia posse tyrannica licentia facere, quaecunque cupias, summamque totius beatitudinis esse ferunt, si cum istorum omnium possessione immortalis statim euadas. Ego autem affirmo, iustis sanctisque viris optimam esse istorum omnium possessionem, iniustis autem omnium pessimam, a sanitate initio sumto. Sanum namque esse et videre atque audire, ac omnia facile sentire et omnino viuere vel immortalem, pessimum est, si cum horum omnium possessione semper vixeris expers iustitiae ceterarumque virtutum: minus autem malum, si quam breuissimo tempore sic affectus vitam finieris. Ego enim assero, quae vulgo mala dicuntur, iniustis bona esse, iustis autem mala: quae vero dicuntur bona, bonis quidem vere bona, malis autem mala. Atque ille, qui iniuste viuunt et contumeliose, necessario etiam turpiter viuunt, si autem tur-

31) αἰσθάνεσθαι] Ita Cd. Ciz. cum Platone. Edit. Arc. τὸ αἰσθάνεσθαι. Tum Cd. Ciz. τὸ παρόπαν. Paulo post e Platone post διαισούνης addidi τε, quod in Cd. Ciz. et edit. Arc. deerat.

32) χόρον] Ita edit. Arc. cum Platone. Cd. Ciz. χρόνος, et Cd. Par. paulo post τοιοῦτος ὁ χρόνος.

κακῶς· ὥστε καὶ ἀηδῶς ζῆ καὶ οὐ ξυμφερόν-
τως ἑαυτῶ· τὸν γὰρ αὐτὸν ἡδιστὸν τε καὶ
ἀριστον ὑπὸ θεῶν βίον λέγοντες φάσκοντες
ἀληθέστατα ἐροῦμεν. εἰ τοίνυν καὶ τὰ ἀγαθὰ
τῶ κατ' ἀρετὴν βίῳ μάλιστα συνήρτηται, καὶ
τότε ἐστὶν ἀγαθὰ ὄντως, καὶ τὸ χαίρειν τῶ
φιλοσοφεῖν μόνῳ συνάπτεται, πάντων ἕνεκα
χρῆ τοῦτον τὸν βίον προαιρεῖσθαι τοὺς βου-
λομένους ὄντως εὐδαιμονεῖν.

Κ Ε Φ. κ.

Οἶμαι ¹⁾ τοίνυν, οὐκ ἀνάρμοστον εἶναι
ἐνταῦθα καὶ τὴν διὰ τῶν ὑποθηκῶν προτρο-
πὴν ἤδη πως συνεγγίζουσαν εἰς τὴν ὑφήγησιν
τοῦ ²⁾ πῶς δεῖ βιοῦν, καὶ μάλιστα ἐμφαι-
νοῦσαν τοῦτο, ὡς οὐκ ἀπέσπασται τὰ τοῦ
λόγου ³⁾ τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν μέρη· συνεχῆ
δ' ἐστὶ πάντα πρὸς ἄλληλα. κατὰ δὴ ταύτην
οὖν τὴν μέθοδον ἀπὸ τῶν τιμιωτάτων ἀρχό-
μεθα πρῶτον, ὡς δεῖ θεοσέβειαν ἀσκεῖν.
αὕτη δὲ οὐκ ἂν παραγένοιτο, εἰ μὴ τις ἀφο-
μοιώσειε ⁴⁾ τῶ θεραπευομένῳ τὸ θεραπεῦον.
τὴν δὲ ὁμοιότητα ταύτην οὐκ ἄλλη τις ἢ
φιλοσοφία παρέχει. ἀλλὰ μὲν καὶ ἀψεύθειαν

1) Οἶμαι] Hic noui capitis initium constitui motus aucto-
ritate Cdd. Ciz. et Par., atque adeo ipsa re flagitante.
In edit. Arc. cap. XIX. continuatur vsque ad τὸ
θεραπεῦον.

2) τοῦ] Ita scripsi pro τὸ, quod et in edit. Arc. et in Cd.
Ciz. legitur. Non igitur est, quod cum Arcerio putes,
post πῶς δεῖ βιοῦν verbum aliquod abesse, et ποιήσα-
σθαι vel simile inserendum esse.

pitur, etiam male: itaque etiam iniucunde viuit, sibi que minus vtiliter. Si enim eandem et iucundissimam et optimam vitam a diis dici affirmamus, verissime loquemur. Si igitur etiam bona cum vita, quae secundum virtutem traducitur, maxime cohaerent, et tum reuera bona sunt, etiam laetitia cum sola philosophia coniuncta est. Omnium igitur causa ii, qui vere felices fieri cupiunt, hanc vitam eligere debent.

C A P. XX.

Quocirca existimo, nec illam cohortationem ab hoc loco esse alienam, quae continetur admonitionibus, et quodammodo iam commissa est illi praeceptioni, quomodo vita sit instituenda, maximeque ostendit, disputationis ad philosophiae studium excitantis partes non esse abruptas: quae omnes inter se cohaerent. Ex hac igitur ratione ab iis, quae praestantissima sunt, initium facimus praecipientes, pietatem colendam esse. Haec autem contingere non potest, nisi quis id, quod colit, ei, quod colitur, simile reddiderit. Quam similitudinem nihil aliud, nisi philosophia efficit. Porro etiam veritatem

3) τὰ τοῦ λόγου] Sic recte edit. Arc. In Cd. Ciz. τὴν τοῦ λόγ.

4) ἀφομοιώσειε] Sic recte Cdd. Ciz. et Par., atque hoc modo pro ἀφομοιώσεις, quod in Arc. edit. exstat, legendum esse, iam Vulcan. vidit.

δει περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι. τὸ γὰρ ἀληθεύειν καὶ πρὸς θεοὺς κατὰ τὴν θείαν ἀλήθειαν καὶ πρὸς ἀνθρώπους κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἡγεῖται ἡμῖν πάντων τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν. τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς ἀληθείας, μόνως διὰ φιλοσοφίας αὕτη παραγίνεται 5). μόνοι γὰρ φιλοθεάμονές εἰσι τῆς ἀληθείας οἱ φιλόσοφοι. ἔτι τοίνυν τῶν νόμων τὴν δύναμιν ἐκάστου ἐπίστασθαι προσήκει καὶ ὡς χρηστέον αὐτοῖς ἐστί. ταῦτα δὲ οὐκ ἔνεστι μαθεῖν μὴ τὴν ἀρετὴν 6) εἰδότας, πρὸς ἣν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν χρῆσιν τῶν νόμων ἀναφέρομεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσις διὰ φιλοσοφίας παραγίνεται ὥστε καὶ πρὸς ταύτην ἡγεμῶν ἐστί φιλοσοφία. ἔτι τοίνυν εἰδέναι δεῖ, πῶς πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλητέον. τοῦτο δὲ οὐκ ἂν τις διαγνοίη μὴ τὸν τοῦ προσήκοντος 7) ἀπολογισμὸν ἐπὶ πασῶν τῶν πράξεων ἐπεσκεμμένος, τὴν ἀξίαν τε καὶ ἀπαξίαν 8) εἰδὼς ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων, καὶ δυνάμενος διακρίνειν τὰ ἥθη καὶ τὰς φύσεις ἐκάστων καὶ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις καὶ τοὺς κατὰ πάντα ταῦτα συναρμό-

5) παραγίνεται] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. παραγίνεται. Verbum φιλοθεάμων legitur in Plat. de rep. lib. V. 22. p. 201. Ast.

6) μὴ τὴν ἀρ.] Ita Cdd. Ciz. et Par. In Arc. edit. μὴ deest. Arcerius et Vulcanius negationem quum desiderarent, ille legi voluit εἰ μὴ — εἰδότας, hic οὐκ — εἰδότας. Paulo inferius pro φιλοσοφία, quod edit. Arc. et Cd. Ciz. dant, in Cd. Par. est φιλοσοφίας.

magni facere oportet. Nam veritatem colere tum aduersus deos in rebus diuinis tum aduersus homines in rebus humanis, hoc nos ad omnia bona et diuina et humana adducit. Veritas autem quum huiusmodi sit, per solam philosophiam contingit. Soli enim philosophi inuestigandae veritatis sunt studiosi. Praeterea decet cuiusque legis vim cognitam habere, et qua ratione iis vtendum sit. Quae disci non licet, nisi virtutem calleamus, ad quam legum et vim et vsum reuocemus. Ad virtutem autem per philosophiam institui- mur, ita vt etiam ad hanc philosophia duce perueniamus. Insuper scire oportet, quomodo cum hominibus sit versandum. Hoc autem nemo assequetur, nisi decori omnibus in actionibus rationem expenderit, sciatque, quid singulis hominibus sit tribuendum, quid non tribuendum, et singulorum mores atque naturam animique dotes discernere possit, et qui in his omnibus deceant sermones. At

7) τοῦ προσήκοντος] Ita Cdd. Ciz. et Par., quemadmodum iam Vulcan. vitiosam edit. Arc. lectionem τοῦτου προσήκ. correxit. — Pro ἀπολογισμόν, quod est in Cd. Ciz. et edit. Arc., in Cd. Par. exstat λογισμόν. Tum pro ἐπισκεμμένου, quod habet edit. Arc., et ἐπισκεμμένως, quod Cdd. Ciz. et Par., scripsi ἐπισκεμμένος, vt iam Vulc. voluit.

8) ἀπαξίαν] Ita scripsi pro ἀταξίαν, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur, sed aperte corruptum est. Occurrit ἀπαξία in Stob. lib. II. c. VII. p. 142. Heer. — Quod Vulcan. substituere voluit ἀναξίαν, id non in vsu fuisse videtur. Tum ἐκάστον τῶν praebuerunt Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. est ἐκάστων.

ζοντας λόγους. ἀλλὰ μὴν τούτων γε οὐδὲν χωρὶς φιλοσοφίας παραγίγνεται, καὶ τούτων οὖν ἕνεκα χρήσιμος 9) ἂν εἴη. εἰ δὲ καὶ τοὺς θηριώδεις ἀνθρώπους καταγωνίζεσθαι ὁ τῆς ἀνδρείας παραγγέλλει νόμος, καὶ τὰ βλαβερώτατα τῶν θηρίων χειροῦσθαι, χωρεῖν τε ἐπὶ τοὺς κινδύνους δεῖ προθύμως καὶ ἐδίξεσθαι αὐτοὺς ὑπομένειν· ἴδωμεν καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἡμῶς ἐπιστήμη ἢ δύναμις παρασκευάζει ἐπιτηδεῖους. οὐδεμία ἂν ἄλλη εἴη 10), ὡς ἐγῶμαι, ἢ μόνη φιλοσοφία. αὕτη γὰρ διαμελετᾷ καρτερεῖν καὶ τοῦ θανάτου καταφρονεῖν, ἐγκράτειάν τε ἐπιτηδεύει δι' ὅλου τοῦ βίου, καὶ πρὸς μὲν τοὺς πόνους ἐναθλεῖ 11) γενναίως, τῶν δὲ ἡδονῶν ὑπερορᾷ παντάπασιν. μόνης ἄρα ταύτης ἀντιλαμβάνεσθαι χρὴ τοὺς βουλομένους τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν πάντων μεταλαγχάνειν. ὡς γὰρ ἀπλῶς εἶπειν, ὅτι ἂν τις ἐθέλη ἐξεργάζεσθαι εἰς τέλος τὸ βέλτιστον εἴαν τε σοφίαν εἴαν τε ἀνδρίαν 12) εἴαν τε εὐγλωσσίαν εἴαν τε ἀρετὴν ἢ τὴν σύμπασαν ἢ μέρος τι αὐτῆς, ἐκ τῶνδε οἷόν τε εἶναι κατεργάσασθαι. φῦναι μὲν γὰρ πρῶτον δεῖν· καὶ

9) χρήσιμος] Scil. φιλοσοφία. Ita recte Arc. edit. Cd. Ciz. χρήσιμα, fors. χρησίμη, quod femin. non inusitatum est. Tum pro χειροῦσθαι in Cd. Ciz. est χειρᾶσθαι.

10) οὐδεμία — εἴη] Sic correxi vitiosam edit. Arc. et Cd. Ciz. scripturam οὐδεμίαν ἂν ἄλλην. Deinde pro διαμελετᾷ καρτερεῖν, quam lectionem cum edit. Arc. servat Cd. Ciz., in Cd. Par. est μελετᾷ διακαρτερεῖν. Idem Par. pro τοῦ θανάτου praebet τὸν θάνατον, aequè bene.

horum nihil sine philosophia contingit, eademque ad haec paranda proderit. Si autem fortitudinis lex imperat, vt et feros homines debellemus et perniciosissimas bestias superemus, periculisque intrepido animo occurramus, et ad ea sustinenda adsuescamus: age videamus, quae nos scientia aut facultas ad haec quoque perficienda idoneos reddat. Nulla alia erit, vt equidem opinor, quam sola philosophia. Haec enim tolerantiam mortisque contemptum meditatur, ad continentiam per totam vitam instituit, cum laboribus generose conflictatur, voluptatesque prorsus despicit. Hanc igitur solam appetere decet, qui omnium diuinorum et humanorum bonorum participes fieri volunt. Nam, vt breui complectar, in quacunque quis re ita elaborare voluerit, vt summam perfectionem attingat, siue sapientia, siue fortitudine, siue facundia, siue virtute seu vniuersa seu eius parte aliqua, hisce is adminiculis ad propositum accedere poterit. Primum eum natum esse oportet, quod for-

11) ἐναθλεῖ] Ita Cd. Ciz. In edit. Arc. ἐγκαλεῖ, in eadem παντάπασιν sine γ.

12) εἰάν τε ἀνδρείαν] Ita edit. Arc., sed Cd. Ciz. εἰάν τε καὶ ἀνδρείαν, et Par. εἰάν τε ἀνδρείαν. — Tum post φῦναι μὲν e Cd. Ciz. addidi γὰρ in edit. Arc. omissum. Paulo post in edit. Arc. legebatur bis τὰδε, sed pro priori recte Cd. Ciz. τὰ δὲ, qui tamen etiam altero loco τὰ δὲ habet.

τοῦτο μὲν τῇ τύχῃ ἀποδεδόσθαι, τὰ δὲ ἐπὶ αὐτῷ ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ τάδε εἶναι, ἐπιθυμητὴν γενέσθαι τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, φιλόπονόν τε καὶ προΐαιτάτα μανθάνοντα καὶ πολὺν χρόνον αὐτοῖς συνδιατελοῦντα. εἰ δέ τι ἀπέσται τούτων καὶ ἔν, οὐχ οἷόν τε ἐστὶν οὐδὲ εἰς τέλος τὸ ἄκρον ἐξεργάσασθαι· ἔχοντος δὲ ἅπαντα ταῦτα, ἀνυπέμβλητον γίνεσθαι τοῦτο, ὅτι ἂν ἀσκή τις τῶν ἀνθρώπων. εἰ δὲ καὶ ¹³⁾ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ὀρθὸν τοῦτο, πόσῳ δὲ πλέον ἐπὶ τῆς ἡγεμονικωτάτης πασῶν τῶν τεχνῶν, φιλοσοφίας; πόνους τε δεῖ πάντας ὑφίστασθαι γενναίως καὶ χρόνον πολὺν καταναλίσκειν εἰς τὴν μάθησιν προθυμίαν τε εἰσφέρεισθαι μεγίστην. πρὸς δὲ τούτοις, ἐξ οὗ ἂν τις βούληται δόξαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις λαβεῖν, καὶ τοιοῦτος ¹⁴⁾ φαίνεσθαι, οἷος ἂν ἦ, αὐτίκα δεῖ νέον τε ἀρξάσθαι καὶ ἐπιχρῆσθαι ¹⁵⁾ αὐτῷ ὁμαλῶς αἰεὶ καὶ μὴ ἄλλοτε ἄλλως. συγχρονισθὲν μὲν γὰρ ἕκαστον τούτων καὶ αὐτίκα τε ἀρξάμενον καὶ συναυξηθὲν εἰς τέλος λαμβάνει βέβαιον τὴν δόξαν καὶ τὸ κλέος διὰ τὰδε, ὅτι πιστεύεταιί τε ἤδη ἀνενδοιάστως, καὶ ὁ

¹³⁾ εἰ δὲ καὶ] Sic recte Cd. Ciz. Edit. Arc. εἰ δὲ καὶ.

¹⁴⁾ καὶ τοιοῦτος] Sic recte edit. Arc. Cd. Ciz. καίτοι οὔτως. Tum recte Cd. Ciz. ἦ, αὐτίκα δεῖ νέον τε. Cd. Par. ἢ αὐτίκα δ' ἐκ νέων (ἢ, αὐτίκα δεῖ ἐκ νέων), et Arc. edit. ἦ, αὐτὸ καθεὶ νέον. Vidit tamen Arcerius, quomodo locus legendus esset.

¹⁵⁾ καὶ ἐπιχρῆσθαι — γὰρ] Hic locus in Cd. Ciz. bis scriptus est et pro συγχρονισθὲν semel συγχωρισθὲν. Pro

tunae debetur. Quae autem in ipsius iam hominis potestate sita sunt, huc redeunt, ut pulcrorum et bonorum sit studiosus, laboris amans, ut quam maturime discat, multumque temporis continuo in his studiis versetur. Quodsi vel vnum horum aberit, nec fieri quidem poterit, ut extremum finem contendendo attingat; sin autem haec omnia possidebit, id, quod coluerit, tam perfectum euadet, ut nihil supra. Iam si etiam in aliis scientiis hoc verum, quanto magis de praestantissima omnium artium, philosophia, valebit? Omnesque labores sunt fortiter ferendi, multum temporis ad discendum est insumendum, atque summum studium afferendum. Praeterea ex quo quis laudem ab hominibus adipisci volet, et talis videri, qualis est, in eo statim et a prima aetate elaborare debet, idque semper aequabili studio tractare, neque aliter alias. In quacunque enim harum rerum aliquis per omne tempus versatus fuerit ita, ut eam et initio statim tractauerit et ad finem vsque excoluerit, haec firmam laudem et gloriam adipiscitur, propterea quod ei iam sine vlla dubitatione

ἐπιχερῆσθαι Vulcan. conicit *ἐπιχειρῆσθαι* (*ἐπιχειρεῖσθαι*?), male. Nam *ἐπιχερῆσθαι*, quo utitur Thucyd. I, 41. Suida interprete est *πολλάκις χρῆσθαι*. Conf. etiam Abresch. ad Cattieri Gazophyl. p. 86. et Duk. ad Thucyd. I, 68. — Iamblichus opus esse existimat φύσει, ἐπιθυμία, φιλοπονία, παιδεία, χρόνος.

φθόνος τῶν ἀνθρώπων οὐ προσγίγνεται ¹⁶⁾, δι' ὃν τὰ μὲν οὐκ αὖξουσιν οὐδ' εὐλόγως μηνύουσι, τὰ δὲ καταψεύδονται μεμφόμενοι παρὰ τὸ δίκαιον. οὐ γὰρ ἠδὲ τοῖς ἀνθρώποις, ἄλλον τινὰ τιμᾶν· αὐτοὶ γὰρ στερίσκεσθαι τινος ἠγοῦνται· χειρωθέντες δὲ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῆς καὶ κατασμικρὸν ἐκ πολλοῦ ἐπαχθέντες ἐπαινέται καὶ ἄκοντες ὅμως γίνονται· ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀμφιβάλλουσιν, εἴ τε ἄρα τοιοῦτος ἀνθρωπὸς ἐστίν, οἷος φαίνεται, ἢ ἐνεδρεύει καὶ θηρεύεται τὴν δόξαν ἐπὶ ἀπάτῃ, καὶ ἃ ποιεῖ, ταῦτα καλλωπίζεται ὑπαγόμενος τοὺς ἀνθρώπους. ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ τρόπῳ, ᾧ ἐγὼ προεῖπον, ἀσκηθεῖσα ¹⁷⁾ ἢ ἀρετὴ πίστιν ἐμποιεῖ περὶ αὐτὴν καὶ εὐκλειαν. ἐαλωκότες γὰρ ἤδη κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οἱ ἀνθρωποὶ οὔτε τῷ φθόνῳ ἔτι δύνανται χρῆσθαι, οὔτε ἀπατᾶσθαι ἔτι οἴονται· ἔτι δὲ καὶ ὁ χρόνος συνῶν μὲν ἐκάστῳ ἔργῳ καὶ πράγματι πολὺς καὶ διὰ μακροῦ κρατύνει τὸ ἀσκούμενον, ὁ δὲ ὀλίγος χρόνος οὐ δύναται τοῦτο ἀπεργάζεσθαι. καὶ τὴν τέχνην ¹⁸⁾ μὲν ἂν τις τὴν κατὰ λόγους πυθόμενος καὶ μαθῶν οὐ χείρων τοῦ διδάσκοντος ἂν γένοιτο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· ἀρετὴ δέ, ἣτις

16) προσγίγνεται] Edit. Arc., sed Cd. Ciz. προγίγνεται. Paulo post εὐλόγως praebuit Cd. Par. Sed Cd. Ciz. ἀλόγως, et edit. Arc. εὐλογον. — Paulo post recte Cd. Ciz. ποιεῖ, pro quo edit. Arc. ποιεῖται.

17) ἀσκηθεῖσα] Cd. Ciz. recte. Edit. Arc. ἀσκήθη τε, Cd. Par. ἀσκήται τε. Vulcanius coniecit ἂν ἀσκηθῆ ἢ

fides habetur, neque hominum invidia accedit, per quam alia non ornant, neque cum laude commemorant, alia per mendacium praeter ius vituperant. Neque enim volupe est hominibus, alium honore afficere: nam ipsos se aliquo bono priuari existimant: sed ipsa necessitate victi et paulatim ex longo tempore perducti, licet inuiti, laudes tamen impertiunt: simulque non dubitant, num quis forte talis sit, qualis videtur, an insidietur et per dolum laudem aucupetur, et ea, quae facit, honesta specie exornet homines decepturus. Illo autem, quem ante dixi, modo exulta virtus fidem facit et sui ipsius et bonae existimationis. Capti enim iam vi homines neque inuidiae amplius se dare possunt, neque decipi se amplius credunt. Insuper etiam longum et multum tempus, quod cuique operi factuae impenditur, id quod exercetur, corroborat: exiguum autem tempus hoc praestare nequit. Atque in arte quidem disserendi, si quis eam cognouit et addidicit, breui tempore magistro par esse possit; virtutem autem, quae ex multis factis

ἀρετή. Tum scripsi *περὶ αὐτήν*, vbi Cd. Ciz. legit *περὶ αὐτήν* et edit. Arc. *περὶ αὐτῆς*.

18) *τὴν τέχνην*] Articulum *τὴν*, quo carent edit. Arc. et Cd. Ciz., reposui e Cd. Par. Tum recte Cd. Ciz. *τὴν κατὰ λόγους*, vbi articulus deest in Arc. editione. Paulo post *ταύτην γε*, quam edit. Arc. et Cd. Ciz. praebant *ταύτην δέ*.

ἔξ ἔργων πολλῶν συνίσταται, ταύτην γε οὐχ οἶόν τε ὀψὲ ἀρξαμένῳ οὔτε ὀλιγοχρονίως ἐπὶ τέλος ¹⁹⁾ ἀγαγεῖν, ἀλλὰ συντραφεῖναι τε αὐτῇ δεῖ καὶ συναυξηθῆναι τῶν μὲν εἰργόμενον κακῶν καὶ λόγων καὶ ἡθῶν, τὰ δὲ ἐπιτηδεύοντα καὶ κατεργαζόμενον σὺν πολλῷ χρόνῳ ἐπιμελεία. ἅμα δὲ τις καὶ τῇ ἐξ ὀλίγου χρόνου εὐδοξία προσγίγνεται βλάβη τοιάδε· τοὺς γὰρ ἐξαπιναίως καὶ ἐξ ὀλίγου χρόνου ἢ πλουσίους ἢ σοφοὺς ἢ ἀγαθοὺς ἢ ἀνδρείους γενομένους οὐκ ἀποδέχονται ἡδέως οἱ ἄνθρωποι, εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν καὶ οὐχ οἶόν τε ἄλλως τὴν ὁμοιότητα τῶν ἡθῶν καὶ τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάπτωτον περιγίγνεσθαι ἢ διὰ μόνης φιλοσοφίας· καὶ τοῦτο σαφὲς γέγονεν ἐκ τούτων, ὡς, εἰ βουλοίμεθα τελείως ἀγαθοὶ γενέσθαι εὐκλείας τε καὶ εὐδαιμονίας ὄντως μεταλαβεῖν, οὐκ ἄλλο τι πρακτέον ἡμῖν ἢ φιλοσοφετέον· ἔτι τοίνυν καὶ ἡδε ἢ παραίνεσις ἐπὶ τὸ αὐτὸ τέλος φέρει, ὡς, ὅταν τις ὀρεχθεῖς τινος τοῦτο κατεργαζάμενος ἔχη ²⁰⁾ αὐτὸ εἰς τέλος εἴαν τε εὐγλωσσίαν εἴαν τε σοφίαν εἴαν τε ἰσχύν, τούτῳ εἰς ἀγαθὰ καὶ νόμιμα καταχορῆσθαι δεῖ· εἰ δὲ εἰς ἄδικά τε καὶ ἄνομα χρήσαιοί τις τῷ ὑπάρχοντι ἀγαθῷ, πάντων κάκιστον εἶναι τὸ τοιοῦτον καὶ ἀπειναι κρεῖσσον αὐτὸ ἢ παρεῖναι· καὶ ὡσπερ

19) ἐπὶ τέλος] In Arc. edit. est ἐπὶ τέλους, quod Scal. mutat in ἐπὶ τέλος, idque confirmat Cd. Ciz. Paulo

conflatur, non licet ad summum perficere, si quis sero incipiat, neque breui tempore, sed oportet cum ea nutriatur et adolescat a pravis et dictis et moribus abstinens, contraria autem diu cum cura persequens et perficiens. Simul autem bonae existimationi breui tempore collectae hoc incommodi adhaerescit. Qui enim subito et breui siue diuites siue sapientes siue boni siue fortes facti sunt, hos alii non libenter probant. Quodsi haec verè dicimus, neque fieri potest, vt alia ratione morum similitudinem, constantiam et immutabilitatem obtineamus, nisi sola philosophia: etiam hoc inde constat, nobis, si perfecte boni euadere bonamque existimationem et felicitatem reuera adipisci velimus, nihil aliud quam philosophandum esse. Praeterea etiam haec cohortatio ad eundem finem ducit, necesse esse, si quis alicuius rei studio ductus hanc ad summum excoluerit, siue facundiam siue sapientiam siue robur, vt ea bene et legibus conuenienter vtatur. Sin autem bono praesente male et legibus non conuenienter vtatur, hoc omnium esse pessimum, idque melius abesse, quam adesse, et quem-

post *εἰργόμενον* praebent Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. *εἰργομένων*.

20) *ἔχη*] Edit. Arc. Sed Cd. Ciz. *ἔχει*. Tum pro *τοῦτο*, quod habet Cd. Ciz., in edit. Arc. est *τοῦτο*.

ἀγαθὸς τελείως ²¹⁾ ὁ τούτων τι ἔχων γίννεται εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς καταχρώμενος, οὐτῶ πάλιν πάγκακος τελείως ὁ εἰς τὰ πονηρὰ χρώμενος. τὸν τε αὖ ἀρετῆς ὀρεγόμενον τῆς συμπάσης σκεπτέον εἶναι, ἐκ τίνος ἂν λόγου ἢ ἔργου ἀριστος εἴη. τοιοῦτος δ' ἂν εἴη ὁ πλείστοις ὠφέλιμος ὢν. εἰ μὲν τις χρήματα διδοὺς εὐεργετήσῃ τοὺς πλησίον, ἀναγκασθήσεται κακὸς εἶναι, πάλιν αὖ συλλέγων τὰ χρήματα ἐπειδὴ ²²⁾ οὐκ ἂν οὕτως ἀφθονα συναγάγοι, ὥστε μὴ ἐπιλείπειν διδόντα καὶ δωρούμενον. εἴτα αὕτη αὖτις δευτέρα κακία προσγίγνεται μετὰ τὴν συναγωγὴν τῶν χρημάτων, εἰ μὲν ἐκ πλουσίου πένης γένηται καὶ ἐκ κεκτημένου μηδὲν ἔχων. πῶς ἂν οὖν δὴ τις μὴ χρήματα ²³⁾ νέμων, ἀλλὰ ἄλλω δὴ τινι τρόπῳ εὐποιοητικὸς ἂν εἴη ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα μὴ σὺν κακίᾳ, ἀλλὰ σὺν ἀρετῇ, καὶ προσέτι δωρούμενος πῶς ἂν ἔχοι δόσιν ἀνεκλειπτον; ὥδε οὖν ἔσται τοῦτο, εἰ τοῖς νόμοις τε καὶ τῷ δικαίῳ ἐπικουροίη· τοῦτο γὰρ τὰς τε πόλεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ²⁴⁾ τὸ συνοικίσειν αὐτὸ συνέχον εἶναι. πάλιν σὺν καὶ ἐκ τούτου τὰ αὐτὰ συμβαίνει. εἰ γὰρ

21) τελείως] Ita scripsi, vt paullo ante et paullo post. Cd. Ciz. τελῆως, edit. Arc. τελέσας.

22) ἐπειδὴ] Sic scripsi pro ἔπειτα, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. legitur. Possit loco etiam ita succurri, vt seruato vocabulo ἔπειτα pro αὖ scribatur γάρ. Nam quae hic leguntur, causam contineant oportet, qui fiat, vt, qui in beneficiis dandis virtutem inesse putet, malus esse cogatur. Nam bonis largiendo consumptis nouorum

admodum perfecte bonus is sit, qui, si quid horum possideat, iis bene vtatur, ita contra perfecte malum eum esse, qui male vtatur. Atque porro videndum est, quae ratio quodue factum efficiat, vt is, qui vniuersam virtutem appetit, optimus euadat. Talis is erit, qui plurimis prodest. Si quis opibus largiendis aliis penes se benignum se praebebit, malus esse cogetur, quandoquidem nouas opes colligens earum non tantam copiam colliget, vt dantem largientemque non deficient. Deinde post opum collectionem hoc alterum incommodum accedit, si ex diuite pauper et ex possidente egenus factus fuerit. Quomodo igitur quis non opes distribuendo, sed alia quadam ratione hominibus bene facere poterit, et quidem nullo cum vitio, sed cum virtute, et insuper, quomodo, si largitur, copiam nunquam deficientem habebit? Hoc sic efficietur, si legibus et iustitiae opitulabitur. Hoc enim et ciuitates et homines et ipsum contubernium continet. Rursus igitur etiam hinc eadem eueniunt.

bonorum tamen non tantam copiam colligere possit, vt nunquam deficient. Quamobrem si quis amplius largiri non poterit, malus erit, si quidem virtus in largiendo inest.

23) *χρήματα*] Cd. Ciz. In edit. Arc. *χρημάτων*.

24) *καὶ τὸ συνουκίξεν*] *Καί*, quod nusquam legitur, sententia postulante addidi. Tum *αὐτὸ* recte Cd. Ciz.,

τὴν ὀρθὴν χρῆσιν πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων καὶ τὴν τοῦ νοῦ διανομήν, ἣν καλοῦμεν νόμον, φιλοσοφία παραδίδωσι γνησίως, οὐδὲν ἄλλο δεῖ πράττειν ἢ φιλοσοφεῖν ἀληθινῶς τοὺς βουλομένους τῆς τελειότητος ζωῆς μεταλαμβάνειν. καὶ μὴν ἐγκρατέστατόν γε δεῖ εἶναι πάντα ἄνδρα διαφερόντως. τοιοῦτος δ' ἂν μάλιστα εἴη ²⁵⁾, εἴ τις τῶν χρημάτων κρείσδων εἴη, πρὸς ἃ πάντες διαφθείρονται, καὶ τῆς ψυχῆς ἀφειδῆς ἐπι τοῖς δικαίοις ἐσπουδακῶς καὶ τὴν ἀρετὴν μεταδιώκων· πρὸς ταῦτα γὰρ δύο οἱ πλείστοι ἀκρατεῖς εἰσὶ. διὰ τοιοῦτον δέ τι ταῦτα πάσχουσιν· φιλοψυχοῦσι μὲν, ὅτι ταυτὸ ἢ ζωὴ ἐστὶ τῇ ψυχῇ ²⁶⁾· ταύτης οὖν φείδονται καὶ ποθοῦσιν αὐτὴν διὰ φιλίαν τῆς ζωῆς καὶ συνήθειαν, ἢ συντρέφονται· φιλοχρηματοῦσι δὲ τῶνδε ἕνεκα, ἅπερ φοβεῖ αὐτούς. τί δ' ἐστὶ ταῦτα; αἱ νόσοι, τὸ γῆρας, αἱ ἐξαπιναῖοι ζημίαι· οὐ τὰς ἐκ τῶν νόμων λέγω ζημίας· ταύτας μὲν γὰρ καὶ εὐλαβηθῆναί ἐστι καὶ φυλάξασθαι· ἀλλὰ τὰς τοιαύτας, πυρκαϊάς, θανάτους οἰκετῶν τετραπόδων, ἄλλας αὖ συμφοράς, αἱ περικεῖνται αἱ μὲν τοῖς σώμασιν, αἱ δὲ ταῖς ψυχαῖς, αἱ δὲ τοῖς χρήμασι. τούτων δὲ οὖν

καὶ τὸ edit. Arc. Paulo post deest, τῶν post πάντων in Cd. Ciz.

25) μάλιστα εἴη] Addidi εἴη, quod neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. exstat. Facile potuit ab εἴ, quod sequitur, absorberi. Tum πρὸς ἃ πάντες recte edit.

Nam si rectum omnium in vita obuiarum rerum vsum et distributionem ad mentis praeceptum institutam, quam legem appellamus, philosophia sincere tradit, nihil aliud oportet facere, quam vere philosophari eos, qui perfectissimae vitae participes reddi cupiunt. Porro utique necesse est, ut quiuis homo sit continentissimus. Talis autem maxime euadet, quicumque ut opibus, quibus omnes corrumpuntur, superior est, ita in studio iustitiae et virtutis vitae non parcat: nam in his duobus plerique sunt incontinentes. Ob hanc autem fere causam in hoc crimen incurrunt: animae amantes sunt, quia vita idem est, quod anima. Huic igitur parcat, eamque desiderant propter amorem vitae et consuetudinem, qua vna nutriuntur. Opum autem amantes sunt ob ea, quibus terrentur. Quaeenam haec sunt? Morbi, senectus, subitae poenae: non dico poenas illas, quae ex legibus infliguntur; nam haec possunt caueri et vitari; sed illas, incendia, mortes domesticorum animalium, aliasque calamitates, quae affligunt partim corpora, partim animos, partim fortunas. Has igitur

Arc., πρὸς ἅπαντες Cd. Ciz. Idem paulo post σπουδακώς.

26) ὅτι ταυτὸ — τῆ ψυχῆ] Sic dedi pro τοῦτο ἢ ζωὴ ἐστὶν ἢ ψυχὴ, ut deprauatus est locus et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. Illa a me adhibita medicina lenior est, quam Vulcanii sic corrigentis: ὅτι ταυτὸ ἢ ζωὴ ἐστὶν,

ἐνεκα πάντων, ὅπως ἐς ταῦτα ἔχῃσι χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, πᾶς ἀνὴρ τοῦ πλούτου ὀρέγεται. καὶ ἄλλ' ἄττα δ' ἐστίν, ἅπερ οὐχ ἦσσαν ἢ τὰ προειρημένα ἐξορμᾷ τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τὸν χρηματισμόν, αἱ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίαι καὶ οἱ ζήλοι καὶ αἱ δυναστεῖαι, δι' ἃς τὰ χρήματα περὶ πολλοῦ ποιοῦνται, ὅτι συμβάλλεται εἰς τὰ τοιαῦτα. ὅστις δ' ἐστίν ἀνὴρ ἀληθῶς ἀγαθός, οὗτος οὐκ ἀλλοτριῶ κόσμῳ περικειμένῳ τὴν δόξαν θηρᾷται, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ. διόπερ ἐπεὶ ²⁷⁾ φιλοσοφία εἰς ἑαυτὴν ἀνηρτῆσθαι ποιεῖ τὰ ἀγαθὰ πάντα, παθῶν δὲ καὶ τῆς ἔξω χρείας ἀφίστησιν, εἴη ἂν χρησιμωτάτη παθῶν πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον. καὶ περὶ φιλοψυχίας δὲ ὧδε ἂν τις πεισθῆι, ὅτι, εἰ μὲν ὑπῆρχε τῷ ἀνθρώπῳ ²⁸⁾, εἰ μὴ ὑπ' ἄλλου ἀποθάνοι, ἀγήρω τε εἶναι καὶ ἀθανάτῳ τὸν λοιπὸν χρόνον, συγγνώμη ἂν πολλὴ τῷ φειδομένῳ τῆς ψυχῆς. ἐπεὶ δὲ ὑπάρχει τῷ βίῳ μηκνυομένῳ τό τε γῆρας κἄκιον ὄν ἀνθρώποις καὶ μὴ ἀθάνατον εἶναι, καὶ ἡ ἀμαθία ἤδη ἐστὶ μεγάλη καὶ συνήθεια πονηρῶν λόγων τε καὶ ἐπιθυμημάτων, ταύτην περιποιεῖν ἐπὶ δυσκλεία, ἀλλὰ μὴ ἀθάνατον ἐντ' αὐτῆς λείπεσθαι ²⁹⁾ ἀντὶ θνητῆς οὐσίας

ἅπερ ἢ ψυχῇ. — Paulo post pro φοβεῖ, quod habet Cd. Ciz., in edit. Arc. est φοβοῖ.

27) ἐπεὶ — πάντα] Sic mutavi Cd. Ciz. et Arc. editionis scripturam corruptam: ἐπὶ (Par. ἐπεὶ) φιλοσοφίᾳ εἰς ἑαυτὸν — τῷ ἀγαθῷ παντί. Tum ἀφίστησιν, ut iam Vulcan. pro ἐφίστησιν, quod in edit. Arc. est, scripsit,

ob causas, vt, vbi illa inciderint, habeant opes, quibus vtantur, quiuus homo diuitiarum appetens est. Et vero etiam alia quaedam sunt, quae non minus, quam ante dicta, homines ad studium opum colligendarum incitent, mutuae aemulationes, contentiones, potentia, propter quas opes magni faciunt, quia illis studiis inseruiunt. Quicumque autem vir est reuera bonus, hic non alieno ornatu indutus laudem venatur, sed sua ipsius virtute. Quapropter philosophia, quum ex se omnia bona suspensa habeat, et ab affectibus rerumque externarum vsu auocet, ad vitam beatam omnium fuerit vtilissima. De vitae autem amore sic sibi homines persuadeant: si datum esset homini, vt, nisi ab alio interficeretur, expers senectae et mortis esset reliquo tempore, tum facile ignoscendum esse ei, qui vitae parcat; quum autem vitae longius productae proposita sit senectus peior, neque immortalitas, iam magna est imperitia et consuetudo prauorum dictorum et institutorum, vitam redimere pro mala fama, sed nolle tanquam immortalem apprehendere pro mortali laudem per-

exhibent Cdd. Ciz. et Par. Iidem recte *χρησιμώτατη*, edit. Arc. *χρησιμώτατα*.

28) *ὑπῆρχε τῷ ἀνθρώπῳ*] Ita Cd. Ciz. In Par. quoque legitur *ὑπῆρχε*, sed desunt verba *τῷ ἀνθρώπῳ*. Ed. Arc. *ὑπῆρ.*

29) *ἀντὶ αὐτῆς λείπεσθαι*] Sic hic locus legitur in edit. Arc., in Cd. Ciz. *ἀντὶ αὐτῆς*. Eum corruptum esse,

εὐλογίαν ἀένναον καὶ ἀεὶ ζῶσαν. εἰ τοίνυν
μόνη φιλοσοφία μελέτην ἐμποιεῖ θανάτου καὶ
καταφρόνησιν, ἐπὶ δὲ τὴν ἀθάνατον καὶ ἀεὶ
οὔσαν ζωὴν ἐπανάγει καὶ τοὺς ἀεὶ ὄντας
λόγους ἀναδιδάσκει, καὶ τούτους ζηλοῦν
ἐθίζει, πασῶν ἂν εἴη καὶ διὰ τοῦτο ἀφελι-
μοιότης. ἔτι τοίνυν οὐκ ἐπὶ πλεονεξίαν ὁρμῶν
δεῖ, οὐδὲ τὸ κράτος τὸ ἐπὶ τῇ πλεονεξίᾳ
ἠγεῖσθαι ἀρετὴν εἶναι, τὸ δὲ ³⁰) τῶν νόμων
ὑπακούειν δειλίαν. πονηροτάτη γὰρ αὕτη ἢ
διάνοιά ἐστι καὶ ἐξ αὐτῆς πάντα τὰναντία
τοῖς ἀγαθοῖς γίγνεται, κακία τε καὶ βλάβη.
εἰ γὰρ ἔφυσαν μὲν οἱ ἄνθρωποι ἀδύνατοι
καθ' ἓνα ζῆν, συνῆλθον δὲ πρὸς ἀλλήλους
τῇ ἀνάγκῃ εἰκόντες, πᾶσα δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῖς
εὐροῖται καὶ τὰ τεχνήματα πρὸς αὐτήν, σὺν
ἀλλήλοις δὲ εἶναι αὐτοὺς καὶ ἀνομία διαιτᾶ-
σθαι οὐχ οἷόν τε· μείζω γὰρ αὐτοῖς ζημίαν ³¹)
οὕτω γίγνεσθαι ἐκείνης τῆς κατὰ ἓνα διαίτης·
διὰ ταύτας τοίνυν τὰς ἀνάγκας τὸν τε νόμον
καὶ τὸ δίκαιον ἐμβασιλεύειν τοῖς ἀνθρώποις
καὶ οὐδαμῇ μεταστῆναι ἂν αὐτὰ· φύσει γὰρ
ἰσχυρὰ ἐνδεδέσθαι ταῦτα. εἰ μὲν δὴ γένοιτό
τις ἐξ ἀρχῆς φύσιν τοιάνδε ἔχων, ἄτροτος
τὸν χρῶτα ἀνοσός τε καὶ ἀπαθής καὶ ὑπερφυῆς
καὶ ἀδαμάντινος τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν,

facile patet, non item, qua ratione sit emendandus.
Equidem ita verti, quasi scriptum sit: ἀλλὰ μὴ ἀθά-
νατον ἀντὶ ταύτης αἰρεῖσθαι θνητῆς οὔσης εὐλογίαν τε
ἀένναον καὶ ἀεὶ ζῶσαν. — In iis, quae sequuntur, ante
καταφρόνησιν deest καὶ in Cd. Ciz.

petuam et semper duraturam. Si igitur sola philosophia meditationem mortis et contemptum affert, atque ad immortalem et perpetuam vitam perducit, aeternasque rationes docet et has aemulari adsuefacit, etiam hanc ob causam omnium fuerit vtilissima. Praeterea non ad imperium in alios contendendum est, neque potentia meliori illi conditioni adiuncta virtus habenda, atque obedientia legibus praestita ignauia. Pessima enim est haec mens indeque omnia, quae bonis sunt contraria, oriuntur, improbitas et calamitas. Nam si natura ita sunt homines comparati, vt non possent soli viuere, coierunt autem in coetus necessitati cedentes, huiusque causa omnis vita, omnesque artes ab iis sunt inuentae, neque legum imperio detrectato vitae societas constare potest: (nam ita maiori incommodo, quam illa vita solitaria est, premerentur) propter has necessarias causas lex et ius inter homines regnent necesse est, eademque, a natura quippe firmo vinculo inter se colligata, nunquam sunt exterminanda. Si quis igitur initio hanc naturam nactus esset, vt corpore esset inuulnerabilis, morborum aliorumque malorum expers, humanae naturae modulum excedens et ada-

30) τὸ δὲ] Cdd. Ciz. et Par., sed edit. Arc. τῷ δὲ.

31) ζημίαν] Edit. Arc. In Cd. Ciz. ζημία. — Ἐμβασιλεύειν edit. Arc., ἐμβασιλεύει Cd. Ciz.

τῷ τοιούτῳ ³²⁾ ἴσως ἂν τις ἀρκεῖν ἐνόμισε τὸ ἐπὶ τῇ πλεονεξίᾳ κράτος· τὸν γὰρ τοιοῦτον τῷ νόμῳ μὴ ὑποδύνοντα δύνασθαι ἀδῶν εἶναι. οὐ μὴν ὀρθῶς ὁ τοιοῦτος οἶεται. εἰ γὰρ καὶ τοιοῦτός τις εἴη, ὡς οὐκ ἂν γένοιτο τοῖς μὲν νόμοις συμμαχῶν ³³⁾ καὶ τῷ δικαίῳ, καὶ ταῦτα κρατύνων καὶ τῇ ἰσχύϊ χρώμενος ἐπὶ ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις ἐπικουροῦντα, οὕτω μὲν ἂν σώζοιτο ὁ τοιοῦτος, ἄλλως δὲ οὐκ ἂν διαμένει. δοκεῖν γὰρ ἂν τοὺς ἅπαντας ἀνθρώπους τῷ τοιούτῳ φῦντι πολεμίους κατασταθέντας διὰ τὴν ἑαυτῶν εὐνομίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἢ τέχνη ³⁴⁾ ἢ δυνάμει ὑπερβαλέσθαι ἂν καὶ περιγενέσθαι τοῦ τοιούτου ἀνδρός. οὕτω φαίνεται καὶ αὐτὸ τὸ κράτος, ὅπερ δὴ κράτος ἐστὶ, διὰ τε τοῦ νόμου καὶ διὰ τὴν δίκην σωζόμενον· χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸ δι' αὐτὸ ἀρετόν ἐστὶ τὸ δίκαιον, καὶ φύσει πρὸς αὐτὸ πεφύκαμεν. καὶ μὴδὲν οὖν τῶν ἕξωθεν περιγίγνηται ³⁵⁾, καὶ ἐλαττώματα τινα συμβαίνη ἀνθρώπινα, δικαιοπραγεῖν ἄξιον, ὡς τοῦ ὄντος πᾶσι τιμωτάτου. μαθεῖν δὲ ³⁶⁾ ἄξιον καὶ ταῦτα περὶ τῆς εὐνομίας τε καὶ ἀνομίας, ὅσον διαφέρειτον ἀλλήλοιν, καὶ ὅτι μὲν εὐνομία ἀριστον εἴη καὶ κοινῇ καὶ

32) τῷ τοιούτῳ] Edit. Arc., τοιούτῳ Cd. Ciz.

33) συμμαχῶν] Edit. Arc., συμμαχεῖν Cd. Ciz. Pro ὡς, quod paulo ante legitur, Arcerius mauult ὅς, male. — Ἰσχύϊ edit. Arc., ἰσχύει Cd. Ciz. — Διαμένει edit. Arc. cum Cd. Ciz., διαμένει Cd. Par.

mantinus corpore et animo, huic forsitan potentia iniuste parto imperio adiuncta sufficere videri possit: talem enim vel legibus non parentem saluum esse posse. Neque vero eiusmodi homo recte ita statuit. Nam si quis talis esset, vt leges et ius non adiuuaret, et firmaret, roboreque ad haec et ea, quae his inseruiunt, defendenda vteretur, is sic incolumis esse, aliter autem se non tueri posse non putandus est. Omnes enim putarent, per suam se legibus obtemperacionem eiusmodi homini hostes esse constitutos, et multitudo siue dolo siue vi eum superaret et devinceret. Ita patet, ipsam potentiam, si quidem potentia est, et lege et iustitia seruari. Sed si vel ab his discesseris, iustum per se ipsum est eligendum et natura ad id colendum facti sumus. Ergo si vel nullum bonorum externorum contingat, si vel detrimenta quaedam humana incidant, iuste agendum est, quum hoc sit omnibus praestantissimum. Studium legum seruandarum et licentia quantum inter se differant, illudque tum privatim tum publice optimum, licentiam autem

34) ἢ τέχνη] Cdd. Ciz. et Par., εἰ τέχνη edit. Arc. Tum ὑπερβαλλέσθαι Cd. Ciz., ὑπερβαλλέσθαι edit. Arc. — Διὰ τε Cdd. Ciz. et Par., διὰ δὲ edit. Arc.

35) περιγίγνηται] Cdd. Ciz. et Par., περιγίγνεται edit. Arc. Tum scripsi συμβαίνη pro συμβαίνει, quod et in Cd. Ciz. et edit. Arc. exstat.

36) μαθεῖν δὲ] Cd. Ciz., μαθεῖν τε edit. Arc.

ἰδία, ἢ ἀνομία δὲ κάκιστον. αἱ γὰρ παρα-
χοῆμα βλάβαι γίνονται ἐκ τῆς ἀνομίας.
ἀρξώμεθα δὲ τὰ τῆς εὐνομίας δηλοῦν, ἅπερ
γίνεται πρότερα.

Πίστις μὲν πρώτη ἐγγίγνεται ἐκ τῆς εὐ-
νομίας μέγала ὠφελοῦσα τοὺς ἀνθρώπους
τοὺς σύμπαντας, καὶ τῶν μεγάλων ἀγαθῶν
τοῦτό ἐστι. κοινὰ γὰρ τὰ χρήματα γίνεται
ἐξ αὐτῆς, καὶ οὕτω μὲν, εἴαν καὶ ὀλίγα ἦ,
ἐξαρκεῖ ὅμως κυκλούμενα· ἄνευ δὲ ταύτης
οὐδ', ἂν πολλὰ ἦ, ἐξαρκεῖ.

Καὶ αἱ τύχαι δὲ αἱ εἰς τὰ χρήματα καὶ
τὸν βίον 37) αἱ τε ἀγαθαὶ καὶ μὴ ἐκ τῆς
εὐνομίας τοῖς ἀνθρώποις 38) προσφορώτατα
κυβερνῶνται· τοὺς τε γὰρ εὐτυχοῦντας
ἀσφαλεῖ αὐτῇ χρῆσθαι καὶ ἀνεπιβουλεύτω,
τοὺς τε αὖ δυστυχοῦντας ἐπικουρεῖσθαι ἐκ
τῶν εὐτυχοῦντων διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τε καὶ
πίστιν, ἅπερ ἐκ τῆς εὐνομίας γίνεται.

Τὸν τε οὖν χρόνον τοῖς ἀνθρώποις διὰ
τὴν εὐνομίαν εἰς μὲν τὰ πράγματα 39) ἀργὸν
γίνεσθαι, εἰς δὲ τὰ ἔργα τῆς ζωῆς ἐργά-
σιμον.

Φροντίδος δὲ τῆς μὲν ἀηδεστάτης 40)
ἀπηλλάχθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῇ εὐνομίᾳ,

37) καὶ τὸν βίον] Cdd. Ciz. et Par., in edit. Arc. excidit
βίον. Pro προσφορώτατα in Cd. Ciz. est προσφάτα. —
ἀσφαλεῖ edit. Arc. et Cd. Ciz., ἀσφαλῆ Cd. Par. Tum
ἀνεπιβουλεύτω Cdd. Ciz. et Par., ἀνεπιβούλευτον edit.
Arc. — Τοὺς τε αὖ edit. Arc. et Cd. Ciz., τοὺς δὲ αὖ Cd.

pessimum esse, etiam hinc disci potest. Ex licentia enim damna subita nascuntur. Prius autem ea ostendemus, quae ex studio legum seruandarum nascuntur.

Fides primum inde oritur, quae multum utilitatis omnibus hominibus affert, id quod in magnis bonis est. Ita enim bona fiunt communia, atque, etiamsi tenuia sint, tamen, quum in orbem agantur, sufficiunt. Illo studio remoto bona, etiamsi multa sint, non sufficiunt.

Porro fortunae casus, qui ad opes et vitam pertinent, tum fausti tum infausti, per hoc studium ab hominibus commodissime gubernantur. Felices enim constanti et non maligna fortuna utuntur, infelices contra a felicibus propter coniunctionem et fidem, quae ex hoc studio prodeunt, subleuantur.

Tempus igitur hominibus propter aequitatis studium ad facta est vacuum, ad contentiones occupatum.

Cura insuauissima, vigente aequitate, homines sunt liberati, in suauiissima autem

Par. Tum in ἐκ τῆς εὐνομίας, quae est lectio edit. Arc., praepos. ἐκ in Cd. Ciz. deest.

38) τοῖς ἀνθρώποις] Cd. Ciz. et edit. Arc., τοὺς ἀνθρώπους Cd. Par.

39) τὰ πράγματα] I. e. lites.

40) τῆς μὲν ἀηδεστ.] Cdd. Ciz. et Par. In Arc. edit. μὲν omissum est.

τῆ δὲ ἡδίστη· συνεῖναι· πραγμάτων γὰρ φροντίδα ἀηδεστάτην εἶναι, ἔργων δὲ ἡδίστην.

Εἰς τε αὖ τὸν 4¹) ὕπνον ἰοῦσιν, ὅπερ ἀνάπαυμα κακῶν ἐστὶν ἀνθρώποις, ἀφόβους μὲν καὶ ἄλυπα μεριμνῶντας ἔρχεσθαι εἰς αὐτόν· γιγνομένους δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἕτερα τοιαῦτα πάσχειν, καὶ μὴ ἐμφόβους ἐξάπινα 4²) καθίστασθαι· οὐδ' ἐκ μεταλλαγῆς ἡδίστης τοῦ γνῶναι τὴν ἡμέραν εἶναι προσδέχεσθαι, ἀλλὰ ἡδέως φροντίδας μὲν ἀλύπους περὶ τὰ ἔργα τῆς ζωῆς ποιουμένους, τοὺς πόνους δὲ τῆ ἀντιλήψει ἀγαθῶν ἐλπίσιν εὐπίστοις καὶ εὐπροσδοκῆτοις ἀνακουφίζοντας, ὧν πάντων τὴν εὐνομίαν αἰτίαν εἶναι.

Καὶ τὸ κακὰ 4³) μέγιστα τοῖς ἀνθρώποις πορίζον, πύλεμον ἐπιφερόμενον εἰς καταστροφὴν καὶ δούλωσιν, καὶ τοῦτο ἀνομοῦσι μὲν μᾶλλον ἐπέρχεσθαι, εὐνομουμένοις δ' ἥσσον.

4¹) αὖ τὸν] Edit. Arc., αὐτόν Cd. Ciz. Tum γιγνομένους Cdd. Ciz. et Par., γιγνομένοις edit. Arc.

4²) ἐξάπινα] Haec forma, quam Schneider. in Lex. gr. ionicam esse iudicat, occurrit etiam in N. T. Marc. IX, 9. conf. Schleusn. in lex. N. T. p. 818. T. I., eademque sunt vsi graeci interpr. v. c. Levit. 21, 4. Pro καθίστασθαι autem necessario ἀνίστασθαι scribendum videtur, alioquin non patet, quid hoc loco faciendum sit. Quodsi ἀνίστασθαι probatur et pro τοῦ γνωστήν, quae est lectio edit. Arc., e Cd. Ciz. τοῦ γνῶναι recipitur, haec sententia existit: neque

versantur. Contentionum enim cura est insuauissima, factorum suauissima.

Ad somnum capiendum, quae hominibus est quies malorum, sine timore tristisque cura discedunt, eoque fruentes alia eiusdem modi experiuntur, neque terrore subito excutiuntur: neque surgunt propter vicissitudinem suauissimam, quia norint, diem esse expectandum, sed suauiter, ita quidem, ut curam non molestam vitae negotiis impendant, labores autem per bonorum fructum spe certa et laeta alleuent: quorum omnium causa est aequitatis studium.

Etiam illud, quod maxima mala hominibus creat, bellum, inquam, quod infertur euersionis et seruitutis causa, iis, qui leges spernunt, magis, iis, qui legibus parent, minus accidit.

subito terrore consternati surgunt, neque surgunt, quod norunt, ex vicissitudine suauissima diem esse expectandum, sed suauiter ipsi surgunt. Opponuntur οἱ εὐνομοῦντες aliis ita, ut, quum hi de die noctem excepturo laetentur, illi ex suo ipsorum animo laetitiam hauriant. Sed, ut ingenue fatear, ne haec quidem ratio mihi satisfacit.

45) Καὶ τὸ κακὰ] Cdd. Ciz. et Par., καὶ τὰ κακὰ edit. Arc. — Ἄπειρ καὶ Cd. Par. et edit. Arc. A Cd. Ciz. καὶ abest. Pro ἐπικουρήματα in edit. Arc. expressum est * ποικυρήματα. In Castigatt. Arcerius dicit, se cum Tiara vel ἐπικουρήματα vel εὐκουρήματα scribendum esse statuere. Παραψυχή Cdd. Ciz. et Par., παραψυχή edit. Arc.

Καὶ ἄλλα δὲ πολλά ἐστὶν ἐν τῇ εὐνομίᾳ ἀγαθὰ, ἅπερ καὶ ἐπικουρήματα τῇ ζωῇ καὶ παραφυχὴ τῶν χαλεπῶν ἐξ αὐτῆς γίνονται.

Τὰ δ' ἐκ τῆς ἀνομίας κακὰ ἀποβαίνοντα τὰδ' ἐστίν.

Ἄσχολοι 44) μὲν πρῶτον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὰ ἔργα γίνονται καὶ ἐπιμελοῦνται τοῦ ἀηδεστάτου πράγματος, ἀλλ' οὐκ ἔργων, τὰ τε χρήματα δι' ἀπιστίαν καὶ ἀμιξίαν ἀποθησαυρίζουσιν, ἀλλ' οὐ κοινοῦνται, καὶ οὕτω σπάνια γίνονται, ἐὰν καὶ πολλά ἦ.

Αἱ τε τύχαι 45) αἱ φλαῦραι καὶ αἱ ἀγαθαὶ εἰς τὰναντία ὑπηρετοῦσιν· ἢ τε γὰρ εὐτυχία οὐκ ἀσφαλὴς ἐστὶν ἐν τῇ ἀνομίᾳ, ἀλλ' ἐπιβουλεύεται, ἢ τε δυστυχία οὐκ ἀπωθεῖται, ἀλλὰ κρατύνεται διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀμιξίαν.

Ὁ τε πόλεμος ἔξωθεν μᾶλλον ἐπάγεται καὶ ἡ οἰκεία στάσις ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, καὶ ἐὰν μὴ πρόσθεν, τότε συμβαίνει 46) ἐν τε πράγματι συγκαθιστάναι αἰεὶ διὰ ἐπιβου-

44) Ἄσχολοι] Cdd. Ciz. et Par., idque reponendum esse pro. ἄσχιλοι, quod in edit. Arc. legitur, vidit ipse Argcerius. — Ἀηδεστάτου Cd. Ciz., ἀκηδεσιτάτου edit. Arc., ἀκοιδεσιτάτου Cd. Par. — Tum pro οὐ κοινοῦνται in Cd. Ciz. οὐκ οἰκοῦνται, et in edit. Arc. οὐ κοινοῦνται.

45) Αἱ τε τύχαι] Edit. Arc., εἰ τε τύχ. Cd. Ciz. φλαῦραι edit. Arc., φαῦραι Cd. Ciz. Conf. Maitt. de dial. p. 6. et p. 196. ed. Sturz. αἱ ἀγαθαὶ Cd. Ciz., in edit. Arc. art. αἱ deest. Tum ἢ τε γὰρ edit. Arc., ὅ τε γὰρ Cd. Ciz., idem etiam paullo post iterum ὅ τε pro ἢ τε.

Et vero multa alia bona, quae vitae sunt alleuamenta et rerum difficilium solamen, aequitatis studium continet.

E licentia contra haec mala nascuntur.

Ac primum quidem hominibus ad facta otium non suppetit, et curam agunt rei ingratisimae, sed non factorum, opesque propter diffidentiam et illiberalitatem coacervant, sed non in medium afferunt, atque ita earum, licet multae sint, inopia oritur.

Fortunae casus et fausti et infausti contrarios euentus habent: nam prospera fortuna in licentia non constans, sed insidiosa est, et sinistra non propellitur, sed propter diffidentiam et illiberalitatem corroboratur.

Bellum externum et domestica seditio eandem ob causam magis concitantur, et si non prius, tum accidit, vt per mutuas insi-

Denique ἀποδείται Cd. Par., ἀπωδείναι Cd. Ciz., ἀποδείται edit. Arc.

46) τότε συμβαίνει κ. τ. λ.] Corruptus est hic locus, qui apud Arcerium sic legitur: τότε συμβαίνει ἐν τῷ πράγματι συμβαίνει καθιστάναι, in Cd. Ciz. ita: τὸ τὸ συμβαίνει ἐν τῷ πράγματι συμ καθιστάναι. Conueniens loco sententia prodit, si ita legas: τότε συμβαίνει ἐν γὰρ πράγματι αὐτοῦς καθίστασθαι vel καταστῆναι, atque sic locum conuerti. — Tum δι' ἄσπερ Cd. Ciz., δι' οὐσπερ edit. Arc., δι' ἄπερ Cd. Par. Denique εὐλαβομένους Cd. Ciz., εὐλαβομένους edit. Arc.

λὰς τὰς ἐξ ἀλλήλων, δι' ἅσπερ εὐλαβουμέ-
νους τε διατελεῖν καὶ ἀντεπιβουλεύοντας
ἀλλήλοις.

Καὶ οὔτε ἐργηγοροῦσιν ἡδείας 47) τὰς
φροντίδας εἶναι οὔτε ἐς τὸν ὕπνον ἀπερχομέ-
νοις ἡδεῖαν τὴν ὑποδοχὴν, ἀλλὰ ἐνδείματον,
τὴν τε ἀνέγερσιν ἔμφρονον καὶ προοῦσαν τὸν
ἄνθρωπον ἐπὶ μνήμας κακῶν ἐξαπιναίους
ἄγειν· ἅπερ ἐκ τῆς ἀνομίας ταῦτά τε καὶ τὰ
ἄλλα κακὰ τὰ προειρημένα ἅπαντα ἀπο-
βαίνει.

Γίνεται δὲ καὶ ἡ τυραννίς, κακὸν
τοσοῦτόν γε καὶ τοιοῦτον, οὐκ ἐξ ἄλλου
τινὸς ἢ ἀνομίας. οἴονται δὲ τινες τῶν ἀν-
θρώπων, ὅσοι μὴ ὀρθῶς συμβάλλονται, τυ-
ραννον ἐξ ἄλλου τινὸς καθίστασθαι καὶ τοὺς
ἄνθρώπους στερίσκεσθαι τῆς ἐλευθερίας οὐκ
αὐτοὺς αἰτίους ὄντας, ἀλλὰ βιασθέντας ὑπὸ
τοῦ κατασταθέντος τυράννου, οὐκ ὀρθῶς
ταῦτα λογιζόμενοι. ὅστις γὰρ ἡγεῖται, βα-
σιλέα ἢ τύραννον ἐξ ἄλλου τινὸς γίνεσθαι ἢ
ἐξ ἀνομίας τε καὶ πλεονεξίας, μωρός ἐστίν.
ἐπειδὴν γὰρ ἅπαντες ἐπὶ κακίαν τρέπονται 48),

47) ἡδείας] Edit. Arc. et Cd. Ciz., ἡδεῖαι Cd. Par. Ἀπερ-
χομένοις Cd. Par., ἀπερχομένους Cd. Ciz. et edit. Arc.
Verb. ὑποδοχή h. l. significat *cubiculum*. Pro ἐξαπιναίους
ἄγειν, quod est in Cd. Ciz. et edit. Arc., e Cd. Par.
enotatum est ἐξαπίνα οὐκ ἄγειν.

48) τρέπονται] Cd. Ciz., τρέπονται edit. Arc., τρέπονται
Cd. Par. Tum τὰ δύο Cdd. Ciz. et Par., τὰ δύο edit.

dias, propter quas perpetuo sibi caueant, et inuicem sibi insidias struant, in perpetuis molestiis versentur.

Porro neque vigilantes curas suaues fouent, neque ad somnum capiendum discedentes iucunda, sed formidolosa expectatione agitantur: et iam expergefatio e somno meticulosa et consternans hominem ad subitas malorum recordationes adducit; quae omnia, non modo haec, sed etiam reliqua mala ante commemorata, e licentia nascuntur.

Quid? quod etiam tyrannis, tantum et tale malum, non alia ex causa, quam licentia oritur. Putant autem nonnulli homines, minus recte illi statuentes, tyrannum alia causa constitui et homines libertate priuari, ita ut non ipsi in culpa sint, sed a tyranno constituto vi coactos: quod perperam censetur. Quicumque enim existimat, regem aut tyrannum alia causa creari, quam per licentiam et opes praeualidas, is stultus est. Nam quando omnes ad praua studia conuersi

Arc. Ἐκλείπει Cd. Ciz., ἐκλείπει edit. Arc. Ἐξωθέντος edit. Arc., ἔξωθέντος Cd. Ciz. Paulo post pro καταλύσει propter ἀραιγήσειτι malim καταλύσει. Pro συμφέροντα autem, quod habet Cd. Ciz., in edit. Arc. est συμφέρον. Idem Cd. recte εἰ μέλλει, et edit. Arc. male εἰ μὴ μέλλει. Denique pro εἰς ὧν, quod habet edit. Arc., in Cd. Ciz. est εἰς ὧν.

τότε τοῦτο γίνεται. οὐ γὰρ οἷόν τε, ἀνθρώπους ἀνευ νόμων καὶ δίκης ζῆν. ὅταν οὖν ταῦτα τὰ δύο ἐκ τοῦ πλήθους ἐκλίπη, ὅτε νόμος καὶ ἡ δίκη, τότε ἡδη εἰς ἓνα ἀποχωρεῖν τὴν ἐπιτροπὴν τούτων καὶ φυλακίην. πῶς γὰρ ἂν ἄλλως εἰς ἓνα μοναρχία περισταίη, εἰ μὴ τοῦ νόμου ἐξωσθέντος τοῦ τῷ πλήθει συμφέροντος; δεῖ γὰρ τὸν ἄνδρα τούτον, ὃς τὴν δίκην καταλύει, καὶ τὸν νόμον τὸν πᾶσι κοινὸν καὶ συμφέροντα ἀφαιρήσεται, ἀδαμάντινον γενέσθαι, εἰ μέλλει συλήσειν ταῦτα παρὰ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων εἰς ἃν παρὰ πολλῶν· σάρκινος δὲ καὶ ὅμοιος τοῖς λοιποῖς γενόμενος ταῦτα μὲν οὐκ ἂν δυνηθεῖη ποιῆσαι, τὰναντία δὲ ἐκλελοιπότα καθιστὰς μοναρχήσειεν ἂν· διὸ καὶ γιγνόμενον τοῦτο ἐπιούσ τῶν ἀνθρώπων λανθάνει. εἰ τοίνυν τοσοῦτων μὲν αἰτία κακῶν ἐστὶν ἀνομία, τοσοῦτων δὲ ἀγαθῶν 49) εὐνομία, οὐκ ἄλλως ἔνεστι τυχεῖν εὐδαιμονίας, εἰ μὴ τις νόμον ἡγεμόνα προστήσεται τοῦ οἰκείου βίου. οὗτος δ' ἐστὶ λόγος ὀρθός, προστάτων μὲν ἃ δεῖ ποιεῖν, ἀπαγορευῶν δὲ ἃ μὴ χρή, ἔν τε τῷ παντὶ κόσμῳ καὶ ἐν πόλεσι καὶ ἐν ἰδίῳ οἴκοις καὶ αὐτῷ τινὶ ἐκάστῳ πρὸς ἑαυτόν. εἰ τοίνυν τὸν τοιοῦτον λόγον περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν 50) ὄντα καὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν οὐχ οἷόν τε ἄλλως μαθεῖν

49) τοσοῦτων δὲ ἀγαθῶν] Cd. Ciz., τοσοῦτον ἀγαθόν edit. Arg., τοσοῦτον δὲ ἀγαθόν Cd. Par. Paulo post

sunt, tum hoc existit: neque enim fieri potest, ut homines sine legibus et iure uiuant. Quae duo ubi ex multitudine exulant, lex et ius, tum iam ad vnum ciuium cura et custodia abit. Qui enim aliter ad vnum summum imperium transferri possit, nisi lege, quae multitudini consulat, expulsa? Necesse enim est, ut is, qui ius euertat et legem omnibus communem et prospicientem tollat, ferreus sit, si haec multitudini, vnus multis, erepturus est: qui autem carneus reliquisque similis est, haec perficere non poterit, contrario autem, ubi illa infregerit, solus imperabit. Vnde etiam hoc clam nonnullis fit. Si igitur tantorum malorum causa est licentia, tantorum autem bonorum legum seruandarum studium, non alia ratione felicitatem consequi licet, nisi si quis legem vitae suae ducem constituerit. Haec vero est recta ratio, praecipiens, quae sint facienda, vetans, quae omittenda, et in vniuerso et in ciuitatibus et in propriis aedibus et singulis aduersus se ipsos. Si igitur hanc bonorum et malorum, pulcrorum et turpium rationem aliter cognoscere, cognitamque sequi non possu-

προστήσατο edit. Arc., *προσήσατο* Cd. Ciz. *Προστάτων*
edit. Arc. et Cd. Ciz., *πράκτων* Cd. Par.

50) *καὶ κακῶν ἢ τ. λ.*] Hoc ordine Cd. Ciz., *καὶ καλῶν καὶ κακῶν καὶ αἰσχρῶν* Cd. Par., *καὶ κακῶν ὄντα καὶ κακῶν* edit. Arc.

καὶ γνόντα τελεώσασθαι ⁵¹⁾, εἰ μὴ τις τελείως φιλοσοφήσειε, τούτων ἔνεκα φιλοσοφίαν ἀσκητέον πάντων μάλιστα τῶν ἀνθρώπινων ἐπιτηδευμάτων.

Κ Ε Φ. κα.

Τελευταῖον δὴ τρόπον εἰς ἀποτροπὴν ¹⁾ τίθεμεν τὸν ἀπὸ τῶν συμβόλων, τὸν μὲν ἴδιον ὄντα τῆς αἰρέσεως καὶ ἀπόρρητον πρὸς τὰς ἄλλας ἀγωγάς, τὸν δὲ δημόδη καὶ κοινὸν πρὸς ἐκείνας, τρίτον δὲ παρ' ἀμφοτέρα μέσον ἀμφοῖν οὔτε παντάπασι δημόδη οὔτε μὴν ἀντικρυσ πυθαγορικόν, ἀλλ' οὐδὲ ἀπηλλαγμένον ὀλοσχερῶς ἑκατέρου. τῶν γὰρ λεγομένων πυθαγορικῶν συμβόλων ὅσα ἂν ἀξιωμανημύεντα ἡμῖν φαίνηται καὶ τὸ προτρεπτικὸν εἶδος παραδεικνύειν ²⁾, ἐκθέμενοι διεγνώκαμεν ἐξήγησιν ποιήσασθαι τὴν πρέπουσαν αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐκ τοῦ τοιούτου νομίζοντες πλήρη καὶ ἐντελεστέραν προτροπὴν εἰς φιλοσοφίαν ἐνήσειν τοῖς ἐντευξομένοις μᾶλλον, ἢ εἰ ³⁾ διὰ πλειόνων στίχων ποιούμεθα τὴν προ-

51) καὶ γνόντα τελεώσασθαι] Edit. Arc., καὶ γνῶντα τελεώσασθαι Cd. Ciz.

1) εἰς ἀποτροπὴν] Licet in hac lectione edit. Arc. et Cd. Ciz. consentiant, tamen legere malim εἰς προτροπὴν. — Post ἀπὸ addidi τῶν ex Cd. Ciz. Edit. Arc. et Cd. Par. hunc articulum male omittunt. — Iisdem verbis, quibus hic de futura symbolorum interpretatione utitur, de vniuersa adhortandi ad philosophiam ratione capite primo vsus est.

mus, nisi si perfecte philosophamur, horum causa philosophia magis quam omnia humana studia colenda est.

CAP. XXI.

Ultimam vero cohortandi rationem eam facimus, quae sumta a symbolis partim propria est huius sectae et recondita cum reliquis institutionibus comparata, partim popularis et cum illis communis, partim media inter vtramque rationem neque prorsus popularis neque vero aperte pythagorica, sed ne disiuncta quidem prorsus ab alterutra ratione. Nam ex pythagoricis, quae dicuntur, symbolis ea, quae memoria digna et vim adhortandi prae se ferre videntur, proposita ita explicare constituimus, vt cohortationi inseruiant, rati, hoc modo nos plenam et perfectiorem ad philosophiam cohortationem lecturis impertituros esse potius, quam si vberiori oratione ad cohortandum abutere-

2) παραδεικνύειν] Ita recte Cd. Ciz., qui infinitius pendet a φαίνηται. Παραδεικνύει edit. Arc. Scaliger coniecit παραδεικνύη (παραδεικνύη?) vel παραδεικνύειν.

3) ἢ εἰ] Ita legendum esse, vidit Arcerius, qui in textu dedit e codice suo ἢ sine εἰ, neque in Cd. Ciz. est εἰ. Tum στίχων Cdd. Ciz. et Par., στίχων edit. Arc. Ποιοίμεθα edit. Arc., ποιήμεθα Cd. Ciz.

τροπήν. καθὸ μὲν οὖν ἐξωτερικὰς τινὰς ἐπιλύσεις καὶ κοινὰς πάσης φιλοσοφίας ἐντάξομεν ⁴⁾ αὐτῷ, κατὰ τοῦτο ἡγητέον αὐτὸ κεχωρίσθαι πυθαγορικοῦ βουλήματος· καθὸ δὲ καὶ τὰς τῶν ἀνδρῶν τούτων κυριωτάτας περὶ ἐκάστου δόξας ἐγκαταμίξομεν, κατὰ τοῦτο πάλιν οἰκειῶν μὲν πυθαγορικῶν, ἀλλότριον δὲ τῶν ἄλλων φιλοσόφων καλῶς ἔχει τίθεσθαι αὐτό. ληληθότως ⁵⁾ δέ, ὡς εἰκός, ἀποπαιδαγωγῆσει μὲν τοῦτο ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐννοιῶν, προσάξει δὲ καὶ οἰκειώσει μάλιστα ταῖς προκειμέναις καὶ κατὰ τήνδε τὴν αἴρεσιν τεχνολογουμέναις παρακλήσεσιν, οἷά τις γέφυρα ἢ κλίμαξ κάταθεν ἄνω καὶ εἰς ὕψος ἐκ βάθους ἀνιμῶσα πολλοῦ καὶ ἀνάγουσα τὴν ἐκάστου ⁶⁾ τῶν γνησίως προσεξόντων διάνοιαν. εἰς γὰρ τὸ τοιοῦτο καὶ ἐμηχανήθη κατὰ μίμησιν καὶ ἀπόμαξιν τῶν προλεχθέντων. οἱ γὰρ παλαιότατοι καὶ αὐτῷ συγχρονίσαντες καὶ μαθητεύσαντες τῷ Πυθαγόρᾳ οὐ τῇ κοινῇ καὶ δημῶδει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εἰωθυῖα λέξει τε καὶ ἐρμηνεία ἐποιοῦντο συνετὰ καὶ εὐνόητα ⁷⁾ τοῖς ἀπλῶς

4) ἐντάξομεν] Cdd. Ciz. et Par., ἐντάξομεν edit. Arc. Paulo post de coniectura Scalig. scripsi αὐτὸ pro αὐτῷ, quod exstat in edit. Arc. et Cd. Ciz. Paulo post propter καθὸ μὲν dedi καθὸ δὲ pro simplici καθὸ, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. exstat.

5) ληληθότως] Cd. Ciz., ληληθότιος edit. Arc., quod iam Scal. correxit.

6) τὴν ἐκάστου] Cd. Ciz., τῶν ἐκάστου edit. Arc., quod item iam Scal. correxit. Τὸ τοιοῦτο Cd. Ciz., τοιοῦτο

myr. Quoad igitur exotericas nonnullas omnique philosophiae communes solutiones huic disputationi inseremus, eatenus a pythagorica ratione disiuncta est putanda; quatenus autem etiam horum virorum praecipuas de singulis symbolis opiniones admiscemus, eatenus rursus propria Pythagoricorum, sed aliena a reliquorum philosophorum ratione recte censetur. Sensim autem, ut par est, haec ratio nos abducat ab exotericis sententiis, et deducet maximeque insinuabit in cohortationes, in quibus versamur, huiusque sectae priuatas, velut pons aut scala ab imo in altum et in altitudinem ex magna profunditate attrahens et adducens omnium, qui recte attendent, mentem. Nam hoc adeo consilio ea, quae ante dicta sunt, imitando et exprimendo symbola excogitata sunt. Antiquissimi enim viri, qui cum ipso Pythagora versati eiusque discipuli fuerunt, non communi et populari ceterisque omnibus usitata oratione et explicatione iis, qui simpliciter auscultarent et obiter praecepta

edit. Arc. *Ἀπόμαξις* h. l. idem quod *μίμησις*, quae huius vocabuli significatio neque in Steph. Thes. neque in Schneid. Lexico consignata est. Comparari potest Lycophronis verbum *ἐκμάσσειν* v. 713., ad quem locum cf. Müller. *Δημώδει* Cd. Par., *δημώδη* edit. Arc. et Cd. Ciz.

7) *εὐνόητα*] Cd. Par., *ἀνόητα* edit. Arc. et Cd. Ciz. Tum *εὐπαρακολούθητα* Cd. Ciz., *ἀπαρακολούθητα* edit. Arc.

ἀκούουσιν ἐξ ἐπιδρομῆς τε ἐντυγχάνουσιν
εὐπαρακολούθητα πειρώμενοι τίθεσθαι τὰ
φραζόμενα ὑπ' αὐτῶν· ἀλλὰ κατὰ 8) τὴν
γενομοθετημένην αὐτοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου ἐχε-
μυθίαν μυστηρίων καὶ πρὸς τοὺς ἀτελεστέρους
τρόπων ἀπορρήτων ἤπιοντο καὶ διὰ συμβόλων
ἐπέσκεπον τὰς πρὸς ἄλλους διαλέξεις ἢ συγ-
γραφάς. καὶ εἰ μὴ τις αὐτὰ τὰ σύμβολα
ἐκλέξας διαπτύξειε 9) καὶ ἀμώμῳ ἐξηγήσει
περιλάβοι, γελοῖα ἂν καὶ γραῶδη δόξειε
τοῖς 10) ἐντυγχάνουσι τὰ λεγόμενα, λήρου
μεστὰ καὶ ἀδολεσχίας. ἵνα οὖν τὰ ῥήματα
ἐκφανῆ 11) καὶ τὸ εἰς προτροπὴν αὐτῶν
ὄφελος κατάδηλον γένηται, κατὰ τὸ ἐξωτερι-
κὸν τε ἅμα καὶ κατὰ τὸ ἀκροατικὸν ἀποδώ-
σομεν ἐκάστου συμβόλου ἐπιλύσεις, μηδὲ τα
παρ' αὐτοῖς ἀπόρρητα καὶ ἐχεμυθούμενα πρὸς
τοὺς ἀνεισάκτους 12) παραλιπόντες ἀνεξέταστα.
ἔστω δὲ τὰ φρασθησόμενα σύμβολα ταῦτα·

α. Εἰς ἱερὸν 13) ἀπιὼν προσκυνῆσαι μηδὲν
ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μήτε λέγε μήτε
πράττε.

8) ἀλλὰ κατὰ] Edit. Arc., in Cd. Ciz. κατὰ deest. Tum
ἐπέσκεπον edit. Arc., ἐπέσκεπτον Cdd. Ciz. et Par. In
Paris. tamen ἐπέσκεπον in margine est scriptum.
Deinde πρὸς ἄλλους de correctione Scalig. et Tiaræ,
πρὸς ἄλλας est in edit. Arc. et Cd. Ciz.

9) διαπτύξειε] Cdd. Ciz. et Par., διαπτύξεις edit. Arc.,
quod Vulcanius correxit. Ἀμώμῳ edit. Arc., ἀμώμῳ
Cdd. Ciz. et Par. Iisdem verbis de symbolis Iam-
blichus disputat in Vita Pythag. §. 105. p. 88. Kuster.
Conf. etiam Rittershus. in Porphyrt. p. 60 sq.

cognoscerent, symbola declarabant et illustrabant, operam dantes, ut a se dicta facile intelligerentur: sed, quum a Pythagora arcana reticere iussi essent, ad non initiatos absconditis modis utebantur, et mutuos sermones aut scriptiones symbolis tegebant. Atque nisi quis ipsa symbola delecta explicuerit et sincera illustratione comprehenderit, quae dicuntur, ridicula et anilia, nugarum et gerrarum plena legentibus videantur. Ut igitur verba perspicua sint eorumque ad cohortandum utilitas patefiat, quoduis symbolum ita soluemus, ut disciplina et exoterica et acroatica postulat, neque ea, quae apud Pythagoricos arcana sunt et non initiatos celantur, inexplorata relinquemus. Sunt autem symbola illustranda haec:

I. In templum adoratum abiens ne quid aliud interea, quod ad vitam pertineat, neque dicito neque facito.

- 10) δόξειε τοῖς] Ita scripsi pro δόξειαν τοῖς, quod est in Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. est δόξει αὐτοῖς.
- 11) τὰ ῥήματα ἐκφανῆ] Ita scripsi partim de Scaligeri emendatione, qui vitiosam editionis Arc., Cdd. Ciz. et Par. χρήματ' ἐκφανῆ scripturam mutat in ῥήματα ἐκφανῆ. Ego articulum addidi. Rittershus. ad Porphyry. p. 61. legit ἵν' οὖν χρήματ' ἐκφανῆ, cui rationi Scaligerianam non postpono.
- 12) ἀνεισάκτους] Edit. Arc., ἀνισάκτους Cd. Ciz. Tum recte παραλιπόντες Cdd. Ciz. et Par., παραλειπόντες edit. Arc., παραλελειπόντες (?) Scal. Denique scripsi φρασθησόμενα. In Cdd. Ciz. et Par. est φραστησόμενα, in edit. Arc. προσθησόμενα, pro quo Scal. προθησόμενα.
- 13) Εἰς ἱερόν κ. τ. λ.] Hoc symbolum Brassicanus in

- β. Ὀδοῦ πάρεργον ¹⁴⁾ οὔτε εἰσιτητέον εἰς
 ἱερόν οὔτε προσκυνητέον τοπαράπαν,
 οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς παριῶν
 γένοιο.
- γ. Ἀνυπόδητος θύε καὶ προσκύνει ¹⁵⁾.
- δ. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων διὰ τῶν
 ἀτραπῶν βάδιζε.
- ε. Μελανούρου ἀπέχου· χθονίων γὰρ ἔστω
 θεῶν.
- ς. Γλώσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράτει θεοῖς
 ἐπόμενος.
- ζ. Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὴν προσκύνει.
- η. Πῦρ μαχαίρα ¹⁶⁾ μὴ σκάλευε.
- θ. Ὄξιδα ἀπὸ σεαυτοῦ ἀπόστρεφε πᾶσαν.
- ι. Ἄνδρὶ ἐπανατιθεμένῳ μὲν φορτίον συν-
 ἔπαιρε, μὴ συγκαθαίρει δὲ ἀποτιθε-
 μένῳ.
- ια. Εἰς μὲν ὑπόδησιν τὸν δεξιὸν πόδα
 προπάρεχε, εἰς δὲ ποδόνιπτρον τὸν
 εὐάνυμον.
- ιβ. Περὶ Πυθαγορείων ἄνευ φωτὸς μὴ
 λάλει.
- ιγ. Ζυγὸν μὴ ὑπέρβαινε.
- ιδ. Ἀποδημῶν τῆς οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου·
 Ἐριννύες γὰρ μετέρχονται.
- ιε. Πρὸς ἥλιον τετραμμένος μὴ οὔρει.

Erasm. Adag. p. 773. perperam sic vertit: cum tem-
 plum ingressus sis, reuerenter adorato, neque quicquam
 interea, quod ad victum pertineat, aut dicas, aut facias.
¹⁴⁾ Ὀδοῦ πάρεργον] Brassican. item male: ex itineris
 diuerticulo non est ingrediendum in templum neque oran-

- II. Obiter neque ingrediendum est templum, neque omnino adorandum, ne tum quidem, si ad ipsas forēs praeteriens verseris.
- III. Discalceatus sacra facito et adorato.
- IV. Publicas vias declinans per semitas ingreditor.
- V. Ab eo, quod nigram caudam habet, abstineto: nam inferorum deorum est.
- VI. Linguam ante omnia contineto diis obsequens.
- VII. Ventorum spirantium sonum adorato.
- VIII. Ignem gladio ne fodito.
- IX. Acutum omne a te auertito.
- X. Alterum onus suscipientem subleuato, ne subleuato deponentem.
- XI. Ad calceos subligandos dextrum pedem prius offerito, ad lauandum sinistrum.
- XII. De Pythagoreis sine lumine ne loquitor.
- XIII. Iugum ne transilito.
- XIV. Peregre abiens ne reuertitor: nam Furiae subsequuntur.
- XV. Ad solem conuersus ne meiito.

dum omnino, etiamsi iuxta vestibulum ipsum tibi trans-eundum sit. De formula ὁδοῦ πάρεργον, qua etiam Cicero vsus est ad Attic. V, 21. VII, 1. v. Bud. Comm. p. 1182. 21. (qui interpretatur vt interim a proposito digrediar) et Viger. p. 117. edit. Herm.

15) προσκύνει] Cd. Ciz. προσκύνεις.

16) μαχαίρα] Cd. Par., μαχαίρη edit. Aro. et Cd. Ciz.

- ις. Δαδίω θῶκον ¹⁷⁾ μὴ ἀπόμασσε.
 ιζ. Ἀλεκτρούνα τρέφε μὲν, μὴ θύε δέ·
 μήνη ¹⁸⁾ γὰρ καὶ ἡλίω καθιέρωται.
 ιη. Ἐπὶ χοίνικι μὴ καθέξου ¹⁹⁾.
 ιθ. Γαμπώνυχον μηδὲν παράτρεφε ²⁰⁾.
 κ. Ἐν ὁδῷ μὴ σχίζε ²¹⁾.
 κα. Χελιδόνα οἰκία μὴ δέχου.
 κβ. Δακτύλιον μὴ φόρει.
 κγ. Θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυφε δακτυλίω.
 κδ. Παρὰ λύχνον μὴ ἐσοπτρίζου ²²⁾.
 κε. Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ²³⁾ ἀπί-
 στει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων.
 κς. Ἀσχέτω γέλωτι μὴ ἔχεσθαι.
 κζ. Παρὰ θυσία ²⁴⁾ μὴ ὀνυχίζου.
 κη. Δεξιὰν μὴ παντὶ ²⁵⁾ ῥαδίως ἔμβαλλε.
 κθ. Στρωμάτων ἀναστὰς συνέλισσε αὐτὰ
 καὶ τὸν τύπον συστόρνυε ²⁶⁾.
 λ. Καρδίαν μὴ τρωῶγε.
 λα. Ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε.

17) Δαδίω θῶκον] Cd. Ciz., δαδίου θάκον edit. Arc.,
 δάδιον θῶκον Cd. Par.

18) μήνη] Edit. Arc., μόνη Cdd. Ciz. et Par.

19) καθέξου] Cd. Ciz., καθίζου edit. Arc. Χοίνικι, vt
 deinde in explicatione legitur, etiam hic scripsi pro
 χοίνικα, quod Cd. Ciz. et edit. Arc. habent.

20) παράτρεφε] Sic correxit Scal. vitiosum παράτρεχε,
 quod exstat et in edit. Arc. et in Cd. Ciz.

21) σχίζε] Cd. Ciz., σχίζες edit. Arc.

22) ἐσοπτρίζου] Ita etiam hic scribere ausus sum pro
 ἀποπτρίζου, quod est in Cdd. Ciz. et Par., ἀποπτρίζου
 edit. Arc. Etiam Brassic. ἀποπτρίζου. Pro ἀποπτρίζου,
 quae forma non in usu fuit, certe κατοπτρίζου dicen-
 dum erat.

- XVI. Facula sedem ne abstergito.
 XVII. Gallum alito quidem, at ne immo-
 lato: nam lunæ et soli consecratus est.
 XVIII. Choenici ne insideto.
 XIX. Ne quid eorum, quae euruos vngues
 habent, alito.
 XX. In via ne scindito.
 XXI. Hirundinem tecto ne recipito.
 XXII. Annulum ne gestato.
 XXIII. Dei imaginem annulo ne inscul-
 pito.
 XXIV. Ad lucernam speculum ne inspicio.
 XXV. Neque de diis, neque de diuinis
 dogmatis quicquam tam admirabile di-
 citur, ei vt fides sit deneganda.
 XXVI. Cachinno ne indulgeto.
 XXVII. Inter sacrificandum vngues ne
 praecidito.
 XXVIII. Dextram ne cuius facile iniicito.
 XXIX. Stragulas, vbi surrexeris, vna con-
 voluito, corporisque vestigium sternito.
 XXX. Cor ne edito.
 XXXI. Cerebrum ne edito.

23) *Θαυμαστόν*] Cdd. Ciz. et Par., *θαυμασιῶν* edit. Arc.
 Etiam Brassic. *θαυμαστόν*.

24) *Παρά θυσία*] Pro datiuo, quem infra auctor vsur-
 pat, hic vulgo accusativ. legitur.

25) *παντί*] Edit. Arc., *πάντα* Cd. Ciz. Tum *ἔμβαλλε*
 Cd. Ciz., *ἔμβαλε* edit. Arc.

26) *συστόρνυε*] In edit. Arc. aequè ac in Cdd. Ciz. et
 Par. est *συστόρνυε*.

316 ΓΑΜΒΛΙΧΙ ΑΔΗΟΡΤΑΤ.

- λβ. Ἀποκαρμάτων ²⁷⁾ σῶν καὶ ἀπονυχι-
σμάτων κατάπτυε.
λγ. Ἐρυθρῖνον ²⁸⁾ μὴ προσλαμβάνου.
λδ. Χύτρας ἴχνος ἀπὸ σποδοῦ ἀφάνιζε.
λε. Χρυσὸν ἐχούση μὴ πλησίαζε ἐπὶ τεκνο-
ποιίᾳ.
λς. Προτίμα τὸ σχῆμα καὶ βῆμα τοῦ ²⁹⁾
σχῆμα καὶ τριώβολον.
λζ. Κυάμων ἀπέχου.
λη. Μολόχην ἐπιφύτευε μὲν ³⁰⁾, μὴ ἔσθιε δέ.
λθ. Ἐμφύχων ἀπέχου.

27) Ἀποκαρμάτων] Edit. Arg., ἀπο καρμάτων Cd. Ciz.

28) Ἐρυθρῖνον] Sic scripsi pro ἐρυθῖνον, quod extat in
Cd. Ciz. et edit. Arg.

29) τοῦ σχῆμα] Sic recte Cdd. Ciz. et Par., τὸ σχῆμα
edit. Arg., cum quo facit Brassican., qui vertit:

- XXXII. Excrementa tua et vnguium praesegmina conspuito.
- XXXIII. Erythrinum ne suscipito.
- XXXIV. Ollae vestigium e cinere deleteo.
- XXXV. Ad feminam diuitem ne accedito sobolis procreandae causa.
- XXXVI. Maioris facito figuram et mensuram, quam figuram et triobolum.
- XXXVII. A fabis abstineto.
- XXXVIII. Maluam transplantato quidem, sed ea ne vescitor.
- XXXIX. Ab animantibus abstineto.

honora cum primis figuram et aram, figuram et triobolum.

30) ἐπιφύττει μὲν] *Mén*, quod recte edit. Arc. addit, abest a Cd. Ciz., neque Brassican. habet. — Duo vltima symbola a Cd. Par. absunt.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ¹⁾ ΤΩΝ ΠΡΟΔΙΟΡΙ-
ΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ.

Ταῦτα δὴ πάντα κοινῶς μὲν ²⁾ προτρε-
πικά ἐστὶ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν· κατ' ἰδίαν
γὰρ ἕκαστα πρὸς ἐκάστην ἀρετὴν καὶ πρὸς
μέρη τῆς φιλοσοφίας καὶ μαθήσεως ἄλλα
ἄλλως προσοικειοῖ, οἷον εὐθύς τὰ πρῶτα εἰς
εὐσέβειαν καὶ τὴν θεϊαν ἐπιστήμην ἐστὶ πα-
ρακλητικά.

ΤΟΥ Α. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ γὰρ εἰς ἱερὸν ³⁾ ἀπιόντα προσ-
κυνῆσαι μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτι-
κὸν μήτε λέγειν μήτε πράττειν τηρεῖ
τὸ θεῖον, ἥπερ ἐστὶ καθ' αὐτό, ἀμιγές,

1) Ἀνάπτυξις κ. τ. λ.] Haec inscriptio, quae in Cd. Ciz. verba demum ἐστὶ παρακλητικά sequitur, cum Arcerio hoc loco a me posita est.

2) κοινῶς μὲν] Cd. Ciz., κοινῶς μὲν καὶ edit. Arc. Particulam καί, quae hic inepte legitur, posui post ἀρετὴν, vbi necessaria est, at neque in Cd. Ciz. neque in edit. Arc. exstat. — Μέρη τῆς Cd. Ciz., μέρη τε edit. Arc.

3) εἰς ἱερὸν κ. τ. λ.] Hoc primum symbolum neque in Porphyrio, neque in Diogene Laert., neque in Suida legitur. Brassicanus id cum explicatione e Iamblichi Protrept. descripsit, vt etiam reliqua, quae idem vir doctus repetiit. — Lilius Gregor. Gyraldus in Pytha-

EXPLICATIO PYTHAGORICORUM
SYMBOLORUM.

Haec igitur omnia communi ratione ad omnem virtutem cohortantur. Sigillatim enim singula ad singulas virtutes ad philosophiae cognitionisque partes alia aliter adducunt, vt prima statim ad pietatem et diuinam scientiam excitant.

SYMBOLI I. EXPLICATIO.

Etenim hoc, *in templum adoratum abeuntem nihil aliud interea, quod ad vitam pertineat, neque dicere neque facere, conseruat diuinum, qua per se ipsum est, immistum, sincerum,*

gorae Symbolor. interpretatione p. 491. (Tom. II. Oper. omn. Basil. MDLXXX.) hoc symbolum sic citat: *adorato, cum veneris in templum, neque quod ad victum pertineat, quicquam aut dicito aut facito.* Idem addit, Olympiodorum in Platonis Phaedone ex Philolai sententia sic proferre: *ἀπιόντι εἰς ἱερόν, οὐ δεῖ ἐπιστρέφεισθαι*: hoc est, Cum templum ingrederis, non conuertere oportet. Monemur vero, cum sacratam viam et religionis instituta ingressi fuerimus, nos non debere profanis curis de caetero immisceri, et diuina, quae coepimus, non humana tractare. — Pro *μεγάλα συμβάλλεται*, vt recte in Cd. Ciz. legitur, in edit. Arc. est *προσφέρειν μέγα συμβάλλεται*, in quibus *προσφέρειν* e sequentibus irrepsit. Tum pro *ἀνθρώποις*, quod est in edit. Arc. et Cd. Ciz., monente Vulcanio et re ipsa cum Brassicano scripsi *ἀνθρωπίνοις*.

ἄχραντον, τῷ τε καθαρῷ τὸ καθαρὸν ἐδίξει
 συνάπτειν καὶ ποιεῖ μηδὲν ἐφέλκεσθαι ἀπὸ
 τῶν ἀνθρωπίνων εἰς τὴν θείαν θρησκείαν·
 πάντα γὰρ ἀλλότρια ἔστι καὶ ἐναντίως πρὸς
 αὐτὴν ἔχει. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἐπιστήμην
 μεγάλα συμβάλλεται· οὐδὲν γὰρ δεῖ πρὸς
 τὴν θείαν ἐπιστήμην προσφέρειν τοιοῦτον, οἷόν
 ἔστιν ἀνθρώπινον διανόημα ἢ βιωτικῆς φρον-
 τίδος ἐχόμενον. οὐδὲν οὖν ἄλλο παρακελεύε-
 ται ἐν τούτοις, ἢ τοὺς λόγους τοὺς ἱερούς
 καὶ τὰς θείας πράξεις μὴ συμμιγνύναι τοῖς
 ἀνθρωπίνους ἀστάτοις ἤθεσι.

ΤΟΥ Β. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τούτῳ δὲ συναδόν ἔστι καὶ τὸ ἐξῆς τὸ
 ὁδοῦ πάρεργον οὐκ εἰσιτητέον εἰς
 ἱερὸν οὐδὲ προσκυνητέον τοπαράπαν,
 οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς
 παριῶν γένοιο. εἰ γὰρ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον
 φίλον τέ ἔστι καὶ προσήγορον, δῆλον, ὅτι,
 ἀρχηγικωτάτην 4) οὐσίαν ἐχόντων τῶν θεῶν
 ἐν τοῖς ὅλοις, προηγουμένην αὐτῶν δεῖ ποιεῖ-

4) ἀρχηγικωτάτην] Edit. Arc., ἀρχηκωτάτην Cd. Ciz.
 Tum pro ἄλλου τις, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz.
 legitur, equidem malim ἄλλου τοῦ τις. Tum ποιεῖτο
 edit. Arc. et Cd. Ciz., ποιῆτο Cd. Par., pro quibus iam
 Scaliger ποιῶτο. Denique τὰ τίμια edit. Arc., τίμια
 Cd. Ciz. — Gyraldus p. 492.: „Ex itinere praeter
 propositum ne templum ingreditor neue orato, etiamsi
 prope vestibulum transeas.“ — Non decere rebus
 profanis et irreligiosis diuina et sacra commiscere, his
 verbis praemonet. Iter enim vitae communis cursum,

et adsuefacit, vt purum cum puro connectamus, efficitque, ne quid ex humanis ad deorum cultum trahamus. Haec enim omnia aliena sunt, eique aduersantur. Idem vero etiam ad scientiam multum confert. Nihil enim tale ad diuinam scientiam afferendum est, qualis est humana cogitatio, aut quae ad huius vitae curam pertineat. Nihil igitur aliud illis verbis praecipitur, quam ne sermones sacros aut actiones diuinas cum hominum infirmis institutis commisceamus.

SYMB. II. EXPL.

Huic congruens est etiam proximum symbolum: *obiter neque ingrediendum est templum, neque omnino adorandum, ne tum quidem, si ad ipsas fores praeteriens verseris.* Si enim simili simile est amicum et familiare, patet, quum dii habeant praestantissimam in rerum vniuersitate naturam, eorum cultum omnibus

et templum contemplandi et adorandi rationem significare crediderim. Sunt qui symbolum vtrumque sic exponunt, vt cum rem sacram facias, nihil te tum aliud facere oportere: cum vero rem profanam, sacram non attingendam nec cogitandam quidem. Qua de re et Plutarchus: In profestis, inquit, diebus et omnino in festis per urbem sacerdotes praecones praecedebant, qui vt quiescerent et ab operibus desisterent, iuebant. Nam vt Pythagorici dicunt, non praeter propositum homines per transitum adorare deos immortales illosque precari, sed continuo ex ipsa domo mente ad id paratos pergere.

σθαι τὴν θεραπείαν· εἰ δ' ἄλλου τις ἔνεκα αὐτὴν ποιοῖτο, δεύτερον οὗτος θήσεται τὸ πάντων προηγούμενον καὶ ἀνατρέψει τὴν ὅλην τάξιν τῆς ὅλης θεραπείας τε καὶ γνώσεως, ἔτι γὰρ τὰ τίμια ἀγαθὰ οὐ δεῖ τῶν ἀνθρώπων χρησίμων ἐν ὑστέρα μοῖρα τίθεσθαι, οὐδὲ ἐν τέλους μὲν τάξει τὰ ἡμέτερα, ἐν προσθήκῃ δὲ μέρει τὰ κρείττονα οὔτε ἔργα οὔτε διανοήματα.

ΤΟΤ Γ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Ἡ δ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ προτροπὴ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐξῆς γένοιτο ἄν· τὸ γὰρ ἀνυπόδητος θύε καὶ προσκύνει ἐν μὲν σημαίνει τὸ δεῖν κοσμίως καὶ μετρίως καὶ μὴ ὑπερρχόντως 5) τῆς ἐν τῇ γῆ τάξεως τοὺς θεοὺς θεραπεύειν καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν γνώσιν ποιεῖσθαι· ἕτερον δὲ τὸ δεῖν δεσμῶν χωρὶς καὶ εὐλύτον ὄντα

5) ὑπερρχόντως] Edit. Arc., ὑπερρχοντος Cd. Ciz., ὑπερρχον τὰς Cd. Par. Τὸ δεῖν edit. Arc., τὸ δεῖ Cd. Ciz. Tum οὐκ ἐπὶ edit. Arc. et Cd. Ciz., οὐκέτι Cd. Par. Post ἀσθενείας scripsi μήτε πρὸ μήποτε, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. legebatur, μηδὲ in Cd. Par. Gyraldus p. 490. „Nudis pedibus rem diuinam facito et adorato.“ Quum addat, se a nemine adhuc hoc symbolum explanatum reperisse, videtur hanc Iamblichii explanationem ignorasse. Gyraldus ipse putat, Pythagoram monuisse, ut inter sacrificandum mundi et mundanis relictis curis et a scelerum inquinamentis expiati rei diuinae operam darent. Idem memorat, apud scriptores proditum esse, Lacedaemonios iuxta Pythagorae hoc institutum nudis pedibus adorare et rem sacram facere solitos. Brassicanus ita: „Nudis pedibus

esse praeferendum. Si quis eos autem alius rei causa coleret, ei, quod omnium primum est, secundum locum assignabit, totumque totius cultus et scientiae ordinem peruertet. Praeterea enim bona sua dignitate valentia commodis humanis non postponenda, neque summo loco nostra, et in appendicis parte meliora siue opera seu cogitata sunt collocanda.

SYMB. III. EXPL.

Ad eundem finem spectat etiam cohortatio, quae e proximo symbolo peti potest. Nam *discalceatus sacra facito et adorato* declarat primum, deos modeste et moderate atque ita, vt ordo in hac terra constitutus non excedatur, esse colendos et cognoscendos: deinde, homines absque vinculis et bene so-

sacrifica simul ac adorato. Quorum primum significat, diis immortalibus eatenus esse sacrificandum, quatenus fortunarum nostrarum mediocritas admittat. id quod et Hesiodus indicat in Ergis:

Κὰδ δὲναμν δ' ἐρθεῖν ἰεῖο' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Ita Lycurgus apud Lacedaemonios tenuissima sacrificia instituit, vt expeditius faciliusque et perinde etiam frequentius rebus diuinis intenderent, authore Plutarch. in Apophtheg. Alterum indicat, in re diuina facienda animum esse debere prorsus expeditum, atque nullis omnino vinculis implicatum. — Vnde Seruius etiam Virgil. lib. 4. Aen. v. 518. huc alluisse putat, cum de Didone inquit:

Vnum exuta pedem vinculis, in veste recincta.

Et in flaminum Romanorum vestibibus nullus erat nodus.

τὴν θεραπείαν καὶ γνῶσιν τῶν θεῶν ποιῆσθαι. ταῦτα δὲ οὐκ ἐπὶ τοῦ σώματος μόνου παραγγέλλει τὸ σύμβολον διαπράττεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἐνεργειῶν, ὡς μήτε ὑπὸ παθῶν αὐτὰς κατέχεσθαι μήτε ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας μήτε ὑπὸ τῆς περιπεφυκυίας ἔξωθεν ἡμῖν γενέσεως, εὐλύτα δὲ πάντα ἔχειν καὶ ἔτοιμα πρὸς τὴν μετουσίαν τῶν θεῶν.

ΤΟΥ Δ. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Καὶ ἄλλο δὲ τι τούτοις ὅμοιον εἰς τὴν αὐτὴν ἀρετὴν προτρέπον ἐστὶ τὸ τοιοῦτον σύμβολον· περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπίσκει, μηδὲ περὶ θείων δογματῶν. ἰκανῶς γὰρ τὸ δόγμα τοῦτο σεβαστικὸν ὑπάρχει καὶ ἐκφαντικὸν τῆς τῶν θεῶν ὑπεροχῆς ἐφοδιάζον ⁶⁾ ἡμᾶς καὶ ὑπομιμνήσκον, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμῶν αὐτῶν συγκρίσεως χρὴ τεκμαίρεσθαι καὶ τὴν θείαν δύναμιν, ἀλλ' ἡμῖν μὲν ⁷⁾ ἅτε σωματικοῖς ὑπάρχουσι γεννητοῖς τε καὶ φθαρτοῖς καὶ προσκαίροις, ὑποκειμένοις τε νόσων ποικιλίᾳ, καὶ οἴκου μικρότητι καὶ τῆς ἐπὶ τὸ μέσον

6) ἐφοδιάζον] Edit. Arc., ἐφοδιάζων Cd. Ciz. Conf. de hoc verbo Steph. thes. T. II. 1173. e. Paulo alia vi, atque hic, ἐφοδιάζεσθαι dicitur apud Iambl. de Vit. Pyth. p. 9. §. 12. ed. Kust. — Satis vsitata est locutio τεκμαίρεσθαι τι ἀπό τινος, aliquid ex aliqua re censere, nec nisi per somnium Arcerio in mentem venire potuit, post καὶ desiderari verbum aliquod, vt ἀποσημειῖσθαι.

lutos deos colere et cognoscere debere. Haec autem non in solo corpore symbolum facere nos iubet, sed etiam in animi actionibus, ne aut perturbationibus cohibeantur, aut corporis imbecillitate, aut aliis vitiis per generationem nobis adiunctis: immo soluta omnia habenda esse atque parata ad deorum societatem.

SYMB. IV. EXPL.

Etiam aliud his simile symbolum ad eandem virtutem excitat, quod sic habet: *neque de diis neque de diuinis dogmatis quicquam tam admirabile dicitur, ei vt fides sit deneganda.* Satis magnam enim hoc dogma ad animos veneratione imbuendos habet vim deorumque excellentiam demonstrat, instituens nos et admonens, non ex nostri ipsorum collatione de diuina potentia coniecturam esse faciendam: sed a nobis, quippe qui simus corporibus instructi, procreati, fragiles, temporarii, subiecti morborum varietati, rei familiaris tenuitati, molestiae in medium con-

7) ἡμῶν μὲν] Edit. Arc. et Cd. Ciz., a Par. μὲν abest. Tum γεννητοῖς Cdd. Ciz. et Par., γενητοῖς Edit. Arc. — Pro φθαγοῖς in Cd. Ciz. est φαγοῖς. Porro οἴκου edit. Arc. et Cd. Ciz., ὄγκου Cd. Par., μικρότητα Cd. Ciz. Brassicanus verba οἴκου μικρότητι male interpretatur hospitii tenuitatem.

φορᾶς τῇ βαρῆσει καὶ ὑπνωδία καὶ ἐνδεία καὶ πλεονασμῶ, ἀβουλίᾳ τε καὶ ἀσθενείᾳ καὶ ψυχῆς παραποδισμῶ καὶ τοῖς ἄλλοις, εἰκὸς ἀμήχανά τινα καὶ ἀδύνατα ὑπάρχειν. Καίτοι πολλὰ οὕτω περὶ τῆς φύσεως ἔχομεν ἐξαιρέτα, ἀλλ' ὅμως πάντη τῶν θεῶν ἀπολειπόμεθα, καὶ οὔτε δύναμιν τὴν αὐτὴν οὔτε ἀρετὴν ἴσην πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν. γινώσκιν οὖν θεῶν διαφερόντως τοῦτο εἰσηγεῖται, ὡς πάντα δυνάμενων αὐτῶν. διὰ τοῦτο δὴ οὖν περὶ θεῶν μηδὲν ἀπιστεῖν παραγγέλλει· πρόσκειται 8) δὲ μηδὲ περὶ θείων δογμάτων τῶν τῇ πυθαγορικῇ φιλοσοφίᾳ δοκούντων· ταῦτα γὰρ ὑπὸ μαθημάτων καὶ ἐπιστήμονος θεωρίας ἠσφαλισμένα ἀληθῆ καὶ ἀδιάψευστα μόνον ὑπάρχει, ἀποδείξει παντοῖα καὶ συναναγκασμῶ 9) ὠχυρωμένα. Τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα δύναται καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην τὴν περὶ θεῶν 10) προτρέπειν· παραγγέλλει γὰρ ἐπιστήμην τοιαύτην κτήσασθαι, δι' ἧς οὐδενὶ ἀπιστήσομεν τῶν λεγομένων περὶ θεῶν καὶ περὶ θείων δογμάτων. δύναται παραινεῖν τὰ αὐτὰ καὶ τὸ διὰ μαθημάτων 11) χωρεῖν· ὀμματουργά

8) πρόσκειται] Ita scripsi pro πρόσκειται, quod et in edit. Arc. et in Cd. Ciz. obuium iam Arçerius in illud mutatum voluit. Deinde scripsi μηδὲ pro vulgato μη. Porro ἀδιάψευστα Cd. Par., διάψευστα edit. Arc. et Cd. Ciz. Tum dedi ὑπάρχει, ἀποδείξει, pro quo Cd. Ciz. ὑπάρχει ἀποδείξει et edit. Arc. ὑπάρχειν ἀποδείξει.

9) συναναγκασμῶ] Cd. Ciz., σὺν ἀναγκασμῶ edit. Arc. Schneideri lexico συναναγκασμός addi potest. Verbum

ferendi, somnolentiae, inopiae, abundantiae, incogitantiae, imbecillitati, animi interpellationi et aliis, consequens esse, ut quaedam expediri et perfici nequeant. Et quanquam multa a natura habemus praecipua, tamen omnino diis inferiores sumus, et neque similem potentiam neque eandem cum iis virtutem consecuti sumus. Egregie igitur hoc symbolum deorum cognitionem adiuuat, utpote eorum, qui omnia possint. Hacpropter admonet, ne quid nobis de diis incredibile videatur. Additum autem est, *neque de diuinis dogmatis*, quae philosophia pythagorica sancit. Haec enim disciplinis et subtili contemplatione firmata sola sunt vera et indubitata, omni demonstratione et probatione munita. Haec vero eadem possunt etiam ad deorum scientiam impellere. Excitant enim, ut talem acquiramus scientiam, per quam nihil eorum, quae de diis dicuntur, nullumque diuinorum dogmatum non pro vero habeamus. Possunt eadem etiam admonere, ut disciplinis operam demus, quae solae omni-

συναναγκάζειν saepius occurrit, ut Polyb. 2, 31. 9.

Tum *ὀχυρομένα* edit. Arc., *ὀχυρομένα* Cd. Ciz.

10) *περὶ θεῶν*] Cd. Ciz., *περὶ τῶν θεῶν* edit. Arc.

Illud propter verba ipsius symboli et ea, quae sequuntur, praetuli. Post *παρὰγγέλλει* addidi γὰρ e Cd. Ciz.,

quod quum ab Arc. edit. abesset, iam Scalig. desiderauit. — Pro *ἀπιστήσομεν* in edit. Arc. vitio typogr.

ἀποστήσομεν.

11) *τὸ διὰ μαθημ.*] Cd. Ciz., *τὸ διὰ τῶν μαθημ.* edit. Arc.

γὰρ ταῦτα μόνα καὶ φωτοποιὰ περὶ τῶν ὄντων ἀπάντων τῷ μέλλοντι σκέψασθαι καὶ κατόψεσθαι αὐτά. ἐκ γὰρ τοῦ μαθημάτων μετασχεῖν ἐν πρὸ πάντων συνίστασθαι ¹²⁾, τὸ μὴ ἀπιστεῖν μήτε περὶ φύσεως θεῶν μήτε περὶ οὐσίας μήτε περὶ δυνάμεως, μηδὲ μὴν περὶ τῶν πυθαγορικῶν δογμάτων τερατολογεῖσθαι δοκούντων τοῖς ἀνεισάκτοις καὶ μαθημάτων ἀμνήτοις· ὥστε τὸ μὴ ἀπίσκει ἰσὸν ἔστι τῷ μετέρχου καὶ κτῶ ἐκεῖνα, δι' ἃ οὐκ ἀπιστήσεις, τουτέστι μαθήματα καὶ ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

ΤΟΤ Ε. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Οἶμαι δ', ὅτι καὶ τὸ ἐπὶ τούτοις ¹³⁾ εἰς τὸ αὐτὸ συντείνει τὰς λεωφόρους ὁδοὺς

Pro τὸ Scalig. coniecit τῷ, male; nam dicitur παρα-
νεῖν τι. Post ὀμματουργὰ inserui γὰρ, quod ob vlti-
marum literarum vocabuli praecedentis similitudinem
facile excidere potuit. Id nisi addideris, legendum
foret ὀμματουργῶν τούτων μόνων καὶ φωτοποιῶν. Sed
prior ratio loco est conuenientissima. Caeterum neque
ὀμματουργός neque φωτοποιός neque περιομματοποιός
(quod occurrit in Iambl. Vit. Pyth. p. 24. §. 31. Kust.
περιομματοποιὰ τῆς ψυχῆς) in Schneid. lexico sunt con-
signata. Denique σκέψασθαι scripsi pro σκέψασθαι,
quod legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz.

12) συνίστασθαι] Cd. Ciz., συνίσταται edit. Arc., item
bene. Sub finem ante μετέρχου scripsi τῷ pro τὸ, quod
in edit. Arc. et Cd. Ciz. legitur, et iam ab Arcerio in
Castigatt. est correctum. — Hoc symbolum in sym-
bolorum indice praemisso XXV., quod, ut nonnulla
alia, rectius cum Gyraldo praecceptum appellaueris,
neque in Suida, neque in Diogene Laert., neque in
Reuchlini libris de arte cabalistica affertur. Brassica-

bus de rebus, si quis eas inquirere et peruestigare velit, oculos aperire et lucem accendere possunt. Nam ex disciplinis cognitivum unum pro omnibus constituitur, ut nulli rei fides derogetur neque de natura deorum, neque de eorum essentia neque de potentia, neque vero de pythagoricis dogmatis, quae non initiatis et disciplinarum expertibus monstrosa videntur. Quamobrem hoc, fidem non esse denegandam, idem valet quod illa appetenda et acquirenda esse, per quae fidem non deneges, disciplinas et demonstrationes e scientia petitas.

SYMB. V. EXPL.

Etiam huic proximum symbolum *publicas vias declinans per semitas ingreditur eodem*

nus in huius symboli explicatione sequitur Iamblichum.

13) τὸ ἐπὶ τούτοις] Edit. Arc., articulum τὸ Cd. Ciz. omittit. Quae paulo post leguntur, Scaliger χωριστήν mutans in χωρὶς τὴν corrumpit: nam ζωὴ χωριστὴ est *vita a sensibus rebusque humanis auocata*. — Ἀτιμάζειν edit. Arc., ἀτιμάσειν Cd. Ciz. — Denique pro ὑπερχούσας, quod recte praebent edit. Arc. et Cd. Par., in Cd. Ciz. est ὑπεχούσας. — Wyttenbach. ad Phaedonem p. 155. ex Olympiodoro haec affert: εἶτα καὶ φησὶν, ὅτι ταύτην τὴν ἀτραπὸν ἴσον, οὐ τὴν λεωφόρον, τοιτέστι, καθαρῶς ζητεῖν. ἀτραπὸς γὰρ ἡ ὁδὸς, τοιτέστι ἡ καθαρός ἢ ἐπὶ τὴν θεωρίαν ἄγουσα. οὐ τὴν λεωφόρον δὲ δεῖ εἶναι, τοιτέστι τὴν τῶν πολλῶν. Καὶ πυθαγόρειον γὰρ ἦν παράγγελμα, „φεύγειν τὰς λεωφόρους.“ ὥσπερ τὸ „τὰ μὴ πατέουσιν ἀμαξαι, τὰ στείβειν.“ καὶ „εἰτέρων δ' ἔχρια μὴ καθομᾶ * * *.“ Ταῦτα ἔχει ἡ θεωρία. —

ἐκκλίνων διὰ τῶν ἀτραπῶν βάδιζε. καὶ γὰρ τοῦτο τὴν μὲν δημώδη καὶ ἀνθρωπίνην ζωὴν ἀφιέναι παραγγέλλει, τὴν δὲ χωριστὴν καὶ θεϊαν μεταδιώκειν ἀξιοῖ, καὶ τὰ μὲν δοξάσματα τὰ κοινὰ φησι δεῖν ὑπερορᾶν, τὰ δὲ ἴδια καὶ ἀπόρρητα περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, καὶ τὴν μὲν πρὸς ἀνθρώπους φέρουσαν τέρψιν ἀτιμάζειν, τὴν δὲ τῆς θείας βουλήσεως ἐχομένην εὐπραγίαν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἔθνη εἶναι ὡς δημώδη, τὰς δὲ τῶν θεῶν θρησκείας ὑπερέχουσας τὴν δημώδη ζωὴν ἀνταλλάττεσθαι.

ΤΟΥ Σ. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Συγγενὲς δ' ἐστὶ τούτῳ καὶ τὸ ἐφεξῆς· μελανούρου ἀπέχου· χθονίων γὰρ ἐστὶ θεῶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα¹⁴⁾ περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ συμβόλων ἐροῦμεν, ὅσα εἰς προτροπὴν ἀρμόζει. παραγγέλλει τῆς οὐρανίας πορείας ἀντέχεσθαι καὶ τοῖς νοεροῖς θεοῖς

Idem symbolum citatur et explicatur a Porphyrio in Vit. Pyth. p. 42., ad quam cf. Rittershus. p. 63., qui et alios scriptores, in quibus occurrit, laudavit. Gyraldus p. 473. Reuchlin. de arte cabalist. p. 498.: „*Per viam publicam ne ambules, id est ne vulgi sequaris errores. Nam quod usurpari etiam hoc volebat, extra publicam viam ne vages, iam insinuauerat, loquendum esse vt multi, potiusque quod apud omnes constat, tu ne impugnes.*“ Haec vltima Reuchlini verba exprimunt symbolum, quod Diogen. Laert. his verbis refert: ἐκτός λεωφόρου μὴ βαδίζειν, in quo Rittershus. ad Porphyr. p. 64. censet, aut pro ἐκτός reponendum ἐντός, aut delendam particulam μὴ.

tendere arbitror. Excitat enim, vt vulgarem et humanam vitam dimittamus, separatam autem et diuinam sectari nos iubet, atque affirmat, communia placita esse contemnenda, priuata autem et recondita magni facienda, voluptatem ad homines ferentem esse spernendam, beatitatem autem diuinae voluntati conuenientem magni aestimandam, et humana instituta vt vulgaria esse dimittenda, deorum autem cultum vulgari vita excellentem assumendum.

SYMB. VI. EXPL.

Cognatum huic est etiam proximum: *ab eo, quod nigram caudam habet, abstineto, nam inferorum deorum est.* De quo reliqua quidem, quae ad cohortationem valeant, in libro de symbolis afferemus. Excitat, vt coelestem viam insistamus, diis intelligibili-

14) τὰ μὲν οὖν ἄλλα κ. τ. λ.] Aut in insigne negligentiae Iamblichi exemplum hic incidimus, aut locus a librariis vehementer deprauatus est. Nam in Vita quidem Pythag. §. 186. p. 156. Kust. recte dicit ὡς ἐν τοῖς περὶ συμβόλων δειχθήσεται, *Protrepticum* intelligens; at nunc cum maxime versatur ἐν τῷ περὶ συμβόλων. Etiam hoc offendit, quod haec verba: παραγγέλλει κ. τ. λ. non coniunctionis vinculo cum antecedentibus sunt colligata. — Pro μελανούρου in Cd. Ciz. est μελάνουρον. In eodem verba καὶ τοῖς νοεροῖς vsque ad χωρίζεσθαι exciderunt. Conf. de hoc symbolo Gyraldum p. 478. qui haec graeca affert: μὴ γένεσθαι μελανούρον, i. e. melanuros ne gustato. Plutarch. de pueror. educ. c. 17.

συνάπτεσθαι, τῆς τε ἐνύλου φύσεως χωρίζεσθαι καὶ περιάγεσθαι πρὸς τὴν αὔλον καὶ καθαρὰν ζωὴν, θεῶν τε θεραπεία χρῆσθαι τῇ ἀρίστη καὶ μάλιστα τοῖς πρωτίστοις θεοῖς προσηκούσῃ.

Ταῦτα μὲν οὖν εἰς θεῶν γνώσιν καὶ θρησκείαν ποιεῖται τὴν παράκλησιν, εἰς δὲ σοφίαν τὰ τοιαῦτα.

ΤΟΤ Ζ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΗΤ.

Γλώσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράτει θεοῖς ἐπόμενος. πρῶτον γάρ ἐστι σοφίας ἔργον τὸ τὸν λόγον ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐδίξεν μὴ ἕξω προίεναι, τελειοῦσθαι τε καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστροφῇ καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τῷ τοῖς θεοῖς ἔπεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο οὕτω ¹⁵⁾ τελειοῖ τὸν νοῦν, ἢ ὅταν ἐπιστρεφόμενος εἰς ἑαυτὸν τοῖς θεοῖς συνακολουθῇ.

ΤΟΤ Η. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΗΤ.

Τὸ δὲ ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὴν ¹⁶⁾ προςκύνει καὶ αὐτὸ τῆς θείας σοφίας ἐστὶ γνώρισμα. αἰνίττεται γάρ, ὡς δεῖ τῶν θείων οὐσιῶν καὶ δυνάμεων τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν,

¹⁵⁾ ἄλλο οὕτω] Edit. Arc., ἀλλ' οὕτω Cd. Ciz. Idem paulo post εἰς ἑαυτοῖς pro εἰς ἑαυτὸν τοῖς, vt recte edit. Arc. Tum συνακολουθῇ Cd. Ciz., συνακολουθεῖ edit. Arc., quod Scalig. correxit. — Mira est Iamblichī interpretatio, qui vocabulo γλώσσα substituatur λόγος, idque non orationem, vt debebat, sed rationem et νοῦν

bus iungamur, natura corporea segregemur, ad vitam incorpoream et puram transeamus, deorum cultu utamur optimo, et maxime diis principibus conueniente.

Atque haec quidem symbola ad deorum cognitionem et cultum adhortantur, ad sapientiam autem haecce:

SYMB. VII. EXPL.

Linguam ante omnia contineto diis obsequens. Primum enim sapientiae munus est, ut orationem ad nosmet ipsos conuertamus, eamque adsuefaciamus, ut ne foras prodeat, sed in se ipsa perficiatur tum in conuersione ad nosmet ipsos, tum posthaec in obsequio diis praestando. Nihil enim adeo perficit mentem, quam quum ad se ipsam conuersa diis obsequitur.

SYMB. VIII. EXPL.

Hoc autem *ventorum spirantium sonum adorato* et ipsum diuinae sapientiae signum est. Hoc enim innuitur, diuinarum naturarum et virium similitudinem amandam esse,

explicit. Similia tamen acciderunt iis librorum noui foederis interpretibus, qui moralem, quam vocabant, interpretationem probarent.

36) τῆν ἠχὴν] Hoc vocabulum in Iamblichō quidem *venti strepitus, sonitus* vertendum est, ut monuit iam Gyraldus l. l. p. 496.

καὶ ὅταν ἐνεργῶσι, τὸν σύμφωνον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτῶν λόγον μετὰ μεγάλης σπουδῆς τιμᾶν τε καὶ σέβειν.

ΤΟΥ Θ. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΗΤ.

Τὸ δὲ μαχαίρα ¹⁷⁾ πῦρ μὴ σκάλευε φρονήσεώς ἐστι παρακλητικόν· ἐγείρει γὰρ ἡμῖν τὴν ἔννοιαν τὴν προσήκουσαν περὶ τοῦ μὴ δεῖν πυρὸς πλήρει καὶ θυμοῦ ἀνθρώπων μῆτε ἀντιτιθέναι λόγον τεύηγμένον μῆτε ἐρίζειν. πολλάκις γὰρ κινήσεις τῷ λόγῳ τὸν ἀμαθῆ καὶ ταράξεις καὶ πείσῃ δεινὰ καὶ ἀηδῆ. μάρτυς τοῖς λεχθεῖσιν Ἡράκλειτος· θυμῷ γὰρ φησι μάχεσθαι χαλεπὸν· ὅτι γὰρ ἂν χρήσῃ γίνεσθαι, ψυχῆς ὠνέεται, καὶ τοῦτο ἀληθῶς εἶπε· πολλοὶ γὰρ χαριζόμενοι θυμῷ ἀντηλλάξαντο τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν καὶ θάνατον φίλτερον ἐποίησαντο· ἐκ δὲ τοῦ γλώσσης κρατεῖν καὶ εἶναι ἡρεμαῖον ἐκ μὲν νείκους γίγνεται φιλία σβεννυμένου πυρὸς θυμοῦ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἄφρων εἶναι δόξεις.

ΤΟΥ Ι. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΗΤ.

Τούτῳ δὲ συμμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἐξῆς· τὴν ὀξίδα ¹⁸⁾ ἀποστρέφειν ἀπὸ σαυτοῦ·

17) μαχαίρα] In edit. Arc. et Cd. Ciz. μαχαίρη. Tum λόγον edit. Arc., λόγων Cd. Ciz. ἀηδῆ Cd. Ciz., ἀειδῆ Cd. Par., ἀειδεῖ edit. Arc. Χρήσῃ scribendum erat pro χρήσῃ, quod habet edit. Arc., et χρήσει, quod Cd. Ciz. — Pro ὠνέεται, vt legunt edit. Arc. et Cd. Ciz., dedi ὠνέεται, quod iam Vulcanius correxit. Pro ἄφρων in

et quando in actione sint, rationem earum actioni respondentem magno studio esse honorandam et colendam.

SYMB. IX. EXPL.

Porro hoc *ignem gladio ne fodito* ad prudentiam cohortatur. Recte enim de eo nos sentire docet, hominem ira aestuantem oratione acuta non esse aggrediendum, neque cum eo esse certandum. Saepe enim verbis imperitum commouebis et perturbabis, ita ut grauia et iniucunda patiaris. His dictis assentitur Heraclitus: *cum ira enim inquit pugnare difficile: quidquid enim fieri voluerit, id vita redimit.* Idque vere dixit; multi enim irae indulgentes suam ipsorum vitam insumserunt, mortemque praetulerunt: si quis autem linguam compescit et placidus est, ex contentione nascitur amicitia, exstincta irae flamma, atque ipse non amens esse videberis.

SYMB. X. EXPL.

Idem testimonio suo comprobatur etiam proximum symbolum: *acutum omne a te auer-*

Cd. Ciz. est ἄφων. Conf. de hoc Heracliti dicto *Schleiermacher* in libro: *Museum für Alterthumswiss. Erst. Bd.* p. 505. De ipso symbolo vid. *Gyrald.* p. 473. *Rittershus.* l. l. p. 62.

18) τὴν ὀξίδα] Hoc vocabulum, quod aliis locis significat acetabulum (cf. *Suidas* s. h. v. et *Steph. thes. Tom. 2. p. 1353. c.*), hoc loco est aut omne id, quod

πρὸς ὃν γὰρ ἂν τύχη ἐπεστραμμένη, ἐπίλη-
πτος ἔσται. καὶ τοῦτο φρονήσει χρῆσθαι
παρακελεύεται καὶ μὴ θυμῷ¹⁹⁾, τὸ μὲν γὰρ
ὄξυ τῆς ψυχῆς, ὅπερ θυμὸν καλοῦμεν, λο-
γισμοῦ καὶ φρονήσεως ἐστέρηται· ζεῖ γὰρ ὁ
θυμὸς, ὥστερ λέβης πυρὶ θαλπόμενος, οὐθὲν
εἰς τὸ πρόσθεν γιγνόμενον μερίζων γνώμην.
χρὴ οὖν ἐν νηνεμία καθιστάναί τὴν ψυχὴν
ἀποστρέφοντα τὴν ψυχὴν τοῦ θυμοῦ ἐπιλαμ-
βανόμενον ἑαυτοῦ πολλάκις, ὥστερ ἠχοῦντα
χαλκὸν ἀφῆ. καὶ τὸ πάθος οὖν τοῦτο τῷ
λογισμῷ πιέζειν χρὴ.

ΤΟΥ ΙΑ. ΣΤΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ φορτίον συνανατιθέναί,
συγκαιρεῖν δὲ μὴ, εἰς ἀνδρίαν προτρέ-
πει. πᾶς μὲν γὰρ ἀνατιθέμενος φορτίον
πόνου καὶ ἐνεργείας σημαίνεται προᾶξιν, ὁ δὲ
καθαιρούμενος ἀναπαύσεως καὶ ἀνέσεως·
ὥστε καὶ τὸ σύμβολον εἶναι αὐτοῖς τοιόνδε
ἔχει ἐπιλογισμόν· μὴ γίγνου²⁰⁾ μήτε σεαυτῷ

acutum est, aut acutus gladius. Nam ab aliis scripto-
ribus hoc symbolum his verbis exprimitur: ὄξειαν
μάχαιραν ἀποστρέφειν. Conf. Diogen. Laert. et Gyraldus
p. 488.

19) καὶ μὴ θυμῷ] Cdd. Ciz. et Par. Ab Arc. edit.
μὴ abest. Tum ζεῖ recte praebet Cd. Ciz., atque sic
iam Scal. correxit ζῆ, quod est in Arc. edit. Brassican.
citat Iliad. φ. 362. ὡς δὲ λέβης ζεῖ ἔνδον ἐπειγόμενος πυρὶ
πολλῷ. — Porro γνώμην edit. Arc., γνώμη Cdd. Ciz. et
Par. Denique ἀφῆ edit. Arc., ἀφῆ Cd. Ciz., ἀφῆ ἧς
Cd. Par. — Loci sententia haec est: quemadmodum
resonantis aeris sonus contrectatione inhibetur, ita

rito. Ad quemcunque enim forte conuersum fuerit, is correptus erit. Etiam hoc cohortatur, vt prudentia vtamur, neque irae indulgeamus. Animi enim pars acuta, quam iram vocamus, ratione et prudentia priuata est. Ebullit enim ira, vt lebes igne calefactus, nihil mentem ad id, quod ante factum est, conuertens. Decet igitur animum tranquillum reddere auocando ab ira, se ipsum saepe corripiendo, quemadmodum aes resonans tangendo comprimitur. Igitur etiam haec perturbatio ratione compescenda est.

SYMB. XI. EXPL.

Hoc autem alterum onus suscipientem subleuato, ne subleuato deponentem, ad fortitudinem excitat. Quicunque enim onus suscipit, ostendit actionem, quae laborem et virium contentionem requirit; qui onus deponit, actionem cum quiete et remissione coniunctam. Quare etiam symbolum hanc sententiam subiectam habet: ne esto neque

etiam ira crebra nostri correptione sedanda est. Verbum *ἐπιλαμβάνεσθαι*, quod vt latinum *corripere* vtroque sensu dicitur, similitudini ansam praebuit.

20) *μὴ γίγνον*] Haec verba, in Cd. Ciz. omissa, ex edit. Arc. addidi. Deinceps cum Rittershus. ad Porphy. p. 65. scripsi *σεαυτῶ* pro *αὐτῶ*, quod et in Cd. Ciz. et in edit. Arc. extat. *Πυθαγόριοι* Cd. Ciz. *Τόδε τὸ σύμβολον* Cd. Par., *τὸ δὲ τὸ συμ.* Cd. Ciz., *τὸ δὲ σύμ.* edit. Arc. Atque hic post *τὸ σύμβολον* recte *εἶναι*, quod ante in verbis *ὥστε καὶ τὸ σύμβολον εἶναι αὐτοῖς* ita redundat, vt delendum videatur, videturque, librarii

μήτε ἄλλω ῥαθυμίας καὶ μαλθακῆς διαίτης αἴτιος· πόνω γὰρ πᾶν χρῆμα ἀλώσιμον. Ἡράκλειον δὲ οἱ Πυθαγόρειοι ἐφήμιζον τόδε τὸ σύμβολον εἶναι αὐτοῖς ἐπισφραγιζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐκείνου ἔργων. ὅτε γὰρ ὠμίλει κατ' ἀνθρώπους, πολλάκις ἐκ πυρὸς καὶ πάντων τῶν δεινοτάτων ἀπενόσκει ὄκνον παραιτούμενος. ἐκ γὰρ τοῦ πράττειν καὶ ἐργάζεσθαι τὸ κατορθοῦν παραγίγνεται, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ ἀποκνεῖν.

ΤΟΥ ΙΒ. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ εἰς μὲν ὑπόδησιν ²¹⁾ τὸν δεξιὸν πόδα πάρεχε, εἰς δὲ ποδόνηπτρον τὸν εὐώνυμον εἰς τὴν πρακτικὴν φρόνησιν παρακαλεῖ, τὰς μὲν σπουδαίας πράξεις ὡς δεξιὰς περιτίθεσθαι παραγγέλλον τὸ σύμβολον, τὰς δὲ φαύλας ὡς ἀριστερὰς ἀποτίθεσθαι παντάπασι καὶ ἀπορρῦπτεσθαι.

ΤΟΥ ΙΓ. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Μάλιστα δὲ τὸ περὶ Πυθαγορείων ²²⁾ ἄνευ φωτὸς μὴ λάλει παρακλητικόν ἐστίν

oculo aberrante, hinc illuc irrepsisse. Ἐπισφραγιζόμενοι Cdd. Ciz, et Par., ἀποσφραγιζόμενοι edit. Arc., non apte. De illo cf. Wyttenb. ad Phaed. p. 187. Tum ὠμίλει Cd. Ciz. et edit. Arc., ὠμίλη Cd. Par. Denique ὄκνον Cdd. Ciz. et Par., ὄκνον edit. Arc. — Conf. de hoc symb. Rittershus. ad Porphyr. p. 64. sq. Gyrald. p. 471. In Diog. Laert., vbi est φορτίον συγκαθαίρειν, καὶ μὴ συνεπιθέειν, legendum videtur συναποτιθέειν, quod Gyraldus habet. Sed conf. Henr. Stephani animaduers. in Erasmi Adagia ad p. 739.

tibi neque alii remissionis delicatique victus auctor. Labore enim quaeuis res obtinetur. Heracleum autem Pythagorei hoc sibi symbolum esse dictabant, illius laboribus confirmatum. Dum enim Hercules inter homines versabatur, saepe ex flamma vltimisque periculis redibat segnitiem deprecans. Nam ex agendo et contendendo enascitur prosper euentus, at non ex cunctando.

SYMB. XII. EXPL.

Porro hoc *ad calceos subligandos dextrum pedem prius offero, ad lauandum sinistrum*, ad prudentiam in agendo excitat. Exhortatur enim symbolum, vt honestas actiones tanquam dextras suscipiamus, prauas autem tanquam sinistras prorsus deponamus et abiiciamus.

SYMB. XIII. EXPL.

Maxime autem hoc *de Pythagoreis sine lumine ne loquitor ad mentem secundum pru-*

21) εἰς μὲν ὑπόδ.] Cdd. Ciz. et Par., ab edit. Arc. μὲν abest. Tum ἀπορρήπτισθαι recte Cd. Ciz., ἀπορρήπτισθαι edit. Arc. Suidas: ἀπορρήφθεις ἀντὶ τοῦ ἀπονοφθείς. Idem verbum legitur in Iambl. Vit. Pyth. §. 76. p. 63. ἀπορρήπτισμένοι σπῖλους, et ibid. §. 74. p. 61. ψυχῆς ἀπορρήψεις. De ipso symb. cf. Gyraldus p. 497.

22) περὶ Πυθαγορείων] Gyraldus p. 492. ita: de rebus diuinis absque lumine ne loquitor. Brassicanus: de

εἰς τὸν κατὰ φρόνησιν νοῦν. οὗτος γὰρ τῷ φωτὶ ἔοικε τῆς ψυχῆς, καὶ ἀόριστον οὖσαν αὐτὴν ὀρίζει, περιάγει τε ὥσπερ ἐκ σκοτοῦ εἰς φῶς. περὶ πάντων μὲν οὖν τῶν ἐν τῇ ζωῇ καλῶν ἡγεμόνα νοῦν προϊστασθαι προσήκει· μάλιστα μὲν οὖν περὶ τῶν Πυθαγορείων δογμάτων· ταῦτα γὰρ ἄνευ φωτὸς οὐχ οἶόν τε ἐστὶ γνῶναι.

ΤΟΥ ΙΔ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν ²³⁾ δικαιοπραγεῖν παρακελεύεται καὶ προτιμᾶν ἰσότητα καὶ μετριότητα θαυμασιῶς καὶ τὴν τελειοτάτην ἀρετὴν γινώσκειν δικαιοσύνην, ἧς συμπληρωτικαὶ αἱ λοιπαί, καὶ ἧς ἄνευ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὄφελος· καὶ οὐ παρέργως αὐτὴν εἰδέναι χρή, ἀλλὰ διὰ θεωρημάτων καὶ ἐπιστημονικῆς ἀποδείξεως. τοῦτο δὲ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἔργον ἐστὶ τέχνης εἰδέναι καὶ ἐπιστήμης, πλὴν μόνης φιλοσοφίας τῆς κατὰ Πυθαγόραν, ἣτις ἐξαιρέτως τῶν ἄλλων τὰ μαθήματα προτιμᾶ.

ΤΟΥ ΙΕ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Εἰς ταῦτὸ δὲ φέρει ²⁴⁾ καὶ τὸ ἀποδημῶν τῆς οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου· Ἐριν-

Pythagoricis siue diuinis rebus absque lumine ne loquaris.

23) ὑπερβαίνειν] Edit. Arc. et Cd. Ciz., ὑπέρβαινε Cd. Par. — Paulo inferius Cd. Ciz. ἐπιστημονικῆς. De hoc

dentiam adhibendam excitat. Mens enim similis est lumini animi, atque hunc, quum indefinitus sit, definit, et quasi e tenebris ad lucem producit. Decet igitur omnium, quae in vita sunt honesta, mentem ducem constitui. Atque maxime quidem hoc de pythagoreis dogmatis valet, quippe quae sine lumine cognosci nequeant.

SYMB. XIV. EXPL.

Symbolum *iugum ne transilito* adhortatur, ut iuste agamus atque aequitatem et moderationem vnice praeferamus, et perfectissimam virtutem agnoscamus iustitiam, quam reliquae suppleant, et sine qua ceterae nihil prosint; neque leuiter ea est cognoscenda, sed per theoremata et demonstrationem ad scientiae subtilitatem confectam. Hoc vero nosse non alius est artis et scientiae praeterquam solius philosophiae pythagoricae, quae magis, quam reliquae, disciplinas in honore habet.

SYMB. XV. EXPL.

Eodem ducit symbolum proximum *per egre abiens ne reuertitor*; nam *Furiae subsequun-*

symb. cf. Rittershus. ad Porphyrr. p. 61. sq. Gyraldus p. 470.

24) δὲ φέρει] Cdd. Ciz. et Par., δὲ φη edit. Arc., δ' ἔφη coniecit Scaliger. προλέγει Cdd. Ciz. et Par., προλέγοι

νύες γὰρ μετέρχονται. καὶ γὰρ τοῦτο εἰς φιλοσοφίαν προτρέπει καὶ τὴν κατὰ νοῦν αὐτοπραγίαν, δηλοῖ τε καὶ προλέγει τὸ σύμβολον ἐναργῶς, ὅτι φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενος χῶριζε σαυτὸν πάντων σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν, καὶ οὕτως θανάτου μελέτην ποιῶν ἐπὶ τὰ νοητὰ καὶ ἄϋλα καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα ἀμεταστρεπτὶ χωρῶν διὰ τῶν προσηκόντων μαθημάτων. ἀποδημία μὲν γὰρ μετάστασις τύπου, θάνατος δὲ ὁ τῆς ψυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος, οὗτος δὲ τὸ φιλοσοφεῖν ὡς ἀληθῶς καὶ ἄνευ αἰσθητηρίων καὶ σωματικῶν ἐνεργειῶν καθαρῶ τῶν ἡμῶν χρῆσθαι εἰς κατάληψιν τῆς ἐν τοῖς οὐσιν ἀληθείας, ἥπερ ἐπέγνωσται σοφία οὐσα. φιλοσοφεῖν δὴ ἐπιβαλλόμενος μὴ ἐπιστρέφου μηδὲ καθέλκου πρὸς τὰ πρότερα καὶ ἐν συντροφίᾳ σοι διατελέσαντα σωματικά· μετάνοια γὰρ ἐκ τούτου πολλή σοι παρέψεται ἐμποδιζομένῳ εἰς τὰς ὑγιεῖς καταλήψεις ὑπὸ τῆς περὶ τὰ σωματικά ἀχλύος. τὴν δὲ μετάνοιαν ἐριννὺν μετωνόμασεν.

edit. Arc. — Tum καὶ οὕτως Cdd. Ciz. et Par., καὶ ὄντως edit. Arc. — Porro καὶ ἄϋλα καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα Cd. Ciz., in edit. Arc. desunt verba καὶ ἄϋλα, eademque ταῦτα habet pro ταῦτά. Pro ἀμεταστρεπτὶ in Cd. Ciz. est ἀμεταστρεπί, et in edit. Arc. ἀμεταστρεπί. In verbis τῆς ἐν τοῖς οὐσιν ἀληθείας pro τῆς, vt scribendum, in edit. Arc. et Cd. Ciz. est τὴν, et pro ἀληθείας, quod praebent Cdd. Ciz. et Par., in edit. Arc. ἀμαθίας. Denique pro μετωνόμασεν in edit. Arc. est μετωνόμασε et in Cd. Ciz. μετονομάσε. Conf. de hoc symb. Rittershus.

tur. Hoc enim ad philosophiam mentisque in agendo libertatem impellit, atque ostendit hoc symbolum et aperte praedicat: philosophari aggrediens separa te ab omnibus corporeis et iis, quae sensibus percipiuntur, atque ita mortem meditare, ad intelligibilia et incorporalia atque eodem semper prorsus modo sese habentia non retrouersa facie per disciplinas conuenientes progrediendo. Vt enim peregrinatio est loci mutatio, ita mors discessus animi e corpore; atque hic discessus in eo cernitur, si vere philosophamur et sine sensuum atque corporis actionum adminiculo mentem puram ad comprehendendum id, quod in rebus verum inest, adhibemus; quod verum contineri sapientia compertum est. Philosophari igitur aggrediens ne reuertitor, neque detrahitor ad priora et quae tecum semper vna nutrita sunt corporea. Magna enim inde poenitentia te excipiet, impeditum quippe rerum corporearum caligine, quo minus sinceram rerum notiones concipias. Poenitentiam autem furiam appellauit.

ad Porph. p. 63. et Gyraldus p. 472. In Plutarcho de puer. educ. 17. ita se habet: *μη επιστρέφειν ἐπὶ τοὺς ὄρους ἐλθόντας· τουτέστι, μέλλοντας ἀποθνήσκειν καὶ τὸν ὄρον τοῦ βίου πλησίον ὄντα ὄρωντας, φέρειν εὐκόλως καὶ μὴ ἀθνυμῆν.* In Diog. Laert. ἀποδημοῦντα ἐπὶ τοῖς ὄροις ἀνεπιστρεπτεῖν. Reuchlin. cab. p. 499.: Ne reflectas, ubi ad terminos perueneris: quo symbolo non tantum trepidare mortem prohibet, verum etiam quic-

ΤΟΥ 15. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ πρὸς ἥλιον τετραμμένος μὴ οὔρει ἐκεῖνο προτρέπει· μηδὲν ζῶδες ἐπιβάλλου ποιεῖν, φιλοσόφει δὲ τὸν οὐρανὸν ὀρῶν καὶ τὸν ἥλιον, φῶς τέ σοι τῆς ἀληθείας ἠγείσθω ²⁵), καὶ μηδέ ποτε μέμνησο ταπεινόφρων εἶναι ἐν φιλοσοφίᾳ, ἐπὶ θεοὺς δὲ καὶ σοφίαν διὰ τῆς τῶν οὐρανίων ἐπισκέψεως ἀνέρχου, καὶ φιλοσοφία ἐπιβαλλόμενος καὶ τῷ ἐν αὐτῇ φωτὶ τῆς ἀληθείας καθαιρών σεαυτὸν καὶ τραπεῖς ἐπὶ τὴν τοιαύτην ἐπιτήδευσιν θεολογίαν τε καὶ φυσιολογίαν καὶ σφαιρικῶν ἐπίγνωσιν αἰτιολογίαν τε τὴν ὑπὲρ πάντα ταῦτα μηκέτι ζῶδες τι ποίει μηδὲ βροσκηματῶδες.

ΤΟΥ 16. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ αὐτὸ ²⁶) παραγγέλλει καὶ τὸ δαδίῳ θᾶκον μὴ ἀπόμασσε. οὐ γὰρ μόνον, ἐπεὶ καθαρτικὸν τὸ δαδίον τῷ τά-

quid in fatis est, quantumcunque terreat: hi namque sunt termini definiti et determinati, quos transire non poteris.

25) ἠγείσθω] In Cd. Ciz. ἠγείσθω. Tum ἐπισκέψεως edit. Arc., ἐπισκήψεως Cd. Ciz. Ποίει edit. Arc., ποιεῖ Cd. Ciz. De hoc symbolo cf. Gyraldus p. 485.

26) Τὸ δὲ αὐτὸ] Edit. Arc., τὸ δὲ ἐαυτῷ Cd. Ciz. τὸ δὲ ἐαυτῷ Cd. Par. Ante δαδίῳ inserui τό, quod vulgo abest. Τάχιστον Cd. Ciz., quod praetuli lectioni ταχίστου, quam edit. Arc. praebet. At ignis celerrimus hic non apte dicitur. Ἀντιμάχεσθαι Cd. Ciz. et edit. Arc., αὐτὸν μάχεσθαι Cd. Par. Post ἴδια addidi καί, quod abesse non potest. Pro ζῶδίας, ut iam Scaliger

SYMB. XVI. EXPL.

Symbolum *ad solem conuersus ne meitto ad id excitat: ne quid belluinum facere animum inducito, sed philosophare coelum intuens et solem, et veritatis lux viam tibi monstret: neque vnquam demisso animo in philosophia esto, ad deos potius et sapientiam per coelestium contemplationem adscende, atque ad philosophiam incumbens luceque veritatis, quam illa continet, te lustrans, et ad hanc institutionem, ad theologiam et physiologiam et sphaerarum cognitionem causarumque explicationem haec omnia superantem conuersus ne quid facito, quod sit belluinum et ferinum.*

SYMB. XVII. EXPL.

Eandem vim habet etiam symbolum *facula sedem ne abstergito.* Neque enim solum propterea, quod facula celerrime et pluri-

correxit, in edit. Arc. et Cd. Ciz. est *ξνωδίας*. Denique *ζωωδία* Cdd. Ciz. et Par., *τῆ ζωωδία* edit. Arc. — In aliis scriptoribus, quos consulere potui, in hoc symbolo pro *δαδίω* legitur *ἐλαδίω*, vt in Diog. Laertio: *ἐλαδίω εἰς θάκον μὴ ὀμόγγυσθαι*, et ex hoc in Suida, tum in Gyrardo p. 496. (vbi *λαδίω* est sphalma typogr.) Etiam Reuchlin. de arte cab. p. 499.: oleo sedem ne abstergas. In Erasmi adag. p. 735. eodem vitio typogr. legitur: *λαδίω εἰς θάκον μὴ ὀμόγγυσθαι*. Forsitan tamen etiam alibi lectum fuit, vt in Iamblichio, *δαδίω*, vnde ille error *λαδίω*; hinc Iamblichi scripturam non mutauit.

χιστον καὶ πλείστου μεθεκτικὸν εἶναι πυρός, ὡςπερ τὸ λεγόμενον θεῖον, παραινεῖ μὴ μαιίνειν αὐτὸ φύσει μασμῶν ἀποσοβητικὸν ὑπάρχον, μηδ' ἀντιμάχεσθαι τῇ φυσικῇ ἐπιτηδειότητι αὐτοῦ μολύνοντα τὸ μολυσμοῦ κωλυτικόν· ἀλλὰ μάλλον μὴ μίσγειν μηδὲ κατακιρνᾶν τὰ σοφίας ἴδια καὶ τὰ τῆς ζωδίας. δαδίων μὲν γὰρ διὰ τὴν εὐφέγγειαν φιλοσοφία παραβέβληται, θᾶκος δὲ διὰ τὴν χαμαιπετείαν ζωδία.

ΤΟΥ ΙΗ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ ἀλεκτρούονα τρέφε μὲν, μὴ θύε δέ· μὴνη γὰρ καὶ ἡλίῳ καθιέρωται συμβουλεύει ἡμῖν ὑποτρέφειν ²⁷⁾ καὶ σωματοποιεῖν καὶ μὴ παρορᾶν τὰ ἀπολλύμενα καὶ διαφθειρόμενα, ἅτε τῆς τοῦ κόσμου ἐνώσεως καὶ ἀλληλουχίας συμπαθείας τε καὶ συμπνοίας μεγάλα τεκμήρια. ὥστε προτρέπει τῆς τοῦ παντός θεωρίας καὶ φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι. ἐπεὶ γὰρ ἀπόκρυφος φύσει ἢ περὶ τοῦ παντός ἀλήθεια καὶ δυσδήρατος ἱκανῶς, ζητητέα δὲ ὅμως ἀνθρώπῳ καὶ ἐξιχνευτέα μάλιστα διὰ φιλοσοφίας. διὰ γὰρ ἄλλου τινὸς ἐπιτηδεύματος οὕτως ἀδύνατον αὕτη

27) ὑποτρέφειν] Edit. Arc., ἀποτρέφειν Cd. Ciz. Deinde scripsi τὰ ἀπολλ. — ἅτε pro ἀπολλ. — τά, quae est lectio edit. Arc. et Cd. Ciz. Συμπαθείας τε edit. Arc., συμπ. δὲ Cd. Ciz. Ἐξιχνευτέα edit. Arc., ἐξιχνατέα Cd. Ciz. Tum οὕτως Cdd. Ciz. et Par., ὄντως edit. Arc.

nam flammam concipiens, ut sulphur, vim purgandi habet, cohortatur, ne inquinemus id, quod natura sordes remouet, neque repugnemus naturali eius qualitati, contaminando id, quod contaminationem prohibet; sed multo etiam magis, ne misceamus, aut confundamus ea, quae propria sunt sapientiae, et quae animalium naturae. Facula enim propter splendoris claritatem cum philosophia, sedes autem propter humilitatem cum animalium natura comparata est.

SYMB. XVIII. EXPL.

Symbolum gallum alito quidem, at ne inmolato: nam lunae et soli consecratus est, nobis suadet, ut nutriamus atque curemus neque negligamus ea, quae pereunt et corrumpuntur, utpote unitatis vniuersi inutuaeque connexionis, conuenientiae et concentus magna argumenta. Impellit igitur, ut vniuersi contemplationem et philosophiam affectemus. Etenim abscondita quidem natura est veritas, quae pertinet ad vniuersum, quaerenda tamen homini et inuestiganda maxime per philosophiam. Nam alia institutione hoc sic

Μεγαθύνει Cd. Ciz., *μεγεθύνει* edit. Arc. Denique *ἐναργεστέρῃ* edit. Arc. et Cd. Ciz., *ἐνεργεστέρῃ* Cd. Par. Post *φιλοσοφητέον* addidi *ἄρα*, quod neque in edit. Arc. neque in Cd. Ciz. legitur, verum abesse non potest. De symb. cf. Gyrald. p. 482.

Ἰὲ μικρά τινα ἐναύσματα παρὰ τῆς φύσεως λαμβάνουσα καὶ ὡσανεὶ ἐφοδιαζομένη ζωπυρεῖ τε αὐτὰ καὶ μεγαθύνει καὶ ἐναργέστερα διὰ τῶν παρ' αὐτῆς μαθημάτων ἀπεργάζεται. φιλοσοφητέον ἄρα ἂν εἴη.

ΤΟΤ ΙΘ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ ἐπὶ χοίνικι μὴ καθέξου πυθαγορικώτερον ἐκδέξατο ἂν τις ἐκ τῶν αὐτῶν τοῖς ἀνωθεν ὀρμώμενος. ἐπεὶ γὰρ σωματότητι ²⁸⁾ καὶ ζωδία καὶ οὐ χοίνικι μετρητή ἐστὶν ἢ τροφή, μὴ ἡρέμει μηδ' ἀμύητος φιλοσοφίας διατέλει, ἀλλ' εἰς ταύτην σαυτὸν δούς ἐκείνου μᾶλλον προνοοῦ τοῦ ἐν σοὶ θεοειδεστέρου, ὃ ἐστὶ ψυχὴ, καὶ πολὺ πρότερον τοῦ ἐν ταύτῃ νοῦ, ὡν τροφή οὐ χοίνικι, ἀλλὰ θεωρία καὶ μαθήσει μετρεῖται.

ΤΟΤ Κ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ γαμψώνυχον μηδὲν παρατρέφε πυθαγορικώτερον συμβουλεύει· κοινικὸς ἴσθι καὶ μεταδοτικὸς ²⁹⁾, καὶ τοὺς

28) σωματότητι] Edit. Arc. et Cd. Ciz., σωματικά Cd. Par. Μετρητή Cdd. Ciz. et Par., μετρητέα edit. Arc. Ἀμύητος edit. Arc. ἄμικτος Cd. Ciz., quae verba facile possunt confundi. Ἐν ταύτῃ νοῦ edit. Arc. In Cdd. Ciz. et Par. pro νοῦ est σου. Conf. Gyrald. p. 470. sq.

29) καὶ μεταδοτικὸς] Edit. Arc. A Cd. Ciz. καὶ abest. Διδόναι τε edit. Arc. διδόναι τι Cd. Ciz. Vocabulum ἀκακότητος neque in Steph. Thes. neque in Schneideri lex. consignatum est. Ἀφείναι Cdd. Ciz. et Par., ἀφῆναι edit. Arc. Tum ἔσταισιν γε Cd. Par., sed in Cd. Ciz.

fieri nequit: haec autem parua quaedam incitamenta a natura nacta et quasi manu ducta ceu ignem sufflat et auget atque disciplinis suis illustriora reddit. Quamobrem philosophandum est.

SYMB. XIX. EXPL.

Symbolum *choenici ne insideto* pythagoreo prorsus modo explicare possumus ab iisdem, quae supra dicta sunt, profecti. Quoniam enim corporis habitu et animalium natura, neque choenice alimenta sunt metienda, ne quiescito, neque expers esto philosophiae, sed ad hanc te dans illud magis cura, quod in te diuinius est, quod est animus, et multo prius eam animi partem, quae mens est, quorum alimenta non choenice, sed contemplatione et cognitione aestimantur.

SYMB. XX. EXPL.

Symbolum *ne quid eorum, quae curuos ungues habent, alito* pythagorice hoc praecipit: esto beneficus et liberalis, atque ceteros

et edit. Arc. γε deest. Pro ἀγκύλων Cd. Par. habet ἀγγύλων. Tum κράγαι scripsi cum Vulcanio; κρεάγαι edit. Arc., κρεάγαι Cd. Ciz., κρεάγραι Cd. Par. In Arist. hist. de anim. IV, 2. 1. est αἱ κραγγόνες: ad quem locum cf. Schneid. Adnot. T. III. p. 191 sqq. — Προσαρτηθειῶν Cd. Ciz. et edit. Arc., προσαρτηθειῶν Cd. Par. Tum ἵνα δι' αὐτῶν edit. Arc., ἴδι' αὐτῶν Cd. Ciz. Δεχόμεθα Cdd. Ciz. et Par., δεχόμεθα edit. Arc. Deinceps cum Scal. scripsi κατὰ pro καί, quod est in Cd. Ciz. et edit. Arc.

ἄλλους τοιούτους εἶναι παρασκευάζε διδόναι τε καὶ δέχεσθαι ἀκακοήθως καὶ ἀφρόνως ἐπίζων, ἀλλὰ μὴ πάντα μὲν λαμβάνειν ἀπλήστως, διδόναι δὲ μηδέν. ἢ γὰρ τῶν γαμψωνύχων φυσικὴ διοργάνωσις λαβεῖν μὲν τάχιστα καὶ ῥαδίως δεδημιούργηται, ἀφεῖναι δὲ ἢ μεταδοῦναι οὐκέτι διὰ τὴν ἔνστασίν γε ἀγκύλων ὄντων τῶν ὀνύχων· ὃν τρόπον καὶ αἱ κράγραι πεφύκασιν ἐπισπᾶσθαι μὲν τάχιστα, ἀφεῖναι δὲ δυσχερῶς, εἰ μὴ τις ἄρα ὑπερεπικλίνῃ αὐτὰς ἀναστρέφων. προσαρτηθεισῶν δὲ ἡμῖν ὑπὸ τῆς φύσεως τῶν χειρῶν, ἵνα δὲ αὐτῶν διδῶμεν τε καὶ δεχώμεθα κατὰ τὸν κοινωνικὸν λόγον, καὶ τῶν δακτύλων ἀπλῶν πως καὶ οὐκ ἀγκύλων αὐταῖς προσπεφυκότων· οὐ μιμητέον ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ γαμψώνυχα ἑτέρῳ τρόπῳ δημιουργηθέντα ὑπὸ τοῦ πλάσαντος, ἀλλὰ μᾶλλον κοινωνητέον ³⁰⁾ ἄλλοις καὶ μεταληπτέον, προτρεπομένους εἰς τὸ τοιοῦτον ὑπ' αὐτῶν τῶν τὰ ὀνόματα τιθεμένων, οἳ τὴν δεξιὰν τῶν χειρῶν ἐντιμοτέραν ὠνόμασαν οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ δέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ δεκτὴν ὑπάρχειν ἐν τῷ μεταδιδόναι. δικαιοπραγητέον ἄρα, διὰ δὲ τοῦτο φιλοσοφητέον· ἀμοιβὴ γάρ τις καὶ ἀνταπόδοσις ἢ δικαιοσύνη τὸ πλεονάζον καὶ ἐλλειπὲς ἀνταποδιδούσα δι' ἀντιδόσεως.

30) κοινωνητέον] Cdd. Ciz. et Par., κοινοτέον edit. Arc. Ἐντιμοτέραν edit. Arc. et Cd. Ciz., τιμοτέραν Cd. Par. Διὰ δὲ τοῦτο scripsi pro διὰ δὲ τοῦτου, quod habent edit. Arc. et Cd. Ciz., et διὰ τοῦτο δὲ, quod Cd. Par.

tales reddito adsuefaciendo, vt absque illiberalitate largiterque dent et accipiant, neque omnia insatiabli cupiditate accipere, at nihil dare velint. Quae enim curuos vngues habent, ea natura ita sunt constituta, vt celerrime et facile accipiant, nequaquam vero dimittant aut communicent propter curuorum vnguium renisum: quemadmodum etiam crangae factae sunt, vt celerrime ad se attrahant, difficulter autem dimittant, nisi quis forte eas inuertens superincubuerit. Quum autem nobis a natura manus additae sint, quarum ope daremus et acciperemus secundum praeceptum, quod bona communia esse iubet, iisque digiti simplices quodammodo et non curui adiuncti, non imitanda sunt his in rebus ea, quae curuos vngues habent, diuerso illa modo a creatore facta; sed potius id est faciendum, vt mutuo nobis de bonis largiamur et tribuamus: ad quod impellimur ab iis, qui nomina rebus imposuerunt, qui dextram manum praestantiorum appellarunt non inde solum, quod accipit, sed etiam inde, quod in largiendo apprehendi potest. Quamobrem iuste est faciendum, idcirco autem philosophandum. Iustitia enim est retributio quaedam et remuneratio, id quod abundat et deficit retribuens per remunerationem.

Ἀνταπόδοσις Cd. Par., *ἀνταπόδοσις* edit. Arc. et Cd. Giz. —
De hoc symb. cf. Gyraldus p. 474.

ΤΟΥ κα. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ ἐν ὁδῷ μὴ σχίσει δηλοῖ, ὅτι ἐν μὲν τὸ ἀληθές³¹⁾, πολυσχιδές δὲ τὸ ψεῦδος· δηλον δὲ ἐκ τοῦ τὸ μὲν τι ἕκαστον μοναχῶς λέγεσθαι, εἴπερ ὑγιῶς λέγοιτο, τὸ δὲ τι οὐχὶ ἕκαστον ἀπείροις τρόποις. ὁδὸς δὲ ἢ φιλοσοφία δοκεῖ εἶναι. λέγει οὖν, ὅτι αἰροῦ φιλοσοφίαν ἐκείνην καὶ τὴν ἐπὶ φιλοσοφίαν ὁδόν, ἐν ἣ οὐ σχίσεις, οὐδὲ ἀντιλεγόμενα δογματίσεις, ἀλλὰ ἐστῶτα καὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτοῖς ἀποδείξει ἐπιστημονικῇ βεβαιωθέντα διὰ μαθημάτων καὶ θεωρίας, ὃ ἔστι, πυθαγορικῶς φιλοσόφει. δύναται δὲ καὶ ἐπειδὴ ἢ διὰ τῶν σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν χωροῦσα φιλοσοφία, ἢ οἱ νεώτεροι κατακόρως χρῶνται καὶ τὸν θεὸν καὶ τὰς ποιότητας καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ ἐν τοῖς οὖσιν αἷτια κυριώτατα νομίζοντες σῶμα εἶναι, εὐολίσθητός ἐστι καὶ εὐανάτρεπτος, καὶ δηλοῦσιν αἰ τῶν δοκούντων τι λέγειν περὶ αὐτῆς ποικιλώταται ἐπιχειρήσεις· ἢ δὲ διὰ τῶν ἀσωμάτων³²⁾ καὶ νοητῶν αὐτῶν

31) τὸ ἀληθές] Cd. Ciz., ἀληθές edit. Arc. Iam Scal. addidit τό. Pro πολυσχιδές, vt recte edit. Arc., in Cd. Ciz. est πολυσχεδές. Quae deinceps leguntur verba in edit. Arc. μοναχῶς — οὐχὶ ἕκαστον, in Cd. Ciz. male omīssa sunt. Paulo post de emendatione Scaligeri et Vulcanii dedi σχίσεις pro σχίσις, quod legitur in edit. Arc. et Cd. Ciz. Tum φιλοσόφει Cd. Ciz., φιλοσοφεῖ edit. Arc., φιλοσοφεῖν Cd. Par. — Δύναται edit. Arc. et Cd. Ciz., pro quo Scal. coniecit δυνατά, quo non opus est. Deinde δηλοῦσιν αἰ Cdd. Ciz. et Par., δηλ. οἱ edit.

SYMB. XXI. EXPL.

Porro hoc *in via ne scindito* declarat, vnum esse verum, mendacium autem multifidum. Quod inde patet, quod alterum semper vno modo dicitur, si quidem recte dicitur, alterum autem non idem infinitis modis. *Via* autem videtur philosophiam significare. Hoc igitur vult: „elige illam philosophiam et viam ad philosophiam, in qua non dissensiones, neque contrarias sibi opiniones, sed dogmata firma et sibi constantia subtili demonstratione disciplinarum et contemplationis ope confirmata probabis, hoc est, more pythagoreo philosophare.“ Quae philosophia etiam valida est, quoniam illa, quae per corporeas et sensibus subiectas res incedit, qua iuniores ad fastidium abutuntur, et deum et qualitates et animum et virtutes et omnes omnino rerum causas primarias corpus esse opinantes, facile labefactari et euerti potest, quod ostendunt varii eorum conatus, qui de illa dicere aliquid sibi videntur. Quae contra philosophia per res incorporeas et intelligibiles, materiae expertes et

Arc. Ποικιλώταται Cdd. Ciz. et Par., ποικιλώτατα edit.
Arc., ποικιλωτάτας Scal.

32) ἀσωμάτων] Cd. Ciz., vt iam Scal. correxit σωμαίων, quod habet edit. Arc. Scripsi autem διὰ τῶν ἀσωμ., quod διὰ vulgo male abest. Προχώρησιν Cdd. Ciz. et Par., προχώρουν edit. Arc. Paulo post καὶ ἐνσταθῆς edit. Arc. et Cd. Ciz. A Cd. Par. καὶ abest. Paulo

τε καὶ αἰδίων τὴν προχώρησιν ποιουμένη τῶν
 τε αἰὲ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων
 καὶ οὐδέποτε, ὅσον ἐπ' αὐτοῖς, φθορὰν ἢ
 μεταβολὴν ἐπιδεχομένων ὅμοια τοῖς ὑποκει-
 μένοις ἀδιάπτωτός ἐστι καὶ εὐσταθής, ἐδραίας
 καὶ ἀκλινοῦς ἀποδείξεως δημιουργός. συμ-
 βουλεύει τοίνυν ἡμῖν τὸ παράγγελμα, ἐπειδὴν
 φιλοσοφῶμεν καὶ τὴν δηλουμένην ὁδὸν ἀνύω-
 μεν, φεύγειν μὲν τὴν τῶν σωματικῶν καὶ
 πολυσχιδῶν ἐπιβολὴν καὶ ἀποδοχὴν, προσ-
 οικειοῦσθαι δὲ αὐτῇ τῇ τῶν ἀσωμάτων οὐσίᾳ
 τῇ τῶν οὐκ ἔστιν ὅτε οὐχὶ ἑαυτοῖς ὁμοίων
 διατελούντων διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς
 φύσει ἀλήθειαν καὶ ἀδιαπτωσίαν.

ΤΟΥ *β. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ χελιδόνα οἰκία μὴ δέχου
 συμβουλεύει ῥάθυμον καὶ μὴ διηνεκῶς
 φιλοπονοῦντα μηδὲ ἐπίμονον αἰρετιστὴν καὶ
 γνώριμον εἰς τὰ δόγματα τὰ σὰ μὴ ἐπιδέχου
 δεόμενα συνεχοῦς ³³⁾ καὶ εὐτονωτάτης προσοχῆς
 καὶ φερεπονίας διὰ τὴν τῶν ἐν αὐτοῖς ποικί-
 λων μαθημάτων ἐξαλλαγὴν καὶ περιπλέκειαν.

post ante τῶν σωματικῶν addidi art. τὴν e Cd. Ciz., nam
 ab edit. Arc. abest. Tum ἐπιβολὴν Cd. Ciz., ἐπιβουλήν
 edit. Arc. Deinde iterum vulgo legebatur σωματων,
 quod cum Scaligero in ἀσωμάτων mutandum fuit.
 Denique scripsi τῇ τῶν pro τῆς; sed τῶν abesse non
 potest. Αὐτοῖς edit. Arc., αὐτῆς Cd. Ciz. — Ab aliis
 scriptoribus hoc symbolum plenius ita effertur:
 ἐν ὁδῷ μὴ σκίσειν ξύλα. Conf. Gyrald. p. 488.

33) συνεχοῦς] Cd. Ciz., συνεχῶς edit. Arc. Ἐγκοπῆς

aeternas semperque eodem prorsus modo se habentes, neque vnquam, quantum in ipsis est, corruptionem aut mutationem suscipientes, progreditur, ea aequae ac res, in quibus versatur, inconeussa est et firma, constantis et inconeussae demonstrationis efficiens. Illa igitur adhortatio nobis suadet, vt, quando philosophamur et viam monstratam conficimus, rerum corporearum et multiplicium appetitionem et approbationem fugiamus, conciliemur autem ad ipsam rerum incorporearum naturam, quae nunquam non sibi similes sunt propter firmitatem et stabilitatem, quae natura in iis insunt.

SYMB. XXII. EXPL.

Symbolum *hirundinem tecto ne recipito* hoc suadet: Hominem ignauum et non continui laboris amantem neque constantem sectatorem et familiarem ad placita tua ne admittito, quippe quae propter disciplinarum iis comprehensarum diuersitatem et perplexitatem continua et intentissima attentione tole-

restitui pro *ἐγκοπήν*, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. Obiter noto errorem in Suida commissum. Is enim ita: *Ἐγκοπή, ἔνεδρον, ἐμπόδιον* quae interpretatio latina reddit *insidiae, impedimentum*. Immo sic: *ἐγκοπή* significat incisuram, cui insidere possis aut cui pes insistere queat. — Pro *εἰκόνα* et *χειρίδιον*, quae casus in edit. Arc. et Cd. Ciz. leguntur, restitui dativos. — De hoc symb. cf. Gyraldus p. 472. Rittershus. ad Porphyx. p. 64.

εἰκόνη δὲ ῥαθυμίας καὶ ἐγκοπῆς χρόνων χελιδόνη κέχρηται, ὅτι μέρος τι τοῦ ἐνιαυτοῦ αὕτη ἐπιφοιτᾷ ἡμῖν καὶ ὡσανεὶ ἐπιξενούται πρὸς βραχὺν καιρὸν, τὸ δὲ πλεῖον ἀφίσταται καὶ ἀφανὴς ἡμῖν ὑπάρχει.

ΤΟΥ ΚΥ. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ δακτύλιον μὴ φόρει ἀκολουθῶς τῷ πυθαγορικῷ ἀρέσκοντι ἔλκομεν 34) εἰς τὴν παράκλησιν οὕτως· ἐπεὶ δεσμοῦ τρόπῳ περικείται τοῖς φοροῦσιν ὁ δακτύλιος, ἴδιον ἔχων τὸ μὴ ἄγχειν μηδὲ κακουχεῖν, ἀλλὰ πῶς ἀρμόζειν καὶ προσφυῶς ἔχειν, δεσμὸς δὲ τοιοῦτός τις καὶ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ ὑπάρχει· τὸ οὖν δακτύλιον μὴ φόρει ἀκολουθῶς φιλοσόφει φησὶν ὡς ἀληθῶς καὶ χῶριζε τοῦ περικειμένου 35) δεσμοῦ τὴν ψυχὴν· μελέτη γὰρ θανάτου καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἢ φιλοσοφία. τὴν ἄρα πυθαγορικὴν μέγιστον σπουδῆ μεγάλη τὴν ἀφιστάσαν ἐαυτὴν διὰ τοῦ νοῦ ἀπὸ σωματικῶν πάντων καὶ περὶ τὰ νοητὰ καὶ αἴθλα διὰ τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων καταγιγνομένην· ἀλλὰ καὶ ἀπόλλυε σαυτοῦ τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἀνθολκὰ καὶ κωλυσιεργὰ τοῦ φιλοσοφεῖν σαρκὸς ἀσχολή-

34) ἔλκομεν] Cdd. Ciz. et Par., ἔλομεν edit. Arc., ἔλκομεν coniecit Scaliger. Pro περικείται in edit. Arc. et Cd. Ciz. est περικείται et in Cd. Par. περικείται. Pro ἴδιον, ut recte legunt Cdd. Ciz. et Par., in edit. Arc. est ἴδιος. Pro ὑπάρχει Cd. Par. habet ὑπάρχοι. Φιλοσοφεί φησὶν ὡς Cdd. Ciz. et Par., φιλοσοφεῖν ὡς edit. Arc.

rantiaque indigeant. Pro imagine autem ignaviae et intercapedinis hirundine vtitur, quia per anni haec partem ad nos venit et ad breue tempus quasi hospitatur, maiori autem parte abest neque a nobis conspicitur.

SYMB. XXIII. EXPL.

Hoc autem *annulum ne gestato* seruato praecepto pythagorico sic ad cohortationem trahimus: quoniam vinculi instar circumdatus est gestantibus annulus, qui hoc proprium habet, quod non angit, neque incommodo afficit, sed fere quadrat et commodus est, vinculum autem huiusmodi animo corpus est; verba *annulum ne gestato* hoc praecipunt: quemadmodum decet, philosophare et a circumiecto vinculo animum libera. Nam meditatio mortis et animi a corpore separatio est philosophia. Pythagoricam igitur sectare magno studio, quae se segregat per mentem ab omnibus corporeis et circa intelligibilia, materiaeque expertia per disciplinas contemplatiuas versatur. Verum deleto quoque peccata tua, et in diuersa trahentes philosophandique studium impediētes occupa-

35) τοῦ περικειμένου] Edit. Arc., τὴν περικειμένου Cd. Ciz. Tum ἀνθολκὰ reposui pro ἀνθουλκὰ, quod extat in edit. Arc. et Cd. Ciz. Verba νοσοκομίας τε καὶ ἀσχολίας desunt in Cd. Par. Denique ἀδιαλείπτους Cd. Ciz., ἀδιαλείπτως edit. Arc. Conf. Gyrald. p. 474. Rittershus. l. l. p. 65.

ματα τροφάς τε ὑπερβαλλούσας καὶ πληθῶ-
ρας ἀκαιρους δεσμοῦ τρόπον τὸ σῶμα κατα-
λαμβανούσας νοσοκομίας τε καὶ ἀσχολίας
ἀδιαλείπτους ἐμποιοῦσας.

ΤΟΤ κδ. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυψε
δακτυλίῳ κατὰ τὴν προλεχθεῖσαν ἔννοιαν
προτροπῇ χρῆται τοιαῦδε ³⁶⁾ φιλοσόφει καὶ
ἀσωμάτους πρὸ παντός ἡγοῦ θεοὺς ὑπάρχειν·
τὸ γὰρ κυριώτατον ῥίζωμα τῶν πυθαγορικῶν
δογμάτων τοῦτό ἐστιν, ἐξ οὗ τὰ πάντα
σχιδὸν ἤρτηται καὶ ὑφ' οὗ μέχρι τέλους κρα-
τύνεται. μὴ νόμιζε δὴ μορφαῖς αὐτοῦς κε-
χρῆσθαι, ὅσαι εἰσὶ σωματικαὶ, μηδὲ προσ-
έχεσθαι ὑποστάσει ὑλικῇ καὶ οἷον δεσμῶ
ὑλικῶ σῶματι, ὥσπερ τὰ ἄλλα ζῶα. αἱ δὲ
ἐπὶ δακτυλίοις γλυφαὶ τόνδε δεσμὸν δι' αὐτοῦ
τοῦ δακτυλίου ἐμφαίνουσι καὶ τὴν σωματό-
τητα τὸ τε αἰσθητὸν εἶδος καὶ ὡσανεὶ τινος
τῶν ἐπὶ τοῦ μέρους ζῶων διὰ τῆς γλυπτῆς
προσόψεως, ἧς χωριστέον μάλιστα τὸ τῶν
θεῶν γένος ὡς αἰδιόν τε καὶ νοητὸν καὶ κατὰ
τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως αἰεὶ ἔχον, ὡς ἐν τῷ

36) τοιαῦδε — ὑπάρχειν] Haec verba in Cd. Par. desunt.
Τοῦτό ἐστιν cum Rittershus. scripsi pro τοιούτων, quod
in edit. Arc. et Cd. Ciz. reperitur. Pro ἤρτηται, vt
edit. Arc. et Cd. Ciz. legunt, in Cd. Par. est εἴρηται.
Post νόμιζε scripsi δὴ pro δέ, quod vulgō hic inepte
legitur. Paulo post dedi προσέχεσθαι pro προσδέχεσθαι,
quod in Cd. Ciz. et Arc. edit. hic legitur, sed aperte

tiones ad corpus pertinentes, atque victum nimium repletionisque intempestivas, quae vinculi instar corpus constringunt et continuos morbos molestiasque efficiunt.

SYMB. XXIV. EXPL.

Hoc autem *dei imaginem annulo ne insculpto* secundum ante dictam sententiam hanc continet cohortationem: philosophare et primum omnium corpore carere deos existima. Nam praecipua dogmatum pythagoricorum radix haec est, ex qua omnia prope modum suspensa sunt, quaque ad finem usque firmantur. Ne igitur puta, eos habere figuras, quae sunt corporeae, neque contineri materiali substantia et vinculi instar materiali corpore, quemadmodum reliqua animantia. Insculptae autem annulis imagines hoc vinculum annulo ipso declarant, atque corpoream substantiam figuramque sensibus subiectam et quasi unius animalium singulorum insculpto adspectu, a quo maxime separandum est deorum genus ut aeternum et intelligibile eodemque semper modo se habens, quemadmodum in

falsum est. Ἐπι δακτύλλοις Cdd. Ciz. et Par. In edit. Arc. deest praepos. ἐπί. Τὸν ἐπὶ τοῦ μέρους Cd. Ciz., sed forsitan rectius cum Arcegio legitur ἐπὶ μέρους. Conf. de locutione τὰ ἐπὶ μέρους Bud. com. gr. ling. p. 1081. 36. Post ζώων addidi διὰ ex Arc. edit., quod a Cd. Ciz. abest. De symb. cf. Gyrald. p. 474.

περὶ θεοῦ ἰδίως καὶ πληρέστατα τεχνολο-
γεῖται.

ΤΟΥ κε. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ παρὰ λύχνον ³⁷⁾ μὴ ἐσοπτρί-
ζου πυθαγορικώτερον συμβουλεύει τὸ φιλο-
σόφει μὴ προστρέχων μὴ ταῖς κατ' αἰσθησιν
φαντασίαις, αἵτινες φῶς μὲν τι περὶ τὰς
καταλήψεις ποιούσι, λυχνοειδές μέντοι καὶ
οὐχὶ φυσικὸν οὐδὲ ἀληθές, ἀλλὰ μᾶλλον
ταῖς κατὰ τὸ νοητικὸν ἐπιστημονικαῖς, ἀφ'
ῶν λαμπροτάτη τις εὐανγία καὶ ἀδιάπταιστος
περὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα συνίσταται ἐξ ἀπάν-
των τῶν νοημάτων καὶ νοητῶν καὶ τῆς περὶ
ταῦτα θεωρίας, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν σωματικῶν
καὶ αἰσθητῶν· ἐν συνεχεῖ γὰρ ταῦτα ῥύσει
καὶ μεταβολῇ πολλάκις ἐδηλώθη κατ' οὐδένα
τρόπον μόνιμα καὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτοῖς ὑπάρ-
χοντα, ἵνα καὶ βεβαίαν ἐπιστημονικὴν τε
ὑπομείνη κατάληψιν καὶ ἐπίγνωσιν, ὡς
ἐκεῖνα.

Τὸ δὲ περὶ θεῶν μηδὲν θαυμα-
στὸν ³⁸⁾ ἀπίσκει μηδὲ περὶ θεῶν δογ-

37) παρὰ λύχνον] Ita cum Scaligero hic scripsi, vt
supra. In edit. Arc. est περὶ λύχνου, in Cd. Ciz. περὶ
λύχνου. Tum ἐσοπτρίζου edit. Arc. et Cd. Ciz., εἰσοπτρίζου
Cd. Par. Εὐανγία Cd. Ciz., εὐαγία edit. Arc. Περὶ τὸ
edit. Arc., a Cd. Ciz. τὸ abest. Ἀλλ' οὐκ edit. Arc., in
Cd. Ciz. οὐκ deest. Ἐν συνεχεῖ edit. Arc. ἐνσυνέχει Cd.
Ciz. Ἐδηλώθη Cdd. Ciz. et Par., ἠδηλώθη edit. Arc.
Ἴνα καὶ Cd. Ciz. et edit. Arc., in Cd. Par. deest καί.
De hoc symb. cf. Gyrald. p. 494.

loco de deo proprie et plenissime disputatur.

SYMB. XXV. EXPL.

Hoc autem *ad lucernam speculum ne inspicito* pythagoreo more hoc suadet: ne philosophare cupide amplectens imaginationes sensibus perceptas, quae lucem quidem in notionibus comprehendendis efficiunt, lucernae tamen similem et non naturalem neque veram, sed potius mentis notiones ad scientiae subtilitatem effictas, vnde ex omnibus, quae cogitantur et intelliguntur, horumque contemplatione clarissimus et a fallendo remotissimus splendor in animi oculo existit, quod secus est in rebus corporeis et sensibus subiectis. Nam saepe demonstratum est, has continuo fluxu et mutatione agitari, ita vt nullo modo stabiles sint sibi que similes, quo firmam et ad scientiae subtilitatem effictam notionem cognitionemque, vt illa, admittant.

Illud porro *neque de diis, neque de diuinis dogmatis quicquam tam admirabile dicitur, ei vt*

38) πρὸς θεῶν μηδὲν θαυμαστόν] In Cd. Ciz. μηδέν, quod exciderat, margini Reinesius adscripsit, ibidemque est θαυμαστόν. Δι' ἃ οὐκ Cd. Ciz., ἃ οὐκ edit. Arc. — Per auctoris nostri negligentiam factum videtur, vt, quae supra copiosius sunt explicata, hic breuissimis repetantur.

μάτων προτρέπει μετέναι και κτᾶσθαι ἐκεῖνα τὰ μαθήματα, δι' ἃ οὐκ ἀπιστήσεις οὐκέτι περὶ θεῶν και περὶ θείων δογμάτων ἔχων τὰ μαθήματα και τὰς ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

ΤΟΥ ΚΣ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ ἀσχέτω γέλωτι μὴ ἔχεσθαι δηλοῖ κρατεῖν τῶν παθῶν διὰ λόγου φιλοσόφου 39) ἐπέχειν τε τὸ εὐμετάβλητον και οὐ μόνιμον τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν· ὑπομίμνησκε δὲ σαυτὸν τοῦ ὀρθοῦ λόγου, μήτε ἄρα εὐτυχίαις ἐπιχαυνοῦ μήτε συμφοραῖς συνταπεινοῦ ἐν οὐθετέρῳ μεταβολῆς ἔννοιαν ὑπολογιζόμενος. τὸν δὲ γέλωτα ὑπὲρ πάντων τῶν παθῶν ὠνόμασεν, ὅτι μόνος μάλιστα ἐμφανῶς μηνύεται, ὡσπερ τι ἐπᾶνθημα ὑπάρχων και ἐπίφλεγμα μέχρι προσώπου τῆς διαθέσεως. ἴσως δέ, ἐπειδὴ ἀνθρώπου ἴδιον παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα οὗτος, (ὀρίζονται γοῦν τινὲς ζῶων αὐτὸν γελαστικὸν εἶναι·) δηλοῦται ὑπὸ τοῦ παραγγέλματος τὸ μὴ ἐπιμόνως και ἀμεταβλήτως τῇ ἀνθρωπότητι ἔμμενε, ἀλλὰ μί-

39) διὰ λόγου φιλοσόφου — παθῶν] Hic locus, qui in Arc. edit. non legitur, e Cd. Ciz. textui accessit. — Pro ὑπὲρ πάντων Scal. legi vult ὑπέροτατον infelicissime. Ἐπᾶνθημα edit. Arc. et Cd. Ciz., ὑπᾶνθημα Cd. Par. Neutrum vocabulum neque in Schneid. lex. neque in Stephani Thes. reperitur. Ἐπίφλεγμα edit. Arc., ἐπίφθεγμα Cd. Ciz. Tum post ἴσως δέ in edit. Arc. et Cd. Ciz. additum est παραγγέλλει, quod quum orationis seriem turbet et in Cd. Par. omissum sit, ego quoque

fides sit deneganda, adhortatur, vt sectemur nobisque comparemus illas disciplinas, per quas fidem non denegemus neque de diis neque de diuinis dogmatis, quippe instructi disciplinis et demonstrationibus ad scientiae subtilitatem confectis.

SYMB. XXVI. EXPL.

Tum symbolum *cachinno ne indulgeto* admonet, vt animi motus ratione philosopha regamus, et id, quod in iis est mutabile et inconstans, contineamus. Quare te ipse ad mone rectae rationis, neque adeo rebus secundis intumesce neque in aduersis animum abiice, ita vt in neutris mutationis rationem habeas. Risum autem loco omnium animi motuum memorauit, quia solus omnium clarissime significatur velut efflorescentia quaedam et inflammatio vsque ad oris habitum pertinens. Similiter vero, quoniam risus hominis praeter cetera animantia proprius est (definiunt certe quidam hominem animans risus capax) hac admonitione hoc significatur: ne firmiter et constanter perseuera in humana conditione, sed, quantum possis, ad

omisi. Coniungenda enim sunt ἴσως δὲ δηλοῦται. Porro ὀριζονται γοῦν edit. Arc., ὀριζ. οὖν Cd. Ciz. Scal. coniecit γὰρ pro οὖν. Item αὐτὸν sc. ἄνθρωπον scripsi, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. erat αὐτό. Denique ἀμεταβλήτως Cd. Ciz., ἀνεπιβλήτως edit. Arc., et ὑπεχωρῶν edit. Arc., ὑπεχωρῶν Cd. Ciz.

μησιν θεοῦ κατὰ τὸ δυνατόν κτῶ φιλοσοφῶν
καὶ τοῦ ιδιώματος τούτου τῶν ἀνθρώπων
ὑπεκχωρῶν προκρίνων τε τὸ λογικὸν τοῦ γε-
λαστικοῦ εἰς διάκρισιν καὶ διαφορὰν πρὸς τὰ
λοιπὰ ζῶα.

ΤΟΤ *ζ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ παρὰ θυσία 40) μη ὀνυχίζου
περὶ φιλίας ἐστὶ προτρεπτικόν· τῶν γὰρ
οἰκείων καὶ προσηκόντων ἡμῖν ἐξ αἵματος οἱ
μὲν ἔγγιστα γένους εἶσιν ἀδελφοὶ καὶ τέκνα
καὶ γονεῖς εὐκότες τοῖς μέρεσιν ἡμῶν, ἀπερ-
ἄφαιρεθέντα ἄλγημα οὐ τὸ τυχὸν παρέχει
καὶ κολούρωσιν, οἷον δάκτυλοι, χεῖρες, ὦτα,
ὄφθαλμοί, καὶ τὰ ὅμοια· οἱ δὲ ἐξ ἀποστήματος
πολλοῦ προσοικειώμενοι, οἷον ἀνεψιάδαι ἢ
πατραδέλφων γαμβροτιδεῖς ἢ τοιοῦτοί τινες
εὐοικασιν ἐκάστου ἡμῶν τοῖς μέρεσιν, ὧν
τεμνομένων ἄλγησις οὐδεμία περιγίγνεται,
οἷον θριξὶ καὶ ὄνυξι καὶ τοῖς ὁμοίοις. βου-
λόμενος οὖν ἐκείνους τοὺς συγγενεῖς δηλῶσαι
τοὺς περὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἡμελημένους δια-
τὴν ἀπόστασιν τοῖς ὄνυξιν ἐχρήσατο καὶ εἶπε·
μὴ ἀποτίθεσο παντάπασι τούτους, ἀλλ' ἐν
γε θυσίαις, εἰ καὶ τῷ ἄλλῳ χρόνῳ παρημε-

40) θυσία] Edit. Arc. et Cd. Ciz., θυσίαν Cd. Par.
φιλίας edit. Arc., φιλοσοφίας Cd. Ciz. Iamblichi expli-
catio tuetur lectionem φιλίας. Tum οὐ τὸ τυχόν Cd.
Ciz., ab edit. Arc. τὸ ἀβέστ. Pro γαμβροτιδεῖς, quod
praebet Cd. Ciz., in edit. Arc. γαμβροτιδεῖς legitur.
Item βουλόμενος edit. Arc., βουλόμενοι Cd. Ciz. Deinde

dei imitationem te conforma philosophando et hanc hominum proprietatem relinquendo praeferendoque rationis facultatem risui, quo ab reliquis animantibus differas et distinguaris.

SYMB. XXVII. EXPL.

Deinde *rem diuinam faciens vngues ne praecidito* ad amicitiam cohortatur. Nam ex iis, qui nobis necessarii et sanguine iuncti sunt, alii proxime genere nos attingunt, fratres, liberi, parentes, similes illi iis partibus, quae demtae dolorem non leuem afferunt et mutilationem, vt digiti, manus, aures, nasus, et similia; alii ex longiori interuallo nobis annexi, vt patruales, aut patruorum affines aut alii huiusmodi, similes sunt iis nostri partibus, quibus remouendis nullus dolor creatur, vt crinibus, vnguibus aut similibus rescandis. Quum igitur illos necessarios significare vellet, qui alias propter distantiam negliguntur, vnguibus vsus est, atque, ne reiice, inquit, hos omnino, sed inter sacrificia, etiamsi reliquo tempore neglecti

lenissima mutatione scripsi *ἐν γε θυσίαις, εἰ καὶ*, quod in edit. Arc. et Cd. Ciz. sic legebatur: *ἐν τε θυσίαις, ἢ καὶ*. Deinde *παρημελήθησαν* Cdd. Ciz. et Par., *παρημελήθησαντας* edit. Arc. quod Scal. mutasse fertur in *παρημελήθησανται* (1). Denique *προσάγαγε* edit. Arc., *πρόσαγε* Cdd. Ciz. et Par. — De symb. cf. Brassicanus; nam Gyraldi diligentiam effugit.

λήθησαν, προσάγαγε αὐτοὺς σαυτῷ καὶ ἀνα-
νέου τὴν οἰκειότητα.

ΤΟΥ κη. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ δεξιὰν μὴ παντὶ ῥαδίως ἔμ-
βαλε μὴ ὄρεγε ῥαδίως φησὶ δεξιὰν, του-
τέστι, μὴ ἀνάσπα μηδὲ ἀνιμῶν ἐπιχειροῖ
δεξιὰν ὄρέγων τοῖς ἀνεπιτηδεύοις καὶ ἀνορη-
γιάστοις· ἔτι δὲ ⁴¹⁾ διὰ παιδευμάτων τε καὶ
διδασμάτων, ἃ πολλῶ χρόνῳ δοκιμασθεῖσιν
ἀξίοις εἶναι τοῦ μεταλαβεῖν ἐξ ἐγκρατείας τε
καὶ πενταετοῦς σιωπῆς καὶ τῆς ἄλλης βασάνου
μόγις δίδονται.

ΤΟΥ κθ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ στρωμάτων ἐξαναστάς συνέ-
λισσε ⁴²⁾ αὐτὰ καὶ τὸν τύπον συ-
στόρνυε τοῦτο παραγγέλλει· ὅτι φιλοσο-
φεῖν ἐπιβαλλόμενος νοητοῖς λοιπὸν καὶ ἀσω-
μάτοις προσοικείου σεαυτόν. ἐκ τοῦ οὐκ
ἀμαθείας ὕπνου καὶ νυκτοειδοῦς σκοποῦς
ἐξανιστάμενος μηδὲν συνεπισπῶ σεαυτῷ σωμα-
τικὸν εἰς τὸ τῆς φιλοσοφίας ἡμεροειδές, ἀλλὰ
πάντα τὰ τοῦ ὕπνου ἐκείνου ἵχνη τῆς μνήμης
τῆς σεαυτοῦ ἐκκάθαιρε καὶ ἐξαφάνιζε.

41) ἔτι δὲ] Cd. Ciz. et edit. Arc., ἔτι δὲ Cd. Par.
Vtraque lectio deprauata videtur; oratio enim non bene
cohaeret. Aptius foret δηλαδή, aut simile vocabulum.
Tum ante ἐγκρατείας addidi ἐκ, quum δοκιμάζεσθαι non
cum simpliciter genitio construatur. Δίδονται edit. Arc.,
δίδωται Cd. Ciz. — In Vit. Pyth. p. 207. de. Pytha-

sunt, eos ad te adducito et necessitudinem renovato.

SYMB. XXVIII. EXPL.

Porro *dextram ne cuiuis facile iniucito* hoc declarat: ne cuiuis facile dextram porrige, hoc est, ne attrahe, neque conare euehere dextram porrigens iis, qui non sunt idonei neque initiati, insuper autem per disciplinas et doctrinas, quae cum iis, qui longo tempore continentia et silentio quinquennali reliquaue exploratione dignos se praestiterunt, qui eorum participes redderentur, communicari solent.

SYMB. XXIX. EXPL.

Tum *stragulas, ubi surrexeris, vna conuoluito, corporisque vestigium sternito* hoc admonet: philosophari aggrediens intelligibilia dehinc et incorporea tibi concilia. Ex somno igitur inscitiae et tenebris nocturnis expergefactus ne quid tecum abstrahe corporei ad philosophiae lucem, sed omnia illius somni vestigia e memoria tua dele et extingue.

goras praecipisse *μόνοις τοῖς Πυθαγορείοις τὴν δεξιὰν ἐμβάλλειν*. De hoc symb. Gyraldus disputat p. 484.

42). *συνέλιπσε*] In Cd. Ciz. est *συνέλασσε*. Tum *συνεπιπῶ* edit. Arc., *συνεπισπῶ* Cdd. Ciz. et Par. *Τὰ τοῦ ὕπνου* edit. Arc., a Cd. Ciz. *τοῦ* abest. — Gyrald. p. 487.

ΤΟΥ Ι. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΗΤ.

Τὸ δὲ καρδίαν μὴ τρώγε σημαίνει τὸ μὴ δεῖν τὴν ἔνωσιν τοῦ παντός καὶ τὴν σύμπνοιαν διασπᾶν, καὶ ἔτι μᾶλλον 43) το μὴ ἴσθαι βάσκανος, ἀλλὰ φιλάνθρωπος καὶ κοινωνικός. ἐκ δὲ τούτου φιλοσοφεῖν παραινέει· μόνη γὰρ αὕτη ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν οὔτε ἐπιλυπεῖται ἀγαθοῖς ἀλλοτρίοις, αἷτε ἐπιχαίρει κακοῖς τοῖς πέλας, αἷτε φύσει συγγενεῖς καὶ οἰκείους ὁμοιοπαθεῖς τε καὶ κοινῇ ὑποκειμένους τύχῃ ἀπροόρατόν τε τὸ μέλλον ἔχοντας τοὺς ἀνθρώπους πάντας ὁμαλῶς ἀποφαίνουσα· διόπερ συμπαθεῖς τε καὶ φιλαλλήλους παραγγέλλει εἶναι κοινωνικόν τε ὡς ἀληθῶς καὶ λογικὸν ζῶον.

ΤΟΥ Ια. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΗΤ.

Τούτῳ δὲ ἔοικε καὶ τὸ ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε· καὶ γὰρ αὐτὸς οὗτος ἡγεμονικόν ἐστὶ τοῦ φρονεῖν ὄργανον. αἰνίττεται οὖν, ὡς οὐ δεῖ καλῶς βεβουλευμένα 44) πράγματα καὶ δόγματα διασιλλαίνειν μηδὲ διαδάκνειν. καλῶς δ' ἂν εἴη βεβουλευμένα τὰ διὰ φρενῶν καὶ τοῦ κατ' αὐτὸ τὸ νοεῖν ἡγεμονικοῦ

43) καὶ ἔτι μᾶλλον] Edit. Arc. et Cd. Ciz., καὶ τὰ ἔτι μᾶλλον Cd. Par. Sub finem in Cd. Ciz. legitur κοινωνικόν τε. Conf. de hoc symb. Rittershus. ad Porphyry. p. 62. qui legi vult κακοῖς τῶν πέλας. Gyraldus p. 480.
44) βεβουλευμένα — καλῶς] Haec verba in Cd. Ciz. omissa sunt. Διασιλλαίνειν Cd. Par., διασιλλαίνειν edit. Arc. Cf. Steph. Thes. T. I. p. 1921. Ἐπιστημονικά

SYMB. XXX. EXPL.

Porro *cor ne comedito* significat, non oportere vniuersi vnitatem et consensum distrahi, et multo etiam magis, ne esto invidus, (sed humanus et beneficus. Hinc ad philosophiae studium excitat: haec enim sola scientiarum et artium neque dolet bonis alienis, neque laetatur malis aliorum penes nos, vtpote demonstrans, omnes pariter homines esse cognatos et necessarios, atque similia patientes communique fortunae subiectos et futuri ignaros. Quamobrem excitat, vt simus misericordes mutuoque nos amantes, et vere benefici rationique obedientes.

SYMB. XXXI. EXPL.

Huic simile est symbolum *cerebrum ne edito*: nam hoc ipsum primum est intelligendi instrumentum. Haec igitur sententia subiecta est: facta et dogmata bene deliberata non esse conuiciis dilaceranda et mordenda. Bene autem deliberata sunt, quae mente et primaria intelligendi facultate sunt

edit. Arc. et Cd. Ciz., ἐπιστημονικῶ Cd. Par. Λογικῶ Cd. Ciz., λογιστικῶ edit. Arc. Deinde τῶ νοεῖν Cd. Ciz., τοῦ νοεῖν edit. Arc. Denique de certissima Scaligeri et Vulcanii coniectura pro συνέχειν, quod cum edit. Arc. habet Cd. Ciz., scripsi συγγεῖν. Non commemorauit hoc symbolum Gyraldus, at Brassicanus ex Iambl. p. 774.

συνεσκεμμένα, ἴσον τῷ ἐπιστημονικά. οὐ γὰρ διὰ τῶν τοῦ ἀλόγου τῆς ψυχῆς εἶδους ὄργάνων, καρδίας καὶ ἥπατος, ἀλλὰ διὰ τοῦ καθαροῦ τοῦ λογικοῦ τὰ τοιαῦτα ἐθεωρήθη· διόπερ ἀβουλία τὸ ἀντικόπτειν αὐτοῖς· σεβῆσθαι δὲ μᾶλλον κελεύει τὸ σύμβολον τῆν τῶν φρενῶν πηγὴν καὶ τὸ τῷ νοεῖν προσεχέστατον ὄργανον, δι' οὗ θεωρίαν τε καὶ ἐπιστήμην καὶ τὸ σύνολον σοφίαν κτώμεθα καὶ ὡς ἀληθῶς φιλοσοφοῦμεν, καὶ μὴ συγγεῖν μηδὲ ἀφανίζειν τάδε αὐτοῦ ἴχνη.

ΤΟΥ ΙΒ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ ἀποκαρμάτων ὄντων καὶ ἀπο-
 νυχισμάτων κατὰ πτυε λέγει τοῦτο·
 ἀκαταφρόνητα 45) τὰ σύμφυτα μὲν σοί,
 ἀψυχότερα δὲ πῶς, ὡς περ τιμιώτερα τὰ
 ψυχικώτερα· οὕτω δὲ καὶ ἐπειδὴν φιλοσοφεῖν
 ἐπιβάλλη, προτίμα μὲν τὰ διὰ ψυχῆς καὶ
 νοῦ ἄνευ αἰσθητηρίων ἀποδεικνύμενα διὰ
 θεωρηματικῆς ἐπιστήμης, καταφρόνει δὲ καὶ
 κατὰ πτυε τῶν ἄνευ νοητικοῦ φωτὸς δοξαζο-
 μένων διὰ τῶν συμφύτων ψιλῶς αἰσθητηρίων,
 ἃ μηκέτι εὐτονεῖ τῇ τοῦ νοῦ αἰδιότητι παρο-
 μαρτεῖν.

45) ἀκαταφρόνητα] Edit. Arc., ἀκαταφώνητα Cd. Ciz.
 Sed requiritur potius εὐκαταφρόνητα, idque secutus
 sum in interpretatione latina. Idem Cd. paulo post
 οὕτω δεῖ pro οὕτω δὲ, quod edit. Arc. habet. Θεωρη-

inuestigata, id est, quae scientia continentur. Neque enim instrumentis eius animi partis, quae rationis expers est, corde et hepate, sed pura mente eiusmodi res considerantur. Hinc stultum est, iis aduersari: coli potius iubet symbolum mentis fontem et instrumentum menti proximum, quo contemplationem et scientiam atque vniuerse sapientiam nobis paramus, et reuera philosophamur, neque eius vestigia confundi et exstingui.

SYMB. XXXII. EXPL.

Porro *excrementa tua et unguium prae-segmina conspuito* hoc sibi vult: facile contem-
nuntur, quae tibi congenita quidem, sed fere inanimata sunt, quemadmodum praestantiora habentur animata. Ita igitur etiam, quando philosophari aggredieris, praepone ea, quae animo et mente, sensibus non adhibitis, contemplatiua scientia demonstrantur; contemne vero et conspue ea, quae mentis lumine non admoto statuuntur per sensus tantummodo congenitos, qui nequaquam valent mentis aeternitatem comitari.

ματικῆς edit. Arc., θεωρηματικῶς Cd. Ciz.; idem τῆ τοῦ νοῦ, vbi edit. Arc. τῆ omittit. Hoc symbol. Gyraldus p. 485. ita exprimit: ἀπονύχμασι καὶ κουραῖς μὴ ἐπουραῖν μηδὲ ἐφίστασθαι, similiterque Erasmus in Adag. p. 741.

ΤΟΤ λγ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ ἐρυθρῖνον ⁴⁶⁾ μὴ προσλαμβάνου φαίνεται πρὸς τὴν τοῦ ὀνόματος ἐτυμολογίαν ψιλὴν συμβεβλησθαι. ἀπηρυθριακότα γὰρ καὶ ἀναίσχυντον μὴ ἐπιδέχου ἄνθρωπον, ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου καταπλήγα καὶ ἐν παντὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐρυθριῶντα καὶ ταπεινούμενον ὑπὸ τε νοῦ καὶ ἀσθενοῦς διανοίας. διὰ δὲ τούτου νοεῖται τὸ μὴ αὐτὸς τοιοῦτος ἴσθι.

ΤΟΤ λδ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Το δὲ χύτρας ἵχνος ἀπὸ σποδοῦ ἀφάνιζε σημαίνει συγχύσεως καὶ παχυτήτος, ὅπερ ⁴⁷⁾ ἐστὶ σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν ἀποδείξεων, ἐκλανθάνεσθαι φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενον, νοηταῖς δὲ χρῆσθαι μᾶλλον ἀποδείξεσιν. ἢ δὲ σποδὸς ἀντὶ τῆς κόνεως τῆς ἐπὶ τοῖς ἄβαξι παρελήφθη, ἐφ' ἧς αἱ ἀποδείξεις συμπεραίνονται.

ΤΟΤ λε. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Χρυσὸν δὲ ἐχούση μὴ πλησίαζε ἐπὶ τεκνοποιίᾳ οὐ γυναικὶ λέγει, ἀλλ' αἰρέσει καὶ φιλοσοφίᾳ ⁴⁸⁾, ἥπερ ἐστὶ πολὺ τὸ σωμα-

46) ἐρυθρῖνον] Commemorat hunc piscem Aristot. in Hist. de animal. 4, 11. 4. et alibi. Conf. Adnot. Schneid. ad lib. VI. c. 12. p. 456. De symb. Gyrald. p. 478 sqq. vbi scriptum ἐρυθρῖνον.

47) ὅπερ] Cdd. Ciz. et Par., vt iam Vulcan. correxit ὡςπερ, quod edit. Arc. habet. De symb. cf. Gyrald. P. 484.

SYMB. XXXIII. EXPL.

Hoc autem *erythrinum ne suscipito* videtur ad meram nominis notationem comparatum esse. Hoc enim significat: hominem non erubescensentem et impudentem, aut contra, obstupescensentem et omni in re nimis erubescensentem animique et mentis imbecillitate depressum ne suscipe. Inde autem illud intelligitur: ne ipse talis esto.

SYMB. XXXIV. EXPL.

Tum *ollae vestigium e cinere deleto* id praecipit, vt confusionis et crassitudinis, quae propriae sunt demonstrationum a corporibus et sensibus aptarum, obliuiscamur philosophari instituentes, et potius demonstrationibus intelligibilibus vtamur. Cinis autem loco pulueris abacis inspersi, in quo demonstrationes concluduntur, delectus est.

SYMB. XXXV. EXPL.

Symbolum *ad feminam diuitem ne accedito sobolis procreandae causa* non ad feminam significat, sed ad sectam et philosophiam, quae

48) φιλοσοφία] Hoc verbum in Cd. Ciz. excidit. Tum ἥπερ Cdd. Ciz. et Par., ἥπερ edit. Arc. Συγγίγνεσθαι scripsi pro συγγίνεσθαι, quod est in Cd. Ciz., συγγένεσθαι edit. Arc. Paulo post ἐστὶ Cd. Ciz., ἐστὶν Cd. Par., εἶε edit. Arc. De hoc symb. egit Gyrald. p. 494.

τικὸν καὶ κατάφορον εἰς βαρύτητα. πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς βαρύτετον χροῦδος καὶ τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς διωκτικόν, ὅπερ βάρους σωματικοῦ ἴδιον. τὸ δὲ πλησιάζειν οὐ μόνον συγγίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ συνεγγιζεῖν ἐστὶ καὶ πλησίον καθίστασθαι.

ΤΟΤ ἰς. ΣΥΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ προτίμα τὸ σχῆμα καὶ βῆμα τοῦ σχῆμα καὶ τριώβολον 49) παραγγέλλει τοῦτο· φιλοσόφει καὶ μαθήματα μέτιδι μὴ παρέργως καὶ δι' αὐτῶν ὥσπερ διὰ βάρθρας ἐπὶ τὸ προκείμενον χῶρει· κατάπτυσε δὲ τῶν προτιμωμένων καὶ πρεσβευομένων τοῖς πολλοῖς καὶ προτίμα τὴν Ἰταλικὴν φιλοσοφίαν τὴν τὰ ἀνόματα καθ' αὐτὰ θεωροῦσαν τῆς Ἰωνικῆς τῆς τὰ σώματα προηγουμένως ἐπισκεπτομένης.

49) τριώβολον] In Cd. Ciz. est τριάβολον. Pro διὰ βάρθρας Scaliger vult vno verbo διαβάθρας. — Pro ἐπισκεπτομένης in Cd. Ciz. erat ἐπισκεπτομένη, in edit. Arc. ἐπισκοπομένης. — Hoc symbolum ab symbolorum enarratoribus intactum relictum est praeter Brassicanum, qui sua ex Iamblichō hausit. Arcerius ita convertit: In primis honorato cum habitum, tum et tribunal: habitum, inquam, et triobolum. Brassicanus autem ita: Honora cum primis figuram et aram, figuram et triobolum. Vterque legit bis τὸ σχῆμα; sed meliorem lectionem τοῦ σχῆμα etiam hic Cd. Ciz. servavit. Mihi quidem hoc symbolum, quemcunque habeat auctorem, ad id videtur pertinere, quod in Vita Pythagorae p. 17. sq. Kust. relatū legimus de

continet multum corporei, et quod grauitate deorsum feratur. Omnium enim rerum, quae in terra sunt, grauissimum est aurum atque motu defertur ad medium, quod proprium est corporum grauitatis. Accedere autem non solum est consuescere, sed etiam appropinquare et prope adesse.

SYMB. XXXVI. EXPL.

Hoc autem *maioris facito figuram et mensuram, quam figuram et triobolum* ita admonet: philosophare et disciplinas ne leuiter cole, et per eas quasi per gradus ad rem propositam progredere: contemne vero ea, quae vulgo in honore sunt et magni aestimantur, atque praefer italicam philosophiam, quae res incorporeas per se ipsas contemplatur, ionicae, quae corpora praecipue inuestigat.

iuuene quodam Samio, quem Pythagoras ad geometricorum studium eo incitasse dicitur, quod ipsi mercedis loco pro singulis figuris geometricis tres obolos solveret. Verbum *σχῆμα* igitur etiam hic, vt in illo Vitae Pythagorae loco, significat figuram geometricam et *βῆμα* mensuram, quae pedem aequat. Hinc symbolum ita capiendum: in maiore honore tibi esto figura et mensura (decempeda), quam figura et triobolus. Quae ad hanc vniuersam sententiam redeunt: Mathematicorum, vel omnino literarum studia colito vel nulla mercede inuitatus. Atque profecto hoc symbolum, si ita intelligitur, dignum est, quod eorum numero, quae Meinersius in libro: *Gesch. der WW.* T. I. p. 495. vere pythagorica esse censet, adiiciatur.

ΤΟΥ ΙΖ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ κυάμων ἀπέχου συμβουλεύει φυλάττεσθαι πᾶν ὅσον ἐστὶ φθαρτικὸν ⁵⁰⁾ τῆς πρὸς θεοῦς ὁμιλίας καὶ τῆς θείας μαντικῆς.

ΤΟΥ ΙΗ. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Τὸ δὲ μολόχην μεταφύτεψε μὲν, μὴ ἔσθιε δὲ αἰνίττεται μὲν, ὅτι συντρέπεται τῷ ἡλίῳ τὰ τοιαῦτα φυτὰ ⁵¹⁾ καὶ παρατηρεῖν ἀξιοῦ τοῦτο· πρόσκειται δὲ τὸ μεταφύτεψε, τουτέστιν, ἐπιστὰς τῇ αὐτοῦ φύσει καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον διατάσει καὶ συμπαιθεῖα μὴ ἀρκουῦ μηδὲ ἐπίμενε μόνῳ τούτῳ, ἀλλὰ τὴν διάνοιαν μεταβίβαζε καὶ ὥσανεὶ μεταφύτεψε καὶ ἐπὶ τὰ ὁμογενῆ φυτὰ καὶ λάχανα καὶ ἐπὶ τὰ μὴ ὁμογενῆ γε ζῶα ἤδη καὶ λίθους καὶ ποταμούς καὶ πάσας ἀπλῶς φύσεις· πολύχουν γὰρ εὐρήσεις καὶ πολύτροπον, θαυμασίως δὲ θαυσιλὲς τὸ τῆς τοῦ κόσμου ἐνώσεως καὶ συμπνοίας σημαντικόν, ὥσπερ ἀπὸ ῥίζης καὶ ἀφειτήρος τῆς μολόχης ὠρμημένος. οὐ μόνον οὖν μὴ ἔσθιε μηδὲ

⁵⁰⁾ ἐστὶ φθαρτικόν] Cdd. Ciz. et Par., ἐπιφθαρτικόν edit. Arc. Fabarum Pythagoricarum omnia sunt plena. Conf. Kuster. ad Vit. Pythag. p. 209. Rittershus. ad Porphyg. p. 65. sqq. Gyraldus p. 475 sqq. Erasm. Adag. p. 745. Meiners l. l. p. 431. sqq.

⁵¹⁾ φυτὰ] Hoc vocabulum e Cd. Ciz. a me adiectum abest ab edit. Arc. Tum καὶ τῇ — διατάσει edit. Arc., καὶ τὸ — διατάσει Cd. Ciz., quod Reines. correxit. Μὴ ἀρκουῦ Cdd. Ciz. et Par., vt etiam Perizon, ad Aelian.

SYMB. XXXVII. EXPL.

Hoc autem a *fabis abstineto* suadet, ut caueamus omne, quod consuetudinem deorum et diuinam vaticinationem corrumpit.

SYMB. XXXVIII. EXPL.

Tum *maluam transplantato quidem, sed ea ne vescitor* propterea in symbolis habetur, quod eiusmodi plantae cum sole conuertuntur, idque obseruari iubet. Additum autem est *transplantato*, hoc est: ne satis habeto ad eius naturam et ad solem conuersionem atque sympathiam attendere, neue in hoc solo perseuera, sed mentem transfer et quasi *transplanta* tum ad plantas genere cognatas et olera, tum ad animalia genere non cognata, tum iam ad lapides, fluuios omnesque omnino naturas. Id enim, quod mundi vnitatem et consensum significat, inuenies fecundum et multiforme, mireque copiosum, quasi ab radice et maluae emissore profectus. Quare

correxerit, μη δοκοῦ edit. Arc. quod Vulcan. mutabat in μη ὄκνου. Porro scripsi μη ὁμογενῆ γε pro δέ, quae particula hic tolerari non potest. Denique ὠρμημένος Cd. Ciz., δρωμένος edit. Arc., ὠρμημένους Cd. Par. In Vit. Pyth. §. 109. p. 91. sq. haec leguntur: οὕτως καὶ μαλάχης εἰσθεσθαι ἐκέλευεν, ὅτι πρώτη ἄγγελος καὶ σημάτρια συμπαθειῶν οὐρανίων πρὸς ἐπίγεια. Egerunt de hoc symb. Gyraldus p. 485. Perizon. ad Aelian. Var. Hist. lib. IV. c. XVII. p. 281. Tom. I. ed. Kuehn. Erasm. Adag. p. 745.

ἀφάνιζε τὰς τοιαύτας παρατηρήσεις, ἀλλὰ καὶ αὖξε καὶ πληθοποίει δίκην μεταφυσίου-
οντος.

ΤΟΥ 19. ΣΤΜΒ. ΑΝΑΠΤ.

Το δὲ ἐμψύχων ⁵²⁾ ἀπέχου ἐπὶ δικαιο-
σύνην προτρέπει καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ συγγενοῦς
τιμὴν καὶ τὴν τῆς ὁμοίας ζωῆς ἀποδοχὴν καὶ
πρὸς ἕτερα τοιαῦτα πλείονα.

Διὰ πάντων δὲ οὖν τούτων φανερὸς γέ-
γονε καὶ ὁ διὰ τῶν συμβόλων προτρεπτικὸς
τύπος ⁵³⁾ ἔχων πολὺ ἀρχαιότροπον καὶ πυθα-
γορικόν. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ πάντων ἐξεληλύθαμεν
τῶν προτρεπτικῶν τρόπων, ἐνταῦθα καὶ
παύομεν. τοὺς εἰς παράκλησιν τείνοντας
λόγους.

52) ἐμψύχων —] De hoc symb. cf. Gyrald. p. 498.

53) τύπος] Edit. Arc. et Cd. Ciz., λόγος Cd. Par. Post
προτρεπτικῶν Cd. Ciz. addit τῶπων, quod vocabulum

non solum ne ede, neque dele eiusmodi observationes, verum etiam auge et multiplica more transplantantis.

SYMB. XXXIX. EXPL.

Hoc denique *ab animantibus abstineto* excitat ad iustitiam omnemque cognati honorem, similisque vitae benignam curam et alia id genus plura.

His igitur omnibus apparuit cohortandi ratio symbolis vsa, quae multum antiqui et pythagorici moris continet. Sed postquam omnes cohortandi modos persecuti sumus, hic sermonibus ad cohortandum valentibus imponimus finem.

ab edit. Arc. abest. — In Ms. Par. denique sub finem haec addita leguntur:

Θαυμαστόν ἐξήνεγκε τοῦτον τὸν λόγον,
Γέμοντα πάσης γνωστικῆς θεωρίας,
Καὶ δείξεων ἔχοντα πίστις εὐτόνους.

I N D E X

NOTABILIORUM VERBORUM ET LOCUTIONUM, QUAE IN IAMBlicHI PROTREPTICO LEGUNTUR.

(Numerus appositus indicat paginam.)

A.

Ἄβαξ 372.

ἀγασθοειδής 32. 58.

ἀγεννής ψυχῆς ὕβρις 16.

ἀγωγή 12.

ἀδιάπτωστος 360.

ἀδιαπτωσία 354.

αἰθύγματα 100.

αἰτία θεία 62.

ἀκακοήθως 350.

ἀκραιφνής 36.

αἱ ἀκρίβειαι 112.

ἀκολουθήσει διττῶς λεγόμενον 160.

ἀλληλουχία 346.

τὸ ἀλόγιστον 30.

ἀλύπως καὶ ἀκωλύτως 26.

ἐλώσιμος 338.

ἀμισθὶ 152.

ἀμύητος 328.

ἄμομος 310.

ἀναγκάζει ἢ ἀπόδειξις 94.

τὰ ἀναγκαῖα opposita τοῖς

ἀγαθοῖς 148.

ἀναγωγή 14. ἀναγωγή πρὸς τοὺς θεοὺς 34.

ἀνακόλουθον 64.

ἀναλῦσαι ὑπὸ μίαν καὶ τὰ αὐτὰν ἀρχὰν 58.

Ἀναξαγόρας 138. 146.

ἀνατυποῦσθαι 50.

ἀνείσακτος 310. 328.

ἀνθολκός 356.

ἀνοργίαστος 366.

ἀντιπρόσωπος 136.

ἀνυπόθετος 56.

- ἀπαξία 276.
 ἀπεικάξουσθαι· γινῶμαι ἀπει-
 καζόμεναι πρὸς τὰ ἐναργῆ
 δείγματα τῶν ὄντων 14.
 τὸ ἀπέραντον 30.
 ἀπερείδειν τὴν ζωὴν 174.
 ἀπερυσθραῖω 372.
 οἱ ἀπλῶς ἀκούοντες ἐξ ἐπι-
 θρομῆς τε ἐντυγχάνοντες
 310.
 τὰ ἀποβαίοντα 106.
 ἀποδεικτικὴ ἐπιστήμη 50.
 ἀποδοχὴ 354.
 ἀποθησαυρίζειν 300.
 ἀποκάρματα 316.
 ἀπολαμβάνειν κατὰ μέρος 8.
 (Plat. de rep. III. 6. οὐ
 κατὰ ὅλον, ἀλλ' ἀπολα-
 βῶν μέρος τι.) ἀπολαμ-
 βάνειν τὴν φύσιν 142.
 ἀπολογισμὸς 276.
 ἀπτόμαξις 308.
 ἀπονυχίσματα 316.
 ἀποπαιδαγωγεῖν 308.
 ἀπορρῦπτεσθαι 338.
 ἀποσοβητικὸς 346.
 ἑρματήλατος ὁδὸς 60.
 ἀρχαὶ ἐνδίδονται εἰς τὰ καλὰ
 50.
 ἀρχηγικὸς 320.
 τὸ ἀρχηγὸν θεῖον γένος τῶν
 ἀνθρώπων 36.
 αὐγὴ· θεωρεῖν ὑπ' αὐγᾶς
 132.
 αὐτοπραγία κατὰ νοῦν 342.
 ἀφειτῆρ 376.
 ἄχραντον 320.
 ἀψεύδεια 274.
- B.**
- Βάδισις 166.
 βῆμα 316.
 βιωτικὸς 310.
 βοσκηματώδης 344.
 βούλημα πυθαγορικόν 12.
 306. τῆς φύσεως 138.
 152. (τὸ βούλημα τῆς
 κρίσεως, Plat. Phileb.
 p. 84. Fisch.)
 κατὰ βραχὺ 10.
- F.**
- Γαμβροτιδεῖς 364.
 γαμφώνυχος 348.
 γεγεννημένα 144.
 γενέσεως περαιουμένης συν-
 εχῶς 146.
 γενεσιουργὸς φύσις 30.
 γλίχουσθαι 110.
 γνώρισμα 332.
 γνωριστικὸς 124.
 γύναια 152.
- A.**
- Δαδίων 314. 344.
 δεκτὸς 350.
 δημιουργία 44.

δημιουργοὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ σώματος 154.
 διὰ τέλους 128.
 τὸ διανοούμενον i. q. ἡ διάνοια 118.
 διαπονεῖσθαι συντόνως 112.
 διασιλλαίνειν καὶ διαδάκνειν 368.
 διάτασις 376.
 αἱ διέξοδοι τοῦ νοῦ 96.
 διέρχεσθαι 26.
 διονύσια 152.
 διότι γε 50.
 τὸ διττὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως 30.
 δοκιμάζεσθαι ἐκ τινος 366.
 δοξάζειν 124.
 δοξάσματα 330.
 κατὰ δύναμιν, cui opponitur κατ' ἐνέργειαν 160.
 δυναστεία 290.

E.

Ἐαυτοῦ de prima pers. 28.
 104.
 ἐγκοπὴ 356.
 ἐγκαράσσειν 46.
 εἶδησις τῆς σοφίας 42.
 εἰλικρινῶς 114.
 εἶναι ἐν τινι 52. ἐπὶ τινος 98. ἐπὶ τινι 142. περὶ τι 54.
 εἰπεῖν redundat 146.
 ἐκάτερον redundat 178.

ἐκδέχομαι 348.
 ἐκηβόλος· ἐκαβολεστάτα 40.
 ἐκφαντικός 324.
 ἐκφέρειν 183.
 ἔμπυος 18.
 ἐν ταύτῃ 12. ἐν τούτῳ 62.
 ἐν μὲν — ἐν δὲ, partim — partim, 160. ἐν μὲν — ἕτερον δὲ 322. ὡς ἐν πρὸς ἐν 172.
 ἐναθλεῖν πρὸς τι 278.
 ἐναύσματα 348.
 ἐνδέδασται 46.
 ἐνδέχεται cum dat. 83.
 ἐνδίδοσθαι 50.
 ἐνέργημα 54.
 ἐνιδρυθεῖς εἰς τι 36.
 ἐννοιαὶ κοινὰ 14.
 ἐνοειδής 32.
 ἐνστασις 350.
 ἐνυλος 332.
 ἐξάπινα 298.
 ἐξάρχοντα τῆς ψυχῆς 42.
 ἐξεστηκῶς τοῦ φρονεῖν 128.
 ὡς ἕξις πρὸς ἕξιν κρίνεσθαι 120.
 ἐξηλλαγμένως πρὸς τι 64.
 ἐπάγειν 154.
 ἐπάνθημα 362.
 ἐπιβάλλειν pro ἐπιβάλλεσθαι 56.
 ἐπιβλητικαὶ νοήσεις 44.
 ἐπιβολαὶ ἀπλούσταται 56.
 ἐπιβολὴ 354.

ἐπιεικῆς οὐρ. φαῦλος 106.
 ἐπικουρήματα 300.
 ἐπιλαμβάνεσθαι 336.
 ἐπίληπτος 336.
 ἐπιλογίζεσθαι 50.
 ἐπιλογισμὸς 336.
 ἐπίπεδα 106.
 ἐπισημαίνεσθαι 46.
 ἐπισκέπω 310.
 ἐπισκοπεῖσθαι ὑπὸ τῆς
 αἰσθήσεως 28.
 ἐπισφραγίζεσθαι 338.
 ἐπιτροπία 304.
 ἐπίφλεγμα 362.
 ἐπουσιώδης 52.
 ἐργασία 114.
 ἐριννύες 342.
 Ἐρμότημος 138.
 ἐρυθρῖνος 316. 372.
 ἐσοπτρίζεσθαι 314.
 εὐαισθησία 20.
 εὐζωΐα 102.
 εὐθύς ἀρχόμενος 38.
 εὐκτὸς 20.
 εὐληπτός 42.
 εὐλογία 292.
 εὐολίσθητος 352.
 εὐποιητικός 286.
 εὐπραγία 68. 330.
 εὐσταθής 354.
 εὐφυΐα 173.
 ἐφοδιάζω 324. 348.
 ἔχμουθία ἢ νενομοθετη-
 μένη ὑπὸ Πυθαγόρου
 ἔχμουθία μυστηρίων 310.

Z.

Ζωπυρεῖν 40. 348.
 ζωώδης 344.
 ζωωδία 346.

H.

Ἡγεμονικός 42.
 Ἡράκλειτος 334.
 ἦχῶ 332.

Θ.

Θεῖος ἄνθρωπος ἐν ἡμῖν 86.
 τὸ θεραπεῦσον et τὸ θερα-
 πεύμενον 274.
 θεωρία ἢ περὶ τὸν οὐρα-
 νὸν θεωρία 26.
 τὰ κατὰ σοφίαν θεωρήματα
 18.
 θεωρὸς τῆς φύσεως 146.
 θηρευτικός 72.

K.

Καθάπερ 142. καθάπερ
 ἂν εἰ εἶπε καθάπερανεὶ
 158.
 καθέδρα 166.
 καλλωπίζεσθαι 282.
 κἂν εἰ 156.
 κανὼν 154.
 καταγωνίζεσθαι 278.
 κατακόρως 352.

κατάληψις 96.
 καταπλήξ 372.
 κατασκευάσαι 170.
 κατασπάσασθαι 98.
 κατάστασις 34.
 κατάφορος 374.
 κατηγορεῖσθαι 164.
 κατορθοῦν τὴν προῆξιν 68.
 κοινωνικός 348. 368.
 κολούρωσις 364.
 κομψός 154.
 κράγαι 350.
 κριτήρια πάσης γνώσεως 50.
 τὸ κρυπτόμενον ἐν ἀφανεί
 42.
 κυριωτάτη ζωὴ 32. τὸ κυ-
 ριώτατον τῆς οὐσίας 34.
 κωλυσιεργός 356.

A.

Λόγος· ὁ λόγος τᾶς τῶ ὅλων
 φύσις 52.
 λογισμῶ λαβεῖν 58.

M.

Μακάρων νῆσον 150.
 τὸ μεγαλόψυχον 18.
 μεθιέναι ἐκτός 52.
 μελάνουρος 312.
 μερίζειν γνώμην 356.
 μετὰ· μετ' αἰσθήσεως 40.
 μεταβάλλειν 160.
 μεταδοτικός 348.

μεταδέειν 46.
 μεταλλάττειν εἰς τι 38.
 μεταμαθεῖν 50.
 μετᾶστασις τῆς ψυχῆς 36.
 μετέχειν τοῦ καλοῦ 10.
 μετουσία τῶν θεῶν 324.
 μήμη 106.
 μία μὲν — δευτέρα δὲ 34.
 μικρότης οἴκου 324.
 μοῖρα· ἐν ὑστέρα μοῖρα τί-
 θεσθαι 322.
 μολόγη 316. 376.
 μοναχῶς 352.
 μοχθηρία 144.

N.

Νηνεμία· ἐν νηνεμία καθι-
 στάναι τὴν ψυχὴν 336.
 νοερά ζωὴ 30. ἢ κατὰ νοῦν
 ζωὴ 34.

O.

Οἰκονομεῖσθαι χαριέντως
 136.
 οἶος ἐκεῖνος πάσχειν ἢ ποιεῖν
 164.
 ὀλιγοσιτία 16.
 ὀλυμπία 152.
 ὄμμα τῆς προσοχῆς 98.
 ὀμματουργός 326.
 ὅμοιον — καὶ 18.
 ὁμοιοητική φιλία 75.
 ὀνυχίζομαι 314.

B b

ὄξις 312. 334.
 τὸ ὄξυ τῆς ψυχῆς 336.
 ὀπτιζῶ 48.
 τὸ ὄρατικόν 94.
 ὄργανον 48.
 ὅταν οὖν 162.
 οὐ μὴν ἀλλὰ 140.

Π.

Τῷ παντὶ, quous modo, 92.
 παρὰ et πέρα confusa 87.
 παραβάλλειν 156.
 παραβολή· διὰ παραβολῆς ἀντιπαρατίθεσθαι τὰς ὁμοιώσεις 22.
 παραισθάνεσθαι 20.
 παραλογίζεσθαι 20.
 παραμονή 16.
 πάρεργον ὁδοῦ 312.
 παρορμῶν 10.
 παῦλα κακῶν 36.
 περιϊέναι ὡσαύτως κατὰ τὴν αὐτὴν περιφορὰν 26.
 περίοδος· ἢ μετὰ θεῶν περίοδος 38.
 περιπλέκεια 354.
 περιποιεῖν 24.
 πλέον θύτερον ἀπεργάζεσθαι 102.
 πλεονασμὸς 326.
 πλεονεκτήματα 28.
 πληθοποιεῖν 378.
 πληθώρα 358.
 ποδόνιπτρον 312.

ποίησις 122.
 ποιητικὸς 122.
 τὸ ποιητὸν 162.
 ἐπὶ πολλὸν 46.
 πολλοστός 156. (Plat. Phileb. p. 86. ed. Fisch.)
 πολυειδής 40.
 πολυσχιδής 352.
 πολυφαγία 16.
 πολύχους 376.
 τὰ πράγματα 296.
 πρακτικὸς νοῖς 20.
 πράττειν τι, alicui rei operam dare, 149.
 πρᾶξαι παρὰ τι 12.
 προάγειν ὡς ἐπὶ πλείστον 34.
 ἢ προαιρετικὴ ἐν ἡμῶν ζωῇ 26.
 προειληφέναι τὴν οὐσίαν τῆς ἀρετῆς 14.
 προέμενος εἰς τι 112.
 προευτρεπίζειν 10.
 αἱ προθυμίαι 8.
 προϊέναι ὁδοῦ 10.
 πρὸς· πρὸς τοῦτο 56. ἔχειν τὴν οὐσίαν πρὸς τι 118.
 τὰ ὡς πρὸς ἡμᾶς πρῶτα 14.
 προσεδρία 112.
 προσήγορος 320.
 προςθήκη 322.
 προσλαβεῖν διὰ τῶν ενεργειῶν 54.
 προσοχή 354.

πρόσοψις 358.
 προχώρησιν ποιῆσθαι 354.
 τὴν πρώτην 148.
 πρωτοουργὸς ζῶη 32.
 Πυθαγόρας 148.

P.

Ῥιζοθέντα, τὰ 40.

Σ.

Σεβαστικὸς 324.
 σημασίαι τῶν ὀνομάτων 50.
 σκαλεύω 312.
 σκιαγραφία 132.
 σκοπία 58.
 σπουδάζειν 62.
 σπουδαστὸς 20.
 σπουδαῖος 100.
 σταθμὴ 154.
 στερεὰ 106.
 στοχάζεσθαι 74.
 συγγραφαὶ 310.
 συγκείμενον 120.
 συγκληρωθεῖς ἡμῖν ἀπὸ τῶν
 θεῶν δαίμων 34.
 συλλαβαὶ 106.
 συμβαίνει εἶναι 192. κατὰ
 συμβεβηκὸς 116. τὰ κα-
 θόλω πᾶσι συμβεβηκότα
 56.
 σύμμικτος ἔφοδος 52.
 συμφωνίαν ἔχειν πρὸς ἄλ-
 ληλα 52.

συναίτια 152.
 συναναγκασμὸς 326.
 συναριθμήσασθαι 58.
 συνέπεσθαι· ἢ μετὰ θεῶν
 συνεπομένη ἄριστη κατὰ-
 στασις 34.
 συνηρητιμῆναι τῷ σώματι
 φύσεις 36. συνηρητιμέ-
 τον ἄλλως 72.
 συνεγγίζειν εἰς τι 274.
 σύννομον ἄστρον 174.
 συντάσσεσθαι πρὸς τι 98.
 114.
 συντρέπεσθαι 376.
 συστῆλιν αἰς ἐπὶ βραχύ-
 τατα 34.
 σύστημα· τὸ τῷ παντὸς
 λόγῳ σύστημα 46.
 συστοιχία 58.
 συστοιχείωσις 62.
 σωματότης 348.

Τ.

Τάξις· ἐν τύχῃ τάξει 28.
 ἐν τέλους τάξει 322.
 τεκμαίρεσθαι ἀπὸ τινος 324.
 τελεδρομαῖσαι 60.
 τὸ τέλος 146. τέλος λαμ-
 βάνειν 146.
 τερατολογεῖσθαι 328.
 τεχνολογεῖσθαι 14. 308. 369.
 τί· κατὰ τί — κατὰ τί
 26.
 τιθασσεύω 86.

- τὸ μὲν 154. *redundat* vt
τὰ μὲν c. 9. τὸν μὲν —
τὸν δὲ — τρίτον δὲ 306.
καρπὸς 154.
τοῦτο μὲν — τοῦτο δὲ —
τοῦτο δὲ 42.
τράφα 40.
κατὰ τρόπον 20.
τύπος 22.
Τυρόρηγία 136.
τὰ τυχηρὰ 100.

Τ.

- ὑπερεπικλίνειν 350.
ὑπερεχόντως 322.
ὑπέρογκον φρονεῖν 226.
κατ' ὑπεροχὴν 162.
ὑποδοχὴ 302.
ὑποκατασκευὴ 10.
τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν
βίον 102.
ὑπολογίζεσθαι 362.
ὑπομιμνήσκειν ἀπὸ τινος 46.
ὑπομνήσαι τὸ προκείμενον
ἀπὸ τινος 126.
ὑπόμνησιν ποιῆσθαι 42.
ὑστερίζειν 146.
ὑφιέναι μελέτην 22.

Φ.

- Φάναι *redundat* 134.
φέρεσθαι καρπὸν 20.

- φιλοθεάμων 276.
φιλοχορηματεῖν 288.
φιλοχωρεῖν ἐπὶ τινι 112.
φιλοψυχεῖν 288.
ἢ κατὰ φρόνησιν ἀρετὴ 50.
φροντίζειν *cum particip.* 93.
τὰ φύσιν ἔχοντα 40.
φυσιολογία 26.
φωτοποιὸς 328.

Χ.

- Χαίρειν ἡδονὰς 127. χαίρειν
τὴν ἀπὸ ζωῆς ἡδονὴν
168.
χαμαιπέτεια 346.
χοῦνιξ 348.
χραίνειν 98.
χρηματισμὸς 290.
χρησιν ποιῆσθαι τινι *pro*
χρησθαι τινι 72.
χωρεῖν διὰ μαθημάτων 326.
χωριστὴ ζωὴ 329.

Ψ.

- Ψυχικαὶ ἀρεταὶ 108.

Ω.

- Τὰ ὠρισμένα καὶ τεταχμένα
106.
ὡς οὖν 164.
ὡςπερ *postpositum* 84.

CORRIGENDA.

- P. 22. lin. 12. pro *οιδμενας* lege *οιδμενος*.
— 39. — 11. — *meliores* — *melioris*.
— 41. — 8. post *facultas* adde *est*.
— 49. — 6. 7. interpretatio latina sic est mutanda: *consi-
derandis spectator. Atque hoc etc.*
— 90. lin. vlt. lege *suspendit orationem*.
— 96. not. 30) lin. 5. lege *εισω*.
— 140. not. 4) lege *γράφειν*.
-

Catalogus librorum ad litteraturam classicam pertinentium, qui in bibliopolio *F. C. G. Vogelii* pretiis indicatis venduntur.

- Anacreontis carmina**, cum lectionis varietate, curavit Ioh. Ludolph Holst, 8maj. 1782. 12 gr.
- Antonini, imperatoris, de se ipso Libri XII. Graece et Latine**, notis illustrati a Christ. Wollio, 8maj. 1728. 16 gr.
- Aristophanis Aves**, Graeco, recensuit et illustravit Chr. Dan. Beck, 8maj. 1782. 12 gr.
- Aristoteles, de arte poetica liber**, Graeco et Latine, ex recensione et cum animadversionibus Theoph. Christoph. Harlesii, 8maj. 1730. 16 gr.
- Artemidori Oneirocritica ex duobus Codd. MSS. Venetis** recensuit, emend. pot. animadv. integris Nicol. Rigaltii et I. I. Reiskii suisque illustravit, item indices copiosos adj. I. Gothofr. Reiff, 2 Vol. 8maj. 1805. charta impress. 4 Rthlr. 12 gr. charta membranacea 6 Rthlr. 16 gr.
- Auctores Latini minores cum notis var. ed. Tzschucke**, III Tomi, 12. 1790 — 1793. (qui contin. Aviani fabulae, Phaedri fabulae, Catonis disticha, Syri sententiae, Cornelius Nepos, Sexti Rufii Breviarium, Corvini libellus, Ampelii liber memorialis) 1 Rthlr. 20 gr.
- Ciceronis, M. T., Tusculanarum disputationum libri V. ex recens. Fr. A. Wolfii, Secundis curis emendatiores. Accedit diversit. lectionis Ernestianae**, 8. 1807. charta impress. 16 gr. charta script. 1 Rthlr. 4 gr.
- de divinatione libri duo ex recensione et cum notis I. I. Hottingeri, 8maj. 1793. charta membr. cum fig. 1 Rthlr. 16 gr.
- idem liber, charta script. c. fig. 8maj. 1 Rthlr. 4 gr.
- *Lettres à Atticus avec les remarques et le Texte latin de Graevius par M. l'Abbé Mongault*, 4 Tomes, gr. 12. 1773. 2 Rthlr. 12 gr.
- Liber de Fato, ex recensione I. H. Bremi, 8maj. 1795. 8 gr.
- Dawes, Ricardi, Miscellanea critica, iterum edita. Curavit et appendicem adnotationis addidit Th. Burgess. Tertium edidit et praefatus est G. Chr. Harles**, 8maj. 1800. 1 Rthlr. 16 gr.
- Epistolae clarorum virorum, quae inter Ciceronis epistolas exstant, in unum volumen redactae et duplici commentario illustratae a Benj. Weiske**, 8maj. 1792. 1 Rthlr.
- Euripidis Cyclops**, Graeco, edidit et perpetua adnotatione illustravit M. I. G. Chr. Hoepfner, 8maj. 1789. 1 Rthlr.
- Eutropii Breviarium historiae Romanae ad libros scriptos editosque recensitum et virorum doctorum notis vel integris vel selectis inlustratum adiectis suis edidit Car. Henr. Tzschucke**, 8maj. 1796. 2 Rthlr. 8 gr. idem liber charta script. 2 Rthlr. 20 gr.

- Horatii, Q. Flacci, Carmina, varietate lectionis et perpetua adnotatione illustravit M. Christ. Dav. Iani. 2 Voll. cum fig. impr. Editio secunda emendata. 8maj. 1809.
	charta impress.	3 Rthlr.
	charta script.	4 Rthlr.
- Opera, illustravit Christ. Guil. Mitscherlich, Tom. I. et II. cum 16 fig. impr. 8maj. 1800. 6 Rthlr.
- Eiusd. Editio in charta script. Gall. et cum 16 fig. impress. Tom. I. et II. 8maj. 1800. 8 Rthlr.
- Eiusd. Editio magnifica in charta membranacea et cum 16 figuris impress. Vol. I. et II. 8maj. 1800. 13 Rthlr. 8 gr.
- Isocratis, Atheniensis, orationes Graecae, recognitae ab Joh. Messerschmid, graece et latine, 8. 1760. 4 gr.
- Longos des Sophisten Daphnis und Chloe, griechisch und deutsch durch Franz Passow, 12. 1811. Druckppr. 2 Rthlr.
	Velinppr.	2 Rthlr. 12 gr.
- Lucians ausgewählte Gespräche. Als Lesebuch für die mittlern Classen gelehrter Schulen, herausgeg. von A. Matthiae. Mit einem griechisch-deutschen Wortregister und beständiger Hinweisung auf seine Grammatik, gr. 8. 1809. 18 gr.
- Lycophronis Cassandra, cum versione et commentario Guil. Canteri. Paraphrasin. notas, indicem graecum e scholiis auctum adiecit, ac praefatus est H. G. Reichardus. 8maj. 1788.
	charta impressor.	1 Rthlr. 12 gr.
	charta script.	1 Rthlr. 18 gr.
- Τζέρζου, Ἰσαακίου καὶ Ἰωάννου, Σχόλια εἰς Ἀντιόφφωνα. Lectionibus edit. Sebastianae variis in Lycophronis Alexandram praemissis et recensitis. Ad supplendam et absolvendam editionem Reichardianam. E tribus Codd. MSS. Vitebergenss. unoque Cizensi nunc primum collatis emendavit, notis, cum Georg. Frid. Tryllitzschii, tum suis, illustravit, scholiis minor. nondum editis auxit, commentarios Meursii et Potteri addidit et indicibus instruxit uberrimis M. Chr. Gottfr. Müller. 3 Voll. 8maj. 1811. in charta impress. 9 Rthlr. 8 gr.
	in charta scriptoria	12 Rthlr.
- Manutii, P., commentarius in M. Tullii Ciceronis epistolas ad diversos, ad Q. fratrem et ad Brutum, 8maj. Tom. I. 1779. 1 Rthlr. 8 gr.
- Eiusd. Tom. II. 8maj. 1780. 1 Rthlr. 12 gr.
- Melaec, Pomp., de Situ Orbis libri tres, ad plurimos codices Mssptos vel denuo vel primum consultos aliorumque Editiones recensiti, cum Notis criticis et exegeticis, vel integris vel selectis, Hermolai Barbari, Ioach. Vadiani, Petri Io. Olivarii, Fredenandi Nonii Pintiani, Petri Ciacconii, Andr. Schotti, Io. Oporini, Petri Io. Nunnesii, Is. Vossii, Iac. et Abr. Gronoviorum, et Iac. Perizonii, nec non Mastis Io. Georg. Graevii, Iac. Gronovii, et Petri Burmanni, conlectis praeterea et adpositis doctorum virorum Animadversionibus, additis suis a C. H. Tzschuckio, VII Volumina cum 1 Tabula aenea. 8maj.
	charta impress.	20 Rthlr.
	charta membranacea	35 Rthlr.

- Melaagri Gadareni Epigrammata** tamquam specimen
novae recensionis Anthologiae graecae cum observation. criti-
cicis edidit Fr. Gräfe, 8maj. 1811.
charta impress. 1 Rthlr. 4 gr.
charta scriptoria 1 Rthlr. 8 gr.
charta membranacea 1 Rthlr. 16 gr.
- Origenis de oratione libellus**, Graece et Latine, acc. Marc.
Diadochi sermo contra Arianos, not. illustr. ab Io. Rod.
Wetstenio, 4. 1694. 16 gr.
- Quintiliani, M. Fabii**, de institutione oratoria libri duo-
decim ad codicum veterum fidem recensuit et annotatione ex-
planavit G. L. Spalding, Vol. I—III. 8maj. 1798—1808.
à 2 Rthlr. 8 gr. 7 Rthlr.
- Idem liber**, charta membranacea, Vol. I—III. 8maj. 1798—
1808. à 4 Rthlr. 12 Rthlr.
- Reizii, Fr. Volg.**, de Prosodiae Graecae accentus inclina-
tione, additum est eiusdem Carmen saeculum ab inventis
clarum. Editio repetita curante Fr. Aug. Wolfio. 8maj. 1791.
12 gr.
- Scriptores VI. historiae Augusteae**, Ael. Spartianus, Iul. Capi-
tolinus, Ael. Lampridius, Vulc. Gallicanus, Trebell. Pollio,
Flav. Vopiseus, cura Püttmanni, 8maj. 1774. 2 Rthlr.
- Terentii, P., Afri, Comoediae**. Novae Edition. Specimen
proposuit C. A. Boettiger. 8maj. 1795. 6 gr.
- Tibulli, Albii, Carmina**, libri tres cum libro quarto Sulpi-
ciae et aliorum. Novis curis castigavit Chr. G. Heyne.
Editio tertia emendatior et auctior, cum 4 fig. impress.
8maj. 1798. charta script. 2 Rthlr. 16 gr.
- Wilken, Fr.**, Instit. ad fundamenta linguae Persicae maximam
partem ex auctoribus ineditis collecta, Glossario locupletata,
8maj. 1804. 2 Rthlr. 16 gr.
- Auctarium ad Chrestomathiam suam Persicam, locorum ex
auctor. persicis, quae illa continet, interpretat. latinam ex-
hibens, 8maj. 1805. 8 gr.
- Zonarae, Iohannis, et Photii Lexica graeca ex Codicibus**
Manuscriptis nunc primum edicta, observationibus illustrata
et indicibus instructa, III Tomi. (Tomus I. et II. cont. Zo-
narae lexicon, edidit I. A. H. Tittmann, et Tomus III. cont.
Photii lexicon edid. Hermann.) 4maj.
charta impress. 24 Rthlr.
charta script. 32 Rthlr.
- Schleusneri, Ioh. Fr.**, Libellus animadversionum ad Photii
Lexicon, 4maj. in charta impress. 1 Rthlr.
in charta script. 1 Rthlr. 8 gr.
- Curae nouissimae siue Appendix notarum et emendationum
in Photii Lexicon, 4maj. 1812.
charta impress. 3 Rthlr.
charta script. 4 Rthlr.